

GRAMMATICÆ
LATINÆ
INSTITUTIONES,

Facili, & ad Puerorum captum accommodatâ, Methodo perscriptæ.

THOMA RUDDIMANNO, A. M. Auctore.

QUINCTIL. Inst. Orat. I. 8.

Grammatices amor, & usus lectionis, non Scholarum temporibus, sed vitæ spatio terminantur.

EDITIO OCTAVA.

EDINBURGI,

APUD WAL. RUDDIMAN, J. RICHARDSON, & SOCIOS;
M. DCC. LXII.

✓
Eduet 20917.62.14

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Q1 .65

GEORGE ARTHUR PLIMPTON

JANUARY 25, 1924

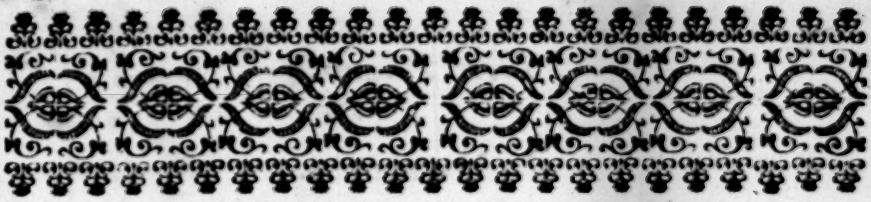
GEORGE R.

G EORGE the Second, by the Grace of God, King of Great Britain, France, and Ireland, Defender of the Faith, &c. To all whom these Presents shall come, greeting: Whereas THOMAS RUDDIMAN, late Keeper of the Library, belonging to the Society of Advocates in Our City of Edinburgh, hath, by his Petition, humbly represented unto Us, That, several Years ago, he composed, and published, two Books; one of them entituled, "The Rudiments of the Latin Tongue, or, a plain and easy Introduction to the Latin Grammar; wherein the Principles of the Language are methodically digested, both in English and Latin, with useful Notes and Observations, explaining the Terms of Grammar, and farther improving its Rules, by THO. RUDDIMAN, M. A." And the other entituled, "Grammaticæ Latine Institutiones, facili, & ad puerorum captum accommodata, methodo perscriptæ, THOMAS RUDDIMANNO, A. M. Auctore." That the said Books have been universally taught in Schools, and that the Petitioner, with the utmost Submission, apprehends they have already been, and will continue to be, of great Advantage to the Publick; and being desirous to reap the Fruits of his Labour, and of enjoying the full Profit and Benefit that may arise from printing and vending the said Books, without any other Person interfering in his just Property, (which he cannot prevent without Our Royal Licence and Privilege) he hath, therefore, most humbly prayed Us, to grant unto him, his Executors, Administrators, and Assigns, Our Royal Licence and Privilege for the sole printing, publishing, and vending the said Books, in as ample Manner and Form, as hath been done in Cases of the like Nature: We, being willing to give Encouragement to all Works that may be of publick Use and Benefit, are graciously pleased to condescend to the Petitioner's Request, and do, accordingly, by these Presents, so far as may be agreeable to the Statute, in that Case made and provided, grant unto the said THOMAS RUDDIMAN, his Heirs, Executors, Administrators, and Assigns, Our Royal Privilege and Licence for the sole printing, publishing, and vending the said Books, during the Term of Fourteen Years, to be computed from the Date hereof; strictly forbidding and prohibiting all Our Subjects, within Our Kingdoms and Dominions, to reprint or abridge the same, either in the like, or any other Volume or Volumes, whatsoever, or to import, buy, vend, utter, or distribute, any Copies thereof, reprinted beyond the Seas, during the aforesaid Term of Fourteen Years, without the Consent, or Approbation of the said THOMAS RUDDIMAN, his Heirs, Executors, Administrators, and Assigns, under their Hands and Seals, first had and obtained, as they and every of them, offending herein, will answer the contrary at their Peril, whereof the Commissioners and other Officers of Our Customs, the Master, Wardens, and Company of Stationers of Our City of London, and all other Officers and Ministers, whom it may concern, are to take Notice, that due Obedience be given to Our Pleasure herein signified.

Given at Our Court at Kensington, the Fifth Day of May, 1756, in the Twenty Ninth Year of Our Reign.

By his Majesty's Command,

HOLDERNESSE.

GRAMMATICÆ

LATINÆ

INSTITUTIONES.

GRAMMATICA est ars rectè loquendi scribendique. Partes Grammaticæ sunt quatuor, ORTHOGRAPHIA, PROSODIA, ETYMOLOGIA & SYNTAXIS. Prima de Literis, Secunda de Syllabis, Tertia de singulis Vocibus, Quarta de Vocibus conjunctis, seu Oratione, agit.

[Quamvis naturæ ordine Orthographia primum, ac Prosodia secundum in re Grammatica locum sibi vindicent; nobis tamen, ob majorem docendi discendique facilitatem, commodius visum est de Etymologia prius & Syntaxi, posteriusque de Orthographia & Prosodia agere.]

Grammaticæ Pars prima,

De ETYMOLOGIA.

ETYMOLOGIA est ea Grammaticæ pars, quæ singularum vocum naturas & proprietates explicat.

Voces communiter in octo Classes distribuuntur, quæ alio nomine *Partes orationis* appellantur.

Ex his quatuor sunt *Declinabiles*; aliæ item quatuor *Indeclinabiles*. **DECLINABILES** dicuntur, quæ per casus vel tempora in fine possunt variari; sciz. *Nomen, Pronomen, Verbum, Participium*.

INDECLINABILES, quæ non possunt in fine eo modo variari; nempe, *Adverbium, Prepositio, Interjectio, Conjunctio*.

Liber Primus,

De NOMINE.

NOMEN est pars orationis, quæ rem primariò sine tempore significat.

Nomen est, aut *Substantivum* aut *Adjectivum*.

SUBSTANTIVUM est, quod verbo junctum per se perfectam efficit sententiam: ut, *homo, equus, arbor*. Nam perfecta sententia est, *homo ridet, equus currit, arbor floret*.

ADJECTIVUM est, quod verbo junctum non efficit sententiam perfectam, nisi substantivum aut expresse ponatur, aut animo tacite intelligatur: ut, *bonus, velox, fertilis*. Nec enim perfecta erit sententia, *bonus ridet*; nisi *homo, Petrus*, aut simile, vel addas, vel intelligas.

Nomen *substantivum* est, vel *Proprium*, vel *Appellativum*.

PROPRIUM est, quod uni rei singulatim convenit: ut, *Paulus, Edinburgum, Tamesis*.

APPELLATIVUM est, quod multis est commune: ut, *homo, urbs, fluvius*.

Nominis **ACCIDENTIA** sunt novem; *Genus, Casus, Numerus, Persona, Declinatio, Motio, Comparatio, Species & Figura*.

GENUS est, discrimen nominis secundum sexum, vel ejus in structura grammatica imitatio.

Genera nominum sunt tria: *Masculinum*; ut, *hic vir, hic annus*: *Femininum*; ut, *hæc femina, hæc mensa*: *Neutrum*; ut, *hoc animal, hoc templum*.

Quædam nomina habent hæc tria genera, & dicuntur *omnis generis*: qualia sunt omnia fere *Adjectiva*; ut, *hic bonus, hæc bona, hoc bonum*: *hic & hæc mitis, & hoc mite*; *hic & hæc, & hoc felix*.

Quædam habent duo genera: & dicuntur vel *generis communis*, cum idem, sciz. nomen, pro diversitate sexûs, nunc in masculino, nunc in feminino usurpatur: ut, *hic & hæc parens*. Vel *dubii generis* appellantur, cum varium nimirum eidem nomini genus arbitrarius auctorum usus imponit: ut, *hic aut hæc dies*; *hic aut hoc vulgus, hæc aut hoc atriplex*; *hic, aut hæc, aut hoc animans*.

Cætera habent unum genus tantum.

Nominum genera duplici modo cognoscuntur, vel, 1. Ex eorum *significatione per regulas generales*: vel, 2. Ex ipsorum *terminatione, per regulas speciales*; suo utrasque ordine deinceps tradendas.

CAP. I.

De Generibus Nominum.

REGULÆ GENERALES.

1. QUÆ maribus solùm tribuuntur, mascula sunt.

Omnia nomina, quæ solis maribus, aut virili specie conceptis conveniunt, sunt masculini generis.

Sub hac regula continentur,

1. Nomina virorum propria : ut, *hic Carolus, Charles.*
2. Appellativa solis viris data : ut, *Pater, a Father.*
3. Gentilia, seu populorum nomina substantiva : ut, *Persa, a Persian ; Tros, a Trojan.*
4. Multa nomina, quæ licet utrumque sexum includant, adjectivum tamen masculinum duntaxat admittunt : ut, *homo, a Man or Woman ; Fur, a Thief.*
5. Nomina Spirituum, & Deorum Ethnicorum : ut, *Michaël, the Archangel Michael ; Satanas, Satan or the Devil ; Mars, the God of War.*
6. Nomina brutorum animantium virilis sexûs, tum appellativa, tum propria : ut, *equus, a Horse ; Bucephalus, the Name of a Horse ; Hylax, the Name of a Dog.*

2. Esto feminine, quod femina sola reposcit.

Omnia nomina, quæ solis feminis, aut feminina specie conceptis conveniunt, sunt feminini generis.

Hæc regula complectitur,

1. Nomina propria mulierum : ut, *hæc Maria, Mary.*
2. Appellativa solis mulieribus attributa : ut, *mater, a Mother.*
3. Gentilia, seu populorum nomina substantiva, solis mulieribus convenientia : ut, *Troas, a Trojan Woman ; Sicelis, a Woman of Sicily.*
4. Nomina Dearum Ethnicarum : ut, *Venus, the Goddess of Love.*
5. Nomina brutorum animantium feminini sexûs, sive appellativa, seu propria : ut, *equa, a Mare ; Thoe, the Name of a Mare ; Lycisca, the Name of a Bitch.*
3. Sit commune duûm, sexum quod signat utrumque.

Omnia

Omnia nomina, quæ sub una terminatione maribus & feminis ita conveniunt, ut pro maribus masculino, pro feminis feminino genere usurpentur, sunt communis generis: ut, *hic & hæc parens*, a *Father* & *Mother*; *hic & hæc canis*, a *Dog* & *Bitch*.

Nomina autem communis generis hisce versiculis continentur:

*Conjux atque parens, infans, patruelis & heres,
Affinis, vindex, judex, dux, miles & hostis,
Augur & antistes, juvenis, conviva, sacerdos,
Municeps, vates, adolescens, civis & auctor,
Custos, nemo, comes, testis, sus, bosque canisque,
Interpresque cliens, princeps, pras, martyr & obses.*

4. Multa, quibus sexus promiscuus, unaque vox est,
Nomina sunt; quorum genus est à fine petendum.

Nomina brutorum animantium, quæ sub uno vocabulo, unoque genere utrumque sexum comprehendunt, terminationum regulas plerumque sequuntur: ut, *hic elephanta*, an *Elephant*; *hæc vulpes*, a *Fox*; *hic passer*, a *Sparrow*; *hæc aquila*, an *Eagle*; *hic salmo*, a *Salmon*; *hæc balæna*, a *Whale*.

Ejusmodi nomina vulgò EPICOENA, seu *Promiscua* appellantur; qualia sunt multa ferarum, plurima avium, omnia ferè piscium & insectorum nomina, in quibus sexus differentia vel difficilius discernitur, vel rarius attenditur. Quotiescunque autem alteruter sexus certò designatur, voces *mas* aut *femina* plerumque adduntur.

5. Menses cum Ventis generi conjunge virili.

Nomina Mensium & Ventorum masculina sunt: ut, *hic Aprilis*, the *Month Aprill*; *hic Aquilo*, the *North-wind*.

NOT. Tamen omnia Mensium, multa Ventorum nomina adjectiva potius quàm substantiva esse.

6. Masculeum Fluvii nomen Montisque reponere:
Sæpe tamen norma est finalis syllaba utrique.

Nomina Fluviorum & Montium sunt masculini generis: ut, *hic Tiberis*, the *River Tiber*; *hic Othrys*, a *Hill in Thessaly*.

Exc. Multa tum Fluviorum, tum Montium nomina, eorum præsertim quæ in *a*, *e* & *um* finiuntur, genus suum ex terminatione accipiunt: ut, *hæc Matrona*, the *River Marne in France*; *hæc Lethe*, *hæc Styx*, *Rivers in Hell*; *hoc Plemmyrium*, a *River in Sicily*; *hæc Ætna*, a *Mountain in Sicily*; *hæc Rhodope*, a *Mountain*

tain in Thrace; hoc Soracte, a Hill in Italy; hoc Pelion, a Hill in Thessaly.

7. *As* partesque dabis maribus: sit at *uncia* dempta.

As & ejus partes & composita, cujuscunque sint terminationis, masculina sunt. *As*, A Pound, a Piece of Money, or anything that may be divided into twelve Parts; *bes*, two thirds of an *As*, or eight Ounces; *semis* & *semissis*, half an *As*, or six Ounces; *triens*, the third Part of an *As*, or four Ounces; *quincunx* five Ounces. Sic *decussis*, ten *Asses*; *centussis*, an hundred *Asses*.

Exc. *Uncia*, an Ounce, semper femininum est.

8. Jungito femineis nomen Regionis & Urbis, Præcipuè quod in *n* ternæ sit, *us* osve secundæ. Est *Tuder* atque *Argos* neutrum, quibus adjice *Gadir*. Rariùs hic *Marathon* capit, & *Pharsalus*, *Abydos*. Mascula in *us* ternæ, *Pontus*, *Sasonque Canopus*, Atque *Tunes*, *Tecmon*. Hic, at hoc vult sæpius *Anxur*. Cætera turba suos fines plerumque sequuntur.

Nomina Regionum & Urbium feminina sunt: ut, hæc *Britannia*, the Isle of Britain; hæc *Persis*, the Kingdom of Persia; hæc *Roma*, hæc *Carthago*, the Cities Rome and Carthage. In quibus & innumeris aliis eadem est & significationis & terminationis regula.

Hæc autem regula, quatenus generalis est, in iis præcipuè regionum & urbium nominibus locum habet, quæ terminatione quidem masculina, significatione verò feminina sunt; qualia sunt plurima nomina in *us* vel *os* secundæ declinationis, vel in *n* tertiæ, desinentia: ut, hæc *Egyptus*, the Kingdom of Egypt; hæc *Corinthus*, the City Corinth; hæc *Samos*, the Island Samos; hæc *Pylus*, the City Pylus; hæc *Troæzen*, hæc *Eleusis*; hæc *Lacedæmon*, Names of Cities or Towns.

Reliqua verò urbium (& si qua sunt, regionum) nomina terminationum regulas plerumque sequuntur: ut, hic *Sulmo*, hic *Agrægas*; hoc *Londinum*; hoc *Zeugma*; hoc *Reate*, *Præneste*, *Cære*; hoc *Ambion*, *Ilion*; hoc *Tibur*; hoc *Hispal*; hoc *Illiturgi*; hoc *Æpy*. Item singulari carentia; hi *Parisi*, *Veii*; hæc *Athenæ*, *Gades*; hæc *Susa*, *Hierosolyma*.

Huc quoque referri possunt barbara urbium nomina non declinata, utpote neutra per Reg. II. generalem; qualia sunt *Cim*, *Buthul*, *Dibitach*, *Callet*, *Nepet*, &c.

Exc. I. *Argos*, *Tuder* & *Gadir*, urbium nomina, neutra sunt.

Exc. 2.

U E x c. 2. *Marathon, Pharsalus & Abydos*, plorumque feminina, nonnunquam tamen masculina inveniuntur.

E x c. 3. Nomina urbium in *us* tertiæ declinationis serè masculina sunt: ut, *hic Pessinus, Selinus, Hydrus, -untis*.

E x c. 4. *Pontus*, nomen regionis, *Safon*, parvæ insulæ nomen, *Tunes, Tecmon*, oppidorum nomina, vix alio quàm masculino reperiuntur. *Canopus*, uni Melæ femininum, aliis omnibus masculinum est.

E x c. 5. *Anxur*, oppidi nomen, nusquam feminino, interdum masculino, at neutro frequentius usurpatum invenimus.

N o t. Ex his multa feminino ponuntur, propter subauditam vocem generalem *urbs*: ut, *pulcherrima Narbo, Præneste sub ipsa*.

9. Arbor femineis dabitur: sed mas *oleaster*,
Et *rhamnus*: petit hic potiùs *cytisus*que *rubus*que:
Hic quandoque *larix*, *lotus* volet, atque *cupressus*:
Hoc quod in *um*, *suber*que, *siler* dant, *robur* *acer*que.

Nomen arboris femininum est: ut, *hæc pomus*, an *Apple-tree*: *hæc pirus*, a *Pear-tree*.

E x c. 1. Masculina sunt, *oleaster*, a wild *Olive-tree*: *rhamnus*, the white *Bramble* or *Buck-thorn*.

E x c. 2. *Cytisus*, a kind of *Shrub*: the *Bramble-bush*, sæpius quidem masculina, interdum tamen feminina inveniuntur.

E x c. 3. *Larix*, the *Larch-tree*: *lotus*, the *Lot-tree*: *cupressus*, the *Cypress-tree*, in masculino nonnunquam, sed longè frequentius in feminino adhibentur.

E x c. 4. Quæ in *um* desinunt, neutra sunt: ut, *buxum*, the *Bush* or *Bor-tree*: *ligustrum*, *Bibet*. Neutra item sunt, *suber*, the *Cork-tree*: *siler*, the *Osier*: *robur*, *Oak* of the hardest kind: *acer*, the *Mapple-tree*.

10. Feminæ Naves genus atque Poëmata quærent.

Nomina Navium & Poëmatum plerumque feminina sunt: ut, *hæc Argo*, the Name of the first Ship according to the Poets: *hæc Centaurus*, a Ship called the Centaur: *hæc Ilias, Aeneis*, the Names of two Poems, the one composed by Homer, the other by Virgil: *hæc Eunuchus*, a Comedy so called.

N o t. 1. Nomina propria, Navibus aut Poëmatibus indita, genus suum retinent. Sic *Python undivagus*, *Triton captivus*, nomina navium apud Silium Italicum: item *Ajax*, *Orestes*, *Hippolytus*, Tragediarum nomina, masculina sunt.

N o t. 2.

NOT. 2. Nomina Poëmatum, singulari carentia, terminationum genera sequuntur : ut, *hi Adelpi*, *hec Bucolica*, *Georgica*, *Argonautica*.

11. Adjicito neutris quodcunque inflexile nomen.

Omne nomen indeclinabile est neutri generis : ut, *hoc git*, a kind of Corkle; *hoc gummi*, Gum; *hoc fas*, that which is lawful; *nefas*, that which is unlawful.

12. Literæ amant neutrum : sic pars pro nomine sumpta : Et verbum quodvis pro nuda voce repostum.

1. Nomina literarum plerumque sunt neutri generis : ut, *a parvum*, a little *a*; *i longum*, a long *i*.

2. Verba, & ceteræ partes orationis, loco nominum posita, neutro adherent : ut, *Scire tuum nihil est*, i. e. *scientia tua*, your knowledge is nothing; *Cras istud*, i. e. *iste dies crassinus*, that *Morrow*.

3. Dictiones pro nudis vocibus, exclusâ omni significatione, acceptæ, sunt generis neutri : ut, *lux est monosyllabum*, the Word *lux* is of one Syllable.

13. Sæpè genus vocum trahit ad se vox generalis : Sic volucrem sequitur *bubo*, sic flumen *Iader*.

Nomen generale, seu multis commune, sæpissimè genus tribuit aliis nominibus sub eo comprehensis. Sic *bubo*, an Owl, plerumque masculinum est, quia terminatur in *o* : Virgilius tamen *sola bubo* in feminino dixit, ratione habitâ vocis generalis *avis*, vel *volucris*, quæ illius animo obversabatur. *Iader* itidem Lucano neutrum est, quia *flumen*, nomen commune, ad quod ille respiciebat, est neutri generis.

14. Adjectiva trium generum sunt cuncta : sed unum Quædam, multa duos, capiunt tres plurima fines.

Adjectiva nomina sunt omnis generis; quædam sub una terminatione : ut, *felix*, happy; *hebet*, dull; *vetus*, old : quædam sub duabus : ut, *mollis*, *molle*, soft; *durior*, *darius*, harder : quædam denique sub tribus terminationibus : ut, *albus*, *alba*, *album*, white; *acer*, *acris*, *acre*, sharp.

15. Pro fixo positum, genus optat mobile fixi.

Adjectivum pro se & substantivo subaudito positum, ejus est generis cujus est substantivum subauditum : ut, *hic molaris*, a Millstone, supple *lapis*; *hec patria*, one's native Country, supple *terra*; *hoc triste*, a sad thing, supple *negotium*.

R E G U L Æ S P E C I A L E S.

A.

16. Hæc dat A quod primæ est: sed neutrum *Pascha* requirit.

Hadria mas æquor, pariterque *cometa*, *planeta*:
Mascula & interdum *talpam damamque* videbis.

Nomen in A primæ declinationis femininum est: ut, *hæc mensa*,
a *Table*.

Exc. 1. *Pascha*, the *Passover*, or the *Feast of Easter*, neutrum est.

Exc. 2. *Hadria*, the *Adriatick Sea*, or *Bulph of Venice*; *cometa*, vel potius *cometes*, a *Comet*; *planeta*, a *Planet*; masculina sunt.

Exc. 3. *Talpa*, a *Mole*; *dama*, a *Dee*; Virgilio masculina sunt, aliis feminina.

17. Sit neutri generis per A quicquid tertia flestit.

In A tertiæ declinationis neutrum est: ut, *hoc dogma*, an *Opinion*.

E.

18. Hæc petit E primæ, neutrum deposcit E ternæ.

In E primæ declinationis femininum est: ut, *hæc epitome*, an *Abridgment*.

In E tertiæ neutrum: ut, *hoc mare*, the *Sea*.

I. U. Y.

19. Dant quibus I fines, Y vel U, sunt omnia neutra.

In I, Y, & U, neutra sunt: ut, *hoc sinapi*, *Mustard*; *hydromeli*, *Mead*; *misy*, *Dicriol*; *moly*, the *Name of an Herb of Sovereign Virtue*; *cornu*, a *Horn*.

O.

20. Hic dat O: femineis *halo* cum *caro* dantur & *echo*; Quæque in IO, seu sint verbo, seu nomine nata, Rem (numeris demptis) aliquam sine corpore signant.

In O masculinum est: ut, *hic sermo*, *Speech*.

Exc. 1.

Exc. 1. Feminina sunt, *halo*, a Circle about the Sun, or Moon; *caro*, Flesh; *echo*, the Resounding of a Voice from a Rock or Wood.

Exc. 2. Feminina etiam sunt nomina in IO, rem incorporalem significantia: sive verbalia sint: ut, *oratio*, an Oration; *opinio*, an Opinion: sive à nomine derivata, ut, *communio*, Communion; *ditio*, Dominion, Power; *perduellio*, Treason; *rebellio*, Rebellion; *talio*, like for like. or a Requital of an Injury in the same kind.

✠ At quæ in IO rem corporalem aut numeros significant, masculina sunt, ac proinde regulam generalem sequuntur: ut, *pugio*, a Dagger; *scipio*, a Staff; *titio*, a Fire-brand; *papilio*, a Tent; *tertilio*, *vespertilio*, a Bat; *unio*, a Pearl: item, *ternio*, *quaternio*, *senio*, the Numbers three, four, six.

21. Adjice femineis DO, GO: sed mascula *cudo*, *Harpago*, sic *ordo*, simul *udo*, *tendo*, *ligoque*.
Rarius hæc *margo* vari est, hic sæpe *cupido*.
Arrhabo cum *cardo* muliebria vix imitanda.

Exc. 3. A regula nominum in O excipiuntur etiam in DO & GO finientia, quæ feminina sunt: ut, hæc *arundo*, a Reed; hæc *imago*, an Image.

✠ Masculina tamen sunt: *cudo*, a Leather Cap; *harpago*, a Drag, or Grapple; *ordo*, Order; *udo*, a Linen or Woollen Sock; *tendo*, a Tendon, that fastens the Muscles to the Bones; *ligo*, a Spade.

✠ *Margo*, the Bank of a River or Well, the Margin of a Book; frequentissime masculinum est: Juvenali autem femininum. *Cupido* pro amoris Deo, masc. est, per reg. 1. pro cupiditate verò Poëtis sæpe est masculinum, Oratoribus autem semper femininum.

✠ *Arrhabo*, Earnest, Varroni; *cardo*, a Hinge, Graccho feminina sunt: at cum alii omnes masculinè utantur, priscos illos vix imitandos censuerim.

C. L. M. T.

22. Quod fit in L, vel T, C, vel M, neutralibus adde:
Mascula *sol*, *mugil*, seu *sal*, quod rarius hoc vult.

In C & T, item L & M, neutra sunt: ut, *hoc lac*, Milk; *hoc caput*, the Head; *hoc animal*, a living Creature; *hoc scamnum*, a Desk.

Exc. 1. *Sol*, the Sun; *mugil*, a Mullet-fish; masculina sunt.

Exc. 2. *Sal*, Salt, sæpius masculinum est, interdum neutrum: in plurali, *sales*, witty Sayings, Gailleries, tantum masculinum est.

N.

23. Masculinum capit N. Finita in MEN dato neutris,
 Quæque secunda creat, cum *gluten* & *inguen* & *un-*
Addideris pollen. Sindon petit hæc, & *aëdon*; [*guen* :
Alcyonem junges, data postea queis comes *icon*,

In N masculina sunt : ut, *hic pæan*, an Hymn in Honour of Apollo; *hic pecten*, a Comb; *hic delphin*, a Dolphin Fish; *hic canon*, a Rule.

Exc. 1. Finita in MEN neutra sunt : ut, *hoc carmen*, a Verse. Sic *gluten*, Glue; *inguen*, the Groin; *unguen*, Ointment; *pollen*, fine Flour.

Exc. 2. Item nomina secundæ in *on* Græca : ut, *hoc symbolon*, a Sign or Badge to know one by; *symposion*, a Banquet : que Latinis in *um* efferuntur, *symbolum*, *symposium*.

Exc. 3. Feminina sunt, *sindon*, fine Linen; *aëdon*, a Nightingale; *alcyon*, a Bird called the King's Fisher; *icon*, an Image or Picture.

AR.

24. Postulat AR neutrum : sed masculinum *salar* optat.

Definentia in AR neutra sunt : ut, *hoc calcar*, a Spur.

Exc. *Salar*, a Trout, masculinum est.

ER.

25. ER capit hic. Neutrum plantæ fructusve requirunt :
 At *tuber* hic fructus; *tuber* quemcunque tumorem
 Significans neutrale petit; cumque *ubere spinther*,
Verque, *cadaver*, *iter*. Dabit hic aut hæc tibi *linter*.

In ER masculinum est : ut, *hic liber*, a Book; *hic imber*, a Shower.

Exc. 1. Fructuum aut plantarum nomina neutra sunt : ut, *piper*, Pepper; *cicer*, Vetches; *papaver*, Poppy.

* *Tuber*, primâ brevi, the Name of a Tree, femininum est per reg. 9. pro fructu ejus arboris, masculinum. *Tuber* verò, primâ longâ, neutrum est, & varia habet significata, viz. a Wen, Punch or Excrescence, a Mushroom, a Knob in Trees, &c.

Exc. 2. Neutra etiam sunt, *uber*, a Pay. Fatness; *spinther*, a Broach or Clasp; *ver*, the Spring-time; *cadaver*, a dead Carcase; *iter*, a Journey.

Exc. 3.

Exc. 3. *Linter*, a little Boat, & masculinum & femininum invenitur.

OR.

26. Hic dat OR. *Hæc arbor: cor, adorque hoc, marmor & æquor.*

In OR masculina sunt: ut, *hic calor, Heat.*

Exc. 1. Unicum est femininum, *arbor, a Tree.*

Exc. 2. Quatuor neutra sunt; *cor, the Heart; ador, Wheat; marmor, Marble; æquor, the Sea, a Plain.*

UR.

27. Hoc dat UR. *Hic fursur capiet, cum vulture turtur.*

In UR neutra sunt: ut, *hoc murmur, a Noise.*

Exc. Tria sunt masculina; *fursur, Brian; vultur, a Vulture; turtur, a Turtle-dove.*

AS.

28. AS petit hæc. Neutrum est *vas vasis*, queisque Pelasgi

Dant *atis* in patrio: quibus *antis* mascula sunt:

Adjicito quotquot format tibi flexio prima.

In AS feminina sunt: ut, *hæc pietas, Piety.*

Exc. 1. *Vas, vasis*, a Vessel, neutrum est.

Exc. 2. Neutra etiam sunt nomina Græca, quæ genitivum per *atis* formant, penultimâ correptâ: ut, *artocreas*, a Pie; *erisipelas*, a Soze. commonly called St. Anthony's Fire.

Exc. 3. Græca genitivum in *antis* mittentia masculina sunt: ut, *adamas*, an Adamant; *elephas*, an Elephant.

Exc. 4. Masculina etiam sunt nomina primæ in *as*: ut, *pareas*, a kind of Serpent; *asterias*, a Bird of the Heron kind; *tiaras*, a Turban or Mitre.

ES.

29. Hæc dabit ES. Capient *ales* hic hæcve, *palumbes*, Atque *dies*; sed mas proles: mas *poples & ames*, *Fones, pes, faries, palmes*, cum limite *stipes*, Queis addes *trames, termes*, cum *gurgite cespes*;

Et

Et quæ fonte fluunt Graio: sed neutra capeſſunt
Hippomanes, panaces, nepenthes, ſic cacoëthes.

In ES feminina ſunt: ut, *hæc ſedes, a Seat; hæc res, a Thing.*

Exc. 1. Dubii generis ſunt, *ales, a Bird; palumbes, a King-
 dobe, o? Cotw-ſhot Dove; dies, a Day. Dies* tamen Oratoribus
Sepius masculinum: pro longo autem tempore Poëtis ſerè femini-
 num, in plurali ſemper masculinum eſt.

Exc. 2. *Merodies, à medius & dies* compositum, the Mid-day,
 o? Noon, tantum masculinum eſt.

Exc. 3. Masculina etiam ſunt duodecim nomina Latina tertiz
 declinationis: *poples, the Ham of the Leg; ames, a Fowler's
 Staff; fomes, Fewel; pes, the Foot; paries, a Wall; palmes, a
 Vine-branch; limes, a Bound o? Linut; ſtipes, the Stock of a
 Tree; trames, a Path; termes, an Olive-bough, an Imp-
 gurgis, a Whirl-pool, a Gulph; vespes, a Turf.*

Exc. 4. Masculina denique ſunt omnia in ES Græca: ſive primæ
 ſint declinationis: ut, *cometes, a Comet; achates, an Agates
 ſtone; aromatites, Wine brewed with Spices. Hippocras: ſive
 tertiz: ut, lebes, a Cauldron o? Kettle; magnes, the Load-ſtone;
 acinaces, a Perſian Sword or Scimitar.*

Exc. 5. Hæc autem Græca neutra ſunt: *hippomanes, a certain
 kind of Venom which grows in the Forehead of a Foal; pa-
 naces, an Herb of ſovereign Virtue, All-heal; nepenthes, another
 Herb which drieth away Sadneſs, Kill-gnet; cacoëthes, an
 evil Cuſtom.*

IS.

30. Is dabo femineis. Sunt mascula *piscis & axis,
 Glis, callis, vermis, velltis, menſis, cucumisque,
 Mugilis & poſtis, cum ſanguine, faſcis & orbis,
 Fuſtis item, collis, caulisque, & follis & enſis,
 Serpentemque notans cenchris, cum vomere, torris,
 In NIS finitum Latium, lapis, unguis, aqualis.*

In IS feminina ſunt: ut, *hæc avis, a Bird; hæc vallis, a Valley.*

Exc. 1. Multa ſunt masculina, viz. *piscis, a Fiſh; axis, an
 Arle-tree; glis, a Rat; callis, a beaten Road; vermis, a Worm;
 velltis, a Leader; menſis, a Month; cucumis, a Cucumber;
 mugilis, (& contractè mugil) a Mullet-fiſh; poſtis, a Poſt; ſanguis,
 Blood; faſcis, a Bundle; orbis, a Circle, the World; fuſtis, a
 Staff;*

Staff; *collis*, a Hill; *caulis*, the Stalk of an Herb; *foliis*, a Pair of Bellows; *ensis*, a Sword; *cenchris*, genitivo *cenchris*, a kind of speckled Serpent: [at *cenchris*, *cenchridos*, a kind of Hawk, a Kestrel, *femininum est*] *vonis* vel *vomer*, the Plow-hare; *torris*, a Fire-brand; *lapis*, a Stone; *unguis*, the Nail; *aqualis*, a Water-pot, an Ewer.

Masculina etiam sunt nomina Latina in NIS exeuntia: ut, *panis*, Bread; *crinis*, the Hair. Græca verò in NIS feminina sunt: ut, *tyrannis*, Tyranny; *coronis*, the Top of any Thing, the Cap-stone.

31. Hic aut hæc *finis*, *clunis*, cum *torque*, *canalis*,
Dant, *scrobis*, ac *anguis*: *corbis* muliebri præoptat:
Masculæo potius gaudent *pulvis*, *cinis*, *amnis*.

Exc. 2. A regula etiam excipiuntur nomina sequentia dubii generis: *finis*, the End; *clunis*, the Buttock; *torquis*, a Chain; *canalis*, a Conduit-pipe; *scrobis*, vel *scrobs*, a Ditch; *anguis*, a Serpent; *corbis*, a Twig-basket; *pulvis*, Dust; *cinis*, Ashes; *amnis*, a River.

Ex his autem sex priora, licet sæpissimè feminina, paulò tamen frequentius masculina inveniuntur. *Finis* verò, pro *limitibus agrorum*, masculino tantum legitur. *Corbis* feminino; *pulvis*, *cinis*, *amnis*, masculino, longè usitatius usurpata reperimus.

OS.

32. OS maribus detur. Sunt neutra *chaos*, *melos*, *os*, *os*;
Postulat hæc *arbo*, *cos*, *dos*, & origine Græcâ
Orta *eos*, *arctos*, *perimetros* cum *diametro*.

In OS masculina sunt: ut, *hic flos*, a Flower; *hic ros*, Dew.

Exc. 1. Quatuor neutra sunt: *chaos*, a confused Mass; *melos*, a Song; *os*, *oris*, the Mouth; *os*, *offis*, a Bone.

Exc. 2. Tria Latina feminina sunt: *arbo* vel *arbor*, a Tree; *cos*, a Whetstone; *dos*, a Dowry, an Accomplishment. Item, hæc Græca: *eos*, the Morning; *arctos*, one of the two Constellations, called the greater and the lesser Boars; *perimetros*, the Circumference of a Circle; *diametros*, the Diameter of it.

US *secundæ & quartæ declinationis*.

33. Nomen in US mas est, seu quartæ sive secundæ.

In US tam secundæ quàm quartæ declinationis masculina sunt: ut, *hic anrus*, a Bear; *hic vultus*, the Countenance.

34. Hæc

34. Hæc *domus* & *vannus*, pro fructu *ficus*, & *acus* ;
Sic *humus* atque *manus*, poscunt: *acus* addito quartæ,
Porticus atque *tribus*. Capit hoc *virus pelagusque*.

Exc. 1. In secunda declinatione feminina sunt: *vannus*: a Sieve; *alvus*, the Belly; *humus*, the Ground. In quarta autem; *manus*, the Hand; *porticus*, a Gallery; *tribus*, a Tribe. Item, *domus*, a House, partim secundæ, partim quartæ: *ficus*, a Fig-tree, or Fig, tam secundæ quàm quartæ: [Pro morbo autem vulgò masculinum statuitur.] *Acus* denique quartæ femininum est, a Needle. *Acus* autem *aci*, secundæ, a kind of Pichly Fish, masculinum. At *acus*, *aceris*, *Chaff*, tertie, & neutrum est.

Exc. 2. In secunda declinatione duo sunt neutra: *virus*, Poison; *pelagus*, the Sea.

35. Nomen in OS Græcum, quod in US mutare Latini sæpè solent, normam sequitur plerumque virilem: Femininum sed multa petunt: ut, *abyssus*, *eremus*, *Antidotusque*, *pharus*, *dialektus*, *carbafus*: adde *Ex odos* & *phthongos* genitum, quæque à generali Voce genus plantæ & gemmæ capiunt muliebri.

Exc. 3. Ex nominibus Græcis in OS terminatis, quæ Latina more plerumque in US exeunt, plurima quidem, Græcorum consuetudinem secuta, masculina sunt: ut, *cyathus*, a Goblet; *gyrus*, a Circle; *dialogus*, a Dialogue; *bolus*, a Morsel.

✱ Multa autem, Græcorum itidem imitatione, feminina sunt: ut,

1. *Abyssus*, a bottomless Deep; *eremus*, a Desert; *antidotus*, an Antidote; *pharus*, a Watch-tower; *dialektus*, a Manner of Speech in any Language different from others; *carbafus*, a Sail.

2. *Ex odos* & *phthongos* composita: ut, *periodus*, a Period or perfect Sentence; *methodus*, a Method; *diphthongus*, a Diphthong, or two Vowels in one Syllable; *monophthongus*, a single Vowel.

3. Quædam gemmarum seu lapidum pretiosorum nomina, quæ ob vocem generalem *gemma* intellectam, feminino genere posita videntur: ut, *amethystus*, the Amethyst; *chrysolithus*, the Chrysolite: sic *crystallus*, Crystal; *sapphirus*, the Sapphire; *chryso-prasus*, a kind of Topaz; *leucochrysus*, a kind of Jacinth-stone; *topazius*, a Topaz.

✱ Cetera autem ejusmodi serè masculina sunt: ut, *beryllus*, the Beryl;

Berni; *carbunculus*, the Carbuncle; *opalus*; the Opal; *pyropus*, a Ruby; *smaragdus*, the Emerald.

4. Quædam denique plantarum seu fructuum nomina, ob subauditam vocem *planta*: ut, *papyrus*, an Egyptian Reed of which Paper was made; *bibulus*, the same; *nardus*, Spikenard; *hyssopus*, fine Flax, or Linen made of it; *hyssopus*, Hyssop; *costus*, the Herb Cost-mary; *crocus*, Saffron, &c.

* Reliqua verò plerumque sunt masculina: ut, *asparagus*, Asparagus, by the common People called Sparrow-grass; *elleborus*, Ellebore; *intybus*, Endive or Succory; *raphanus*, Radish; or Colewort, &c.

US *tertiæ declinationis*.

36. Postulat US neutrum, quoties id *tertia* flectit.

In US *tertiæ declinationis* neutra sunt: ut, *hoc litus*, the Shore; *hoc onus*, a Burden.

37. Femininum voluere *palus*, *subscusque*, *salusque*, Quæque *senex*; *juvenis*, cum *servio*, nomina formant; Et *virtus*, *incus*: At mascula sunt *lepus* & *mus*, Et *pus* compositum: petit at muliebri *lagopus*.

Exc. 1. Pauca nomina in US *tertiæ declinationis* feminina sunt: viz. *palus*, a Fen or Bog; *subscus*, A Nail of Timber or Iron to fasten Boards together, a Dove-tail; *salus*, Health, Safety; *senex*, old Age; *juventus*, Youth; *servitus*, Bondage; (a *senex*, *juvenis* & *servio* derivata:) *virtus*, Virtue or Valour; *incus*, a Smith's Anvil.

Exc. 2. Masculina sunt, *lepus*, a Hare; *mus*, a Mouse. Item, composita ex *pus*, seu πῆς Græco, i. e. *pes*: ut, *tripus*, a Pot, or any thing else that hath three Feet; *chytropus*, a Tribet or Brand-iron. * Femininum autem est *lagopus*, a kind of Bird, also an Herb called Hares-foot.

Dubia in US:

38. Hic aut hæc donant *balanus*, *specus*, atque *phaselus*, *Barbitus*, atque *penus*, *grossus*: sed *grus*, *atomusque* Femininum potius cupiunt; *colus* adde, virile Quod rarò invenies: muliebri at contra *camelus* Est ubi nonnunquam videas. Vult hic dare *vulgus*, Sed magis hoc. Ternæ *specus* & *penus* addito neutris:

1. Nomina in US sequentia sunt dubii generis : *hic* aut *hæc* *balanus*, the Fruit of the Palm-tree ; *specus*, a Den ; *penus*, a Store-house. all kind of Provisions ; *phaselus*, a little Ship, a Naht ; *barbitus*, a Harp ; a Dulcimer ; *grossus*, a green Fig. *Specus* autem & *penus* tertix, neutra sunt.

2. *Crus*, a Cran ; *atomus*, an Atom, sæpiùs feminina, rarissimè masculina leguntur. *Colus*, a Distaff, uni Catullo masculinum, *Camelus*, a Camel. soli Plinio femininum est.

3. *Vulgus*, the Rabble, vel masculini est, vel neutri generis, at sæpiùs neutri.

YS.

39. Nomen in YS Græcum est, genus & sibi femininum vult.

In YS desinentia Græca sunt, & feminini generis, ut, *hæc chelys*, a Harp ; *hæc chlanys*, a Soldier's Cloak.

S præcedente diphthongo.

40. *Æs* neutrale petit : *laus*, *fraus*, muliebria sunt.

Æs, cum *a* diphthongo, *Brass*, *Money*, neutrum est. *Laus*, *Praise* ; *fraus*, *Deceit*, feminina sunt.

S præcedente consonante.

41. S dato femineis, si consona ponitur ante.

Mascula sed *pons*, *sons*, *mons*, *seps*, dum denotant anguem ;

Et queis P præit S polysyllaba, *forcipe* dempto, *Densque*, *chalybs*, cum *gryphe*, *rudens*, quod rariùs hæc vult.

Hic aut hæc *serpens* dat, *serobs*, *stirps* truncus, *adeptsque*.

Dans *animans* genus omne, tamen muliebre præoptat.

In S, præcedente consonante, feminina sunt : ut, *hæc trabs*, a Beam ; *puls*, Portage ; *hyems*, Winter ; *mens*, the Mind ; *stips*, a Penny ; *ars*, Art.

Exc. I. Masculina sunt, *pons*, a Bridge ; *sons*, a Well ; *mons*, a Hill ; *seps*, a kind of Serpent ; [at pro sepimento, a Hedge, femininum est.] Masculina etiam sunt nomina in PS, plures syllabas quam

quam unam habentia : ut, *hydrops*, an *Hydropsis*; *merops*, a large kind of Tit-mouse; *epops*, a Lapwing. At *hæc forceps*, a Pair of Tonges, regulam servat. Masculina porro sunt, *dens*, a Tooth; *chalybs*, Steel; *gryps*, a Griffon; *rudens*, a Cable, quod Plautus & Vitruvius in feminino extulerunt.

Exc. 2. Dubii generis sunt, *hic* aut *hæc serpens*, a Serpent; *scrobs*, a Ditch; *adeps*, Fatness; *stirps*, pro trunco arboris, the Stock of a Tree: at pro progenie, vel origine generis, *Offspring*, or *Extraction*. tantum femininum est.

Exc. 3. *Animans*, a living Creature, omni in generi reperitur, rarius autem in masculino, frequentius in feminino vel neutro.

X.

42. Hæc petit X. *Ax*, ex maribus polysyllaba junge:

Dic tamen hæc *fornax*, *snulax*, *carex*, velut *halex*,
Et cum prole *panax*, & *forfex* atque *supellex*.

In X litera finita feminina sunt: ut, *pax*, Peace; *lex*, a Law; *pix*, Pitch; *vox*, the Voice; *lux*, Light; *falx*, a Hook; *lanx*, a Platter; *arx*, a Castle. Sic *cicatrix*, the Mark of a Wound, a Scar; *celox*, a Natch or Fly-boat; *balux*, Gold-ore.

Exc. 1. Nomina polysyllaba in AX & EX desinentia masculina sunt: ut, *thorax*, the Breast or a Breast-plate; *frutex*, a Shrub.

✠ Ex polysyllabis autem in AX & EX sequentia feminina sunt: *fornax*, a Furnace; *snulax*, a kind of Herb like Ivy, that runneth upon Trees, Rope-weed; *carex*, a Sedge; *halex*, a Derring, a kind of Pickle; *panax*, idem quod *panaces*, the Herb All-heal; *opopanax*, the Juice of that Herb; *forfex*, a Pair of Sheers; *supellex*, Household-stuff, Furniture.

43. Mascula sunt *calix*, *phœnix*, pro verneque *bombyx*,

Et *coccyx*, *fornix*, & *onyx* vas, aut lapis unde

Vas fit; *oryx*, *tradux*, *grex* his adjunge *calyx*que:

Femineo interdum data *tradux* cum grege cernes.

Exc. 2. Masculina etiam sunt sequentia in X: *calix*, a Cup; *phœnix*, a Bird so called; *bombyx*, a Silk-worm: [pro materia autem vestis *bombycina*, Silk, femininum est:] *coccyx*, a Cuckoo; *stips*, *fornix*, a Vault, *Onyx*, pro lapide *alabastrite*, aut vase inde confecto, *Alabaster*, or an *Alabaster Pot* or *Vessel*: [at pro *gemma*, a kind of Jewel so called, tantum femininum:] *oryx*, a Wild-goat; *tradux*, a Glass, or *Off-set* of a Wine; *grex*, a Flock; *calyx*, the Bud of a Flower.

✱ *Grex* tamen apud Lucretium, & *tradux* apud Collumellam feminina inveniuntur.

Dubia in X.

44. Hæc modò femineis, maribus modò juncta videbis ;
Calx pro parte pedis metâve laboris, & *hystrix*,
Imbrex ; *sardonychem* jungas, *rumicem silicemque* :
 Hic magè vult *cortex* & *obex*, cum *pumice varix* :
 Hæc potiùs *limax*, *lynx*, & cum *sandice perdix* :
Atriplici neutrum melius dabo quàm muliebre.

Exc. 3. Hæc nomina in X sunt dubii generis : *hic* aut *hæc calx*, tam pro *calcanco*, the Heel ; quàm pro *fine* vel *meta*, the End of a thing, the Goal : [pro *lapide* autem *colto*, *Utile*, tantùm femininum est :] *hic* aut *hæc hystrix*, a Porcupine ; *imbrex*, a Dut-ter-tie for carrying off Rain ; *sardonix*, a precious Stone ; *rumex*, the Verb Sorrel or Sow-deck ; *silix*, a Flint.

Item, *cortex*, the Bark of a Tree ; *obex*, a Bar or Bolt ; *pumex*, a Pumice-stone ; *varix*, a swollen Vein : quæ rarò femina inveniuntur.

Item, *limax*, a Snail ; *lynx*, a Beast of a very quick Sight, an Ounce ; *sandix*, a kind of red or purple Colour ; *perdix*, a Partridge : quæ multò frequentius in feminino, quàm masculino occurrunt.

Denique *atriplex*, the Verb called Orage ; Macro quidem inferioris ætatis poetæ, femininum est ; neutrum verò Plinio, cujus major & potior auctoritas.

I, Æ, A & E. pluralia.

45. I maribus plurale dabis : muliebre sed Æ vult :
 Ast A, & E Græcum, cupiunt neutralibus addi.

Nomina singulari carentia in I, masculina sunt : ut, *hi liberi*, Child:en ; in Æ femina : ut, *hæ cunæ*, a Cradle : in A neutra *hæc arma*, Arms.

Neutra etiam sunt quædam nomina Græca in E pluraliter dependentia : ut, *hæc melæ*, Songs ; *cete*, Whales ; *Tempe*, a pleasant Place in Thessaly.

Alia nomina, vel toto singulari, vel ejus Nominativo carentia.

46. In reliquis primo numero primæ carentium
 Recto, animo qualem vocum natura reposcat,

Con

Concipito talem: sic à prece prex tibi forma:

Hic dat *casse* tamen, dat & *impete*; *verbere* vult hoc;

Hic *vepre*m, *pecudis* capit hæc; hæc postulat *Idus*.

Cetera sunt alio melius memoranda libello.

In aliis nominibus, five toto singulari, five ejus nominativo carentibus, talis mente singendus est nominativus, qualem vocum analogia requirat; indeque, ex supratraditis terminationum regulis, genus est inveniendum. Hoc pacto, *precis*, a *Præper*, feminini generis est; quia, si quem unquam nominativum habuerit, is *prex* videtur fuisse, adeoque & generis feminini, per Regulam de nominibus in X. Sic *injussu*, ablat. sing. *withour Leave*, masc. *fores*, nom. plur. a *Doo*; fem. *feminis*, genit. sing. *the Tigh*, neut. ab inusitatis nominativis sing. *injussus*, *foris*, *femen*, &c.

Exc. Hi ablativi, *casse*, a *Art*, masc. *impete*, *with Force*, masc. *verbere*, a *Scourge*, neut. ab obsoletis nominativis, *cassis*, *impes*, vel *impetis*, & *verber*: item, accus. *vepre*m, a *Beier*, masc. genit. *pecudis*, a *Beast*, femin. ab antiquo nomin. *vepres* vel *vepris*, & *pecus*: item nom. plur. *Idus*, *certain Days of each Month*, fem. ab inusitato sing. *Idus*: contra quam earum vocum terminationes postulabant. Sed de his aliisque ejusmodi nominibus defectivis, fufius in cap. tertio agemus.

C A P. II.

De Regulari Nominum Declinatione.

DECLINATIO est, vocum per suos casus & numeros variatio.
CASUS est, certa vocis in declinando terminatio.

Casus sunt sex: *Nominativus*, *Genitivus*, *Dativus*, *Accusativus*, *Vocativus* & *Ablativus*.

Ex his Nominativus RECTUS dicitur, ceteri OBLIQUI.

NUMERUS est, unius & multorum distinctio.

Numeri igitur sunt duo; *Singularis* & *Pluralis*.

Singularis est, qui rem unam; *Pluralis*, qui res plures significat: at, *homo*, *homines*.

Declinationes sunt quinque; *Prima*, *Secunda*, *Tertia*, *Quarta*, & *Quinta*.

Earum differentie ex Genitivo singulari vulgò petuntur: Genitivus enim Primæ plerumque in *a* diphthongon, Secundæ in *i*, Tertiæ in *is*, Quartæ in *us*, Quintæ denique in *ei* desinit.

Declinatio alia est Regularis, alia Irregularis.

Declinatio

Declinatio Regularis est, quæ certas & communes declinandi regulas observat.

Declinatio Irregularis est, quæ à regulis hisce communibus recedit.

Declinationum Regula duplices sunt; vel *Generales*, sive omnium *Declinationum* communes; vel *Speciales*, sive suæ cujusque *Declinationis* propriæ.

REGULÆ GENERALES.

1. **C**ompositum simplexque modo flectuntur eodem. Demitur *exsanguis*, nec non *Capricornus* & *angiportus*, & orta *manus*; quæ pluraque postea dicam.

Nomina composita eodem modo declinantur quo simplicia: ut, *pes*, *pedis*, the *Foot*; *bipes*, *bipedis*, two-footed.

Exc. At *exsanguis*, bloodless, dead, in genitivo habet *exsanguis*, licet simplex *sanguis sanguinis* faciat. Sic *Capricornus*, the *Sign Capricorn*, *Capricorni* flectitur, quamvis *cornu* sit quartæ. *Angiportus*, a narrow Lane or Street, Ciceroni quidem & Horatio quartæ, Plinio verò secundæ, Vitruvio utriusque declinationis est: at *portus* semper quartæ. Item, *unimanus*, that has one Hand, & cetera ex *manus* composita, sunt secundæ declinationis, quamvis *manus* sit quartæ.

¶ Reliqua melius in sua quæque declinatione declarabuntur.

2. Rectum in compositis tantum variato: priorem Immotum alteruter crebro tenet, ac *olusatrum*.

In compositis rectus tantum casus declinatur, sive in altera, sive in utraque parte compositi sit: ut, *juris-peritus*, *juris-periti*, *juris-perito*, &c. a Lawyer; *res-publica*, *rei-publicæ*, *rei-publicæ*, *republicam*, &c. the Commonwealth.

Exc. *Alter-uter* tamen, *alter-utrius*, *alter-utri*, &c. sæpius declinatur; minus usitatè *alterius-utrius*, *alteri-utri*, &c. any one of two. Sic *olus-atrum*, *olus-atri*, &c. interdum *oleris-atri*, the Verb *Hisander*.

3. In neutris primus, quartus, quintus, similes sunt: Queis in a pluralis semper, cum flectimus, exit. *Ambo*, *duo*, at legem spernunt, & paucula Græca.

Nomina neutri generis, in quacunque declinatione, habent tres casus similes, nominativum accusativum & vocativum, in utroque numero; & hi casus, si declinentur, pluraliter in a exeunt: ut, *lingnum*,

ignum, Wood; corpus, a Body; tonitru, Thunder: & pluraliter, ligna, corpora, tonitrua.

Excipe, *ambo, both; duo, two: item, cete, Whales; mele, Songs; pelage, Seas; Græca vocabula.*

4. Est primo quintus similis. Sed Græcus s aufert
Sæpe; velut *Thoma, Theseu, Panthu, Pari, Palla.*

Vocativus utriusque numeri similis est nominativo: ut, *penna, a Pen; puer, a Boy; panis, Bread; vultus, the Countenance; spes, Hope: ô penna, puer, panis, vultus, spes, & pluraliter, pennæ, pueri, panes, vultus, spes: & ô pennæ, pueri, panes, &c.*

Exc. Nomina Græca in S literam terminata, sæpe in vocativo eam abjiciunt: ut, *Thomas, ô Thoma; Theseus, ô Theseu; Panthus, ô Panthu; Paris, ô Pari; Pallas, ô Palla; virorum propria.*

5. Syncopa plurali nonnunquam fit Genitivo.

Syncopa aliquando fit in genitivo plurali, idque in omni declinatione, præterquam quintâ: ut, *cælicolûm, pro cælicolarum; deûm, pro deorum; cælestûm, pro cælestium; currûm, pro currum.* Est autem Syncope ablatio literæ vel syllabæ de medio dictionis.

6. Plurali terno similis vult esse Latinus.

Dativus & ablativus plurales omnium declinationum semper sunt similes: ut, *pennis, pueris, panibus, vultibus, diebus.*

REGULÆ SPECIALES.

Prima Declinatio.

7. **P**rima dat AS, ES, E, realis, & A flexio, fines.

Prima Declinatio quatuor habet nominativi singularis terminationes, AS, ES, E & A: quarum tres priores tantum Græcæ sunt: ut, *Aneas, Anchises*, nomina virorum; *Circe*, feminæ nomen: ultima tum Græca, tum Latina: ut, *philosophia, Philosophy; mensa, a Table.*

8. *Æ* genitivus habet: veteres quem sæpe per *ai* Solvere, nonnunquam per & *as* finire solebant; Quo magè *familias* compositum nunc quoque gaudet: *E* sed more suo transibit in *es* tibi Græcum.

Genitivus

Genitivus singularis definit in *æ* diphthongon : ut, *Æneæ*, *Anchisæ*, *mensæ*.

✠ Veteres frequenter *æ* in *ai* per duas syllabas dissolvebant : ut, *aulai*, pro *aulæ*, a Hall ; *Lunai*, pro *Lunæ*, the Moon ; *piclai*, pro *piclæ*, painted.

✠ Vetustissimi scriptores, ad imitationem Græcorum, genitivum etiam in *as* terminarunt : ut, *auras*, pro *auræ*, the Air or Wind ; *vias*, pro *viæ*, a Way. * A familia composita, *as* sæpius, quàm *æ*, genitivo habent : ut, *pater-familias*, the Master of a Family ; *mater-familias*, the Mistress of it.

Exc. Nomina in E, Græco more, genitivum in *es* mittunt : ut, *Circe*, *Circēs*.

9. *Æ* quoque vult ternus : dat & *e* cui rectus in E fit.

Dativus etiam definit in *æ* diphthongon : ut, *Æneæ*, *Anchisæ*, *Circeæ*, *mensæ*.

✠ Nomina in E quandoque *e* simplex in dativo retinent : ut, *Penelope*, *Cybele*.

10. *Am* faciet quartus. Finita per AS vel A Græca
An quandoque volunt. En ES, E, rariùs em, dant.

Accusativus finitur in *am* : ut, *mensam*.

Exc. 1. Nomina in AS, Historicis quidem rarò, Poëtis verò sæpiùs, accusativum per *an*, formant : ut, *Æneam* vel *Ænean*. Græca autem propria in A, à solis Poëtis, idque metri ferè gratia, in *an* terminantur : ut, *Majan*, *Æginan*, feminarum nomina ; pro *Majam*, *Æginam*.

Exc. 2. In ES & E finita accusativo *en* habent : ut, *Anchisen*, *Circen*. * Interdum, licet rariùs, in *em* desinentia inveniuntur.

11. *A* Sextus donat. Capit *e* quod finit in ES, E.

Ablativus in *a* definit : ut *Æneâ*, *mensâ*.

Exc. Nomina in ES & E terminata, ablativum in *e* faciunt : ut, *Anchise*, *Circe*.

12. Primus pluralis fit in *æ* : Genitivus in *arum*.

Nominativus pluralis exit in *æ* diphthongon, genitivus in *arum* ut, *etesia*, *etesiarum*, a kind of Trade-winds that blow constantly from the North for 40 Days together in the Dog-days ; *comete*, *cometarum*, Comets ; *epitome*, *epitomarum*, Abridgements ; *mensa*, *mensarum*, Tables.

13. Tertius *is* poscit. Cupiunt tamen hæc magis *abus* ;
Filia, mula, duæ, liberta, equa, nata, dea, ambæ.

Dativus, ac proinde ablativus, pluralis definit in *is* : ut, *etesiis, cometis, epitomis, mensis.*

Exc. Pauca substantiva *abus* hisce in casibus frequentius habent :
filia & nata, a Daughter ; mula, a She-mule ; liberta, a freed Woman ; equa, a Mare ; dea, a Goddess : differentia, sciz. causâ, ne de maribus sermo videatur. Item hæc adjectiva semper, duæ & ambæ.

14. Accusativus pluralis semper in *as* fit.

Accusativus pluralis terminatur in *as* : ut, *etefias, cometas, epitomas, mensas.*

Secunda Declinatio.

15. **H**Os, ER, IR, UR, fines, US & UM, capit ordo
 secundus :

Adjicito Græcos OS & ON, per US, UM, variandos.

Secunda declinatio continet terminationes septem ; quinque Latinas, ER, IR, UR, US, UM : ut, *puer, vir, satur, ventus, regnum* : & duas Græcas, OS & ON, quæ sæpe à Latinis in US & UM vertuntur : ut, *Apheos vel Alpheus, a fluvio in Græcæ ; Ilion vel Ilium, the City Troy.*

16. *I* patrius casus, recto parisyllabus, optat.

At superant IR & UR, *prosper, puer, asper, adulter,*

Presbyter atque tener, miser, exter, gibber, Iberque,
Et gener atque socer, lacer, orta gero, fero, liber,
Mulciber & vesper : queis rariùs adjice dexter.

Sæpè (duo si sint) *vates i* rejicit unum.

O quandoque dabit quod in OS fit more Pelasgo.

Genitivus secundæ declinationis in *i* definit, & plerumque nominativo syllabarum numero est æqualis : ut, *magister, magistri ; ventus, venti ; regnum, regni.*

Exc. I. Sequentia nomina R literâ terminata genitivum unâ syl-

labâ augment. 1. Quæcunque in IR desinunt : ut, *vir, viri* ; & ejus compolita, *seniſſim, triumſim, centumſim, leſim*, &c. item gentile *Treſim*. 2. Unum in UR, ſatur, ſaturi. 3. In ER, ſeptem ſubſtantiva ; *puer, pueri, a Boy ; adulter, adulteri, an Adulterer ; preſbyter, preſbyteri, an Elder ; gener, generi, a Son-in-law ; ſocer, ſoceri, a Father in Law ; Mulciber, Mulciberi, the Name of the God Vulcan ; veſper, veſperi, the Evening*. Item hæc adjectiva : *proſper, proſperous ; aſper, rough. ſarp ; tener, tender ; miſer, wretched ; exter, foreign ; gibber, crook-backed ; Iber, a Spaniard or Iberian ; lacer, torn or rent* : item compolita à verbis *gero & fero* ; ut, *laniger, that bears Wool ; opifer, that brings help*, &c. His adde, *liber, liberi*, priore longâ ; ſive adjectivum, pro *eo qui ſui juris eſt*, free ; ſive ſubſtantivum, pro *Baccho, the God of Wine*. [At *liber*, primâ brevi, tam pro *interiore arboris cortice, the inner Bark or Kind of a Tree* ; quam pro *codice, a Book ; libri facit*.] *Dexter* denique, right, favourable ; vel *dextri, vel dexteri* declinatur, ſæpiùs *dextri*.

Exc. 2. Quando genitivus terminatur in duo ii, ſolet alterum cauſâ metri interdum abjici : ut, *Antonius, Antoni, Anthony, a Man's Name ; tugurium, tuguri, a Cottage* ; pro *Antonii, tuguri*.

Exc. 3. Pauca Græca in OS, quæ à nominibus Atticæ dialecti in ō veniunt, genitivum quandoque in o faciunt : ut, *Androgeo, the Name of a Man ; Athos, a Hill in Thrace ; Androgeo, Athos*.

17. *Unus, uter, neuter, cum ſolus, & ullus, & alter, Atque alius, totus, nullus, licet omnibus olim Quæ reliquis par norma fuit, nunc in genitivo Dant ius, i terno, nullo discrimine flexûs.*

Hæc ſequentia adjectiva genitivum in *ius*, dativum in *i* terminantur tam in prima quàm in ſecunda declinatione : *unus, una, unum, one ; unius, unius, unius ; uni, uni, uni*. Sic *uter, whether of two ; neuter, neither ; ſolus, alone ; ullus, any ; alter, another of two ; alius, another of more than two ; totus, whole ; nullus, none*.

✠ Veteres hæc nomina, ut alia adjectiva primæ & ſecundæ declinationis flecebant, *uni, una, uni ; uno, una, uno*, &c.

18. *Tertius & ſextus formantur in o tibi caſus.*

Dativus & ablativus in o deſinunt : ut, *magiſtro, vento, regno*.

19. *Postulat um quartus : quandoque per on loco Græci*

Accuſativus

Accusativus exit in *um* : ut, *magistrum, ventum*.

Exc. Nomina Græca, quæ in *OS* vel *US* definunt, accusativum nonnunquam faciunt in *on* : vt, *Delus* vel *Delos, Delum* vel *Delon*, the Name of an Island.

20. *US* si rectus habet casus, per *e* vertito quintum.

At *populus* dat & *us*. *DEUS* immutabile perstat.

Filius i *Genius*que petunt, in *IUS*que Latina

Propria. Sed quintum, doctas imitatus Athenas,

Servat in *US* recto similem quandoque Poëta.

Nomina in *US* faciunt vocativum in *e* : ut, *ventus, vente*.

Exc. 1. *Populus, a People, popule* vel *populus* habet.

Exc. 2. *DEUS, ô Deus*, absque mutatione facit.

Exc. 3. *Filius, a Son; Genius, an Angel, which the Hea-*
thens thought was appointed to every Man to guide and de-
scend, or to punish them; one's natural Inclination : item no-
 mina propria Latina in *IUS* : ut, *Julius, Propertius*, abjiciunt *us, ô*
fili, ô Geni, ô Juli, ô Properti.

Exc. 4. Poëtæ, Atticorum imitatione, quibus vocativus semper
 similis est nominativo, *us* interdum in vocativo retinent : ut, *flu-*
vius, Latinus, apud Virgilium ; *Memmius*, apud Lucretium ; *ô pa-*
tricius sanguis, apud Persium ; pro *fluvie, Latine, Memmi, patri-*
cæ, &c.

21. Primus pluralis capit *i*. Vult patrius *orum* ;

Græcus & *ôn* raro. *Is* ternus, quartus & *os* dat.

Nominativus pluralis definit in *i* : ut, *ventus, venti; Deus, Dei*,
 vel potius *Dii*. Genitivus in *orum* : ut, *ventorum, Deorum*.

Exc. Nomina Græca quandoque suo more *ôn* habent : ut,
Georgica, Georgicôn, a Book of Husbandry.

Dativus terminatur in *is* : ut, *ventis, Deis*, sæpius *Diis*, Accu-
 sativus in *os* : ut, *ventos, Deos*.

22. *Ambo, duo*, neutri generis sunt masculeique :

Mas *o* vel *os* quartus donat : vult tertius *obus*.

✱ *Ambo & duo* singulari carent ; pluraliter autem sic declinan-
 tur : Nom. *Ambo, duo; ambæ, duæ; ambo, duo*. Gen. *Amborum,*
duorum, vel *duum; ambarum, duarum; amborum, duorum*, vel
duum. Dat. *ambobus, duobus; ambabus, duabus; ambobus, duo-*
bis. Accus. *ambos, duos*, (& rariùs, *ambo, duo;*) *ambas, duas;*
ambo, duo. Vocativi nominativis, ablativi dativis similes sunt.

Tertia Declinatio.

23. Tertia multimodis inflexio finibus exit.

Is Latius genitivus habet ; sed *os usve* Pelasgus.

Tertia declinatio plurimas habet terminationes, literas verò finales tredecim ; viz. quinque vocales, A. E. I. O. Y. octo consonantes, C. D. L. N. R. S. T. X. Quorum exempla sequentibus regulis habentur.

Genitivus Latinè semper in *is* exit : more autem Græco, quo Latini in vocibus Græcis haud raro utuntur, genitivus interdum in *os* terminatur : ut, *Phyllis*, *Phyllidos*, the Name of a Woman ; interdum in *ûs* : ut, *Calisto*, *Calistûs*, the Name of a Nymph.

A & E.

24. Semper A mittit *atis*. Vertes E per *is* genitivo.

1. In A, seu MA, Græca sunt, & additâ *ti* syllabâ genitivum faciunt : ut, *stemma*, *stemmatis*, Pedigree or Lineage.

2. In E finita mutant *e* in *is* : ut, *monile*, *monilis*, a Collar, a Necklace.

I & Y.

25. Dant *itis* orta *meli*. Sed *vos* per Y clausa requirunt.

1. In I finientia plerumque indeclinabilia sunt : ut, *gummi*, Gum ; *zinziberi*, Ginger. Quædam tamen Græca, à *meli* (sc. μέλι, i. e. *mel*), composita, faciunt genitivum in *itis* : ut, *hydromeli*, *hydromelitis*, Mead, or Water and Honey sod together ; *oxymeli*, *oxymelitis*, Drink made of Vinegar and Honey.

2. Græca in Y faciunt *vos* : ut, *misy*, *misyos*, Bitriol ; *moly*, *molyos*, an Herb of sovereign Virtue against Enchantments.

O.

26. Addito *nis* post O, Dat *inis* muliebri DO, GO que,

Ordo, velut margo, cum cardine, Apollo, Cupido, Turboque non proprium : cupit his homo, nenuque jungi :

Unedo femineum tamen *onis* dat ; caro, carnis, Enis habent Anio, Nerio. Muliebria Græca

Us capiunt patrio, reliquis o casibus optant.
More tamen Latio videas hæc flexa per *onis*.

Finita in O genitivum faciunt adjectâ *nis* syllabâ: ut *draco*, *draconis*, a Dragon; *Macedo*, *Macedonis*, a Macedonian.

Exc. 1. In DO & GO feminina mutant O in *inis*: ut, *formido*, *formidinis*, Fear; *caligo*, *caliginis*, Darkness.

Item hæc masculini vel dubii generis, *ordo*, *margo*, *cardo*, & *cupido*; *ordinis*, *marginis*, &c. Quibus adde *Apollo*, *Apollinis*, the God Apollo; *turbo*, *turbis*, a Whirlwind, a Top or Gig that Boys play with: [at gladiatoris nomen *Turbo*, *Turbonis* facit] *homo*, *hominis*, a Man; *nemo*, *neminis*, no one.

✱ *Unedo*, tamen, quamvis femininum videatur, *unedonis* facit, the Fruit of the Crab-tree, or the Tree itself.

Exc. 2. *Caro*, *Flesh*, facit *carnis*.

Exc. 3. *Anio* habet *Anienis*, the Name of a River; *Nerio*, *Nerienis*, the Wife of the God Mars.

Exc. 4. Græca in O feminarum propria genitivum in *is*, reliquos casus nominativo similes habent: ut, *Dido*, gen. *Didus*, dat. *Dido*, &c. Interdum tamen Latino more declinantur, *Dido*, *Didonis*, *Didoni*, &c.

C. D. L.

27. *Is* subdunt C. D. L. sed *lac tis*, *lis* sibi *mel*, *fel*.

In C, D & L terminata, addito *is* genitivum formant: ut, *halec*, *halecis*, a kind of Pickle; *David*, *Davidis*; *Bogud*, *Bogudis*, virorum nomina; *vestigal*, *vestigalis*, Custom or Toll; *exul*, *exulis*, a banished Person.

Exc. At *lac*, Milk. & interpolito, *lactis*; *mel*, Honey; *fel*, Gall, & geminato, *mellis* & *fellis* faciunt.

N.

28. Additur *is* post N. Tamen *on* quandoque dat *ontis*:
Donat *inis* neutrum, *pecten*, *flamen*, *cano* natum.

Nomina in N genitivum faciunt addendo *is*: ut, *Titan*, *Titanis*, the Brother of Saturn, the Sun; *splen*, *splenis*, the Milt; *delphin*, *delphinis*, a Dolphin; *canon*, *canonis*, a Rule; *Phorcyn*, *Phorcynis*, the Father of the Gorgons.

Exc. 1. Quædam Græca in ON habent *ontis*: ut, *chameleon*, *chameleontis*, a Beast that is thought to live on Air only; *Laomedon*, *Laomedontis*, a King of Troy.

Exc. 2. Neutra in EN genitivum formant in *inis*: ut, *flumen*, *fluvius*,

fluminis, a *Riber* : item *flamen*, five neutrum, pro *statu*, a *Blas* of *Wind* ; five masculinum, pro *sacerdote*, a *Priest*, *flaminis* facit. Sic etiam, *pestes*, *pestinis*, a *Comb* ; & composita à verbo *cano* : ut, *tibicen*, *tibicinis*, a *Piper* ; *tubicen*, *tubicinis*, a *Trumpeter*, masculina.

R.

29. R capit is. *Far ris*, *Lar tis* proprium maris
hepar

Hepatos efficiet. *Cris* mobile *cer* dat. At *imber* *Bris* petit & *menses*, simul *Insuber* : adde *saluber* Et *celeber*. Per *tris* ter formes omne Latinum, Et *pater* & *mater* *Danaûm*. Dat *eris* *later*, & cor *Cordis*, *iter* *itineris* : *Jovis* optat *Jupiter* usque.

Robur *oris*, *jecur* atque *femur* tibi præbet *eburque*.

Nomina in R genitivum formant adjecto *is* : ut, *par*, *paris*, equal ; *anser*, *anseris*, a *Goose* ; *Gadir*, *Gadiris*, *Cadiz*, the Name of an Island and Town in Spain ; *dolor*, *doloris*, Grief ; *guttur*, *gutturis*, the Throat ; *martyr*, *martyris*, a Witness or Martyr.

Exc. 1. *Far* gemino *r* facit *farris*, all kind of Corn ; *Lar*, viri nomen, *Lartis*, [At pro Deo domus præside, an Household God or the House, *laris* habet.] *Hepar*, *hepatis* vel *hepatos*, vox Græca, the Liver.

Exc. 2. Tria adjectiva in CER, *e* amisso, *cris* formant : *acer*, *eris*, sharp ; *alacer*, *alacris*, cheerful ; *volucer*, *volucris*, swift.

Exc. 3. Similiter quædam in BER, *bris* faciunt, viz. *imber*, *imbris*, a Shower ; *September*, *October*, *November*, *December*, mensium nomina ; *Insuber*, one of the *Insubres*, a People about Milan : item adjectiva, *saluber*, wholesome ; *celeber*, famous.

Exc. 4. Eodem pacto nomina Latina in TER, *e* in genitivo perdunt : ut, *uter*, *utris*, a Bottle, *accipiter*, *accipitris*, a Hawk. Item duo Græca, *pater*, *patris* ; *mater*, *matris*. Cetera in TER Græca, *e* retento, *eris* habent : ut, *crater*, *crateris*, a Cup, *character*, *characteris*, a Character, a Mark of a thing. *Later* etiam quamvis vox Latina, a Tyle, *lateris* facit.

Exc. 5. Tria nomina paulò longius à regula desleclunt : cor quod *cordis*, the Heart ; *iter*, quod *itineris*, a Journey ; *Jupiter*, quod *Jovis* facit.

Exc. 6. Quatuor denique in UR terminata, *u* in *o* mutato, omnia habent : *robur*, *roboris*, a kind of hard Oak, Strength ; *jecur*, *jecoris*, the Liver ; *femur*, *femoris*, the Thigh ; *ebur*, *eboris*, Ivory.

AS.

30. Postulat AS *atis*. Sed *mas maris*, *as* dabit *assis*.
 Hoc *vas vasis* habet, *vas* hic *vadis*. *Antis* habento
 Mascula Græca: volunt per *adis* muliebria poni;
Arcas item: sed *atis* capiunt neutralia Græca.

Nomen in AS genitivum mittit in *atis* penultimâ longâ: ut, *etas*, *etatis*, *Age*; *Mæcnas*, *Mæcnatis*, viri nomen.

Exc. 1. *Mas* facit *maris*, a *Male*; *as*, *assis*, a *Piece of Money*, or any thing that may be divided into twelve parts; *vas*, neutrum, *vasis*, a *Vessel*; *vas*, masculinum, *vadis*, a *Surety*.

Exc. 2. Nomina Græca, pro vario ipsorum genere, varium genitivum accipiunt. Nam,

1. Masculina habent *antis*: ut, *gigas*, *gigantis*, a *Giant*; *Pallas*, *Pallantis*, viri proprium.

2. Feminina *adis*: ut, *lampas*, *lampadis*, a *Lamp*; *Pallas*, *Palladis*, the Goddess *Pallas*, or *Minerva*. Item *Arcas*, *Arca-dis*, the Name of a *Man*, or an *Arcadian*.

3. Neutra faciunt *atis* penultimâ brevi: ut, *artocreas*, *artocreatis*, a *Pie*, or *Pasty of Flesh*; *buceras*, *buceratis*, the *Herb Fennel*.

ES.

31. ES mutabis in *is*. *Mansues*, *locuplesque*, *quiesque*,
Etis amant: junges *Cres* & dissyllaba Græca:
Is proprium sed sæpe tenet. Per *etis* *teges* exit,
 Et *seges*, *interpres*, *præpes*, *pariesque*, *abiesque*;
Indiges atque *aries*, *perpes*, *teres*, ac *bebes* addo.

In ES finita mutant *es* in *is*: ut, *nubes*, *nubis*, a *Cloud*; *rupes*, *rupis*, a *Rock*.

Exc. 1. Tria nomina Latina habent *etis*, penultimâ longâ: *mansues*, *mansuetis*, gentle, tame; *locuples*, *locupletis*, rich; *quies*, *quietis*, Rest: item ejus compositum, *inquies*, *Restless*. *Requies* autem genitivo *requietis* in tertia, vel *requiei* in quinta facit.

Etis etiam penultimâ longâ habent multa nomina Græca, unum monosyllabum, *Cres*, *Cretis*, a *Cretian*; reliqua ferè dissyllaba: ut, *magnes*, *magnetis*, a *Load-stone*; *tapes*, *tapetis*, *Tapestry*. Sic *Crates*, *Mendes*, *Laches*, virorum nomina. Ex his autem quædam *etis*, vel *is* faciunt: ut, *Chremes*, *Chremetis*, vel *Chremis*: *Dares*, *Daretis*, vel *Daris*; *Thales*, *Thaletis* vel *Thalis*: sed *etis* usitatus est.

Exc. 2.

Exc. 2. *Etis* penultimâ brevi habent nomina sequentia: *teg* a *Mat* or *Coverlet*; *seges*, growing *Corn*; *interpres*, an *Interpreter*; *præpes*, swift-wing'd; *paries*, a *Wall*; *abies*, a *Fir-tree*; *Indiges*, a *God* made of a *Man*, a *home-made God*; *aries*, *Ram*; *perpes*, perpetual; *teres*, round and long; *hebes*, dull.

32. Cetera masculiei generis, communis, & omnis, ES per *itis*, non dicta, *tudes* cum *mergite* mutantur. At *verres* *verris*, *vates* *vatis* capit. Ortum A *sedeo* dat *idis*. *Mercēs* volet *edis* & *heres*. *Pesque* *pedis*, *Cererisque* *Ceres*, *bes* *bestis* habebit.

Exc. 3. Reliqua nomina, sive masculini, sive communis, denique omnis generis prius non memorata, mutant ES in *itis* genitivo penultimâ brevi: masculina; ut, *eques*, a *Horseman*; *comes*, a *Wine-bunch*; communia: ut, *miles*, a *Soldier*; *antistes*, a *High-priest*, a *Bishop*: omnis generis, sive adjectiva: ut, *ardens*, *swift*; *dives*, rich; *sospes*, safe; *equitis*, *palmitis*, &c.

Item, *tudes*, *tuditis*, vel *tudis*, a *Hammer*, de cuius genere nondum satis constat: *merges*, *mergitis*, a *Handful of Corn*, quod femininum potius est quam masculinum.

✱ At *verres*, a *Boar-pig*, masculinum habet *verris*; *vates*, *Prophet* or *Poet*, commune, *vatis* facit, juxta regulam principalem.

Exc. 4. A regula denique abeunt, sed diverso modo, 1. Composita à verbo *sedeo*, quæ *idis* faciunt penultimâ brevi: ut, *præsidis*, a *President*, a *chief Ruler*; *obses*, *obsidis*, an *Hostage*. 2. Duo quæ *edis* habent penultimâ longâ: *merces*, *mercedis*, *Reward*; *heres*, *heredis*, an *Heir*. 3. *Pes*, quod facit *pedis* penultimâ brevi: & ejus composita, *quadrupes*, *quadrupedis*, *four-footed*; *sonipes*, *sonipedis*, a *Courser*, a *Horse that prances*, makes a *Noise* with his *Feet*, &c. 4. *Ceres*, the *Goddess of Corn*, quod *Cereris*; *bes*, two thirds of a *Pound*, or *Ounces*, quod *bestis* habet.

IS.

33. IS similem gignit patrium. *Cassisque*, *lapisque*, Atque *capis*, *promulsis*, *idis*, cum *cuspide* donant. *Sanguis inis*; *pulvis* dat *eris*, *vomis*, *cinis*, & quæ. *Sæpe* tenent primam *cucumis* cum *pubere* legem. *Dis*, *lis* atque *Quiris*, *Samnis*, formantur in *itis*. *Glis*, *gliris*. *Semis* manet, aut *semissis* adoptat.

Nomen in *is* habet genitivum similem nominativo: ut, *auris*, *auris*, the Ear; *ovis*, *ovis*, a Sheep.

Exc. 1. Hæc nomina Latina *idis* faciunt penultimâ correptâ: *assis*, *assidis*, an Helmet; *lapis*, *lapidis*, a Stone. Sic *capis*, a kind of Pot used in Sacrifice; *promulsis*, a pleasant kind of Drink tempered with new Wine, Metheglin; *cuspis*, the Point of a Spear.

Exc. 2. *Sanguis*, Blood, *sanguinis* facit:

Exc. 3. Tria habent *eris*, & brevi: *putris*, Dust; *cinis*, Ashes; *promis*, a Plowshare. At *pubis*, five *pubes*, one that is marriageable, *pubis* habet in genitivo, sed sæpius *puberis*: sic ejus compositum, *impubis*, vel *impubes*, one under Age, *impubis*: & usitatis *impuberis* facit. Item, *cucumis*, a Cucumber, *cucumis* & sæpius *cucumeris*.

Exc. 4. Quatuor *itis* accipiunt penultimâ longâ: *Dis*, *disis*, rich, of the God of Riches; *lis* *litis*, Strife; *Quiris*, *Quiritis*, a Roman; *Samnis*, *Samnitis*, a Samnite.

Exc. 5. *Glis*, a Rat, *gliris* facit. *Semis*, the half of any thing, vel neutrum est, & indeclinabile; vel masculinum, & *semisis* in genitivo habet.

4. Ex Græcis pars sumit *eos* vel *ios* genitivo:

Pars adsciscit *idis* vel *idos*: nonnulla sed *idis*:

Pars *inis*, pars *entis* habet: *Charis* at *Charitis* vult.

Nomina Græca in *is* variis modis formant genitivum:

1. Multa genitivum faciunt in *eos*, vel interdum *ios*: ut, *hæresis*, *hæreseos*, vel *hæresios*, a Heresy; *metropolis*, *metropoleos*, vel *metropolis*, a capital City. Sæpe etiam genitivum Latino mote nominativo similem habent, *hæresis*, *metropolis*.

2. Plurima habent *idis* vel *idos*, penultimâ brevi: ut, *Iaspis*, *Iaspidis*, vel *Iaspidos*, a Jasper Stone; *Paris*, *Paridis*, viri proprium; *Themis*, *Themidis*, the Goddess of Justice.

3. Tria capiunt *idis* penultimâ longâ: *Psophis*, *Psophidis*, nomen urbis; *Crenis*, *Crenidis*; *Nesis*, *Nesidis*, insularum nomina.

4. Pauca *inis* penultimâ itidem longâ: ut, *Eleusis*, *Eleusinis*, *Salamis*, *Salaminis*, urbium nomina.

5. Pauca habent *entis*: ut, *Simois*, *Simoëntis*, fluvii nomen; *Pyrois*, *Pyroëntis*, one of the Vozses of the Sun; *Opois*, *Opoëntis*, contræctè *Opus*, *Opuntis*, urbis nomen.

6. Postremò unum nomen accipit *itis* penultimâ brevi: *Charis*, *Charitis*, one of the Charites, or three Graces.

OS.

35. OS *ti* interponit. *Glos, mos, flos, ros* facit *oris*.
 Quod dat & *or*, servat quod ab *or* venit: *offis*, ut
 optat;
Os, oris; *custos, custodis*; *bos, bovis*. *Ois*
Thos, Minos & Tros capiunt, quibus additur *heros*.

Nomen in OS facit genitivum interponendo syllabam *ti* inter
 & *s*: ut, *sacerdos, sacerdotis*, a *Priest*; *nepos, nepotis*, a *Grand*
child.

Exc. 1. Quinque genitivum in *oris* faciunt penultimâ longâ:
glos, gloris, the Husband's Sister, or Brother's Wife; *mos, moris*,
 Use or Custom; *flos, floris*, a Flower; *ros, roris*, Dew; *os, oris*,
 the Mouth. *Oris* etiam habent quæ aliter & sæpius in *o*
 desinunt: ut, *honos* vel *honor, honoris*, Honour; *labos* vel *labor*,
laboris, Labour. At *arbos* vel *arbor, arboris* facit penultimâ
 brevi.

Exc. 2. Tria peculiarem habent genitivum: *os, offis*, a Bone;
custos, custodis, a keeper; *bos, bovis*, an Ox or Cow.

Exc. 3. Quatuor Græca nomina faciunt *ois*: *thos, thoïs*, a Wolf;
Minos, Minois, a King of Crete; *Tros, Troïs*, Trojan;
heros, heroïs, a Hero or great Man.

US.

36. Vult *oris* US patrio: medius gradus exit in *oris*.

Dant *eris hulus, olus, vellus, Venus & genus*, atque
Viscus, opus, fœdus, scelus, & cum pondere *vulnus*,
Mumus, onus, fidus: *latus* his *funusque, vetusque*,
Rudus, acus simul atque *glomus* neutralia junge.

US facit *oris*, penultimâ brevi: ut, *pectus, pectoris*, the Breast.

Exc. 1. Comparativa faciunt *oris* penultimâ longâ: ut, *melior, melioris*,
 better.

Exc. 2. Viginti nomina mutant *us* in *eris*, e brevi: *hulus, hulus*,
ris, a Wool; *olus*, all kind of Herbs for Meat; *vellus*, a Fleec
 of Wool; *Venus*, the Goddess of Love; *genus*, kind or kindred;
viscus, an Entrail, the Bowels; *opus*, a Work; *fœdus*, a Treat
 nant; *scelus*, a Crime; *pondus*, a Weight; *vulnus*, a Wound;
munus, a Gift or Office; *onus*, a Load or Burden; *fidus*, a
 Star; *latus*, the Side; *funus*, a Burial; *vetus*, old; *rudus*,
 Rubbish; item, *acus, acris*, Chaff; (quod in quarta etiam & *Ex*

minimo genere declinatur:) *glomus*, a *Cleu* (quod quandoque masculinum in secunda *glomi* facit.)

37. *Uris* habet *tellus*, veluti monosyllaba. *Grus*, *sus*,
Dant *uis*. *Intercus* dat *utis*: *Liguris* *Ligus* optat.
Pus ortum dat *odis*. Loca Græca feruntur in *untis*.
Subscus atque *incus* *udis* voluere *palusque*:
Cetera femineo generi sociata sed *utis*.

Exc. 3. *Uris* penultimâ longâ accipiunt, *tellus*, the Earth or Goddess of it; & hæc monosyllaba, *crus*, the Leg; *jus*, Law or Right, also Broth of any sodden thing; *mus*, a Mouse; *pus*, the corrupt Matter of any Wound or Sore; *plus*, more; *rus*, the Country; *thus*, Frankincense. * *Uris* quoque (sed u brevi) habet *Ligus*, a Ligurian or Genoese, aliter *Ligur*.

Exc. 4. *Uis* habent duo monosyllaba: *grus*, a Crane; *sus*, a Swine or Sow.

Exc. 5. In *odis* exeunt à *pus*, seu πῦς Græco, composita: ut, *tripus*, *tripodis*, a three-footed Pot; *OEdipus*, *OEdipodis*, viri nomen.

Exc. 6. In *untis* declinantur nomina Græca urbium: ut, *Trapezus*, *Trapezuntis*; *Opus*, *Opuntis*, Names of Towns.

Exc. 7. *Udis*, penultimâ longâ habent hæc tria feminini generis: *subscus*, a Dove-tail; *incus*, an Anvil; *palus*, a Peol or Moss.

Exc. 8. *Utis* denique penultimâ longâ accipiunt reliqua feminini generis nomina quinque: *virtus*, Virtue or Valour; *salus*, Health; *servitus*, Bondage; *juventus*, Youth; *senectus*, old Age: * unum quoque nomen adjectivum (sed penultimâ brevi) *intercus*, sciz. *aqua*, Water between the Skin and the Flesh, *Hydropsy*.

YS.

38. YS dat *yos*: pars sumit *ydis*; nonnulla sed *ynis*.

In YS terminata Græca sunt, & genitivum formant in *ynis*, vel *yos*: ut, *Capys*, *Capyis*, vel *Capyos*; *Tiphys*, *Tiphyos*, virorum nomina: *Tethys*, *Tethyos*, a Goddess of the Sea; *chelys*, *chelyos*, a Turtle or Varp.

Exc. 1. Quædam habent *ydis* vel *ydos*, y correpta: ut, *chlamys*, *chlamydis*, vel *chlamydos*, a Soldier's Cloak; *pelamys*, *pelamidis*, vel *pelamydos*, a kind of Fish, a Thunny.

Exc. 2. Pauca faciunt *ynis* vel *ynos*, y longâ: ut, *Trachys*, *Trachynis*,

chynis vel *-ynos*, urbis nomen; *Phoreys*, *Phoreynis* vel *-ynos*, Medulæ pater.

ÆS, AUS, & BUS.

39. *Æs aris*, *præs prædis* habet: *laus* *fraus*que dat
audis:

EUS *eos*, at per *eius* fleſcit per *ei*que ſecunda.

Ex nominibus in S præcedente diphthongo deſinentibus,

1. *Æs* facit *aris*, *Præſis* or *Monen*; *præs*, *prædis*, a *Surety*.
2. *Laus*, *laudis*, *Praiſe*; *fraus*, *fraudis*, *Deſent*.
3. In EUS finita capiunt *eos*: ut, *Tereus*, *Tereos*; *Orpheus*, *Orpheos*, virorum propria. At hæc frequentius in ſecunda declinantur, *Terei*, *Orphæi*, tribus ſyllabis, aut *Terei*, *Orphæi*, duabus; in nominativo in *eius* diſſyllabo.

BS, PS, LS, MS.

40. Si B, P, præit S, medians dabit *i* genitivum.

E per *i* ſed *cælebs*, & in *eps* polyſyllaba vertunt.

A caput orta petunt *cipitis*: dabit *aucupis* *auceps*.

Cinyphis aſpirat *Cinyps*, ſic *gryps* quoque *gryphis*.

Optat *hyenis* *hyemis* patrio, *puls* denique *pultis*.

1. Nomina in BS, & PS, interpolito *i* faciunt genitivum: ut *trabs*, *trabis*, a *Beam*; *plebs*, *plebis*, the *Commonalty*; *chalybs*, *chalybis*, *Steel*; *seps*, *sepis*, a *Hedge*; *Æthiops*, *Æthiops*, a *Moore*.

Exc. 1. *Cælebs*, *e* in *i* mutato, *cælibis* facit, an unmarried *Man* or *Woman*. Sic etiam polyſyllaba in EPS: ut, *adeps*, *adipis*, fat *princeps*, *principis*, a *Prince*. * *Auceps* verò, a *ſowler*, *aucupis* facit.

Exc. 2. Compoſita à *caput* formant *cipitis*: ut, *biceps*, *bicipitis*, two-headed; *præceps*, *præcipitis*, headlong, raſh; *auceps*, *aucupis*, doubtful.

Exc. 3. *Cinyps* denique, aſſumptâ *h*, ſive aſpiratione, *Cinyps* facit, fluvii, & pueri nomen: item, *gryps*, *gryphis*, a ſavage *Beaſt* or *Fowl*, a *Buffon*.

2. Unum nomen in LS, *puls*, *pultis* facit, *Pottage*: item unum in MS, *hyenis*, *hyemis*, *Winter*.

NS, RS.

41. NS & RS, s dempto, tis dabit aptè.

Dis vult *glans*, *nefrens*, *capitis lens*, & *folium frons*,
Libriquepens, *concors*, & cetera corde creata.

Untis iens capit atque *quiens* : sed ab ambio legem
 Participans spernit. *Tiryns Tirynthis* habeto.

Nomina in NS & RS, s abjecto, & addito *tis*, genitivum efficiunt : ut, *gens*, *gentis*, a Nation, a Family ; *dodrans*, *dodrantis*, nine Parts of twelve ; *pars*, *partis*, a Part ; *mors*, *mortis*, Death.

Exc. 1. Pauca sumunt *dis*, viz. *glans*, *glandis*, an Acorn, & ejus compositum, *juglans*, *juglandis*, a Walnut ; *nefrens*, *nefrendis*, a weaned Pig or Suck, *lens*, *lendis*, a Pit : [at *lens*, a kind of Pulse. *Lentils*, *lentis* facit :] *frons*, *frondis*, the Leaf of a Tree : [at *frons*, the Forehead, *frontis* :] *libripens*, *libripendis*, an Officer that weighed to Soldiers their Money or Pay. Item, composita à *cor*, ut, *concors*, *concordis*, agreeing ; *misericors*, *misericordis*, merciful.

Exc. 2. *Iens* & *quiens*, participia verborum *eo* & *queo*, cum suis compositis, habent *untis* : sic *iens*, *euntis* : *quiens*, *queuntis* : *rediens*, *redeuntis* : *nequiens*, *nequeuntis*. ✠ At *ambiens*, ab *ambio*, aliorum participiorum more, *ambientis* facit.

Exc. 3. *Tiryns*, h assumpto, facit *Tirynthis*, a City in Greece, the Birth-place of Hercules.

T.

42. A caput est capitis : sic *sinciput*, *occiput* exit.

Unum nomen in T, *caput*, *capitis* facit, the Head : eodemque modo duo ejus composita, *sinciput*, *sincipitis*, the Forehead ; *occiput*, *occipitis*, the Windhead.

X.

43. X in *cis* muto. Dant *gis* *lex*, *frux*, *aquilex*, *rex*, *Grex*, *remex* : comitare volunt quæ plurima Græca. Effert *onyx onychis*. Quædam formantur in *actis*.

Nomina in X terminata mutant x in *cis* : ut, *sax*, *facis*, a Torch or Flambeau ; *sax*, *facis*, Dregs ; *nutrix*, *nutricis*, a Nurse ; *nux*, *nucis*, a Nut ; *merx*, *mercis*, Merchandize.

Exc. 1. Hæc *lex* in genitivo *gis* accipiunt : *lex*, *legis*, a Law ; *frux*, *frugis*, all kind of Corn ; *aquilex*, *aquilegis*, a Well-maker ;

her; rex, regis, a King; grex, gregis, a Flock; remex, remigis, a Rower.

¶ Ex nominibus Græcis plurima regulam sequuntur: ut, *Ajax*, *Ajaxis*; *Pollux*, *Pollucis*, virorum nomina; *lynx*, *lynxis*, a Lynx; *o2* *Ounce*; *bombyx*, *bombycis*, a Silk-worm.

Multa verò genitivum in *gis* formant: ut, *strix*, *strigis*, a Scritch-owl; *Phryx*, *Phrygis*, a Phrygian; *larynx*, *laryngis*, the Top of the Wind-pipe.

Exc. 2. *Onyx*, *h* adscito, *onychis* facit: sic ejus compositum *sardonyx*, *sardonychis*, Names of precious Stones.

Exc. 3. Quædam nomina Græca habent *actis*: ut, *Hylax*, *Hylactis*, the Name of a Dog; *Bibrax*, *Bibractis*, the Name of a Town.

44. *E* per *i* mutabunt polysyllaba: quam retinebunt *Myrmex* & *vervex*, *aquilex*, *hallex*que *lelex*que, Et *seco* quæ genuit. *Nivis* at *noctisque*, *senisque* *Nix* capiunt, *nox* atque *senex*: formare *supellex* *Vultque* *etilis*. *Conjunix*, vel *conjux*, *conjugis* edit.

Exc. 4. Nomina in *EX* plurium syllabarum mutant *e* in *i* brevem: ut, *pollex*, *pollicis*, the Thumb; *remex*, *remigis*, quod supra dictum.

✠ Ex his autem *e* retinent, *Myrmex*, *Myrmæcis*, the Name of a Slave, a Pismire; *vervex*, *vervæcis*, aadder-sheep; *aquilex*, *aquilægis*; *hallex*, *halæcis*, [hoc superius, illud modò memoratum] *Lelex*, *Lelegis*, viri & populi nomen: item composita à verbo *seco*; *senifex*, *senifecis*, a Cutter of Hay; *resex*, *resecis*, a Vine-branch cut off.

Exc. 5. Quatuor peculiari modo formant genitivum: *nix*, *nis*, Snow; *nox*, *noctis*, the Night; *senex*, *senis*, an old Man; *supellex*, *supellectilis*, Household-stuff.

Exc. 6. *Conjunix*, seu *conjux*, a Husband or Wife, *conjugis* facit.

Dativus singularis.

45. Exit in *i* ternus casus: per *e* flexus & olim.

Dativus singularis tertie declinationis in *i* definit: ut, *panis*, *pani*.

¶ Olim etiam per *e* extulerunt: ut, *Esuriente leoni ex ore eius sculperæ prædam*, to pull the Prey out of the Mouth of a hungry Lion, Lucil. *Hæret pede pes*, Foot sticks close to Foot, Virg. pro *esurienti*, *pedi*.

Accusativus

Accusativus singularis.

46. Finit in *em* quartus. Petit *im* sibi *ravis*, *amuffis*,
Vis cucumisque simul, *tuffis*, *sitis* atque *sinapis*,
Cannabis & *gummis*, *buris*, conjunge *mephitim*.
 Adde urbes, aliosque locos, amnesque, deosque,
 IS quibus est recto: sed & hæc dant in quoque
 quarto.

Accusativus in *em* definit: ut, *panis*, *panem*.

Exc. 1. Hæc nomina Latina in IS habent *im*: ut, *ravis*, Hoarse-
 ness; *amuffis*, a Mason's Rule; *vis*, Strength; *cucumis*, a Cu-
 cumber; *tuffis*, the Cough; *sitis*, Thirst; *sinapis*, Mustard;
cannabis, Hemp; *gummis*, Gum; *buris*, the Beam of a Plough;
mephitis, a Damp or strong Smell.

¶ *Im* quoque accipiunt nomina propria, non Græca modò, (de
 quibus postea) sed Latina etiam & peregrina in IS exeuntia. 1.
 Urbium & aliorum locorum: ut, *Bilbilis*, a City in Spain; *Ma-
 raotis*, a Lake in Egypt; *Syrtis*, dangerous Quick-sands on the
 Coast of Libya. 2. Fluviorum: ut, *Tiberis*, the Tiber in Italy;
Betis, Guadalquivir in Spain. 3. Deorum: ut, *Anubis*, *Apis*,
Osiris, *Serapis*, Egyptian Gods. Sed hæc etiam Græcorum mo-
 re, haud rarò per *in* declinantur: *Bilbilin*, *Batin*, *Serapin*, &c.

47. Sæpiùs *im* *turris*, *puppis*, cum *reste securis*:
Em, sed & *im* quandoque volunt sibi *febris*, *aqualis*,
 Et *navis*, *pelvis*, *clavis*; sic *lens*, *strigilis*que,
Sementisque, *cutis*. Cumulant his plura *verusti*.

Exc. 2. Sequentia in IS nomina, & unum in NS, accusativum
 in *em* & *im* faciunt, sed diverso modo: nam *im* longè frequen-
 tius habent, *turris*, a Tower; *puppis*, the Stern of a Ship;
restis, a Rope; *securis*, an Ax. Sæpiùs verò *em*, *febris*, a Fe-
 ver; *aqualis*, an Emer; *navis*, a Ship; *pelvis*, a Basin; *cla-
 vis*, a Key; *lens*, Lentils; *strigilis*, a Horse-comb; *sementis*,
 Seed, or sowing of Seed; *cutis*, the Skin.

¶ Vetusissimi scriptores plura alia in *im* terminabant: ut, *avinu*,
avium, *crastin*, *messim*, *ovim*, *pellim*, *pestim*, *vallim*, *vitim*, &c.
 quæ notare potius quàm imitari convenerit.

48. Impurè in patrio casu crescentia Græca,
 Sæpe & *Tros*, *Minos*, *heros*, quartum per *a* formant:
 EUS

EUS *ea* vult. Vix em dato *Pan*, cumque *ather*
delphin.

Accusativus nominum Græcorum ad sequentes ferè canones reduc-
potest.

I. Nomina Græca, quorum genitivus crescit in *is* vel *os* impu-
rū, i. e. præcedente consonante, accusativum sæpè in *a* faciunt
ut, *Agamemnon*, *Agamemnonis*, *Agamemnonem*, vel *Agamemno-*
na, nomen viri: *lampas*, *lampadis*, vel *lampados*, *lampadem*, vel
lampada, a *Lamp*.

His addè tria in *is* purum, seu præcedente vocali, genitivum
finientia: *Tros*, *Trois*, *Troëm* & *Troa*, a *Trojan*; *Minos*, *Minos*,
Minoëm & *Minoa*, a *king of Crete*; *heros*, *herois*, *heroëm*, & *he-*
roa, a *Hero* or *great Man*.

Tria porro sunt quæ per *a* ferè solūm flectuntur: *Pan*, the
God of Shepherds; *ather*, the *Shn*; *delphin*, a *Dolphin*; *Pa-*
na, *athera*, *delphina*; vix, *Panem*, *ætherem*, *delphinem*.

II. Nomina in EUS diphthongum terminata, accusativum fa-
ciunt in *ea*: ut, *Theseus*, *Thesea*; *Tydeus*, *Tydea*.

49. At maribus Graiis fuerit si finis IS, YSve,
Quartus in *im* vel in *ym* non crescens sæpius exit;
Aut in & *yn*: rarò per *idem* cernes, *ida* nunquam
Vult *ida* femineum, vel *idem*: sed rariùs *im* dat.
Se sed in *os* purum patrius cum terminat, *m*, *n*,
S vice si recti pones, formes tibi quartum.

III. Nomina Græca in IS vel YS, masculini generis, terminata,
si genitivum in *is* vel *os* impurum declinant, accusativo *im* vel *in*
& *ym* vel *yn* habent non crescentem; rariùs verò *idem*, nunquam
ida admittunt: ut, *Paris*, *Paridis* vel *Paridos*; *Parim* vel *Parin*,
interdum *Paridem*, nunquam *Parida*; *Daphnis*, *-idis* vel *-idos*,
Daphnim vel *Daphnin*, rarò *Daphnidem*, nunquam *Daphnida*.

IV. In IS vel YS feminina, impurè declinata, sæpius *idem* vel
ida, & *ydem* vel *yda*; rarò autem *im* vel *in*, aut *ym* vel *yn* habent:
ut, *Elis*, *-idis* vel *-idos*, *Elidem*, *Elida*, & *Elim*; *Aulis*, *-idis* vel *-idos*,
Aulidem, *Aulida* & *Aulin*, *Cities in Greece*; *chlamys*, *chlamy-*
dem vel *chlamyda*, non *chlamin*, a *Soldier's Cloak*; *Phyllis*,
Phyllidem vel *Phyllida*, non *Phyllim* vel *Phyllin*, feminæ nomen.

V. At Græca nomina in IS aut YS, tam masculina quàm femina,
næ genitivum in *os* purum mittentia, accusativum formant mutando
nominativi in *m* vel *n*; ut, *metamorphosis*, *-eos* vel *-ios*; *metamor-*
phosis

phosim vel *-in*, a Transformation oꝝ Change; *Erinnys -yos*, vel *-yis*. *Erinnym*, vel *-yn*, an infernal Fury; *Halys, -yos* vel *-yis*, *Halym* vel *-yn*, fluvii & viri nomen.

Ablativus singularis Substantivorum.

50. Sextus *e* vult: quibus at rectus per *E* clauditur i dant,

(Propria ni fuerint :) AL & AR neutralia jungē.

Deme *jubar*, *sal*, *far*, *par* fixum, *nectar* & *hepar*.

Sed solet has leges migrare licentia vatum.

Ablativus tertiæ nominum substantivorum exit in *e*: ut, *panis*, *pane*.

Exc. 1. Nomina in *E*, & neutra in AL & AR terminata, ablativo *i* habent: ut, *ovile*, *ovili*, a *Sheep-fold*; *cervical*, *cervicali*, a *Bolster* oꝝ *Pillow*; *laquear*, *laqueari*, a *cieled Roof*.

✱ At propria in *E* retinent *e* in ablativo: ut, *Præneste*, *Reate*, *Cære*, Names of Towns; *Soracte*, the Name of a Hill.

✱ Item hæc in AL & AR finita; *jubar*, *jubarè*, a *Sun-beam*; *sal*, *sale*, *Salt*; *far*, *farre*, *Coꝝn*; *par* substantivum, *pare*, a *Pair* oꝝ *Couple*, a *Match* oꝝ *Mate*; *nectar*, *nectare*, *Drink of the Gods*; *hepar*, *hepate*, the *Liver*.

✱ Poëtæ denique *e* pro *i* utuntur: ut, *laqueare* apud Virgilium; *mare* apud Ovidium; pro *laqueari*, *mari*.

51. *I* quoque dant in & im tantum facientia quarto.

Cannabis at *Batis*, *Tigris*, voluistis utrumque.

Im quibus in quarto est, *ye* dant, aut *m* modò demunt.

Exc. 2. Nomina in IS, quorum accusativus in *im* vel *in* tantum finit, habent *i* solum in ablativo: ut, *vis*, *vim*, *vi*; *sitis*, *sitim*, *fas*; *hæresis*, *hæresim* vel *hæresin*, *hæresi*.

✱ E tamen nonnunquam habent, *cannabis*, *cannabi*, vel *cannabe*, *hemp*; *Batis*, *Bati*, vel *Bate*; *Tigris*, *Tigri*, *Tigre*, vel *Tigride*, fluviorum nomina.

Exc. 3. Nomina in YS, quorum accusativus in *ym* aut *yn* exit, ablativum in *ye*, quandoque etiam in *y* faciunt: ut, *Atys*, *Atye*, vel *Aty*, nomen viri, *Tethys*, *Tethye*, vel *Tethy*, Deæ nomen.

52. Dant *e* vel *i* sexto, queis quartus in *em* vel in *im* fit.

Excipe sed *restis*, quod *e* semper, cum *cute*, donat.

I magè sementis, strigilis petit atque securis.
Quod simul im vel idem format, capit i sibi raro.

Exc. 4. Nomina in IS, accusativo *em* vel *im* habentia, ablativum similiter in *e* vel *i* faciunt: ut, *turris, turre, vel turri; clavis, clave, vel clavi.* ✠ At *restis, cutis, reste, cute*, tantum habent. *Semente* verò, *strigile, & secure* raro inveniuntur.

¶ Græca in IS, quorum accusativum in *im*, vel *idem*, desine supra diximus, *i* in ablativo rarissimè admittunt: ut, *Paris, Paridis & Paridem; Paride, vix Pari; Aulis, Aulim, & Aulidem; Aulide, vix Auli.*

53. Hæc quoque dant *e* vel *i*: *finis* cum *rure supellex*.
Occiput & vestis: per UBI cum quæritur, *urbes*,
Et pugil, & mugil jungas. Per *e* sæpius esset,
I raro, civis, classis, fors, anguis, & imber,
Unguis, avis, postis, fustis, simul amnis & ignis.
Ufus plura tulit priscus, quæ respuit ætas
Cultior. I tantum sexto retineto canalis.

Exc. 5. Sequentia nomina, licet in accusativo *em* solum habent ablativum tamen faciunt in *e* vel *i*: è quibus quinque priora, *the End; rus, the Country; supellex, Furniture; occiput, Middle; vestis, a War or Heaver; e* vel *i* ex æquo ferè admittunt. Item nomina urbium, cum per UBI adverbium quæstio possit: ut, *habitat Carthagine, Tibure, Sicyone; vel Carthage, Tiburi, Sicyoni, he dwells at Carthage, Tibur, Sicyon, &c.* his fortè addi etiam possunt *pugil, a Champion, mugil vel mulis, a Mulletfish.*

In reliquis verò *e* longè usitatior est: *civis, a Citizen; classis, a Fleet; fors, a Lot; anguis, a Serpent; imber, a Shower; unguis, a Nail; avis, a Bird; postis, a Post; fustis, a Staff; amnis, a River; ignis, Fire.*

¶ Vetustissimi scriptores *i* plurimis aliis nominibus ablativo indifferenter tribuerunt: ut, *æstati, cani, lapidi, nepti, ovi, &c.*

Exc. 6. *Canalis, a Water-ripe*, quamvis in accusativo *lem*, ablativo tamen *canali* tantum habet.

Ablativus singularis Adjectivorum.

54. Adjectiva petunt *e* vel *i* sibi nomina sexto.

Quod si se neutrum per e terminat, i modò
scunt:

Queis *e* tamen varum quandoque licentia donat.

I quoque *par simplex tantum tenet & memor.*

Hospes,

Pauper item, fospes, pubes, nil præter e formant.

Vix dabit i cælebs, dives, potis orta, superstes:

Adjice quæ corpus, quæ pes genuere colorque.

Nomina adjectiva *e* vel *i* in ablativo admittunt: ut, *audax, audace* vel *audaci, bold*; *vetus, vetere* vel *veteri, old*; *hebes, hebetè* vel *hebeti, dull*.

Exc. 1. Adjectiva, quorum neutra *e* literâ terminantur, in ablativo *i* solum habent: ut, *suavis, suave, sweet, suavi*; *volucer, volucere, swift, voluceri*.

✱ Poëtæ tamen, metri causâ, quandoque *e* pro *i* utuntur: ut, *Specie cælesti resumptâ, having resumed his heavenly Figure*; *Hument fonte perenne genæ. My Cheeks are wet with an ever-flowing fountain, apud Ovidium: pro cælesti, perenni*.

Exc. 2. *Memor tantum memori facit, mindful*; & *par simplex, pari, equal*. At ejus composita *e* vel *i* habent: ut, *impar, unequal*; *dispar, unlike, -re, vel -ri*.

Exc. 3. *Hospes, foreign, strange*; *pauper, poor*; *fospes, safe*; *pubes, seu pubis, marriageable*, & ejus compositum, *impubes, unmarried*; *e* solum contenta sunt; *hospite, paupere, fospite, pubere, impubere*.

His etiam fortè addi possunt, *cælebs, unmarried, dives, rich*; *compos, one that hath a thing in his Power*; *impos, that hath it not in his Power* (composita à *-potis, i. e. potens, able or powerful*;) *superstes, surviving*; item composita à *corpus, pes & color*: ut, *tricolor, three-bodied*; *tripes, three-footed*; *concolor, of the same Colour*.

55. Pleraque mobilium quibus exit rectus in NS,

Participans, mediique gradus *i* rariùs edunt.

¶ Pleraque nomina adjectiva quæ in NS terminantur: item participia & comparativa, longè frequentius *e* quàm *i* in ablativo habent: ut, *prudens, prudente, wise*; *amans, amante, loving*; *doctior, doctiore, more learned*; rariùs *prudenti, amanti, doctiori*.

56. Mobilium retinent legem fixa inde creata:

Hincque per *i* solum menses finiri optant.

At *rudis* & *juvenis* per *e* tantum flexa leguntur ;
Cum propriis, & in *IL*, vel in *X* quod desinit
aut *CEPS*,

Aut *NS* : sed deme *tridens*. Patiuntur utrumque
Natalis, *volucris*, *rivalis*, quæque dederunt
IS recto similes voces : sed sæpius *i* dant.

Substantiva ex adjectivis facta eorum legem plerumque sequuntur : ut, *bipennis*, a Halbert, or any two edged Instrument, *bipenni* ; *molaris*, a Millstone, a Cheek-tooth, *molari* ; *quadriremis*, a Ship with four Banks of Oars, *quadriremi*. Sic mensura nomina : ut, *Aprilis*, *Aprili*, *April* ; *Quintilis*, *Quintili*, the Name of the Month now called July : *November*, *Novembri*, *December*, *Decembri*, Months so called : quia nimirum hæc omnia adjectivè accepta *e* in neutro, ac proinde *i* in ablativo habent.

Exc. 1. At *e* tantum habent, *rudis*, a Rod which was given to Gladiators, when they were discharged from that Exercise ; *juvenis*, a young Man. Item nomina propria : ut, *Clemens*, *elix*, *Juvenalis*, *Nobilis*, *Melior*, &c. Etiam quæ in *IL*, *X*, *CEPS* aut *NS* finiuntur : ut, *vigil*, a Watchman ; *senex*, an old Man ; *index*, a Discoverer ; *artifex*, an Artificer ; *nutrix*, a Nurse ; *Princeps*, a Prince ; *particeps*, a Partaker ; *adolescens*, a Young Man ; *infans*, an Infant ; *serpens*, a Serpent ; *torrens*, a Torrent. ✠ At *tridens*, Neptune's three forked Sceptre, *tridente* vel *tridentis* facit.

Exc. 2. Adjectiva quædam in *IS* (præcipuè ea quæ de hominibus dicuntur) substantivè usurpata, quandoque substantivorum more sæpius verò *i*, in ablativo habent : ut, *familiaris*, a Friend ; *rivalis*, a Rival ; *sodalis*, a Comrad ; *natalis*, a Birth-day ; *volucris*, a Bird.

Nominativus pluralis.

57. Rectus pluralis capit *es*. *Ia* dat tibi neutrum
Quod dedit *i* sexto : medius gradus inde vetustè
Excipitur : *plus plura* petit, sed rariùs edit
Plurta. Si solum dat sextus *E*, non *ia* pones.

1. Nominativus (ac proinde vocativus) pluralis desinit in *es* :
panis, *panes*.

2. In nominibus neutri generis, si ablativus singularis vel solum, vel in *e* aut *i* simul, desierit, tum nominativus, adeoque accusativus

accusativus & vocativus plurales habent *ia* : ut, *mare, mari, maria*; *felix, felice vel felici, felicia*.

Exc. At comparativa in *a* solum exeunt : ut, *duriora, fortiora*. Plus, *plura*, raro *pluria* habet : unde *complura* & *compluria*. *Vetus, vetera*, non *veteria* facit.

3. Neutra, quæ ablativum singularem in *e* solum terminant, in nominativo plurali *a*, non *ia* habent : ut, *dogma, dogmate, dogmata*, an *Opinion*; *nemus, nemore, nemora*, a *Wood*.

Genitivus pluralis.

58. Præbet *ium* patrius, si sextus in *i* fuit antè.

Tolle *vigil, vetus, uber, inops, supplexque memorque, Mugilis & consors*, quibus & *pugil & celer* adde;
Atque gradus medios; (sed *ium* plus poscit.)

Adhærent

His composita *genus, capio, facioque, caputque*.

L Genitivus pluralis in *ium* definit, si ablativus singularis haberit *i* tantum, sive *e* aut *i* simul : ut, *alveare, alveari, alvearium*, a *Bee-hive*; *ferox, feroce, vel feroci, ferocium, fieri*. [Sic *vis, abl vi*, plural. *vires, virium, viribus*, &c. syllabâ additâ.]

Exc. 1. Sequentia autem nomina *um* habent, non *ium* : *vigil, watchful; vetus, old; uber, ruitu; inops, poor; supplex, suppliant* or *humbly intreating; memor, mindful; mugilis vel mugil, a Mullet; consors, that hath the same Lot; pugil, a Champion; celer, swift; vigilum, veterum, &c.*

Exc. 2. Comparativa etiam habent *um* : ut, *durior, duriorum; mollior, molliorum*. At *plus plurium* facit.

Exc. 3. *Um* denique accipiunt composita à *genus, capio, facio & caput* : ut, *degener, unworthy of his Ancestors, degenerating; particeps, partaking of; artifex, artificial, Workman-like; præceps, forward, headlong; occiput, the Hind-head; degenerum, participum, &c.*

59. Sextus *e* si tantum dederit, capit *um* genitivus.

AS sed *ium* Latiale petit : polysyllaba deme,

Queis magis *um* placuit. Sed *ium* quærentibus adde
Nomen in IS vel in ES non crescens : jungito &

NS:

Tolle *parens, vates, panis, juvenisque, canisque*.

II. Quæ in ablativo singulari e tantum habent, um recipiunt in genitivo plurali : ut, *leo, leone, leonum*, a Lion.

Exc. 1. Nomen Latinum in AS facit *ium* : ut, *mas, marium*, a Male ; *as, assium*, twelve Ounces ; *vas, vadium*, a Surer. * At polysyllaba potius per *um* efferuntur : ut, *civitas, civitatum*, interdum *civitatium*, a State or Society of Men under the same Government and Laws, a City.

Exc. 2. Nomina in IS & ES non crescentia in genitivo singulari habent *ium* : ut, *hostis, hostium*, an Enemy ; *ades, adium*, Temple, a House. Item in NS desinentia : ut, *cliens, clientium*, a Vassal. At hinc excipitur, *parens, a Parent, parentum* potius quàm *parentium* ; illinc *vates, vatum* ; *panis, panum* ; *juvenis, juvenum* ; *canis, canum*.

60. Donat *ium* Samnis, *linter, caro, dos, & os ossis,*

Glis, nix, noxque cohors, mus, faux, uter : ad Quiritem,

Atque *larem, litem, cotem, cor* ; compositumque

Uncia, quod simul *as* genuit : monosyllaba junguntur

Consona quæ duplex claudit. *Bos* ritè *bovm* dat.

Exc. 3. *Ium* præterea nacta sunt nomina sequentia, licet e tantum habeant in ablativo singulari : *Samnis, a Samnite* ; *linter, a little Boat* ; *caro, Flesh* ; *dos, a Dowry* ; *os, ossis, a Bone* ; *Glis, a Rat* ; *nix, Snow* ; *nox, the Night* ; *cohors, a Company* ; *mus, a Mouse* ; *faux, the Laws* ; *uter, a Bottle* ; *Quiritem, Roman* ; *Lar, an Household God, or the House* ; *lis, Strife* ; *a Bone or Whetstone* ; *cor, the Heart* ; *Samnitium, linterium, &c.*

Exc. 4. *Ium* quoque faciunt composita ab *uncia* & *as* : ut, *sextuncus, sextuncium, seven Ounces* ; *sextans, sextantium, two Ounces* ; *bes, bessium, eight Ounces*.

Exc. 5. *Ium* denique habent nomina unius syllabæ in duas consonantes exeuntia : ut, *urbs, urbium, a Town* ; *stirps, stirpium, Trunk of a Tree* ; a Root ; *fors, sortium, a Lot* ; *arx, arcium, a Castle*.

Exc. 6. *Bos bovm* facit.

61. *Um* sibi Grajugenùm propè cuncta vocabula accipiunt

Parciùs *ón*, quæque ante dabant vel SIS vel A rediunt.

Nomina Græca genitivum pluralem plerumque in *um* terminant : ut, *Macedo*, a *Macedonian* ; *Arabs*, an *Arabian* ; *Ethiops*, an *Ethiopian* ; *pyxis*, a *Box* ; *monoceros*, an *Unicorn* ; *lynx*, a *Beast* so called ; *gryps*, a *Giffon* ; *Thrax*, a *Thracian* ; *Macedonium*, *Arabum*, *Ethiopum*, *pyxidum*, *monocerotum*, *lynxum*, *gryphum*, *Thracum*.

✱ Rariùs autem *on* habent, & ea fere solum, quorum nominativus singularis in *A* vel *SIS* definit : ut, *epigramma*, an *Epigram* ; *metamorphosis*, a *Change* ; *epigrammaton*, *metamorphoseon*, vel *epigrammatum*, *metamorphosium*.

62. Insuper & numero quæ sunt spoliata priore,
Dant patrium qualem numeris perfecta dedissent.
Orum at sæpe solent flexu dare Iesta secundo.

Nomina tantum pluralis numeri genitivum faciunt ex analogia numeri singularis, qualem nimirum, si integra essent, verisimiliter haberent : ut, *pugillares*, *Writing-tables*, *pugillarium* ; *manes*, *Souls departed*, *manium* ; *lactes*, the small *Cuts*, *lactium* ; *foris*, a *Gate*, *forium* ; *mænia*, *Walls*, *mænium* ; *ilia*, the *Intraile*, *ilium* : quia singularis horum esset, *pugillaris*, *manis*, *lactis*, *foris*, *mæne*, *ile*. Contrà *lemures*, *Hobgoblins* ; *cælites*, *Saints departed* ; *maiores*, *Ancestors* ; *lemurum*, *cælitum*, *majorum*, faciunt ; quia singularia forent, *lemur*, *cæles*, *major*.

Exc. Nomina Fæstorum, mutata declinatione, *orum* sæpe habent in genitivo plurali : ut, *Saturnalia*, the Feasts of *Saturn*, *Saturnaliūm* & *Saturnaliorum* ; *Bacchanalia*, the Feasts of *Bacchus*, *Bacchanaliūm* & *Bacchanaliorum*.

63. Hoc demum in casu vatum regnare figuras
Adspicies, memori velim quas pectore condi.

¶ In multis eorum quæ genitivum pluralem formant in *ium*, *Scopæ*, præsertim apud Poëtas, locum habet : ut, *nocentium*, *cædium*, *mensium* ; pro *nocentium*, *cædium*, *mensium*.

¶ Huic contraria est Epenthesis, sive literæ in medio vocum additio : ut, *alitiūm*, *cælitūm* ; pro *alitum*, *cælitum*.

Dativus pluralis.

64. Tertius est in *ibus* pluralis. *Bos* cape *bobus*,
Vel *bubus*. Sed *tis* magè quàm *tibus* optat *A*
Græcum.

Sin quoque nonnullis Graiūm tribuere Poëtæ.

Dativus

Dativus pluralis, cui ablativus semper est similis, definit in *ibus* : ut, *panibus*.

Exc. 1. *Bos, bobus, vel bubus*, pro *bovibus*, facit.

Exc. 2. Græca in *A* sepiùs *tis*, quàm *tibus* habent : ut, *epigramatis, poëmatibus*, potiùs quàm *epigrammatibus, poëmatibus* ; ab antiquis nominativis in *UM*, *epigrammatum, poëmatum*.

Exc. 3. Quædam Græca *sin*, apud Poëtas, pro *dibus*, vel *tibus* accipiunt : ut, *Troasin, Charisin* ; pro *Troadibus, Charitibus*.

Accusativus pluralis.

65. *Es* quartus pluralis habet. Sed *ium* genitivus

Cùm dedit, *eis* aut *is* patitur : sed & *as* quoque donant

Quæ primi quartum numeri per *a* Græca dederunt

Accusativus pluralis terminatur in *es* : ut, *panes*.

Exc. 1. Quorum genitivus pluralis exit in *ium*, ea etiam in accusativo *eis* vel *is* admittunt : ut, *pars, partium*, accus. *partes, partibus*, vel *partis* ; *omnis, omnium*, accus. *omnes, omneis* vel *omnibus*.

Exc. 2. Quando accusativus singularis in *a* definit, accusativus pluralis in *as* etiam definire potest : ut, *lampas, lampadem*, vel *lampada* ; *lampades* vel *lampadas*. Sic *Tros, Troas* ; *heros, heros* ; *Æthiops, Æthiopus*, &c.

Quarta Declinatio.

66. **Q**uarta dat *US* ; dat & *U*, numero vix flexione primo.

Quarta Declinatio duas habet nominativi singularis terminaciones, *US* & *U* : ut, *exercitus, an Army* ; *genu, the knee*. *U* in singulari vix declinatur.

67. *Us* genitivus habet. Per *uis* flexere vetusti.

Genitivus definit in *uis* : ut, *exercitus*.

Exc. Apud priscos scriptores genitivus exibat in *uis* : ut, *anais, an old Wife*.

68. Tertius optat *ui* : quandoque per *u* quoque lectus

Dativus fit in *ui* : ut, *exercitui*.

Exc. Interdum etiam in *u* invenitur : ut, *metus, metus*, pro *metu*; *fear*, apud Virgilium; *vestitus, vestitu*, pro *vestitu*, *Clothing*; apud Terentium.

69. *Um* retinet quartus. Fit sextus in *u* tibi casus.

Um quarto, reliquis *u* casibus optat I E S U S.

Accusativus exit in *um*, ablativus in *u*: ut, *exercitum, exercitu*.

I E S U S, venerandum Salvatoris nostri nomen, accusativo casu I E S U M; reliquis omnibus I E S U habet.

70. Primus pluralis cum quarto semper in *us* fit.

Dat genitivus *uum*. Per *ibus* tibi tertius exit.

Partus ubus, specus, artus, acus, dant & lacus, arcus,

Atque *tribus*: sed utrumque *genu, portusque, veruque*.

Nominativus pluralis, cui vocativus est similis, itemque accusativus, desinunt in *us*; genitivus in *uum*, dativus & ablativus in *ibus*: ut, *exercitus, exercituum, exercitibus, exercitus, exercitus, exercitibus*.

Exc. Quædam *ubus* in dativo & ablativo habent: *partus, a Part*; *specus, a Den*; *artus, a Joint, or any Member of the Body*; *acus, a Needle*; *lacus, a Lake*; *arcus, a Bow*; *tribus, a Tribe*; *partibus, specubus, &c.*

Portus, an Harbour, portibus & portubus: *genu, the knee*; *genibus & genubus*; *veru, a Spit*; *veribus & verubus*, habere conveniuntur.

Quinta Declinatio.

71. **R**ectus in ES quintæ. Geminus mox casus in *ei*.

Prodit: at i fini vates quandoque recidit:

Quartus in *em*, sextus fit in *e*: numeroque secundo

Es primus, quartusque petunt: dat patrius *erum*,

Auctores quibus annuerint, & tertius *ebus*.

Quinta declinatio unicam habet nominativi singularis terminationem, nempe ES: ut, *res, a Thing*.

Genitivus & dativus singulares desinunt in *ei*, accusativus in *m*, ablativus in *e*: pluraliter, nominativus, accusativus & vocativus in *es*, genitivus in *erum*, dativus & ablativus in *ebus*: ut, *is, rei, rei, rem, res, re*: *res, rerum, rebus, res, res, rebus*.

✠ Poëtæ interdum à genitivo, rariùs à dativo abjiciunt : ut, *fide*, pro *fidei*.

¶ Hæc declinatio paucis vocabulis, iisque merè Latinis, constat : quorum pleraque toto plurali, omnia ferè (præter *res* & *dies*) genitivo, dativo & ablativo carent.

C A P. III.

De Irregulari Nominum Declinatione.

TRIPLEX est nominum irregularium differentia : alia enim *variant*, alia *deficiunt*, alia *abundant*.

I. **VARIANTIA** sunt, quæ ab uno genere, unave declinatione in aliam transeunt.

II. **DEFECTIVA** sunt, quæ casu, numero, aliove accidentibus deficiunt.

III. **ABUNDANTIA** sunt, quæ in eadem significatione multifariam efferuntur.

I. *V A R I A N T I A.*

VARIAT nomen tribus modis, 1. Variat genus : ut, *hoc cæli* & *hi cæli* : quod **HETEROGENEUM** nominatur. 2. Variat declinationem : ut, *hoc vas*, *vasis* ; *hæc vasa*, *vasorum* : quod **HETEROCLITUM** dicitur. 3. Variat genus & declinationem : ut, *hoc epulum*, *hæc epula* ; quod **MIXTUM** vocari potest.

§ I. *De HETEROGÊNEIS.*

Nomina **HETEROGENEA** (sub quibus & *Mixta* comprehenduntur) sunt sextuplicia.

I. *In singulari masculina ; in plurali neutra.*

1. **Masculinum** primo numero, neutrale secundo, *Dindymus* accipiet genus, & *Pangæus*, *Acernus* ; *Tænarus* adjungi, secundaque *Massica* vino, *Mænala*, *Taygetus*, & *Tartarus*, *Ismarus* optant.

In singulari masculina, in plurali neutra sunt hæc nomina : *Dindymus*, hæc *Dindyma*, a *Hill* in *Phrygia*. Sic *Pangæus*, a *Promontory* of *Thrace* : *Avernus*, a *Lake* in *Campania* the *casts up a deadly Stream* ; and therefore, by the Poets used

Hell; *Tanarus*, a Promontory of Laconia; *Massicus*, a Hill in Campania, famous for excellent Wine; *Menalus*, a Hill in Arcadia; *Taygetus*, a Hill of Laconia; *Tartarus*, Hell, or the Place of the Damned; *Ismarus*, a Hill in Thrace.

2. In singulari masculina, in plurali masculina & neutra.

2. Anteriore mares numero, junxere viriles
At fines *jocus* atque *locus* pluralia neutris.

Hæc duo in singulari sunt masculina, in plurali masculina & neutra: *jocus*, *joci* & *joca*, a Jest; *locus*, *loci* & *loca*, a Place.

3. In singulari feminina, in plurali neutra.

3. Singula femineum capiunt, pluralia neutrum,
Carbasus, Argolico deletaque *Pergamus* igni.

In singulari feminina, in plurali neutra sunt: *carbasus*, *carbasa*, a Sail; *Pergamus*, *Pergama*, the Citadel of Troy.

4. In singulari neutra, in plurali masculina.

4. Mascula plurali numero sunt, neutra priore,
Elysium, *cælum*, quibus aptè jungitur *Argos*.

In singulari neutra, in plurali masculina sunt: *hoc Elysium*, *hi Elysi*, a Place of pleasant and delightful Fields, into which the Athenians believed the Souls of good Men went after their departure hence; *hoc cælum*, *hi cæli*, Heaven; *hoc Argos*, *hi Argi*, a City in Greece.

5. In singulari neutra, in plurali masculina vel neutra.

5. *Rastrum* cum freno pluraliter i vel a poscunt.

In singulari neutra sunt, in plurali masculina vel neutra: *rastrum*, *rastri* & *rastra*, a Rake; *frenum*, *freni* & *frena*, a Bridle.

6. In singulari neutra, in plurali feminina.

6. *Delicium* dat *delicias*, *epulas* *epulum* vult.

Balnea dic vel eas, numero sed eum modò primo.

In singulari neutri generis, in plurali feminini sunt: *delicium*, *delicia*, Delight, a Darling; *epulum*, *epula*, a Banquet; *balneum* verò in plurali *balnea* & *balnea* habet, a Bath.

§ 2. De HETEROCLITIS.

7. *Vas vasis* terni flexûs, plurale secundi est, *Jugerum* at inverso ritu variato, reservans *Jugeri* ex numero præeunte & *jugere* solum, Partim sit quartæ, partim *domus* esto secundæ.

Declinatione variant nomina hæc sequentiâ :

1. *Vas, vasis*, a *Uessil*, in singulari est tertiæ declinationis, in plurali, *vasa, vasorum*, secundæ.

2. *Jugerum* contra, *jugeri*, an *Acre of Ground*, or as much as a *Hoke of Oren* will ear in a *Day*, in singulari secundæ declinationis, in plurali verò tertiæ, *jugera, jugerum, jugeribus*. Interdum etiam *jugeri* in genitivo, & *jugere* in ablativo singulari legitur.

3. *Domus*, a *House*, partim secundæ, partim quartæ declinationis est : quos autem ex hac vel illa casus habeat, in Rudimenta nostris ostendimus.

II. DEFECTIVA.

DEFECTIVA sunt quadruplicia : alia enim Declinatione, alia Casu, alia Genere, alia denique Numero deficiunt.

§ 1. Deficientia DECLINATIONE.

Deficientia DECLINATIONE (quæ aliter INDECLINABILIA seu Aptota vocantur,) ea sunt, quæ unam omnibus in casibus vocem retinent. Ea autem duabus regulis sequentibus comprehenduntur.

8. Nomen in U rarò numero variabo priore :

Pleraque in I nusquam : positum pro nomine verbum,

Aut alias partes, elementaque, materiales

Adde etiam voces, peregrinaque nomina, formæ

Ni Latiam induerint : numerum queis denique jung

Cardineum : duo, tres, unus, compositaque centum

Hoc tamen ex cœtu cupiunt, & millia, tolli.

INDECLINABILIA, siue casibus invariata, sunt hæc :

1. Omnia ferè nomina in U, in singulari : ut, *genu, the knee*.

2. Pleraque nomina in I, utroque numero : ut, *gummi, Gum*.

3. Verbum, aut alia quævis orationis pars pro nomine posita : ut, *Illor*.

Illorum vivere est mori, i. e. *Illorum vita est mors*, Cic. *Cras iud*, i. e. *iste dies crastinus*, Mart. *Sed recti finem extremumque esse recusò euge tuum & belle*, i. e. *tuum plausum & laudationem*. Persf.

4. Nomina literarum : ut, *Alpha, Beta, A, B, C*.

5. Voces materialiter positæ : ut, si dicas, *Ex ne & homo* componitur *nemo*.

6. Nomina peregrina, seu Barbara (i. e. neque Græca, neque Latina,) ut, *Adam, Job, Elizabet, Jerusalem*. Nisi ex prima sua origine fines habeant ad declinationem idoneos : ut, *David, Solomon, Hannibal* ; vel Latina eis terminatio accedat : ut, *Adamus, Jobus, Elizabetha, Hierosolyma*.

7. Numeralia, quæ Cardinalia vocantur, à quatuor ad centum, hoc incluso. Cetera enim, *unus* utroque numero, *duo, tres*, pluraliter declinantur. *Mille* adjectivum non declinatur : at *mille substantivum* singulari quidem invariabile est ; pluraliter verò declinatur, *millia, millium, millibus*, &c.

9. Hæc etiam immotos retinent vocabula fines :

Semis habens primum numerum, *frit, git*, (quibus addi

Gausape, cepe volunt :) numerum quoque nacta secundum

Tot, quot, cum natis ; sed *nequam* pondoque utrumque.

Indeclinabilibus insuper adjungenda sunt :

8. Singularem tantum numerum habentia : *semis*, the Half of any thing ; *frit*, the little Brain at the Top of the Ear of Corn ; *git*, seu *gith*, a kind of Cockle. Quibus fortè addi possunt, *cepe*, an Onion ; *gausape*, a Freeze or rough Garment that Soldiers use.

9. Tantum pluralia, *tot*, so many ; *quot*, how many ? cum compositis, *totidem*, just so many ; *quotquot & quotcunque*, how many soever ; *aliquot*, some.

10. Utroque numero gaudentia : *nequam*, naughty, worthless ; *pondo*, a Pound.

§ 2. Deficientia CASU.

CASU Deficientia, pro numero casuum superstitum, distinguuntur : alia enim unicum tantum, alia duos, alia tres, alia quatuor, alia denique quinque casus habent : quæ Grammatici vulgò *Monaptota, Diptota, Triptota, Tetraptota & Pentaptota* appellant.

I. MONO.

I. MONOPTOTA.

10. Unicus his tantum casus manet. *Inquies, exspes, Atque potis* solos rectos tenuere. Paternum Dant *dicis, nauci*. Sextum noctuque diuque, *Ergo pro causâ, promptu, natuque relatu, Admonitu, injussu*, sic talia plurima. Quartum Pluralem *inficias*, velut *incita*, servat. Ibidem Vult sextum *ingratis Ambage & compede* sextum Anteriore dabunt numero, propè plena secundo.

Unicum tantum casum habent nomina sequentia :

1. Solum nominativum singularem, *inquies*, substantivum, *war of Rest*, & hæc duo adjectiva, *exspes, hopeless; potis, pote*, ab

2. Solum Genitivum *dicis*, ut, *dicis gratiâ*, for the Father for Form's sake; *nauci*, the Shell of a Nut; *res nauci*, Thing of no Value.

3. Solum Ablativum, *noctu*, in the Night-time; *diu*, inter in the Day-time; *ergo*, pro causâ, for the sake; *promptu*, Readiness; *natu*, by Birth; *relatu*, in or by relating; *admonitu* by the Admonition; *injussu*, without Command or Leave. Item plurima verbalia quartæ declinationis: ut, *accersitu, frica illisu, jussu, percussu, persuasu*, &c.

4. Solum Accusativum pluralem, *inficias*, (quod cum verbo tantum jungitur); ut, *ire inficias*, to deny; *incita* vel *incitas*; *ad incitas redactus*, reduced to a Scrait or Nonplus.

5. Solum Ablativum pluralem, *ingratis*, in spite of one's Tem

6. *Ambage*, a Round-gate; *compede*, a Fetter; in ablativo singulari ferè solo reperiuntur: in plurali autem integra sunt, nisi quæ in genitivo *ambagum* vel *compedum* rariùs dicantur.

2. DIPTOTA.

11. Hæc gemino cernes casu contenta. *Necesse* Rectum cum quarto capiunt, *volupe, instar*, &c. Significans urbem, simul *bir*. Junxere Latinum Cum recto terni flexûs, *vesperque sirempsque. Impetis & spontis* patrius tenet; *impete, sponte* Crebra magis sexto: sic *verbere, verberis*, omne Pluralem servans: *repetundarum, repetundis, Suppetiæ, inferiæ* quartum, vix plura tulerunt.

In duobus casibus inveniuntur hæc nomina :

1. In nom. & accus. sing. *necesse* vel *necessum*, *Necessity*; *volupe*, seu *volup*, i. e. *voluptas*, *Pleasure*; *instar*, *Likeness*. *Dignitas*; *astu*, a *Town*; *hir*, the *Palm of the Hand*.
2. In nom. & ablat. sing. *vesper*, *tertiæ declinationis*, *vespere*, the *Evening*; *semper*, *semperse*, the same, all alike.
3. In genit. *rarius*, frequenter verò ablat. sing. *impetis* & *impe-te*, *Force*, *spontis* & *sponte*, of its own accord.
4. In genit. & ablat. sing. *verberis*, & *verbere*, a *Stripe* or *Blow*, also the *Scourge* or *Whip* with which it is given. Plurali integrum est, *verbera*, *verberum*, *verberibus*, &c.
5. In genit. & ablat. plur. *repetundarum*, *repetundis*, *Money* unjustly taken in the Time of one's Office.
6. In nom. & accus. plur. *suppetiæ*, *suppetias*, *Help*; *inferiæ*, *inferias*, *Sacrifices* for the Dead.

3. TRIPTOTA.

12. Hæc trinos sumunt casus, totidemque recusant :

Tantundem primum, *patrium*, *quartumque* capessit.
At primum, *quartum*, *quintum* sibi *fasque nefasque*,
Atque *melos* solum retinent : *epos* adde, *Pelasgum*
Et quod in ES finit neutrum, veluti *cacoëthes*.

Hos tantum casus *grates* pluraliter edit,

Atque *mele*, *Tempe*, pariter finitaque Græca.

At *dica* dat *geminum quartum*, *geminumque* vocantem

Maetus habet. *Femini* rectum modò deme prior-
rem :

Integer est alter numerus. *Prece* flecte, *precique*,
Atque *precem*, casus retinens pluraliter omnes.

Hæc nomina tribus tantum casibus usurpantur :

1. *Tantundem* nominat. & accus. *tantidem*, genit. sing. eben as much.
2. *Fas*, *Right*; *nefas*, *Wrong*; *melos*, a *Song*; *epos*, an *Heroic Poem*; item Græca in ES neutri generis : ut, *cacoëthes*, an evil *Custom*; nominat. accus. & voc. sing.
3. *Grates*, *Thanks*; item pluralia in E Græca : ut, *cete*, *Whales*; nom. accus. & voc. plur.

A. *Dica*,

4. *Dica*, a Process or Action at Law, habet (præter nominativum sing.) accusativos utriusque numeri, *dicam* & *dicas*.

5. *Mactus*, unâ cum nominativo sing. utrumque vocativum habet; sing. ut, *Macte virtute esto*. Horat. go on and increase in Virtue: plur. *Macti ingenio esse*, Plin. improbe your Skill.

6. *Feminis*, the Thigh, nom. ac proinde accus. & vocat sing. destituitur: in plur. autem integrum est, *femina*, *feminam*, *feminibus*, &c.

7. *Preci*, *precem* & *prece*, a Prayer, absque nom. genit. & vocat. sing. Plurali integrum est, *preces*, *precum*, *precibus*.

13. *Rus*, *thus*, atque *metus*, *mel*, *hyems*, cum *farre* recusant

In numero patrium ternum sextumque secundo:

Queis (adimens *res* atque *dies*) dabis omnia quinta.

8. Genitivo, dativo & ablat. plurali carent, adeoque eo in numero triptota sunt, hæc nomina: *rus*, the Country; *thus*, Incense; *metus*, Fear; *mel*, Honey; *hyems*, Winter; *far*, Corn. Item omnia quinta declinationis nomina, (præter *res* & *dies*;) ut, *species*, *scabies*, *species*, *acies*.

4. TETRAPTOTA.

14. Casibus invenies quædam viduata duobus:

Namque *vicis*, *pecudis*, *sordis*, *ditionis*, *opisque*,
Vix retinent rectum numeri quintumque prioris.

His quoque *nex*, *daps*, *frux* minùs usurpataque cernes.

1. Nominativo, ac proinde vocativo sing. privantur hæc nomina: *vicis*, the Place or Stead of another; *pecudis*, a Beast; *sordis*, Filth; *ditionis*, Dominion, Power; *opis*, Help. Porro *ditionis* caret toto plurali: *opes* pro auxilio rariùs, pro divitiis autem, seu *potentia*, semper plurale reperitur. *Pecudis* & *sordis* plurali integra sunt. *Vices* & *vicibus* sunt satis frequentia: at genitivus *vicum* vel *vicium* non dicitur.

2. *Nex*, Slaughter; *daps*, a Dish of Meat; *frux*, Corn rariùs in nominativo, adeoque & vocativo sing. inveniuntur: plurali ferè integra sunt.

5. PENTAPTOTA.

15. Quinque superstitibus, casu mutilantur at uno

Plurali

Plurima : distribuens nam vox, referensque, negansque,

Atque rogans vocitante caret. Pronomina jungere.

Tu, meus, & noster, nostras, tamen excipe; quantum

Pluraque quæis magni tribuit sententia Vossii.

Plus dandi casu; patrio *satiasque, chaosque*

Deficit: adde *situs*. Nullum pluralia norunt

Ora, vices, patrium, soles, tabes, sobolesque;

Atque *faces, proles, luces*. Fors plura notabis.

Uno casu deficiunt voces sequentes :

1. Vocativo carent.

(1.) Distributiva, seu Partitiva : ut, *quidam, alius;*

(2.) Relativa : ut, *qui, qualis.*

(3.) Negativa : ut, *nullus, neuter.*

(4.) Interrogativa : ut, *quis ? uter ?*

(5.) Pronomina : ut, *ego, sui.*

✱ Excipiuntur vulgò hæc quatuor pronomina, *tu, meus, noster; nostras*. At Vossius, alique Grammaticorum principes, aliis etiam Pronominibus vocativum tribuunt : ut, *ille, ipse, iste, hic, & idem* : item Partitivis seu Distributivis quibusdam : ut, *aliquis, quilibet, quicumque, quisque, omnis.*

2. Dativo sing. caret *plus*.

3. Genitivo singulari, totoque plurali, *satias*; i. e. *satietas*, a *Plut* or *Fill* of any thing; *chaos*, a confused Mass : item genitivo, forsan & dativo sing. & genit. dat. & abl. plur. *situs*, Satisfaction or Place, also *Distines*.

4. Genitivo plurali : *os*, the Mouth; *vici*, a Turn; *Sol*, the Sun, plur. *Heat* or *Days*; *tabes*, a Spot; *soboles* & *proles*, Offspring; *fax*, a Torch; *lux*, Light, or a Day; item, *fax*, *Dregs*; *fax*, Slaughter, & alia quædam.

§ 3. Deficientia GENERE.

Genere defici hîc intelligimus nomina quædam adjectiva, quæ genere aliquo, sive per totum numerum, seu per certos quosdam casus, vel raro vel nunquam usurpata inveniuntur. De quibus hæc regula esto.

16. Plurali primo, quarto quintoque carebit

Neutrini generis, quod in ER fit, sine sub uno;

H

Mobile,

Mobile, FEX, OR & ES, simul OS : cum *pu-
bere, supplex,*

*Comis, inopsque, vigil, fonsque, intercusque, re-
duxque.*

Cetera masculiei rectum removeto priorem.

At victrix, ultrix, numero muliebria primo,

Femineum neutrumque genus pluralia poscunt.

Plus primo numero neutrum tulit, omne secundo

Genere uno vel pluribus deficiunt :

1. In nom. accus. & vocat. plur. neutro ferè destituuntur adjectiva tertiæ, quæ sub una terminatione exeunt :

(1.) In ER : ut, *pauper, celer, degener, uber.*

(2.) In FEX : ut, *artifex, carnifex.*

(3.) In OR : ut, *memor, concolor, bicorpor.*

(4.) In ES : ut, *ales, dives, sospes, superstes, deses, reses, hebetes, præpes.*

(5.) In OS : ut, *compos, impos, exos.*

(6.) Item, *pubis, impubis, supplex, comis, inops, vigil, fons, fons, intercus, redux,* & forsan alia.

2. *Ceter* vel *ceterus* in nominativo sing. vix dicitur, sed *cetera* & *ceterum*, the rest.

3. *Victrix*, victorious, & *ultrix*, revengeful in singulari, & minini tantum sunt generis, in plurali autem feminini & neutri *victrices* & *victricia* ; *ultrices* & *ultricia*.

4. *Plus* in singulari neutri, in plurali omnis generis est.

§ 4. Deficientia NUMERO.

Ex his alia *plurali*, alia *singulari* deficiunt. Ex utrisque autem ea primùm nomina exponemus, quæ ad summa quedam capi solent reduci : cetera deinde sub suo quæque genere nominatim censebimus.

Plurali IN UNIVERSUM carentia.

17. Propria sunt solo numero varianda priore :

Ni vel plura notent, vel sint pluralia tantum.

Nomina virtutum, vitiorum, abstractaque & arte

Rariùs agnoscunt pluralem, & pleraque quintæ :

Queis junges herbas, frumenta, metalla, liquore

In plurali nunquam vel rariùs inveniuntur :

1. Nomina propria : ut, *Hector, Dido, Italia, Roma, Parnassus, Danubius.*

Exc.

Exc. 1. At si propria pluribus ejusdem nominis conveniant, nihil impedit quo minus plurali utamur. Dicimus enim *plures Joves, duodecim Cæsares, tres Alexandri reges Scotorum.*

Exc. 2. Quædam urbium nomina in solò plurali leguntur: ut, *Veni, Athenæ, Bactra*: de quibus reg. 21. mox dicitur.

2. Rariùs etiam in plurali usurpantur:

(1.) Nomina virtutum: ut, *justitia, Justice; fortitudo, Courage.*

(2.) Nomina vitiorum: ut, *ambitus, Ambition; luxus, Luxury.*

(3.) Nomina abstracta: ut, *magnitudo, Greatness; juvenus, Youth.*

(4.) Nomina artium: ut, *Grammatica, Grammar; Musica, Music.*

(5.) Nomina quintæ declinationis pleraque omnia: ut, *fides, Faith; macies, Thinness.*

(6.) Nomina herbarum: ut, *hyssopus, Hyssop; apium, Parsley.*

(7.) Nomina frumentorum: ut, *triticum, Wheat; secale, Rye.*

(8.) Nomina metallorum: ut, *aurum, Gold; argentum, Silver*; item mineralium: ut, *alumen, Alum; sulphur, Brimstone.*

(9.) Nomina liquorum: ut, *lac, Milk; oleum, Oil.*

(10.) Huc denique referuntur nomina multarum rerum, quæ censurari aut ponderari solent: ut, *butyrum, Butter; saccharum, Sugar.*

MASCULINA nunquam vel rarò pluralia.

18. Hæc quoque pluralem numerum vix mascula nōrunt:

Nemo, penus, viscus, limus, cum sanguine, pontus,

Hesperus, atque finus, mundus muliebris, & aër:

Æthera cum musco junges & prole diei.

Pluralemque sopor rarò, ros, pulvis, habebunt.

In plurali vix unquam reperiuntur hæc nomina masculina: *Nemo*, no body; *penus*, all manner of Provisions; *viscus*, Birds; *lac*, Blue; *limus*, Slime; *sanguis*, Blood; *pontus*, the Sea; *Hesperus*, the Evening Star; *finus*, Dung, *mundus*, pro mulierum ornamentis, a Woman's Ornaments; *aër*, the Air; *æther*, the Sky; *muscus*, Moss that grows upon Trees, Walls, Banks of Rivers, or the like; *meridies*, Noon, *medius & dies* compositum.

Rariùs pluralem admittunt, *sopor*, a deep Sleep; *ros*, Dew
pulvis, Dust.

FEMININA nunquam aut rarò pluralia.

19. Vix ea plurales adhibent muliebria casus :

Plebs, *humus*, atque *lues*, *sitis*, ac *argilla*, *supellex*,
Cum *venia*que *salus*, & *vespera*, *glarea*, *pubes*,
Et *tabes*. Numerum capiunt quoque rara secun-
dum,

Talis, cum *cholera*, *bilis*, *pax*, *gloria*, *tellus*,
Et *labes*, *cutis*, atque *quies*, *pituina*, *fames*que :
Adde *picem*, *famam*, *sobolem*, cumque *indole*, *proles*.

Hæc feminina vix unquam in plurali adhibentur : *Plebs*, the
common People; *humus*, the Ground; *lues*, a Plague; *sitis*,
Thirst; *argilla*, Potter's Earth; *supellex*, Household-stuff; *venia*,
Pardon, Licence; *salus*, Health; *vespera*, the Evening; *glarea*,
Gravel; *pubes*, the Mouth; *tabes*, a Consumption.

Rariùs plurali reperiuntur; *talis*, like for like; *cholera*, Chole-
bilis, an Humour of the Body, also Anger, likewise a Disease;
pax, Peace; *gloria*, Glory; *tellus*, the Earth; *labes*, a Blemish;
cutis, the Skin; *quies*, Rest; *pituina*, Phlegm or Rheum; *fama*,
Hunger; *pix*, Pitch; *fama*, Fame; *soboles* & *proles*, Offspring;
indoles, a natural Disposition.

NEUTRA nunquam vel rarò pluralia.

20. Insuper hæc numerum renunt propè neutra
cundum :

Sal, *jubar*, & *nihilum*, *virus*, *pus*, atque *veterum*
Fustitium, *fœnum*, *fabulum*, *senium*que, *lutum*que
Ver, *ebur*, atque *penum*, *lethum*, cum *glutine*, *visco*
Adde *salum*, *glastum*, *nitrum*, *nil*, *nectar*, *omajum*
Maneque, *prolubium*, simul & *diluculum*, & alia
Arque *gelu*, *tabum*, *pelagus*, quoque *vulgus* & *hila*
Zinziber atque *hepar*, *gyssum*, *cæmanque*, *vitru*
que,

Cumque *croco* *lardum*, *piper*, & cum *felle* *barathrum*

Hæc neutra denique nunquam vel raro in plurali usurpantur: *Sal*, Salt; *jubar*, the Sun-beam; *nihilum*, *nihil* & *nil*, nothing; *virus*, Poison; *pus*, corrupted Matter; *veternum* vel *veternus*, a Lethargy, Drowsiness, Slothfulness; *justitium*, the Vacation, or Time when Courts do not sit; *sanum*, Hay; *fabulum* [vel *fabulo*, masc. gen.] gross Sand or Chavel; *senium*, old Age; *lutum*, Clay; *ver*, the Spring-time; *ebur*, Ivory; *penum*, -ni, & *penus*, -noris, tertia, all kind of Victuals; *lethum*, Death; *glutinum* & *glutinum*, Glue; *viscum*, Bird Lime, or the Shrub Mistow, of which it is made; *salum*, the Sea; *glasum*, the Verb Wood, wherewith Cloth is dyed blue; *nitrum*, Nitre; *nectar*, the Drink of the Gods; *omasum*, the thick and fatty Part of the Belly of a Beeve; *mane*, the Morning; *prolubium*, a strong Desire or Appetite; *diluculum*, the Dawning of the Day; *album*, a List of Names, a Muster-roll; *gelu*, Frost, *tabum*, corrupt Blood or Boze; *pelagus*, the Sea; *vulgu*, the Rabble; *kilum*, the black Speck of a Bean, a Trifle; *zinziber*, Ginger; *hepar*, the Liver; *gypsum*, Parget, or white Lime Plaster; *caenum*, Dirt or Mire; *vitrum*, Glass; *crocum*, Saffron; *lardum*, Bacon; *piper*, Pepper; *fel*, Gall; *barathrum*, a Gulf or Dungeon.

SINGULARI in universum carentia.

Multa tenent solos plurales nomina casus
Festa, libros, urbes, ludos signantia: jungi
Cardineus vult his numerus quoque, distribuensque:
Quem pauci, plerique gregem comitantur & ambo.

Singulari generatim privantur:

1. Nomina festorum: ut, *Bacchanalia*, the Feast of Bacchus; *Quinquatria* & *Quinquatrus*, fem. gen. the Feast of Minerva.
 2. Multa nomina librorum: ut, *Bucolica*, a Book of Pastorals; *Orgica*, a Book of Husbandry.
 3. Nomina ludorum: ut, *Apollinares*, Games to the Honour of Apollo; *Olympia*, the Olympick Games.
 4. Multa urbium nomina: ut, *Philippi*, *Syracusa*, *Sardes* vel *Sardeis*, *Hierosolyma*.
 5. Numeri cardinales omnes (præter unus & mille substantivum:)
ut, *duo*, two; *centum*, a hundred.
 6. Numeri distributivi plerumque: ut, *singuli*, one by one; *bin*, two and two; *deni*, by Tens.
- Quibus denique adde, *pauci*, few; *plerique*, the most Part; *ambo*, both.

MASCUL.

MASCULINA *nunquam vel rarò singularia.*

22. Hæc etiam numero spoliantur mascula primo :
Cancelli, manes, Lemures, fastusque minores,
Majores, fascēs, natales, posteri & antes,
Atque pugillares, superi ; cum codicuecillis,
Furfuribus, cani, Luceres, simul inferi adhærent
Et, quibus est rarus numerus prior, ista ; penates
Ac proceres, sentes, vepres, cassesque, forique,
Et cum cœlitibus, fines quoque, liberi & artus.

Vix unquam in singulari reperiuntur hæc nomina masculina
Cancelli, Attices ; *manes*, the Spirits of Men departed ; *Lemures*, Hobgoblins, or Spirits that walk in the Night ; *fastus*,
fasti, Calendars, wherein were set down the Names of Magistrates, Feast Days, &c. *majores*, Ancestors ; *minores*, Successors ;
fascēs, a Bundle of Rods that were carried before the Consuls & Magistrates of Rome ; *natales*, Parentage ; *posteri*, Posterity ;
antes, the outer Pillars of an House, a Buttress ; *pugillares*, Writing-tables ; *superi*, the Gods above ; *inferi*, the Gods below ; *codicilli*, Epistles or Writings ; *furfures*, Scales in the Head ; *cani*, Gray Hairs ; *Luceres*, one of the three Parts into which the People of Rome were divided by Romulus.

Rarius singularem admittunt : *penates*, Household Gods, or the Gods of an House ; *proceres*, the Nobles ; *sentes*, Thorns ; *vepres*, Briers ; *casses*, a Hunter's Net ; *fori*, the Hatches of a Ship ; *cœlitibus*, the Saints above ; *fines*, the Borders or Frontiers of a Country ; *liberi*, Childzen ; *artus*, the Joints or Limbs of the Body.

FEMININA *nunquam vel rarò singularia.*

23. De grege femineo sunt hæc pluralia tantum :
Excubie, tenebræ, Nona, cum lactibus, Idus,
Quisquilie, thermæ, scopæ quoque, reliquieque,
Feræ & exsequiæ ; cum cunis, divitiisque,
Exuvie, induvie, gerræ jungantur, opesque,
Atque facultates, diræ, scaleque, plageque.
His apinas, tricæque, minas, valcæque Kalendæ,
Insidias & vindicias, & pauca locorum

Nomina

Nomina, *primitias*, *fortunas*, atque *salinas*,
Adjice & inducias: numero neque *nundina* flecti
Nuptiave invenies, aut *nuga*, *manubia* primo.
 Quem tamen interdum capiunt *decimeque*, *fores-*
que,
Præstigia, *salebra*, *fauces*, & *litera* & *ades*,
 Atque *opera*, *phalera*, *biga* cum fratribus, & cum
Factio signatur *partes*; *Charites*, *scatebraque*,
 Pluraque quæ melius referet tibi sermo solutus.

Hæc feminina vix unquam in singulari leguntur: *Excubie*,
atches; *tenebræ*, *Darkness*; *Kalendæ*, *Nonæ*, *Idus*, the Names
 which the Romans gave to certain Days in each Month; *la-*
que, the small Guts; *quisquilia*, the Sweepings of a House;
ings of no Value; *thermæ* hot Baths; *scopa*, a Broom; *re-*
lia, the Remainder of any thing *feriæ*, Holiday; *exse-*
que, Funerals; *cuna*, a Cradle; *divitiæ*, Riches; *exuvie*, an
 Army's Spoils; *induvie*, Cloaths to put on; *geræ*, idle Stuff;
ale of a Tub; *opes*, Riches; *facultates*, one's Goods and
 attels; *diræ*, Curses or Imprecations; *scale*, a Ladder;
æ, Nets; *apina*, Betwixts; *triciæ*, Trifles; *mina*, Threats;
lie, an Ambush; *vindicia*, an Assertion of one's Liberty, a
 indication of Defence; *primitiæ*, First-fruits; *fortune*, one's
 fortune of Estate; *salina*, Salt-pits; *valvæ*, Folding-doors;
cia, a Crucifix; *nundina*, a Market or Fair; *nuptiæ*, a Mar-
 riage; *nuga*, idle Stories; *manubia*, Spoils taken in War. I-
 nonnulla locorum nomina: ut, *Alpes*, a Tract of high
 mountains on the North of Italy; *Gades*, Cadix or Cales, an
 Island and City in Spain; *Thermopyla*, the Straits of Mount
 Thermo in Thessaly; *Æsquilia*, mons Æquilius, one of those Hills
 on which Rome was built.

Varius etiam in singulari usurpantur, *decimæ*, Tithes; *fores*, a
 Gate; *præstigia*, juggling Tricks; *salebra*, rugged uneven Pa-
 ces; *fauces*, the Jaws; *litera*, an Epistle or Letter; *ades*, an
 House; *opera*, Workmen; *phalera*, Trappings for Horses; *biga*,
 a Chariot drawn with two Horses, & similia à jugo composita:
 ut, *triga*, one with three Horses; *quadriga*, one with four; *par-*
tes, pro *sactione*, a Faction or Party; *Charitas*, the three Gra-
 ces; *scatebra*, a Spire or Source.

Item alia quedam, quæ haud facile versu dicuntur: ut, *affaniæ*,
 idle tittle tattle; *angustia*, pro *inopia* aut *difficultate*, Straits or
 Difficulties;

Difficulties; *argutia*, Quirks; *Mitticisms*; *facetia*, pleasantries; *Savings*; *furia*, pro *furor*, Fury; *lapidina*, Stone-quarries; *minutia*, the smallest things that may be seen; little Niceties; *offucia*, Cheats or Tricks; *parietina*, ruinous Walls.

NEUTRA nunquam vel raro singularia.

24. Hæc numeri spernunt casus neutralia primi :

Lautia, cum *transiris*, *bellaria* cum *paraphernis*,
Et, cum *principiis*, *bona*, *tesqua*, *crepundia*, *scruta*,
*Castra*que cum *sociis*, *lamentaque*, *munia*, *flabra*,
Et cum *prole* sua *cunabula*, *Gargara* & *exta*.
Altaque, *iusta* simul, *præcordia*, *lustra* *ferarum*,
Claraque *Romulidum* *fastis* *comitia*, quæque
Terruerant *avidos* cum *prole* *Ceraunia* *nautas*,
Armaque cum *rostris*; *flexu* *varianda* *secundo*
Omnia: sed *terno sponsalia*, *mœnia*, *junctis*
Ilibus, & *brevibus*, *magalibus*. *Insuper* *addunt*.
Plurima *doctores*, *quorum* vel *rarior* *usus*
Cernitur, *aut* *numerum* *capunt* *quandoque* *præ-*
rem.

Hæc neutra in singulari vix unquam inveniuntur: *Lautia*, *pleasures* for the Entertainment of foreign Ambassadors; *transira*, the Seats where the Rowers sit in Ships; *bellaria*, *Belliciousness*; *parapherna*, all things the Wife brings her Husband on his side; her Dowry; *principia*, the Place in the Camp where the General's Pavilion stood; *bona*, *Boons*; *tesqua*, rough Places that lie untilled; *crepundia*, Children's Rattles or Playthings; *scruta*, old Garments or Trunks; *castra*, a Camp. Sic æstiva, Summer-quarters; *hiberna*, Winter-quarters; *statio*, a Leaguer or standing Camp; in quibus *castra* intelligitur; *lamentationes*; *munia*, Offices; *flabra*, Vests of Wind; *cunabula*, & ejus compositum *incunabula*, a Cradle; *Gargara*, the Top of Mount Ida near Troy; *exta*, the Entrails; *alta*, public Acts or Records; *iusta*, Funeral Rites or Obsequies; *præcordia*, the Bowels; *lustra*, Dens of wild Beasts; *comitia*, an Assembly or Convention of the People; *Ceraunia* & *Aeæraunia*, high Hills on the Coast of Epirus; *arma*, Arms; *Aræa*, a Place in Rome, where they used to make Oration.

the People. Quæ omnia sunt secundæ declinationis: * Tertiarum verò, sponsalia, Epousals; mænia, the Walls of a City; illa, the Inland; brevia, Shelves; or shallow Places in the Sea; magalia, Country Cottages.

III. A B U N D A N T I A.

ABUNDANTIA sunt octuplicia. 1. Quædam solâ terminatione abundant: ut, arbor & arbos, a Tree. 2. Quædam solâ declinatione: ut, laurus, lauri vel laurûs, a Laurel-tree. 3. Quædam solo genere, qualia sunt dubia omnia: ut, hic, aut hæc dies, a Day. 4. Quædam terminatione & declinatione simul: ut, materia, materia; & materies, materiei, Matter. 5. Quædam terminatione & genere simul: ut, tonitrus & tonitru, Thunder. 6. Quædam declinatione & genere: ut, penus, peni, & penûs, masc. & fem. penus, penoris, neut. all kind of Provisions. 7. Quædam terminatione, declinatione & genere: ut, æther, ætheris; & æthra, æthere, the Sky. 8. Quædam in eadem declinatione diversos habent casus obliquos: ut, tigris, tigridis & tigris, tigrides & tigres, a Tyger. * Quibus denique addunt nomina quædam, quæ sub eadem significatione diversis numeris efferruntur: ut, Fidenæ, Fidenæ; & Fidenæ, Fidenarum, the Name of a City. Hæc ferè omnia sub tribus regulis sequentibus summam sunt comprehensa.

27. Innumeras uno sensu, multiplice fine,

Invenies voces: ut, mendum, mendaque; cassis, Cassida; compago, compages; grusque, gruisque: Ceteraque auctorum quæ sedula lectio promer, In quibus haud rarò genus est & flexio discors.

Longè plurima ac penè innumera sunt vocabula, quæ sub eadem significatione diversas nacta sunt terminationes, quæque propterea declinationes & genera haud rarò mutarunt: ut, menda, primæ fem. mendum, -di, secundæ neut. an Error; cassis, & cassida, -ida, a Helmet, utrumque fem. hoc primæ, illud secundæ; compago, -ginis; & compages, -gis, a joining together, utrumque fem. & tertiæ: grus, gruis, & gruis, gruis, a Crane, utrumque fem. illud dub. utrumque tertiæ.

28. Mobile, quod clivus format, frenumque, bacillum, Arma, jugum, limus, somnusque, animusque, receptat Flexum vel ternum, mutato aut fine, secundum.

Nomina quædam adjectiva, ab his substantivis, *clivus*, *frenum*, *bacillum*, *arma*, *jugum*, *limus*, *somnus*, & *animus*, composita, exiunt in *is* vel *us*, ac proinde vel tertiæ sunt, vel primæ & secundæ declinationis: ut, *acclivis*, -e, & *acclivus*, -a, -um, *rising upward steep up Hill*; *imbecillis* & *imbecillus*, *weak*; *semisomnis* & *semisomnus*, *half-sleeping*; *exanimis* & *exanimus*, *dead*.

NOT. Tamen alteram terminationem in aliis vix usitatam, aliis rariorem esse: Sic *magnanimus*, *flexanimus*, *effrenus*, *levis*, *animus*, dicimus, non *magnanimis*, &c. contra *pusillanimis*, *injugillimis*, *infomnis*, *exsomnis*; non *pusillanimus*, &c. & *semianim*, *inermis*, *sublimis*, *acclivis*, *declivis*, *proclivis*; rariùs *semianim*, *inermus*, &c. & *inanimus*, vix *inanimis*; *bijugus*, sæpiùs quàm *bijugis*.

27. Nec te prætereant quibus est & terminus unus,

Nomina per varios flexus quandoque vagari:

Qualia, ne longum faciam, tibi glossa recludet.

Multa sunt nomina, quæ sub una eademque nominativi singularis terminatione, in obliquis suis casibus, nunc hac, nunc illius declinatione inflexa reperiuntur. Ea autem potissimum sunt quæ triplicia. Nam,

1. Quædam sunt primæ & tertiæ: ut, *Calchas*, *Calchæ*, & *Calchas*, *Calchantis*; *Euphrates*, *Euphratæ*, & *Euphratis*.

2. Quædam sunt secundæ & tertiæ: ut, *Iber*, *Iberi*, & *Iber*, *sequester*, *sequestri* & *sequestris*, a *Mediator* & *Umpire*. Sic *Œdipus*, *Œdipi* & *Œdipodis*.

3. Quædam in US sunt secundæ simul & quartæ: ut, *domus*, *house*, *colus*, a *Distaff*. Sic quarundam arborum nomina: *ficus*, the *Fig-tree*; *pinus*, the *Pine*; *laurus*, the *Laurel*; *cornus*, the *Cornal-tree*; *quercus*, the *Oak-tree*.

4. Quædam denique tertiæ & quintæ sunt: ut, *plebes*, (contra *plebs*) *plebis* & *plebei*, seu *plebi*, the *Commons*; *fames*, the *famei* vel *famii*, *Hunger*; *requies*, *requietis* & *requiei*, *Rest*.

C A P. IV.

De Nominum Comparatione.

COMPARATIO est nominis per gradus variatio.

Comparantur nomina tantum adjectiva, eaque quorum significatio augeri potest vel minui.

GRADUS comparationis sunt tres, *Positivus, Comparativus & Superlativus.*

POSITIVUS est, prima vox adjectivi rem absolutè & simpliciter significans: ut, *durus, hard; mollis, soft.*

COMPARATIVUS est, qui supra Positivum significat *magis*: ut, *durior, harder; mollior, softer; i. e. magis durus, magis mollis.*

SUPERLATIVUS est, qui supra Positivum significat *valdè vel maximè*: ut, *durissimus, hardest or most hard; mollissimus, softest or very soft, i. e. valdè vel maximè durus; valdè vel maximè mollis.*

Comparatio est triplex, *Analogà, Anomala & Elliptica.*

ANALOGA, seu *Regularis* est, quæ communem aliquam formationis suæ regulam sequitur. ANOMALA, seu *Irrregularis*, est quæ hac regula desectit. ELLIPTICA denique, seu *Defectiva* est, quæ uno aliquo vel duobus gradibus caret.

COMPARATIO ANALOGA seu REGULARIS.

COMPARATIVI formatio.

Primus in *i* casus Positivi, syllaba cui sit *Or* subnexa gradum medium formabit. At ortum *A ficus* atque *dicus volus & loquus entior* optat: *Junior* hinc *juvenisque, sinisteriorque sinister.*

COMPARATIVUS formatur à proximo casu Positivi in *i*, addendo syllabam *or*; ut *durus*, genitivo *duri*, *durior*; *mollis*, dativo, *molli*, *mollior*.

Exc. 1. Adjectiva pleraque in *ficus*, *dicus*, *volus & loquus*, à *facis*, *facio*, *dico*, *volo & loquor*, derivata, habent *entior*, ab antiquis positivis in *ens*: ut, *munificus*, *liberal*, *munificentior*; *malevolus*, *railing*, *maledicentior*; *benevolus*, *benevolent*, *benevolentior*, *multiloquus*, *that speaks much*, *multiloquentior*.

Exc. 2. *Juvenis*, *young*, *junior* facit; *sinister*, *left*, *sinisterior*.

SUPERLATIVI formatio.

ER recti superadde **RIMUS**, gradus inde supremus surget. At, **ER** dempto, *dexter*, *citer* atque *sinister* dant *imus*, ac *exter*, quod & *extremus* quoque format.

SUPERLATIVUS gradus dupliciter formatur.

I. Si Positivi nominativus desinat in **ER**, Superlativus fit adjiciendo **RIMUS**: ut, *niger*, *black*, *nigerrimus*; *celer*; *swift*, *celerrimus*.

Exc. Hæc quatuor, *dexter*, right; *citer*, near; *sinister*, left; *exter*, foreign; delendo *er*, & addendo *imus*, faciunt superlativum, *dextrimus*, *citimus*, *sinistimus*, *extimus*, & sæpius *extremus*.

3. In reliquis S atque SIMUS sibi subdere gaudet
 Qui fit in *i* casus Positivi proximus. Atqui
 Dant LIMUS, IS dempto, *facilis*, *similis*que hu-
*milis*que,
 Cui *gracilis* formæ, simul *imbecillis* adhærent.
 Posterus at postremus habet, *superus*que *supremus*,
 Et *summus*; priscum quoque & *interus* *intimus* edit.
Infinus atque *imus* capit *inferus*. A *ficus* ortis
 Et *volus* & *dicus* est ENTISSIMUS: inde sed aufer
Mirificus. Vetus usque RIMUS cum *nuperus* optant
*Maturus*que, SIMUS capiens aliquando: creari
 Vultque gradus nequam, recto quasi *nequus* haberet.

II. Si positivus non desinit in ER, Superlativus formatur à proximo casu in I, addendo S & SIMUS: ut, *durus*, *duri*, *durissimus*; *mollis*, *mollis*, *mollissimus*.

Exc. 1. Hæc quinque, *facilis*, *easy*; *similis*, *like*; *humilis*, *low*; *gracilis*, *lean*; *imbecillis*, *weak*; abjecto IS, & addito LIMUS, faciunt Superlativum, *facillimus*, *simillimus*, *humillimus*, *gracillimus*, *imbecillimus*.

Exc. 2. Posterus, behind, habet postremus; *superus*, above, *supremus* & *summus*; *interus*, inward, Positivo vix ulitatum, *intimus*; *inferus*, below, *infinus* & *imus*.

Exc. 3. Composita cum *ficus*, *dicus* & *volus*, faciunt ENTISSIMUS, ab antiquis, uti diximus, Positivis in *ens*: ut, *munificus*, *munificentissimus*; *maledicus*, *maledicentissimus*; *benevolus*, *benevolentissimus*. ✚ At *mirificus*, wonderful, regulariter Superlativum facit *mirificissimus*.

Exc. 4. Hæc tria, *nuperus*, late or new; *vetus*, old; *maturus*, ripe; Superlativos formant in RIMUS, *nuperrimus*, *veterrimus*, *maturissimus*, vel etiam *maturissimus*, ab antiquis nominativis *nuper*, *veter*, *matur*.

Exc. 5. Nequam, indeclinabile, *nequior* & *nequissimus* faciunt tanquam à recto *nequus* vel *nequis*.

II. COMPARATIO ANOMALA seu IRREGULARIS.

Longiùs à dictis normis nonnulla recedunt :

Nam *bonus* & *melior* dat & *optimus* ; & *malus* optat
Pessimus & *pejor* ; *parvus* *minor* ac *minimus* vult ;
Maximus & *major* *magnus* : *multus*que poposcit
Plurimus, & neutrum numero dans *plus* modò
 primo.

Irregulariter comparantur hæc nomina :

Bonus, good, *melior*, *optimus*.

Malus, bad, *pejor*, *pessimus*.

Parvus, little, *minor*, *minimus*.

Magnus, great, *major*, *maximus*.

Multus, many, *plurimus* ; *multa*, *plurima* ; *multum*, *plus*, *plurimum*. Nam *plus* in singulari est quasi substantivum, & neutri tantum generis ; in plurali adjectivum & omnis generis, ut supra docuimus.

III. COMPARATIO ELLIPTICA, seu DEFECTIVA.

I. POSITIVO carentia.

Hæc viduata gradu sunt pauca sequentia primo :

Ultimus, *ulterior* ; *prior*, & *primus* ; *propior*que,
Proximus ; *ocyor* atque *ocysissimus* adjiciantur :
Deterior jungi quibus & *deterrimus* ambit.

Positivo carent nomina sequentia, *ulterior*, farther, *ultimus* ;
prior, former, *primus* ; *propior*, nearer, *proximus* ; *ocyor*, swifter,
ocysissimus ; *deterior*, worse, *deterrimus*.

2. COMPARATIVO carentia.

6. *Nuperus*, orba gradu medio, *novus* ac *meritus* sunt :
Par, *sacer*, *invictus*, *persuassus* & *inclutus* adde.

Comparativo privantur : *nuperus*, *nuperrimus*, late ; *meritus*,
meritissimus, deserving ; *novus*, new, *novissimus*, mutata paulum
 significatione, pro *ultimus*, last ; *par*, *parissimus*, equal ; *sacer*,
saecerrimus, holy ; *invictus*, *invictissimus*, invincible ; *persuassus*,
persuassissimus, persuaded ; *inclutus*, *inclutissimus*, renowned.

3. SUPER-

3. SUPERLATIVO *carentia*.

7. Hæc Superante carent : *satur*, & *diuturnus*, & *ingens*,
 Atque *senex*, *juvenis*, *adolescens*, *pronus*, *opimus* ;
 Et finita BILIS propè cuncta, vel ILIS, & ALIS :
 Cum multis aliis quæ nunc perscribere longum est.

Multa carent Superlativo : ut, *satur*, *saturior*, full ; *diuturnus*,
diuturnior, lasting ; *ingens*, *ingentior*, great ; *pronus*, *pronior*, in-
 clines stooping downward ; *opimus*, *opimior*, rich, full ; item
 hæc ætatum nomina, *adolescens*, *adolescensior* ; *juvenis*, *junior* ;
senex, *senior*.

Superlativo etiam deficient :

1. Pleraque verbalia in BILIS : ut, *tolerabilis*, *tolerabilior*,
 that may be endured ; *febilis*, *febilior*, lamentable.

2. In ILIS finita penultimâ longâ : ut, *juvenilis*, *juvenilior*,
 youthful ; *civilis*, *civilior*, civil, courteous ; *exilis*, *exilior*, small.

3. Desinentia in ALIS : ut, *capitalis*, *capitalior*, chief, deadly ;
regalis, *regalior*, like a king.

4. Multa alia promiscuæ terminationis : ut, *arcanus*, *arcanior*,
 secret ; *declivis*, *declivior*, bending downwards ; *proclivis*, *procli-
 vior*, prone, easy ; *longinquus*, *longinquior*, far-off ; *propinquus*,
propinquior, near.

4. POSITIVO & SUPERLATIVO *carentia*.

8. *Anterior* solùm, *sequior*, *satior*que leguntur.

Hæc tria, *anterior*, former ; *sequior*, worse ; *satior*, better,
 in solo Comparativo inveniuntur.

5. COMPARATIVO & SUPERLATIVO *carentia*.

9. Hæc proprio genuère gradus de corpore nullos
 Nomina, vel raros : à verbis, nominibusque
 Quæ composta fluunt ; in DUS quoque Participi-
 pans, &

Dant quibus US purum fines, ICUS, IVUS, &
 INUS,

Aut IMUS aut ORUS : cum Deminuentibus adde
 Plurima, quæ versu promptum comprehendere non est.

Nullos

Nullos vel rariores ex sese gradus emittunt nomina sequentia :

1. Adjectiva cum nominibus aut verbis composita : ut, *versicolor*, of divers Colours ; *tardigradus*, slow-paced ; *degener*, degenerating ; *consonus*, of like Sound, agreeable ; *sedifragus*, a Covenant-breaker ; *lucifugus*, that flies from the Light ; *pestifer*, pestilent, poisonous.
2. Participia in DUS : ut, *amandus*, to be loved ; *lugendus*, to be bewailed. Item verbalia in BUNDUS : ut, *errabundus*, wandring ; *pudibundus*, bashful.
3. Nomina in US purum, sive præeunte vocali definitia : ut, *dubius*, doubtful ; *cæruleus*, blue ; *vacuus*, empty.
4. Finita in ICUS penultimâ brevi : ut, *famelicus*, hungry ; *modicus*, small, moderate.
5. Finita in IVUS : ut, *fugitivus*, that flieth away ; *demonstrativus*, that demonstrateth.
6. Finita in INUS : ut, *matutinus*, early ; *internecinus*, deadly.
7. Finita in IMUS : ut, *legitimus*, lawful ; *limus*, crooked, as a w. n.
8. Finita in ORUS : ut, *canorus*, shrill ; *odorus*, sweet-smelling.
9. Deminutiva : ut, *tenellus*, somewhat tender ; *majusculus*, somewhat big.
10. Plurima denique varæ terminationis : ut, *almus*, gracious ; *mirus*, wonderful ; *egenus*, needy ; *lacer*, torn ; *memor*, mindful ; *sepes*, safe, &c.

CAP. V.

De Nominum Specie & Figura.

§ I. De SPECIE.

SPECIES Nominis est duplex, *Primitiva* & *Derivativa*.

PRIMITIVA est, quæ à nulla alia voce ortum habet : ut, *albus*, white.

DERIVATIVA est, quæ aliunde formatur : ut, *albedo*, Whiteness.

1. *Primitivæ speciei* subjiciuntur serè hæc sequentia :

1. INTERROGATIVUM, quo de re quapiam quærimus : ut, *quis* ? *uter* ? *qualis* ?

2. REDDITIVUM, quod interrogativo respondet : ut, *talis*, *tantus*, *tot*.

3. RELATIVUM, quod vocem antecedentem respicit : ut, *qualis*, *quantus*, *quot*.

4. CQL-

4. COLLECTIVUM, quod multa in singulari significat : ut, *pulsus, grex*.

Innumera denique Nomina, tam Substantiva, quam Adjectiva, quæ ad certas classes reduci nequeunt.

II. DERIVATIVA quintuplicia sunt. Nam quædam derivantur

1. A Nominibus, quæ vocantur *Denominativa*.

2. A Verbis, quæ *Verbalia*.

3. A Participiis, quæ *Participialia*.

4. Ab Adverbiis, quæ *Adverbialia*.

5. Quædam denique à Præpositionibus orta sunt.

I. De Denominativis.

DENOMINATIVORUM species sunt sex, viz. *Patronymica, Gentilia, Possessiva, Deminutiva, Amplificativa, & Denominativa*, sciatim sic dicta.

PATRONYMICA.

PATRONYMICA propriè sic dicta, quæ à parentum, majorum nominibus derivata, filium vel filiam, nepotem vel neptem, aliorum posterorū significat.

1. A patre : ut, *Pelides*, i. e. *Achilles*, *Pelèi filius*.

2. A matre : ut, *Philyrides*, i. e. *Chiron*, *Philyræ filius*.

3. Ab avo paterno : ut, *Æacides*, i. e. *Achilles*, *Æaci nepos*.

4. Ab avo materno : ut, *Atlantiades*, i. e. *Mercurius*, *Atlanti nepos*.

5. A regibus gentiumque conditoribus : ut, *Romulide*, i. e. *Romani*, à rege *Romulo*.

TERMINATIONES *Patronymicorum* præcipuè sunt quatuor. DES, cujus exempla vidimus.

AS : ut, *Thaumantias*, i. e. *Iris*, *Thaumantis filia*.

IS : ut, *Atlantis*, i. e. *Electra*, *filia Atlantis*.

NE : ut, *Nerine*, i. e. *Galatea*, aut alia *Nerei filia*.

Ex his DES masculinum est, AS, IS & NE feminina.

In DES & NE primæ sunt, in AS & IS tertie Declinationis.

GENTILIA.

GENTILIA dicuntur, quæ patriam vel gentem significant : ut, *Romanus*, *Atheniensis*, *Macedo*, *Arabs*, *Lacæna*, *Troas*, *Thessalus*.

POSSESSIVA.

POSSESSIVA sunt, quæ possessionem aut proprietatem aliquam significant : ut, *Regius*, à *Rex* ; *fraternus*, à *frater* ; *Herculeus*, à *Hercules*.

Exponuntur autem *Possessiva* per genitivos suorum primitivorum, pro quibus eleganter poni solent: ut, *domus paterna*, i. e. *domus patris*; *vita humana*, i. e. *vita hominum*.

DEMINUTIVA.

DEMINUTIVA sunt, quæ deminutionem suorum primitivorum significant: ut, *libellus*, *filiola*, *corcutum*; à *liber*, *filia*, *cor*; *misellus*, *parvulus*, *duriosculus*; à *miser*, *parvus*, *durior* vel *durius*.

De *Deminutivis* quatuor præcipuè notanda videntur:

1. Eorum pleraque in LUS, LA, LUM desinere.
2. Ab uno primitivo gradatim plura descendere *Deminutiva*, majorem subinde deminutionem inferentia: ut, à *puer*, *puerulus*, *puellus*, *puellulus*; à *cista*, *cistula*, *cistella*, *cistellula*.
3. *Deminutiva* ferè cum primitivis suis genere convenire: ut, *lapis*, *lapillus*; *pagina*, *pagella*; *os*, *osculum*.
4. *Deminutivis* deminutionem addi posse per adjectivum *parvus*, *minutus*, aut simile: ut, *parvi pisciculi*, *parva munuscula*, *minuta interrogatiuncule*.

AMPLIFICATIVA.

AMPLIFICATIVA sunt, quæ primitivorum suorum significationem augment seu amplificant.

Ex his quædam substantiva, quædam adjectiva sunt.

Substantiva in O desinunt: ut, *capito*, i. e. *habens magnum caput*. Sic *nasō*, qui *nasum*; *labeo*, qui *lābia*; *bucco*, qui *buccas* solito majores habet.

Adjectiva desinunt in OSUS vel ENTUS: ut, *vinosus*, *nodosus*, *imbosus*; *corpulentus*, *fraudulentus*, *sanguinolentus*. Item, quædam aliter in *tus*, ut, *literatus*, *auritus*, *nasutus*.

DENOMINATIVA *speciatim sic dicta*.

In hanc classem DENOMINATIVORUM ea referimus quæ ad superiora capita nequeunt reduci: qualia sunt innumera tum substantiva tum adjectiva ab aliis nominibus derivata: ut, *eques*, *lectica*, *simulacrum*, *lupanar*, *thuribulum*; ab *equis*, *lectus*, *anima*, *lupus*, *thus*; *cordatus*, *saluber*, *gravidus*, *aureus*, *cælestis*, *adamantinus*; à *cor*, *gravis*, *aurum*, *cælum*, *adamas*.

Ex substantivis præcipuè memorari debent nomina ABSTRACTA, i. e. substantiva ab adjectivis deducta, rerum qualitates per se ipsas spectatas significantia: ut, *justitia*, *pietas*, *dulcedo*; à *justus*, *pius*, *dulcis*.

Adjectivorum varix admodum sunt significationes, ut certis levis comprehendere vix queant. Ex iis tamen præcipuè notantur,

1. MATERIALIA : ut, *corporeus, chartaceus, crystallinus, quernus.*
2. LOCALIA : ut *hortensis, agrestis, fluviatilis, marinus.*
3. TEMPORALIA : ut, *solstitialis, momentaneus, æstivus, diurnus, annuus.*

2. De Verbalibus.

VERBALIA sunt quæ à verbis derivantur.

Eorum variae sunt terminationes ; præcipuè vero,

1. Substantivorum in IO, OR, IX, US & URA : ut, *lectio, amator, altrix, luctus, creatura.*
2. Adjectivorum in *bilis vel ilis, bundus, ax, itius, icus, idus, ious* : ut, *amabilis, docilis, ludibundus, audax, scilicet, erraticus, fluidus, sativus.*

3. De Participialibus, Adverbialibus, & à Præpositione ortis.

1. PARTICIPIALIA sunt, quæ ex participiis in nomina degenerant : ut, *sapiens, acutus, doctus, disertus.*

Ex his multa Substantivorum naturam induerunt : ut, *adolescens, animans, rudens, serpens ; advocatus, sponsus, natus, legatus ; nupta, sponsa, ferta* ; sciz. *corona ; prætexta, sciz. vestis ; debitum, decretum, præceptum, fatum, testium, votum, &c.*

2. ADVERBIALIA sunt, quæ derivantur ab adverbis ; ut, *hodiernus, ab hodie ; crastinus, à cras ; binus, à bis.*

3. Sunt & à PRÆPOSITIONIBUS orta : ut, *contrarius à contra ; anticus, ab ante ; posticus, à post.*

§ 2. De FIGURA NOMINUM.

FIGURA Nominum est duplex, *Simplex & Composita.*

Nomen SIMPLEX est, quod semper unum fuit, neque ex vocibus aut particulis pluribus conficitur : ut, *res, justus, facilis, cor, quantus.*

Nomen COMPOSITUM est, quod ex duabus aut pluribus vocibus seu particulis in unum junctis conflatur : ut, *respublica, injustus, difficilis, perdifficilis, vecors, quantuscunque.*

* Quia voces numerales cum utraque tum specie tum figura nominum participant, ideo quæ de iis dicenda videbantur, in postremum hunc locum rejecimus.

De NUMERALIBUS.

NUMERALIA sunt duplicia, *Simplicia*, sciz. & *Composita*.

Simplicia rursus vel *primitiva* sunt, vel *derivativa*.

Primitiva Cardinalia appellantur, cetera sunt *derivativa*.

CARDINALIA sunt, quæ numerum absolutè significant : ut, *unus*, *duo*, *tres*, &c. Hæc respondent ad quæstionem QUOT ?

Derivativa sunt septuplicia, *Ordinalia*, *Distributiva*, *Partitiva*, *Multiplicativa*, *Proportionalia*, *Temporalia* & *Pond. & lia*.

1. ORDINALIA sunt, quæ ordinem significant : ut, *primus*, *secundus*, *tertius*, &c. De his quæritur per QUOTUS ?

2. DISTRIBUTIVA sunt, quæ singulis plurium eundem numerum distribuunt : ut, *singuli*, *bini*, *terni*, &c. Quæstio de iis fit per QUOTIENI ?

3. PARTITIVA sunt, quæ partitionem significant, posteriore sui parte ex nomine *pars* composita : ut, *bipartitus*, *tripartitus*, *quadrupartitus*, &c. De quibus quæstio est QUOT PARTIUM ?

4. MULTIPLICATIVA sunt, quæ partium aut specierum rei multiplicationem summam explicant : ut, *simplex*, *duplex*, *triplex*, &c. De his quæritur per QUOTUPLIX ?

5. PROPORTIONALIA sunt, quæ proportionem seu habitudinem rei ad rem numero exprimunt : ut, *duplus*, *triplus*, *quadruplus*, &c. In his quæstio fit per QUOTUPLUS.

6. TEMPORALIA & } sunt, quæ numerum certi temporis, pon-

7. PONDERALIA } deris, vel aliarum rerum exprimunt : ut, *biuus*, *trimus*, *quadrimus*, &c. Sic composita : ut, *biennis*, *triennis*, &c. *bimestris*, *trimestris*, &c. *biduum*, *triduum*, &c. *binotium*, *trinotium*, &c. *biennium*, *triennium*, &c. *annorum*, *mensium*, *dierum* & *noctium*, numerum significantia. Sic etiam *bilibris*, *trilibris*, *quadrilibris*, &c. quæ librarum numero significando inferiunt. At in *arius* à distributivis orta quarumvis rerum numero applicari possunt : ut, *binarius*, *ternarius*, *quaternarius*, &c. Sic *versus senarius*, i. e. sex pedum; *denarius nummus*, i. e. decem assium; *octogenarius senex*, i. e. octoginta annorum; *grex centenarius*, i. e. centum capitum, &c. De his quæritur, QUOT AN-
NORUM, MENSIVM, LIBRARUM, &c.

Liber Secundus.

DE PRONOMINE.

PRONOMEN est pars orationis variabilis, quæ pro nomine posita, personam aut rem aliquam demonstrat.

Pronominis Accidentia sunt octo, Figura Species, Genus, Casus, Numerus, Persona, Motio & Declinatio.

I. FIGURA Pronominum est duplex: alia enim sunt Pronomina *Simplicia*, alia *Composita*.

Pronomina SIMPLICIA sunt decem & octo: *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, quis, qui, meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras & cujas.*

De Pronominibus COMPOSITIS postea dicetur.

II. SPECIES Pronominum ipsidem duplex est, *Primitiva & Derivativa.*

Pronomina PRIMITIVA sunt decem; *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, quis, qui.*

DERIVATIVA sunt octo: *Meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras, & cujas.*

* Pronomina aliter dividuntur in *Demonstrativa, Relativa, Possessiva, Gentilia, Interrogativa & Reciproca.*

I. Pronomina *DEMONSTRATIVA* sunt, quæ rem præsentem, vel tanquam præsentem, simpliciter demonstrant: ut, *ego, tu, hic, iste, & interdum ille, is, ipse.*

2. *RELATIVA* sunt, quæ rem antecedentem in memoriam reducunt: ut, *ille, ipse, is, qui, & haud rarò hic & ille.*

3. *POSSESSIVA* sunt, quæ possessionem significant: ut, *meus, tuus, suus, noster & vester.*

4. *GENTILIA* sunt, quæ gentem vel patriam significant: ut, *nostras, vestras, cujas.*

5. *INTERROGATIVA* ex his appellantur, quibus interrogantes utimur: ut, *quis? & cujas?*

6. *RECIPROCA* denique sunt, quæ rem in seipsam reflectunt: ut, *sui & suus.*

III. GENERA Pronominum sunt eadem ferè quæ in nominibus. Nam eorum tria, *ego, tu, sui*, substantiva sunt & communis generis, masculina cum inares, feminina cum feminas demonstrant. Reliqua verò adjectiva sunt, & proinde generis omnis; *meus, mea, meum; nostras, nostras, nostras.*

IV. CASUS

IV. CASUS in Pronomine sex ; } quemadmodum in Nomine.

V. Numeri sunt duo ;

VI. PERSONÆ Pronominum sunt tres : *Prima*, quæ loquitur : ut, *ego*. *Secunda*, ad quem sermo dirigitur : ut, *tu*. *Tertia*, de quo sermo habetur : ut, *sui*, *ille*, *ipse*, & cetera pronomina relativa.

VII. MOTIO, quæ Pronominum adjectivorum est propria, sub eorum declinatione comprehenditur.

VIII. DECLINATIO Pronominum ad hunc modum sese habet.

1. Quædam planè sequuntur declinationem nominum : ut, *meus*, *tuus*, *suius*, *noster* & *vester*, primæ & secundæ ; *nostras vestras* & *tuas*, tertiæ.

2. Quædam nulla ex parte sequuntur declinationem nominum : ut, *ego*, *tu*, *sui*.

3. Quædam habent declinationem mixtam : ut, *ille*, *ipse*, *iste*, *hic*, *is*, *quis*, *qui*.

De PRONOMINIBUS COMPOSITIS.

Pronomina componuntur septem modis :

I. Cum Nomine : ut, *aliquis*, *unusquisque* : item genitivi *hujusmodi*, *cujusmodi*, *ejusmodi*.

II. Cum Pronomine : ut, *isthic*, *illic* ; ab *iste*, *ille*, & *hic*.

III. Cum Verbo : ut, *quivis*, ex *qui* & *vis* : *quilibet*, ex *qui* & *libet*.

IV. Cum Adverbio : ut, *nequis*, *numquis* ; à *ne*, *num* & *quis*, *ecceum*, *eccam* ; *eccos*, *eccas* ; ab *ecce* & *is* ; *illum*, *ellam* ; *ellos*, *ellas* ; ab *ecce* & *ille*.

V. Cum Prepositione cum : ut, *mecum*, *tecum*, *secum*, *nobiscum*, *proboiscum*, *quiscum* & *quibuscum*.

VI. Cum Conjunctione : ut, *ecquis*, *siquis* ; ab *et*, *si* & *quis*.

VII. Cum syllabica adjectione, eâque variâ :

1. MET componitur cum, *ego*, *tu*, *sui*, per omnes casus : *egomet*, *tuemet*, *mihimet*, &c. *tutemet*, *tuimet*, *tibimet*, &c. *suimet*, *sibimet*, &c.

2. TE cum solo nominativo vocis *tu* : ut, *tute*.

3. CE cum Pronomine *hic*, & genitivis *ejus*, *cujus* : ut, *hicce*, *hæcce*, *hocce* ; *hujusce*, *hiscce*, *hosce* ; *ejusce*, *cujusce* ; unde *ejuscemodi*, *cujuscemodi*.

4. CINE additur Pronomini *hic*, sed iis duntaxat casibus qui in e terminantur : ut, *hiccine*, *hæccine*, *hoccine*, *huncine*, &c.

5. PTE componitur cum ablativis *meâ*, *tuâ*, *suâ*, *nostrâ*, *vestrâ* ; ut, *meapte*, *tuapte*, *suapte*, &c. Et interdum cum *meo*, *tuo*, *suo*, &c. ut, *méopte*, *tuopte*, *suopte*.

6. PIAM, cum *quis* ; ut, *quispiam*, *quempiam*, *aliquisspiam*.

7. DAM,

7. DAM, cum *qui* per omnes casus, genera & numeros.
 8. DEM, cum *is*, in *idem* (pro *isdem*) per omnes casus.
 9. CUMQUE, seu CUNQUE, cum *qui*, per omnes casus.
 10. QUE in *quisque*,
 11. NAM in *quisnam*,
 12. QUAM in *quisquam*,
- } Syllabicæ potiùs adjectiones, quàm
} hoc Adverbium, illa Conjunctione
} esse videntur.

Liber Tertius.

DE VERBO.

VERBUM est, pars orationis variabilis, aliquid de re aliqua dictum seu affirmari significans.

Verbo accidunt octo, *Modus, Tempus, Numerus, Persona, Casus, Conjugatio, Genus, Species & Figura.*

MODUS est diversa verbi inflectendi ratio, diversis animi affectionibus indicandis inserviens.

Modi Verborum sunt quatuor, Indicativus, Subjunctivus, Imperativus & Infinitivus.

Ex his tres priores FINITI vocantur, quia certam personam & numerum definiunt: quartus verò INFINITUS appellatur, quod nulla in eo sit personæ numerive differentia.

INDICATIVUS est, quo simpliciter affirmamus, negamus, aut interrogamus: ut, *amat, non amat, amatne?*

SUBJUNCTIVUS est, qui alteri verbo subicitur, nec per se sententiam absolvit: ut, *Orat ut ad se venias; Quid faciam prorsus ignore.*

IMPERATIVUS est, quo imperamus, oramus, hortamur, aut permittimus: ut, *Scribe puer; Miserere laborum; Pelle moras; Ite, quere Italiam ventis, pete regna per undas, Virg.*

INFINITIVUS est, qui generalem verbi significationem, absque certæ personæ numerive discrimine, exprimit: ut, *Nescio fallere dignus amari.*

TEMPUS est, differentia verbi ex consignificatione præsentis, præteriti & futuri.

Tempora verborum sunt quinque, Præsens, Præteritum imperfectum, Præteritum perfectum, Præteritum plusquamperfectum, & Futurum.

Ex Temporibus tria SIMPLICIA sive absoluta sunt, *Præsens, Præteritum perfectum, & Futurum*; duo autem COMPOSITA, *Præteritum imperfectum, & Præteritum plusquamperfectum.*

PRÆSENS est, quod aliquid nunc fieri significat: ut, *scribo, de-*

PRÆTERITUM PERFECTUM est, quod rem notat jam perfectam completam: ut, *scripsi.*

FUTURUM est, quod aliquid ex voluntate aut necessitate fore promittit: ut, *scribam.*

PRÆTERITUM IMPERFECTUM est, quod tempus aliquod præteritum respicit, indicatque rem tum præsentem, sed nondum absolutam fuisse: ut, *scribebam.*

PRÆTERITUM PLUSQUAMPERFECTUM est, quod tempus aliquod præteritum respicit, ac rem tum præteritam, atque perfectam notat: ut, *scripseram.*

NUMERI & PERSONÆ } Verborum nihil aliud sunt, quàm diversæ eorum terminationes, numeris & personis Nominum sive Pronominum convenientes.

Numeri igitur sunt duo, *Singularis*, ut, *amo*; *Pluralis*, ut, *amamus.*

Personæ tres, *Prima*, ut, *amo*; *Secunda*, ut, *amas*; *Tertia*, ut, *amat.*

CONJUGATIO est variatio verbi per modos, tempora, numeros & personas.

Conjugationes verborum sunt quatuor; *Prima*, *Secunda*, *Tertia* & *Quarta.*

Ex autem vulgò à se invicem discernuntur vocali quæ præcedit præsentis Infinitivi verbi activi, vel *ris* præsentis Indicativi verbi passivi, hoc modo:

Prima	} habet	{	ante <i>re</i> vel <i>ris</i> : ut,	{	<i>amāre, amāris.</i>	
Secunda					<i>e</i> longum	<i>docēre, docēris.</i>
Tertia					<i>e</i> breve	<i>legēre, legēris,</i>
Quarta					<i>i</i> longum	<i>audīre, audīris.</i>

Verborum Conjugatio vel est *Regularis* vel *Anomala*. Illa communem aliquam conjugandi formam servat: hæc ab ea forma deficit.

In unoquoque verbo regulari & pleno, potissimum considerandæ sunt quatuor ejus primariæ partes; viz. *Præsens Indicativi* in *o*, *Præteritum perfectum* ejusdem in *i*, *Supinum prius* in *um*, & *Præteritum Infinitivi* in *re*.

Præsens indicativi in *o* dicitur **THEMA** sive *Radix* verbi, quod quæque verbi partes ab eo, sive immediate, sive aliis intervenientibus nascantur.

A Præterito perfecto descendunt voces in *ram*, *rim*, *ro*, *ssensisse.*

A Supino priore, Supinum posterius, participia præteriti temporis, & futuri in *rus*; item pleraque verbalia in *us*, *io*, *or* & *ix*.

Præsens

Præfens infinitivi quoræ conjugationis verbum quodque sic ostendit.

¶ In Rudimentis nostris præter Conjugationum Typos, propofita sunt generalia verborum à thematis fuis ducendorum præcepta: fupereft, ut de Præteritis & Supinis, quorum formatio latius patet, nec, ut cæterarum partium, una ferè & eadem, fed varia & multiplex eft, hoc in loco agamus.

* De verbis anomalis capite fecundo; de Genere & Specie, & Figura verborum cap. tertio: de Gerundiis & Supinis libro de Participiis dicitur.

C A P. I.

De Præteritis & Supinis Verborum.

REGULÆ GENERALES.

1. **P**Leraque fimplicium leges compofita fequuntur. Hinc excepta fuo melius poft ordine pandam.

Verba compofita formant præteritum & fupinum juxta regulam fimplicium: ut, *amo, amavi, amatum*: fic *redamo, redamatum, redamatum*.

Excipiuntur nonnulla quæ fuis locis explicabuntur.

2. Cùm geminat primam fimplex, compofita priorem Præteriti amittunt, præter *præcurro, repungo*; Quæque fibi gignunt *do, fto, cum difcere pofco*.

Quando præteritum fimplicis geminat primam fyllabam, compofita non geminant: ut, *pelto, pepuli, to beat; repello, repulsi, non re-pepuli, to beat back*.

Exc. Quædam tamen eam fyllabam retinent: ut, *præcurro, præcucurri, to run before; repungo, repupugi, to prick again*: item compofita à *do, fto, difco & pofco*: ut, *addo, addidi, to add; affiti, to ftand by; edifco, edidici, to learn by heart; depofco, depofci, to demand*.

3. A præfentis in I mutatum, vult E fupino. Excipe *diffliceo, do, go, finitaque, quæque Progenerant habeo, fapio, falio, ftatuoque*.

Si verbum compositum mutet A simplicis in I, supinum habebit E: ut, *facio, feci, factum, to make; perficio, perfeci, perfectum, to perfect.*

Exc. *Placeo, placui, placitum, to please: at displiceo, displicui, displicitum, to displease.* Sic finita in *do* & *go*: ut, *ago, egi, actum, to do, to drive; adigo, adegi, adactum, to drive to; cado, cecidi, casum, to fall; recido, recidi, recasum, to fall back.* Item composita ab *habeo, to have; sapio, to be wise; quæ I in supino retinent: ut, prohibeo, prohibitum, to forbid; desipio, (si modò supinum habeat) desipitum, to play the Fool: Et à salio, to leap, & statuo, to set up, quæ in supino U habent: ut, insilio, insultum, to leap upon; instituo, institutum, to appoint.*

4. Si sit A præsentis, non desinit esse supino.

Si verbum in præsentis A habuerit, A quoque in supino habebit, quamvis in præterito mutetur: ut, *cipio, cepi, captum, to take; fallo, fefelli, falsum, to deceive.*

5. Præteritis quæcunque carent, spoliabo supinis.

Quæ verba præteritis carent, carent etiam supinis: ut, *polleo, glisco, ambigo, vergo, ferio, &c.*

Prima Conjugatio.

6. **AVI** præterito, capit **ATUM** prima supino.

Verba primæ conjugationis habent in præterito **AVI**, in supino **atum**: ut, *voco, vocavi, vocatum, to call.*

7. *Do dedit atque datum* format, compositaque primæ Quæ *venum, circum, pessumque, satisque* creârunt. *Sto stetit & statum* poscit: **STITIT** at sibi proles Exigit atque **STITUM**, multò sed crebriùs **ATUM**.

Exc. I. *Do* facit præterito *dedi*, supino *datum*, to give. Sic composita primæ conjugationis, *venundo, to sell; circundo, to surround; pessundo, to overthow; satisdo, to give Surety.* Cetera ferè sunt tertiæ conjugationis: de quibus Reg. 29.

Sto, steti, statum, to stand. Composita **STITI, STITUM, & frequentius STATUM**: ut, *exsto, exstiti, exstitum vel exstatum,*

to stand out; *præsto, præstiti, præstitum, vel præstatum, to perform.* Sic *ad-, con-, in-, ob-, per-, pro-, re-* sto.

8. A *lavo* fit *lavi, lautum, lotum* atque *lavatum*.

Poto potatum vel potum flecte: juvoque

Dat juvi; at soboles jutum propè sola reservat.

Exc. 2. *Lavo* in præterito facit *lavi*, in supino *lotum, lautum* & *lavatum, to wash.*

Poto, potavi, potum vel potatum, to drink.

Juvo, juvi, jutum, to help. Sic ejus compositum, *adjuvo, juvi, adjutum.* Hinc participia *jutus* & *adjutus*; sed hoc locum quam illud usitatus.

9. Hæc per UI per ITUMque, *cubo, domo* cum flectes,

Et tono, junge veto, simul & crepo: discrepo norma

Sed potius sequitur: *mico vult micique, supini*

Impatiens: AVI tamen ATUM dimico præfert;

Quam tenuit legem replico cum *supplico*, & omnia

Quod plico componit verbum cum nomine junctum

Cetera sed soboles ritu variantur utroque,

At frico vult fricui, frictum; secui seco, sectum,

Interdumque neco, necui; quod sæpius AVI

Atque ATUM poscit. *Labo, nexo* cum *plico* dant.

Exc. 3. Sex verba quæ sequuntur, faciunt præterito UI, supino ITUM;

Cubo, cubui, cubitum, to sleep. Sic composita, tam primæ: *accubo, to sit nigh; excubo, to watch; recubo, to lie all alone* quam tertiæ, quæ in litteram assumunt: ut, *incumbo, to lie upon; succumbo, to yield.* Vid. Reg. 25.

Domo, domui, domitum, to tame. Sic *e-, per-* domo.

Sono, sonui, sonitum, to sound. Sic *af-, circum-, con-, ex-, in-, per-, præ-, re-* sono.

Tono, tonui, tonitum, to thunder. Sic *at-, circum-, in-, super-* re- tono.

Veto, vetui, vetitum, to forbid.

Crepe, crepui, crepitum, to make a noise. Sic *con-, in-, per-* crepe. *Discrepe* tamen *discrepavi* potius quam *discrepui* facit.

Exc.

Exc. 4. *Mico* facit *micui* sine supino, to glitter. Sic *inter-*, *pro-* *mico*. *Emico* autem *emicui* habet & *emicatum*, to shine forth: *dimico*, *dimicavi*, (raro *dimicui*) *dimicatum*, to fight.

Exc. 5. *Plico* simplex, to fold, olim *plicui* vel *plicavi*, & *plicatum* vel *plicatum*, fecisse videtur: Participio *plicatus* utitur Seneca.

Ab eo composita, sive cum nomine, sive cum præpositionibus *sub* & *re*, *AVI* tantum & *ATUM* habent: ut, *duplico*, -*avi*, -*atum*, to double; *multiplico*, -*avi*, -*atum*, to multiply; *supplico*, -*avi*, -*atum*, to intreat humbly; *replico*, -*avi*, -*atum*, to unfold, to reply.

Reliqua cum præpositionibus composita, vel faciunt *UI*, *ITUM*; vel *AVI*, *ATUM*: ut, *applico*, to join, to apply; *implico*, to fold in, to intangle; -*plicui*, -*plicitum*, & -*plicavi*, -*plicatum*; *complico*, -*plicavi*, -*plicatum*; raro -*plicui* & -*plicitum*, to fold together. *Explico*, pro *expedio*, *expando*, aut simili, *explicui*, sæpius & *explicitum*: pro *explano* seu *interpretor*, *explicavi* & *explicatum*, ferè semper facit.

Exc. 6. *Frico* habet *fricui*, *frictum*, to rub. Sic *af-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *ef-*, *in-*, *per-*, *re-* *frico*.

Seco, *secui*, *sectum*, to cut. Ita *circum-*, *con-*, *de-*, *dis-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *per-*, *præ-*, *re-*, *sub-* *seco*.

Neco, *necavi*, interdum *necui*, *necatum*, to kill. *Eneco*, -*avi*, -*atum*, & *enecui*, *enectum*, to put to Death; *interneco*, -*avi*, -*atum*, & -*ectum*, to put all to the sword.

Exc. 7. Hæc tria, *labo*, to fail or faint; *nexo*, to bind, & *plico* (de quo prius dictum) præterito ac proinde supino carent.

Secunda Conjugatio.

10. **A**ltera præterito dat *UI*, dat *ITUM*que supino.

Verba secundæ conjugationis faciunt præteritum in *UI*, supinum in *ITUM*: ut, *habeo*, *habui*, *habitu*, to have; *prohibeo*, *prohibui*, *prohibitum*, to forbid.

11. Dat *doceo* *doctum*; à *teneo* *deducito tentum*:

Mistum vel *mixtum* dat *misceo*: *censeo*, *censum*;

*Torreo*que & *tostum*, *capient*; & *sorbeo* *sorptum*.

Hæc verba sequentia præteritum juxta regulam, supinum verò contra eam faciunt.

Doceo, *docui*, *doctum*, to teach. Sic *ad-*, *con-*, *de-*, *e-*, *per-*, *sub-* *doceo*.

Teneo, tenui, tentum, to hold. Sic *con-, de-, dis-, ob-, re-, sus-tineo.* At *attineo, pertineo*, nullum supinum admittunt; raro etiam *abstineo.*

Misceo, miscui, mistum vel mixtum, to mix. Sic *ad-, com-, im-, inter-, per-, re- misceo.*

Censeo, censui, censum, to judge or think. Sic *ac-, per-, re-, suc- censeo.*

Torreo, torrui, tostum, to roast. Sic *ex-torreo.*

Sorbeo, sorbui, sorptum, to sup. Sic *ab-, ex-, re- sorbeo.* *Absorpsi* utitur Lucanus, *exsorpsi* Seneca, ab antiquis *absorbo* & *exsorbo*, ut videtur, tertiæ conjugationis. Supina tamen *exsorptum* & *resorptum* non existant.

12. Quod dat UI neutrum, *timeo, fileoque*, supina
Nulla dabunt. *Valeo, placeo, caret & licet aufer,*
Paret, item jaceo, caleo, noceo, doleoque;
Queis coalet, latet atque meret sociabis, oletque.

Neutra secundæ conjugationis, quæ præterito faciunt UI, supino carent: ut, *splendeo, splendui, to shine; madeo, madui, to be moist.* Sic *areo, candeo, fideo, horreo, niteo, pateo, tepeo, vigeo, &c.* item *immineo, emineo*, ab antiquo *mineo.*

His adde duo verba activa, *timeo, timui, to fear*: unde *per-sub- timeo.* Et *fileo, filui, to conceal.*

Exc. Hæc autem neutra supinum retinent: *Valeo, valui, valitum, to be in health; & æqui-, con-, e-, in-, præ- valeo.* *Placeo, -ui, -itum, to please: & com-, per- placeo, dis-pliceo.* *Careo, -ui, -itum, to want.* *Liceo, -ui, -itum, to be valued.* Sic *Pareo, to appear, to obey: & ap-, com- pareo.* *Jaceo, to ly: & ad-, circum-, inter-, ob-, præ-, sub-, super- jaceo.* *Caleo, to be warm: & con-, in-, ob-, per-, re- caleo.* *Nocéo, to hurt, doleo, to be grieved; & con-, de-, in-, per- doleo.* *Coaleo, to grow together.* *Lateo, to lurk: unde de-liteo, inter-, per-, sub- lateo.* *Mereo, to deserve: unde com-, de-, e-, per-, pro- mereo, aut mereor.* *Oleo, to smell.*

13. *Arceo* quod simplex nescit, dant nata supinum:
Quod retinent *taceo, lateo, sobolique* recusant.

Arceo, arcui facit; supinum verò *arcitum* in usu non est, to drive away. Ejus tamen composita supinum retinent: *coërceo, -er-cui, -ercitum, to restrain; exerceo, -ercui, -ercitum, to exercise.*

Contrà *taceo, tacui* facit & *tacitum, to conceal; lateo, latui & latitum*, (ut modò dictum) to lurk. Eorum tamen composita supino carent: *con-, ob-, re- ticeo: & de- liteo, &c.*

14. Dant DI SUM *prandet, videt & sedet*; at gemi-
nabit

S *sessum*: *stridet stridi facit* absque supino.

Prandeo dat *prandi, pransum, to dine.*

Video, vidi, visum, to see. Sic *in-, per-, præ-, pro-, re-* video.

Sedeo, sedi, sessum, to sit. Sic *af-, con-, de-, dis-, in-, ob-, pos-, præ-, re-, sub-* sideo, *circumsideo* vel *circumsedeo, supersedeo.* Ex his tamen *desideo, dissideo, persideo, præsideo, resideo, subsideo, supino* carere videntur.

Strideo, stridi, sine supino, to make a Noise.

15. DI SUM præterito geminato *mordeo* donat;
Spondeo lege pari, pendet tondetque jugantur.

Hæc quatuor faciunt DI, principio præteriti geminato, & supino SUM:

Mordeo, momordi, morsum, to bite. Sic *ad-, com-, de-, ob-, præ-, re-* mordeo.

Pendeo, pependi, pensum, to hang. Sic *de-, im-, pro-, super-* pendeo.

Spondeo, spondendi, sponsum, to promise. Sic *de-, re-* spondeo.

Tondeo, totondi, tonsum, to clip. Sic *at-, circum-, de-* tondeo.

At composita omnium reduplicationem abjiciunt.

16. Ex VEO fit VI, TUM: *faveo* sed *dicito fautum*,
Et caveo, cautum: mutilantur neutra supinis:
Ferbuit at fervet; VI, XI *conniveo* donat.

Verba activa in VEO terminata, præterito VI, supino TUM accipiunt: ut, *moveo, movi, motum, to move*: unde *a-, ad-, com-, de-, di-, e-, per-, pro-, re-, se-, sub-, trans-* moveo. *Foveo, fovi, fotum, to cherish*: unde *con-, re-* foveo. *Voveo, vovi, votum, to vow or wish*: unde *con-, de-* voveo.

Duo in supino recipiunt n ante TUM, *Faveo, favi, fautum, to favour*; *caveo, cavi, cautum, to avoid, to beware of*: unde præ-caveo.

Neutra in VEO supino carent: ut, *paveo, pavi, to be afraid*: unde ex-paveo.

Ex his *Ferveo, to boil, ferbui facit*: unde *de-, ef-, in-, per-, re-* ferveo. *Conniveo, to wink, connivi & connixi, sine supino.*

17. *Deleo, nata pleo, flet, net, viet, EVIT & ETUM*
Accipiunt, *cicque citum*: *civi* dato quartæ.

Nunc

Nunc oleo per UI dat ITUM: sic pignora patris
Quæ retinent sensum: EVI, ETUM, vult cetera
proles.

Fert *abolevit* ITUM: sed dic *adolevit* *adultum*.

Præterito EVI, supino ETUM, formant verba sequentia:

Deleo, deleui, deletum, to blot out.

Compleo, complevi, completum, to fill. Sic alia composita ab inusitato verbo *pleo*, ut: *de-, ex-, im-, adim-, op-, re-, sup-* *pleo*.

Fleo, fleui, fletum, to weep. Sic *af-, de-* *fleo*.

Neo, nevi, netum, to spin. Sic *per-* *neo*.

Vico, vievi, victum, to hoop a vessel.

Cicio, citum, absque præterito in hac conjugatione: *civi* enim à *cio* est, & quartæ, to stir up, to rouse. Sic *ac-, con-, ex-, in-, per-* *cicio*.

Oleo, olui, olitum facit: olim etiã *olevi, oletum*, to smell.

Ejus composita dupliciter formantur: Nam

1. Quæ servant sensum simplicis, sive odorem significant, UI habent & ITUM: ut, *oboleo, obolui, obolitum, peroleo, -ui, -itum; redoleo, -ui, -itum; suboleo, -ui, itum*.

2. Quæ verò a simplicis significatione recedunt, faciunt EVI, ETUM: ut, *exoleo, exolevi, exoletum*, to fade, to grow out of use; *obsoleo, obsolevi, obsoletum*, idem; *inoleo, inolevi, inoletum, vel inolitum*, to come in use, to grow upon. *Aboleo* tamen *abolevi* facit, & *abolitum*, to abolish. *Aboleo, adolevi, adultum*, to grow up, to burn.

18. Dant SI SUM *suadet, ridet, manet, hæret & ardet,*

Et terget, mulcet, mulget: sed & S geminato

Vult jubeo, jussi, jussumque. Indulgeo SI TUM,

Torqueo dat *torsti tortum*. Viduata supinis

SI capiunt *urget, cum fulget, turgel & alget*.

1. Quædam habent SI, SUM: ut,

Suadeo, suasi, suasum, to advise. Sic *dis-, per-* *suadeo*.

Rideo, risi, risum, to laugh. Sic *ar-, de-, ir-, sub-* *rideo*.

Maneo, mansi, mansum, to stay. Sic *per-, re-* *maneo*.

Hæreo, hæsi, hæsum, to stick. Sic *ad-, co-, in-, ob-, sub-* *hæreo*.

Ardeo, arsi, arsum, to burn. Sic *ex-, in-, ob-* *ardeo*.

Tergeo, tersi, tersum, to wipe. Sic *abs-, circum-, de-, ex-* *per-* *tergeo*.

Mulceo, mulsi, mulsam, to stroak. Sic *ad-, circum-, com-, de-* *per-, re-* *mulceo*.

Mulgeo

I.
a reti

Mulgeo, mulsi, mulsum & multum, to milk. Sic e-, im- mulgeo.
Jubeo, cum gemino s utrobique, jussi, jussum, to command.
Sic fide-jubeo.

2. Duo faciunt, SI, TUM :

Indulgeo, indulsi, indultum, to coddle; to grant.

Torqueo, torsi, tortum, to throw. Sic con-, de-, dis-, ex-, in-, ob-, re- torqueo.

3. Quatuor præterito SI habent, at supino deficiunt :

Urgeo, ursi, to urge or press. Sic ad-, ex-, in-, per-, sub-, super- urgeo.

Fulgeo, fulsi, to shine. Sic af-, circum-, con-, ef-, inter-, præ-, re-, super- fulgeo.

Turgeo, tursi, to swell.

Algeo, alsi, to be cold.

19. *Lugeo XI solum, cum luceo, frigeo, poscit :*
Augeo sic auxi, comitabitur inde sed auctum.

1. Hæc tria præterito XI faciunt absque supino :

Lugeo, luxi, to mourn. Sic e-, pro-, sub- lugeo.

Luceo, luxi, to give Light. Sic al-, circum-, col-, di-, e-, il-, inter-, per-, vel pel-, præ-, pro-, re-, sub-, trans- luceo.

Frigeo, frixi, to be cold. Sic per-, re- frigeo.

2. *Augeo facit auxi, auctum, to increase or augment. Sic ad-, ex- augeo.*

20. *Nil formant lætet, livet, scateoque renidet,*
Mæret, avet, pollet, flavet, cum denseo glabret.

Præterito ac proinde supino carent verba sequentia .

Læteo, to suck Milk; liveo, to be black and blue; scateo, to flow out, to abound; renideo, to shine, to smile; mæreo, to be sorrowful; aveo, to desire; polleo, to be able; flaveo, to be yellow; denseo, to grow thick; glabreo, to be smooth or bare.

Tertia Conjugatio.

C I O.

21. **D**At *facio, feci, factum: jacio quoque jeci*
Accipit & jactum: specio lacioque creata
Dant XI CTUM: verum elicui dic elicatumque.

1. *Facio, feci, factum, to make or do. Sic composita tam ea quæ retinent: ut, are-, cale-, made-, tepe-, bene-, male-, satis- facio, &c. quæm*

quàm illa quæ a in i mutant : ut, *af-, con-, de-, ef-, in-, inter-, of-, per-, præ-, pro-, re-, suf-* facio. At hæc supino -*ectum*, per reg. 3. habent.

Jacio, jeci, jactum, to cast or throw. Sic *ab-, ad-, circum-, con-, de-, dis-, e-, in-, inter-, ob-, pro-, re-, sub-, super-, superin-* tra-jicio; supino -*ectum*.

2. Composita à *specio & lacio* (quæ ipsa obsoleta sunt) faciunt *exi, ectum* : ut, *aspicio, aspexi, aspectum, to behold.* Sic *circum-, con-, de-, dis-, in-, intro-, per-, pro-, re-, retro-, suf-* picio.

Allicio, allexi, allectum, to allure. Sic *il-, pel-* licio.

At *elicio, elicui, elicitedum facit, to draw or fetch out.*

DIO, GIO, PIO.

22. Dic *fodio, fodi, fossum* : fugio dato fugi,
Et fugitum : capio, cepi, captumque requirit :
At rapio, rapui, raptum : viduumque supino
Dat sapio, sapui : cupio volet ivit & itum.

1. *Fodio, fodi, fossum, to dig.* Sic *ad-, circum-, con-, ef-, in-, inter-, per-, præ-, re-, suf-, trans-* fodio.

2. *Fugio, fugi, fugitum, to fly.* Sic *au-, (pro ab-,) con-, de-, dis-, ef-, per-, pro-, re-, suf-, subter-, trans-* fugio.

3. *Capio, cepi, captum, to take.* Sic *ac-, con-, de-, ex-, in-, inter-, oc-, per-, præ-, re-, suf-* cipio, (supino -*ceptum*;) & ante-*capio*.

4. *Rapio, rapui, raptum, to pull or snatch.* Sic *ab-, ar-, con-, de-, di-, e-, præ-, pro-, sur-* ripio; -*ripui, -reptum*.

5. *Sapio, sapui, sine supino, to savour, to be wise.* Sic *con-, de-, re-* sapio.

6. *Cupio, cupivi, cupitum, to desire.* Sic *con-, dis-, per-* cupio.

RIO, TIO.

23. Dat pario, pepererit, partum, vel ITUM : quatioque
Quassum, vix quassi; cussi at cussum bene proles.

1. *Pario habet pepererit, paritum, & contractè partum, to bring forth a Child.* Ejus composita sunt quartæ, *aperio, operio, con-* perio, reperio. Vid. reg. 44.

2. *Quatio, to shake, quassi, quassum*; at præteritum inusitatum. Ejus composita in *cutio* exeunt, faciuntque *cussi, cussum* : concutit *concussi, concussum, to shake altogether.* Sic *de-, dis-, ex-, in-, per-, re-, reper-, suc-* cutio.

U O.

24. Queis UO dat finem, per UI labuntur & UTUM.
 At fluo vult fluxi, fluxum: struxi, struo, structum.
 Vultque ruo, ruitum: dat UTUM proles tibi solum:
 Nulla supina dabunt metuo, pluo, congruo, sicut
 Annuo cum sociis; quibus ingruo, respuo junges.

1. Verba in UO faciunt præteritum in UI, supinum in UTUM: ut, *Arguo, argui, argutum*, to reprove, to reason or argue: unde *co-, red- arguo*. *Acuo, acui, acutum*, to sharpen: unde *ex- acuo*. Sic *exuo*, to put off Clothes; *induo*, to put them on. *Im- buo*, to moisten or wet. Composita à *lavo*, seu *luo*, verbo inusi- tato, to wash: *ab-, al-, circum-, col-, di-, e-, inter-, per-, pol-, pro-, sub- luo*. *Minuo*, to lessen: unde *com-, de-, di-, im- minuo*. *Statuo*, to set or place, to ordain: unde *con-, de-, n-, præ-, pro-, re- sub- stituo*. *Suo*, to sew, stitch or tack together: unde *af-, circum-, con-, dis-, in-, præ-, re- suo*. *Tribuo*, to give, to divide: unde *at-, con-, dis-, re- tribuo*.

2. *Fluo, fluxi, fluxum*, to flow. Sic *af-, circum-, con-, de-, dis-, ef-, in-, inter-, per-, præter-, pro-, re-, subter-, super-, trans- fluo*.

3. *Struo, struxi, structum*, to put in order, to build. Sic *ad-, circum-, con-, de-, ex-, in-, ob-, præ-, sub-, super- struo*.

4. *Ruo, rui, ruitum*, to rush, to fall. Composita in supino faciunt UTUM, penultimâ brevi: ut, *diruo, dirui, dirutum*, to overthrow. Sic *e-, ob-, pro-, sub- ruo*. *Corruo* tamen & *irruo* supina, quod sciam, non admittunt.

5. Supino carent verba sequentia: *Metuo, metui*, to fear: unde *præmetuo*. *Pluo, plui*, to rain: unde *ap-, com-, de-, im-, per- pluo*. *Congruo, congrui*, to agree: *Ingruo, ingrui*, to assail, or fall upon with violence: *Annuo, annui*, to consent. Sic alia composita ab inusitato *nno*: *abnuo*, to refuse; *innuo*, to nod or beckon with the head; *renuo*, to deny. *Respuo, respui*, to reject, to slight:

B O.

25. BI BO BITUMque facit. *Scabo, lambo*, carentes supinis:

Orta *cubo*, ternum quibus *M* dedit indita flexum,
 Dant *cubui, cubitum*. Vult scribo nuboque PSI;
 PTUM.

1. Verbum definens in BO facit in præterito BI, in supino BITUM: ut,

M

Bibe

Bibo, bibi, bibitum, to drink. Sic *ad-, com-, e-, im-, per-, præ-bibo.*

2. *Scabo facit scabi, sine supino, to scratch or clato:* Item, *Lambo, lambi, to lick.* Sic *ad-, circum-, de-, præ-lambo.*

3. Composita à *cubo*, quæ in hac conjugatione in in præsentia assumunt, præterito & supino formam simplicis sequuntur: ut, *accumbo, accubui, accubitum, to sit down at Table.* Sic *con-, de-, dis-, in-, oc-, pro-, re-, suc-, superin-cumbo.*

4. *Scribo, scripsi, scriptum, to write.* Sic *ad-, circum-, con-, de-, ex-, in-, inter-, per-, post-, præ-, pra-, re-, sub-, super-, supra-, tran-scribo.*

Nubo, nupsi, nuptum, to be married; olim pro velo, to veil. Sic *de-, e-, in-, ob-nubo.*

C O.

26. Dant XI, CTUM, *dico, duco simul; Nque remoti*
Vult vinco, vinci, victum: geminato peperci
A parco, parsum adjiciens: quod SI dat ITUMque
Rariùs. Ico sibi formavit & icit & ictum.

1. Ex verbis in CO duo faciunt XI, CTUM:

Dico, dixi, dictum, to say. Sic *ab-, ad-, con-, contra-, e-, in-, inter-, præ-, pro-dico.*

Duco, duxi, ductum, to lead. Sic *ab-, ad-, circum-, con-, de-, di-, e-, in-, intro-, ob-, per-, præ-, pro-, re-, se-, sub-, tra- transf-duco.*

2. *Vinco, n amisso, vici, victum, to overcome.* Sic *con-, de-, e-, per-, re-vinco.*

3. *Parco, peperci, parsum, rarò parsi, parsitum, to spare.* Sic *com-parco, vel com-perco.*

4. *Ico, ici, ictum, to strike.*

S C O.

27. Vertitur in VI, TUM, SCO. *Pasco dat tibi pastum*
Agnosco sed ITUM capiet cognoscoque. Disco
Vult didici primam geminans: sic posco, poposci,
Dispescit, comespescit UI dant: cuncta supinis
Orba. Nihil glisco, nihil Inceptiva creârunt.

1. SCO mutatur in VI & TUM: ut,

Cresco, crevi, cretum, to grow. Sic *con-, de-, ex-, re-, & in supino, ac-, in-, per-, pro-, suc-, super-cresco.*

Nosco, novi, notum, to know. Sic *dig-, ig-, inter-, per-, p-*

nosco.

Quies

Quiesco, quievi, quietum, to rest. Sic *ac-, con-, inter-, re-* quiesco.
Scisco, scivi, scitum, to ordain. Sic *ad-, con-, de-, præ-, re-* scisco.
Suesco, suevi, suetum, to be accustomed. Sic *af-, con-, de-, in-* suesco.

2. *Pasco, pavi, pastum, to feed.* Sic *com-, de-* pasco.

3. Duo à *nosco* compolita faciunt in supino ITUM: *Agnosco, agnovi, agnitum, to own or acknowledge; cognosco, cognovi, cognitum, to know.* Sic *re-* cognosco.

4. Duo principium præteriti geminant, supinoque carent.

Disco, didici, to learn. Sic *ad-, con-, de-, e-, per-, præ-* disco.

Posco, poposci, to demand. Sic *ap-, de-, ex-, re-* posco.

5. *Compesco, compesqui, to stop or refrain, sine supino.* Sic *Dispesco, dispesqui, to separate.*

6. Præterito ac supino caret *glisco, to grow or increase*: item verba inceptiva: ut, *madesco, to become moist; aresco, to become dry.* Ejusmodi autem verba suorum primitivorum præteritum, & (si quod habeant) supinum assumunt: ut, *ardeo, ardesco, arsi, arsum, ab ardeo; abolesco, -evi, -itum, ab aboleo; delitesco, delitui; resipisco, resipui, vel resipivi; revivisco, revixi; à deliteo, resipio, revivo.*

D O.

28. DO finita petunt DI, SUM. Sed *divido, rado, Dant SI, SUM, claudo, plaudo, cum ludere, trudo, Et ludo, rodo, compolitaque vado* (quod ipsum Præteritum vix dat,) geminans ac S quoque cedo. At *pando, pandi, passum, pansumque, comedi Estum sæpe capit; N perdens fundoque fudi, Et fusum: sic scindo, scidi, sic findo fidique: At scissum, fissum, duplicans S, redde supinis.*

1. DO syllabâ terminata formant præteritum in DI, supinum in SUM: ut, *Cudo, cudi, cufum, to forge or stamp.* Sic *ex-, in-, per-, pro-, re-* cudo.

Mando, mandi, mansum, to chew. Sic *præ-, re-* mando.

Scando, scandi, scansum, to climb. Sic *a-, con-, de-, e-, ex-, in-, tran-* scendo.

Prehendo, prehendi, prehensum, to take hold of. Sic *ap-, com-, e-, re-* prehendo.

Accendo, accendi, accensum, to kindle. Sic *in-, sus-* cendo, obsoleto cando compolita.

*Defendo, defendi, defensum, to defend. Sic of-fendo, ab inuasi-
tato fendo.*

2. *Sequentia habent SI, SUM :*

Divido, divisi, divisum, to divide.

*Rado, rasi, rasum, to shave. Sic ab-, circum-, cor-, de-, e-,
inter-, præ-, sub- rado.*

*Claudo, clausi, clausum, to close. Sic circum-, con-, dis-, ex-,
in-, inter-, oc-, præ-, re-, se- cludo, quæ a amittunt.*

*Plaudo, plausi, plausum, to clap hands to? Ton. Sic ap-,
circum- plaudo : item, com-, dis-, ex-, sup- plodo, quæ au mutant
in o longum.*

*Ludo, lusi, lusum, to play. Sic ab-, al-, col-, de-, e-, il-, inter-,
ob-, præ-, pro-, re- ludo.*

*Trudo, trusi, trusum, to thrust. Sic abs-, con-, de-, ex-, in-, ob-,
pro-, re- trudo.*

*Lado, lesi, lesum, to hurt. Sic al-, cel-, e-, il- lido, æ diph-
thongo in i longum mutatâ.*

*Rodo, rosi, rosam, to gnaw. Sic ab-, ar-, circum-, cor-, de-,
e-, ob-, per-, præ- rodo.*

*Vado, vasi, vasum, (sed præterito ac supino extra compositio-
nem vix usitatis) to go. Sic circum-, e-, in-, per-, super- vado.*

*Cedo, cessi, cessum, gemino ss utrobique, to yield or give place.
Sic abs-, ac-, ante-, con-, de-, dis-, ex-, in-, inter-, præ-, pro-, re-,
retro-, se-, suc- cedo.*

3. *Pando, pandi, passum, & interdum pansum, to open, to
spread. Sic dis-, ex-, op-, præ-, re- pando.*

4. *Comedo, comedi, comestum, nonnunquam comestum, to eat.
Sed edo simplex, aliaque ejus composita, ut, ad-, amb-, ex-, per-,
sub-, super- edo, regulam generalem sequuntur.*

5. *Tria n in præterito & supino abjiciunt :*

*Fundo, fudi, fustum, to pour forth. Sic as-, circum-, con-, de-,
dis-, ef-, in-, inter-, of-, per-, pro-, re-, sus-, super-, superin-, trans-
fundo.*

*Scindo, scidi, scissum, duplici ss in supino, to cut. Sic ab-, cir-
cum-, con-, dis-, ex-, inter-, per-, præ-, pro-, re-, tran- scindo.*

*Findo, fidi, fissum, duplici itidem ss in supino, to cleave. Sic
con-, dis-, in- findo.*

29. *Tundo facit tutudi, tunsium, compositaque tusum.*

Et cado vult cecidi, casum : sed nata supinum

(Incido si demas, recido, simul occido) spernunt.

Cado cecidit habet casum : sic tendo, tetendi.

Tensum

Tensum vel *tentum* ; mage *tentum* sed dato proli :
Vult pepedit, ITUM, *pedo* : *pensumque pependi*,
Pendo capit : DIDIT atque DITUM cum ven-
dere, credo.

Et propè cuncta sibi quæ *Do* cum præposituris
 Gignit : at *abscondo* potiùs DIT quàm DIDIT
 effert.

Præterito DI *strido*, *rudo* dant, absque supinis,
Sidoque, sed soboli *sedeo* dat mutuo *sedi*.

6. Quædam in DO geminant principium præteriti : ut,
Tundo, tutudi, tunsu, interdum *tusu*, to *beat as in*
 a *Mortar*. Composita *tudi* & *tusu* habent : ut, *contundo, con-*
tudi, contusum, to bzuise or break in pieces. Sic *ex-, ob-, per-,*
re-tundo.

Cado, cecidi, casu, to *fall*. Sic *incido, incidi, incasu*, to
fall in ; *recido, recidi, recasu*, to *fall back* ; *occido, occidi, occa-*
sum, to fall down, to dg. Alia composita supinum non habent ;
ac-, con-, de-, ex-, in-, inter-, pro-, suc- cido.

Cædo, cecidi, casu, to *cut, to kill*. Composita æ in i longum
 mutant ; *accido, accidi, accisum, to cut about*. Sic *ab-, con-,*
circum-, de-, ex-, in-, inter-, oc-, per-, præ-, re-, suc- cido.

Tendo, tetendi, tensu vel *tentu*, to *stretch out* ; in plerisque
 compositorum *tentu* magis est usitatum : ut, *at-, con-, de-, dis-,*
ob-, præ-, pro- tendo. *Extentum* vel *extensum*, ab *extendo*, pro-
 miscuè dicitur. *Ostensum* verò ab *ostendo*, magis in usu est quàm *of-*
tentum.

Pedo, pepedi, peditu, to *break wind backwards*. Sic *op-pedo*.

Pendo, pependi, pensu, to *hang or weigh*. Sic *ap-, de-, dis-,*
ex-, im-, per-, re-, sus- pendo.

7. Composita à verbo *Do* cum præpositionibus, sunt omnia fe-
 rè tertiæ conjugationis, præter *circundo*, faciuntque præterito *didi*,
 supino *ditu* : ut, *abdo, abdidi, abditu*, to *hide*. Sic *ad-, con-,*
de-, di-, e-, in-, ob-, per-, pro-, red-, sub-, tra- do : item, *decon-,*
recon- do ; & *coad-, superad- do* ; & *deper-, disper- do*. Quibus
 adde *credo, credidi, creditu*, to *believe* ; *vendo, vendidi, vendi-*
tu, to *sell*. *Abscondi* tamen *abscondi* (rariùs *abscondidi*) *abs-*
conditum facit, to *hide*.

8. Tria carent supino, præteritum verò juxta regulam formant :

Strido, stridi, to *crash or creak*.

Rudo, rudi, to *beat as an Ass*.

Sido,

Sido, fidi, to sink down. Ejus composita præteritum & supinum mutantur à *sedeo* : ut, *confido, confedi, confessum, to settle or sit down.* Sic *af-, circum-, de-, in-, ob-, per-, re-, sub-* *sido.*

GO, GUO.

30. GO vel GUO, XI, CTUMque facit. Cum *surgere, pergo*

Accipit at REXI, RECTUM. Sed & ista supinis

N tria deperdunt, *fingo, cum pingere, stringo.*

Dat *frango, fregi, fractum* ; sicut *egit & actum*

Vult *ago* : sed *soboles, satago, cum prodigo, dego,*

Nulla supina dabunt ; caret *ambigo* præteritoque.

Tango facit *tetigi, tactum* : *legi, lego, lectum* :

Negligo sed poscunt, *intelligo, diligo, XI, CTUM.*

Pungo capit *pupugi, punctum*, sed pignora *punxi* :

Præteritum sed utrumque petit sibi ritè *repungo.*

Vult *pango, panxi, pactum* ; *pepigi*que vetustum

Dat *pago*, quod *pegi* genitis de *pango* reservat.

1. Verbum in GO vel GUO desinens facit XI in præterito, & CTUM in supino : ut,

Cingo, cinxi, cinctum, to gird, to surround. Sic *ac-, dis-, circum-, in-, præ-, re-, suc-* *cingo.*

Fligo, flixi, flictum, to dash or beat upon. Sic *af-, con-, in-* *fligo* : item *profligo, -avi, -atum*, primæ conjugationis.

Jungo, junxi, junctum, to join. Sic *ab-, ad-, con-, de-, dis-, in-, inter-, se-, sub-* *jungo.*

Lingo, linxi, linctum, to lick. Sic *de-, e-, pol-* *lingo.*

Mungo, munxi, munctum, to wipe or clean the nose. Sic *emungo.*

Plango, planxi, planctum, to beat, to lament.

Rego, rexi, rextum, to govern. Sic *ar-, cor-, di, e-, per-* *sur-rigo.*

Stinguo vel stingo, stinx, stinctum, to dash out, to extinguish. Sic *di- ex-, in-, inter-, præ-, re-* *stinguo.*

Tego, texi, textum, to coher. Sic *circum-, con-, de-, in-, ob-, per-* *præ-, pro-, re-, sub-, super-* *tego.*

Tingo, vel tinguo, tinxi, tinctum, to dip or dye. Sic *con-, in-* *tingo.*

Ungo vel unguo, unxi, unctum, to anoint. Sic ex-, in-, per-, super- ungo.

2. Duo formant REXI & RECTUM :

Surgō, surrexi, surrectum, to rise. Sic as-, circum-, con-, de-, ex-, in-, re- surgo.

Pergo, perrexi, perrectum, to go forward.

3. Tria n in supino amittunt :

Stringo, strinxi, stricctum, to bind, to strain. Sic ad-, con-, de-, dis-, ob-, per-, præ-, re-, sub- stringo.

Fingo, finxi, fictum, to feign. Sic as-, con-, ef-, re- fingo.

Pingo, pinxi, pictum, to paint. Sic ap-, de- pingo.

4. Frango, fregi, fractum, to break. Sic con-, de-, dis-, ef-, in-, per-, præ-, re-, suf- fringo.

Ago, egi, actum, to do, to drive. Sic ab-, ad-, ex-, red-, sub-, trans-, transad- igo : & circum-, per- ago ; cogo pro coago.

Tria ab ago composita carent supino : Satago, sategi, to be busy about a thing ; Prodigio, prodegi, to lavish or spend riotously ; Degeo, (pro deago) degi, to live or dwell. Unum præterito etiam caret, Ambigo, to doubt.

5. Tango, tetigi, tactum, to touch. Sic at-, con-, ob-, per- tingo.

6. Lego, legi, lectum, to gather, to read. Sic al-, per-, præ-, re-, sub- lego, quæ e retinent : item col-, de-, e-, recol-, se- ligo, quæ mutant in i.

Tria à lego composita habent EXI, ECTUM ; Diligo, dilexi, dilectum, to love ; Intellego, intellexi, intellectum, to understand ; Negligo, neglexi, neglectum, to neglect.

7. Pungo, pupugi, punctum, to prick. Composita punxi faciunt : ut, Compungo, compunxi, compunctum. Sic dis-, ex-, inter- pungo.

Repungo verò repupugi habet & repunxi, to prick again.

8. Pango, panxi, pactum, to fit, to drive in, to compose.

Ab obsoleto pago, (pro quo nunc paciscor dicimus) est pepigi, pactum, to bargain ; olim pegi.

Composita à pango, ea præsertim quæ a in i mutant, præterito pegi servant, ab antiquo verbo pago : ut, compingo, compegi, compactum, to compact or put together. Sic impingo, oppango, seu oppingo, repango, suppingo.

9. Dant SI, SUM, spargo, mergo, tergoque. Requirit At XI, XUM, figo, cum frigere : nec malè frictum Invenies quandoque datum. Nil vergo capeffit. XI clango, ningo dat & angō, supinaque nulla.

9. Tria formant SI, SUM.

Spargo,

Spargo, sparsi, sparsum, to spread. Sic ad-, circum-, con-, di-, in-, inter-, per-, pro-, re- spargo.

Mergo, merfi, mersum, to dip or plunge. Sic de-, e-, im-, sub- mergo.

Tergo, tersi, tersum, to wipe or clean. Sic abs-, de-, ex-, per- tergo.

10. Duo faciunt XI, XUM :

Figo, fixi, fixum, to fix or fasten. Sic af-, con-, de-, in-, of-, per-, præ-, re-, suf-, transf- figo.

Frigo, frixi, frixum & frictum, to fry.

11. *Vergo, to incline or ly toward, caret præterito & supino. Sic in-, de-, e- vergo.*

12. Tria præterito XI habent, supino autem deficient :

Clango, claxi, to sound a trumpet.

Ningo (vel ninguo) ninxi, to snow.

Ango, axi, to vex or torment.

HO, JO.

32. Postulat HO, XI, CTUM. *Minxi mictum cape mejo.*

1. Duo verba in HO faciunt XI & CTUM :

Traho, traxi, tractum, to draw. Sic abs-, at-, circum-, con-, de-, dis-, ex-, per-, pro-, re-, sub- traho.

Veho, vexi, vectum, to carry. Sic a-, ad-, circum-, con-, de-, e-, in-, per-, præ-, præter-, pro-, re-, sub-, super-, transf- veho.

2. Unicum in JO verbum, priore consonante :

Mejo facit minxi, mictum, to piss. Sic im-mejo.

LO.

33. LO LUIT efformat : *colo, consulit, occulit, ULTUM :*

Ast alo dic altum, vel ITUM : molitum molo donat

Nulla supina manent genitis de cello : sed unum

Excipe percello, quod perculit optat & ULSUM.

Pello facit pepuli, pulsum ; falloque feselli,

Et falsum. Velli, vel vulsi, vello reposcit,

Inde petens vulsum : fallo, falli, quoque falsum.

At psallo, psalli tantum : pariterque supinis

Deficiunt malo, volo, nolo, junge refello.

More sed insolito dat *tollo sustulit*, atque
Sublatum : attollo proles sed nil sibi quærit.

1. Verba in LO finita, præterito LUI faciunt, supino variant, hoc modo :

Colo, colui, cultum, to adoꝝn, to inhabit, to honouꝝ, to till.
 Sic *ac-, circum-, ex-, in-, per-, præ-, re- colo* : item, *Occulo* (o in u mutato) *occului, occultum, to hide.*

Consulo, consului, consultum, to advise, to consult.

Alo, alui, alitum, & per syncopen altum, to nourish.

Molo, molui, molitum, to grind. Sic *com-, e-, per- molo.*

2. Cello simplex non est in usu. Ejus autem composita sic conjugantur :

Antecello, antecellui; excello, excellui; præcello, præcellui, to excell oꝝ surpass : hæc tria sine supino.

Percello, perculi, percussum, to overthꝝow, to astonish.

Recello, to bend back ; (parum usitatum verbum) nullum præteritum aut supinum habere invenitur.

3. Duo principium præteriti geminant :

Pello, pepuli, pulsus, to thꝝust. Sic *ap-, as-, com-, de-, dis-, ex-, im-, per-, pro-, re- pello.*

Fallo, fefelli, falsum, to deceive. At *refello, refelli, to disꝝrobe oꝝ confute*, sine supino.

4. *Vello, velli, vel vulsi, vulsum, to pull oꝝ pinch.* Sic *a-, con-, e-, inter-, præ-, re- vello.* In reliquis verò, *de-, di-, per- vello*, terminatione ELLI rectius uteris.

5. *Sallo, falli, falsum, to salt.*

6. *Psallo, psalli*, sine supino, to play on a musical Instrument.

7. Supino etiam carent hæc verba alioquin irregularia ; *velo, volui, to will; male, malui, to will rather; nolo, nolui, to be unwilling.*

8. *Tollo*, modo inusitato, & sibi peculiari, *sustuli & sublatum* facit, to lift up, oꝝ take away. Compositum *attollo, to take up*, nullum præteritum aut supinum habet.

M O.

34. MO per UI dat ITUM. *Tremo* flectitur absque supino.

Dant PSI, PTUM, *demo, promo, cum sumere conio* :
Emi, emptum sed emio capiet; pressi, premo, pressum.

1. In MO terminata præterito UI, supino ITUM habent : ut,
 N Fremo,

Fremo, fremui, fremitum, to rage or roar. Sic af-, circum-, con-, in-, per- fremo.

Gemo, gemui, gemitum, to groan. Sic ag-, circum-, con-, in-, re- gemo.

2. *Tremo, tremui facit, absque supino, to tremble. Sic at-, circum-, con-, in- tremo.*

3. Quatuor PSI, PTUM, vel SI, TUM, habent :

Demo, dempsi, demptum, to take away.

Promo, prompsi, promptum, to bring out. Sic de-, ex- promo.

Sumo, sumpsi, sumptum, to take. Sic ab-, af-, con-, de-, in-, præ-, re-, tran- sumo.

Como, compsi, comptum, to deck or dress.

4. *Emo, emui, emptum, to buy. Sic adimo, to take away : derimo, to break off, to sunder or part : eximo, to take out : interimo & perimo, to kill : redimo, to ransom : coëmo, to buy up.*

5. *Premo, pressi, pressum, duplici ss, to press. Sic ap-, con-, de-, ex-, in-, op-, per-, re-, sup- prino.*

N O.

35. *Pono facit posui, positum : genui, genitumque Gigno creat : cecini, cantum cano poscit ; habeto Sed CINUI, CENTUM proles. Propè nil sibi servans,*

Tenno dedit nato PSI, PTUM. Vult spernoque spreui,

Et spretum ; sterno, stravi stratum ; sino, sici,

Atque sition ; livi, levive, litum, lino ; cerno

Dat crevi, cretumque, magis quæ nata frequentant

Verba in NO præteritum & supinum variè formant :

1. *Pono, posui, positum, to put or place. Sic ap-, ante-, circum-, com-, de-, dis-, ex-, im-, inter-, op-, post-, præ-, pro-, re-, se-, sup-, super-, superim-, trans- pono.*

2. *Gigno, genui, genitum, to beget. Sic con-, e-, in-, per-, pro-, re- gigno.*

3. *Cano, cecini, cantum, to sing. At composita CINUI & CENTUM faciunt : ut, accino, accinui, accentum, to sing in Can fort. Sic con-, in-, præ-, suc- cino ; oc- cino & oc- cano ; re- cino & re- cano.*

4. *Tenno, olim tempfi & temptum, quæ jam vix in usu sunt, præterquam in composito contemno, contempfi, contemptum, to despise.*

5. Sequenti

5. Sequentia præteritum formant in VI, supinum in TUM :

Sperno, spreui, spretum, to disdain or slight. Sic *de-sperno*

Sterno, stravi, stratum, to lay flat, to strow. Sic *ad-, con-, in-, præ-, pro-, sub- sterno*.

Sino, sivi, vel sii, situm, to permit. Sic *desino, desivi*, (sæpius *desii*) *desitum*, to leave off.

Lino, livi, vel levi, litum, to anoint or daub. Sic *al-, circum-, col-, de-, il-, inter-, ob-, per-, præ-, re-, sub-, subter-, super-, superil- lino*.

Cerno, crevi, cretum, to see, to decree, to enter upon an Inheritance. Sic *de-, dis-, ex-, in-, se- cerno*. Supinum autem simplicis, *cretum*, vix in usu est, rarius etiam præteritum *crevi*, nisi cum pro adeunda hereditate accipitur.

P O, Q U O.

36. PO, PSI, PTUMque facit. *Strepo vult strepui, strepitumque* :

At *rumpo, rupi, ruptum*. *Coquo flectito XI, CTUM*.

Linguo tenet liqui tantum, compositaque lictum.

1. In PO finita faciunt PSI & PTUM : ut,

Carpo, carpsi, carptum, to pluck. Sic *con-, de-, dis-, ex-, præ-*

carpo.

Clepo, clepsi, cleptum, to steal.

Repo, repsi, reptum, to creep. Sic *ad-, cor-, de-, di-, e-, ir-, pro-, ob-, per-, pro-, sub- repo*.

Scalpo, scalpsi, sculptum, to scratch, to engrave. Sic *circum-, & scalpo*.

Sculpo, sculpsi, sculptum, to grave or carve. Sic *ex-, in- sculpo*.

2. *Strepo, strepui, strepitum* facit, to make a Noise. Sic *ad-, cum-, in-, inter-, ob-, per- strepo*.

3. *Rumpo, rupi, ruptum*, to break. Sic *ab-, cor-, di-, e-, inter-, pro-, ir-, ob-, per-, præ-, pro- rumpo*.

4. Duo sunt in QUO verba desinentia; quorum

Coquo, coxi, coctum facit, to boil. Sic *con-, de-, dis-, ex-, in-, & re- coquo*.

Linguo, liqui, to leave. Supinum *lictum* in simplice inusitatum, compositis satis frequens : ut, *relinquo, reliqui, relictum, to for-*

re. Sic *de- & dere- linquo*.

R O.

37. *Quæro, quæsi, quæsitum* dat: *tero, trivi*,
Et tritum: verro, verri, versumque requirit:
Uro, ussi ac ustum: cursum vult *curro, cucurri*:
Flecte gero, gessi, gestum: latumque tulique
Dat fero: præteritum nullum furo, suffero nōrunt.
A fero fit seivique satum: sic EVIT, ITUMque
Dant composita quibus plantandi significatus
Inditur; at SERUI, SERTUM vult cetera proles.

Verba in RO varia habent præterita & supina:

1. *Quæro* facit *quæsi, quæsitum, to seek*. Sic *ac-, an-, con-, dis-, ex-, in-, per-, re-* *quiro*.
2. *Tero, trivi, tritum, to wear, to bruise*. Sic *at-, con-, de-, dis-, ex-, in-, ob-, per-, pro-, sub-* *tero*.
3. *Verro, verri, versum, to sweep, brush, or make clean*. Sic *a-, con-, de-, e-, præ-, re-* *verro*.
4. *Uro, ussi, ustum, to burn*. Sic *ad-, amb-, comb-, de-, ex-, in-, per-, sub-* *uro*.
5. *Curro, cucurri, cursum, to run*. Sic *ac-, con-, de-, dis-, ex-, in-, oc-, per-, præ-, pro-* *curro*, quæ reduplicationem simplicis nonnunquam admittunt, nonnunquam abjiciunt, *accurri* vel *accucurri*, &c. item *circum-, re-, suc-, trans-* *curro*, quæ principium rarè aut nunquam geminant.
6. *Gero, gessi, gestum, to carry*. Sic *ag-, con-, di-, in-, pro-, re-, fug-* *gero*.
7. *Fero, tuli, latum, to bear, to bring, to suffer*. Sic *af-, ante-, au-, circum-, con-, de-, dis-, ef-, in-, intro-, of-, per-, post-, præ-, præter-, pro-, re-, super-, trans-* *fero*.

Suffero autem præterito & supino caret.

8. *Furo, to be mad*, nullum præteritum aut supinum habet.

9. *Sero, sevi, satum, to sow*.

Ejus composita, quæ seminandi seu plantandi significationem habent, faciunt *SEVI & SITUM*: ut, *assero, assevi, assitum, to sow or plant near by; consero, consevi, consitum, to plant together*. Sic *circum-, de-, dis-, in-, inter-, pro-, re-, sub-, trans-* *sero*.

Quæ verò ordinandi seu nectendi significationem sunt adepta *SERUI* habent & *SERTUM*: ut, *asserto, asserui, assertum, to claim or challenge*. Sic *con-, de-, dis-, edis-, ex-, in-, inter-* *sero*.

S O.

38. SO, SIVI, SITUMque capit : sed trunca supinis
 SI *viso*, *incesso* retinent : at *depsō* reposcit
Depsuit & *depstum*. *Pinsō* dat *pinsuit*, atque
Pinsit, & hinc *pinsum*, *pistum* formabit, ITUMque.

1. In SQ exeuntia faciunt SIVI & SITUM : ut,
Arcesso, *arcessivi*, *arcessitum*, to call o? send for?
Capesso, *capeßivi*, *capeßitum*, to take o? go about to take.
Lacesso, *laceßivi*, *laceßitum*, to provoke.
Faceßo, *faceßivi*, *faceßitum*, to do, to go away.
2. Duo supinis carentia præterito SI habent :
Viso, *visi*, to go to see, to visit. Sic *in-*, *re-* *viso*.
Incesso, *incessi*, to attack.
3. *Depso*, *depßui*, *depßtum*, to knead. Sic *con-*, *per-* *depso*.
4. *Pinsō*, *pinsui*, vel *pinsi*, *pinsum*, *pistum* vel *pinsitum*, to bake.

T O.

39. *Flecto* XI, XUM vult : sic *plecto*, *nectoque*, *pecto* :
 Quæ XUIT & pariter formant. *Meto* sed gemi-
 nans S
Messuit & *messum* ; *peto* suscipit IVIT & ITUM :
 At mitto, *missi*, *missum*, dat ; *vertoque* *verti*,
 Et *versum* : *sterto* vult *stertuit*, absque supino.
Sisto, *stitique*, *statum* dat agens : neutrale sequetur
Sto verbum, unde STITI, atque STITUM com-
 posta tulerunt.

Verba in TO diversimodè præteritum & supinum formant :

1. *Flecto*, *flexi*, *flexum*, to bow. Sic *circum-*, *de-*, *in-*, *re-*,
retro- *flecto*.
2. *Plecto*, *plexi* & *plexui*, *plexum*, to plait. Sic *im-* *plecto*.
Necto, *nexi* & *nexui*, *nexum*, to tie o? knit. Sic *an-*, *con-*,
circum-, *in-*, *sub-* *necto*.
3. *Pecto*, *pexi* & *pexui*, *pexum*, to dress o? comb. Sic *de-*, *ex-*,
re- *petio*.
3. *Meto*, *messui*, *messum*, to reap, mow o? cut down. Sic
de-, *e-*, *præ-* *meto*.

4. *Peto*,

4. *Peto, petivi, petillum, to seek, to pursue.* Sic *ap-, com-, ex-, im-, op-, re-, sup-* peto.

5. *Mitto, misi, missum, to send.* Sic *a-, ad-, com-, circum-, de-, di-, e-, im-, inter-, intro-, o-, per-, præ-, præter-, pro-, re-, sub-, super-, trans-* mitto.

6. *Verto, verti, versum, to turn.* Sic *a-, ad-, animad-, ante-, circum-, con-, de-, di-, e-, in-, inter-, ob-, per-, præ-, præter-, re-, sub-, trans-* verto.

7. *Sterto, stertui, absque supino, to snore.* Sic *de-sterto.*

8. *Sisto, activum facit stiti, statum, to stop, to sist.* At *sisto* neutrum, to stand still; *steti, statum, à sto* mutuatur: quidam præterito & supino carere volunt. Composita verò *stiti* & *stitum* habent: ut, *assisto, asiti, asitum, to stand up.* Sic *circum-, con-, de-, ex-, in-, inter-, ob-, per-, re-, sub-* sisto. Sed *absisto* supino destituitur, nec cetera facile illud admittunt.

VO, XO.

40. *Dat vivo XI, CTUM: solvo VI format & UTUM.*
Ut volvo. Texo vult texuit, indèque textum.

Tria in VO verba hoc pacto conjugantur:

1. *Vivo, vixi, victum, to live.* Sic *ad-, con-, per-, pro-, re-, super-* vivo.

2. *Solvo, solvi, solutum, to loose.* Sic *ab-, dis-, ex-, per-, re-* solvo.
Volvo, volvi, volutum, to roll. Sic *ad-, circum-, con-, de-, e-, in-, ob-, per-, pro-, re-, sub-* volvo.

3. Unicum in XO verbum *texo* facit *texui, textum, to weave.* Sic *at-, circum-, con-, de-, in-, inter-, ob-, per-, præ-, pro-, re-, sub-* texo.

Quarta Conjugatio.

41. **I**VI præterito dat, & ITUM quarta supino.

Verba Quartæ Conjugationis faciunt præterito IVI, supino ITUM, penultimâ longâ: ut,

Munio, munivi, munitum, to fortify, to defend.

Polio, polivi, politum, to polish.

Vestio, vestivi, vestitum, to clothe.

42. *Singultit vult singultum, sepeliturque sepultum:*
Dat venio, veni, ventum: sed veneo solum

Venit

*Veniit efficiet : salio, salui, salique,
Extulit, & saltum : capiunt at pignora sultum.*

1. Hæc duo præteritum juxta regulam, supinum verò in UL-TUM faciunt :

Singultio, singultivi, singultum, to per oz sob.

Sepelio, sepelivi, sepultum, to bury.

2. *Venio facit veni, ventum, to come. Sic ad-, ante-, circum-, con-, contra-, de-, e-, in-, inter-, intro-, ob-, per-, post-, præ-, pro-, re-, sub-, super- venio.*

3. *Veneo, venii, sine supino, to be sold.*

4. *Salio, salui, & salii, saltum, to leap. Ejus composita præterito sæpius quidem silui, interdum silii, veteribus etiam silivi, supino autem sultum ceperunt : ut, transilio, transilui, transilui, & transilivi, transfultum, to leap over. Sic ab-, af-, circum-, con-, de-, dis-, ex-, in-, pro-, re-, sub-, super- silio. Supinorum absultum, circumfultum & profultum auctoritas desideratur.*

43. Vult amicit vel UI, vel XI, CTUM : vincio XI, CTUM.

Sancio jungatur, quod & IVI format, & ITUM.

1. *Amicio facit amicus, rariùs amixi, amictum, to cover oz clothe.*

2. *Vincio, vinxi, vinctum, to tie. Sic circum-, de-, e-, re- vincio.*

3. *Sancio, sanxi & sancivi, sanctum & sancitum, to establish oz ratify.*

44. Cambio vult PSI, PSUM : sed sepsi, sepio, septum :

Haurio SI, STUM dat ; SUM rariùs effer. Habebit

Sentio, sed sensi, sensum : sic raucio, rausi,

Et rausum : sarcit, sarcit, cum fulcio, SI, TUM.

At PERUI, PERTUMque sibi composita jugârunt

Ex pario ternæ : RI comperit & reperit vult.

1. *Cambio habet campsi, campsum, to change money.*

2. *Sepio, sepsi, septum, to hedge oz inclose. Sic circum-, dis-, inter-, ob-, præ- sepio.*

3. *Haurio, hausi, haustum, raro hausum, to draw out, to empty. Sic de-, ex- haurio.*

4. *Sentio,*

4. *Sentio, sensi, sensum, to feel or perceive.* Sic *as-, con-, dis-, per-, præ-, sub-* *sentio.*

Raucio, rausi, rausum, to be hoarse.

5. *Hæc tria faciunt SI, TUM.*

Sarcio, sarsti, sartum, to mend or repair. Sic *ex-, re-* *sarcio.*

Farcio, farsti, fartum, to cram. Sic *con-* *fercio, ef-* *fercio vel ef-* *sarcio; in-* *fercio vel in-* *sarcio; re-* *fercio.*

Fulcio, fulsi, fultum, to stay or uphold. Sic *con-, ef-, in-, per-, sus-* *fulcio.*

6. *Composita à pario, tertiæ conjugationis præteritum formantur in PERUI, supinum in PERTUM: ut, Aperio, aperui, apertum, to open; operio, operui, opertum, to shut, to cover.*

Ex his tamen duo præterito RI faciunt, Comperio, comperi, comperitum, to know a thing so certain. Reperio, reperi, reperitum, to find.

45. *Ajo præterito careat, pariterque supino:*

Cum ferio junges meditantia verba: sed inde

Parturio, esurio, cum nupturio volo tolli.

Præterito, ac proinde supino, carent verba sequentia:

1. *Aio, to say, verbum aliis etiam partibus deficiens.*

Ferio, to strike.

2. *Item verba meditativa seu desiderativa: ut, canaturio, desire to sup: scripturio, to have an Itch of Writing.*

✱ *Ex his tamen tria excipiuntur: Parturio, parturivi, to be in travail; esurio, esurivi, esuritum, to be hungry; nupturio, nupturivi, to desire to be married.*

46. *Cæcutit, gestit, glocit, & dementit, ineptit,*

Nulla supina dabunt, cum prosilit atque ferocit.

Hæc verba præteritum quidem habent, at supino deficiunt:

Cæcutio, cæcutivi, to be dim-sighted. Gestio, gestivi, to stare one's Top by the Gesture of his Body. Glocio, glocivi, to cluck or keckle as a Hen. Dementio, dementivi, to be mad. Ineptio, ineptivi, to play the Fool. Prosilio, prosilui, to leap forth, Ferocio, ferocivi, to be fierce.

De Verbis DEPONENTIBUS & COMMUNIBUS.

47. **P**RÆTERITUM verbis ut in OR residentibus aptum
Efficias, voces activas fingere oportet :
Ut *vereor, vereo, veritum ; fuit hinc veritus sum.*

Verborum deponentium ac communium præterita hoc modo formabis : Finge primum vocem activam : deinde ex præceptis suprà traditis præteritum ac supinum ei tribue : postremo UM supini in US vertito ; adijungeque verbum substantivum, *sum, fui, &c.* Exempli gratiâ, ex verbo, *lætor, to be glad, finge læto ;* inde fiet *lætavi, lætatum, & ex hoc lætatus sum.* Sic ex *vereor, to fear,* secundæ conjugationis, *vereo, verui, veritum, & veritus sum.* Ex *fungor, tertiæ, to discharge an Office, fungo, funxi, functum, & functus sum.* Ex potior quartæ, *to enjoy, to have in Possession, potio, potivi, potitum, & potitus sum.*

48. Hac de lege tamen deflectunt pauca secundæ :
Nam *ratus à reor est : misereri vultque misertus ;*
Et *fateor, fassus : FESSUS* sed reddito proli.

i. Excipiuntur in secunda conjugatione,

Reor, ratus sum, to think.

Misereor, misertus sum, to pity.

Fateor, fassus sum, to confess.

Composita autem, quia *a* in *i* mutant, præterito *e* habent : ut,
profiteor, professus sum, to declare openly, to profess ; confiteor, confessus sum, to own or acknowledge.

49. Insuper à labor lapsus sibi tertia format :

Ultus ab ulciscor manat : venit usus ab utor ;

Vult **UTUS** loquor atque sequor ; queror accipe
questus,

Nisus vel nixus nitor, pactusque paciscor ;

Dat gradior gressus, proficiscor tunde profectus ;

Nanciscor, nactus, patior passusque requirit ;

Aptus apiscor habet : commentus conqueminiscor

Accipit : at fructus pariter fruitusque jugari

O

Vult

Vult *fruo* : *oblitus* sed & *obliviscor* adoptat :

Ast *expergiscor* cupit *experrectus* habere.

Mortuus aque *mori* est, *natus nasci*, *ortus oriri* :

Queis tribus extremis per **ITURUS** flecte futurum.

2. Excipiuntur in tertia conjugatione,

Labor, *lapsus sum*, to *lide*. Sic *al-*, *col-*, *de-*, *di-*, *e-*, *il-*, *inter-*, *per-*, *præter-*, *pro-*, *re-*, *sub-*, *subter-*, *super-*, *trans-* *labor*.

Ulciscor, *ultus sum*, to *revenge*.

Utor, *usus sum*, to *use*. Sic *ab-*, *de-* *utor*.

Loquor, *loquutus vel locutus sum*, to *speak*. Sic *al-*, *col-*, *circum-*, *e-*, *inter-*, *ob-*, *præ-*, *pro-* *loquor*.

Sequor, *sequutus vel secutus sum*, to *follow*. Sic *af-*, *con-*, *ex-*, *in-*, *ob-*, *per-*, *pro-*, *re-*, *sub-* *sequor*.

Queror, *questus sum*, to *complain*. Sic *con-*, *inter-*, *præ-* *queror*.

Nitor, *nifus vel nixus sum*, to *endeavour*, to *lean upon*. *Connitor*, *innitor*, *obnitor*, *renitor*, *subnitor*, sæpius **XUS** quam **SUS** habent. *Annitor*, *annixus*, vel *annifus*, absque discrimine. *Enitor*, *enixa sum*, de partu ; *enifus sum*, de alio conatu dicitur.

Pacificor, *pactus sum*, to *bargain*. Sic *de-* *peciscor*.

Gradior, *gressus sum*, to *go*. Sic *ag-*, *ante-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *di-*, *e-*, *in-*, *intro-*, *præ-*, *præter-*, *pro-*, *re-*, *retro-*, *sug-*, *super-*, *trans-* *gredior*.

Profiscor, *profectus sum*, to *go* & *Journen*.

Nanciscor, *nactus sum*, to *get*.

Patior, *passus sum*, to *suffer*. Sic *perpetior*.

Apiscor, *aptus sum*, to *get*. Sic *adipiscor*, *adeptus sum*, & *indepiscor*, *indeptus sum*.

Comminiscor, *commentus sum*, to *debise* or *invent*.

Fruor, *fruitus vel fructus sum*, to *enjoy*. Sic *per-fruor*.

Obliviscor, *oblitus sum*, to *forget*.

Expergiscor, *experrectus sum*, to *awake*.

Morior, *mortuus sum*, to *die*. Sic *com-*, *de-*, *e-*, *im-*, *inter-*, *præ-* *morior*.

Nascor, *natus sum*, to *be born*. Sic *ad-*, *circum-*, *de-*, *e-*, *inter-*, *re-*, *sub-* *nascor*.

Orior, *ortus sum oriri*, to *rise*. Sic *ab-*, *ad-*, *co-*, *ex-*, *ob-*, *sub-* *orior*.

* Hæc tria proximè memorata participii futuri temporis in **ITURUS** faciunt, *moriturus*, *nasciturus*, *oriturus*.

50. *Metior* in quarta *mensus* dabit, *ordior* orsus ;
Experior PERTUS, simul *opperior*que tenebunt.

3. Excipiuntur in quarta conjugatione,
Metior, mensus sum, to measure. Sic *ad-, com-, di-, e-,*
præ-, re-metior.

Ordior, orsus sum, to begin. Sic *ex-, red-ordior.*

Experior, expertus sum, to try or attempt.

Opperior, oppertus sum, to wait or tarry for one.

51. Nil formant *vescor, liquor, medeor, reminiscor,*
*irascor, ringor, prævertor, diffiteor*que :
 Queis demum adjungas *divertor, dequefescor.*

4. Nullum præteriti temporis participium habent verba sequentia.
Vescor, vesci, to feed. Liquor, liqui, to melt or be dissolved.
Medeor, mederi, to heal. Reminiscor, reminisci, to remember or
call to mind. Irascor, irasci, to be angry. Ringor, ringi, to grin
like a Dog: sic sub-ringor. Prævertor, præverti, to get before,
to out-run. Diffiteor, diffiteri, to deny. Divertor, diverti, to
turn aside, to take Lodging. Defetiscor, defetisci, to be weary
or faint.

CAP. II.

De Verbis Irregularibus.

VERBA IRREGULARIA triplicia sunt, *Anomala, Defectiva &*
Abundantia.

I. *Verba ANOMALA.*

Verba Anomala sunt, quæ non sequuntur analogiam quatuor superiorum conjugationum.

A soliti flexûs normis hæc verba recedunt :

Sum, volo, fio, queo, fero, queis eo, nataque junge.

Hæc verba, cum eorum compositis, contra receptam in quatuor conjugationibus formam partes suas inflexerunt, *Sum, volo, fero, fio, eo, quæo* : quorum conjugatio è Rudimentis petenda est.

2. Voce sub activa passivum præteritum dant

Hæc : *soleo, solitus* ; *gavisus gaudeo* ; *factus Fio* petens ; *ausus sic audeo, fidoque fesus*.

Hæc verba, *soleo, gaudeo, audeo, fido*, quæ vulgò neutro-passiva appellantur : item *fio*, quod inter neutralia passiva numeratur, præteritum formant, quasi in OR delinerent, hoc modo :

Soleo, solitus sum, to use, to be accustomed.

Gaudeo, gavisus sum, to rejoice.

Audeo, ausus sum, to dare.

Fido, fesus sum, to trust.

Fio, factus sum, to be made, to become.

3. Imperitantis habet *dic, duc*, persona secunda ;

Fer, fac adde : tamen *fice*, none *fic*, dicitur apud.

Hæc quatuor verba, *dico, duco, fero, facio*, in secunda persona imperativi e abjiciunt : dicimus enim, *dic, duc, fer, fac* : non *dice, duce, fere, face*.

Sic eorum composita, *prædic, edic* ; *abduc, adduc* ; *adfer, aufer, benefac, calefac*, &c.

At composita à *facio*, quæ *a* in *i* mutant, e retinent : ut, *affic, infic, perfic* ; non *affic, infic, perfic*.

2. Verba DEFECTIVA.

Verba defectiva sunt, quæ certis temporibus, numeris & personis deficiunt.

4. Hæc præsentii carent, *odi, cæpi, meminique*,

Pariibus ac illo genitis, sub præteritiva

Voce tamen (*cæpi* dempto) signantia tempus

Præteritum præsensque simul : sic *novit* utrumque

Significat, pleno licet usu *nosco* remansit.

Imperitante modo *memini* TO TOTEque servat.

Hæc tria verba *odi, cæpi, memin*, carent præsentii temporibusque ab eo formatis : ex his tamen duo *odi* & *memini* sub voce præteriti

teriti, non illius modò, sed præsentis etiam temporis significatio-
nem habent, hoc modo :

Odi, I hate, o? have hated, oderam, oderim, odissem, odero, odisse. Particip. osurus.

Capi, I have begun, cap-eram, -erim, -issem, -ero, -isse. Supin. captu. Partic. captus, capturus.

Memini, I remember, o? have remembered, memin-eram, -erim, -issem, -ero, -isse : & imperativo, memento, mementote.

His addi potest *novi*, quod significationem habet utriusque tem-
poris, *I know, o? I have known* : quamvis & *nosco, noscebam, &c.* usù sunt frequentia.

5. *Dor, furo, for, der, fer*, vix unquam suscipit usus.

Furo, to be mad, in prima persona vix dicitur, sed, *furis, su-
rit, &c.*

Dor, to be given, & for, to speak, in usu non sunt, sed *daris, faris ; datur, fatur, &c.* Nec in subjunctivo dicimus, *der aut fer*. In compositione tamen usitata sunt, *addor, condor, reddor, &c.* *Effor* verò & *affor* vix utimur.

6. Hæc quoque truncatis videas deformia membris :

Ausim, quæso, forem, faxim, cedo, capsis, & inquam,

Atque apage, salve, sodes, sis, sultis & ajo :

Infit, ave, desit, confit socientur ovatque.

Multis magnisque sui partibus destituuntur verba sequentia :

1. *Aio, I speak ; inquam, I say ; quæso, I pray ; confit, it is done ; desit, it is wanting ; infit, he begins, he saith ; ovat, he rejoiceth ; modi ferè indicativi.*

2. *Apage, away with ; ave, good morrow ; salve, God save you ; cedo, give me, tell me ; modi plerumque imperativi.*

3. *Ausim, I dare ; faxim & faxy, I'll do it, o? see to it, modi subjunctivi : ut & forem, I might o? should be, cujus infinitivus fore.*

4. Cum conjunctione *si* composita, *sis, sultis, sodes* : pro *si vis, si vultis, si audes* : item, præmissò alio verbo, *capsis, pro cape si vis.* * Nisi potius est antiquè dictum pro *ceperis*.

De Verbis IMPERSONALIBUS.

7. His super expositis IMPERSONALIA junge,
 Sola quibus primi numeri persona remansit
 Tertia : nempe *deceat*, cum *pœnitet*, adde & *oportet* :
 Nactaque præteritum duplex, *miseretque*, *pigetque*,
 Et *pudet*, atque *licet*, *libet* aut *lubet*, adjice *tædet*,
 Præteritumque *liquet* spernens. Imitantur & horum
 Plurima, permaneant aliàs licet integra, sensum.
Qualia delectat, *placet*, *evenit*, *accidit* & *fit*,
Conducit, *patet*, atque *juvat*, *stat*, *sufficit*, *inter-*
est, *vacat*, & *prodest*, *refert*, *constatque*, *fugitque*,
Attinet, & *restat*, *spectat*, cum *pertinet* adde :
 Cum multis aliis quæ sit mora longa referre.

Verbum IMPERSONALE vulgò dicitur, cui nominativus certæ personæ præponi non potest : aut, ut alii definiunt, quod duabus primis & primariis personis destituitur.

IMPERSONALIA activæ vocis in *t* exeunt, suntque hæc decem :
Decet, it becometh ; *pœnitet*, it repenteth ; *oportet*, it behobeth ;
miseret, it pities ; *piget*, it irketh ; *pudet*, it is a shame ; *licet*, it is
 lawful ; *libet* vel *lubet*, it is one's pleasure ; *tædet*, it wearieeth ;
liquet, it appears.

Impersonalia vocis passivæ desinunt in *tur*. Eorum maximus est numerus : veniunt enim ab activis omnibus, multisque etiam neutris ; ut à *lego*, *legitur* ; à *curro*, *curritur*.

Conjugantur autem Impersonalia per tertias omnium ferè modorum & temporum personas singulares : ut, *deceat*, *decebat*, *deceat*, &c. *curritur*, *currebatur*, *cursum est* vel *fuit*, &c.

Porro ex decem illis quæ vocis activæ sunt, tria regulariter præteritum formant ; *Decet*, *deceat* ; *pœnitet*, *pœnituit* ; *oportet*, *oportuit* ; Sex duplex habent præteritum, alterum activæ, alterum passivæ vocis ; *Miseret*, *miseruit* vel *miserum est* ; *piget*, *pigit* vel *pigitum est* ; *pudet*, *puduit* vel *pudum est* ; *licet*, *licuit*, vel *licitum est* ; *libet*, *libuit*, vel *libitum est* ; *tædet*, *tæduit* vel *pertisum est*. At à *liquet* præteritum vix reperitur.

Impersonalia carent imperativo : sed pro eo utimur præsentis subjunctivi : ut, *pœniteat*, *pugnetur*.

Nec

Nec in supinis, participiis aut gerundiis inveniuntur, paucis exceptis.

Participia autem, per quæ circumloquimur præterita passiva, non hic variantur per genera, ut fit in personalibus: sed quia substantivè ponuntur, semper sunt generis neutri: ut, *pugnatum est, miserum est*.

¶ Impersonalibus vulgò accensentur multa verba personalia, quia ad modum impersonalium absolutè inveniuntur in tertia persona singulari, absque nominativo, sequente mox infinitivo.

Hujusmodi è prima conjugatione sunt, *Delectat, juvat, spectat, vacat, stat*, cum compositis, *constat, præstat, restat*.

E secunda conjugatione, *Apparet, attinet, pertinet, debet, dolet, nocet, latet, patet, placet, displicet, sedet, solet, assolet*.

E tertia, *Accidit, contingit, cæpit, incipit, conducit, desinit, exidit, fugit, officit, sufficit, succurrit, suppetit*.

E quarta, *Convenit, evenit, expedit*.

Ex anomalis, *Est*, cum compositis, *obest, prodest, potest, interest, superest*; fit, præterit, *nequit, subit, confert, refert*.

¶ Ad impersonalium denique naturam quodammodò accedunt VERBA EXEMPTÆ ACTIONIS, hoc est, actionem significantia, quæ ut fiat, vel ne fiat, neutiquam sit humanæ potestatis: ut, *Fulgurat, fulminat, tonat, grandinat, gelat, pluit, ningit, lucefcit, advesperascit, noctescit, & similia*.

3. Verba ABUNDANTIA.

Verba *Abundantia* sunt, quæ variè ab auctoribus usurpantur. Eorum autem triplex est differentia: 1. Enim, quædam *Genus*, 2. Quædam *Terminationem*, 3. Quædam denique *Conjugationem*, variam seu multiplicem habent.

DE VERBIS GENERE ABUNDANTIBUS.

GENERE abundant verba duplicia:

1. Quæ interdum NEUTRA, interdum ACTIVA sunt: ut, *aboleo, duro, maneo, &c.* Sic Liv. iii. 55. *Cujus rei propè jam memoria aboleverat.* Velleius, ii. 58. 2. *Abolere testamentum.* Plaut. Amph. iii. 2. 1. *Durare nequeo in ædibus.* Ovid. ad Liv. v. 198. *Duravit animum.* Cic. Nat. Deor. i. 12. *Nihil semper suo statu manet.* Virg. Æn. vii. 596. *Te triste manebit supplicium.*

2. Quæ COMMUNIA, i. e. quæ modò activa, modò passiva sunt: ut, *adipiscor, criminor, dignor, &c.* Sic Cic. Epist. Fam. xii.

22. *Maximam laudem adeptus esse.* Plaut. Trin. ii. 2. 88. *Non ætate,*

etate, verum ingenio adipiscitur sapientia. Terent. Eun. v. 2. 16.
Hanc metui, ne me criminaretur tibi. Cic. contr. Rull. iii. 4.
Sullanæ res defendere criminor, i. e. accusor. Ovid. Trist. iii.
 14. 51. *Veniâ dignare libellum.* Cic. de Invent. ii. 53. *Homines*
cultu quodam & honore dignantur, i. e. digni existimantur.

DE VERBIS TERMINATIONE ABUNDANTIBUS.

Talia sunt, *assentio & assentior; fabrico, fabricor; impertio, im-*
pertior; lacrymo, lacrymor; mereo, mereor; munero, muneror, &c.
eâdem significatione. Sic comperio, punio, luxurio; rariùs com-
perior, punior, luxurior; & populo, comitor; raro populo, comito.

DE VERBIS CONJUGATIONE ABUNDANTIBUS.

CONJUGATIONEM variant verba triplicia :

1. Quædam usitatè PRIMÆ, & rarò TERTIÆ : ut,
Lavo, lavas, lavare : & lavo, lavis, lavere.
2. Quædam usitatè SECUNDÆ, & rarò TERTIÆ : ut,

<i>Ferveo, ferves :</i>	}	&	}	<i>Fervo, fervis.</i>
<i>Fulgeo, fulges :</i>				<i>Fulgo, fulgis.</i>
<i>Strideo, strides :</i>				<i>Strido, stridis.</i>
<i>Tueor, tuëris :</i>				<i>Tuor, tuëris.</i>

* Sed utraque conjugatione frequentatur, *tergeo, terges, & tergo,*
tergis : ut & composita, detergeo, & detergo; abstergeo, & abstergo.

3. Quædam TERTIÆ usitatiùs, ac rariùs QUARTÆ : ut,

<i>Fodio, fodis, fodere :</i>	}	&	}	<i>Fodio, fodis, fodire.</i>
<i>Sallo, fallis, fallere :</i>				<i>Sallio, fallis, fallire.</i>
<i>Morior, moreris, mori :</i>				<i>Morior, moriris, moriri.</i>

Sic orior, oreris; & orior, oriris.
Potior, poteris; & potior, potiris.

¶ Est & verbum quod usitatiùs sit SECUNDÆ, rariùs QUARTÆ;
 nempe *cio, cies, ciere; & cio, cis, cire; unde accire & accitus.*

¶ Huc etiam referri potest verbum *edo, to eat*, quod nonnulli
 sui partes dupliciter format, hoc modo :

Ind. Præs. *Edo, edis vel es; edit vel est; — editis vel estis. —*
 Imp. *Ede vel es; edito vel esto; edite vel este; editote vel estote.*
 Subj. Imperf. *Ederem vel essem; ederes vel esses, &c.*
 Inf. Præs. *Edere vel esse.*
 Passiv. Ind. Præs. *Editur vel estur.*

APPENDIX I.

De Verbis quæ sub eadem voce significationem variant:

INTER Abundantia à quibusdam recensentur verba hæc pauca, quæ in nonnullis sui partibus vocem quidem eandem, significationem verò, plerumque & conjugationem, diversam habent. Eorum triplex est differentia :

1. Quædam themate seu PRÆSENTE congruunt : ut,

Aggero, -as, to heap up.	Aggero, -is, to bring together.
Appello, -as, to call.	Appello, -is, to arrive.
Compello, -as, to address.	Compello, -is, to drive.
Colligo, -as, to bind.	Colligo, -is, to gather together.
Consterno, -as, to astonish.	Consterno, -is, to strew.
Effero, -as, to enrage.	Effero, -fers, to bring out.
Fundo, -as, to found.	Fundo, -is, to pour out.
Mando, -as, to command.	Mando, -is, to chew.
Obfero, -as, to lock.	Obfero, -is, to beset.
Volo, -as, to fly.	Volo, vis, to will.

* Ex his quædam, simul cum conjugatione & significatione, mutant etiam accentum :

Cōlo, -as, to strain.	Colo, -is, to till.
Dico, -as, to dedicate.	Dīco, -is, to say.
Educo, -as, to train up.	Edūco, -is, to lead forth.
Lēgo, -as, to send.	Lego, -is, to read.
Vado, -as, to wade.	Vādo, -is, to go.

2. Quædam PRÆTERITO consentiunt : ut,

Acuo, acui, to be sour.	Acuo, acui, to sharpen.
Cresco, crevi, to grow.	Cerno, crevi, to see.
Frigeo, frixi, to be cold.	Frigo, frixi, to fry.
Fulgeo, fulsi, to shine.	Fulcio, fulsi, to prop.
Luceo, luxi, to shine.	Lugeo, luxi, to mourn.
Paveo, pavi, to be afraid.	Pasco, pavi, to feed.
Pendeo, pependi, to hang.	Pendo, pependi, to weigh.

3. Quædam denique idem habent SUPINUM : ut,

Cresco, cretum, to grow.	Cerno, cretum, to behold.
Maneo, mansuri, to stay.	Mando, mansum, to chew.
Sto, statum, to stand.	Sisto, statum, to stop.
Succenseo, -censum, to be angry.	Succendo, -censum, to kindle.
Teneo, tentum, to hold.	Tendo, tentum, to stretch out.
Verro, versum, to sweep.	Verto, versum, to turn.
Vinco, victum, to overcome.	Vivo, victum, to live.

APPENDIX II.

De Conjugatione prisca sive obsoleta.

1. **I**mpfecta quartæ olim in IBAM, citra vocalem *e*, terminabantur: ut, *audibam, scibam, lenibam*; pro *audiebam, sciebam, leniebam*: qualia etiam apud Poëtas optimi ævi nonnunquam reperire est.

2. Futurum quartæ, activæ formæ, in IBO, passivæ in IBOR, veteres finiebant: ut, *dornibo, esuribo, scibo*; pro *dormiam, esuriam, sciam*; & *amicibor, demolibor, opperibor*, pro *amiciar, demoliar, opperiar*.

3. Subjunctivi præsens olim in IM terminatum: ut, *edim* pro *edam*, *duim*, pro *dem*, *perduim* pro *perdam*.

4. Inveniuntur apud veteres perfecta subjunctivi in SSIM: ut, *fortunassim, negassim*; pro *fortunaverim, negaverim*.

5. Frequentiora apud eisdem sunt futura subjunctivi in SSO: ut, *levasso, prohibesso*; pro *levassero, prohibuero*.

6. Ab eodem futuro subjunctivi veteres formârunt futurum infinitivi in ASSERE: ut, *expugnassere, impetrassere*; pro *expugnaturum esse, impetraturum esse*.

7. In imperativis passivæ formæ veteres secundam singularem in MINO, secundam pluralem in MINOR, interdum terminabant: ut, *attestamino, famino*; pro *attestare, fâre*; *arbitramino, progrediminor*; pro *arbitramini, progredimini*.

8. Præsens infinitivi passivi recipit additionem syllabæ ER, non solum apud Plautum & Terentium; sed etiam apud melioris ætatis Poëtas nonnunquam: ut, *fariet, immisceriet*, ap. Virgilium; *scitarier*, ap. Ovidium; *dicier*, ap. Persium; pro *fari, immisceri, scitari, dici*.

9. Olim denique Participia præterita passiva, itemque futura activa, quæ in circumlocutione infinitivi cum verbo *esse* adhibentur, habita erant pro indeclinabilibus, & proinde nominibus substantivis cujuscunque numeri ac generis promiscuè juncta: ut, C. Gracchus, *Credo ego inimicos meos hoc dicturum*. Cic. Verr. v. 65. *Hanc sibi rem præsidio sperant futurum, supple esse*. Et Plaut. Amph. Prol. v. 33. *Iustam rem & facilem esse oratum à vobis volo*. Cic. ad Attic. viii. 12. *Ut cohortes ad me missum facias*.

CAP. III.

De Genere, Specie & Figura Verborum.

SUPERSENT tria verbi accidentia, GENUS, SPECIES & FIGURA: de quibus hoc capite & figillatim agemus.

§ I. DE GENERIBUS VERBORUM.

GENERA Verborum vulgò recensentur quinque, *Activum, Passivum, Neutrum, Deponens & Commune*.

1. **ACTIVUM** est, quod in O desinens, actionem transeuntem notat, & accepto R fit passivum: ut, *amo, doceo*.

2. **PASSIVUM** est, quod in R desinens, passionem significat, & R abjecto fit rursus activum: ut, *amor, doceor*.

3. **NEUTRUM** est, quod in O vel M desinens, rei existentiam vel statum, vel actionem aut passionem immanentem notat, nec R admittit ut fiat passivum: ut, *sum, valeo, ambulo, calefco*.

Ex his, quatuor, quia simpliciter rem esse significant, **SUBSTANTIVA** à Grammaticis vocantur, *sum, forem, fio, existo*.

Quædam appellantur **NEUTRO-PASSIVA**, quæ, cum in O desinant, præteritum formant more passivorum: ut, *audeo, ausus sum; gaudeo, gavissus, sum; &c.* de quibus supra, cap. ii. reg. 2.

Quædam **NEUTRALIA-PASSIVA**, quæ in O finita significationem & casum passivorum habent: qualia sunt hæc tria, *vapulo, I am beaten; veneo, I am sold; fio, I am made*.

Reliqua ferè **ABSOLUTA**, seu **INTRANSITIVA** vocantur: sive accidentalem rei statum significant: ut, *albeo, I am white; sedeo, I sit; valeo, I am in health*: sive in se absolutam rei actionem: ut, *surgo, I rise; eo, I go*: seu passionem in subjecto immanentem: ut, *ardeo, I burn; perco, I perish; senesco, I become old, &c.*

4. **DEPONENS** est, quod sub terminatione passiva significationem habet activam: ut, *loquor, I speak*; vel neutralem: ut, *glorior, I brag or boast*.

5. **COMMUNE** denique est, quod in OR finitum, modò activè, modò passivè significat: qualia sunt, *adipiscor, I get, or I am got; aspernor, I slight, or am slighted; criminor, I accuse, or am accused; dignor, I vouchsafe, or am vouchsafed; fateor, I confess, or am confessed; sector, I follow, or am followed; stipulor,*

*stipulor, I demand a thing to be done, or I am demanded; tu-
eor, I defend, or am defended. Verum in his passiva signifi-
catio rarissima est.*

¶ Communia olim fuerunt, *Amplector, adolor, blandior, com-
plector, consolor, frustror, experior, hortor, interpretor, largior, ma-
chinor, meditor, mentior, moderor, modulator, obliviscor, osculor, te-
stor, veneror, vereor, & cetera fere omnia quæ nunc sunt deponen-
tia: quorum participia nonnulla præteriti temporis passivam signifi-
cationem adhuc interdum retinent: ut, expertus, meditatus, men-
tus, modulatus, oblitus, testatus, veneratus.*

§ 2. DE SPECIE VERBORUM.

SPECIES Verborum est duplex, PRIMITIVA, ut, *lego, video.*
DERIVATIVA, ut, *lectito, viso.*

Derivantur serè verba, vel à nominibus, vel ab aliis verbis.

1. A nominibus derivantur verba duplicia, Imitativa & Denomi-
nativa.

IMITATIVA vocantur, quæ imitationem significant: ut, *patrisse,*
Græcor, vulpinor, cornicor, i. e. inutor, patrem, Græcum, vulpem,
cornicem.

DENOMINATIVA dicuntur, quæ à nominibus veniunt, & pro-
priam appellationem non habent: ut, *corno, calco, frumentor, in-
gnor, &c. à corno, calx, frumentum, lignum.*

2. Ab aliis verbis derivantur præcipuè verba quadruplicia, Fre-
quentativa, Inceptiva, Desiderativa & Deminutiva.

De his autem, quod latius pateat eorum usus, paulò accuratius
est nobis agendum.

FREQUENTATIVA.

1. SIC iterativum formes: ITO fiat ab ATU:

U per O mutabunt benè cetera verba supini.

Si fuit OR, manet OR, Sunt cuncta frequentia
primæ.

Prætereunt legem, nato, querito, fundito, scitor,

Sciscitor atque agito, sector, liquitor, paritoque.

Perscrutando libros doctorum plura notabis.

Verba FREQUENTATIVA, quæ ITERATIVA etiam vocantur, sunt
quæ frequentem actionem significant.

Desinunt in TO, SO, XO, &, à verbis deponentibus, in OR-
pt, *clamito, pâllo, nexo, minitor.*

Formantur

Formantur à supino posteriore, idque bifariam, à verbis primæ conjugationis, mutando ATU in ITO: ut, *volo, volatu, volito*: à verbis aliarum conjugationum, mutando U tantum in O: ut, *terreo, territu, territo*; *verto, versu, verso*; *dormio, dormitu, dormito*.

EXCIPIUNTUR, *No, natu, nato*; *scio, scitu, scitor*, & crebrius *sciscitor*. Sic *pavito, à paveo*; *sektor, à sequor*; *loquitor, à loquor*: tanquam supina haberent *pavitu, sektu, loquitu*. Item, *querito, fundito, agito*; quæ formantur à secunda persona præsentis indicativi, *queris, fundis, agis*.

Quædam à supino posteriore formari videntur, mutando U in ITO, ut, ab *actu, actito*; *hæsu, hæsito*; *lectu, lectito*; *missu, missito*; *scriptu, scriptito*; *victu, victito*.

A frequentativis formantur & alia frequentativa: ut, *cano, canto, cantito*; *capio, capto, captito*; *curro, curso, cursito*; *defendo, defenso, defensito*; *dico, dicto, dictito*; *duco, ducto, ductito*; *pello, pulso, pulsito*, & per Syncopen *pulto*.

Frequentativa sunt omnia conjugationis primæ.

I N C E P T I V A.

2. Præsentis primique modî CO jungæ secundæ Personæ, si vis verba Inceptiva creare.
Sic *ferves, ferveſco* facit. Sed tollitur *hisco*.

Verba INCEPTIVA, seu INCHOATIVA, sunt quæ rei initium vel assiduum incrementum notant.

Definunt in SCO: ut, *caleſco, frigeſco*.

Dupliciter derivantur; vel à nominibus, vel à verbis.

A nominibus derivata ultimam genitivi vocalem in ASCO, sed longè ulatiùs in ESCO commutant: ut, *pueraſco, puellaſco, igneſco, lapideſco*; à substantivis, *puer, puella, ignis, lapis*; *dulceſco, juveneſco, vaneſco, diteſco*, ab adjectivis, *dulcis, juvenis, vanus, dis*.

A verbis derivata formantur à secunda persona præsentis indicativi, addendo CO, idque in quavis conjugatione: ut, *labasco, à labas*; *ferveſco, à ferves*; *tremiſco, à tremis*; *obdormiſco, ab obdormis*. Sed per Syncopen dicitur *hisco*, pro *hiaeſco* ab *hias*.

Omnia inceptiva sunt neutra & tertiæ conjugationis.

Quæ à nominibus derivantur, præteritis adeoque & supinis omnino carent: quæ à verbis veniunt, præterita à primitivis suis mutantur: ut, *coaleſco, coalui*; *reſipiſco, reſipui*.

D E S I D E R A T I V A.

3. In meditativis, quod in U fit jungæ supino (U semper brevians) RIO: sic dabit *esurit esu*.

Verba

Verba DESIDERATIVA, seu MEDITATIVA, sunt quæ desiderium, studium aut conatum rei alicujus faciendæ significant.

Definunt in RIO : ut, *cenaturio*.

Formantur à supino posteriore, correptâ U, & adjecta RIO : ut, *edo, esu, esurio, esuris ; pario, partu, parturio, parturis*.

Sunt omnia conjugationis quartæ, carentque præterito & supino, præter hæc tria, *esurio, parturio & nupturio*.

D E M I N U T I V A.

DEMINUTIVA sunt, quæ deminutionem sui primitivi significant.

Definunt in LLO : ut, *cantillo, sorbillo*, i. e. *parum canto, vel sorbeo*.

Suntque conjugationis primæ.

¶ Sunt denique quædam verba in SSO ab aliis verbis derivata, de quorum vi significandique natura hand satis inter Grammaticos convenit : qualia sunt, *capesso, facesso, petesso, arcesso, incesso, lacezzo*.

Ex his duo priora, *capesso & facesso*, vulgò INCHOATIVA IIIIONIS appellantur : tanquam idem ferè ea significarent, quod *eo ad capiendum, eo ad faciendum* : quibus addunt & *viso*, i. e. *eo ad videndum*. Rectius tamen cum Ursino ea INTENSIVA dixeris ; ut, *capesso, facesso*, idem ferè sint quod *studiosè & cum effectu aliquid capio vel facio*. Sic etiam *petesso*, vel *petisso*, i. e. *valde peto*.

Incesso autem & *lacezzo*, eidem frequentativa cum eniphasi existimantur.

Arcesso, incipisso, vibrisso, idem penè quod primitiva sua significant.

§ 3. De FIGURA VERBORUM.

FIGURA verborum duplex est, SIMPLEX, ut, *lego, linquo* ; COMPOSITA, ut, *relego, relinquo, derelinquo*.

1. Componuntur autem verba, 1. Cum nominibus : ut, *ædifico*, ab *ædes & facio*. 2. Cum verbis : ut, *patefacio*, ex *pateo & facio*.

3. Cum adverbis : ut, *introduco*, ab *intro & duco*. 4. Cum præpositionibus : ut, *perdoceo, edisco, consolor*.

2. Quædam sunt composita à simplicibus inusitatis : ut, *accendo, incendo, à cando ; defendo, offendo, à fendo ; inspicio, conspicio, à specio, &c.*

3. Partes componentes interdum integræ manent : ut, *lego, perlego*. Interdum litera additur : ut, *prodeo, redeo* ; pro *proeo, reco* : vel detrahitur : ut, *asporto, omitto, trado* ; pro *absperto, obmitto, transdo*. Sæpius autem vocalis vel diphthongus verbi simplicis mutatur.

1. A in E : ut, *damno, condemno ; arceo, coërceo ; carpo, decerpo ; gradior, congregior, partio vel partior, impertio vel impertior*. 2. A in

in I : ut, habeo, prohibeo ; cado, occido ; salio, insilio ; fateor, confiteor. 3. A in U : ut, calco, conculco ; quatio, concutio. 4. E in I : ut, teneo, contineo ; premo, comprimo. 5. Æ in I : ut, lædo, collido ; quero, acquiro. 6. Au in E : ut, audio, obedio. 7. Au in O : ut, plaudo, displodo. 8. AU in U : ut, claudio, concludo.

4. Ultima præpositionis consonans in primam verbi simplicis frequentissimè convertitur : ut, accipio, afferro, agglomerò, allido, appello, arripio, assigno, attero ; collaudo, commuto, corrodo ; illino, immorior, irrigo ; intelligo, occino, oppeto, pellicio, &c. pro adcipio, adfero, adglomerò, adlido, adpello, adripio, adsigno, adtero ; conlaudo, commuto, conrodo ; inlino, immorior, inrigo ; interligo, obcano, obpeto, perlicio, &c. Nonnunquam & soni gratiâ in aliam literam mutatur ; ut, aufero, imbibo, implico, &c. pro abfero, inbibo, implico, &c.

Liber Quartus.

DE PARTICIPIO.

PARTICIPIIUM est pars orationis, à verbo derivata, variabilis per casus, ac rem cum tempore significans.

I. *Participium* ita vocatur, quia partem capit à nomine, partem, à verbo : nam ut nomen, variatur per genera, & declinatur per casus : atque, ut verbum (unde derivatur,) cum tempore significat actionem, passionem, existentiam sive statum rei ; pro natura verbi unde descendit.

1. A verbis *activis* veniunt duo participia ; *Præsens*, & *Futurum* in RUS : ut, *amans*, & *amaturus*, ab *amo*.

2. A *passivis* veniunt duo participia : *Præteritum*, & *Futurum* in DUS : ut, *amatus*, & *amandus*, ab *amor*.

3. A *neutris* veniunt item duo participia, ut ab *activis* ; *Præsens*, & *Futurum* in RUS : ut, *stans*, & *staturus*, à *sto*.

¶ A *neutris* sæpè etiam veniunt participia præteriti temporis in TUS vel SUS : ut, *erratus*, *festinatus*, *juratus*, *laboratus*, *vigilatus*. Quædam etiam futuri in DUS : ut, *jurandus*, *vigilandus*, *regnandus*, *dormiendus*, *erubescendus*.

4. A *deponentibus activæ* quidem significationis quatuor veniunt participia : ut, *sequens*, *secutus*, *secuturus*, *sequendus*, à *sequor*. A *deponentibus autem neutralis* significationis tria plerumque participia descendunt : ut, *labens*, *lapsus*, *lapsurus*, à *labor* : rariùs verò futuri in DUS : ut, *gloriandus*, *fruendus* ; à *glorior*, *fruo*.

5. A *communibus* denique veniunt quatuor plerumque participia : ut, *dignans*, *dignatus*, *dignaturus*, *dignandus* : à *dignor*.

II. Par-

II. Participia plerumque imitantur significationem verborum unde descendunt : hoc est, quæ ab activis, activè ; quæ à passivis, passivè ; quæ à neutralibus, neutraliter ; & ita deinceps, significant.

¶ At Participia in DUS, undecunque veniant, passivè semper accipiuntur : ut, *amandus, vigilandus, loquendus, criminandus*.

* Multa etiam præteriti temporis participia, à verbis deponentibus, quæ olim communia fuerunt, orta, communem, i. e. activam & passivam significationem retinuerunt : qualia sunt, *abominatus, adortus, amplexus, blanditus, largitus, mentitus, oblitus, testatus, veneratus, &c.*

III. Participio accidunt octo ; *Genus, casus, numerus, declinatio, motio, comparatio, tempus & figura*.

1. Omnia participia sunt adjectiva, adeoque & GENERIS omnia. Quæ in NS desinunt, unâ efferuntur nominativi singularis terminatione : ut, *hic, hæc, hoc, amans* : cætera omnia tribus : ut, *amatus, -a, -um ; amaturus, -a, -um ; amandus, -a, -um*.

2. Participiorum CASUS sunt sex, quemadmodum nominum : *Nominativus, Genitivus, &c.*

3. NUMERI itidem, ut in nomine, sunt duo : *Singularis*, ut, *amans* ; *Pluralis*, ut, *amantes*.

4. Participia in NS sunt tertiæ DECLINATIONIS ; cetera omnia primæ & secundæ : ut, *amans, amantis ; amatus, -a, -um ; amati, -a, -i, &c.*

5. Quæ in US desinunt, MOBILIA sunt ; quæ in NS, *Immobilia*. Hæc in omni genere eandem servant nominativi singularis terminationem ; illa cum genere terminationem immutant.

6. Participia præsentis & præteriti temporis COMPARATIONEM admittunt : ut, *amans, amantior, amantissimus ; paratus, paratior, paratissimus* : futuri verò in RUS & DUS raro vel nunquam comparata inveniuntur.

TEMPORA participiorum sunt tria, *Præsens, Præteritum & Futurum*. *Præsentis* temporis sunt, quæ desinunt in NS. *Præteriti*, quæ in TUS, SUS, XUS. *Futuri*, quæ in RUS & DUS.

8. FIGURA participiorum est duplex : *Simplex* ; ut, *spirans, delus* : *Composita* ; ut, *respirans, additus*.

Multa sunt participia, cum præpositione IN, negandi vim habente, composita : quorum verba talem compositionem non admittunt : ut, *illæsus, inauditus, impransus, incussoditus, insciens, intolerandus, &c.*

Sunt quædam ex duabus præpositionibus conflata : ut, *imperterritus, incompositus, superanteactus, &c.*

Quædam composita passivè capiuntur, quorum simplicia activam ferè, sive neutralem significationem habent : ut, *inausus, inopinatus, inultus*. *Inexpertus* utroque sensu, activo simul & passivo, legitur.

IV. De

IV. De Participiis hæc observanda sunt :

1. Participia præsentis temporis formantur à præterito imperfecto : ut, *amans*, ab *amabam* ; præteriti, à supino posteriore : ut, *amatus*, ab *amatu* : futuri in RUS, ab eodem supino : ut, *amaturus*, ab *amatu* : futuri in DUS, à participio præsentis, ut, *amandus*, ab *amans*.

2. Circumlocutio per verbum SUM, non tantum cum participio præteriti temporis, sed etiam cum aliis locum habet : ut, Cic. *Socrates est apud Platonem loquens*, pro *loquitur*, Plaut. *Fui te carens*, pro *carui*. Sic *amaturus & amandus sum*, *eram*, *fui*, *fueram*, *ero*, &c.

3. Participia fiunt nomina (1.) *Amissione temporis*, ut, *sapiens*, *serpens* ; *sponsa*, *nata* ; *dictum*, *votum*, &c. cum substantivè sumuntur. Sic, *doctus*, *indoctus*, pro *homine doctrinâ prædito vel experte*, &c. (2.) *Mutata constructione*, seu *regimine verbi* : ut, *amans pecuniæ*, *patiens frigoris* ; nam constructio verbi exigeret, *amans pecuniam*, *patiens frigus*.

4. Multæ sunt voces in ATUS, ITUS & UTUS desinentes, quæ, quamvis participiorum speciem præ se ferre videantur, quia tamen a nominibus potius, quam à verbis sunt derivatæ, ex numero eorum meritò excluduntur : ut, *cordatus*, *caudatus*, *cristatus* ; *auritus*, *pellitus*, *turritus* ; *asutus*, *cornutus*, *nasutus*, &c.

Appendix de GERUNDIIS & SUPINIS.

I. GERUNDIUM est nomen participiale neutrum, singularis tantum numeri, instar substantivi, per omnes casus, præter vocativum, declinabile : ut, nom. *amandum*, gen. *amandi*, dat. *amando*, accus. *amandum*, abl. *amando*.

Veniunt à verbis activis, neutris & deponentibus, eorumque significationem ferè semper sequuntur : ut, *docendum*, *currendum*, *loquendum* : à *doceo*, *curro*, *loquor*.

II. SUPINUM est nomen verbale substantivum, singularis numeri, quartæ declinationis, in UM & U desinens, atque adeo accusativi aut ablativi casus : ut, accus. *petitum*, abl. *petitu*. Illud *Supinum prius*, hoc *Supinum posterius*, vulgò appellatur.

Veniunt itidem à verbis activis, neutris & deponentibus. Et *Supinum* quidem *prius* activè, *posterius* verò passivè plerumque significat : ut, *lectum*, *lectu* ; *cubitum*, *cubitu* ; *deprecatum*, *deprecatu* ; à *lego*, *cubo*, *deprecor*.

¶ Sunt denique adjectiva quædam in BUNDUS, ab imperfecto indicativi derivata : ut, *errabundus*, *gemebundus* ; & e in i converso : ut, *ridibundus*, *ludibundus* ; vel sublato : ut, *moribundus*, *lascivibundus*,
Q

bundus, &c. quæ, quoniam à participiis præsentibus & significatione, & constructione, nihil ferè distant, Charilius *Participiis* annumerat, Donatus *quasi Participia*, alii *Participialia* appellant.

Liber Quintus.

De PARTIBUS ORATIONIS INDECLINABILIBUS.

C A P. I.

De Adverbio.

ADVERBIUM est pars orationis invariabilis, quæ verbo vel aliis vocibus adjicitur, ad earum circumstantiam quandam explicandam.

De variis Adverbiorum significationibus, quoad tironibus necessarium videbatur, in Rudimentis nostris alibi dictum est.

Adverbio accidunt tria, *Species*, *Figura* & *Comparatio*.

I. *Primitivæ SPECIES* Adverbia pauca sunt : ut, *cras*, *jam*, *temerè*, &c. *Derivativæ* verò cetera ferè omnia.

Adverbia autem derivantur, vel,

1. A *Nomine* : ut, *viriliter*, à *vir* ; *doctè*, à *doctus*.

2. A *pronome* : ut, *hic*, *ecce*, *quæ* ; ab *hic*, *is* & *quis*.

3. A *verbo* : ut, *casim*, *punctim* ; à *caedo*, *pungo*.

4. A *participio* : ut, *amanter*, *simulatè* : ab *amans*, *simulatus*.

5. A *præpositione* : ut, *intro*, *citro*, *ultra*, *clanculum* ; ab *intra*, *citra*, *ultra*, *clam*.

II. Plurima sunt adverbia *FIGURÆ*, tum *Simplicis* : ut, *hinc*, *superius*, *benè*, *magis*, &c. tum *Compositæ* : ut, *quare*, *videlicet*, *quovis*, &c.

Componuntur autem adverbia variis modis :

1. Ex *nomine* præeunte : & sequepte (1.) Vel alio *nomine* ; ut, *postridie*, ex *postero die*. (2.) Vel *verbo* ; ut, *pedetentim*, quasi *pedem tendendo*. (3.) Vel *adverbio* ; ut, *dextrorsum*, ex *dexter* & *versus*. (4.) Vel *syllabicâ adjectione* ; ut, *parumper*, ex *parum* & *per*.

2. Ex *pronome* : addito (1.) Vel *nomine* : ut, *hodie*, pro *hâc die*. (2.) Vel *adverbio* ; ut, *quin*, pro *qui ne*. (3.) Vel *præpositione* : ut, *hactenus*, pro *hac [fine] tenus*. (4.) Vel *conjunctione* ; ut, *quæsi*, ex *quis* & *si*. (5.) Vel *syllabicâ adjectione* ; ut, *tuatim*, i. e. *tuæ more*, ex *tuus* & *tim*.

3. Ex duobus verbis ; ut, *ilicet, scilicet, videlicet* ; ex *ire, scire, videre, & licet*.

4. Ex participio & nomine : ut, *perendie, quasi perempto die*.

5. Ex adverbio : sequente (1.) Vel nomine : ut, *nimirum, ex ne* (pro non) *mirum ; edepol, ecastor, mecastor, mehercule, ex e* five *me* jurandi vocula, & *Pollux, Castor, & Hercules*. (2.) Vel verbo ; ut, *ubivis, quovis, undelibet*. (3.) Vel alio adverbio ; ut, *quousque, sicuti, tantummodo*. (4.) Vel præpositione ; ut, *quoad, quorsum, ex quò versum*. (5.) Vel conjunctione ; ut, *etiam, ex et & jam*. (6.) Vel syllabicâ adjectione ; ut, *siccine, ubicunque, ibidem, nondum, undique, ubinam*.

6. Ex præpositione : sequente (1.) Vel nomine ; ut, *admodum ; comminus, ex cum vel con & manus ; eminus, ex e & manus ; denuò, ex de novo ; illico, ex in loco*. (2.) Vel pronomine : ut, *antea, ad eò, interea, postea, præterea, posthac*. (3.) Vel adverbio : ut, *assubrè, apprimè, dehinc, perinde, præquam, præterquam, inibi, interibi*. (4.) Vel aliâ præpositione ; ut, *desuper, propalam, præterpropter*.

7. Ex conjunctione & alio adverbio : ut, *etiamnum, ex etiam nunc ; sicubi, ex si alicubi ; siquando, ex si aliquando ; velut, veluti, ex vel & ut, uti*.

8. Ex pluribus vocibus promiscuè conjunctis ; ut, *quamobrem, quemadmodum, nudius tertius, identidem ; pro divisis, ob quam rem, ad quem modum, nunc dies tertius, idem & idem*.

III. COMPARANTUR ferè omnia adverbia, à nominibus comparabilibus derivata : ut, *doctè, doctius, doctissimè ; feliciter, felicius, felicissimè*.

Positivus eorum gradus exit plerumque in E vel TER ; ut, *durè, facile, acriter*. Comparativus in IUS : ut, *durius, facilius, acrius*. Superlativus in IME : ut, *durissimè, facillimè, acerrimè*.

Quæ à nominibus anomalè comparatis derivantur, comparationem & ipsa anomalam habent : ut, *benè, melius, optimè ; malè, pejùs, pessimè ; parum, minùs, minimè, & minimùm ; multum, plùs, plurimùm ; propè, propius, proximè*.

Positivo carent, *magis, maximè ; ocys, ocysimè ; prius, primò vel primùm ; potius, potissimùm*.

Comparativo carent, *pænè, pænissimè ; nuper, nuperrimè ; novè & noviter, novissimè ; meritò, meritissimè*.

Superlativo carent, *excusatè, excusatius ; temporè, temporius, scitis, satius ; secus, scelus*.

CAP. II.

De Præpositione.

PRÆPOSITIO est pars orationis invariabilis, unius substantivi ad alterum relationem significans.

Præpositiones sunt vel *Separabiles* vel *Inseparabiles*.

SEPARABILES dicuntur, quæ separatim, live extra compositionem, usurpantur.

INSEPARABILES, quæ in compositione tantum inveniuntur.

Præpositioni accidunt tria, *Casuum relatio*, *Species* & *Figura*.

I. Præpositionum separabilium alia **ACCUSATIVUM**, alia **ABLATIVUM**, alia *utrumque casum* **REGUNT**.

1. **Accusativum** regunt Præpositiones viginti & octo; *Ad*, *apud*, *ante*, *adversus* vel *adversum*, *cis*, *citra*, *circum* vel *circa*, *contra*, *erga*, *extra*, *inter*, *intra*, *infra*, *juxta*, *ob*, *per*, *præter*, *propter*, *post*, *penes*, *pone*, *secus*, *secundum*, *supra*, *trans*, *ultra*.

2. **Ablativum** postulant Præpositiones quindecim, *A*, *ab*, *abs*, *absque*, *cum*, *clam*, *coram*, *de*, *e*, *ex*, *pro*, *præ*, *palam*, *sine*, *tenus*.

3. **Accusativum** vel **Ablativum** regunt Præpositiones quatuor, *In*, *sub*, *super* & *subter*.

¶ Præpositiones, cum casum suum amittunt, *Adverbia* fieri vulgò existimantur: ut, *Longo post tempore venit*.

II. Respectu **SPECIEI**, alia Præpositiones sunt *primitivæ*: ut, *ad*, *apud*, *ante*, *à*, *è*, *pro*, *in*, &c. alia *derivativæ*: ut, *adversus*, *secundum*, *ab* adjectivis *adversus*, *-a*, *-um*; *secundus*, *-a*, *-um*; *circa*, *à* *circus*; *juxta*, *à* *jungo*; *propter*, *à* *propè*, quasi *propter*.

III. Respectu **FIGURÆ** Præpositiones alia sunt *simplices*: ut, *ad*, *ante*, *abs*: alia *compositæ*: ut, *exadversum*, *inante*, *exante*, *absque*.

¶ Præpositiones cum aliis vocibus compositæ significationem suam plerumque retinent: ut, *abeo*, *adeo*, *insum*, *præpono*.

Excipe 1. **IN**, cum nominibus & participiis per se compositum, privationem plerumque significat: ut, *infidus*, *indoctus*, *inauditus*.

2. **IN**, cum verbo plerumque auct: ut, *infringo*, *induro*, i. e. *valdè frango*, *valdè duro*: atque eam quoque in participio significationem retinet, *infractus*, *induratus*, pro *admodum fractus*, vel *duratus*.

* Interdum in participiis contrariam significationem habet: ut, *invocatus*, *infrenatus*, *immutatus*; sæpius affirmativo verborum *invo-co*, *infreno*, *immuto*; nonnunquam & negativo, pro, *non vocatus*, *non frenatus*, *non mutatus*, sensu accepta.

3. **IN** etiam aliquando cum

cum nomine auget : ut, *incanus, incurvus*. 4. PER sapius auget : ut, *percarus, perdifficilis, perfero, perfruor*. Interdum privat : ut, *perfidus, perjurus*. 5. PRÆ interdum auget : ut, *præclarus, prædices, prævaleo, præpolleo*. 6. SUB quandoque minuit : ut, *subtristis, subirascor*. 7. DE sæpè deorsum significat : ut, *decido, decurro*. Interdum auget : ut, *deamo, demiror*. Interdum privat : ut, *demens, decolor, deformis, deartuo, depilo, denaso*. 8. EX itidem interdum incrementum ; ut, *exclamo, exaggero* : interdum privationem : ut, *exsanguis, exanimo*, significat.

DE PRÆPOSITIONIBUS INSEPARABILIBUS.

Præpositiones INSEPARABILES sunt sex : *Am, dis, re, se, con, ve* : ut, *amburo, distrabo, repono, sejungo, convello, vesanus*.

C A P. III.

De Interiectione.

INTERIECTIO est pars orationis invariabilis motum aliquem animi significans, sententiamque per se perficiens.

Præcipuas interiectionum significationes in Rudimentis nostris recensuimus.

Interiectioni accidunt duo, *Species & Figura*.

I. *Derivativæ* sunt, *evax*, ab *Evan*, *bombax*, à *bombus*. *Primitive*, ceteræ ferè omnes : ut, *ô, heu, vah, papæ, &c.*

II. Rursus *Simplices* sunt pleræque : ut, *hei, hui, phy, proh, &c.* *Compositæ* nonnullæ : ut, *ehodum, eugepæ*.

¶ OBS. Quædam nomina & verba usque ad eò naturam interiectionum induerunt, ut penè interiectiones videantur : qualia sunt, *malum ! turpe ! nefas ! sodes, amabo, quæso, & alia nonnulla* : ut, *Plaut. Quæ hæc, malum ! impudentia est ? Virg. Sequiturque, nefas ! Ægyptia conjunx. Horat. Corrige, sodes, hæc, aiebat, & hoc.*

C A P. IV.

De Coniunctione.

CONJUNCTIO est pars orationis invariabilis, quæ connectit & ordinat sententias.

Præcipuæ

Præcipuæ Conjunctionum significationes in Rudimentis per suas quæque classes distributæ enumerantur.

Conjunctioni accidunt tria, *Species, Figura & Ordo.*

I. Pleræque Conjunctiones *Primitivæ SPECIEI* sunt : ut, *Et, sed, at, nam, si, seu, vel, nec, &c.*

Quædam etiam *derivativæ* : ut, *quòd, à quis ; verùm & verò, verus : modò, à modus ; tamen, à tam ; autem, ab aut, &c.*

II. Quædam *FIGURÆ Simplicis* sunt : ut, *at, nam, &c.*

Quædam *compositæ* : ut, *atque, namque, &c.*

Componuntur autem Conjunctiones variis modis :

1. Ex nomine & verbo : ut, *quantumvis.*

2. Ex pronomine : & (1.) Vel adverbio : ut, *ideò.* (2.) Vel præpositione : ut, *idcirco, quocirca.* (3.) Vel syllabicâ adjectione : ut, *quippe.*

3. Ex adverbio : & (1.) Vel nomine : ut, *utpote.* (2.) Vel verbo : ut, *quamvis.* (3.) Vel alio adverbio : ut, *quoniam, ex quo, sive cum, & jam.* (4.) Vel conjunctione : ut, *neve* (per Apocopen neu :) *neque* (unde *nec* :) *quandoquidem.* (5.) Vel syllabicâ adjectione : ut, *itaque ; quidem, ex qui & dem.*

4. Ex præpositione : & (1.) Vel pronomine : ut, *præterea, præterea.* (2.) Vel adverbio : ut, *proinde.* (3.) Vel aliâ præpositione : ut, *insuper.*

5. Ex conjunctione : & (1.) Vel adverbio : ut, *atqui, ex atque ; sin, ex si & ne ; etiam, ex et & jam.* (2.) Vel aliâ conjunctione : ut, *etenim, etsi, siquidem ; tametsi, (pro tamenetsi) sive (& per Apocopen seu,) veruntamen.* (3.) Vel syllabicâ adjectione : ut, *atque, namque, nedum ; sed, per Apocopen ex se, i. e. sine & dem.*

III. ORDO Conjunctionum est triplex : *Præpositivus, Postpositivus, & Communis.*

1. *Præpositivi* ordinis sunt ex, quæ primum in oratione locum obtinent : quales sunt, *Ac, atque, nec, neque, aut, vel, sive, sed, verùm, nam, quandoquidem, quocirca, quare, sin, siquidem, præterquam, &c.*

2. *Postpositivi*, quæ secundo tantum loco ponuntur ; suntque hæc quinque, *Quoque, quidem, autem, enim, verò.* Quibus adde quæ *Encliticæ* vocantur, *que, ve, ne.*

3. *Communis* denique, quæ vel primo vel secundo loco indifferenter poni possunt : ut, *Etiam, equidem, licet, quamvis, quæquam, tamen, attamen, namque, quòd, quia, quoniam, quippe, utpote, ut, uti, ergo, ideo, igitur, idcirco, itaque, proinde, propterea, si, ni, nisi.*

A P P E N D I X.

D E

Figuris Dictionis.

FIGURA DITIONIS generali voce METAPLASMUS nominatur.

Est autem *Metaplasmus* literæ vel syllabæ in voce additio, detractio vel immutatio.

Ejus species sunt decem: *Prosthesis*, *Epenthesi*s, *Paragoge*, *Diæresis*; *Aphæresis*, *Syncope*, *Apocope*, *Cra*sis; *Metathesi*s & *Antithesi*s.

Ex his quatuor vocem augent, *Prosthesis*, *Epenthesi*s, *Paragoge*, & *Diæresis*: quatuor imminuunt, *Aphæresis*, *Syncope*, *Apocope*, & *Cra*sis: duæ denique immutant, *Metathesi*s & *Antithesi*s.

1. **PROSTHESIS** est appositio literæ vel syllabæ ad principium dictionis: ut, *gnævus*, pro *navus*; *tetuli*, pro *tuli*.

2. **EPENTHESIS** est interpositio literæ vel syllabæ in medio dictionis: ut, *alituum*, pro *alitur*; *relligio*, pro *religio*; *induperator*, pro *imperator*.

PARAGOGE est appositio literæ vel syllabæ ad finem dictionis: ut, *med*, pro *me*; *dicier*, pro *dici*.

4. **DIÆRESIS** est divisio unius syllabæ in duas: ut, *autai*, pro *aulæ*; *dissoluisse*, pro *dissolvissæ*.

5. **APHÆRESIS** est literæ vel syllabæ à principio vocis ablatio: ut, *natus*, pro *gnatus*; *conia*, pro *ciconia*, Prænestinorum linguâ.

6. **SYNCOPE** est ablatio literæ vel syllabæ è medio vocis: ut, *calidus*, pro *calidus*; *aspris*, pro *asperis*; *carectum*, pro *caricetum*; *lamina*, pro *lamina*; *puertia*, pro *pueritia*; *porge*, pro *porrige*; *surrupuerat*, pro *surrupuerat*: item, *periculum*, *vinculum*, *poelum*, *seclum*, *circlos*, &c. pro *periculum*, *vinculum*, &c.

¶ Hujus figuræ usus latissimè patet, præsertim in genitivis pluralibus nominum: ut, *Æneadum*, *cælicolam*, *Deum*, *liberum*, *serpentum*, *cladum*, *currum*, *nurum*, &c. pro *Æneadarum*, *Deorum*, *serpentium*, *curruum*, &c. Item in præteritis verborum in VI, temporibusque ab eo formatis: ut, *amâsti*, *amâram*, *amâssem*, *amâro*, *amâsse*; *implêsti*, *implêrunt*: *petiisti*, *petiisti* & *petisti*; *petiisset* & *petisset*; *audieram*, *audîsse* & *audisse*: idque non in carmine modò, sed solutâ etiam oratione. Ab eo autem composita longè frequentius

frequentius per Syncopen, quàm aliter, efferuntur : ut, *abii, perii, redii, &c.* raro vel nunquam, *abivi, perivi, redivi.*

NOT. 1. Præterita dissyllaba (præter hæc quatuor, *Scissi, nōsti, flēsti, flāsti*) Syncopen vix admittunt. Neque enim *mōsti, nāsti, īsti, trīsti*, pro *movisti, navisti, ivisti, trivisti*, extra compositionem usquam legimus.

NOT. 2. Apud Poëtas à præteritis etiam in SI aut XI terminatis, Syncope haud raro invenitur : ut, *evasti, percussi, surrexe*, apud Horatium ; *exstinxit, exstinxem, vixet*, apud Virgilium, &c. pro *evasisti, percussisti, surrexisse, exstinxisti, exstinxissem, vixisset.*

7. APOCOPE est ablatio literæ vel syllabæ à fine vocis : ut, *ingeni, peculī*, pro *ingenii, peculii* ; *inger*, pro *ingere* ; *famul*, pro *famulus* ; *volup*, pro *volupe* ; *tanton'*, *men'*, pro *tantone, mene.*

8. CRASIS, quæ & SYNÆRESIS vocatur, est duarum vocalium, ad diversas syllabas pertinentium, in unam syllabam contractio : ut, *Thesei, aureis*, dissyllaba, pro *Thesei, auëis*, trissyllabis ; *cremens, prendo* ; pro *vehemens, prehendo* ; *Phæthon*, pro *Phaethon.*

9. METATHESIS est literæ vel syllabæ transpositio : ut, *pisitri*, pro *pristis* ; *Lybia*, pro *Libya.*

10. ANTITHESIS est literæ pro litera positio : ut, *faciundum*, pro *faciendum* ; *optimus*, pro *optimus* ; & apud antiquiores *illi*, pro *illi* ; *vorto, voster, volnus, vultis* ; pro *verto, vester, valnus, vultus.*

Hæ Figuræ istis versiculis continentur :

PROSTHESIS apponit capiti, sed APHÆRESIS aufert.

SYNCOPE de medio tollit, sed EPENTHESIS addit.

Abstrahit APOCOPE fini, sed dat PARAGOGÆ.

Constringit CRASIS, distracta DIÆRESIS effert.

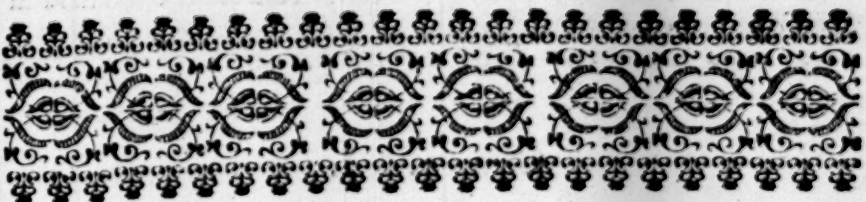
Litera si legitur transposita, METATHESIS exit.

ANTITHESIN dices, tibi litera si varietur.

ETYMOLOGIÆ, sive primæ partis Grammaticæ,

F I N I S.

GRAM-

GRAMMATICÆ

LATINÆ

INSTITUTIONUM

Pars Secunda,

De SYNTAXI, sive CONSTRUCTIONE.

SYNTAXIS est, recta vocum in oratione compositio.
Ea dupliciter dividi potest, 1. In *Naturalem & Arbitrariam.* 2. In *Regularem & Irregularem.*

1. *Syntaxis NATURALIS* est, quæ ex ipsa vocum natura prosuit, ac in omnibus serè linguis est eadem.

Syntaxis ARBITRARIA est, quæ ex arbitrio Auctorum linguæ alicujus oritur, ac in variis linguis varia est.

2. Rursus *Syntaxis REGULARIS* est, quæ communem loquendi consuetudinem sequitur.

Syntaxis IRREGULARIS est, quæ communem loquendi consuetudinem non sequitur, & tamen bonorum Scriptorum auctoritate nititur.

Illa alio nomine *ANALOGA*, seu *Iusta*; hæc *Anomala*, seu *FIGURATA* dicitur.

Liber Primus.

De SYNTAXI REGULARI.

SYNTAXIS REGULARIS dividitur in *Concordantiam & Regimen.*

CONCORDANTIA est, quando una dictio concordat cum altera in quibusdam accidentibus.

REGIMEN est, quando dictio regit certum casum.

C A P. I.

De Concordantia.

CONCORDANTIA est quadruplex,

1. *Adjectivi cum Substantivo.*
2. *Verbi cum Nominativo.*
3. *Relativi cum Antecedente.*
4. *Substantivi cum Substantivo.*

1. Concordantia Adjectivi cum Substantivo.

1. Mobile vult fixi casum, numerumque, genusque.

Adjectivum concordat cum substantivo in genere, numero & casu: ut, Plaut. *Animus æquus optimum est ærumhæ condimentum.* Horat. *Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet.* Id. *Neglectis urenda filix innascitur agris.*

NOT. 1. Substantivum sæpe intelligitur: ut, Ter. *Paucis te volo; supple, verbis.* Virg. *Triste lupus stabulis, supple, negotium.* Aut adjectivum ejus loco ponitur: ut, Virg. *Fortunate senex.* Cic. *Amicus certus in re incerta cernitur.*

NOT. 2. Plura adjectiva cum uno substantivo convenire possunt: ut, Cic. *Mœa omnia summa in te officia.* Id. *Etiam externos multos claros viros nominarem.*

NOT. 3. Adjectivum, cum duobus substantivis diversi generis positum, cum eo cohæret de quo potissimum est sermo: ut, Plin. *Oppidum Pæstum, Græcis Posidonia appellatum.* Id. *Dein Puteoli, colonia Dicaarchia dicti.* Interdum cum substantivo propiore, licet minus præcipuo, convenit: ut, Cic. *Non omnis error stultitia est dicenda.* Ter. *Paupertas mihi onus visum est & miserum & grave.* Liv. *Ludi fuere Megalesia appellata.* * At si substantivum magis præcipuum hominis proprium sit, adjectivum cum eo concordabit: ut, Vopisc. *Bonofus Imperator, cum vitam laqueo finiisset, amphora pendens dictus est; non, dicta.* Justin. *Semiramis, sexum mentita, puer esse credita est; non, creditus.*

2. Concordantia Verbi cum Nominativo.

2. Antè capit rectum quod personale modique
Finiti est verbum: numerus personaque par sit.

Verbum personale finiti modi concordat cum nominativo ante se in numero & persona: ut, Plaut. *Quid ego cesso?* Virg. *Laber omnia vincit.* Senec. *Omnia vitia contra naturam pugnant.*

NOT. 1. Nominativus primæ & secundæ personæ rarò exprimitur: ut, Cic. *Non fallam opinionem tuam.* Ter. *Quod te dignum est, facies.* Ovid. *Nitimur in vetitum semper, cupimusque negotia.*

EXCIPE, Si personarum Discretio, aut res cum Emphasi significanda sit. Est autem DISCRETIO, cum diversa hominum studia indicantur: ut, Cic. *Ego Reges ejeci, vos tyrannos introducitis: ego libertatem peperì, vos partem servare non vultis.* EMPHASIS est, cum plus significatur, quàm expressè dicitur: ut, Cic. *Tu innocentior es, quàm Metellus?* Ovid. *Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.*

NOT. 2. Verbis tertiæ personæ sæpè aut infinitivus aut oratio aliqua loco nominativi præponitur: ut, Pers. *Velle suum cuique est.* Cic. *Vacare culpâ magnum est solatium.* Id. *Incertum est quàm longa nostram cujusque vita futura sit.*

NOT. 3. His verbis tertiæ personæ, *Aiunt, serunt, dicunt, perhibent,* & similibus, nominativus per Ellipsin sæpè intelligitur: ut, Plaut. *Aiunt solere senes repuerascere.* Ovid. *Teque serunt iræ pœnituisse tuæ; supple, homines.*

Item in his, *Pluit, tonat, ningit, gelat, lucefcit, vesperscit,* &c. ubi, *Deus, cælum, aqua,* aut simile, intelligitur.

NOT. 4. Sæpè intelligitur verbum substantivum: ut, Virg. *Nam Polydorus ego; supple, sum.* Cic. *Nihil bonum, nisi quod honestum; nihil malum, nisi quod turpe; supple, est.* Juven. *Rari quippe boni; supple, sunt.*

NOT. 5. Nonnunquam nominativus infinitivo præponitur, subaudito capit vel cæperunt: ut, Virg. *Tum pius Æneas humeris abscindere vestem.* Ter. *Invidere omnes mihi, mordere clanculum: ego non focci pendere.* Vulgò, in his, infinitivus pro imperfecto indicativi poni existimatur; *abscindere* sciz. pro *abscindebat*; *invidere*, pro *invidebant*, &c.

NOT. 6. Potest quis de seipso loquens tam plurali quàm singulari uti: ut, Ovid. *Nos dabimus quod ames, i. e. ego dabo.* At unum aliquem hominem alloquenti nunquam ferè pluralis adhibendus est: ut, Ovid. *Tu vires sine mente geris; non, vos geritis.*

De verbis utrinque habentibus nominativum.

3. Substantiva dabunt, & verba vocantia, gestum Quæque notant, rectos, eadem si res sit, utrinque.

Verba substantiva, vocandi & gestûs habent utrinque nominativum ad eandem rem pertinentem.

Ad hanc regulam spectant;

I. Verba substantiva, *Sum, fio, forem, existo*: ut, Ter. *Senectus ipsa est merbus*. Martial. *Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris*. Cic. *Quærebatur quis aut hoc miserior, aut illo beatior foret*. Id. pro Rosc. *Ego huic causæ patronus existi*.

II. Verba passiva vocandi, existimandi & cognoscendi: qualia sunt, *Appellor, vocor, nominor, &c. Genseor, existimor, videor, habeor, &c. Cognoscor, agnoscor, invenior, reperior, &c.* ut, Cic. *Septem fuisse dicuntur uno tempore, qui sapientes & haberentur & vocarentur*. Hor. *Sunt quibus in Satyra videar nimis acer*. Ovid. *Regius agnoscor per rata signa puer*.

III. Verba rei gestum aut statum significantia; qualia sunt, *Sto, jaceo, sedeo, eo, incedo, evado, fugio, &c.* ut, Ovid. *Victa jacet pietas*. Tibull. *Et sedeo duras janitor ante fores*. Cic. *Nemo ferè salutat sobrius*.

IV. Quælibet ferè verba nominativum utrinque admittunt, cum utrumque nomen ad eandem rem pertinet: ut, Cic. *Audiui hoc de parente meo puer*. Virg. *Sic fatur lacrymans*. Cic. *Sapiens nihil facit invitus, nihil dolens, nihil coactus*.

NOT. [I.] Cum verba substantiva, vocativa, & similem vim habentia, cum duobus nominativis diversorum numerorum construuntur, usitatè quidem cum eo qui naturâ prior est conveniunt: ut, Ter. *Dos, Pamphile, est decem talenta*. Ovid. *Offa lapis fiunt*. Id. *Gaudia principium nostri sunt, Phoece, doloris*. ✕ Interdum tamen verbum cum posteriore nominativo numero congruit: ut, Ter. *Amantium iræ amoris integratio est*. Ovid. *Quas geritis vestes fordidæ lana fuit*. Lucan. *Sanguis erant lacrymæ*.

NOT. 2. Si præcedat vocativus, ejusmodi verbis vel eorum participiis regulariter subjicitur nominativus: ut, Martial. *Esse, tu Caesar, amicus*. Stat. *Vetito nudus jaciture sepulchro*. Virg. *Dardaniâ stratus dextrâ, miserande, jaceres*. ✕ Poëtæ tamen haud rarò vice nominativi vocativo utuntur: ut, Propert. *Lectule divitiis facite beate meis*. Catull. *Rose mihi frustra ac nequicquam credite amice*. Tibull. *Sic venias hodiernæ*.

Accusativus ante Infinitivum.

4. Antè sibi quartum verba infinita requirunt.

Infini-

Infinitivus modus accusativum ante se habet : ut, Cic. *Te accepisse meas literas gaudeo.* Ter. *Credunt se negligi.*

NOT. 1. Hic accusativus resolvi potest in nominativum, cum indicativo vel subjunctivo, præcedente QUOD vel UT : ut, Plaut. *Equidem scio jam filius quod amet meus ; pro filium meum amare.* Ita enim Terentius loquitur, *Meum natum rumor est amare.* Sic illud Horatii, *Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est, aliter efferes, Ut quisque se metiatur.*

NOT. 2. Accusativi, *me, te, se, illum*, sæpè intelliguntur : ut, Hor. *Cur nescire pudens pravè, quàm discere, malo ? pro, me nescire.* Virg. *Sed reddere posse negabat ; pro, se posse.*

NOT. 3. *Esse* vel *fuisse*, participiis addendum, crebrò omittitur : ut, Cic. *Hostium exercitum casum fusumque cognovi.* Mart. *Cras te victurum, cras dicis, Posthume, semper.* Cic. *Cæteris, si errorem suum deposuerint, veniam & impunitatem dandam puto.*

5. *Esse* pares optat casus : at si *licet* addas,
Vel simile, ternum poteris vel subdere quartum.

Esse habet eundem casum post se, quem ante se : ut, Lucan. *Exeat aula, qui volet esse pius.* Boët. *Qui se volet esse potentem, Animos domet ille feroces.*

* Sic, *Fieri, videri, haberi* : item, *stare, incedere, jacere*, & verborum similis constructionis infinitivi : ut, Ovid. *Quid merui culpâ fieri tibi vilis, Achille ?* Hor. *Non ego avarum Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.* Sallust. *Cato esse, quàm videri bonus malebat.* Cic. *Principem se esse mavult, quàm videri.* Sic, *Solet Parmeno incedere rectus : Et, Parmenonem incedere rectum video.*

APPENDIX [I.] Si verbum *licet, expedit, datur*, aut simile, sive cum dativo suo, sive absque eo, antecesserit ; infinitivus *Esse* vel dativum post se habebit, vel accusativum. 1. *Dativum* : ut, Liv. *Illis timidis & ignavis licet esse, — vobis necesse est fortibus viris esse.* Ovid. *Vobis immunibus hujus Esse mali dabitur.* Hor. *Mediocribus esse poetis Non homines, non Dî, non concessere columnæ.* Item, Cic. *Cur denique liberis esse non licet ?* Hor. *Atqui licet esse beatis.* Supple utrobique, *illis.* 2. *Accusativum* : ut, Ter. *Expedi bonas esse vobis.* Cic. *Si civi Romano licet esse Gaditanum.* Id. *Liceat esse miseros.* Id. *Nam medios esse jam non licebit ; supple, nobis.*

APPENDIX II. Verba, *aio, refero, puto*, & alia ejusmodi, cum infinitivo *Esse*, interdum, apud poëtas, pro accusativo nominativum recipiunt : ut, Lucan. *Tutumque putavit Jam bonus esse socer.* Ovid. *Quia retrulit Ajax Esse Jovis pronepos.* Orator dixisset, *se bonum esse socerum ; se esse Jovis pronepotem.*

3. *Concordantia Relativi cum Antecedente.*

6. QUI Referens genus & numerum Præeuntis habere

Postulat: at casum suppleta oratio monstrat.

I. Relativum QUI, QUÆ, QUOD, concordat cum [substantivo] antecedente in genere & numero: ut, Cic. *Adhuc neminem cognovi Poëtam, qui sibi non optimus videretur.* Id. *Accepi ab Aristocriso tres epistolas, quas ego lacrymis propè delevi.* Ovid. *Leve fit, quod bene fertur, onus.*

II. Casus Relativi non à substantivo antecedente, sed ab eodem, vel alio interdum substantivo, consequente, sive expresso, sive intellecto, & ad totam orationem supplendo, dependet.

Vel sic: Relativum QUI, QUÆ, QUOD, semper serè considerari debet tanquam positum inter duos casus unius nominis substantivi, sive expressos, sive suppressos: cum priore autem conveniet in genere & numero; cum posteriore etiam in casu, tanquam adjectivum cum suo substantivo: ut, Cic. *Diem scito esse nullum, quo die non dicam pro reo.* Cæsar, *Erant omninò itinera duo, quibus itineribus domo exire possent.* Sall. *Lex Porcia, aliæque [leges] parata, quibus legibus exilium damnatis permissum est.*

NOT. 1. Casus posterior plerumque reticetur, utpote per relativum satis expressus: ut, Hor. *Animum rege, qui, nisi paret, imperat; pro, qui animus.* Id. *Quo semel est imbuta, recens servabit odorem Testa diu; pro, quo odore.*

NOT. 2. Interdum prior reticetur: ut, Ovid. *Sic tibi dent nympha—quæ levet unda sitim; pro, undam, quæ unda.* Ter. *Populo ut placerent quas fecisset fabulas; pro, fabulæ, quas fabulas.* Ovid. *Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit; pro, arbor, sub qua arbore.*

NOT. 3. Aliquando uterque casus & prior & posterior omittitur: ut, Plaut. *Neceffe est sumptum facere, qui quarit lucrum; pro, hominem, qui homo.* Hor. *Sunæ quos genus hoc minimè juvat; pro, homines, quos homines.*

APPENDICES.

I. Relativum QUI, QUÆ, QUOD, quando duobus nominibus diversorum generum interponitur, cum utrolibet convenire potest; vel antecedente, constructione Romanà: ut, Ovid. *Unus erat toto natura vultus in orbe, Quem dixere Chaos.* Val. Max. *Senatus assiduam stationem eo loci peragebat, qui hodieque Senaculum appellatur:* Vel consequente, constructione Gracà: ut, Cic. *Animal plenum rationis & consilii, quem vocamus hominem.* Id. *Concilia, cætusque hominum jure sociati, quæ civitates appellantur.*

II. Si antecedens sit tota oratio, relativum erit neutri generis: ut, Ter. *Quod fortunatum isti putant, uxorem nunquam habui; i. e. uxorem habere.* Cic. *Pompeius, quod mihi summo dolori est, ipse se afflixit; i. e. Pompeium se affligere.*

III. In-

- III. Interdum antecedens in possessivo includitur: ut, Ter. *Omnes laudare fortunas meas, Qui haberem gnatum tali ingenio præditum.* Ovid. *Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Istrum;* pro, *fortunas mei, verba mei.*
- IV. Relativum nonnunquam refertur ad sensum verborum quæ præcedunt, vel ad aliud substantivum quàm quod præcedit; ita ut ab eo genere & numero discrepet: ut, Liv. *Inter alia prodigia & carne pluit, quem imbrem ingens numerus avium intervolitando rapuisse fertur;* i. e. *pluit imbrem carne, quem imbrem, &c.* Suet. *Ex omni provinciarum copia Gallias potissimum elegit, cujus emolumento & opportunitate idonea sit materia triumphorum;* i. e. *Gallias provinciam elegit, cujus provincia, &c.*
- V. Interdum antecedens alio numero est supplendum: ut, Cic. *Si tempus est ullum jure hominis necandi, quæ multa sunt;* supple tempora. Boët. *Quid verò, si corpus spectes, imbecillus homine reperire queas, quos sæpe muscularum quoque morsus necat?* supple homines.
- VI. Relativum nonnunquam convenit, non cum genere antecedentis, sed synonymæ vocis quæ animo concipitur: ut, Cic. *Sumptui ne parcas ullâ in re, quod ad valetudinem opus sit.* Sall. *Otio & abundantia eorum rerum, quæ prima mortales ducunt.* Quibus in locis quod & quæ non cum re aut rerum (nam quæ & quas esset dicendum) sed cum voce synonyma negotium & negotia, quæ illi animo habebant, conveniunt.
- VII. Interdum relativum simpliciter omittitur: ut, Virg. *Urbs antiqua fuit: Tyrii tenuere coloni:* ubi quam deest, ut notat Servius.
- VIII. Interdum quod relativum debebatur, antecedenti tribuitur: ut, Cic. *Cum venissent ad vada Volaterrana quæ nominantur;* pro, *Vada quæ nominantur Volaterrana.*
- IX. Relativum interdum casui nominis antecedentis videtur conformari: ut, Cic. *Cum scribas, & aliquid agas eorum quorum consuesti.* Sall. *Non pro sua, aut quorum simulat, injuriâ.* Cic. *Nos tamen hoc confirmamus illo augurio, quo diximus;* pro, *quæ consuesti, quos simulat, quod diximus.* Sed hæc potius per Ellipsin supplenda sunt, hoc modo: *Aliquid agas eorum, quorum aliquid agere consuesti: Pro injuria eorum, pro quorum injuria simulat, sciz. se arina cepisse: Illo augurio, quo confirmaturos nos diximus.*
- X. Interdum ipsum relativum, si semel fuerit expressum, postea reticetur; & ita reticetur, ut supplendum sit casu diverso: ut, Sall. *Bocchus cum pedibus, quos filius ejus adduxerat, neque in priore pugna adfuerant, postremam Romanorum aciem invadunt;* pro, *quique in priore pugna non adfuerant.* Plaut. *Quibus nec quaestus est, nec didicere artem ullam;* pro, *nec qui didicere.*
- XI. Interrogativa, sive Indefinita, *Qualis, quantus, quotus, &c.* constructionem relativi, qui, quæ, quod, nonnunquam sequuntur: ut, Ovid. *Facies non omnibus una, Nec diversa tamen: qualem decet esse sororum.* Cic. *Tanta multitudinis, quantam capis urbs nostra, concursus est ad me factus.*

Ad priores Concordantias OBSERVATIO I.

7. ET QUE, vel AC, numero, similis seu copula, primo, Fixa duo vel plura ligans, plerumque reponi Mobile plurali, verbum, referensque requirit.

Duo vel plura Substantiva singularia, conjunctione ET, QUE, AC, ATQUE, &c. copulata, habent plerumque adjectivum, verbum, vel relativum

relativum plurale: ut, Cic. *Castor & Pollux ex equis pugnare visi sunt*. Virg. *Furor iraque mentem præcipitant*. Cic. *Quo magis Herodotus Thucydidesque mirabiles, quorum ætas in eorum tempora, quos nominavi, incidit*.

NOT. 1. Intercedente præpositione cum pro ET, pluralis interdum adhibetur: ut, Ovid. *Fors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccat*. Virg. *Remo cum fratre Quirinus Jura dabunt*.

NOT. 2. Conjunctio interdum intelligitur: ut, Ter. *Dum ætas, metus, magister prohibebant*. Liv. *Palatinum Romulus, Remus Aventinum, ad inaugurandum templa capiunt*.

NOT. 3. Interdum duo adjectiva singularia substantivum accipiunt plurale: ut, Ovid. *Magna minorque feræ*. Liv. *Maria Tyrrhenum atque Adriaticum*.

NOT. 4. Diximus plerumque, non semper, pluralem adhiberi: nam haud rarò adjectivum, vel verbum, singulari positum invenitur: ut, Plin. *Mare rubrum & totus orientis oceanus refertus est silvis*. Liv. *Terror inde ac desperatio inoaserat*.

OBSERVATIO II.

8. Quòd si fortè genus personave discrepet, illud Quod magis est dignum præfer: sic prima secundæ Præstat, & hæc ternæ; viventium & mas muliebri. At res absque anima deposcunt mobile neutrum.

Si substantiva illa singularia diversarum sint personarum vel generum, verbum plurale cum nominativo dignioris personæ; adjectivum verò vel relativum cum substantivo dignioris generis concordabit.

I. Prima autem persona dignior est quàm secunda, & secunda quàm tertia: ut, Cic. *Si tu & Tullia lux nostra valetis, ego & suavissimus Cicero valemus*. Virg. *Egregiam verò laudem & spolia ampla refertis Túque puerque tuus*.

II. In rebus animatis dignius est genus masculinum quàm fœmininum: ut, Ter. *Pater mihi & mater mortui sunt*. Ovid. *Mulciberis capti Marsque Venusque dolis*.

III. In rebus verò inanimatis adjectivum plerumque est neutri generis: ut, Sall. *Divitiæ, decus, gloria in oculis sita sunt*. Id. *Nox atque præda castrorum, hostes, quo minus victoriâ uterentur, remorata sunt*.

NOT. 1. Dignior persona minùs dignam in oratione debet præcedere: ut, *Ego & tu*; non verò, *Tu & ego*.

NOT. 2. Verbum vel adjectivum haud rarò cum propiore substantivo, persona, genere, vel numero congruit: ut, Cic. *Et ego & Cicero*

Cicero meus flagitabit. Stat. Erant illic genitor materque jacentis Mæsta. Virg. Sociis & rege recepto. Id. Omnia tuta vides, classem sociosque receptos.

4. Concordantia Substantivi cum Substantivo.

9. Casu conveniunt ad idem spectantia fixa.

Unum substantivum concordat cum alio eandem rem significante in casu : ut, Cic. *Cicero meus, suavissimus puer, tibi salutem dicit. Id. Justitia virtus excellentissima.*

NOT. 1. Non necesse est, ut vel genere, vel numero, vel personâ consentiant : ut, Ovid. *Effodiuntur opes, irritamenta malorum. Virg. Formosum pastor Corydon ardebat Alexin, Delicias domini. Ter. Ego homuncio hoc non facerem. Incert. Nos poma natamus.*

NOT. 2. In hac, ut in aliis convenientiis, duo vel plura singularia habentur pro plurali : ut, Hor. *Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque pœtæ. C. Nep. Cn. Domitio, C. Sosio Consulibus decessit.*

NOT. 3. Substantivis singularibus apponi potest aliud substantivum plurale dignioris generis : ut, Liv. *Ad Ptolemaum Cleopatramque Reges legati missi ; pro, Regem & Reginam. Ovid. Socrer tibi Marsque Venusque Contigerant ; pro, socer & socrus.*

NOT. 4. Si ex substantivis, diverso numero vel genere appositis, alterum sit nomen animalis, verbum vel adjectivum cum eo conveniet : ut, Cic. *Tulliola, deliciole nostra, tuum munusculum flagitat. Id. Cum duo fulmina nostri imperii subito in Hispania, Cn & P. Scipiones, extincti occidissent. * Sin utrumque sit rei inanitia, cum eo quod magis commune est concordabit ; ut, Plin. Tungri civitas Gallia fontem habet insignem. Liv. Corioli oppidum captum. Id. Ludi Taurilia per biduum facti.*

NOT. 5. Quandoque posterius substantivum in genitivo construitur ut, Cic. *In oppido Antiochia. Virg. Annis Eridani.*

NOT. 6. Interdum plures voces, vel integra etiam oratio, alterius substantivorum locum supplet : ut, Quintil. *Cogitet Oratorem institui, rem arduam. Virg. Egressus silvis vicina cœgi, Ut quamvis avido parerent arva colono, Gratum opus agricolis.*

NOT. 7. Si posterius substantivum sit mobile, cum priore genere & numero convenire debet : ut, *Gladius ultor, Ultrices cura ; Usus magister artium, Historia magistra vite. Sed Epicœnis & neutris jungitur masculinum : ut, Aquilarexavium ; non, regina. Tempus discipulus & magister multorum.*

A P P E N D I X.

¶ Quatuor prædictis Concordantiis vulgò adjiciunt & quintam, Responsivi nempe cum Interrogativo : de qua hæc regula ;

*Da Responsivo casum quem quæstio præfert ;
Necarium variata petat constructio casum.*

Responsivum cum suo Interrogativo convenire debet in casu: ut, Plaut. *Quis herus est tibi?* Amphitruo. Id. *Cujus es?* Amphitruonis. Catull. *Cui dono lepidum novum libellum?* Corneli, tibi. Ter. *Quid meritis?* Crucem.

NOT. Nulla hic propriè convenientia est. Quòd enim responsivum cum interrogativo casu consentiat, ex eo duntaxat oritur, quòd pars responsionis animo reticeatur, ex interrogatione supplenda, hoc modo: *Quis herus est tibi?* Amphitruo [est herus mihi] *Cujus es?* supple, *servus* [Sum servus] Amphitruonis. Et ita in aliis.

Exc. Cùm voces adhibentur variæ constructionis, responsivum & interrogativum casu discordant: ut, Virg. *Cujum pecus, an Melibæi?* Non, verum Ægonis. Hor. *Quanti empti?* parvo: *quanti ergo?* ostusfidus. *Damnatusne est furti?* Inò alio crimine. *Cujus est liber?* Meus; non, mei. *Cuja interest Deo parere?* Mea & omnium hominum.

NOT. Causa nimirum hujus diversitatis ex diversa Syntaxeos ratione proficiscitur. Ideòque si interrogetur, v. g. *cuja interest?* plenè respondebitur, *Interest regis*; quia *interest* substantivorum genitivos post se postulat: at *Interest mea*, quia pronomina possessiva post id verbum in accusativum pluralem transeunt neut. gen. *mea, tua, sua*, &c. ut infra docebitur. Idemque de cæteris ejusmodi statuendum est.

C A P. II.

De Regimine.

REGIMEN est triplex;

1. Nominum,
2. Verborum.
3. Vocum indeclinabilium.

Sectio Prima.

De REGIMINE NOMINUM.

REGIMEN Nominum est, vel *Substantivorum*, vel *Adjectivorum*.

§ 1. Regimen nominum SUBSTANTIVORUM.

De Genitivo post nomen substantivum.

Si res diversas signent duo fixa, capeffet
Posterius casum patrium; velut, *Arma gigantum*.

Unum substantivum regit aliud rem diversam significans in genitivo: ut, Cic. *Pietas fundamentum est omnium virtutum*. Senec. *Initium*

tium est salutis notitia peccati. P. Syr. Injuriarum remedium est obli-
vicio.

NOT. 1. Prius substantivum quandoque reticetur : ut, Virg. *He-
ctoris Andromache*; supple, uxor. Hor. *Ventum erat ad Vestæ*; sciz.
templum, vel ædem. Cic. *Moris est*; puta, res. Liv. *Non operæ est
referre*; nempe, pretium.

NOT. 2. Interdum posterius substantivum omittitur : ut, Horat.
Centum millia frumenti, sc. modicam. Id. *Millia tum pransi tria repi-
mus*, subaudi passuum.

NOT. 3. Genitivus iste, vel activè accipitur : ut, *Providentia Dei*, *Bonitas
Dei*; vel passivè; ut, *Timor Dei*, *Cultus Dei*: (Ibi enim Deus providet,
& benigne agit; hic timetur, & colitur; non timet, nec colit:) vel utro-
que modo: ut, *Amor Dei*, *Caritas patris*; de amore quem Deus in nos ha-
bet, vel nos in eum; de caritate patris in filios, vel filiorum in patrem.

NOT. 4. Sæpè plures genitivi concurrunt, sed alter ex altero pendentis:
ut, Sall. *Odio potentie nobilitatis*. Liv. *Juvabit me ipsum consuliisse memo-
ria rerum gestarum principis terrarum populi*.

NOR. 5. Interdum duo diversi genitivi ab eodem substantivo reguntur:
ut, Cic. *Jamue vides, bellua, quæ sit hominum querela frontis tuae*. Flor.
Initium & causa belli, inexplebilis honorum Marii fames.

NOT. 6. Interdum regens & rectum casus permutant; ut, Apul. *Pudentilla
trecentis millibus dotis fuit contenta*; pro, *dote trecentorum millium nummorum*.
Cæf. *Sex dies ad eam rem conficiendam spatii postulant*; pro, *spatium sex dierum*.

NOT. 7. Genitivus possessionem notans sæpissimè ac eleganter in possessi-
vum convertitur : ut, Cic. *Domus paterna*; pro, *domus patris*. Hor. *Nu-
tus heriles*; pro, *nutus heri*. Virg. *Evandrius ensis*; pro *ensis Evandri*.

NOT. 8. Nonnunquam genitivus in dativum mutatur : ut, Cic. *Cui spes
omnis & ratio & cogitatio pendet à Fortuna*, huic nihil potest esse certi; pro,
cujus. Sic, Virg. *Per tota novem cui jugera corpus Parrigitur*; pro, *cujus*.
Ovid. *Per patris ossa tui, patru mihi, plurimus oro*; pro, *patru mei*.

NOT. 9. Quædam substantiva cum certis præpositionibus conjunguntur:
ut, *Amicitia, consuetudo, familiaritas cum aliquo*; Et his contraria; *Inimicitia,
certamen, pugna cum aliquo*. Sic, *Amor in aliquem, Pietas adversus Deum,
Cura de salute patriæ*. Item, *Dissensio inter aliquos, Discessus ab urbe, &c.*

NOR. 10. Hæc adjectiva, *primus, medius, ultimus, extremus, infimus, imus,
summus, supremus, reliquus, cetero*, cum substantivis convenientia; pro,
parte primâ, mediâ, ultimâ, &c. rei alicujus, longè frequentissimè poni so-
lent, ut, Ter. *Prima fabula*. Cæf. *Media nox*. Ter. *Ultima Platea*. Suet.
Ima cera. Virg. *Summum os*. Hor. *Supremus mans*. Cic. *Reliqua Ægyptus*,
Hor. *Cætera turba*; pro, *prima pars fabula, media pars noctis, &c.*

APPENDIX I.

De Pronominibus, mei, tui, sui, nostri, vestri, nostrum, vestrum;
& eorum possessivis, meus, tuus, suus, noster, vester.

CANON I. Substantiva, sensu passivo accepta, genitivos mei, tuæ, suæ, nostri,
vestri, postulant. Sic, *Amor mei*, est, *quo ego amor*; *Desiderium tui*, *quo
tu desideraris*.

CANON II. Sin verò actionem aut possessionem significant, cum possessivis, *meus, tuus, suus, noster, vester*, genere, numero & casu consentiunt. Sic, *Amor meus, est, quo ego amo; Desiderium tuum, quo tu desideras.*

CANON III. Nomina adjectiva, participialia, & verba, quæ genitivum post se solent accipere, cum primitivis, *mei, tui, nostri, vestri*, construuntur: ut, Cæf. *Nihil enim malo, quàm & me mei similem esse, & illos sui.* Hor. *Et memor nostri, Galatea, vivas.* Cic. *Quem semper spero tui fore observantem.* Cæf. *Purgandi sui causâ ad eum legatos mittunt.* A. ad Herenn. *Quia vos mei non indigetis.* Ter. *Inopis nunc te miserefeat mei.*

CANON IV. Partitiva, numeralia, comparativa & superlativa, genitivos *nostrum, vestrum*, non verò *nostri, vestri*, exigunt: ut, Cic. *Domus utriusque nostrum adificatur strenuè.* Liv. *Imperium summum Roma habebit, qui vestrum primus, O juvenes, osculum matri tulerit.* Sic, *Major nostrum, Nobilissimus vestrum.*

CANON V. Possessiva *meus, tuus, suus, noster, vester*, genitivos post se admittunt nominum, pronominum & participiorum. Et, I. Nominum (1.) Substantivorum: ut, Cic. *Tuum hominis simplicis pectus vidimus.* Plin. *Post iudicium tuum viri eruditissimi.* (2.) Adjectivorum, qualia sunt numeri cardinales, *duorum, trium, &c.* ut, Liv. *Noster duorum eventus ostendet, utra gens bello sit melior.* Et hi genitivi, *uius, solius, paucorum*: ut, Cic. *Juravi rempublicam meâ uius operâ esse salvam.* Id. *Solius meum peccatum corrigi non potest.* Id. *Qui vestris paucorum respondeat laudibus.* II. Pronominum, *ipsius, ipsorum, ipsarum, cuiusque*: ut, Cic. *Huiusce rei conjecturam de tuo ipsius studio facillimè ceperis.* Id. *Itaque contentus ero nostrâ ipsorum amicitia.* Id. *Id enim maximè quemque decet, quod est cuiusque suum maximè.* III. Participiorum: ut, Hor. *Cum mea nemo scripta legat, vulgo recitare timentis.* Ovid. *Sapè rogabis, Ut mea defuncta molliter ossa cubent?*

NOT. 1. Nonnunquam in sensu passivo optimi auctores possessivis utuntur: ut, Ter. *Nam neque negligentia tuâ, neque odio id fecit tuo: ubi negligentia tua, est, quâ tu negliges; & odium tuum, quo tu odio haberis.* Id. *Ut facile scires desiderio id fieri tuo.* Ovid. *Quis tuus usus erat.*

NOT. 2. Et contrâ, cum actio aut possessio significatur, primitiva, licet rariùs, usurpata reperies: ut, Plaut. *Duorum labori ego hominum parvissem lubens, Mei te rogandi, & tui respondendi mihi.* Cic. *Ex uius tui vitâ pendere omnium.*

APPENDIX II.

De usu Pronominum reciprocorum sui & suus.

Hæc duo Pronomina idèò RECIPROCA dicuntur, quòd rem personamve in se ipsam reflectant.

Ex iis *sui* substantivum est, ac primitivum; *suius* adjectivum, & derivativum. Priore utimur, cum actio verbi in præcedens nomen reflectitur: ut, *Alexander miseretur sui, placet sibi, diligit se, loquitur secum.* Posteriore autem, cum sit transitio à possessore ad rem possessam: ut, *Alexander docet filium suum:* vel contrâ, à re possessa ad possessorem: ut, *Patrem sequitur sua proles.* Hæc adjectivi reciprocatio INVERSA, illa DIRECTA appellari potest.

Reciproca locum habent cum nominibus duntaxat tertiæ personæ, nunquam verò cum nominibus primæ vel secundæ.

Reci-

Reciprocatio autem dupliciter fit; vel 1. In *sententia simplici*; vel 2. In *sententia composita*. *Sententiam simplicem* hic appellamus, in qua oratio eò unde profecta est proximè atque immediatè revertitur. *Sententiam* verò *compositam* dicimus, in qua oratio, non quidem immediatè, sed alio, vel nomine, vel pronomine, interveniente, cum eo quod præcessit reciprocatur.

- I. In *sententia simplice* nulla est difficultas: quotiescunque enim nomen tertix personæ proximè atque immediatè in seipsum agit, reciproco tantum utimur: ut, *Cato se interfecit*; h. e. ipsum *Catonem*. *Titius locavit aedes suas*; h. e. *aedes ipsius Titii*.

Aliter, si in rem diversam transitio sit, pronomine relativo, *is, ille, ipse*, tantum utendum est: ut, *Milo cum interfecit*; h. e. *Clodium*. *Mevius aedes ejus conduxit*; h. e. *Titii, qui eas locavit*.

- II. In *sententia composita* sequentes hi canones observandi sunt.

CANON 1. Cum reflexio fit ad casum qui verbum præcedit, reciproca adhibenda sunt: ut, *Cic. Homo justus nihil cuiquam, quod in se transferat, detrahet*. Id *Pythius piscatores ad se convocavit, & ab his petivit, ut ante suos hortulos postridie piscarentur*. Sic, *Joannes diligit Petrum & fratrem suum*; fratrem ipsius *Joannis*: At, *Joannes diligit Petrum & fratrem ejus*; fratrem *Petri* intellige.

CANON 2. Potest etiam reciprocum casum sequentem respicere, modò structura ejusmodi sit, ut in priorem converti possit: ut, *Virg. Trahit suamque voluptas*. Id enim juxta legem præcedentis canonis tantundem valet ac, *Quisque trahitur à voluptate sua*.

CANON 3. Si nulla oriatur in sententia ambiguitas, potest loco reciproci relativum, vel loco relativi reciprocum poni. Prioris exempla sunt: *Cic. Omnes boni, quantum in ipsis fuit, Cæsarem occiderunt*. Poterat se dixisse. *Cæf. Persuadent Rauracis, ut unà cum iis proficiscantur*; pro, unà secum. *Quintil. Non petit, ut illam miserum putetis, nisi & innocens fuerit*; pro, se. Posterioris exempla sunt: *Cic. Gratias mihi agunt, quod se meâ sententiâ Reges appellaverim*; pro, eos. *Plaut. Suam rem sibi salvam sistam, si illò advenierit*; pro, ejus ei sistam. *Ter. Mater quod suavit sua, adolescens mulier fecit*; pro, mater ipsius. *Nep. Itaque decenviralem suam potestatem sui ab illo constitutam sustulerunt*; pro, ejus potestatem.

NOT. 1. Si inter duos obliquos intercedat conjunctio copulativa, relativo pronomine potius utendum est: ut, *supplicium sumpsit de fure, & sociis ejus*. Si præpositio cum, reciprocum ultatiùs locum habet: ut, *Sumpsit supplicium de fure cum sociis suis*.

NOT. 2. Si præpositionem INTER antecedit nominativus vel accusativus, reciproco sui tantum utimur: ut, *Cic. Fratres gemini, inter se cum formâ, tum moribus similes*. Id. *Feras inter sese partus atque educatio, & natura ipsa conciliat*. * Præcedente autem genitivo, dativo, vel ablativo, INTER ipsos, vel INTER SE dicimus: ut, *Cic. Latissimè patet ea ratio, quâ societas hominum inter ipsos continetur*. Id. *Latissimè patens hominibus inter ipsos societas hæc est*. *Quintil. In magnis quoque auctoribus incidunt aliqua vitiosa, & à doctis etiam inter ipsos mutuò reprehensa*. Rursum, *Ter. Velut verbum est, communia esse amicorum inter se omnia*. *Cic. Multa sunt civibus inter se communia*. *Liv. Quam interclusissent exercitum à mutuo inter se auxilio*.

NOT. 3. Nonnunquam reciprocum in eadem sententia, nunc principale, nunc secundarium orationis suppositum respicit: ut, *Gell. Ad Laidem Demosthenes clanculum ibat, & ut sui sibi copiam faceret, petit*: Ubi sibi ad

De-

Demosthenem, sui ad Laidem refertur. Sic, Cæf. Neminem secum sine sua pernicio contendisse; ubi secum respicit Ariovistum, cujus hæc verba sunt: SUA VERÒ NEMINEM.

NOT. 4. Nonnunquam SUI & IPSE ad idem suppositum referuntur: ut, Curt. *Abisari Alexander nunciari iussit, si gravaretur ad se venire, ipsum ad eum esse venturum. Cæf. Ei legationi Ariovistus respondit, si quid ipsi à Cæsare opus esset, sese ad eum venturum fuisse; si quid ille à se velit, illum ad se venire oportere.*

NOT. 5. SUUS sæpissime absolute ponitur, suppresso substantivo: ut, Cic. *Quasivit [Epaminondas] salvusne esset clypeus: cum salvum esse stantes sui respondissent, rogavit, &c. supple, homines, vel milites. Plaut. Ne suum adimirem alteri; h. e. negotium, sive rem suam.*

NOT. 6. SUUS quandoque est unicuique proprius: ut, Virg. *Mittunt sua thura Sabæ. Interdum convenientiam notat: ut, Virg. Sunt & sua dona parenti: i. e. congruentia. Liv. Ne suam occasionem hosti des; i. e. aptam.*

NOT. 7. QUISQUE eleganter cum reciprocis construitur, neque eorum loco relativa admittit: ut, Liv. *Pro se quisque acriter intendat animum. Cic. Sua cuiusque animantis natura est. Id. Suum cuique pulchrum. Virg. Quisque suos patimur Manes.*

De substantivis cum adjectivis laudis vel vituperii.

11. At si posterius fixum sibi mobile, laudem,
Vel vitium, quoddamve notans discrimen, habebit.
Appositum, patrio possis ea vel dare sexto.

Si posterius è duobus substantivis adjunctum sibi habeat adjectivum, vel laudem, vel vituperium, vel aliud quodcunque discrimen significans, in genitivo vel ablativo poni potest: ut Juven. *Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris. Plin. Aristoteles vir immensæ subtilitatis. Id. Flos aurei coloris. Et, Ter. Adspicio adolescentulam, vultu adedò modesto, adedò venusto, ut nihil supra. Suet. Vir neque satis constans, & ingenio truci.*

NOT. [1.] Oratores ablativo quàm genitivo frequentius utuntur.

NOT. 2. In his tamen & similibus genitivus ferè solus usitatus est. Hor. *Magni formica laboris. Cic. Non multi cibi hospitem accipies, sed multi joci. Plaut. Homo minimi pretii. Id. Imi subsellii vir. Sic, Ager trium jugerum, lapis centum librarum.*

NOT. 3. Hæc atque alia ejusmodi per ablativum tantummodo efferri possunt. Ter. *Bono animo es. Cic. Si es animo vacuo. Id. Equidem sum magni animi perturbatione. Id. Mirâ sum alacritate ad litigandum. Id. Incredibili sum solitudine. Id. Qui capite & supercilio semper est rasis. Liv. Mulier magno natu.*

NOT. 4. Interdum utraque constructio in eadem sententia reperitur: ut, Cic. *Lentulum, eximia spe, summa virtutis adolescentem, fac erudias. Colum. Bos amplissimi corporis, cervice validâ, robustis ac latis costis, cruribus compactis, coloris nigri vel maculosi.*

NOT. 5. Posterius substantivum prioris partem aliquam vel proprietatem signi-

significare oportet: secus enim ad hanc regulam pertinere haud censebitur: ut in his, Ter. *Homo perpaucorum hominum.* Virg. *Pulchrâ faciet te prole parentem.* Neque enim *homo hominis*, aut *proles parentis* pars vel proprietas est.

APPENDIX.

*Mobile at hoc fixo sociatum sæpè priori
Cernimus, hinc sextum capiens, & carmine quartum :
Quos casus quoque neutra ferunt, passivaque verba.*

- I. Interdum hujusmodi adjectivum cum priore substantivo casu consentit, posteriusque in ablativo, & apud poëtas etiam in accusativo, post se adsciscit: 1. Ablativo: ut, Cic. *Hortensius excellens ingenio, nobilitate, existimatione.* Id. *Vir gravitate & prudentiâ præstans* Sall. *Antonius pedibus ager.* 2. Accusativo: ut, Virg. *Os humerosque Deo similis.* Hor. *Nec Mauris animum mitior anguib;* Stat. *Cadmeius heros Accurrit vultum dejectus.*

Hanc Figuram vulgò SYNECDOCHEN vocant, in qua proprietas partis toti tribuitur. Est autem Ellipseos genus, in quo subaudienda est præpositio SECUNDUM (Græcis *κατά*) vel QUOD AD: ut, Hor. *Miles fractus membra;* i. e. *fractus secundum* vel *quod ad membra*, seu *habens membra fracta.* Lucan. *In vultus effusa comas Cornelia;* i. e. *effusa quod ad comas*, seu *habens comas effusas.*

- II. Verba neutra & passiva pari modo cum ablativo, & apud poëtas, cum accusativo, construuntur: ut, Cic. *Ut exalbescam in principiis dicendi, & testâ mente atque omnibus artibus contremiscam.* Liv. *Lævo brachio vulneratur.* Hor. *Et corde & genibus tremit.* At cum accusativo, Id. *Tremis ossa pavore.* Silius, *Sæva truncatur membra bipenni.* Virg. *Expleri mentem nequit.*

De adjectivis substantivè positis.

12. Dat patrium, referens naturam mobile fixi
In neutro possum: velut *id, quid, plusque, minusque;*
Quois multum, tantum, minimum, cum talibus, addes.

Adjectiva in neutro genere substantivè posita regunt genitivum: ut, Ter. *Id sibi negoti credidit solum dari.* Hor. *Quid cause est.* Ovid. *Nec tibi plus cordis, sed minus oris inest.* Tac. *Multo jam noctis serum auxilium venit.* Juv. *Quantum quisque sua nummorum servat in arcæ, Tantum habet & fidei.* Ter. *Tetigine tui quidquam?* Cic. *Res eodem est loci quo reliquisti.*

NOT. 1. Hujusmodi adjectiva sunt *id, quid, hoc, aliquid, quidquam:* item, *multum, plus, plurimum, tantum, quantum, minus, minimum,* & similia, generalem aliquam rei quantitatem, seu descriptionem significantia.

NOT. 2. Elegantiùs, & majore cum vehementia, in his transitive, quàm intransitive constructione utimur: ut, *Multum eruditionis,*
pau-

paululum operæ, plus eloquentiæ, minus sapientiæ, quid animi, &c. potius quàm, Multa eruditio, paulula opera, major eloquentia, minor sapientia, quis animus.

NOT. 3. QUID & PLUS non aliter jam quàm cum genitivo construuntur, ideòque vera substantiva à multis habentur.

NOT. 4. Inveniuntur & adjectiva pluralia neutri generis genitivum, sæpius quidem pluralem, interdum & singularem regentia: qualia sunt, *Angusta viarum, opaca locorum, telluris operata*, apud Virgilium; *Amara curarum, cuncta terrarum, acuta belli*, apud Hor. *Incerta fortunæ, antiqua fœderum, extrema periculorum*, apud Liv. *Occulta saltuum, inania famæ, amœna Asiæ*, apud Tacit. *Profunda camporum, prærupta collium, ardua montium*, apud Justin. & innumera ejusmodi alia apud Poëtas & Historicos.

OPUS & USUS.

13. **U S U S O P U S**que regunt sextum; quandoque secundum:

Sæpèque cum fixis **O P U S** instar mobilis hæret.

I. **OPUS & USUS** (pro *neceſſe* sive *utilitate*) cum dativo personæ ablativum rei acquirendæ postulant: ut, Cic. *Auctoritate tuâ nobis opus est, & consilio, & etiam gratiâ.* Plaut. *Viginti jam usus est scilicet argenti minis.* Virg. *Nunc animis opus, Æneæ, nunc pectori firmo; supple, tibi est.* Id. *Nunc viribus usus, Nunc manibus rapidis, omni nunc arte magistrâ; supple, est vobis.*

II. Interdum pro ablativo genitivum recipiunt: ut, Quintil. *Set etiam si nosse, quid quisque senserit, volet, lectionis opus est.* Liv. *Alii offerunt se, si quod usus operæ sit.*

III. **OPUS** sæpè cum substantivis adjectivorum more construitur: ut, Cic. *Dux nobis & auctor opus est.* Id. *Is omnia pollicitus est, quæ tibi essent opus.* Id. *Dices nummos mihi opus esse ad apparatus triumphi.*

NOT. [I.] **OPUS** eleganter post se accipit ablativos participiorum; idque vel absolute: ut, Liv. *Maturato opus est.* Sall. *Præquam incipias, consulto; & ubi consulueris, maturè factum opus est:* Vel substantivo adjuncto: ut, Cic. *Opus fuit Hirtio convento.* Plaut. *Celeriter mihi hoc homine convento est opus.*

NOT. 2. Interdum cum infinitivo, vel (sequente *ut*) cum subjunctivo conjungitur: ut, Cic. *Si quid forte sit, quod opus sit sciri.* Plaut. *Nunc tibi opus est, agram ut te adsimules.*

NOT. 3. Sæpè absolute ponitur: ut, Cic. *Si opus sit, accurras.* Ovid. *Sic opus est, aperite domos.*

§ 2. Regimen nominum ADJECTIVORUM.

1. Adjectiva GENITIVUM regentia.

14. Adjectiva dabunt patrium verbalia, vel quæ Affectus animi varios habitusque notârunt.

Adjectiva verbalia, vel affectionem animi significantia, genitivum postulant.

Ad hanc regulam spectant ;

I. Verbalia in AX : ut, Ovid. *Tempus edax rerum.* Juv. *Sanctus haberi, Justitiæque tenax, factis dictisque mereris.*

II. Participialia quædam præsentis & præteriti temporis : ut, Sall. *Corpus patiens inedia, vigilia, alboris, supra quàm cuiquam credibile est.* Id. *Alieni appetens, sui profusus.* Cic. *Sulpicius non magis juris consultus quàm justitiæ fuit.* Hor. *Indoctusque pilæ, discere, trochivæ, quiescit.*

III. Adjectiva desiderii & fastidii : ut, Sall. *Laudis avidi, pecuniæ liberales erant.* Cic. *Memmius fastidiosus erat literarum Latinarum.*

IV. Notitiæ, ignorantia, & dubitationis : ut, Ovid. *Conscia mens recti samæ mendacia ridet.* Hor. *Pravi docilis Romana juvenus.* Virg. *de apibus. Venturæque hiemis memores æstate laborem Experimuntur.* Id. *Nescia mens hominum fati sortisque futuræ.* Ter. *Impudens harum rerum ignarusque omnium.* Liv. *Tubero incertus veri est.* Senec. *Me tempestas occupavit portus ac præsidii dubium.*

V. Curæ & diligentia : item incuria & negligentia : ut, Sen. *Calamitosus est animus futuri anxius, & ante miseras miser.* Cic. *Si qui venandi aut pilæ studiosi fuerint.* Senec. *Sapiens vivit præsentibus letus, futuri securus.* Liv. *Improvidus futuri certaminis Romanus veniebat.* Tac. *Summi discriminis incuriosus.*

VI. Metus & confidentia : ut, Liv. *Messenii trepidi rerum suarum.* Hor. *Serpit humi tutus nimiam, timidusque procellæ.* Ovid. *Inest virtus, & mens interrita leti.*

VII. Criminis & innocentia : ut, Cic. *Is est reus avaritiæ.* Tac. *Nullius flagitii compertus.* Ovid. *Fraterni sanguinis insons.* Curt. *Initi consilii in caput regis innoxius.*

VIII. Ingens denique adjectivorum turba, quæ ad superiora capita vix possunt reduci, apud Poetas & Historicos, cum genitivo constructa inveniuntur : ut, Virg. *Præstans animi.* Tac. *Ferox scelerum.* Stat. *Felix curarum.* Sil. *Degener virtutis patrum.* Pers. *Modicus voti.* Hor. *Seri studiorum.* Claudian. *Facilis frugum.*

NOT. I. Multa ex illis, prioribus locis memoratis, constructio-

nem variant : ut, Cic. *Avidus in pecuniis locupletium* ; pro, *pecuniarum*. Id. *Certior factus de re aliquâ, potius quam, rei alicujus*. Liv. *Securus de bello Romano* : pro, *belli Romani*. Cic. *Nullâ in re rudis* ; pro, *nullius rei*. Sic, *Doctus Latinis literis*, Id Cicero ; *Doctus Latinè*, Suetonius, dixerunt ; pro, *doctus literarum Latinarum*. At, *doctus Latinas literas*, alio sensu dicitur.

NOT. 2. Ex iis postremo loco recensitis, pleraque, apud Oratores præsertim, cum ablativo, vel aliter, construuntur : ut, Cic. *Præstans ingenio & doctrinâ*. Id. *Ferox naturâ*. Ovid. *Felix morte suâ*. Cic. *Ad casum fortunamque felix*. Tac. *Cultu modicus, sermone facilis*.

15. Partitiva volunt, quæque horum castra sequuntur,
Ut medius summusque gradus, numerale, roganisque,
Pluralis patrium; quem DE, vel IN, EXVE resolvit.

Adjectiva partitionem significantia, & eorum cognata, regunt genitivum pluralem, qui in ablativum cum DE, E, EX, vel IN, vel accusativum cum INTER, resolvi potest.

Sub hac regula comprehenduntur ;

I. Partitiva omnia, seu nomina sint, seu pronomina : ut, Cic. *Elephanto belluarum nulla prudentior*. Ovid. *Quisquis fuit ille Deorum*. Cic. *Minus habes virium, quam vestram utervis*.

II. Nomina adjectiva partitive posita : ut, Plin. *Lanarum nigre nullum colorem bibunt*. Id. *Canum degeneres caudam sub alvum reffestunt*. Sic, Tac. *Præcipui amicorum*. Liv. *Expediti militum*. Stat. *Leſti juvenum*. Virg. *Sequimur te, sancte Deorum*.

III. Numeri, tam cardinales, quam ordinales : ut, Curt. *Equitum centum quinquaginta interfecti*. Hor. *Stertinius sapientum octavus*. Quibus addi possunt, *Multi, pauci, plerique, medius* : ut, Cic. *Multi istarum arborum mediâ manu sunt factæ*. Curt. *Cum paucis amicorum ad Leonnatum pervenit*. Cic. *Plerique eorum quibuscum vico necessariò*. Ovid. *Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu*.

IV. Comparativa & superlativa : ut, Hor. *Major Neronum*. Cic. *Theophrastus elegantissimus omnium Philosophorum & eruditissimus*.

V. Interrogativa : ut, Sall. *Quis mortalium tolerare potest?* Cic. *Quotusquisque Philosophorum invenitur, qui sit ita moratus ut ratio postulat*.

NOT. 1. Si vox sit collectiva, i. e. in singulari multa significans, ut, *populus, gens, civitas*, &c. genitivus singularis adhibetur : ut, Virg. *O Danaam fortissime gentis Tydide*. Cic. *Quem unum nostræ civitatis præstantissimum audeo dicere*.

NOT. 2.

NOT. 2. In his omnibus subaudiendum DE, E, vel EX NUMERO; quod etiam frequenter ab auctoribus expressum invenimus: ut, Juv. *Quædam de numero Laviarum. V. Max. Unus è numero Persarum. Cæsar. Ex numero adversariorum circiter sexcentis interfecit.*

NOT. 3. Sæpè etiam, pro genitivo partitionis, ablativus cum præpositionibus, DE, E, EX, vel IN; vel accusativus cum INTER, vel ANTE, adhibetur: ut, Ovid. *Surge, age, Belide, de tot modò fratribus unus.* Cic. *Qui unus è Stoicis, Astrologorum prædicta rejecit.* Id. *Acerrimus ex omnibus nostris sensibus est sensus videndi.* Ovid. *In his quædam modò capta; nempe, animalia.* Senec. *Cræsus inter Reges opulentissimus.* Mela, *Borysthenes inter Scythiæ amnes amantissimus.* Liv. *Longè ante alios acceptissimus militum animis.* Virg. *Petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus, avis atavisque potens.*

NOT. 4. Si nullum aliud adsit substantivum, partitiva, &c. cum genitivo plurali genere consentiunt: ut, Ovid. *Pulcherrimus juvenum.* Virg. *Nulla sororum.* In his enim idem substantivum numeri singularis intelligitur, hoc modo: *Pulcherrimus [juvenis è numero,] juvenum: Nulla [soror è numero] sororum.*

NOT. 5. At si aliud substantivum accedat, partitiva cum eo genere conveniunt: ut, Cic. *Indus qui est omnium fluminum maximus.* Plin. *Solus animalium chamaleon nec cibo nec potu alitur.* Id. *Hordeum omnium frugum molliissimum est.* Interdum tamen genitivi sui genus fortiuntur: ut, Plin. *Velocissimum omnium animalium est delphinus.* Id. *Cervis quoque est sua malignitas, quanquam placidissimo animalium.* Id. *Laudatissima barbarum est moly.*

NOT. 6. Interdum nomen partiendum ac partitivum casu conveniunt: ut, Liv. *Galli Ruscinnem aliquot populi conveniunt: pro, aliquot populi Gallorum.* Id. *Quando duo ordinarii Consules ejus anni, alter ferro, alter morbo periisset.* Plaut. *Maxima pars morem hunc homines habent.* Virg. *Tot milia gentes Arma ferunt Italia.*

NOT. 7. Comparativus & superlativus usitatè locum habent cum genitivo partitionis, cum res comparantur ejusdem generis & naturæ: ut, *Dextera est fortior manuum. Pollex est fortissimus digitorum.* Malè autem dicitur de sene & juvene, *Sapientior juvenum;* aut de Hectore, *Fortissimus Græcorum;* cum Hector non Græcus, sed Trojanus fuerit.

NOT. 8. Comparativus cum genitivo partitionis adhibetur, cum duæ tantum res inter se comparari significantur; superlativus verò cum plures: ita ut, *Major fratrum,* de duobus fratribus; *Maximus fratrum,* de tribus aut pluribus, dicatur.

NOT. 9. *Uter, alter, neuter,* itidem de duobus; *quis, alius, nullus,* de pluribus, dicuntur.

2. Adjectiva DATIVUM regentia.

16. Mobilibus damnum queis commoditasve, voluptas, Aut dolor, aut simile, signabitur, adde dativum.

Adjectiva significantia commodum vel incommodum voluptatem aut dolorem, & similia, dativum postulant personæ vel rei cui aliquid sit vel acquiritur: ut, Virg. *Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.* Ovid. *Conveniens homini est hominem servare voluptas.* Senec. *Cunctis esto benignus, nulli blandus, paucis familiaris, omnibus æquus.* Mart. *Turba gravis paci, placideque inimica quieti.* Cic. *Consilia reipublicæ pernicioſa.* Virg. *Sis bonus & felixque tuis.* Sall. *Paucis carior fides quàm pecunia fuit.* Plin. *Fidelissimi ante omnia homini canis atque equus.* Ovid. *Invia virtuti nulla est via.* Id. *Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.*

NOT. Etiam substantiva quædam, præsertim affectionis, commodi aut incommodi, dativum interdum adteſcunt: ut, Virg. *Namque erit illi mihi semper Deus.* Ter. *Naturâ tu illi pater es, consilis ego.* Hor. *Insigne matris præsidium reus.* Virg. *Tu decus omne tuis.* Ter. *Mater omnes filiis in peccato adjuvices.* Id. *Auctor his rebus quis est?* Cic. *Nec hominibus, sed virtutibus hostis.* Plaut. *Lupus est homo homini.*

Ad regulam prædictam Observationes.

OBSERVATIO I.

Ex Adjectivis hisce, quæ amicitiam vel odium, aut aliam animi affectionem in aliquem notant, I. Quædam cum solo ferè dativo construuntur: ut, *Affabilis, arrogans, asper, caras, difficilis, fidelis, invisus, iratus, offensus, suspectus, ALICUI.* II. Quædam ferè cum in & accusativo: ut, *Acerbus, amonatus, beneficus, graciosus, injariosus, liberalis, mendax, misericors, officiosus, pius, impius, prolixus, severus, sordidus, terrens, vehementis, IN ALIQUEM.* III. Quædam, vel cum dativo, vel cum accusativo, præeunte IN, ERGA vel ADVERSUS: ut, *Contumax, criminosus, durus, exitibilis, gravis, hospitalis, implacabilis* [& ita fortè inexorabilis, & intolerabilis], *iniquus, savus, ALICUI, vel in ALIQUEM. Bærevolus, benignus, molestus, ALICUI, vel ERGA ALIQUEM. Mitis, comis, in vel ERGA ALIQUEM, & ALICUI. Pervicax ADVERSUS ALIQUEM. Crudelis IN ALIQUEM, ita ALICUI. Amicus, amulus, insensus, infestus ALICUI, ita IN ALIQUEM. Gratus ALICUI, vel IN, ERGA, ADVERSUS ALIQUEM.*

OBSERVATIO II.

Affinis, similis, communis, par, propriusque, Finitimus, fidus, conterminus, atque superstes, Consciis, æqualis, contrarius, adversusque, Cum terno modò juncta leges, modò cum genitivo: Quis alienus item dat, & a præeunte Latinum.

I Hæc adjectiva in textu memorata, interdum cum dativo, interdum cum genitivo; cum dativo quidem longè frequentius, *par, fidus, adversus,*

conterminus, superstes, contrarius; cum genitivo sapius conscius, cetera verò cum utrolibet serè promiscuè, construuntur: ut, Cic. Huic facinori si paucos putatis affines esse, vehementer erratis. Ter. Neque illarum affines esse rerum quas fert adolescentia. Curt. Somnio similis res videbatur. Plaut. Deos esse similes tui putas. Cic. Omni aetati mors est communis. Id. Hac iustitia ita propria sunt, ut sint reliquarum virtutum communia. Ovid. Ut par delicto sit mea pœna suo. Lucan. Quem metuis, par huius erat. Quintil. Propria est nobis mentis agitatio atque solertia. Cic. Proprium est oratoris ornate dicere. Id. Falsa veris finitima sunt. Justin. Chalybes flavii huius finitimi appellati. Ovid. Tu tantum fida sorori esse velis. Virg. Regina, tui fidissima, dextrâ Occidit ipsa sua. Ovid. Ardua morus erat, gelido contermina fonti. Apul. Cum primam iugi conterminos locos appolit. Ter. Ita mihi atque huic sis superstes. Cic. Utinam te non solum vitæ, sed etiam dignitatis mea superstitem reliquissim. Id. Itaque C. Fabricium conscius illi facinori fuisse arbitrabantur. Ovid. Atque ego peccati vellem mihi conscius essem. Plin. Euphranor in quocunque genere excellens ac sibi aequalis. Cic. Doctus homo & diligens, & aequalis temporum illorum. Id. Omnem voluptatem dicimus honestati esse contrariam. Id. Vitia sunt virtutum contraria. Ter. Adversus nemini, nunquam præponens se illis. Tac. Lepida illustrium domuum adversa.

II. Alienus cum genitivo etiam, vel dativo, sed frequentius cum ablativo, præcunte præpositione A vel AB, construitur: ut, Cic. Quis alienum putet ejus esse dignitatis? Id. Hoc illi causæ maxime alienum est. Id. Homo alienus à literis. Ter. Homo sum: humani nihil à me alienum puto. * Nonnunquam & præpositio intelligitur: ut, Cic. Sum admiratus te quidquam à me commissam, quod esset alienum nostrâ amicitia, credidisse.

NOT. 1. His adiciunt Despauterius & alii, Amicus, familiaris, cognatus, propinquus, vicinus, socius. At hæc & alia ejusmodi, non nisi absolute ac pro substantivis posita, cum genitivo constructa inveniuntur.

NOT. 2. Ex supra recensitis quædam etiam Syntaxin variant. Legimus enim, Similes, dissimiles, pares, dispares, æquales, communes, INTER SE, Et ap. Tac. Aetate & formâ haud dissimili in dominum erat. ap. Flor. Alpina corpora habent quiddam simile cum viribus suis. Sic, Fidus in Agrippinam, ap. eund. Tac.

NOT. 3. Par & communis, vel præsentem vel absentem dativo; consentaneus, discors, absente tantum dativo, ablativum accipiunt cum præpositione CUM: ut, Cic. Erant ei quædam ex his paria cum Crasso, quædam etiam superiora. Id. Illa erat vita, libertate esse parem cum ceteris, principem dignitate. Id. Hac laudabilia, & locupletibus serè cum plebe communia. Id. Quod illud est crimen senectutis, cum illud videatis cum adolescentia esse commune? Id. Quod erat consentaneum cum iis literis, quas ego Romæ acceperam. Liv. Civitas secum ipsa discors.

NOT. 4. IDEM apud Poëtâs dativum interdum recipit: ut, Hor. Invitum qui servat, idem facit occidenti. * Oratoribus verò, & aliis, cum QUI vel ET, AC, ATQUE, construitur: ut, Cic. Peripatetici quondam idem erant qui Academici. Id. Dianam & Lunam eandem esse putant. Ter. Est animus erga te idem ac fuit. Cato, Pomarium seminarium ad eundem modum atque oleagineum facito. ¶ Interdum etiam cum præpositione CUM: ut, Curt. Nabarzanes in eodem consilio erat cum Besso. V. Max. Clarâ voce juravit, se eandem cum illo pœnam exsilii subiturum. * Malè autem de eadem re, sub diversis nominibus, dicitur, Vates Andrius est idem cum Virgilio; Paulus est idem cum Saulo.

OBSERVATIO III.

*Utilis ac aptus, simul his contraria, terno,
Aut aliter quarto, voce AD comitante, dabuntur.*

Adjectivis nonnullis utilitatem vel aptitudinem, & his contraria, significantibus, vel dativus, vel accusativus cum præpositione AD, subjicitur: ut Ovid. *Puer impubes, & adhuc non utilis armis.* Cic. *Homo ad nullam rem utilis.* Hor. *Non est aptus equis Ithaca locus.* Cic. *Calcei habiles & apti ad pedem.* Id. *Is inutilis sibi, perniciosus patriæ civis alitur.* Id. *Quod ad civium usus inutile est.* Hor. *Idoneus arti cuilibet.* Plaut. *Non potuisti adducere homines magis ad hanc rem idoneos.*

OBSERVATIO IV.

*At celer & tardus, similemque notantia motum,
AD sibi cum quarto propè solum jungere gaudent.
Castra sed, aut castris; propior, vel proximus, effer.*

- I. Adjectiva motum vel propensionem ad rem aliquam significantia accusativum potius cum AD, quam dativum, postulant: ut, Ovid. *Sed piger ad pænam Princeps, ad præmia velox.* Cic. *Ut quisque naturâ ad aliquem morbum proclivior; sic animus alius ad alia vitia propensior.*
- II. *Propior & proximus*, vel dativum petunt, vel accusativum omisâ præpositione: ut, Liv. *Quod propius vero est.* Virg. *Proximus huic, magno sed proximus intervallo.* Sall. *Quod tamen vitium propius virtutem erat.* Cic. *Proximus Pompeium sedebam.*

OBSERVATIO V.

*Junge BILIS terno, passivaque participantiam;
Qui secus in sextum solet, A præeunte, resolvit.*

Verbalia in *BILIS*, & Participia passiva futuri [nonnunquam & præteriti] temporis, dativo gaudent, qui resolvi potest in ablativum cum præpositione A vel AB: ut, Cic. *Pax bonis omnibus optabilis.* Hor. *Hic tibi sit potius quam tu mirabilis illi.* Ter. *Restat Chremes, qui mihi exorandus est.* Ovid. *Pauper amet cautè, timeat maledicere pauper; Multaque divitibus non patiens ferat.* [Cic. *Sperare videor Scipionis & Lælii amicitiam notam posteritati fore.* Ovid. *Non mihi, quam fratri frater, amate minus.* Id. *Penè mihi puero cognatus penè puer.*]

NOT. 1. Verbalia in *BILIS*, vix aliter quam cum dativo construuntur: ut Ovid. *Pectus inexpugnabile amor; vix, ab amore.*

NOT. 2. At participia in *DUS*, quamvis frequentius quidem dativum, haud rarò tamen ablativum cum A vel AB habent: ut, Cic. *Admonendum potius te à me quam rogandum puto.* Id. *Non eos in Deorum immortalium numen venerandos à nobis & colendos putatis.*

NOT. 3. Participiis verò præteriti temporis longè usitatius (apud Oratores præsertim) ablativus cum præpositione, quam dativus, subjicitur: ut Cic. *Mors Crassi est à multis desicta, potius quam, est multis desicta.* * In his autem innumerisque ejusmodi, Cic. *Cæsar à Crasso in me est incensus.* Id. *Hæc à te invitatus breviter exposui.* Ovid. *Proditus à socio est; dativo vix utendum.*

3. *Adjectiva ACCUSATIVUM regentia.*

17. *Adjectiva quibus dimensio significatur, Mensuræ adsciscunt quartum; quandoque Latinum, Aut patrium. Solo excessum sed pone Latino.*

I. *Adjectiva dimensionem significantia regunt nomen mensuræ, frequentius quidem in accusativo; interdum etiam in ablativo, vel genitivo.* 1. *Accus. ut, Liv. Gladios habentes tenues longos quaterna cubita. Plin. Babylon sexaginta millia passuum complexa, muris ducenos pedes altis, quinquagenos latis.* 2. *Ablat. ut, Liv. Fossum sex cubitis altam, duodecim latam, quum duxisset. Plin. Longum sesquipede, latum pede.* 3. *Genit. ut, Colum. Areas latas pedum denum, longas pedum quinquagenum facito. Plin. Singula latera pedum lata tricenum, alta quinquagenum.*

II. *Excessus mensuræ in solo ablativo ponitur: ut, Curt. Turres denis pedibus quam murus altiores sunt. Plaut. Sesquipede est quam tu longior.*

4. *Adjectiva ABLATIVUM regentia.*

18. *Da medio sextum gradui, per QUAM referandum.*

Comparativus gradus regit ablativum, qui exponitur per QUAM: ut, Hor. Vilius est argentum auro, virtutibus aurum. Virg. Nerine Galatea, thymo mihi dulcior Hyblæ, Candidior cyenis, hederâ formosior albâ, i. e. quam aurum, quam virtutes, quam thymus, &c.

NOT. 1. *Positivus cum adverbio MAGIS potest itidem ablativum regere: ut, Virg. O lucē magis dilecta sorori. Ovid. Purâque magis pellucida gemmâ, sc. cornua.*

NOT. 2. *Cum ablativus comparisonis exponitur per QUAM, in casum transit verbo congruentem: ut, Liv. Melior tutiorque est certa pax quam sperata victoria. Ter. Ego hominem callidiorem vidi neminem quam Phormionem.*

NOT. 3. *QUAM eleganter duobus comparativis interponitur: ut, Liv. Triumphus clarior quam gratior. Cic. Alius acutiorem se quam ornatiorem esse vult.*

NOT. 4. *Pro, nemo, nullus, Auctores nihil cum comparativo neutri generis eleganter utuntur: ut, Cic. Crassô nihil statuo fieri potuisse perfectius. Claudian. Asperius nihil est humili cum surgit in altum. Juv. Intolerabilius nihil est quam famina dices.*

NOT. 5.

NOT. 5. Cum comparativis junguntur ablativi, opinione, spe, aquo, iusto, solito, dicto: ut, Cic. *opinionem omnium majorem animo cepi dolorem.* Juven. *Flagrantior equo Non debet dolor esse viri, nec vulnere major.* Virg. Sic ait, & dicto citius tumida aquora placat.

NOT. 6. Comparativis etiam addi solent hæc intendendi particulae, tanto, quanto, aliquanto, quo, eo, hoc, multo, longè, paulo, nihilo: ut, Cic. *Quanto superiores sumus, tanto nos geramus submissius.* Id. *Sed quo erant suaviore, eo majorem dolorem ille casus afferebat.* Id. *Quo difficilius, hoc præclarius.* Item hæc nomina adverbialiter sumpta: ut, V. MAX. *Quantum domo inferior, tantum gloria superior evasit.* Ter. *Ejus frater aliquantum ad rem est avidior.*

NOT. 7. Interdum pro ablativo comparationis dativus ponitur: ut, Plin. *Padus nulli amnium claritate inferior.* Sall. *Vir gravis, & nullâ arte cuiquam inferior.*

NOT. 8. Interdum MAGIS & PLUS comparativo per Pleonasmum adiunguntur: ut, Plaut. *Nihil invenies magis hoc certo certius.* Virg. *Quo magis optato queat esse beatior ævo.* Senec. *Mitior est plus quam debet.*

NOT. 9. Post comparativa, plus, amplius, minus, eleganter intelligitur QUAM: ut, Liv. *Capta plus quinque millia hominum.* Virg. *Noctem non amplius unam Falle dolo.* Ovid. *Aut minus, aut certe medium non amplius æquor Puppe secabatur.*

NOT. 10. Eleganter nonnunquam post comparativum additur præpositio PRO: ut, Liv. *Prælium atrocius quam pro numero pugnantium editur.* Curt. *Majorem quam pro statu sonum reddebant, sc. silvæ.*

19. Præditus, & fretus, captus, cum proleque dignus, Contentus, carus, vilis, venalis, adoptant Coniungi sextis: Genitus, satus, editus adde, Et similes voces signant quæ sanguinis ortum. Ritè sed hæc possunt admittere præposituram.

I. Hæc adjectiva, Dignus, indignus, contentus, præditus, captus & fretus; item, carus, vilis & venalis, ablativum postulant: ut, Hor. *Dignum laude virum Musa vetat mori.* Ter. *Hæccine flagitia facere te, hæc te admittere, indigna genere nostro, [supple, decet, vel æquum est?]* Hor. *Contentus parvo, metuensque futuri.* Cic. *Vir singulari bonitate & modestiâ præditus.* Id. *Oculis & auribus captus.* Curt. *Conscientiâ fretus in regiam venerat.* Senec. *Quod non opus est, asse carum est.* Plaut. *Vile est viginti minis.* Propert. *Auro venalia jura.*

II. Hæc participia generis originem indicantia, Genitus, natus, satus, ortus, editus, & similia, ablativum petunt, præpositionibus, E, EX, vel DE, intellectis: haud rarò etiam expressis: ut, Virg. *Dei genite & geniture Deos.* Cic. *Filii iustâ uxore nati.* Virg. *Sate sanguine Divum, Tros Anchisiade.* Hor. *Divis orte bonis, optime Romulæ Custos gentis.* Id. *Macenas utavis editæ regibus.* Item, Mart. *Ex Iberis & Celtis*

Celtis genitus. Cic. Circe è Perseide Oceani filiâ nata. Ovid. Ilia cum Lauso de Numitore sati. Sall. Quòd ortus ex concubina erat. Ovid. Cùm te contenta marito, Edita de magno flumine Nympha sui.

NOT. Dignus, indignus, & contentus, cum genitivo interdum construuntur: ut, Balb. ad Cic. *Suscipe curam & cogitationem dignissimam tue virtutis. Virg. Magnorum haud unquam indignus avorum. V. Patere. Vixit angusti clavi contentus.*

Adjectiva GENITIVUM vel ABLATIVUM regentia.

20. Copia quo rerum, vel significatur egestas,
Mobile, nunc patrium gaudet, nunc sumere sextum.

Adjectivum copiae vel inopiae regit genitivum vel ablativum.

I. Copiae: ut, Ovid. *Res est solliciti plena timoris amor. Juven. Maxima quaeque domus servis est plena superbis. Virg. Dives equum, dives pictae vestis & auri. Hor. Dives agris, dives possitis in sanore nummis. Lucan. Facunda virorum Paupertas fugitur. Plaut. Amor & melle & felle est fecundissimus.*

II. Inopiae: ut, Tac. *Inops consilii. Cic. Lentulus non tardus sententiis, non verbis inops. Ovid. Sanguinis atque animi pectus inane fuit. Cic. Nulla abs te per hos dies epistola inanis aliquà re utili & suavi venerat. Ovid. Vacuas caedis habete manus. Cic. Nihil tutum, nihil insidiis vacuum.*

III. Huc etiam referri possunt adjectiva participationem & privationem, item potentiam & impotentiam significantia, & alia his affinia: ut, Curt. *Omnium consiliorum ejus particeps. Cic. Si homo est, animal est mortale, ratione particeps. V. Patere. Juvenis immunis delictorum paternorum. Id. Omnibus humanis vitiis immunis. Stat. Illum, oro, extorrem regni, belloque fugatum, Redde mihi. Virg. Finibus extorris, complexu avulsus Iuli. Liv. Dum liber, dum mei potens sum. Virg. Terra antiqua, potens armis, atque ubere glebae. Senec. Spei metusque liber. Cic. Liber terrore animus.*

NOT. I. In his tamen plerisque variat constructio. Quaedam enim leguntur,

1. Cum genitivo solo, quantum constat; *Benignus, exors, impos, impotens, irritus, liberalis, magnificus, praelargus.*

2. Cum ablativo solo; *Beatus, disertus, frugifer, mutilus, tentus, distentus, tumidus, turgidus.*

3. Cum genitivo frequentius; *Compos, consors, egenus, exberes, exors, fertilis, indigus, parcus, pauper, prodigus, sterilis.*

4. Cum ablativo frequentius; *Abundans, cassus, extorris, fatus, frequens, gravis, gravidus, jejunus, liber, locuples, nudus, oneratus, onustus, ortus, pollens, solutus, truncus, viduus. Quibus addi potest captus, de quo reg. praeced.*

5. Cum utroque promiscuè, aut levi discrimine; *Copiosus, dives, facundus, ferax, immanis, inanis, inops, largus, magnus, [plurimum vocativo ma-*

ste,] *modicus, immodicus, nimius, opulentus, plenus, potens, refertus, satur, vacuus, uber.*

6. Cum præpositione addita : ut, *Copiosus, firmus, paratus, imparatus, inops, instructus, à re aliqua; pro, quod ad rem aliquam attinet. Extorris ab solo patrio. Liv. Orba ab optimatibus concio. Cic. Pauper, tenuis, facundus, modicus, parcus in re aliqua. Immunis, inanis, liber, nudus, solutus, vacuus (& hoc sæpius) à re aliqua. Potens ad rem, & in re.*

Nor. 2. Distinguendæ in his Scriptorum auctoritates. Quædam enim, (1.) Poëtarum sunt propriæ : ut, *Hor. Liber laborum. Id. Vini somnique benignus. Virg. Abundans lactis. Sil. Tenuis opum.* (2.) Quædam paulo insolentiores, nec ad usum communem traducendæ : ut, *Captus animi, ap. Tac. Neque animo aut lingua satis compotes, ap. Sall. Fama atque fortuna expertes, ap. eund.*

Sectio Secunda.

De REGIMINE VERBORUM.

REGIMEN VERBORUM in tres classes distribui potest : quarum scilicet prima Verborum Personalium, secunda Verborum Impersonalium, tertia denique Infinitivi, Participiorum, Gerundiorum & Supinorum Regimen complectatur.

§ 1. Regimen VERBORUM PERSONALIUM.

I. Verba personalia GENITIVUM regentia.

21. Officium quoties, possessio, proprietasve Inuitur, casum sibi SUM servire secundum Postulat. In recto, vice sed Pronomina patrum, Possessiva volunt tantummodo neutraque poni.

I. SUM, quoties possessionem, proprietatem aut officium significat, regit genitivum : ut, *Cic. Jam me Pompeii totum esse scis. Id. Cujusvis hominis est errare; nullius, nisi insipientis, in errore perseverare. Id. Hoc sentire prudentiæ est; facere, fortitudinis; sentire verò & facere, perfectæ cumulataque virtutis. Id. Adolescentis est majores natū revereri.*

II. At pro Pronominibus primitivis, *mei, tui, sui, nostri, vestri, eorum* possessivis, *meum, tuum, suum, nostrum, vestrum*, in nominativo & neutro genere tantum utimur : ut, *Ter. Non est mentiri meum. Id. Tuum est, si quid præter spem evenit, mihi ignoscere. Ovid. Vestrum dare, vincere nostrum est.*

NOT. [1.]

NOT. [I.] In his intelligendum est, officium, munus, negotium, res, proprium [opus nempe, vel negotium:] quæ quandoque exprimuntur; ut, Ter. Neutiquam officium liberi esse hominis puto. Cic. Principum munus est resistere levitati multitudinis. Cæs. Docent sui iudicii rem non esse. Cic. Sapientis est proprium, nihil quod pœnitere possit, facere. Id. Tuum est hoc munus, tuæ partes. * Aliter præcedens substantivum repeti potest; ut, Hic liber est [liber] fratris. Hoc pecus est [pecus] Melibæi.

NOT. 2. SUM, cum animi vel corporis affectio significatur, nunc genitivo, nunc ablativo jungi potest: ut, Plin. Erat puer acris ingenii. Cic. Tu fac animo forti magnoque sis. Colum. Sit amplissimi corporis, cervice validâ. Sed de hac constructione dictum suprâ, reg. 12.

22. Vult satago patrum, miseresco cum misereri, Affectusque animi tales signantia quædam.

I. Misereor, miseresco, & satago, regunt genitivum: ut Virg. Misereor laborum Tantorum; misereor animi non digna ferentis. Id. Arcadii, quæso, miserescite Regis. Ter. Is quoque suarum rerum satagit.

II. Alia quædam verba animi affectionem significantia cum genitivo nonnunquam construuntur: ut, Pendeo animi, Discrucior animi, Fastidit mei, &c. At de his paulò accuratius sequente Appendice dicetur.

A P P E N D I X.

De aliis verbis cum genitivo constructis.

I. Nonnulla alia verba sunt, affectionem animi significantia, quæ, quamvis Latinorum more cum ablativo, vel accusativo, vel aliter construuntur, interdum tamen, ad Græcorum imitationem, cum genitivo iuncta inveniuntur: qualia sunt, Ango, decipior, desipio, discrucior, excrucio, fallo, & fallor, fastidio, invidéo, lator, miror, pendeo, studeo, vereor: ut, Plaut. Absurdè facis qui angas te animi. Hor. Dulci laborum decipitur sono. Plaut. Desipiebam mentis. Ter. Disruciatur animi. Id. Antipho me excruciat animi. Lucret. Nec me animi fallit. Plaut. Nec satis exaudiebam, nec sermonis fallibar tamen. Id. Abiit, neque me certiorum fecit: fastidit mei. Hor. Neque illi depositi ciceris, nec longa invidit ovens. Virg. Nec veterum memini, latorve malorum. Id. Iustitiane prius miror, belline laborum. Cic. Ego quidem vehementer animi pendeo. Poëta vetus apud eund. Qui te nec amet, nec studeat tui. Ter. Neque huius sis veritus fœmina primaria.

II. More itidem Græco cum genitivo interdum construuntur hæc verba sequentia: Abstineo, desino, desisto, quiesco, regno: item, adipiscor, condico, credo, frustror, furo, laudo, libero, levo, participo, prohibeo: ut, Hor. Abstincto (Dixit) irarum calidaeque rixe. Id. Desine mollium Tandem querelarum. Virg. Tempus desistere pugna. Quadrig. ap. Gell. Manu significare cepit, ut quiescerem.

pugna. Hor. *Et quæ pauper aquæ Daunus agrestium Regnavit populorum.* Tac. *Nihil abnuens, dum dominationis adipisceretur,* al. *apisceretur.* Liv. *Quarum rerum condixit pater patratus populi Rom. patri patrato Latinorum.* Plaut. *Cui omnium rerum ipse semper credit.* Gell. *Captionis versute excogitata frustratus est.* Senec. *Regni Laius rapti furit.* Sil. *Laudabat leti juvenem.* Ulpian. *Quo cura & tutela liberetur.* Plaut. *Me omnium jam laborum levas.* Id. *Pæternum servum sui participat consilii.* Sil. *Capta prohibere nequiret Cùm Pans aquila.* Nisi aquila hic potius dativus sit.

NOT. 1. Pleraque ex iis, quæ numero 1mo adduximus, exempla Poëtarum sunt & Historicorum, nec propterea ad usum communem transferenda. Usitatio autem horum verborum constructio ita se habet: *Anger, desipio, discrucior, fallor, animo.* Hoc animum meum excruciat. *Fustidia, miror, vercor, aliquem, vel aliquid.* Lector aliquæ re, Invideo alicui laudes, vel laudibus alicujus. *Pendeo animi, vel animo:* at pluraliter, *Pendemus animis, non animorum.* *Studeo alicui, vel aliquid.* Ex his etiam quædam cum infinitivo: aut cum particulis, *quod, ut, ne,* & subjunctivo, construuntur.

NOT. 2. Exempla numeri 2^{di} ferè omnia poetica sunt. Longè autem frequentius dicimus; *Abstineo maledictis, & à maledictis, animum à scelere, &c.* *Desino aliquid, & ab aliquo.* *Desisto incepto, de negotio, ab illâ mente.* *Quiesco à labore.* *Regnare omnibus oppidis,* Cic. *subaudito in.* *Gratias regnare per urbes.* Virg. *Adipsi aliquid.* *Condicere operam alicui; condicere cænam, sive ad cænam.* *Credere alicui omnia.* *Frustrari in re aliqua.* *Furere de aliquo.* Cic. *Furere recepto amico.* Hor. *Furere Inachiâ.* Id. *Laudare mortem alicujus.* *Levare aliquem sollicitudine, & alicujus sollicitudinem.* *Liberare malo, & à malo.* *Participare aliquem aliquæ re, & aliquid cum aliquo, & participare aliquid, sensu mutato,* Cic. *Prohibere aliquem aditu, à pugna, & prohibere aliquid alicui.*

2. Verba personalia DATIVUM regentia.

23. EST dandi casum, per HABET resolubile, poscit.

EST pro habeo regit dativum personæ: ut, Ter. *Suus cuique mos est.* Virg. *Sunt nobis mitia poma.* Ovid. *An nescis longas regibus esse manus?* i. e. *Quisque habet suum morem.* *Nos habemus mitia poma.* *An nescis reges habere longas manus?*

24. EST AFFERRE notans, habeo, do, verto, relinquo, sæpè dabunt geminos, tribuo, fore, ducoque, ternos.

SUM pro AFFERO acceptum: item, *forem, do, duco, habeo, tribuo, relinquo, verto,* & quædam alia, regunt duos dativos, alterum personæ, alterum rei: ut, Curt. *Tibi saluti fuit,* i. e. *salutem attulit.* Cic. *Pergite ut facitis, adolescentes;* atque in id studium, in quo estis, incumbite: ut & vobis honori, & amicis utilitati, & republicæ emolumento esse possitis. Ovid. *Sibi enim fore cetera cura.* Virg. *Fistula, Dametas dono mihi quam dedit olim.* Ter. *Tu nunc tibi id laudi ducis.* Id. *Utrum studiōne id sibi habet, an laudi putat fore?* Cic. *Quod illi tribuebatur ignavia.* Ter. *Ea relicta huic arrhaboni* est

est pro illo argento. Hor. Nec timuit sibi ne vitio quis uerteret olim.
Catull. Miserunt mihi muneri Fabullus & Verannius. Ter. Me mea
omnia bona doti dixisse illi.

NOT. 1. Dativus personæ sæpè omittitur : ut, Hor. Exemplo est
magni formica laboris ; supple, nobis. Plaut. Nucleum amisi, reli-
quit pignori putamina ; supple, mihi. Cic. Habere quæstui rempu-
blicam turpe est ; supple, alicui.

NOT. 2. Pro dativo rei, nominativus interdum vel accusativus
ponitur : ut, Curt. Cæteris, ut parcius instarent, fuere documentum.
Virg. Idem amor exitium pecori est pecorisque magistro ; pro, docu-
mento, exitio. Cic. Me idem non assequi, dedecus est nostrum ; pro,
dedecori est nobis. Sic, Est argumento, indicio, præsidio, dicimus ;
vel argyumentum, indicium, præsidium. Sic etiam, dare donum, &
dono ; nuptum, & nuptui : Relinquere regnum prædæ, & prædam,
quomodo loquitur Justinus. Sic, Habeo rem religioni, dixit Cicero ;
pro quo, Religio est mihi aliquid facere, usitatus dicimus.

NOT. 3. Huc spectant nominandi formulæ : in quibus Auctores
nominativo, genitivo, & dativo utuntur ; rariùs quidem genitivo,
crebriùs autem dativo : (1.) Nomin. ut, Cic. In hac insula extre-
ma est fons aquæ dulcis cui nomen Arethusa est. Ter. Hecyra est
huic nomen fabulæ. (2.) Genit. ut, Plaut. Nomen Mercurii est mi-
hi. (3.) Dativ. ut, Liv. Trojæ & huic loco nomen est. Justin. Pto-
lemæus cui cognomentum Philopatori fuit. Virg. At puer Ascanius,
cui nunc cognomen Iulo Additur, &c. Liv. Mansit Sylviiis postea om-
nibus cognomen.

25. Omnia penè dabunt, cui quid sit, verba dativum.
Præcipuè hoc casu gaudent SUM nata, SATISQUE
Queis BENE vel MALE sit junctum : quoque præ-
posituræ,

Quæ SUPER, IN, POST, PRÆ, confîarunt multa,
vel OB, CON, (porro

ANTE, SUB, adjectis AD & INTER : Verbaque
Proficio, noceo, faveoque, indulgeo, parco,
Gratulor, auxilior, studeo, medeorque & adulator,
Pareo, & invideo, famulor, simul, impero, mando,
Derogo, patrocinator, placeo, succenseo, pugno,
Irascorque, minor, fido, cum supplico, credo ;
Plurimaque his sensu quæ sunt affinia. Verùm
Offendo, jubeo, ludo dant, & juvo, quartum.

Quod.

Quodlibet verbum admittit dativum personæ, aut rei, cui quacunque modo aliquid fit vel acquiritur: ut, Ter. *Si quid peccat, Demea, mihi peccat.* Plaut. *Tibi aras, tibi ocas, tibi feris, tibi eadem & metis.* Cic. *Non omnibus dormio.* Ter. *Non rete accipitritenditur, neque milis.* Virg. *Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.* Hor. *Omniem crede diem tibi diluxisse supremum.* Ovid. *Semper tibi pendeat hamus: Quo minimè credis gurgite, piscis erit.*

Hæc regula est multò omnium generalissima: ad eam autem specialius reduci possunt:

I. Composita cum verbo *SUM*, præter *possum*: ut, Cæs. *Pollio omnibus negotiis non interfuit solum, sed etiam præfuit.* Cic. *Nec sibi, nec alteri profuit.*

II. Verba composita cum adverbis *SATIS*, *RENE & MALE*: ut, *Satisfacio, satifido, benefacio, benedico, bene volo, malefacio, male dico.* Cic. *Cæteris satisfacio omnibus, mihi ipsi nunquam satisfacio.* Id. *Deridet, cum sibi ipsum jubet satisfacere Rabonium.* Sall. *Pulchrum est benefacere reipublicæ; etiam benedicere haud absurdum.*

III. Multa verba cum his decem præpositionibus composita: *AD, ANTE, CON, IN, INTER, OB, POST, PRÆ, SUB & SUPER.*

AD: ut, *Accedo, accresco, accumbo, acquiesco, adno, aduato, obsequito, adhareo, adsto, adstipulor, advolvor, affulgeo, allabor, allaboro, annuo, appareo, applaudo, appropinquo, arrideo, aspiro, assertior, assideo, assisto, assuesco, assurgo.* Hor. *Quibus hæc, sint qualicunque, Arridere velim.* Virg. *Aspirat primo Fortuna labori.*

ANTE: ut, *Antecello, anteo, antesto, antecerto.* Cic. *Antecellere omnibus ingenii gloriâ contigit.* Plaut. *Virtus omnibus rebus antest.*

CON: ut, *Colludo, concino, confono, convivio.* Cic. *Ut omnis oratio moribus consonet.* Hor. *Puer—gestit paribus colludere.*

IN: ut, *Incumbo, intermic, inlio, ingemisco, inheres, infideo, inflo, infisto, infudo, insulto, invigilo, illacrymo, illudo, immines, immorior, immoror, impendeo.* Hor. *Congestis undique saccis Indermis inhians.* Cic. *Impendent hominibus multa & variâ genera mortis.*

INTER: ut, *Intervenio, intermico, intercedo, intercido, interjaceo.* Ovid. *Nulli sincera voluptas, Sollicitique aliquid letis intervenit.* Claud. *Rusilum squamis intermicat aurum.*

OB: ut, *Obrepro, obluitor, obtrecto, obstrepro, obmurmuro, occumbo, occurro, occurso, obsto, obfisto, obvenio.* Senec. *Vitia nobis sui virtutum nomine obrepunt.* Virg. *In utrumque paratus, Seu versare dolos, seu certa occumbere morti.*

POST: ut, *Postpono, posthabeo.* Ovid. *Vos est postponere natam Ausa suis.* Virg. *Posthabui tamen illorum mea seria ludo.*

PRÆ: ut, *Præcedo, præcurro, præeo, præfideo, præluceo, præmito, præsto, prævaleo, præverto.* Cic. *Ut certis rebus certa signa præcurrerent.* Id. *Homo cæteris animantibus plurimum præstat.*

SUB: ut, *Succedo, succumbo, sufficio, suffragor, subcreſco, ſubdeleo, ſubjaceo, ſubrepo.* Cæſ. *Cohortatur ne labori ſuccumbant.* Juvén. *Unus Pellæo juvéni non ſufficit orbis.*

SUPER: ut, *Supervenio, ſupercurro, ſuperſto.* Liv. *Huic tætitia Quinctius ſupervenit.* Plin. *Id quod veſtigali ſupercurrit.*

IV. Verba variæ ſignificationis,

1. Verba proficiendi & nocendi: ut, *Proſcicio, proſum, placeo, comodo, proſpicio, caveo, metuo, timeo, conſulo pro proſpicio.* Item, *Noco, officio, incommodo, diſpliceo, inſidior.* Ovid. *Neve mihi noceat, quod vobis ſemper, Achivi, Proſuit ingenium.*

2. Verba ſavendi, auxiliandi, & eorum contraria: ut, *Faveo, gratulor, gratiſcor, grator, ignoſco, indulgeo, parco, aduler, plaudo, blandior, lenocinor, palpor, aſſentor, ſubparaſitor.* Item, *Auxilior, adminiculor, ſubvenio, ſuccurro, patrocinor, medeor, medicor, opitulor.* Item, *Derogo, detraho, invidéo, amulor.* Cic. *Qui diligebant hunc, illi ſavebant.* Ovid. *Qui vixit ſemper, viciſ ſis ut parcere poſſet.*

3. Verba imperandi, obediendi, ſerviendi, & reſiſtendi: ut, *Impero, præcipio, mando, moderor, pro modum adhibeo.* Item, *Pareo, auſculto, obedio, obſequor, obtempero, morem gero, morigeror, obſeundo.* Item, *Famulor, ſervio, inſervio, miniſtro, ancillor.* Item, *Repugno, obſto, reſuſtor, renitor, reſiſto, reſragor, adverſor.* Et apud Poëtas, *Pugno, certo, bello, contendo, concurro, luſtor.* Hor. *Imperat, aut ſervit collecta pecunia cuique.* Virg. *Placitõe etiam pugnabis amorĩ?*

4. Verba minandi & irascendi: ut, *Minor, comminor, interminor, irasco, ſuccenſeo.* Cic. *Tertio quoque verbo orationis ſuæ me appellabat, mihi minabatur.* Sil. *Succenſere neſas patriæ.*

5. Verba fidendi: ut, *Fido, conſido, credo, diſſido.* Hor. *Qui ſibi fidit, Dux regit examen.* Virg. *O formoſe puer, nimium ne crede colorĩ.*

6. Alia quædam verba, quæ in locos communes redigi vix poſſunt: ut, *Nubo, excello, hæreo, ſupplico, cedo, (pro locum do) deſpero, operor, præſtolor, prævaricor, recipio tibi, (i. e. promiſſo) pepigi, (i. e. promiſi) renuncio, (i. e. abſtineo & alieno me) reſpondeo, (pro ſatiſſacio) tempero, (pro abſtineo) ſtudeo, vâco, (i. e. operam do) convictor.*

✠ E ſuperioribus verborum claſſibus EXCIPE, *Jubeo, offendo, laedo & juvo*, quæ non dativum, ſed accuſativum petunt: ut, Lucan. *Dextræque ſilentia juſſit.* Hor. *Cur ego amicum Offendam In nugis.* Cic. *Injuſtè neminem læſit.* Ovid. *Juvis ſacundia cauſam.*

NOT. 1. Quæ ſuprà recensuimus verba, cum dativo magis peculiari modo conſtructa, omnia ſerè neutra ſunt, aut neutralis ſignificationis. Deaſiſivis autem accuſativum una cum dativo regentibus paulò inferius dicetur.

NOT. 2.

Not. 2. Pleraque hujus structuræ verba hic sigillatim sunt enumerata : quæ eo consilio à nobis factum, ne quis imprudens existimet alia omnia ejusdem, sive compositionis, sive significationis verba, pari ratione dativum recipere. Longè enim plurima sunt, cum præpositionibus *AD*, *ANTE*, *CON*, &c. composita, quæ hujusmodi dativum planè respuunt : ut, *Adlo*, *antegredior*, *inco*, *intercurso*, *obsideo*, *postvenio*, *prævenio*, *subsilio*, *superato*, &c. Innumera itidem sunt, commodum, auxilium, favorem, &c. etrâ significantia ; quæ tamen non cum dativo, sed cum accusativo, vel aliter, construuntur : qualia sunt, *Levo*, *erigo*, *alo*, *nutrio*, *amo*, *diligovexo*, *crucio*, *averfor*, &c.

Not. 3. Quin etiam ex iis quæ suprà posita sunt, haud pauca aliter constructa inveniuntur ; idque eadem significatione, vel diversâ.

I. Verba neutra, sub eadem significatione variè constructa.

Accedere muris, *Liv.* ad urbem, *Sall.* in oppidum, *Cic.* accedere domos infernas, *Virg.* accedere alicui, i. e. assentiri, *Quintil.*

Accidit auribus, *Plin.* ad aures, *Liv.* genibus, *Id.* ad genua, *Suet.* in te isthuc verbum, *Ter.*

Accubare horreis, *Hor.* scortum, *Plant.* alicui in convivio, *Cic.* apud aliquem, *Id.* *Sic.*

Accumbere epulis, *Virg.* in epulo, *Cic.*

Acquiescere rei alicui, *Sen.* aliquâ re, *Cic.* at *sepius*, in aliqua re, *Id.*

Adequitate portæ, *Plin.* adequitate Syracusas, *Liv.*

Adesse pugnae, i. e. præsentem esse, *Cic.* in pugna, *Sall.* ad exercitum, *Plant.* adesse amicis, i. e. auxiliari, *Cic.*

Adhærere lateri, *Liv.* ad turrim, *Cæs.* in me, *Cic.* fronte, *pro* in fronte, *Ovid.* *Sic.*

Adhærere justitiæ, *Cic.* ad saxum, *Id.* in hanc materiam, *Id.*

Adhinnire equæ, *Ovid.* equam, *Plant.* ad orationem, *Cic.*

Adjacere mari, *Liv.* mare, *Nep.*

Adnare navibus, *Liv.* naves, *Cæs.*

Adnatæ insulæ, *Plin.* ad manum, *Id.*

Adreperè virorum animis, *Tac.* ad amicitiam alicujus, *Cic.*

Adstare mensis domini, *Mart.* ad Achillis tumulum, *Cic.* in conspectu, *Id.*

Adstrepere alicui, *Tac.* aures alicujus, *Plin.*

Adsultare vallo, *Sil.* moras portarum, *Stat.*

Advenire alicui, *Tac.* urbem, *Virg.* urbem, *Ovid.* *Sic.*

Adventare alicui, *Tac.* portis, *Stat.* locum, *Tac.* ad Italiam, *Cic.*

Adversari alicui, *Cic.* aliquem, *Tac.* *Advigilare alicui*, *Tib.* ad custodiam ignis, *Cic.*

Adulari alicui, *Curt.* aliquem, *Cic.* *Tac.*

Advolare rei, vel homini, *Plin.* *Virg.* ad equites, *Liv.* advolat rostra *Cic.* to, *Cic.*

Affluere alicui, *Ovid.* ad aliquid, *Cic.* *Allabi oris*, *Virg.* ad exta, *Liv.* aures alicujus, *Virg.*

Allatrare alicui, *Aur.* *Vitr.* aliquem *sepius*, *Liv.* *Plin.* *Col.*

Alludere alicui, *Plin.* ad mulierem, *Ter.*

Anniti hastæ, *Virg.* ad aliquid, *Cic.* liquid, i. e. conari perficere, *Plin.*

Antecedere alicui rei, *Cic.* aliquem, *Id.* antecedere aliquem ætate, nobilitate, magnificentia, *Justin.* *Suet.* alicui.

Antecellere alicui, *Cic.* rarissime aliquem.

Anteire alicui, *Cic.* aliquem, *Tac.* alicui ætate, *Cic.* omnes gloria, *Sall.* cæteros virtute, *Cic.*

Antestare cæteris virtute, *Gell.* cæteros robore, *Apul.*

Antevenire rei alicui, *Plant.* aliquem, *Sall.* tempus, *Claud.*

Antevertere alicui, i. e. ante eum venire, *Ter.* *Sic.* antevertere dampnationem veneno, i. e. prævenire, *Tac.*

At. antevertere rem rei, est præponere, Plaut.

Apparere alicui, i. e. officii aut obsequii causa præsto esse: ut, Lictores apparent consulibus, Liv. Apparent ad solum Jovis, Virg.

Appropinquare Britannia, Cas. portam, Hirt. ad portam, Id. appropinquat alicui pœna, Cic.

Arridere alicui, i. e. placere, Hor. Arridere ridentibus, Id. aliquid, Gell.

Aspirare cœptis, Ovid. ad aliquem, i. e. pervenire, Cic. ad laudem, i. e. contendere, Id. in euriam, Id.

Assistere alicui, Plin. ad fores, Cic. super aliquem, Virg. contra aliquem, Cic. Assistere equos, i. e. sistere, Stat.

Assuesco, assuesfacio, assuescio re aliqua: Genus pugnae quo assueverant, Liv. Puro sermone assuesfacta domus, Cic. Assuescere rei alicui, Liv. Operi assuescit, Id. Assuescere ad homines, Cas. in hoc assuescat, Quint.

Attendere Cæsari, Plin. juri, Suet. aliquem, Cic. res hostium, Sall. animum, Ter. animum ad rem aliquam, Cic.

Colludere alicui, Hor. cum aliquo, Cic. Confido, Vid. Fido.

Congruere alicui, Ter. cum re aliqua, Cic. inter se, Id.

Constare sibi, Cic. secum, Id. Constat inter omnes, Nep. Res nâni cum aliis constat, Aust. ad Her.

Consuescere alicui, Ter. cum aliquo, Plaut. libero victu, Colum. juvenum aratro, pro consuesfacere, Id.

Consulere alicui, Ter. famæ alicujus, Cic. de salute suâ, Id. durius in aliquem, Tac. in longitudinem, Ter. in commune, in medium, in publicum, Ter. Lucan. Plin. boni, Ovid. Vid. reg. 34.

Convenire alicui, Cic. cum re aliqua, Id. Convenit in eum hæc suspicio, Id. Cothurnus convenit ad pedem, Id. Conveniunt mores, Ter. Majestas & amor non conveniunt, Ovid. Aliquid mihi convenit cum adversariis, Aust. ad Her. Convenimus inter nos, i. laut. Inter omnes conve-

nit, Cic. Sævis inter se convenit ur sis, Juv.

Deficiunt mihi vires, Cas. me vires, Cic. Deficior viribus, Senec. omnibus rebus, Col. ab arte, i. e. destitutor, Ovid. Vid. reg. 35.

Derogare alicui, Cic. legi, Aust. ad Her. de lege, Cic. ex æquitate, Id. fidem alicui, Id. de fide alicujus, Id.

Desperare salutis alicujus, Cic. de republica, Id. pacem, Id. rempublicam, Id.

Defuescere honori, Sil. Desucta bello agmina, Virg. At, hoc dativo an ablativo dictum, incertum.

Defunt verba dolori, Ovid. In Antonio defuit hic ornatus, Cic. Paucæ ei centuriæ ad Consulatum defuerunt, Id.

Dominari cunctis oris, Virg. in catera animalia, Ovid. in civitate, Cic.

Excellere alicui dignitate, Cic. in aliqua re, Id. super omnes alios, Liv. præter cæteros, Cic. inter aliquos, Id.

Facere ad aliquid, pro prodesse vel convenire, Ovid. & alii frequenter. Rarò hæc notione, facere alicui, Prop. Hor.

Fidere, confidere rei alicui, Virg. Cic. re aliqua, Id. in re aliqua, Hirt.

Gratulor tibi hanc rem, Cic. hæc re, Cal. ap. eund. de hæc re, Cic. in hæc re, Id.

Hæret lateri, Virg. curru, Id. alicui in visceribus, Cic.

Ignoscere alicui, Ter. vitio, Ovid. peccatum suum alicui, Plaut.

Illudere alicui, Virg. aliquem, Ter. aliquid, Virg. in aliquem, Ter. in aliquo, Id.

Illabi rei alicui, Virg. in rem aliquam, Cic.

Illuxit dies alicui, Liv. aliquem, Plaut.

Imminere rei alicui, Ovid. in fortunas alicujus, Cic.

Immori studiis, Hor. in vino, Plin.

Impendere alicui, Cic. aliquem, Ter. in aliquem, Cic.

Incessit cura, cupido, timor alicui, Liv. V. Max. Sall. aliquem, Liv. Tac. in aliquem, Ter.

Incubare ovis, Col. ova, Plin. pecuniam, thesauris, Cic. Liv.

Incumbere toro, Virg. gladium, Plaut. E in

- in gladium, *Cic. labori, Sil. ad laudem, Cic. ad studia, Id. in studium, curam, cogitationem, Id.*
- Indulgeo illi, *Ter. me, Id. aliquid alicui, Suet.*
- Inhæreo & inhæresco rei alicui, *Ovid. in re aliquâ, Cic.*
- Inhiare auro, *Flor. bona alicujus, Plant. Virg.*
- Innare aquæ, *Liv. fluvium, Virg.*
- Innasci rei alicui, *Ter. in re aliquâ, Cic. innati eodem solo, Just.*
- Innatare flumini, *Plin. undam, Virg. in concham, Cic.*
- Inniti rei alicui, *Stat. re aliquâ, Liv. in re aliquâ, Cic. in aliquem, Plin.*
- Insidere rei alicui vel personæ, *Virg. collem, Plin. locum, Liv. in memoriâ, in animo, in medullis, i. e. firmiter inhære, Cic.*
- Insidunt apes floribus, *Virg. pardi insidunt condensâ arbore, Plin.*
- Infilire rei alicui, *Luc. in equum, Liv. tauros, Suet. supra lignum, Phadr.*
- Insistere curæ rerum, *Plin. vestigiis alicujus, Cic. viam, Ter. viâ, Id. in re aliquâ, Cic. in dolos, Plant. negotium, Id.*
- Instare operi, *Virg. victis, Liv. rectam viam, Plant. currum Marti, i. e. instanter fabricare, Virg. unum, i. e. instanter urgere, Ter.*
- Insuescere rei alicui, *Tac. re aliquâ, Colum.*
- Insultare alicui rei vel personæ, *Suet. Cic. fores Ter. patientiam alicujus, Tac. in miseriam alicujus, Auf. ad Her. bonos, Sall.*
- Insum rei alicui, *Sen. in re aliqua, Cic.*
- Insurgere regnis alicujus, *Ovid. in miseris, Stat.*
- Insufurrare alicui, *Cic. in aurem alicujus, Id.*
- Intercedit mihi tecum amicitia, *Cic. inter nos, Id.*
- Interdicere alicui provinciâ, *Suet. aquâ & igni, Cic. sœminis usum purpuræ, Liv.*
- Interfere rei alicui, *Cic. in re aliqua, Id.*
- Interjacere sulcis, *Col. duas Syrtis, Plin. Hæc inter eam & Rhodum interjacet, Id.*
- Intervenire alicui rei, *Tac. cognitionem, Id.*
- Invasit timor improbis, *Cic. Vis avartitæ in animos invaserat, Sall. Invadere urbem, Virg. in fortunas alicujus, Cic. in arcem causæ, Id.*
- Invidere honori alicujus, *Cic. honorem alicui, Her. aliquem, Ovid. in re aliqua, Cic.*
- Latet res mihi, *Lucan. Latet me, Virg.*
- Mederi alicui, *Cic. cupiditates, Ter. contra serpentum ictus, Plin.*
- Medicari alicui, *Virg. ictum cuspidis, Id.*
- Moderari animo, *Cic. gentibus, Sall. navim, Cic. omnia, Id.*
- Noocere alicui, *Cic. rarissimè aliquem, Plant.*
- Nubere alicui, *Cic. in clarissimam familiam, Id. Nupta cum aliquo, Id. Una nupta apud duos, Gell.*
- Obambulare muris, *Liv. ante portas, Id. Ætnam, Ovid.*
- Obequitare castris, *Liv. agmen, Curt.*
- Obrepere alicui, *Cic. in animos dormientium, Id. ad honores, Id. Tacitum te obrepet fames, Plant.*
- Obtrectare alicui, *Cic. laudibus alicujus, Liv. vires, V. Max.*
- Obumbrat sibi vinea, *Plin. Obumbrant Solem nubes, Id.*
- Occumbere morti, *Virg. mortem, Cic. morte, Liv.*
- Palpari alicui, *Plant. Palpare aliquem, Juv.*
- Parcere alicui, *Cic. labori, Ter. pecuniam, Plant. Ut parcerent sibi vitam, Gell. Talenta natis parce tuis, Virg. Ut à cædibus parceretur, Liv. Parcite oves nimium procedere, Virg.*
- Pepigit mihi aliquid, *Ovid. Pepigit cum aliquo, Suet. Pepigerunt inter se, Auf. ad Herenn. Sic, Paciscor alicui, Cic. cum aliquo, Id. Pacisci vitam ab aliquo, Sall. vitam pro laude, Virg.*
- Præcedunt vestræ fortunæ meis, *Plant. Præcedere aliquem virtute, Cas. omnes in re aliqua, Plin. Præcedere agmen, Virg.*
- Præcurrere alicui, *Cic. aliquem, Id. ante omnes, Cas.*

Præire alicui, *Stat. i. e. præcedere* aliquem. **Præire** alicui verba, sacramentum, *Liv. Tac. i. e. dictare*, **Præire** verbis, *Plaut. voce alicui, Cic. de scripto, Plin. Præire aliquem, Tac.*

Præiacens Asiæ vastum mare, *Plin. Præiacere castra, Tac.*

Præminere omnibus, *Sen. malos, Tac. Præsidere, urbi, imperio, Cic. exercitum, Italiam, littora Oceani, Tac.*

Præstare alicui, *Cic. omnibus humanitate, Id. omnes eloquentiâ, Nep.*

Præstolari alicui, *Cic. aliquem, Ter.*

Prævertere aliquid rei alicui, *Liv. uxorem præ republica, Plaut. Cursupedum prævertere ventos, Virg. Et passivè, Præverti hoc certum est rebus aliis omnibus, Plaut. Ut bellum præverti sinerent, Liv. Volucremque fugâ prævertitur Hebrum, Virg.*

Procumbere terræ, *Ovid. genibus alicujus, Id. ad genua, Liv. ante pedes, Ovid. in armos, Mori.*

Quadrare alicui, *Cic. in aliquem, Id. ad multa, Id. acervum, i. e. in quadrum redigere, Hor.*

Respondere alicui, *Cic. his, Cæs. ad*

hæc, ad postulata, Id. ad nomen, Liv. votis alicujus, i. e. satisfacere, Virg. ad spem, Liv.

Servire, inservire alicui, *Hor. Cic. rarissimè aliquem, Plaut. Turpil.*

Studere alicui rei, *i. e. operam dare, Cic. literas, Id. aliquid, i. e. cupere, Cic. in eam rem, Quint. in eâ re, Gell. Studere alicui, i. e. favere, Cic.*

Subesse rei alicui, *Cic. in realiquâ, Id. Subire muro, Virg. feretro, Id. Subeunt mihi cunctarum fastidia, Ovid.*

Subire testâ, *Virg. limina, Id. ad mœnia, Liv. ad portas, Id. in locum alicujus, Ovid. in cœlum, Plin. sub acumen styli, Cic. At subire onus, labores, penam, periculum, &c. item, subiit animum, mentem, ferè semper dicuntur.*

Subjacere monti, *Plin. ad aliquid, Quin.*

Succedere penatibus, *Virg. muro, Liv. murum, Sall. ad urbem, Liv. sub primam aciem, Cæs. in pugnam, Liv. Succedere alicui & in locum alicujus, Cic.*

Supervenire alicui, *Liv. Unda supervenit undam, Hor.*

¶ His addi possunt verba, quæ, apud Poëtâs præsertim, & more Græco, cum dativo construuntur; at frequentius, & more Latino, ablativum cum præpositione recipiunt: ut,

1. Verba contendendi & certandi: ut, *Contendo, certo, bello, pugno alicui, pro cum aliquo. Sic, Propert. Non tamen ista meo valeant contendere amori. Virg. Solas tibi certet Anytas. Stat. Magno bellare parenti.*

2. Distandi, dissentiendi, differendi: ut, *Distare, dissentire, discrepare, dissidere, differre rei alicui, pro à re aliqua. Sic, Hor. Paulum sepulchra distat inertia Celata virtus. Senec. Ne orationi vita dissentiat. Hor. Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti Discrepet, & quantum discordet parcus avaro, Id. Dissidens plebi, Id. Nisi quod pede certo Differt sermoni, sermo merus.*

3. Coëundi & miscendi: ut, *Hor. Ut placidis coëant immitia. Ovid. Concurre hosti. Propert. Concubuisse Dea. Virg. Mistâ Deo mulier; pro, cum placidis, cum hoste, &c.*

4. Arcendi & propullandi: ut, *Virg. Arcebis gravido pecori. Id. Solstitium pecori defendite; pro, à pecore.*

5. Verba passiva: ut, *Ovid. Non intelligor ulli. Id. Filius & Cereris frustra tibi semper ametur; pro, ab ullo, à te. Hor. Cœna ministratur pueris tribus; pro, à tribus pueris.*

II. Verba sub diversa significatione variè constructa.

Accedo tibi, *i. e. assentior: item, accresco.*

Accedo ad te, *i. e. adeo vel venio.*

Æmulor tibi, *i. e. invideo.*

Æmulor te, *i. e. imitor.*

Animadverto aliquid, *i. e. observo.*

- Animadverto in aliquem, i. e. punio.
 Ausculto tibi, i. e. obtempero.
 Ausculto te, i. e. audio.
 Caveo tibi, i. e. prospicio tibi, *ut amico*.
 Caveo te, i. e. vito, *ut inimicum*.
 Cavere de re aliqua, i. e. cautionem dare.
 Cedere alicui, i. e. locum dare.
 Cedere jure suo, i. e. de jure suo decedere.
 Consulo tibi, i. e. prospicio vel provideo. Sic, consulo in te.
 Consulo te, i. e. consilium à te peto.
 Consulo boni, i. e. bonum judico.
 Convenit hoc mihi, i. e. conveniens est mihi.
 Convenit mihi cum illo, i. e. cum illo consentio.
 Conveniam hominem, i. e. hominem alloquar.
 Cupio tibi, i. e. faveo.
 Cupio aliquid, i. e. desidero, seu ex peto.
 Deficit mihi, i. e. deest.
 Deficit me, i. e. destituit.
 Deficere ab aliquo, i. e. desiciscere.
 Detrahere alicui, i. e. ejus famam minuire.
 Detrahere aliquem, i. e. ex superiore loco trahere.
 Do tibi literas, i. e. alii perferendas.
 Do ad te literas, i. e. ad te scribo.
 Fœnero vel fœneror tibi, i. e. do tibi ad usuram vel lucrum.
 Fœneror abs te, i. e. fœnori accipio. seu ad usuram.
 Horrere alicui, i. e. timere alicui, *Plin.*
 Horrere aliquem, i. e. horrore concuti propter aliquem, *tamquam hostem*.
 Imponere alicui, i. e. decipere aliquem.
 Imponere aliquid alicui, i. e. superimponere, *ut onus*.
 Manere absolute, i. e. commorari.
 Manere aliquem, i. e. expectare.
 Metuo tibi, i. e. sollicitus de te sum, *ut amico*.
 Metuo te, vel à te, i. e. ut hostem, ne mihi noceas.
 Peto aliquid alicui, i. e. cupio dari.
 Peto abs te, i. e. rogo.
 Peto pœnas de aliquo, i. e. sumo supplicium de aliquo.
- Peto aliquem gladio, i. e. adior vel percutio.
 Peto locum, i. e. adeo vel tendo ad locum.
 Præire alicui, i. e. ante aliquem ire.
 Præire verba, i. e. ea prius proferre ab alio mox recitanda.
 Præstare alicui silentium, i. e. dare, concedere.
 Præstare aliis vel alios virtute, i. e. antecellere.
 Præstare se virum, i. e. præbere vel exhibere.
 Præstare culpam vel damnum, i. e. in se transferre.
 Præstabo eum facturum, i. e. recipio, vel fidejubeo eum esse facturum.
 Prospicio, provideo, tuæ salutis, i. e. salutem tuam procuro.
 Prospicio, provideo periculum, i. e. prævideo.
 Recipio tibi, i. e. promitto. Sic, recipio in me.
 Recipio me in locum, i. e. confero.
 Refero tibi, i. e. narro.
 Refero ad senatum, i. e. Senatui consultandum propono.
 Referre aliquem, i. e. alicui similem esse.
 Renuncio muneri, hospitio, i. e. repudio munus, hospitium.
 Renuncio Consulem, i. e. declaro, proclamo.
 Solvoti aliquid, i. e. persolvo, numerum.
 Solvo aliquem, i. e. vinculis libero.
 Sufficere alicui, i. e. satis esse.
 Sufficere alicui arma, i. e. subministrare.
 Sufficere aliquem, i. e. in alterius locum substituere.
 Temperare linguæ, manibus, i. e. modum imponere.
 Temperare cædibus, & à cædibus, i. e. abstinere.
 Temperare orbem, vires, ratem, i. e. regere, vel intra ordinem ac mensuram suam cohibere.
 Timeo tibi, ac te: ut, metuo.
 Vacare rei alicui, i. e. operam dare. Sic, in vel ad aliquam rem, *Ovid.*
 Vacare ab officio, i. e. cessare, otiosum esse.
 Vacare culpâ, i. e. carere.
 Vacat mihi, i. e. otium est mihi.

APPENDIX.

Hortor, & invito, voco, provoco, pertineoque,
Atque animo, spectro, stimulo, conformo, lacesso,
AD sibi cum quarto sociant; & verba localem
Plurima quæ motum signant: sed & his vice quarti
Sæpe dedit gates ternum. Variataque demum
In quibus AD junctum est verbis, structura notanda est.

I. Hæc verba, Hortor, invito, voco, cæteraque in textu posita, non dativum, sed accusativum cum præpositione AD, recipiunt: ut, Cic. Cum ad laudem milites hortaretur. Id Ad cenam hominem invitavit. Virg. Eurum ad se Zephyrumque vocat. Cic. Ut ipsum Hectorem provocasse ad pugnam pæniteret. Liv. Tribunos plebis appello, & provoco ad populum. Cic. Non est obscurum ad quem suspicio maleficii pertineat, &c.

II. Item verba motum de loco in locum significantia; qualia sunt, Eo, vado, curro, propero, festino, pergo, fugio, &c. Et Porto, fero, lego-as, præcipo, tollo, traho, duco, verto, &c. Item, Incito, suscito, tendo, vergo, inclino, & similia propensionem ad rem notantia, accusativum petunt cum AD, vel IN: ut, Ter. Ire ad meretum. Nep. In jus de sua re nunquam lit. Ovid. Serius aut citius sedem properamus ad unam. Id. Tendit ad ardua virtus. Stat. Verginur in senium.

+ At Poetæ dativo nonnunquam, pro accusativo cum præpositione, utuntur: ut, Virg. It clamor cælo. Id. Inferretque Deos Latia; pro, ad cælum, in Latium. Sic id. Virg. Hædorumque gregem viridi compellere bibisco. Ovid. Lux tarde discedere visa Præcipitatur aquis; pro, ad bibiscum, in aquis.

III. Verba cum præpositione AD composita variè construuntur, 1. Enim, quædam solum ferè dativum admittunt: ut, Assideo, assurgo, adversor alicui. 2. Quædam solum ferè accusativum, cum AD vel IN: ut, Accio, accorro, adhortor, advoco, allicio, alligo, attraho. 3. Quædam utrumque: ut, Accedo, accido, adhæresco, adrepo, affluo. Item, Accingo, accommodo, addo, adfero, adhibeo, adjicio, affigo, allido, appono, & multa alia. 4. Quædam accusativum demptâ præpositione: ut, Advebor, affor, allequor, alluo, attono. 5. Quædam denique accusativum, præpositione vel additâ vel demptâ: ut, Adeo, adveho, advento, aggredior, ascendo, aspicio.

3. Verba personalia ACCUSATIVUM regentia:

26. Activè quartum signantia verba repossunt.

Verbum activè significans regit accusativum rei aut personæ in quam transit actio, sive activi generis sit, sive deponens aut commune: ut, Cic. Hæc studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugium & solatium præbent. Pub. Iracundiam qui vincit, hostem superat maximum. Ovid. Estque pati pœnas quàm meruisse minus. Ter. Hanc metui, ne me criminaretur tibi. Claudian. Superbia—comitatur honores.

NOT. I.

NOT. 1. Interdum verbum regens per Ellipsin reticetur: ut, Virg. *Dī meliora piis, erroremque hostibus illum*, sc. *dent*. Cic. *Quid multa?* sc. *dicam*, vel *loquar*. Ter. *Egōne illum?* *quæ illum?* *quæ me?* supple, *patiar*, *recepit*, *exclufit*, aut similia. Cic. *Manum de tabula*, sup. *auffer*.

NOT. 2. Nonnunquam & ipse accusativus intelligitur: ut, *Obiit*, sc. *mortem*. Ter. *Solus Sannio servat domi*, sc. *res quæ sunt domi*. Id. *Facile ut pro Eunuchō probes*, sc. *te*. Virg. *Nox humida cælis Præcipitat*, sc. *se*. Id. *Cum faciam vituld*, sc. *sacra*.

NOT. 3. Interdum accusativj vices supplet verbum infinitum, vel alia oratio: ut, Hor. *Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum*; pro, *dulcem sermonem*, & *decorum risum*. Gell. *Pænitere tanti non amo*; pro, *pænitentiam*. Ter. *Quod te purges, hujus non faciam*; pro, *purgationem tuam*.

NOT. 4. Quædam verba activa constructione variant: ut, *Appellare tribunos*, & *ad tribunos*: *Cavere malum*, à malo, & *malo*; *Cognoscere ex aliquo aliquid*, & *de re aliqua*; *Colere*, *incolere*, *habitare locum*, & *in loco*; *Queri injuriam*, & *de injuria*, &c.

APPENDIX de verbis Neutris, sive Absolutis.

*Neutra quæque & quartum cognati significatûs
Admittunt, primos aliterque novantia sensus.*

Verba neutra admittunt post se accusativum;

1. Sux originis: ut, Plaut. *Modicè & modicè melius est vitam vivere*. Id. *Neque herile negotium plus curat, quàm si non servitutem serviat*. Senec. *Hilarem insaniam insanire*. Ter. *Cantilenam eandem canis*.

2. Cognatæ significationis: ut, Virg. *Longam incommitata videtur ire viam*. Hor. *Non pugnavit ingens Idomeneus Sthenelusque solus Dicenda Mûsis prælia*. Plaut. *Soleo hercle garrere nugæ*. Id. *Lucbis nova nupta facem*. Hoc etiam referri possunt, *Prandere olus*, ap. Hor. & *Cænare aprum*, ap. eund.

3. Cum sensu metaphorico, aut aliter à primitivâ eorum significatione mutato, accipiuntur: ut, Virg. *Corydon ardebat Alexin*, i. e. vehementer amabat. Hor. *Sulcos & vinea crepat mera*, i. e. cum crepitu memorat. Id. *Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat*, i. e. Cyclopa saltando representaret. Juv. *Qui Curios simulant, & Bacchanalia vivunt*, i. e. vitâ suâ exhibent speciem Bacchanalium. Pers. *Sonat vitium percussa fidelia*, i. e. sonus suo vitium indicat. Similliter ferè exponi possunt, *Olet hircum*. Hor. *Spirat Deum*, Apul. *Anbelat crudelitatem*, Auct. ad Herenn.

4. Cùm significationem quasi activam induunt: ut, Justin. *Abolere maculam*, Stat. *Laborare arma*. Virg. *Clamare aliquem nomine*. Hor. *Horret iratum mare*. Catull. *Annuat omnia omnibus*. Ter. *Ego illius sensum pulchrè calleo*. Hor. *Mediasque fraudes Palluit audax*.

NOT. 1. Verbis neutris, pro accusativo, vel suæ originis, vel cognatæ significationis, sæpè ablativus subjicitur: ut, Cic. *Patiamur illum ire nostris itineribus*. Virg. *Nostro doluisti sæpè dolore*. Plaut. *Bene ei, qui hoc gaudio gaudet*. Senec. *Bella res est mori suâ morte*. Suet. *Morte obiit repentind*.

NOT. 2.

NOT. 2. Poëta accusativos adjectivorum in neutro genere utriusque numeri, verbis neutris, eorumque participiis, adverbiorum loco adjiciunt: ut, Virg. *Torvumque repente clamat*; pro, *torvè*. Hor. *Mens lata tur turbidum*; pro, *turbide*. Virg. de victore equo, *Et pede terram Crebra ferit*; pro, *crebrè*. Id. *Transversa tuentibus hircis*; pro, *transversè*.

NOT. 3. Frequens est Ellipsis præpositionis CIRCA, vel PROPTER, in accusativis, hoc, id, quid, aliquid, quicquid, nihil, idem, illud, tantum, quantum, multa, pauca, alia, cætera, omnia: ut, Plaut. *Propter te hæc petco*. Ter. *Num id lacrumat virgo?* Plaut. *Scio quid erres*. Hor. *Quicquid delirant Reges, plestantur Achivi*.

27. Verba recordandi, quæque his contraria, quarto Vel patrio gaudent: MEMINI sed dispare sensu Accipit aut patrium, vel DE mediante Latinum.

I. Verba memoriæ & oblivionis, sciz. *Recordor, memini, reminiscor & obliviscor*, promiscuè vel accusativum vel genitivum postulant, Accus. ut, Cic. *Est operæ pretium diligentiam majorum recordari*. Virg. *Numeros memini, si verba tenerem*. Cic. *Ea potius reminiscere, quæ digna tuâ personâ sunt*. Id. *Oblivisci nihil soles, nisi injurias*. Genit. ut, Cic. *Ipse certè cum aliquo dolore flagitiorum suorum recordabitur*. Mart. *Ipse jubet mortis te meminisse Deus*. Cæf. *Si bello persequi perseveraret, reminisceretur & veteris incommodi populi Romani, & pristinae virtutis Helvetiorum*. Cic. *Est proprium stultitiæ aliorum vitia cernere, oblivisci suorum*.

II. MEMINI, pro, mentionem facere, cum genitivo, vel ablativo, & præpositione DE, jungitur: ut, Quinçtil. *Neque omnino hujus rei usquam meminit Poëta*. Id. *De quibus multi meminerunt*.

NOT. I. *Recordor, & memini*, pro, memoriâ teneo, etiam cum ablativo & præpositione DE, inveniuntur: ut, Cic. *Tu si meliore memoriâ es, velim scire ecquid de te recordere*. Id. *De Planco memini*. Id. *Et de Herode & Mettio meminero, & de omnibus quæ te velle suspicabor*.

NOT. 2. In significatione recordandi frequens etiam est Phrasis, VENIT MIHI IN MENTEM; quæ sic construitur, *Venit mihi in mentem hæc res, hujus rei, de hæc re*: ut, Cic. *Si quid in mentem veniet*. Id. *Mihi solet venire in mentem illius temporis, quo fuimus unû*. Plaut. *Ut lepide atque astute in mentem venit de speculo*.

NOT. 3. Hæc omnia cum infinitivo, vel aliâ oratione, pro casibus quos alioqui recipiunt, construuntur: ut, Ter. *Virginem bonâ formâ memini videre*. Cic. *Nihil turpius, quàm quòd in scriptis oblivisceretur, quid paulò antè posuisset*. Virg. *Nec venit in mentem quorum confederis arvis*.

APPENDIX de verbis Vestiendi.

Induor, accingor, passivaque talia, quarto
Sæpè solent vates, alii sociare Latino.

Verba passiva vestiendi, qualia sunt, *Induor, amicio, cingor, accingor*; item, *exuor, discingor*, eorumque participia, sæpè apud Poëtas accusativo junguntur; apud alios verò ablativo: ut, Ovid. *Protinus induitur sociem cultumque Diana*. Virg. *Inutile ferrum cingitur*. Stat. *Terrificos humeris Ætolas amictus Exuitur*. Sic, Virg. *Exuvias indutus Achillei*. Claudian. *Hyems non frigore torpens, Non canas vestita nives*. Sil. *Verum ardens puero, castumque exuta pudorem*. * At cum ablativo, Curtius, *Polydamas veste Arabicâ induitur*. Liv. *Hispano cingitur gladio*. Cic. *Eleus Hippias gloriatus est, anulum quem haberet, pallium quo amictus, soccos quibus indutus esset, se suâ manu consecisse*. Tac. *Exutus omnibus fortunis*.

Verba ACTIVA alium casum unâ cum ACCUSATIVO regentia.

(I.) GENITIVUM cum ACCUSATIVO regentia.

28. *Accuso, absolvo, damno*, cum fratribus, optant
Criminis aut pœnæ patrium superaddere quarto.
Sæpè sed in sextum, modo DE præeunte, secundus
Vertitur, interdum demptâ quoque præpositurâ.
Has etiam leges imitantur verba monendi:
Quæ quandoque duos videas capientia quartos.

I. I. Verba accusandi, absolvendi, & damnandi, cum accusativo personæ regunt etiam genitivum criminis aut pœnæ.

Accusandi: *Accuso, ago, appello, arcesso, anquiro, arguo, incuso, infimulo, postulo, alligo, astringo*: ut, Plaut. *Qui alterum incusâ probri, eum ipsum se intueri oportet*. Ter. *Si herum infimulabis avaritiæ, malè audies*. Id. *Hic furti se alligat*. Plaut. *Homo furti sese astringet*.

Absolvendi: *Absolvo, libero, purgo*: ut, Aucl. ad Herenn. C. *Celcius iudex absolvit injuriarum eum, qui Lucilium poetam in scenâ nominatim læserat*. Liv. *Senatus nec liberavit ejus culpæ Regem, neque arguit*.

Damnandi: *Damno, condemno, infamo, noto*: ut, Ovid. *Parce tuum vatem sceleris damnare, Cupido*. Cic. *Ceteros non dubitabam primâ inertia condemnare, post etiam impudentia*.

2. Genitivus criminis, maximè cum his verbis, *Accuso, arguo, defero, postulo, appello, absolvo, damno, condemno, purgo*, in ablativum cum præpositione *DE* mutari potest: ut, Cic. *Non commit- tam posthac, ut me accusare de epistolarum negligentia possis.* Id. *Cujus etiam familiares de vi condemnati sunt.*

3. Ex his multa, ut, *Absolvo, libero, damno, condemno*, &c. cri- men pœnamve in ablativo sine præpositione admittunt: ut, Liv. *Latæ deinde leges, quæ consulem regni suspicione absolverent.* Cic. *Ego librarios tuos culpâ libero.* Virg. *Damnabis tu quoque votis.* Senec. *Omnium mortalium opera mortalitate damnata sunt.*

NOT. [1.] Hæc nomina CRIMEN & CAPUT, vel in genitivo, vel in ablativo, sed in posteriore serè absque præpositione, po- nuntur: ut, Apul. *Nunquam tam cunctanter hominem extraneum tot tantorumque criminum postulasset.* Suet. *A Senatu capitis dam- natus est.* Hor. *An commotæ crimine mentis Absolves hominem, & sceleris damnabis eundem?* Cic. *Si iniquus es in me iudex, condem- nabo eodem ego te crimine.* Id. *Nec ob eam rem capite damnarer.*

* At, capite plectere, vel punire, tantum dicimus, non capitis.

NOT. 2. Non omnia verba accusandi, &c. hic locum habent: neque e- nim *carpo, corripio, culpo, reprehendo, sugillo, taxo, traduco, vitupero, calumnior, crimino, excuso, punio, multo*, cum genitivo construuntur. Dicendum ergo, ex gr. non, *Culpare aliquem pertinaciâ, reprehendere avaritiâ, taxare ambitio- nis*, &c. sed *Culpare alicujus pertinaciâ, reprehendere avaritiâ, taxare ambi- tionem*. Quæ structura interdum etiam invenitur in iis accusandi verbis, quæ alioquin genitivum recipiunt. Nam non tantum dicitur, *Accusare adolescentes inertiam*; sed etiam, *Accusare inertiam adolescentium*. Sic enim loquitur Cicero: & Tacitus, *Incusare segnitiam alicujus*; pro, *aliquem seg- nitia*. Porro nec dixerò, *Excuso me tibi tarditatis, Multo te exsilii*; sed, *Excuso tibi tarditatem meam, Multo te exsilio*. Peculiare denique est, *Ago tecum furti, injuriarum*; non, *Ago te furti, injuriarum*.

NOT. 3. Usus auctorum hic consulendus, auctoritatesque probè distinguen- dæ. Sic, *Accuso* vel *damno furto, Arguo mendacio*, non dixerim: quia ne- minem ita locutum invenio. Similiter, *Increpare aliquem avaritiâ*, ap. Suet. *Notare aliquem incuria*, ap. Gell. *Castigare se dementia*, ap. Lactant. observanda potius quam imitanda. Tu potius ita loquare, *Increpare alicujus avaritiâ, Notare incuriam alicujus, Castigare suam dementia*.

NOT. 4. *Accuso, incuso, infimulo*, interdum cum duobus accusativis inve- niuntur: ut, Plaut. *Si id me non accusas.* Ter. *Qua tute dudum coram me incusaveras.* Plaut. *Sic me infimulare falsum facinus tam malum.*

II. Verba monendi, *Moneo, admoneo, commoneo, commonesacio*, hoc modo construuntur;

I Cum accusativo Personæ genitivum rei accipiunt: ut, Tac. *Milites temporis ac necessitatis monet.* Liv. *Qui admonerent fæde- ris eum Romani.* Quinçtil. *Grammaticos officii sui commoneamus.* Auct. ad Herenn. *Cum ipse te veteris amicitia commonesaceret.*

2. Sæpè, pro genitivo, ablativum cum præpositione **DE** habent: ut, Cic. *Ut Terentiam moneatis de testamento.* Id. *De quo vos paulò antè admonui.* Id. *Te neque præsens filius de liberorum caritate, neque absens pater de indulgentia patria commonebat?*

3. Interdum duos accusativos admittunt: ut, Cic. *Sed eos hoc moneo, desinant furere.* Ter. *Ridiculum est te isthuc me admonere, Clitipho.* Quorum posteriorem passivè retinent: ut, Cic. *Multa ostentis, multa in extis admonemur.*

NOT. Hæc verba frequentèr cum infinitivo, vel subjunctivo, præcedente **ut** vel **ne**, construuntur: ut, Cic. *Pietas erga parentes officium conservare monet.* Id. *Sed te illud admoneo, ut te antè compares, quotidieque meditare, resistendum esse iracundia.* Hor. *Immortalia ne speres, monet annus.*

(2.) **DATIVUM cum ACCUSATIVO regentia.**

29. Hæc casum ternum cum quarto verba requirunt;
Comparo, do, reddo, narro, nego, vindico, mitto,
Acquiro, solvo, paro, debeo, polliceorque,
Aufero cum demo, quæque his conformia, junge.

Verba comparandi, dandi, narrandi & auferendi regunt dativum cum accusativo.

1. Comparandi: *Comparo, compono, consero, æquo, æquiparo;* item, *Antepono, antefero, præpono, præfero;* & *postpono, posthabeo, postfero,* &c. ut, Virg. *Sic parvis componere magna solebam.* Cic. *Hoc animo scito esse omnes sanos, ut mortem servituti anteponant.*

2. Dandi: *Do, tribuo, largior, præbeo, ministro, suggero, suppedito.* Quibus affinia sunt verba Reddendi: *Reddo, restituo, retribuo, rependo, remetior;* Acquirendi, *Quæro, acquiro, paro, pario;* Promittendi, *Promitto, polliceor, recipio, spondeo.* Item, *Debeo, solvo, assero, vindico, mitto, relinquo;* & innumera alia: ut, P. Syr. *Beneficium dignis ubi des, omnes obliges.* Senec. *Nemo tam diva habuit faventes, Crastinum ut possit sibi polliceri.*

3. Narrandi: *Narro, dico, memoro, loquor, nuncio, refero,* &c. & his cognata; Declarandi, *Declaro, aperio, expono, explico, significo, indico, monstro, ostendo,* &c. Negandi, *Nego, inficio;* Confitendi, *Fateor, confiteor,* &c. ut, Ter. *Tu isti narrato omnem rem ordine.* Ovid. *Et patriæ rigidâ mente negavit opem.*

4. Auferendi: *Aufero, adimo, eripio, eximo, demo, surripio, detraho, excutio, extorqueo,* &c. ut, Cic. *Inimici mei mea mihi, non me ipsum, ademerunt.* Senec. *Eripere vitam nemo non homini potest; At nemo mortem.*

5. His denique addi potest infinitus penè, nec ullis certis classibus comprehendendus verborum activorum numerus: ut, *Facio tibi injuriam, Habere alicui fidem, Ago vobis maximas gratias, Gerere alicui morem, Venienti claudere portas*, Ovid. *Odi ego aurum*, multa multis sæpè suasit *perperam*, Plaut. Plurima denique ex activis & præpositionibus AD, IN, OB, PRÆ, SUB, composita: ut, *Addo, adfero, adjicio, adjungo: Infigo, injungo, inscribo, infero, irrogo: Oppono, offero, offundo, objicio: Præcludo, præscio, præparo, præscribo: Subdo, subjugo, submitto, suppono, &c.* de quibus exempla passim occurrunt.

NOT. 1. *Comparo, compono, consero*, sæpiùs cum ablativo & præpositione CUM construuntur: ut, Cic. *Ut hominem cum homine comparetis*. Quintil. *Causam nostram cum adversarii causâ componimus*. Cic. *Conferte hanc pacem cum illo bello*.

NOT. 2. Verba auferendi haud rarò ablativum recipiunt, cum præpositionibus, A, AB, DE, E, EX: ut, Cic. *Ab hoc abaci vasa omnia abstulit*. Id. *Eripite nos ex miseriis*. Plaut. *De magnis divitiis si quid demas, plus fit, an minus?* Interdum apud Poëtas sine præpositione: ut, Virg. *Vaginâque eripit ensen*. Ovid. *Demptum tenet arbore pomum*.

NOT. 3. In quibusdam structura commutatur: ut, *Afflare alicui venenum*, Aust. ad Herenn. *aliquem veneno*, Virg. & Ovid. *Aspergere labem alicui*, Cic. *aliquem labe*, Id. *Circundare oppido mœnia*, Id. *oppidum mœnibus*, Id. *Donare alicui rem*, Hor. *aliquem re*, Cic. *Impertire alicui salutem*, Cic. *aliquem salute*, Ter. *Induere sibi vestem*, Cic. *se veste*, Id. *Intercludere alicui com meatum*, Plaut. *aliquem com meatu*, Cæf. *Maclare Deo hostiam*, Ovid. *Deum hostiâ*, Cic. *Prohibere alicui rem*, Plaut. *aliquem re*, Cic. *aliquem a re*, Id. *Restituere alicui sanitatem*, Plin. *aliquem sanitati*, Id.

NOT. 4. Plurima denique sunt, quæ dativum permutant præpositione cum suocasu: ut, *Mittere, scribere epistolam alicui, vel ad aliquem; Imprimere aliquid animo, in animum, & in animo; Inducere soleas pedibus, & in pedes; Intendere telum alicui, & in aliquem; Rescribere literis, & ad literas; Suspendere aliquid arbori, in arbore, de arbore; Incidere ari, in as, & in are*.

(3.) *Duos ACCUSATIVOS regentia.*

30. *Celo* petit geminos, & verba rogantia quartos, Quæque docere notant: alias sed & omnia formas Sumere structuræ, quas carmine dicere nobis Haud facile est, glossæ monstrabunt ritè sequentes.

I. *Celo*, cum verbis rogandi & docendi, duos admittunt accusativos, priorem personæ, posteriorem rei.

1. *Celo*, ut, Ter. *Ea ne me celet, consuefeci filium*.

2. Verba rogandi: *Rogo, oro, exoro, obsecro, precor, posco, reposco,*

flagito : ut, Mart. *Cum rogo te nummos sine pignore, non habeo, inquis.* Virg. *Nulla salus bello : pacem te poscimus omnes.* Hor. *Nec potentem amicum largiora flagito.*

3. Verba docendi : *Docceo, edoceo, dedoceo, erudio* : ut, Cic. *Quid nunc te, asine, literas doceam?* Plaut. *Ego istam volo me rationem edoceas.* Stat. *Et quæ te leges præceptaque fortia belli Erudiit genitrix.*

II. In his omnibus structura variat. Nam

1. Diimus etiam, *Celo tibi rem, & Celo te de re* : ut, Nep. *Id Alcibiadi diutius celari non potuit.* Cic. *Bassus noster me de hoc libro celavit.*

2. Verba tum rogandi, tum docendi, nomen sæpissimè ablativo tribuunt ; illa personæ, cum præpositionibus *A, AB, vel EX* ; hæc rei, cum præpositione *DE* : ut, Plaut. *Ab amico alicunde argentum roges.* Cic. *Quid acta tua vita, quid studia à te flagitent, tu videbis.* Id. *Quid est tam arrogans, quàm de rebus divinis collegimus pontificum docere?* Sallust. *De itinere hostium Senatum edocet.*

3. *Instruo, instituo, formo, infirmo* aliquem artibus, absque præpositione ferè semper dicuntur. Item, *Imbuo* aliquem artibus, vel præceptis ; vix *in*, vel *ab* artibus.

NOT. 1. Sunt alia verba, quibus gemini accusativi, alter personæ, alter rei juncti reperiuntur : ut, Ter. *Argentum, quod habes, condonamus te.* Cic. *Literas ad te à M. Lepido Consule, non quæ te aliquid juberent, sumpsimus.* Ter. *Scin' quid ego te volebam?*

NOT. 2. Plurima verba activa sunt, quæ duos accusativos sibi adseiscunt ad eandem rem personæque pertinentes : ut, Cic. *Presta te viram.* Ter. *Me cepere arbitrum.* Juv. *Sed te nos facimus, Fortuna, Deam.* Ovid. *Petit hæc Saturnia manus.* Plin. *Africam Græci Libyam appellavere.*

APPENDIX ad tres regulas præcedentes.

31. Quorum vox binos casus activa recepat, His quoque posterior poterit patientibus addi.

Quorum activa duos casus regunt, eorum passiva posteriorem retinent. Hoc igitur pacto,

1. Passiva accusandi, absolvendi, &c. retinent genitivum vel ablativum : ut, Cic. *Quod in ipso iudicio, ejus ipsius cupiditatis, cujus insimularetur, suspicionem angeret.* Id. *Quo accusante, P. Sertius damnatus est ambitus.* Id. *Itaque majestatis absoluti sunt permulti.* Martial. *Arguimur lente crimine pigritiæ.*

2. Passiva comparandi, dandi, &c. retinent dativum : ut, Cic. *Parva magnis sæpè rectissimè conferuntur.* Lucr. *Dolu' vulpibus & fuga cervis A patribus datur.* Cæs. *Ea res per fugitivos hostibus nunciatur.* Propert. *Eripitur nobis jampridem cara puella.*

3. Color

3. *Celor*, & passiva rogandi & docendi, retinent accusativum rei : ut, Ter. *Nosne hoc celatos tam diu ?* sup. oportuit. Liv. *Is primùm rogatus est sententiam.* Hor. *Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo.*

4. *Verba personalia ABLATIVUM regentia.*

32. Verba volunt sexto pretium. Dabis at sine fixo
In patrio *pluris, tanti, quanti*, atque *minoris* ;
Cum fixo in sexto. Patitur *valeo* quoque quartum.

Pretium rei à quovis verbo in ablativo regitur : ut, Plin. *Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit.* Plaut. *Non emam vitiōsā nuce.* Liv. *Multō sanguine ac vulneribus ea Pānis victoria stetit.* Id. *Sextante sal & Romæ & per totam Italiam erat.*

Exc. Excipiuntur hi genitivi, *tanti, quanti, pluris, minoris* : ut, Cic. *Emit homo cupidus tanti, quanti Pythius voluit.* Id. *Vendo meum non pluris quam ceteri ; fortasse etiam minoris.*

✚ At si substantivum addatur, ablativo tantum utendum : ut, Cic. *Domus referta vasis Corinthiis, in quibus est authepsa illa quam tanto pretio nuper mercatus est.* Liv. *Hic miles magis placuit, quum pretio minore redimendi captivos copia fieret.*

✚ *Valeo*, cum ad pretium refertur, longè quidem frequentius ablativum recipit : ut, Plin. *Ita ut scrupulum valeret sestertiis vicenis.* Interdum & accusativum admittit : ut, Varro, *Denarii dicti, quod denos æris valebant, quinarium quod quinos.*

NOT. [1.] *Magno, permagno, parvo, paululo, minimo, plurimo*, sæpè sine substantivo reperiuntur : ut, Senec. *Parvo fames constat, magno fastidium.* Cic. *At permagno decumas ejus agri vendidisti.* Ter. *Quid agas, nisi ut te redimas captum quàm queas Minimo : si nequeas paululo, at quanti queas.* Cic. *Frumentum suum quàm plurimo venditurus.*

NOT. 2. In quibusdam solum adverbialiter loqui licet, *Emi carè, carius, carissimè ; benè, melius, optimè ; malè, pejùs, vilis, vilissimè* : ut, Brut. ad Cic. *Valde carè æstimas tot annos quot ista ætas recipit.* Cic. *Emit domum prope dimidio carius, quàm æstimabat.* Plin. *Quicquid per asellum fieri potest, vilissimè constat.*

NOT. 3. Ablativus pretii non propriè à verbis ipsis, sed ab intellectà præpositione *pro* regitur, quæ etiam nonnunquam, sed rarissimè, exprimitur : ut, Liv. *Dum pro argenteis decem aureus unus valeret.* Lucil. *Plure foras vendunt quod pro minore emptum.*

APPENDIX de verbis *Æstimandi*.

33. *Æstimo, taxo, puto*, quæque his sunt consona sensu
 Antè dabunt dictos patrios, cum *plurimi*, & *assis*,
Et magni, parvi, nihili, floccique, pilique,
Et similes. Æqui facio cum consulo poscunt,
Atque boni. Quædam poteris & ponere sexto.

I. Verba *æstimandi*, præter prædictos genitivos, *tanti, quanti, pluris, minoris*, hosce etiam genitivos admittunt, *Magni, parvi, maximi, minimi, plurimi*; item, *assis, nihili, nauci, flocci, pili, runcii, hujus*.

Verba autem *æstimandi* sunt, *Æstimo, existimo, duco, facio, habeo, pendo, puto, taxo*: ut, Cic. *Magni æstimabat pecuniam. Ter. Tu fortasse quid me fiat, parvi pendis. Id. Merito te semper maximi feci, Chreme. Plaut. Abiit, neque quod dixi, flocci existimat. Ter. Tu quod te posterius purges hujus non faciam. Senec. Tantum quodque malum est, quanti illud taxavimus.*

II. Singularia sunt, *ÆQUI BONIQUE, vel ÆQUI BONI FACIO; BONI CONSULO*: ut, Ter. *Equidem isthuc, Chreme, æqui bonique facio. Cic. Tranquillissimus animus meus, qui totum isthuc æqui boni facit. Senec. Hoc munus, rogo, qualecunque est, boni consulat.*

III. Interdum verbum *æstimo* ablativos adsciscit, *magno, permagno, parvo, nihilo*: ut, Senec. *Data magno æstimas, accepta parvo. Cic. Tu ista permagno æstimas. Id. Quis sit non nihilo æstimandum.*

NOT. Dicitur etiam, *pro nihilo habeo, puto, duco.*

34. *Copia* cui verbum dedit aut *penuria* nomen,
Crebrius exoptat sextum: quandoque secundum.
Ast onero, privo, ligo, vestio, libero, solvo,
Cum-fociis, gaudent propè solum sumere sextum.

I. Verba *copiæ & inopiæ* plerumque ablativum regunt.

1. Verba *copiæ* sunt, *Abundo, affluo, exubero, redundo, scatesco*, item, *Impleo, compleo, expleo, repleo, saturo, refectio, ingurgito, & similia*: ut, Ter. *Quasi is non divitiis Abundet, gnatus ejus profert inopiã. Cic. At miser, si in vitiosa & flagitiosa vita affluere voluptatibus. Virg. Implevitque mero pateram. Id. Nec cytharæ turantur apes, nec frande capellæ.*

2. Verba

sensu
affis,t,
xto., quanti,
, parci,
pili, te

acio, ha

. Ter.

per max

existimat

ec. Tanti

FACIO;

i bouque

æqui bo

consulan

o, permo

ta parci

æstimat

dum.

extum.

o, scaten

urgito, &

jus profu

a affluere

cytiso fa

2. Verba

2. Verba inopiæ sunt, *Careo, egeo, indigeo, vaco*, pro *careo*: item passiva, *deficior, destitutor*: ut, Cic. *Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere.* Virg. *Non tali auxilio, nec defensoribus istis, Tempus eget.* Cic. *Nulla vitæ pars vacare officio potest.* Id. *Abundat audaciâ, consilio & ratione deficitur.*

II. Ex his *egeo & indigeo* genitivo frequenter junguntur: ut, Cic. *Gravitas morbi facit, ut medicinæ egeamus.* Id. *Non tam artis indigent, quàm laboris.* * Interdum etiam *impleo & compleo*: ut, Liv. *Celeriter adolescentem suæ temeritatis implet.* Cic. *Cùm completus jam mercatorum carcer esset.* * Et apud vetustiores, *careo, scateo, saturo, obsaturo*: ut, Ter. *Omnes mihi labores fuere, quos cepi, leves; Præterquam tui carendum quod erat.* Lucr. *Ita ad satietatem terra ferarum Nunc etiam scatet.* Plaut. *Hæ res vitæ me, soror, saturant.* Ter. *Næ tu propediem, Ut istam rem video, istius obsaturabere.*

NOT. 1. *Careo & egeo* apud antiquiores cum accusativo etiam reperiuntur: ut, Plaut. *Quia id quod amo, careo.* Cato ap. Gell. *Vitio vertunt, quia multa egeo.*

NOT. 2. Ablativus cum verbis copiæ aut inopiæ junctus, non ab ipsis regitur, sed à præpositione aliquâ intellectâ, quæ nonnunquam & expressa invenitur: ut, Mart. *Hos nisi de flavâ loculos implere monetâ, Non decet: argentum vilia ligna ferant.* Liv. *Ne quando à metu ac periculis vacarent.* Ovid. *Deficior prudens artis ab arte mea.*

III. Verbis prædictis affinia sunt verba onerandi & levandi, astringendi & solvendi: item, privandi, vestiendi, & alia his similia, quæ ablativum ferè semper absque præpositione sortiuntur.

1. Verba onerandi & levandi: *Onero, cumulo, premo, opprimo, obruo; & levo, exonero*: ut, Virg. *Naves, quæ fortè paratæ, Corripiunt, onerantque auro.* Cic. *Epistola tua non me solum, sed meos omnes agritudine levavit.*

2. Astringendi & solvendi: *Astringo, ligo, alligo, devincio, impedio, irretio, illaqueo, &c.* item, *solvo, exsolvo, libero, laxo, expedio*: ut, Cic. *Una atque altera æstas, potest totam Galliam sempiternis vinculis astringere.* Virg. *Ergo omnis longo solvit se Teucria luctu.*

3. Privandi: *Privo, nudo, orbo, spolio, fraudo, emungo*: ut, Cic. *Tunc eam philosophiam sequere, quæ confundit vera cum falsis, spoliât nos judicio, privat approbatione, omnibus orbat sensibus?* Ter. *Emunxi argento senes.*

4. Vestiendi: *Vestio, amicio, induo, cingo, tego, velo, coronô, calceo; & contraria, exuo, discingo*: ut, Cic. *Natura oculos tenuissimis membranis vestivit & sepsit.* Plin. *Ut alii calcearent soccis.* Mart. *Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo.*

NOT. Verbis liberandi & solvendi sæpè additur præpositio *a* vel *ex*: ut, Cic. *Arcem urbis ab incendio ac flammâ liberavi.* Liv. *Laxare animum à laboribus.* Aust. ad Herenn. *Solvere bellum ex catenis.*

35. Dant sextum casum *Vescor, fruor, utor, abutor, Gaudeo, cum fungor, nascor, communico, dignor, Prosequor, afficio, fido, beo, victito, dono, Sto, creor, & nitor, potior, cum spargere, muto, Constat & impertit*, quæ pluraque prola recludet: Structuræ varius sed in his quoque cernitur usus.

Hæc verba singularia, *Utor, abutor, fruor, fungor, potior, vescor*, cæteraque in regula memorata, ablativum postulant: ut, Virg. *Utere sorte tuâ*. Cic. *Quousque tandem abutere, Catilina, patientiâ nostrâ*. Id. *Si pace frui volumus, bellum gerendum est*. Id. *Nemo parum diu vixit, qui virtutis perfectæ perfectio functus est munere*. Virg. *Egressi optatâ potiuntur Troës arendâ*. Cic. *Quæ est in hominibus tanta perversitas, ut inventis frugibus glande vescantur?* Lucan. *Gaudet patientia duris*. Hor. *Nascei matre pudendâ*. Plaut. *Communicabo te semper mensâ meâ*. Ovid. *Qualemcumque igitur venis, dignare libellum*. Cic. *Gratâ eorum virtutem memoriâ prosequi qui pro patria vitam profuderunt*. Id. *Magnâ lætitiâ populum Rom. cunctam Italiam, nationes omnes affecit*. Ovid. *Non aper irasci meminit, non fidere cursu Cerva*. Hor. *Fundet opes, Latiumque beabit divite linguâ*. Plaut. *Mirum est lolio victitare te, tam vili tritico*. Virg. *Hoc juvenem egregium præstanti munere donat*. Cic. *M. Gracchus legatus actionem se daturum negavit, re judicatâ stari ostendit placere*. Hor. *Fortes creantur fortibus & bonis*. Claudian. *Virtute decet, non sanguine niti*. Virg. *Spargite humum foliis*. Hor. *Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis*. Quint. *Medicina, ut quibusdam placet, tota constat experimentis*. Suet. *Neque adveniens, neque proficiscens, quenquam osculo impertivit, ac ne resalutatione quidem*.

His addi possunt, *Assuesco, amplector, complector, comprehendo, incesso, insector, munero, remuneror, supersedeo*. Item, *glorior, lator, oblecto, delector, laboro, pro malè me habeo, conficior, confliator, periclitor, pascor, epulor*: quorum tamen pleraque ad regulam instrumenti, causæ & modi revocari possunt: ut, Cic. *Assuescere labore*. Id. *Amplecti verbis*. Id. *Complecti benevolentiam*. Id. *Comprehendere memoriâ*. Tac. *Incessere telis*. Cic. *Insectari maledictis*. Id. *Munerare re aliquâ*. Cæs. *Remunerari præmio*. Cic. *Supersedere verborum multitudine*. Sic, *Gloriari alienis bonis, Latari omine, Oblectare se ludis, Delectari literis, Laborare febri, Confici marore, Confliari morbis, Periclitari capite, Pisci cibo mendicato*, Ovid. *Epulari dapibus opimis*, Virg.

NOT. I. *Potior, fungor & vescor*, interdum accusativum accipiunt; & apud vetustiores etiam *utor, abutor & fruor*, ut, Cic. *Ego cur delectam, si ad decem millia annorum gentem aliquam urbem nostram potituram putem*. Tac. *Ut suprema erga memoriam filii sui muneraungerentur*.

fungerentur. Tibul. Sic usque sacras innoxia laurus Vescar. Ter. Mea, quæ præter spem evenere, utantur sine. Id. In prologis scribundis operam abutitur. Id. Non licere meo modo ingenium frui!

NOT. 2. Potior etiam frequenter genitivum admittit: ut, Cic. Si exploratum tibi sit, posse te illius regni potiri. Sall. Se tertium, cui fatum foret urbis potiri. Cæs. Totius Gallia se se potiri posse sperant. * Et POTIRI RERUM, pro summam imperii administrare, semper dicimus, non res, aut rebus: ut, Cic. Dum civitas Atheniensium rerum potita est.

NOT. 3. In aliis quoque constructio variatur. Nam, *Dono te equo*, dicimus, & *Dono tibi equum. Aspergere sale carnes, & Aspergere salem carnibus. Imperitare aliquem salute, & alicui salutem. Et, Communicare rem aliquam cum aliquo; raro, aliquem re aliquâ; nunquam verò, Communicare rem aliquam alicui.*

NOT. 4. Quibusdam, ut *consto, laboro, nitor, glorior*, præpositio sæpè additur: ut, Cic. Cum constemus ex animo & corpore. Id. Cum decimum jam diem graviter ex intestinis laborarem. Id. Cujus in vita nitebatur salus civitatis. Id. In virtute rectè gloriamur. Id. De tuis divitiis intolerantissimè gloriaris.

NOT. 5. *Epulor & pascor* cum accusativo nonnunquam junguntur: ut, Plin. Pullos earum (asinarum) epulari Mænas instituit. Virg. Pascuntur silvas.

§ 2. Regimen VERBORUM IMPERSONALIU.

36. Pleraque verba petunt impersonalia ternum.

Verbum impersonale regit dativum: ut, Ter. *Aliis si licet, tibi non licet. Virg. Insanire libet quoniam tibi. Hor. Non cuivis homini contingit adire Corinthum. Plin. Corpus augere volentibus conducit inter cibos bibere. Cic. Omnibus bonis expedit salvam esse rempublicam. Ovid. Non vacat exiguis rebus adesse Jovi. Plaut. Ubi eris? Ubicunque libitum fuerit animo meo.*

NOT. [I.] Verbis impersonalibus, unà cum dativo, plerumque subjungitur infinitivus, qui nominativi à fronte locum supplet: ut, hoc Ovidii, *Cui peccare licet, peccat minùs*, idem serè sit, quod, *Cui peccatum licet*. Sic illud è Cicerone modò adductum, *Omnibus bonis expedit, &c. idem valet, ac, Salus reipublicæ expedit omnibus bonis.*

NOT. 2. Dativus sæpè intelligitur: ut, Cic. *Sexcenta licet ejusmodi proferre*, supple nobis. Ter. *Faciat quod lubet*, sc. sibi. Id. *Apparet servum hunc esse domini pauperis*, sc. omnibus. Virg. *Stat casus renovare omnes*, sc. mihi.

NOT. 3. Impersonalia interdum personaliter usurpantur in tertia singulari, præsertim cum pronominebus, *id, hoc, illud, quod & similibus*: ut, Cic. *Sin tibi id minus libebit, non te urgebo. Id. Non idem mihi licet, quod iis qui nobili genere nati sunt. Id. Si habes, quod liqueat, neque respondes, superbis.*

¶ Hic in memoriam revocanda sunt, quæ de Impersonalibus in Etymol. lib. iii. cap. 2. reg. 7. traduntur.

EXCEPTIO I.

37. *Intererit casu gaudet refertque secundo :
At Mea cum sociis plurali ponito quarto.*

I. *Refert & interest* genitivum postulant : ut, Quinestil. *Plurimum refert compositionis, quæ quibus anteponas.* Cic. *Interest omnium rectè facere.*

II. At *Mea, tua, sua, nostra, vestra*, ponuntur in accusativo plurali : ut, Cic. *Et tua & mea maximè interest te valere.* Id. *Hic sua putat interesse, se re ipsa & gesto negotio, non lege, defendi.* * *Cuja autem, vel cujus interest, ex æquo ferè dicitur : ut, Cic. Ea cades si potissimum crimini datur, detur ei cuja interfuit, non ei cuja nihil interfuit.* Id. *Quis enim est hodie, cujus interfuit istam legem manere?*

NOT. 1. *Refert & interest* admittunt etiam hos genitivos quantitatis, seu estimationis, *Tanti, quanti, magni, permagni, parvi, plaris* : ut, Cic. *Magni interest mea, una nos esse.* Id. *Parvi refert abs te ipso jus dici æqualiter & diligenter, nisi idem ab iis fiet, quibus tu ejus muneris aliquam partem concesseris.*

NOT. 2. Nonnunquam nominativos, non modò pronominum, *quid, quod, id, hoc, illud, &c.* sed etiam alios, tanquam verba personalia, recipiunt : ut, Ter. *Tuaquod nihil refert, percontari desinas.* Cic. *Illud mea magni interest, te ut videam.* Id. *Non quo mea interesset loci natura.* Lucr. *Ufque adeò magni refert studium atque voluntas.* Plin. *Incessus in gravida refert.*

NOT. 3. Assumunt frequenter hæc adverbia vel adverbialiter sumpta, *Tantum, quantum, multum, plurimum, infinitum, parum, maximè, minimè, & similia* : ut, Juvenal. *Plurimum enim intererit quibus artibus aut quibus huius tu Moribus instituas.* Mart. *Multum, crede mihi, refert, a fonte bibatur Quis fluit, an pigro quæ stupet unda lacu.*

NOT. 4. Interdum, loco genitivi, accusativum cum *AD* recipiunt : ut, Cic. *Magni ad honorem nostrum interest, quam primum ad urbem me venire.* Plaut. *Quam ad rem isthuc refert.* * Rarius dativum : ut, Plaut. *Quoi rei id te assimilare retulit?* Hor. *Dic quid referat intra Natura fines viventi jura gera centum, an Mille aret?*

NOT. 5. Interdum absolute ponuntur : ut, Virg. *Neque enim numero comprehendere refert.* Plin. *Seri etiam radices illitas sinit interest.*

EXCEPTIO II.

38. *Pœnitet, & tædet, miseret, pudet, & piget optant
Personam in quarto jungi sibi, rem genitivo.*

Hæc quinque, *Miseret, pœnitet, pudet, tædet & piget* regunt accusativum personæ, cum genitivo personæ vel rei : ut, Plaut. *Miseret te aliorum, tui te nec miseret, nec pudet.* Cic. *Ut eos partim scelerum suorum, partim etiam ineptiarum pœniteret.* Ter. *Non te horum pudet?* Sall. *Me civitatis morum piget tædetque.*

NOT. [I.]

NOT. [I.] Genitivi locum sæpè supplet infinitivus: ut, Senec. *Quem pœnitet peccasse, pene est innocens*; pro, *pœnitet peccati*. Sic, Ter. *Te id nullo modo puduit facere*; pro quo idem, *Ipsius facti pudet*. * Vel membrum aliquod orationis: ut, Cic. *Se pœnitere ait, quòd animum tuum offenderit*. Id. *Non pœnitet me quantum profecerim*.

NOT. 2. Accusativus personæ sæpè intelligitur: ut, Hor. *Scelerum si bene pœnitet, Eradenda cupidinis Pravi sunt elementa*, supple nos. Id. *Nec luisse pudet, sed non incidere ludum*, sc. me. Virg. *Tadet pelagi perferre laborem*, sc. eas, vel Troadas.

NOT. 3. Nonnunquam hæc verba personaliter accepta reperiuntur, præsertim cum pronominiibus, *hoc, id, quod, &c.* ut Lucr. *Ipse sui misceat*. Plaut. *Et me quidem hac conditio nunc non pœnitet*. Ovid. *Præcipue ne firum est, quod pudet, inquit, opus*. Plaut. *Nimio id quod pudet facilius fertur, quàm id quod piget*.

EXCEPTIO III.

39. *Delectat, juvat, atque decet, da quarto, & oportet.*

Hæc quatuor, *Decet, delectat, juvat, oportet*, regunt accusativum personæ cum infinitivo: ut, Ter. *Omnia prius experiri, quàm armis sapientem decet*. Hor. *Me pedibus delectat claudere verba*. Propert. *Me juvat in prima coluisse Heliconæ juventa*. Quintil. *Mendacem memorem esse oportet*.

NOT. 1. Ex his tria, *Decet, delectat & juvat*, frequenter, *oportet* verò rarissimè, in tertiis personis personaliter construuntur: ut, Val. Flacc. *Haud tales decet inclementia vultus*. Hor. *Parvum parva decet*. Cic. *Me status hic reipublicæ non delectat*. Id. *Literæ tuæ incredibiliter me delectarunt*. Juv. *Si damnoſa senem juvat alea, ludit & heres*. Mart. *Otia me somnusque juvant*. Cic. *Est aliquid quod non oporteat, etiamſi liceat*. Ter. *Hæc facta ab illo oportebant*, Syre.

NOT. 2. *Decet* quandoque pro accusativo dativum adſciſcit: ut, Ter. *Ita nobis decet*. Sall. *Locum editiorum, quàm victoribus decebat, capit*. Geil. *Adoleſcens præfatur elatiùs quàm ætati ejus decebat*.

NOT. 3. *Oportet* eleganter cum subjunctivo, suppresso *ut*, jungitur: ut, Cic. *Ex rerum cognitione efflorescat & redundet oportet oratio*. * Item cum participiis præteriti temporis, intellecto *esse* vel *fuisse*; ut, Ter. *Adoleſcenti morem gestum oportuit*. Id. *Nonne prius communicatum oportuit?* Id. *Utut erat, mansum tamen oportuit*.

NOT. 4. *Fallit, fugit, præterit, latet*, impersonaliter sumpta, itidem cum accusativo & verbo infinito construuntur: ut, Cic. *In lege nullâ esse ejusmodi caput, non te fallit*. Id. *De Dionysio fugit me ad te antea scribere*. Plin. *Nec me præterit usum & esse & haberi optimum dicendi magistrum*. Plin. *Latet plerosque, compertam à principibus doctrinæ viris, superiorum trium siderum ignes esse*.

EXCEPTIO IV.

40. *Dicito sed spectat, vel pertinet, attinet AD ME.*

Hæc tria, *Attinet, pertinet & spectat*, non dativum, sed accusativum cum præpositione *AD*, postulant: ut, Ter. *Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet.* Cic. *Et ad tuam fidem, & ad rempublicam pertinet, me conservari.* Incert. *Spectat ad omnes bene vivere.*

APPENDIX I.

De Verbis PASSIVIS, aliisque ablativum cum præpositione recipientibus.

41. Passivis sextus dabitur cum præpositura

A vel AB: Accipio, dislo, peto, differo, cesso, Exspectat, removetque, aufert, cognataque junge.

I. Verbis passivis subjicitur ablativus agentis, cum præpositione *A, AB, vel ABS:* ut, Hor. *Laudatur ab his, culpatur ab illis.* Cic. *Nihil est virtute amabilius, quàm qui adeptus erit, ubicunque eris gentium, à nobis diligetur.* Cæs. *Meum factum probari abs te, triumpho gaudio,*

¶ Hic ablativus, cum præpositione, verbo passivo subjunctus, per inversionem fit verbi activi suppositum; uti contrà, accusativus verbo activo additus transit in suppositum verbi passivi: ut, *Ego laudo te, Tu laudaris à me. Nos diligimus virtutem; Virtus diligitur à nobis, Gaudeo te probare meum factum; Gaudeo meum factum ab te probari.*

NOT. 1. Verba quædam neutra & deponentia ablativum itidem agentis cum præpositione *A vel AB* admittunt: ut, Ovid. *Torqueor, insecto ut vir ab hoste cadat.* Cic. *Mare à Sole collucet.* Id. *Phalaris non à paucis interit.* Lucan. *Quis nolit ab isto Ense mori?* Plin. *Rem atrocem Largius Macedo à servis suis passus est.*

NOT. 2. Verba passiva dativum nonnunquam, loco ablativi cum præpositione, recipiunt: ut, Virg. *Neque cernitur ulli.* Ter. *Meditata mihi sunt omnia mea incommoda.* Ovid. *Nullaque laudetur plusve minusve mihi.*

NOT. 3. Interdum accusativum admittunt, additâ præpositione *PER:* ut, Cic. *Non existimâram Metellum fratrem ob dictum capite ac fortunis per se oppugnatum iri.* Id. *Per me quondam te socio defensa est respublica.*

NOT. 4. Interdum præpositio *A vel AB*, per Ellipsin supprimitur: ut, Ovid. *Deseror conjuge, pro à conjuge.* Sic Id. *Colitur lingera turbâ.* Senec. *Tunc & contra Stertinius Maximum, quo premebatur, dixit.*

NOT. 5. Multa sunt verba passiva, in quibus præpositio cum suo casu, nec causam efficientem, sed simpliciter vel partem ex qua, vel locum sive terminum unde aliquid accessit, significat: ut, Liv. *Similius vero est, à Gallo hoste, quàm Umbro, eam cladem acceptam.* Plaut. *Anferetur id pramium à me, quod promisi per jocum?* Sall. *Quid à Pyrrho, Annibale, Philippoque defensum est aliud quàm libertas?* Cæs. *Pecunia à municipiis exiguntur.* * Hæc autem verba ejus serè naturæ sunt, ut tam in activa quàm in passiva voce, eadem notione, *A vel AB* cum ablativo recipiant. Nam con-

dem prorsus sensu dicitur, *Accipere cladem ab hoste, Auserre premium ab aliquo, Defendere libertatem ab hoste, Exigere pecunias à municipiis.* At de his aliisque ejusmodi, separatim mox dabitur dicendi locus.

NOT. 6. Passiva etiam recipiunt omnes casus activorum, præterquam accusativum sine præpositione: ut, *Servus accusatur furti, Gratia tibi aguntur, Frumentum emitur magno pretio.* At non item, sicut *Accusat filium, ita Accusatur filium, dixeris.*

II. Cum ablativo & præpositione A vel AB, terminum ferè unde aliquid proficiscitur, significante, construuntur hæc verba sequentia:

1. Accipiendi: *Accipio, capio, sumo, mutuo; item, adipiscor, consequor, impetro, &c.* ut, Cic. *Praclarum à majoribus morem accepimus.*

2. Distandi, differendi & dissentiendi: *Disso, differo, dissentio, dissideo, discrepo, discordo:* ut, Cic. *Vides quantum distet argumentatio tua ab re ipsa atque à veritate.*

3. Petendi, orandi & percontandi: *Peto, expeto, posco, percontor, scitor, sciscitor, rogo, oro, obsecro, precor, postulo, flagito, contendo, exigo, &c.* ut, Cic. *Ad te confugimus, à te opem petimus.*

4. Cessandi: *Cesso, desisto, quiesco, requiesco, tempero:* ut, Plin. *Nec aquarum natura à miraculis cessat.*

5. Exspectandi: *Exspecto, spero, &c.* ut, P. Syr. *Ab alio expectes, alteri quod feceris.*

6. Auferendi & removendi: *Aufero, rapio, surripio, furor, tollo, item, removeo, arceo, prohibeo, pello, repello, propulso, revoco:* ut, Ter. *Minas triginta per fallaciam ab illo abstuli.* Huc refer & verba continendi: *Contineo, cohibeo, refreno.* Defendendi: *Defendo, munio, tego, tueor.* Deficiendi: *Deficio, descisco, degenero, &c.* Quibus adde verba cum A vel AB composita: *Abigo, abstineo, amoveo, abduco, abrado, amitto, pro dimitto, avello, avoco, &c.*

7. Dimittendi, relegandi & disjungendi: *Dimitto, relego, disjuncto, divello, segrego, separo, &c.* ut, Cæs. *His mandatis eum ab se dimittit.*

8. Emendi: *Emo, mercor, fœneror, conduco:* ut, V. Max. *A piscatoribus vermiculum trahentibus quidam jactum emerat.*

9. Multa alia diversæ significationis verba: ut, *Caveo, declino, despecto: Discedo, recedo: Afferro, do, reddo, fero, reporto: Incipio, ordior: Servio, custodio, vindico: Timeo, metuo, formido, &c.* Cic. *Regem monuerunt à veneno ut caveret.*

NOT. 1. Plurima ex his sunt, quæ structurâ variant, aut aliam præpositionem admittunt. Nam (1.) Cum dativo sæpius construuntur verba auferendi, *Aufero, adimo, eripio, &c.* de quibus supra reg. 29. Item, nonnunquam verba arcendi, differendi & distandi, de quibus p. 35. (2.) Cum accusativo: ut, *Cavere aliquid, pro quo & ab aliquo, & simpliciter aliquo* dicitur. *Interdicere alicui aliquam rem & aliquâ re. Timere, metuerè ab aliquo & aliquem.* Virg. *Suos requierunt flumina cursus; pro, à suis cursibus.* (3.) Cum gemino accusativo, verba rogandi, de quibus reg. 30. (4.) Cum infinitivo,

infinitivo, *Prohibeo, cesso, desino.* (5.) Cum subjunctivo, & particulis ut vel ne, verba orandi, petendi & timendi : cum ne, *prohibeo, interdico, & (ne plerumque omisso) caveo* : cum quin & quo minus, eadem *interdico, & prohibeo. Nemo interdicat quin. Nihil prohibet quo minus.* Sic, *Vix contineo me quin involem in capillum.* Ter. Nequeo mihi temperare quo minus unum exemplum antiquitatis afferam, Plin. Denique cum indefinitis particulis, *an, num, utrum, &c.* verba percontandi.

Rursus cum aliis præpositionibus (1.) CUM : ut, *Differre, discrepare, dis sentire, cum aliquo, pro, ab aliquo* : item, *inter se.* (2.) DE : ut, *Emo, redimo, declino, delecto.* (3.) EX, pro, a : ut, *haurio, fumo, habeo, percontor, scitor, seiscitor.* (4.) DE vel EX : ut, *Audio, moveo, dimoveo, pello aufero, tollo, cedo, colligo* ; item *quaro*, cum interrogandi significationem habet. (5.) Sine præpositione, *Arceo, prohibeo, intercludo, moveo, pello, cedo, desisto, sepono, submoveo* : item, *Abdico & supersedeo*, quæ præpositionem expressam respuunt : ut, *Abdicare se magistratu, Supersedere labore.* Ut ea omittam quæ cum A vel AB composita (ut, *Abalieno, abduco, abrado, abstineo, avello, avoco, &c.*) ablativum vi præpositionis verbo comprehensa regere existimantur.

NOT. 2. Adjectiva quædam diversitatis & ordinis, qualia sunt, *alius, alter, alienus, diversus* ; & *secundus, tertius, &c.* ablativum similiter cum A vel AB adsciscunt : ut, Cic. *Nec quinquam aliud à libertate communi nos quæsisse exitus declarat.* Virg. *Tu nunc eris alter ab illo.* Cic. *Alieno à te animo fuit.* Hirt. *Ut sacerdos ejus Dea majestate, imperio & potentia secundus à Rege habeatur.*

III. Verba contendendi : ut, *Contendo, certo, bello, pugno* : item, *jungendi & coeundi* : ut, *Jungo, conjungo, concumbo, coeo, misceo*, ablativum petunt cum præpositione CUM : ut, Ovid. *Pedibus contendite mecum.* Cic. *Cæpit adolescentes docere, & prudentiam cum eloquentia jungere.*

NOT. In his constructio variat. Nam (1.) Frequenter dicimus, *Contendere, certare, &c. contra vel adversus aliquem* ; item, *inter se* ; & apud Poëtas, *Contendere, certare, &c. alicui.* Vid. supra p. 35. (2.) *Jungo, conjungo*, usitate etiam dativum adsciscunt : & poetice, *concumbo, coeo, misceo.* Vid. ibid.

IV. Ablativum cum DE recipit verbum mereor : ut, *Bene vel male mereri de aliquo.* Item, *Facio, fit, erit, futurum est* : ut, Nep. *Miserunt Delphos consultum quidnam facerent de rebus suis.* Ter. *De fratre quid fiet ?* At sæpius, omisâ præpositione : ut, Cic. *Quid hoc homine faciatis ?* Id. *Quid Tulliolâ meâ fiet.* Ter. *Quid te futurum censes ?*

V. Ablativus cum præpositione EX subjicitur verbis intelligendi, *Intelligo, sentio, cognosco, conficio, disco, percipio, colligo, audio* : ut, Cic. *Intellexi ex tuis literis, te ex Turannio audisse, à me provinciam fratri traditam.* Id. *Ea certissima putabo quæ ex te cognôro.*

¶ De his in universum notanda duo :

1. Præpositio, vel aliqui verbi constructio mutata, sæpè ejus significationem mutat. Ex. gr. * *Audire ex aliquo*, auditionis principium sive ortum ; *Audire de aliquo*, objectum sæpius notat. * *Cognoscere ex aliquo*, i. e. ab eo certior fieri ; *De aliquo*, i. e. de eo judicare. * *Mereri aliquid, To des*

serbe

serbe a thing: *Mereri de aliquo, To deserve of one.* * *Sentire cum aliquo, To be of one's Opinion: Sentire de aliquo bene vel male, To think well or ill of him.* * *Timere, metuer aliquem, sive ab aliquo, To be afraid of one: Timere, metuer alicui, sive pro aliquo, To be afraid or concerned for him.*

2. Non quævis verba ejusdem significationis eandem continuò structuram habent. Sæpe enim significatio verborum una, constructio diversa. Sed hæc ad usum referenda sunt, cui in tanta talium copia multa relinquere necessario cogimur.

APPENDIX. II.

De Impersonalibus PASSIVÆ vocis.

1. Impersonalia passivæ vocis, vel ponuntur absolutè: ut, *Ter. Quid agitur? Statur. Cic. Ab hora tertia bibebatur, ludebatur, vomebatur. Virg. Ufque adad turbatur agris.*

2. Vel post se verborum personalium casum recipiunt, præter accusativum activæ vocis: ut, *Cic. Ut majoribus natu assurgatur, ut supplicum misereatur. Ovid. Nec mihi parcatur: puero parcatur Iulo. Virg. Itur in antiquam silvam. Liv. Haud ita multo post pestilentia laboratum est.*

NOT. 1. Hinc sequitur; Verba, quæ cum solo dativo construuntur, in passiva voce impersonaliter tantum adhiberi posse: ut, *Cic. Quidus viris maxime applaudatur, neminem vestrum fallit. Id. Quia non modò non invidetur illi atati, sed etiam favetur. Id. Ejus orationi vehementer ab omnibus reclamatum est. Non verò, Qui viri maxime applaudantur, Illa atas non invidetur, sed favetur, Ejus oratio reclamata est.*

NOT. 2. Impersonalia passiva, à verbis neutris venientia, interdum sunt personalia, præposito ejusdem vel cognatæ significationis nominativo: ut, *Cursus curritur, vita vivitur, servitus servitur: eadem sciz. ratione, quâ, voce activâ, Curro cursum, vivo vitam, servio servitutem, dicuntur. Sic, Cic. Pugna illa quæ cum rege summâ contentione pugnata est. Hor. Libenter hoc & omne militabitur bellum in tuæ spem gratiæ. Ovid. Jam tertia vivitur atas.*

NOT. 3. Hæc *sex, Potest, capit, incipit, desinit, debet & solet*, verbis impersonalibus, tam passivis quàm aliis, juncta, sunt & ipsa impersonalia: ut, *Quinè. Perveniri ad summa, nisi ex principiis, non potest. Justin. Pigere eum fœdi capit. Cic. Nec vero universo generi humano solum, sed etiam singulis à Deo consuli & provideri solet.* * Et in infinitivo, præeunte alio verbo: ut, *Cic. Negat jucundè posse vivi, nisi cum virtute vivatur.*

§ 3. Regimen INFINITIVI, PARTICIPIORUM, GERUNDIORUM & SUPINORUM.

I. De constructione INFINITIVI.

42. Per multis verbis infinitivus adhæret:

Huic quoque non rarò præmissum mobile cernes.

I. Unum

I. Unum verbum regit aliud in Infinitivo. Vel sic,

Quandocumque duo verba, sine conjunctione vel expressâ vel intellectâ, junguntur, alterum est modi infiniti: ut, Plaut. *Improbus est homo, qui beneficium scit sumere, & reddere nescit.* Cic. *Qui mentiri solet, pejerare consuevit.* Sall. *Nonne emori per virtutem præstat, quàm vitam per dedecus amittere.*

II. Infinitivus etiam haud rarò nominibus adjectivis subijcitur, præcipuè apud Poëtâs: ut, Quinçtil. *Lyricorum Horatius ferè solus legi dignus.* Liv. *Insueto vera audire ferocior oratio visa est.* Hor. *Indocilis pauperiem pati.* Ovid. *Sed puer est; ætas mollis & apta regi.*

III. Sæpè etiam & à substantivis pendet: ut, Virg. *Et jam tempus equum fumantia solvere colla.* Ovid. *Signa dedi venisse Deum.* Cic. *In spem venio appropinquare tuum adventum.* Cæs. *Consilium capit omnem à se equitatum noctu dimittere.*

NOT. 1. Verbum vel nomen regens interdum reticetur: ut, Virg. *Mene incepto desistere vißam?* sc. *deceat, vel par est.* Cic. *Me miserum! te in tantis ærumnas propter me incidisse!* sc. *aquum erat, vel oportuit.* Ter. *Adcon' hominem esse invenustum, aut infelicem quengnam, ut ego sum!* sc. *credibile est.* * Item in his, *Videre est, Animadvertere est, Reperire est;* supple, *Facultas, potestas, copia, vel simile.* Sic, Virg. *Neque est te fallere cuquam.* Ovid. *Liceat, quod tangere non est, Adspicere.* Hor. *Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est.* Liv. *Verbo objecta verbo negare sit.*

NOT. 2. Intelligitur interdum & ipse infinitivus: ut, Cic. *Socratem fidibus docuit,* sc. *canere.* Sall. *Postquam ei provinciam Numidiam populus jussit,* sc. *dari.* Cic. *Cogito in Tusculanum,* sc. *proficisci.*

NOT. 3. De accusativo quem ante se postulat infinitivus, dictum supra, reg. 4.

APPENDIX.

De INFINITIVI natura & usu.

I. Non ineptè hic modus à veteribus quibusdam VERBI NOMEN est appellatum. Est enim (si non verè ac semper, quod nonnulli volunt, nomen substantivum) significatione certè ei maximè affinis; ejusque vices sustinet per omnes casus. Et quidem manifestè substantivum videtur, cum adjectivum ei additur neutri generis: ut, Cic. *Cum vivere ipsum turpe sit nobis.* Pers. *Velle suum cuique est.* Cic. *Totum hoc displicet philosophari.* Petron. *Meum intelligere nullâ pecuniâ vendo.* Item, absque adjectivo: ut, Ovid. *Posse loqui eripitur,* i. e. *potestas loquendi.* Plaut. *Hic vereri perdidit,* i. e. *verecundiam.* Cic. *Loquor de docto homine & erudito, cui vivere est cogitare,* i. e. *cujus vita est cogitatio.*

¶ Omnium autem casuum locum supplet:

(1.) Nominativi: ut, Cic. *Latrocinari, fraudare, adulterare turpe est,* i. e. *latrocinium, fraus, adulterium.* Hor. *Virtus est vitium fugere,* i. e. *fugæ vitii est virtus.* Cic. *In quem cadit misereri, in eundem etiam invidere,* i. e. *misericordia & invidentia.*

(2.) Genitivi: ut, Virg. *Soli cantare periti Arcades,* pro, *cantandi,* seu *cantûs.* Stat. *Auditas memor demittere voces,* pro, *demittendi.* Cic. *Tempus est abire,* pro *abendi,* seu *abitionis.*

(3.) Da-

(3.) Dativi: ut, Sall. *Et vos ferroire magis, quàm imperare parati estis*; pro, *servituti magis, quàm imperio*. Virg. *Boni quoniam convenimus ambo*; Tu calamus inflare leves, ego dicere versus; pro, tu calamis inflandis, ego versibus discendis. Ovid. *Nec mihi sunt vires inimicos pellere tellis*: pro, inimicis pellendis.

(4.) Accusativi: ut, Cic. *Si scribere oblitus es*; pro, scribendi peritiam. Hor. *Pulchra Laverna, Da mihi fallere*; pro, artem fallendi. Plaut. *Ego amo hanc*. Mt. *At ego esse & bibere*; pro, esitationem & bibitionem. Et cum præpositione: ut, Hor. *Celè irasci*; pro, ad iram. Id. *Spes donare novas lar- guis, amaraque Curarum cluere efficax*; pro, ad donandum, ad eluendum.

(5.) Vocativi: ut, in isto, *O vivere nostrum, ut non sentientibus effluis*? pro, *O vita nostra*.

(6.) Ablativi: ut, Virg. *Et erat tum dignus amari*; pro, amore. Quint. *Hac breviter demonstrasse contentus*; pro, horum demonstratione facta. Plaut. *Ego sum desessus reperire, vos desessi quarere*; pro, [a vel in] reperiendo, qua- rendo.

II. Insuper de usu infinitivi;

NOT. 1. Verbis sensuum 1, affectuum 2, dicendi & significandi 3, & quibusdam aliis 4, usitate additur infinitivus, rarius indicativus vel subjunctivus cum quod: ut, Ovid. *Scit se promittere falso*. Cic. *Miror te ad me nihil scribere*. Ter. *Annon dixi hoc esse futurum*. * Item, Plaut. *Scio jam filius quod amet meus*; pro, *filium meum amare*. Id. *Vos nunc ne miremini quod non triumpho*; pro, *me non triumphare*. Cic. *Cum scripsisset, quod me cuperet ad urbem venire*; pro, *se cupere me ad urbem venire*.

NOT. 2. Verbis voluntatis 5, præcipiendi 6, orandi 7, & ubicunque ferè res futura significatur 8, vel infinitivus, vel subjunctivus cum ut, subjici potest: ut, Ter. *Vis me uxorem ducere?* vel, *ut uxorem ducam*. Mart. *Non aliter cineres mando jacere meos*; vel, *ut cineres mei jaceant*. V. Flacc. *His orat vigilans incumbere curas*; vel, *ut his vigilans cura incumbant*. Ter. *Modò liceat vivere, est spes*; vel, *ut vivamus*.

NOT. 3. Dubito & dubium est, infinitivum nonnunquam, sæpius verò subjunctivum cum AN, NUM, UTRUM, & (si non præcedat) QUIN, recipiunt: ut, Nep. *Non dubito fore piosque, Attice, &c.* Ter. *Periisse me unà haud dubium est*. * Justin. *Dia dubitavit, imperium deponeret, an bello resisteret*. Cic.

H

Non

1. Ut, Sentio, animadverto, intelligo, percipio, cognosco, disco, video, audio, deprehendo, censeo, judico, existimo, duco, statuo, opinor, suspicor, scio, credo, experior, cogito, memini, recordor, obliviscor, &c.

2. Ut, Gaudeo, laetor, doleo, agere fero, spero, confido, miror, &c. Excipe verba desiderii & timoris, quæ ut possulant.

3. Ut, dico, aio, perhibeo, refero, nuncio, affirmo, nego, scribo, ostendo, demonstro, proba, promitto, polliceor, spondeo, voveo, &c.

4. Ut, Solet, caput, incipit, desinit, potest, quæ, nequit, est, pro licet, debet, &c. At hæc variationem per Quod omnino respuunt.

5. Ut, Volo, nolo, malo, cupio, opto, permitto, sino, patior, &c. At hæc longè usitatius cum infinitivo construuntur.

6. Ut, Impero, mando, præcipio, edico, &c.

7. Ut, Oro, rogo, posulo, peto, flagito, precor, quaeso, obsecro, &c. In his autem longè frequentius subjunctivus cum ut vel ne adhibetur.

8. Sic, Paro, cogo, impello, urgeo, daerno, statuo, constituo, facio, studeo, &c. Item impersonalia, & impersonaliter posita: ut, Libet, licet, decet, oportet, expedit, conducit, prodest, obest, nocet, refert, interest, præstat, sequitur, &c. Et hæc formulæ, *Æquum est, par est, certum est, fas est, nefas est, & similia*. At his rarius subjunctivus cum ut, apponitur.

Non dubito, quin mirere, quod tecum de eadem re agam sæpius. Ter. Non dubium est, quin uxorem nolit filius.

NOT. 4. Verba timendi: ut, *Timeo, metuo, vereor, paveo*, sensu affirmativo cum *NE*, sensu negativo cum *UT* vel *NE NON*, construuntur: ut, Ter. *Timet ne deserat se.* Id. *An verebamini, Ne non id facerem quod recepissem se. mel?* Cic. *Videris vereri ut epistolas illas acceperim*, i. e. *ne non acceperim.* Ter. *Id paves, ne ducas tu illam, tu autem ut ducas*, i. e. *tu metuis, ne illam uxorem ducere cogare; tu autem, ne non ducas, vel ne alius eam ducat.* * *Rarius autem in his infinitivus adhibetur: ut, Hor: Metuit tangi*, i. e. *ne tangatur.* Ovid. *Sed vereor tarde causa fuisse mora*, i. e. *ne causa fuerim.*

NOT. 5. Post hæc verba, *Spero, puto, affirmo, suspicor, & similia*, locum futuri infiniti eleganter suppleant fore vel futurum [*esse*,] sequente *UT* cum subiunctivo: ut, Cic. *Nunquam putavi fore ut ad te supplex venirem; pro, Nunquam putavi me ad te supplicem fuisse venturum.* Id. *Valde suspicor fore ut infringatur hominum improbitas; pro, suspicor hominum improbitatem infractam iri.* Sic Senec. *Scio futurum, ut auditis ejus sententiis, cupiatis multas audire.* Cæli. *Existimabant plerique futurum fuisse, ut oppidum amitteretur.*

NOT. 6. Amphibolia ex gemino accusativo, in infinito activo, solvitur conversione verbi activi in passivum. Sic istud, *Lachetem audiui percussisse Demcam* (ubi nescias an Laches Demcam, an Demea Lachetem percussisset,) sic convertes. *A Lachete audiui percussum Demcam.*

2. De generali PARTICIPIORUM, GERUNDIORUM & SUPINORUM constructione.

43. Quos sua verba dabunt, sibi Participantia casus, Atque Supina petunt; pariterque Gerundia jungi.

Participia, Gerundia & Supina regunt casum suorum verborum: Participia: ut, Cic. *Quidam nominatus Poëta.* Virg. *Heu regni rerumque oblite tuarum.* Hor. *Crescit indulgens sibi dirus Hydrops.* Virg. *Non inferiora secutus.* V. Max. *Malo virum pecuniâ, quam pecuniam virò indigentem.*

Gerundia: ut, Juv. *Parcendum est teneris.* Liv. *Ætoli consilium ceperunt Lacedæmonem occupandi.* Ovid. *Utendum est ætate: cito pede labitur ætas.*

Supina: ut, Virg. *Aut Graiis servitum matribus ibo.* Liv. *Legati ab Roma venerunt quæsum injurias; & ex fœdere res repetitum.* Cæli. *Romanos [ait] usu rerum necessariarum & dignitate spoliatum iri.*

NOT. Nomina verbalia, tam substantiva quàm adjectiva, casum sui verbi interdum adsciscunt: Ut, Cic. *Iustitia est abtemperatio scriptis legibus.* Id. *Abalienatio est ejus rei, quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio.* Plaut. *Opulento homini servitus dura est.* Sall. *Quod insidia Consuli nos procedebant.* Sic, *Studiofus adulterio*, ap. Plaut. *Cumque sit ignis aquæ pugna*, ap. Ovid. * Sic & Participialia in *BUNDUS*: ut, Justin. *Atque ita verbis gratulabundus patriæ expiravit.* Sisenna ap. Gell. *Populabundus agros ad oppidum pervenit.* Liv. *Vitabundus castra hostium.* * *Rariora sunt hæc, Cæli. Domum reditiogis spe sublata.* Cic. *Rhodiorum classi propinquum reditum ac de-*

mum itionem dari. * Item hæc aliaque ejusmodi antiquioribus tantum usitata. Plaut. *Quid tibi hanc curatio est rem?* Id. *Quid tibi isthunc tactio est?* Id. *Quid mihi scelestio tibi erat auscultatio?* quidve hinc abitus? quidve in navem insensio?

De particulari quorundam PARTICIPIORUM constructione.

1. *Exosus, perosus, & sæpè etiam pertasus*, accusativo gaudent: ut, Ovid. *Tadas exosa jugales.* Liv. *Plebs Consulum nomen baud secus quam Regum perosa erat.* Suet. *Quasi pertasus ignaviam suam.*
2. Hæc verba, *Da, reddo, volo, curo, facio, habeo*, cum participio præteriti temporis in accusativo constructa, periphrasin faciunt verbi ejus cujus participium sic usurpatur: ut, Ter. *Effectum dabo*, i. e. *efficiam.* Id. *Age, age, inventas reddam*, i. e. *eas inveniam.* Id. *Vos omnes oratos volo*, i. e. *vos oro.* Id. *Inventum tibi curabo*, & *mecum adductum tuum Pamphilum*, i. e. *inveniam & adducam.* Id. *Me missum face*, i. e. *mitte.* Cæs. *Idque se [ait] præpe jam effectum habere*, i. e. *effecisse.*
3. Hæc verba, *Curo, habeo, mando, loco, conduco, do, tribuo, accipio, mitto, relinquo*, & quædam similia, eleganter pro infinitivo vel subjunctivo recipiunt participium futurum in *DUM*, cum substantivo in genere, numero & casu cohærens: ut, Cic. *Fumus ei satis amplum faciendum curavi*; pro, *fieri, vel ut fieret.* Colum. *Illud habeo præcipiendum*; pro, *præcipere, vel quod præcipiam.* Suet. *Gladiatores vi rapiendos mandabat*; pro, *rapi, vel ut raperentur.* Cic. *Qui majore pecuniâ quatuor columnas dealbandas, quam ille omnes adificandas locaverit*; pro, *ut dealbarentur & adificarentur.* Id. *Qui columnam illam de Torquato conduxerat faciendam*; pro, *ut faceret.* Sic Cic. *Demus nos Philosophia excolendos.* Hor. *Hæc porcis comedenda relinques.*

De particulari GERUNDIORUM constructione.

1. Nominativi in *DUM*.

44. In *DUM* quæ recto finita Gerundia casu,

EST verbo comitante, volunt sibi subdere ternum, Gerundium in *DUM* nominativi casus, cum verbo [*EST*] regit dativum: ut, Hor. *Si vis me flere dolendum est Primam ipsi tibi.* Ter. *Prope adest, quum alieno more vivendum est mihi.* Cic. *Si ex his laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum est.*

NOT. 1. Dativus sæpè intelligitur: ut, Juv. *Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano*; supple, *tibi.* Liv. *Hic vincendum, aut moriendum, milites, est*; supple, *vobis.* P. Syt. *Deliberandum est diu, quod statuendum est semel*; sup. *tibi vel alicui.*

NOT. 2. Præcedente aliquo verbo hoc gerundium in accusativum transit, cum *ESSE*, expresso vel intellecto: ut, Cic. *Quotidie meditare resistendum esse iracundie.* Cæs. *Huic rei prævertendum [esse] existimabat.* Id. *Quibus rebus quam maturrimè occurrendum [esse] putabat.*

NOT. 3. Hoc gerundium, utpote necessitatem vel officium significans, resolvi potest in infinitivum, vel subjunctivum cum *UT*, præcedente *necesse est, oportet, debeo*, vel simili: ut, Cic. *Moriendum est [homini,] vel (ut id.) Homini necesse est mori, vel ut homo moriatur.* Ubi semelquis pejeraverit, ei post.

ea non est credendum; vel, ei credi postea non oportet. Cuique manendum est intra suam fortunam; vel (ut Ovid.) Intra Fortunam debet quisque manere suam.

2. Genitivi in DI

45. In DI adiectivis vel junge Gerundia fixis.

Gerundium in DI regitur à substantivis vel adiectivis.

1. Substantivis; qualia sunt, *Amor, causa, gratia, studium, tempus, occasio, ars, facultas, otium, cupido, voluntas, consuetudo, &c.* ut, Ovid. *Amor sceleratus habendi.* Virg. *Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi?* Cic. *Mala & impia consuetudo est contra Deum disputandi, sive ex animo id fit, sive simulate.*

2. Adiectivis; veluti, *Peritus, imperitus, cupidus, insuetus, certus, rudis, &c.* ut, Quint. *Docendi peritus, ingenium pueri naturamque perspiciat.* Cic. *Sum cupidus te audiendi.* Cæsar. *Quid insuetus navigandi mare timeret.*

NOT. 1. Pro gerundio in DI, nonnunquam adhibetur, præsertim apud Poetas, infinitivus: ut si dicas, *Tempus est abire, Occasio scribere, Cupido mori, Peritus cantare, &c.* pro *abendi, scribendi, moriendi, cantandi.* Vid. suprâ, reg. 42. * Nonnunquam gerundium in DI cum AD: ut, Cic. *Facultas ad dicendum.* Id. *Argumentum ad scribendum.* Ter. *Causa ad objurgandum;* pro, *Facultas dicendi, Argumentum scribendi, Causa objurgandi;* quo modo iidem scriptores alibi loquuntur.

NOT. 2. Interdum substantivum, à quo pendet gerundium, animo retinetur: ut, Cic. *Cum haberem in animo navigandi, sc. propositum.* Plaut. *Huic ducendi interea obsecerit, sc. voluntas.* Ter. *Ne id essentandi magis, quam quo habeam grotum, facere existimes, sc. causâ.*

NOT. 3. Gerundia in DI genitivum interdum pluralem pro accusativo admittunt: ut, Plaut. *Nominandi tibi istorum magis erit, quam edundi cupi.* Cic. *Facultas agrorum suis latronibus condonandi.* Id. *Deleo tantum Scitum vestros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse.*

3. Dativi in DO.

46. In DO finitis terni præit *utilis, aptus,* (nes. Aut simile: interdum tacitum quoque mobile cer-

Gerundium in DO dativi casus regitur ab adiectivis utilitatem vel aptitudinem significantibus: ut, Plin. *Nullum semen ultra quædrinatum utile est ferendo.* Id. *Charta emporetica est inutilis scribendo.* Id. *Rubens ferrum non est habile tundendo.*

NOT. 1. Adiectivum interdum intelligitur: ut, Plin. *Radix ejus vesicanda est decocta, supple apta.* Cic. *Cam solvendo civitates non essent, supple partem vel habiles.*

NOT. 2. Hoc gerundium nonnunquam & à verbis pendet: ut, Plaut. *Ego reliquis rebus Epidicum operam querendo dabo.* Cic. *Cum omnes iidem scribendo adessent.* Virg. *Simul aptas habendo Ensemque clypeumque.*

4. Accusativi in DUM.

47. In DUM quod quarti est, *ad, ob, inter, & ante* præibunt.

Gerundium in DUM accusativi casûs regitur à præpositionibus *ad* vel *inter*; interdum ab *ante, circa, vel ob*: ut, Plin. *Stultissimum credo, ad imitandum non optima quæque proponere.* Virg. *Inter agendum, Occursare capro, cornu ferit ille, caveto.* Id. *Ante domandum Ingentes tollent animos.* Quinçtil. *Plus eloquentia circa moriendum valet.* Cic. *Quanto illud flagitiosius, eum à qua pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare?*

NOT. Frequenter etiam suppositum sit infinitivi ESSE, præeunte alio verbo: ut, Cic. *Qui dicerent dignitati esse serviendum, reipublica [esse] consulendum.* Id. *Ut Lampaceni moriendum [esse] sibi potiùs, quàm perpetiendum putarent,* Vid. suprâ reg. 44. not. 2.

5. Ablativi in DO.

48. In DO postremi casûs, *in, ab, ex,* similisve Præpositura præit: tamen illam mente subaudi, Innuitur si quando rei vel causa modusve.

I. Gerundium in DO ablativi casûs regitur à præpositionibus, *a, ab, de, e, ex, vel in*: ut, Cic. *Aristotelem non deterruit à scribendo amplitudo Platonis.* Id. *Ab invidendo autem invidentia rectè dici potest.* Id. *Tu quid cogites de transeundo in Epirum, scire sanè velim.* Ter. *Ut id ostenderem, — Id non fieri ex verâ vitâ, — sed ex offentando, indulgendo, largiundo.* Cic. *Quis est tam in scribendo impiger quàm ego?* * Rariùs à præpositionibus *pro & cum*: ut, Plaut. *Heu senex! pro vapulando hercle ego abs te mercedem petam.* Quinçtil. *Ratio rectè scribendi juncta cum loquendo est.*

II. Si rei causa vel modus significatur, præpositio serè omittitur: ut, Ter. *Ego vapulando, ille verberando usque, ambo defessi sumus.* Quinçtil. *Copiam cum judicio consequemur optima legendo atque audiendo.*

De Gerundiis in GERUNDIVA mutandis.

49. Verte Gerundivis conjuncta Gerundia quarto, Quæque creant *fungor, potior, fruor*: atque ita fixis Fac coëant, genus ut, numerus, casusque sit idem.

I. Gerundia accusativum regentia vertuntur eleganter in [Gerundiva, seu] Participia in DUS, quæ cum suis substantivis in genere, numero & casu concordant: ut,

Nom.

Nom. Ter. Ejiciunda est hæc mollities animi.

Gen. Cic. Inita sunt consilia urbis delendæ, civium trucidandorum, nominis Romani exstinguendi.

Dat. Colum. Dummodo perpetiundo labori sit idoneus.

Acc. Cic. Animum tuum promptum & alacrem perspexi ad defendendam rempublicam.

Abl. Id. Orationem Latinam legendis nostris efficies plenior.

Potius quàm, Ejiciundum est mollitiem, delendi urbem, perpetiundo laborem, &c.

II. Item gerundia verborum *Utor, abutor, fruor, fungor, potior*: ut, *Ter. Quod illa ætas magis ad hæc utenda idonea est. Cic. Justitiæ fruendæ causâ videntur olim benè morati Reges constituti. Id. Nos in omni munere fungendo summam adhibebimus diligentiam. Justin. Cujus urbis potiundæ cupido eum cepit.*

Not. 1. In his, gerundivi idem casus manet qui gerundii, servato tamen genere & numero accusativi: ut, in exemplis allatis.

Not. 2. Interdum, licet rariùs, gerundiis, sequente accusativo, *Auſtores* utuntur: ut, *Lucret. Æternas quoniam pœnas in morte timendum. Liv. Ætoli consilium ceperunt Lacedæmonem occupandi. Plaut. Eæ nos lavando operam dederunt. Cic. Neque res ulla quæ ad placandum Deos pertineret, prætermiſsa est. Varro, In supponendo ova observant ut sint imparia.*

Not. 3. Gerundia plerumque activè significant: interdum tamen passivè accipi videntur: ut, *Justin. Athenas erudiendi gratiâ missus, i. e. ut erudiretur. Plin. Aqua bituminata aut nitrosa utilis est bibendo, i. e. quæ bibatur. Sall. Cum ipse ad imperandum Tifidium vocaretur, i. e. ut ipsi imperaretur. Quint. Memoria excolendo, sicut alia omnia, augetur, i. e. dum excolitur.*

De particulari SUPINORUM constructione.

I. Prioris in VM.

50. Verbis quæ motum signant prius adde Supinum.

Supinum in VM ponitur post verbum motûs: ut, *Ovid. Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsæ. Sall. Dum paucis scelestis parcunt, bonos omnes perditum eunt. Ter. In Asiam ad Regem militatum abiit.*

Not. 1. Ex hoc supino & verbo *IRI* necessariâ periphrasi conficitur futurum infinitivi passivi: quod proinde verborum passivorum more ablativum cum A vel AB recipit: ut, *Cic. Brutum, ut scribis, visum iri à me puto. Id. Addit etiam se prius occisum iri ab eo, quàm me violatum iri.*

Not. 2. Exponitur hoc supinum per UT & verbum finitum: *Spectatum veniunt, h. e. ut spectent. At cum verbo IRI interpretamur passivè: ut, Ter. Postquam audierat non datum iri filio suo uxorem, h. e. fore ut uxor non daretur.*

Not. 3. Multis aliis modis supinum hoc variari potest. Ex. gr. hanc formulam, *Venit oratum opem*, sic præterea licet commutare: (1.) *Venit opem orandi causâ. (2.) Venit opis orandæ causâ. (3.) Venit ad orandum opem.* (4.)

Venit ad orandam opem. (5.) Venit opi oranda. (6.) Venit opem oraturus. (7.) Venit qui opem orat. (8.) Venit opem orare. Sed ex his variandi modis, secundus, quartus & sextus, ornatiores sunt & usitatiores: cæteri rariore: octavus Poëtarum serè proprius est.

2. Posterioris in v.

§1. At sibi posterius præmitti mobile gaudet.

Supinum in u ponitur post nomen adjectivum: ut, Cic. *Difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.* Id. *Quod optimum factu videbitur, facies.* Juv. *Nil dictu secundum visuque hæc limina tangat, Intra quæ puer est.*

NOT. 1. Subjicitur & hoc supinum substantivis, *fas, nefas, & opus*: ut, Cic. *Humanus animus cum alio nullo, nisi cum ipso Deo, si hoc fas est dictu, comparari potest.* Id. *Nefas est dictu miseram fuisse talem senectutem.* Id. *Si non longius, quam quod scitu opus est, in narrando procedetur.*

NOT. 2. Sequitur etiam & verba motum è loco significantia: ut, Plaut. *Nunc obsonatur redeo.* Cato, *Primus cubitu surgat [villicus,] postremus cubitum eat.* Stat. *At nunc venatu rediturum in limine primo Opperiens, &c.*

NOT. 3. Exponi vel variari potest, (1.) Per infinitivum, ut, Val. Max. *Ardua imitatu, catarum cognosci utilia.* (2.) Per gerundium in *DUM* cum *AD*: ut, Cic. *Hæc ad judicandum sunt facillima.* (3.) Per verbalia: ut, Cic. *Quod in rebus honestis & cognitione dignis opera ponetur, id jure laudabitur.*

§ 4. De constructione CIRCUMSTANTIARUM.

HÆ Circumstantiæ, quæ diversam, in oratione, casuum constructionem parere videntur, sunt quinquæ. 1. CAUSA, propter quam res fit. 2. MODUS, quo fit. 3. INSTRUMENTUM, quicum fit. 4. LOCUS. 5. TEMPUS. Suntque tam verbis quam nominibus communes.

1. CAUSA. 2. MODUS. 3. INSTRUMENTUM.

§2. Causa, modusque petunt simul instrumenta; sextum.

Causa, modus, & instrumentum, ponuntur in ablativo, omisâ præpositione.

1. CAUSA: ut, Hor. *Oderunt peccare boni virtutis amore.* Ter. *Homini illicò lacrymæ cadunt, quasi puero, gaudio.* Auct. ad Herenn. *Animus defatigatus multitudine verborum.*

2. MODUS: ut, Plaut. *Virtute ambire oportet, non favioribus.* Ovid. *Nec facile est æquâ commoda mente pati.* P. Syr. *Nimiùm altercando veritas amittitur.*

3. INSTRUMENTUM: ut, Hor. *Naturam expellas furcâ; tamen usque recurret.* Cic. *Cæsus est virgis Athenagoras, qui in fame frumentum exportare erat ausus.* Virg. *Si Pergama dextrâ Defendissent, etiam hæc defensa fuissent.*

NOT. I.

NOT. 1. *Causa* dignoscitur, quærendo per *CUR* vel *QUARE*? *Modus*, quærendo per *QUOMODO*? *Instrumentum* denique, per *QUOCUM*?

NOT. 2. *Causæ* nonnunquam additur præpositio: (1.) In accusativo, *PER* vel *PROPTER*: ut, Ovid. *Sæpè per has [lacrymas] flecti Principis ira solet.* Cic. *Qui legibus non propter metum paret, sed quia id salutare maxime judicat.* (2.) In ablativo, *DE*, *E*, *EX*, vel *PRÆ*: ut, Cic. *Id nisi gravi de causâ non fecisset.* Id. *Cum è viâ languerem.* Id. *Demetrius Phalereus ex doctrina nobilis & clarus.* Id. *Nec loqui præ more potuit.*

NOT. 3. *Modus* etiam sæpè recipit præpositionem *CUM*: ut, Cic. *Semper magno cum metu dicere incipio.* Interdum *DE*, *EX*, aut *PER*: ut, Virg. *Solito matrum de more locuta est.* Plaut. *Benè obsonari, atque ex mea sententia.* Cic. *Quod adeptus est per scelus, id per luxuriam effundit atque consumit.*

NOT. 4. *Instrumentum* vix unquam præpositionem *CUM* admittit: ut, *Vulnerare aliquem gladio, Conficere cervum sagittis*; non *cum gladio, cum sagittis.*

+ Apud poëtas tamen *A* vel *AB* ei interdum adjicitur: ut, Ovid. *Pessimus trajectus Lynceus Castor ab ense.* Id. *Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamo.* Id. *Absens flammâ Meleagros ab illa Uritur.*

NOT. 5. Ab ablativo autem instrumenti accuratè distinguendus est ablativus *COMITATUS*; cui frequentius additur præpositio *CUM*: ut, Cic. *Desinè obfidere cum gladiis curiam.* Id. *Ut Vettius in foro cum pugione, & item servi ejus comprehenderentur cum telis.* Id. *Ut in Cacinam advenientem cum formâ invaderet.*

NOT. 6. Ad modum referri potest *ADJUNCTUM*, ad causam *MATERIA*. * *Adjunctum*: ut, Cic. *Floruit cum acumine ingenii tum admirabili quodam lepore dicendi.* Id. *Scipio omnes sale facetiisque superabat.* Cæs. *Fama nobiles potentissime bello.* * *Materia*: ut, Liv. *Capitolium saxo quadrato substructum.* Virg. *Aere cavo clypeus.* Id. *Solidoque adamante columnæ.*

+ Ex his autem *adjunctum* nonnunquam, *materia* longè frequentius præpositionem recipit: ut, Ter. *Olet unguenta? de meo.* Cic. *Interea cum Mithridate delestabimus.* Senec. *Et de triumpho picta Barbarico oblamys.* * Cic. *Pecunia ex auro.* Id. *Candelabrum factum è gemmis.* Virg. *Templum de marmore.* Cæs. *Naves tota factæ ex robore.*

4. LOCUS.

Loci constructio ad quatuor Quæstiones reduci potest. 1. *UBI*? sive locus in quo quid sit. 2. *Quo*? sive locus ad quem tendit. 3. *UNDE*? sive locus à quo venit. 4. *QUA*? sive locus per quem ad alium locum transit.

U B I.

53. Oppida da patrio, per *UBI* si quæstio fiat!
Militia, belli, quibus adjiciantur, *humique*.
 Sin autem terni flexûs, numerive secundi
 Oppida sint, solo dabitur responsio sexto.

I. Nomen

I. Nomen oppidi ponitur in genitivo, cum quæstio sit per UBI? ut, Hor. *Romæ nutriri mihi contigit atque doceri.* Ter. *Is habitat Mileti.* Cic. *Dionysius Tyrannus Syracusis expulsus Corinthi pueros docebat.*

II. Si verò sit tertiæ declinationis, aut pluralis numeri, in ablativo effertur: ut, Hor. *Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.* Cic. *Alexander paucis post diebus Babylone mortuus est.* Id. *Philippus Neapoli est, Lentulus Puteolis.* Juv. *Quoniam Delphis oracula cessant.*

II. Hæc appellativa, *Humi, militiæ, belli*, [ut & *domi*, de quo postea] ponuntur etiam in genitivo, cum quæstio est per UBI: ut, Virg. *Qui legitis flores, & humi nascentia fraga.* Ter. *Unà semper militiæ & domi fuimus.* Cic. *Quibuscunque rebus vel belli vel domi poterunt, rempublicam augeant.*

NOT. Inveniuntur, sed rariùs, oppidorum nomina primæ & secundæ in ablativo prolata: ut, Vet. Inscript. *Educatus Juliæ Emonæ*; pro, *Juliæ Emonæ*. Justin. *Rex Tyro decedit*; pro, *Tyri*.

Q U O.

54. Quæstio si per quo fuerit, dabis oppida quarto.

Cum quæstio sit per quo, nomen oppidi in accusativo regitur: ut, Cic. *Epistolas Catinam, Tauromenium, Syracusas commodiùs mittere potero.* Id. *Regulus Carthaginem rediit.* Liv. *Capuam flellit iter luxuriantem longâ felicitate atque indulgentiâ fortunæ.*

U N D E & Q U A.

55. Responde sexto, si QUA, sive UNDE rogâris.

Si quærat per UNDE vel QUA, nomen oppidi ponitur in ablativo: ut, Cic. *Accepi Româ fasciculum literarum.* Id. *Servium discessisse Athenis molestè tuli.* * Id. *Iter Laodiceâ faciebam, cum has literas dabam.*

NOT. Cum quæritur per QUA, frequentius additur, ad vitandam ambiguitatem, præpositio PER: ut, Nep. *Cum iter per Thebas faceret.* Plin. *Proconsul provinciam Baticam per Ticinum est petiturus.*

D O M U S & R U S.

56. Syntaxis RUS atque DOMUS par nectit & urbes.

DOMUS & RUS eodem modo quo oppidorum nomina construuntur: ut,

UBI? Ter. *Ego domi ero, si quid me voles.* Ovid. *Resque domi gestas, & mea bella cano.* Hor. *Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum.* Ter. *Ruri ferè se continebat.*

Quo? Virg. *Ite domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ.* Cic. *Cum rus ex urbe, tanquam è vinculis, evolavissent.*

Unde? Nep. *Nuncius ei domo venit.* Ter. *Video rure redeuntem senem.*

NOT. [I.] *Domi* non recipit adjectiva, præterquam ista, *Meæ, tuæ, suæ, nostræ, vestræ, alienæ*: ut, Cic. *Apud eum sic fui, tanquam domi meæ.* Id. *Diodotus Stoicus, cæcus, multos annos domi nostræ vixit.* Id. *Nonne mavis sine periculo domi tuæ esse, quam cum periculo alienæ.*

NOT. 2. Cum aliis adjectivis, pro, *domi, domo* utimur, sæpius additâ, nonnunquam & intellectâ præpositione *IN*. Sic, *In domo paternâ, in domo regis*, dicendum; non *domi paternæ, domi regis*. Ter. *Meretrix & mater familias unâ in domo.* Ovid. *Sustinet in viduâ tristia signa domo.* * Id. *Ipsa domo viduâ votis operata pudicis Torqueor.* Cic. *Clamor interea fit totâ domo.*

NOT. 3. Sequenti genitivo possessoris, vel *domi* vel *in domo* dicere licet: ut, Cic. *Clodius deprehensus est domi Caesaris.* Id. *Qui [Clodius] cum in domo Caesaris quondam unus vir fuerit.*

NOT. 4. Sic in quæstione motûs ad locum, cum possessivis *meus, tuus, suus*, &c. vel sequente genitivo, præpositio exprimi vel supprimi potest: ut, Cic. *Rectâ à portâ domum meam venisse: neque hoc admior, quod non ad tuam potius, sed illud quod non ad suam.* Id. *Nil domum suam intulit.* Id. *In Chelidonis domum præturam tuam detulisti.* Id. *Cum prima luce Pompei domum venisse dicitur.* * Cum aliis adjectivis præpositio ferè semper exprimitur: ut, Cic. *Omnes ad eam domum, in qua iste diversabatur, profecti sunt.* Ter. *Si in domum meretriciam deducar.*

NOT. 5. *Domos*, in accusativo plurali, cum prædictis possessivis absque præpositione plerumque construitur: ut, Sall. *Alius alium domos suas invitant.* Liv. *Tantus terror Tarquinium atque Etruscos incessit, ut ambo exercitus suas quisque abirent domos.* * Cum aliis adjectivis præpositio ferè additur: ut, Hirt. *Quibus aqua in privatas domos inducitur.* Ovid. *Inquit domos superas scandere cura fuit.*

NOT. 6. At *rura* plurale præpositionem semper postulat: ut, Varro, *Qua inducuntur in rura, ut oves & armenta.* Liv. *Jam ubi vos dilapsi domos, & in rura vestra eritis.*

Quibus LOCORUM nominibus præpositio addenda sit.

57. Præpositura tamen, neque rarò, cernitur addita Urbibus. Hanc autem regio, provincia, villa, Et loca non memorata prius, prope semper præmittunt.

I. Nomina oppidorum sæpissimè præpositionibus expressis construuntur: ut,

Ubi? Plaut. *Qui nunc in Epheso est, Ephesius carissimus.* Cic. *Navis & in Cajeta parata est nobis & Brundisii.*

Quo? Plaut. *Postquam hinc in Ephesum abii.* Cic. *Adolescens miles profectus sum ad Capuam, quintoque anno post ad Tarentum Quæstor.*

UNDE?

UNDE? Plaut. *Ex Epheso* *huc ad meum sodalem literas misi.* Cic. *A Brundisio nulla adhuc fama venerat.*

NOT. 1. In primis hoc fit cū adjectiva vel appellativa accedunt: ut, Plin. *In Hispali oppido.* Propert. *Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas.* Sall. *Ad Cirtam oppidum iter constituunt.* Mart. *Hæc de vitifera venisse p̄cuta Vienna.*

NOT. 2. Appellativis etiam *domus* & *rus* præpositiones adduntur: ut, Plin. *Ille in domo mea sæpè convaleuit.* Sall. *Ille eos in domum Decimi Bruti perducit.* Liv. *Classe quā advecti ab domo fuerant, multum potuere.* Ascon. *Qui fortè ex rure in urbem revertebatur.* Liv. *Ploratus mulierum ex privatis domibus exaudiebatur.* Vid. Notas reg. præced.

NOT. 3. Cum aliquid, non in loco ipso, sed in ejus vicinia fieri significatur, præpositiones *AD* vel *APUD* semper adduntur: ut, Cæf. *Dum hæc ad Ilerdam geruntur.* Cic. *Conchas & umbilicos ad Cajetam & ad Lucrinum legere.* Virg. *Prima quod ad Trojam pro caris gesserit Argis.* Cic. *Nos apud Alyziam unum diem commorati sumus.* Id. *Cū quinque cohortes apud Philomelum confedisent.* Sall. *Dum apud Zamam sic certatur.*

II. Nominibus regionum, provinciarum, villarum & aliorum locorum non dictis præpositio ferè additur: ut,

UBI? Cic. *Promitto tibi, si valebit, tegulam illum in Italia nullam relicturum.* Ter. *In Lemno uxorem duxit.* Cic. *Pueri in Fermano videntur hyematuri.* Virg. *Lucus in urbe fuit mediā.*

QUO? Cic. *Nobis iter est in Asiam.* Id. *Te in Epirum saluum venisse vehementer gaudeo.* Id. *Si Annibal ad portas venisset.*

UNDE? Curt. *Ab Europa petis Asiam; ex Asia transis in Europam.* Cic. *Ad te de Gyaro dedi literas.* Ter. *Ex urbe tu rus habitatum migres.*

QUA? Cic. *Iter in Ciliciam facio per Cappadociam.* V. Max. *Per totum terrarum orbem manavit.* Virg. *Saxa per & scopulos & depressus convalles.*

NOT. Aliquando his nominibus præpositio subtrahitur: ut,

UBI? V. Max. *Duos egregia indolis filios suas à Gabinianis militibus Ægypti occisos cognovit.* Cæf. *Cesar cū audisset Pompeium Cypri visum.* Sall. *Roma Numidiaque facinora ejus memorat.*

QUO? Cic. *Inde Sardiniam cum classe venit.* Nep. *Pausaniam cum classe Cyprum atque Hellepontum miserunt.* Liv. *Navigare Ægyptum pergit.*

UNDE? Liv. *Litera deinde Macedonia allata.* Tac. *Germanicus Ægypto remeans.* Suet. *Ut Judæa profecti rerum potirentur.*

QUA? Cic. *Nunc totā Asiā vagatur.* Hor. *Ibam fortè viā sacrā.* Liv. *Seu terrā, seu mari, obviam eundum hosti foret.*

APPENDIX.

1. PETO, in significatione proficiscendi, cum quovis loci nomine, respuit præpositionem: ut, Ovid. *Lacedæmona classe petebat.* Curt. *Ægyptum petere decrevit.* Cic. *Grues loca calidiora petentes maria transmittunt.*

2. Adverbium VERSUS locorum nominibus semper postponitur, additā nonnunquam, at sæpius demptā præpositione *AD* vel *IN*: ut, Cæf. *Ad Oceanum*

num versus proficisci jubet. Cic. In Italiam versus navigaturus erat. Liv. In lapide ad meridiem versus confedit. * Cic. Cum Arretium versus castra mississet. Id. Amanum versus profecti sumus.

3. Adverbium usque nominibus cum ad locum, tum de loco significantibus, nunc cum prepositionibus AD, A, AB, E, EX, DE, nunc sine iis, adjicitur: ut, Cic. Usque ad Numantiam misit. Id. Usque Ennam profecti sunt. Plin. Te ab Hispania usque exciverat. Plaut. Usque à Persia. Ter. Ex Asia opia est usque hac. Cic. Non accepit à civibus suis, sed usque Imolo petivit.

De SPATIO, sive DISTANTIA loci.

58. Vult quartum sextumve loci distantia casum.

Distantia unius loci ab alio ponitur in accusativo, interdum et in ablativo. Accus. ut, Cic. Cum abessem ab Amano iter unius diei. Id. Is locus est citra Leucadem stadia centum viginti. Id. Negat unquam se à te pedem discessisse. Abl. ut, Cic. Ventidii bidui spatio abest ab eo. Cæs. Certior factus est Ariovisti copias nostris millibus passuum quatuor & viginti abesse.

NOT. 1. Interdum alterum substantivum, quo spatium itineris significatur, per Ellipsin supprimitur: ut, Cic. Nos in castra properabamus, qua aberat bidui. Id. Ab Autronio & ceteris quadridui: supple, spatium, iter, viam, vel spatio, itinere, via.

NOT. 2. Quando locus ubi quid factum sit, per nomen distantiae exprimitur; vel solo ablativo utendum: ut, Cæs. Eodem castra promovit, & millibus passuum sex à Caesaris castris sub monte confedit. Id. Millibus passuum duobus ultra eum castra fecit. Vel accusativo cum prepositione AD: ut, Cic. Cum plebes prope ripam Ariculis ad tertium milliarium confedisset. Nep. Sepultus est ad quintum lapidem.

NOT. 3. Excessus mensuræ vel distantiae solo ablativo ponitur: ut, Hic lignum excedit illud digito. Britanniae longitudo ejus latitudine m ducentis quodraginta milliariis superat.

5. TEMPUS.

59. Tempus amat sextum, quoties per QUANDO rogetur;

QUAMDUDUM sed QUAMQUE DIU cum quaeritur
Aptius in quarto pones, quandoque Latino.

I. Tempus ponitur in Ablativo cum quaestio sit per QUANDO: ut, Plin. Nemo mortalium omnibus horis sapit. Martial. Temporibusque malis ausus es esse bonus. Ovid. Mense malas Majo nubes vulgus ait.

Item, cum per QUANTO TEMPORE, vel INTRA QUANTUM TEMPUS quaeri potest; ut, Cic. Quatuor Tragedias sexdecim diebus absolvit.

soloisse cū scribas. Id. Quidquid est, biduo sciemus. Id. Clodius respondit triduo illum, ad summum quadriduo, periturum.

NOT. [I.] Ablativo haud rarò adduntur prapositiones IN vel DE: ut, Ter. In tempore ad eam veni. Cic. Hæc ad te in præsentis scripsi. Gell. Hoc quoque venisse usu Romæ comperi, sæminam in undecimo mense post mariti mortem peperisse. Hor. Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones. Cæs. De quartâ vigiliâ profectus est. * Item, Cic. Ego, si semper haberem cui darem, vel ternas in horâ darem. Plaut. Quos [nummos] tibi continuò reponam in hoc triduo. Ter. Ferè in diebus paucis, quibus hæc acta sunt, Chrysis vicina hæc moritur.

NOT. 2. Adhibetur nonnunquam & accusativus, cum prapositionibus AD, PER vel INTRA: ut, Cic. Nos hic te ad mensem Januarium expectamus. Id. Præsto fuit ad horam destinata. Suet. Ad Kalendas Græcas soluturos ait. * Cic. Duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se. Id. Te penitus rogo, ne te tam longæ viæ per hyemem committas. * Liv. Lucretius Consul intra paucos dies moritur. V. Max. Intra annum extincti sunt.

NOT. 3. Si addatur ABHINC, tam accusativo, quàm ablativo, absque prapositione, uti licet: ut, Plaut. Hoc factum est ferè abhinc biennium. Cic. Horum pater abhinc duo & viginti annos est mortuus. Plaut. Qui abhinc sexaginta annis occisus foret. Cic. Quo tempore? Abhinc annis quatuor.

NOT. 4. Figuratæ locutiones sunt istæ, Cic. Profectus est id temporis. Ter. Ego isthuc ætatis non amor operam dadam. Suet. Quare nunquam postea se publico illud hora commisit; pro, eo tempore, isthac ætate, illâ horâ.

II. Cū quæstio sit per QUAMDIU [vel QUAMDUDUM] tempus ponitur in accusativo vel ablativo; sed sæpius accusativo. Accus. ut, Cic. Annos septuaginta vixit Ennius. Suet. Non ampliùs, cum plurimum, quàm septem horas dormiebat. Virg. Noctes atque dies patet atri janua Ditis. Ablat. ut, Liv. Quatuor horis neutrò inclinata est pugna. Suet. Vixit annis viginti novem, imperavit triennio & decem mensibus diebusque octo. Cæs. Continuato & nocte & die itinere.

¶ Ad quæstionem QUAMDUDUM respondentia adseruntur hæc & similia, Ter. Abhinc triennium commigravit huc viciniæ. Cic. Comitii jam abhinc triginta diebus habitis. Sed de his, in quibus quæstio QUANDO æqualiter locum habet, modò diximus.

NOT. [I.] Adjicitur interdum prapositio PER, AD, IN, INTRA, vel INTER: ut, Cic. Serò resistimus ei, quem per annos decem aluimus contra nos. Id. Bestiæ ex se natos amant ad quoddam tempus. Id. Habebit Senatus in hunc annum quem sequatur. Cæs. Invisi Germani, qui intra annos quatuordecim tectum non subierint. Cic. Quæ inter decem annos nefariè flagitiosæque facta sunt.

NOT. 2. Observandæ sunt, ritèque supplendæ, ad tempus pertinentes hæc loquendi formulæ. * Cic. Annos natus unum & viginti; supple, ante. * Curt. Tyrus septimo mense, quàm oppugnari capta erat, capta est; i. e. postquam. * Cic. Lacedamonii septingentos jam annos ampliùs unis moribus & nunquam mutatis legibus vivunt; supple, quàm per. Nep. Minus diebus triginta in Asiam reversus est; supple, quàm in. Plaut. Hanc domum jam multos annos

*est cum possideo. Id. Hic leno nondum sex menses Megoribus Huc est cum commigravit: plena sententia est, Jam ante multos annos est, cum possideo, &c. Nondum ante sex menses factum est, cum leno, &c. * Gell. Ut Karthaginienses quotquot annis populo Romano darent certum pondus argenti. Cic. Siculi quotannis tributa conferant; i. e. tot annis quot vel quotquot sunt. Sic, quot-mensibus ap. Caton. & Vitruv. quot-calendis ap. Plaut.*

De ABLATIVO ABSOLUTO.

60. Fixum Participi junctum, quæ nulla gubernat Dictio, da sexto, vocitant quem lege solutum.

Substantivum cum participio, quorum casus à nullâ aliâ dictione pendet, ponuntur in ablativo absoluto: ut, Cic. *Dominante libidine, temperantiæ nullus est locus.* Ovid. *Quas Hector sensurus erat, poscente magistro, Verberibus jussas præbuit ille manus,* sc: Achilles. Tac. *Pereunte obsequio, etiam imperium intercidit.* Cic. *Oppressâ libertate patriæ nihil est quod speremus amplius.* Id. *Nobilium vitâ victuque mutato, mores mutari civitatum puto.*

NOT. 1. Frequenter intelligitur participium ENTE vel EXISTENTE, adjuncto alio nomine vel pronomine: ut, Plaut. *Mirum est lolio victitare te, tam vili tritico;* supple, existente. Ovid. *Jamque cinis, vivis fratribus, Hector erat;* supple, existentibus. Sic, Plaut. *Me suafore atque impulsore hoc factum.* Cic. *Silvam tu Scantiam vendas, nobis Consulibus, atque hoc Senatu?* Sic, Virg. *Rege Latino.* Hor. *Jove æquo.* Item, *Fatis auctoribus, Deo duce, Cæmitem Fortunâ, invitâ Minervâ, Me ignaro, Cælo sereno, Asperâ hyeme;* & similia.

NOT. 2. Aliquando solum adest participium: ut, Cæs. *Expositi quid iniquitas loci posset.* Liv. *Inde ad Pellinam est progressus; nondum comperto quam regionem hostes petissent.* Id. *Ibi permissô, seu dicere prius, seu audire mallet, ita capit tyrannus.* Hor. *Excepti quodd non simul esses, cætera lætus.* In his autem vel subaudiendum negotio, vel defectum nominis supplet reliqua oratio.

NOT. 3. Ad Archaismum referendæ sunt singulares hæ anomaliz. Plaut. *Nobis præsentē.* Ter. *Absentē nobis.* Pomponius ap. Non. *Præsentē testibus; pro, presentibus, absentibus.*

NOT. 4. Resolvitur hic ablativus in Nominativum cum verbo indicativi vel subjunctivi modi, additâ particulâ cum, dum, quando, postquam, si, quoniam, aut simili: ut, Cic. *Pythagoras Superbo regnante in Italiam venit;* i. e. cum, dum, vel quando Superbus regnabat. Juv. *Quandoquidem accepto claudenda est janua damno;* i. e. postquam-damnum acceptum est. Hor. *Nil desperandum Teucro duce & auspice Teucro;* i. e. si vel quoniam Teucer sit dux. Cic. *Nondum liberâ civitate;* i. e. quamvis nondum libera esset civitas.

NOT. 5.

I.
om.
&c.
ne-
uct-
ibus

one
idi-
rat,
chil-
Op-
lium

EN-
a est
Tam-
Sic,
can-
Rege
Co-
pers

posits
non-
seu
cepti
adum

Plaut.
stibus;

o in-
uando,
o reg-
reg-
amno;
Teu-
Cic.
vitas.
OT. 5.

NOT. 5. Hic Ablativus, quamvis absolutus in speciem videatur, re tamen verà ab aliquà præpositione intellectà, regitur, veluti, sub, cum, a vel ab: quæ etiam interdum exprimi videntur: ut, Virg. *Sole sub ardenti.* Mart. *Sub principe Nerva.* V. Max. *Sub Cælio auctore.* Cato, *Cum Diis volentibus.* Liv. *Cum Diis benè juvantibus arma capite.* Lucan. *Moremque sinistram Sacrorum Druida positis repetistis ab armis.*

NOT. 6. Ablativo absoluto communiter locus est, cum duo orationis membra diversæ sunt rei vel personæ: ut, Ovid. *Et fugiunt freno non remorante dies.* Id. *Me duce, carpe viam.* Ubi diversæ res sive personæ sunt, dies & frenum; Ego & Tu. † Aliter in eodem casu ponuntur: ut, Cic. *Ieus in Pompejanum benè mane hac scripsi.* Senec. *Interrogati incola non patiuntur errare.* Ubi, *me cuncta*; interrogatis incolis, *vix dixerim.*

+ Interdum tamen, licet rariùs, Auctores ablativo absoluto utuntur, cum is & nominativus verbi ejusdem sunt personæ: ut, Ovid. *Me duce ad hunc voti finem, me milite, veni.* Lucan. *Latos fecit se Consule fastos.* Senec. *Populo spectante fieri credam, quicquid me conscio faciam.*

Sectio Tertia.

De constructione vocum INDECLINABILIUM.

I. Constructio ADVERBIORUM.

ADVERBIORUM constructio dividi potest in CONVENIENTIAM & REGIMEN. *Convenientia* autem duplex est: vel GENERALIS, sive quæ in pluribus vocum classibus; vel SPECIALIS, sive quæ in certâ classe, locum habet.

De convenientia ADVERBIORUM generali.

61. Nominibus, verbis, & participantibus addi,
Et sibi, pro vario possunt Adverbia sensu.

Adverbia plurimùm verbis junguntur, & eorum participiis: sæpè etiam nominibus, interdum & aliis adverbis, adjiciuntur.

1. Verbis: ut, Plaut. *Bonis quod benè fit, haud perit.* Cic. *Malè parata, malè dilabuntur.* Id. *Omnia humana placatè & modè feramus.*

2. Participiis: ut, *Fortiter pugnans, Graviter sauciatus.* Plaut. *Benè re gestà salvus redeo.* Ovid. *Tam bona constanter præda tendenda fuit.*

3. Nominibus: Sæpiùs quidem adjectivis: ut, Ter. *Vir apprimè bilis.* Cic. *Insigniter impudens.* Id. *Servus egregiè fidelis.* Rariùs substantivis: ut, Cic. *Homerus planè orator.* Quintil. *Mollis & patrum viri signa.* Liv. *Admodum puella.*

4. Aliis

4. Aliis adverbiiis : ut, Ter. Minus multò audacter, quàm nunc lædit, læderet. Cato, Sat citò, si sat benè. Cic. Tu verò Platonem nec nimis valde unquam, nec nimis sæpe laudaveris.

De Convenientia ADVERBIORUM speciali.

Ea duas habet partes. Prima de iis adverbiiis agit, quæ cum certo comparationis gradu : Altera de iis, quæ cum certo verbi modo, construi solent.

1. Que quibus comparationis gradibus ADVERBIA jungantur.

1. Hæc adverbia intendendi, *Apprimè, admodum, vehementer, maximè, potiusquam, valde, oppidè*, & alia id genus, serè positivis junguntur : ut, Cic. Utrique nostrum gratum admodum feceris. Id. Quod mihi quidem perquam perile videri solet. Id. Præterquam oppidè pauci.
2. TAM & QUAM positiva frequentissimè, superlativa rariùs, comparativa rarissimè copulant : ut, Cic. Nemo orator tam multa, ne in Græco quidem descripsit, quàm multa sunt nostra. Et sic passim. * Sall. Quàm quisque posuerit, tam maximè tutus est. Cato, Quàm plurimum brassicam ederit, tam tiffimè sanus fiet. Varro, Quàm paucissimos reliqueris, tam optimi in alendo erunt. * Cic. Per dexteram te istam oro, non tam in bellis & in præliis, quam promissis & fide firmiorem.
3. QUAM, cum admirationi, commiserationi, vel interrogationi cum admiratione permixta, servit, positivis jungitur : ut, Ovid. Heu quàm difficile est, crimen non prodere vultu ! Cic. Quàm multa, quæ nostrâ causâ nunc faceremus, facimus causâ amicorum ? * Item, cum pro quantum accipitur, ut, Cic. Quàm sint morosi qui amant, vel ex hoc intelligi potest. Ter. Patrem novisti ad has res quàm sit perspicax.
4. At QUAM, pro QUANTUM, sequente verbo POSSUM, superlativis serè adhibetur : ut, Sall. Jugurtha quàm maximas potest copias armat. Cic. Aves cæli sibi nidosque construunt, eosque quàm possunt mollissimè substernunt.
5. QUAM, pro VALDE, superlativis elegantissimè adjungitur : ut, Cic. Tu tur verbis quàm usitatissimis, translationibus quàm mollissimis. Id. Vehementer rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mihi Cuspius quàm maximas, quàm permium, quàm sæpissimè gratias agat.
6. Adverbia vel adverbialiter posita in UM, Parum, multum, nimium, tantum, quantum, aliquantum, sæpiùs positivis copulantur : ut, Cic. Quæ de te meo scribis, sunt parum firma. Id. Socrus hujus vir multum bonus est. Id. Redus apertissimis nimium longi sumus. * Interdum & comparativis : Val. Max. Quantum domo inferior, tantum gloriâ superior evasit. Liv. Romanus viri aliquantum amplior humanâ. Plin. Noces juglandes multum pinguiores.
7. Adverbia vel adverbialiter posita in O, Paulò, nimio, aliquanto, eò, hoc, impendio, nihilo, comparativis serè semper junguntur : ut, Cic. Vt sicut soleo, paulò tamen etiam deterius, quàm soleo. Id. Quarum rerum eò gravior est dolor, quò culpa major. Ter. Impendio magis gaudebat animus meum. ¶ Tanto, quanto, multo, tam comparativis quàm superlativis copulantur : Juv. Omne animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto major peccat habetur. Senec. Multo potentius, & longè disertius. Catull. Tanto preciosius omnium Poëta, Quanto tu optimus omnium patronus. Cic. Conspectus steter multo jucundissimus.

LONGÆ frequentius superlativis, interdum comparativis, rarò positivis ad-

citur: ut, Cic. *Longè omnium in dicendo gravissimus & eloquentissimus Plato.* Id. *Longè post homines natos improbissimus C. Servilius.* Virg. *At pedibus longè melior Lycus.* Ovid. *Sed longè cunctis longèque potentior illis, Si qua tibi sponsa est.* Apul. *Longè opulentus.* Ulpian. *Longè utile visum est.*

9. FACILE, pro HAUD DUM, superlativo, aut voci ejus vim habenti, adjungitur: ut, Cic. *Vir unus totius Græciæ facile doctissimus.* Id. *Homo regionis illius virtute, existimatione, nobilitate facile princeps.* Quintil. *In affectibus, qui miseratione constant, facile præcipuus.*

2. Quæ quibus modis ADVERBIA junguntur.

1. CUM, adverbium temporis, vel indicativo, vel subjunctivo, sed huic sæpius, jungitur: ut, Ter. *Nunc cum non queo, a quo animo fero.* Virg. *Cum faciam vitulæ pro frugibus, ipse venito.* * *Cum faciem videas, videtur esse quantivis pretii.* Virg. *Carmina tum melius, cum venerit ipse, canemus.*
2. DUM, de re præsentis nondum perfectæ, indicativo jungitur: ut, Plaut. *Dum hæc aguntur.* Virg. *Priami dum regna manebant.*
3. DUM & DONEC, pro QUAMDIU, indicativam petunt: ut, Cic. *Ægroto, dum anima est, spes esse dicitur.* Ovid. *Donec eris felix; multos numerabis amicos.*
4. DUM & DONEC, pro USQUE DUM, modò indicativum, modò subjunctivum adsciscunt: ut, Cic. *Ego in Arcano opperor, dum ista cognosco.* Id. *Ulciscendi vim differant in tempus aliud, dum deservescat ira.* * Virg. *Donec geminam partu dabit Ilia prolem.* Ter. *Haud desinam, donec perfecero hoc.*
5. QUOAD, pro QUAMDIU, QUANTUM, vel QUATENUS, indicativo jungitur, vel subjunctivo, prout sententia est finita, vel infinita: ut, Cic. *Quoad Castilina fuit in urbe, ejus consiliis obstiti.* Id. *Quoad tibi æquum ac rectum videbitur.* * Id. *Ut, quoad possem & liceret, à senis latere nunquam discederem.* Id. *Mibi Antonius pervenisse videtur, quoad progredi potuerit feri hominis amentia.* ¶ Pro USQUE DUM, vel DONEC, subjunctivo frequentius additur: ut, Cic. *Thessalonica esse statueram, quoad aliquid ad me scriberes.*
6. POSTQUAM, vel POSTEAQUAM, indicativo ferè jungitur: ut, Ter. *Is postquam excessit ex ephebis.* Cic. *Posteaquam de medio cursu sum revocatus.*
7. ANTEQUAM, PRIUSQUAM, SIMUL, SIMUL AC, SIMUL ATQUE, SIMUL UT, UBI, pro POSTQUAM, modò indicativum, modò subjunctivum, admittunt: ut, Cic. *Antequam de incommodis Sicilia dico.* Id. *Antequam de republica dicam.* Ter. *Omnia experiri certum est, priusquam peream.* Cic. *Priusquam aggrediar ad causam.* Id. *Simul inflavit tibicen, à perito carmen cognoscitur.* Liv. *Simul portarum claves tradiderimus, Carthaginiensium extemplo Enna erit.* Virg. *Quam simul ac tali persensit peste teneri.* Varro. *Simul ac promiseris minerval, incipiam.* Cic. *Simul atque introductus est, rem confecit.* Hor. *Simul atque adoleverit atas.* Cic. *Omne animal, simul ut ortum est, & se ipsum & omnes partes suas diligit.* Id. *Ego ad te habeo quod scribam, simul ut videro Curionem.* Virg. *Hæc ubi dicta dedit.* Cic. *Ubi semel quis pejeraverit, ei credi postea non oportet.*
8. NÆ, h. e. PROFACTO, pronomini bus ferè præpositum, vel indicativum vel subjunctivum recipit: ut, Ter. *Næ ego homo sum infelix.* Cic. *Næ tu, si id fecisses, melius famæ tuæ consulisses.*
9. NE, adverbium prohibendi, vel imperativo vel subjunctivo, & huic elegantius jungitur: ut, Plaut. *Abi, ne jura, satis credo.* Virg. *Ne fugite hospitium, neve ignorete Latinos.* * Ter. *Ne post conferas culpam in me.* Liv. *Ne tot annorum felicitatem in unius hora dederis discrimen.*

10. **QUASI, CEU, TANQUAM, PERINDE**, quando similitudinem notant, **indicativo** junguntur: ut, Plaut. *Fuit olim, quasi ego sum, senex.* Virg. *Adversus ceu quondam turbine venti configunt.* Ter. *Tanquam Philosophorum habent disciplinæ ex ipsis vocabula.* Cic. *Hæc omnia perinde sunt, ut aguntur.* ¶ Quando autem simulationem vel ironiam significant, **subjunctivum** possunt habere: ut, Cic. *Quasi de verbo, non de re, laboretur.* Plin. *Ceu verò nesciam adversus Theophrastum scripsisse etiam fœminam.* Juv. *Tanquam secerit ipse aliquid.* Cæs. *Perinde ac satisfacere & fraudata restituere vellent.*
11. **Optandi & imprecandi** particulæ, **UTINAM, O SI, UT, pro UTINAM**, **subjunctivum** adsciscunt: ut, Cic. *Utinam ea res ei voluptati sit.* Virg. *mihi prateritos referat si Jupiter annos.* Ter. *Ut illum dii deaque perdant.*
12. **UT, pro POSTQUAM**, **indicativum** petit: ut, Ovid. *Ut sumus in Ponto, tunc frigore constitit Ister.* ¶ Item, **pro QUAM, vel QUOMODO**, cum quadam admiratione: ut, Ter. *Ut falsus animi est!* Plaut. *Ut sapè summa ingenia in occulto latent!* ¶ Cum simpliciter similitudinem notat, plerumque **indicativo** jungitur: ut, Plaut. *Ut tute es, item omnes censēs esse.* * Interdum **futuro subjunctivi**: ut, Cic. *Ut sementem feceris, ita metes.*
13. **QUIN, pro CUR NON**, **indicativum** postulat: ut, Cic. *Quin continetis tecum indicem stultitiæ vestræ?* ¶ **Pro IMO** **indicativum** vel **imperativum** recipit: ut, Ter. *Quin est potatum argentum.* Id. *Quin tu hoc audi.* ¶ **Pro NON, QUOD NON, vel QUO MINUS**, **subjunctivum** petit: ut, Ter. *Nulla tibi facilis res, quin difficilis fiet, quam invitus facias.* Cic. *Non quin rectum fuit, sed quia, &c.* Id. *Prorsus nihil abest, quin sim miserrimus.*

De Regimine ADVERBIORUM.

62. **EN, velut ECCE**, sibi primum quartumve tulerunt.

EN & ECCE vel **nominativum**, vel **accusativum** recipiunt: ut, Cic. *En crimen, en causa.* Senec. *En Paridis hostem.* Cic. *En nova turba atque rixa.* Id. *Ecce miserum hominem.*

NOT. HEM (pro **ECCE**) similiter cum **accusativo** construitur: ut, Ter. *Hem astutias.* Id. *Hem Davum tibi.*

63. **Temporis, atque loci, quantique adverbia** quædam **Dant patium: quem nata DIE quartumve regunt.**

I. Adverbia quædam **temporis, loci & quantitatis** regunt **genitivum**.

1. Temporis: *Interea, postea, inde, tunc*: ut, Ter. *Te inter loci cognovi.* Sallust. *Postea loci Consul pervenit in oppidum Cirtæ.* Lucr. *Inde loci mortalia secula creavit.* Justin. *Ex gente obscuram temporis.*

2. Loci: *Ubi & quò*, cum eorum compositis: item, *ed, huc, hucine, unde, usquam, nusquam, longè, ibidem*: ut, Cic. *Ubi terrarum sumus!* Plaut. *Non hercle quò hinc nunc gentium aufugiam, scio.* Cic. *Ubicunque terrarum & gentium violatum jus civium Romanorum sit.* Ter. *Imò abeat multo malo quovis gentium.* Tac. *Ed audaciæ proventus est.* Curt. *Huc malorum ventum est.* Pers. *Hucine rerum venimus?* Plaut. *Unde hæc igitur gentium est?* Id. *Neque mihi libellæ spes est usquam gentium.* Ter. *Fratrem nusquam invenio gentium.* Cic. *Tu autem abes longè gentium.* Plaut. *Ibidem loci res erit.*

3. Quantitatis: *Abundè, affatim, largiter, nimis, quoad, satis, parum, minimè*: ut, Suet. *Se jampridem potentiae gloriæque abundè adeptum.* Plaut. *Tibi divitiarum affatim est.* Id. *Credo illic inesse auri & argenti largiter.* Cic. *Nimis insidiarum ad capiendas aures alhiberi videtur.* Id. *Quoad ejus facere potueris.* Sall. *Satis loquentia, sapientiæ parum.* Ter. *Minimè gentium.*

4. Quibus addi solent, *ergò, pro causâ, instar, partim*: ut, Cic. *Donari virtutis ergò.* Virg. *Instar montis equum*——Ætificant. Ter. *Partim sunt earum exactus, partim vix steti.* * Sed hæc verè nomina substantiva esse alibi docuimus.

II. PRIDIE & POSTRIDIE (à die composita) vel genitivum vel accusativum recipiunt: ut, Cic. *Pridie ejus diei.* Cæs. *Postridie ejus diei.* Cic. *Pridie Quinquatrus.* Id. *Postridie ludos Apollinares.* Sic, *Pridie, postridie, Kalendas, Nonas, Idus*; raro *Kalendarum, &c.*

64. Derivata patrum retinent adverbia casum.

Quædam adverbia derivata regunt casum primitivorum: ut, Cic. *Sed hæc tu melius, vel optimè omnium.* Id. *Cum id sit extremum, congruenter naturæ convenienterque vivere.* Id. *Huic ad urbem venienti tota obviâ civitas processerat.* Colum. *Terram stercoreatam minimùm altè pedem in pulvinos redigat.* Pallad. *Altè tribus pedibus.* Sic, *Propiùs urbi vel urbem, Proximè castris vel castra.* Sall. *Amplius opinione morabatur.* Martial. *Quisquis plùs justo non sapit, ille sapit.*

II. Constructio PRÆPOSITIONUM.

65. AD poscit quantum sociis cum præposituris.

Præpositiones, AD, APUD, ANTE, &c. accusativum regunt: ut, Propert. *Haud ulla portabis opes Acherontis ad undas.* Ter. *Ut apud me præmium esse positum pietati scias.* Ovid. *Non venit ante suum*

sum nostra querela diem. Sic, Adversus vel adversum hostes, Cis Euphratem, Citra necessitatem, Circa vel circum forum, Contra inimicos, Erga amicos, Extra terminos, Inter fratres, Intra privatos parietes, Infra testum, Juxta macellum, Ob questum, Propter virtutem, Per agros, Præter morem & consuetudinem, Penes arbitros, Post tergum, Pone cervicem, Secus viam, Secundum Regem, Supra cælum, Trans montem, Ultra Indos.

66. A jungi sexto, reliquis cum fratribus, optat :
Vult TENUŠ at patrium numeri plerumq; secundi.

I. Præpositiones A, AB, ABS, &c. regunt ablativum: ut, Ter. *Rem omnem à principio audies. Hor. Nihil est ab omni parte beatum. Plaut. Neque me abs tuo conspectu occultabo. Sic, Absque causa, Cum exercitu, Clam patre, Coram testibus, De lana caprina, E foro, Ex ædibus, Pro clientibus, Præ timore, Palam omnibus, Sine labore, Mento tenuš.*

II. TENUŠ, si nomen sit plurale, genitivum ferè postulat: ut, Virg. *Et crurum tenuš à mento palearia pendent. Cic. Lumborum tenuš. * Interdum & ablativum: ut, Ovid. Pectoribus tenuš.*

67. SUB, SUPER, IN, SUBTER, quantum sextumque gubernant.

Præpositiones IN, SUB, SUPER & SUBTER, interdum accusativum, interdum ablativum, pro varia significatione, regunt; hoc modo:

1. IN, SUB & SUPER, cum motus ad locum significatur, accusativum postulant: ut, Cæs. *Cæsar in hiberna exercitum deduxit, ipse in citeriorem Galliam profectus est. Virg. Et nunc magna mei sub terras ibit imago. Id. Danaum super agmina latè incidit.*

2. Cum motus vel quies in loco significatur, IN & SUB regunt ablativum; SUPER vel accusativum, vel ablativum: ut, Ter. *Ego in portu navigo. Ovid. In viduo jaceo solus & ipse toro. Virg. Troja sub mœnibus altis Tot nati cecidere Deum. Id. Recubans sub tegmine fagi. Liv. Ad Antiochiam super Mæandrum amnem posuit castra. Virg. Stratoque super discumbitur ostro.*

3. SUBTER ferè accusativum postulat, sive motus, sive quietis verbis adjungatur: ut, Virg. *Angusti subter fastigia tecti Ingentem Ænean duxit. Cic. Plato iram in pectore, cupiditatem subter precordia locavit. Pers. Illa subter Cæcum vulnus habes. * Interdum apud Poëtas ablativum recipit: ut, Virg. Omnes ferre libet subter densa testudine casus.*

NOT. I. Speciatim, IN, pro erga, contra, per, ad, usque ad, apud, super, accusativo jungitur: ut, * Cic. *Amor in patriam. Id. Indu gentia in liberos.*

* Id.

* Id. *Ad impietatem in deos, in homines adjunxit injuriam.* * Id. *Crescit in dies singulos hostium numerus.* Virg. *Siletur in noctem.* * Ter. *Vereor coram in o te laudare.* Cic. *In legem per vim latam jurare noluerat.* Hor. *Nullius additus jurare in verba magistri.* * Mart. *In lucem semper Acerra bibit.* Varro, *Parium [vaccæ] in annos decem, quadam etiam in plures.* Plin. *Studebat in cæna tempus.* * Cic. *Cato ea sentit quæ non probantur in vulgus.* Tac. *Celebrata in vulgus Celsi salus.* * Cic. *In filium quam habebam potestatem, eâ usus sum.* Hor. *Regum timendorum in propriis greges, Reges in ipsos imperium est Jovis.* ¶ Item, cum distributioni vel mutationi inservit: ut, * Cæs. *Gallia est omnis divisa in partes tres.* Virg. *Socios partitur in omnes.* Liv. *Cum quingenos denarios pretium in capita statuissem.* * Ovid. *Gorgoneum turpes crinem mutavit in hydros.* Id. *Versa est in cinerem sospite Troja viro.* ¶ Item, cum ad similitudinem seu formam notat: ut, Virg. *Portus ab Eoo fluctu curvatur in arcum.* Apul. *Lapis Parius in Dianam factus.*

NOT. 2. IN, pro INTER, ablativo ferè adjicitur: ut, Cic. *Hoc primum sentio, nisi in bonis, amicitiam esse non posse.* Id. *Peto ut cum complectare, diligas, in tuis habeas.* Liv. *Regio erat in primis Italia fertilis.* * Rarò accusativo: ut, Cic. *Homines morte deletos reponere in Deos.*

NOT. 3. IN, nonnunquam, cum quies significatur, accusativo jungitur: ut, Cic. *Cum vestros portus in prædonum fuisse potestatem sciatis.* Liv. *Minucium magistrum equitum prope in custodiam habitum.* Sall. *Cum talem virum in potestatem haberet.* ¶ Contra, cum motus ad locum significatur, ablativo junctum interdum reperitur: ut, Plaut. *Qui intromisisti in adibus quingentos coquos.* Virg. *Rapuitque in fomite flammam.* Pallad. *Pira deinde mittuntur in vasculo.*

NOT. 4. SUB, cum ad tempus refertur, sive cum pro circa, vel paulò ante, vel paulò post, accipitur, accusativum ferè postulat: ut, Cæs. *Pompeius sub noctem naves solvit,* i. e. paulò ante. Cic. *Sub dies festos,* i. e. paulò post. Liv. *Sub idem tempus,* i. e. circa, vel per idem tempus. * Rariùs ablativum: ut, Plin. *Sub die ludorum.* Suet. *Sub exitu vita.*

NOT. 5. SUPER, pro ultra, præter & inter, accusativum petit: ut, * Virg. *Super & Garamantas & Indos Proferet imperium.* Sall. *Animum advortit, super gratiam atque pecuniam suam invidiam facti esse.* Tac. *Jam super triginta milia armatorum adspiciebantur.* * Liv. *Punicum exercitum super morbum etiam fames affecit.* Suet. *Super segnitie notam, ebrietatis quoque & alicuius infamiam subiit.* * Plin. *De ejus nequitia omnes super cœnam loquebantur.* Curt. *Super mensam.* Id. *Super vinum & epulas,* i. e. inter cœnandum, inter pocula.

NOT. 6. SUPER, pro de, pro vel ob, ablativo gaudet: ut, * Cic. *Hac super re scribam ad te.* Virg. *Multa super Priamo regitans, super Hectore multa.* * Id. *Nec super ipse sua molitur laude laborem.* Id. *His accessensa super,* i. e. ob hac.

68. Casum sæpè suum dat præpositura regendum Addita composito: quandoque iteratur & ipsa.

I. Præpositio in compositione eundem sæpè casum regit quem extra: ut, Virg. *Adit oppida pastor.* Sall. *Qui per virtutem soliti erant nobilitatem antevenire.* Ter. *Villam prætereo sciens.* Cæs. *Cæsar omnem equitatum pontem transducit.* * Liv. *Ut absisteret incepto effecerunt.* Suet. *Biennio continuo pedem portæ non extulit.* * Virg. *Prima*

Prima leves ineunt si quando praelia Parthi. Id. *Hærent infixi pectore vultus.* Id. *Victorque viros supereminet omnes.* Cic. *Superse-
deas hoc labore itineris.*

II. Præpositio cum qua verbum est compositum, sæpè iteratur: ut, Cic. *Qui ad nos intempestivè adeunt, molesti sæpè sunt.* Id. *Nihil non consideratum exibat ex ore.* Id. *Modò enim hoc malum in hanc rempublicam invasit.* Ter. *Nunquam accedo ad te, quin abs te abeam doctior.*

Not. [1.] Hæc structura tum tantum locum habet, cum præpositio à verbo divelli, ac separatim suo casui præmitti potest: ut, Virg. *Alloquor te*, i. e. *loquor ad te.* Liv. *Classis circumvehitur arcem*, i. e. *vehitur circum arcem.*

Not. 2. Ex his multa sunt, quæ præpositionem iteratam respuunt: ut, *Affari*, *alloqui*, *allatrare aliquem*; non, *ad aliquem*. Sic, *Alluere urbem*, *Accolere flumen*, *Circumvenire aliquem*, *Obire legationem*, *Præterire injuriam*: & *Abdicare se magistratu*, *Efferre pedem domo*, *Evertere aliquem omnibus fortunis*, &c.

Not. 3. Rursus alia sunt, quæ solum cum præpositione, quantum constat, construuntur: ut, *Accurrere ad aliquem*, *Adbortari ad aliquid*, *Incidere in nardum*; non, *Accurrere aliquem*, *Adbortari aliquem*, &c. *Quod ad me attinet*; non, *quod me attinet*. Sic, *Avocare à studiis*, *Avertere ab incepto*, &c.

Not. 4. Multa sunt, quæ præpositionem compositi vel repetunt, vel omitunt: ut, Cic. *Aggredi ad disputationem.* Id. *Aggredi causam.* Liv. *Per mediam hostium aciem perrumpere.* Cic. *Penam legum perrumpere.* Id. *Ingre-
di orationem.* Id. *Ingre-
di in orationem.* Sic, *Inducere animum*, vel *in animum*, *Aberrare proposito & à proposito.* *Abstinere cibo*, *à scelere.* *Evadere unda.* Virg. *è manibus.* Liv. *Decedere de suo jure.* *Decedere provinciâ, viâ*; vel *de provinciâ, de viâ.* *Expellere, ejicere, exterminare, extrudere, exturbare urbem, & ex urbe*, &c.

Not. 5. Multa denique sunt, quæ cum dativo, vel aliter, construuntur: ut, *Affurgere alicui*, *illacrymari morti alicujus*, *Accedere urbem, ad urbem, urbi*; *Appropinquare ad portam, muro.* *Infilire in scapham*, Plaut. *Infilire puppim*, Lucan. *puppi*, Id. *Circumdare brachia collo*, *Succumbere oneri*, *Inesse rei alicui*, & *in re aliquâ.* *Extorquere argentum ab aliquo*, Cic. *ferrum alicui de manibus*, Id.

Not. 6. Quædam cum præpositionibus & vel ex composita, vel accusativum vel ablativum admittunt: ut, Stat. *Campum exire vetat.* Virg. *Quamvis multa meis exiret victima sepiis.* Plin. *Non debet historia egredi veritatem.* Ovid. *Portibus egredior.* Lucan. *Patrios excedere muros.* Virg. *Sceleratâ excedere terrâ.*

Alia de PRÆPOSITIONIBUS Observationes.

I. Præpositionibus accusativum regentibus vulgò adduntur, *CIRCITER*, *PROPE*, *USQUE* & *VERSUS*: ut, Cæsar. *Circiter meridiem exercitum in castra reduxit.* Cic. *Hostes prope muros castra habent.* Curt. *Corpora usque pedes carbaso velant.* Plin. *Vasta solitudines orientem versus.* * Sed hæc verè adverbia sunt, quibus subaudienda est præpositio *AD*; quæ cum tribus posterioribus nonnunquam exprimitur: ut, Nep. *Cum prope ad annum octogessimum prospera permansisset fortuna.* Hor. *Ab ovo Usque ad mala.* Plin. *Ad occidentem versus.*

II. Inter

- II. Interablativum regentes numeratur & PROCU: ut, Liv. *Haud procul seditione res erat.* * Sed hoc quoque adverbium est: ablativus autem regitur ab intellecta præpositione A vel AB; quæ & sæpissimè exprimitur: ut, Virg. *Procul à patriâ.* Quintil. *Procul ab ostentatione.*
- III. Præpositiones aliis interdum casibus, quàm quos consuetè regunt, per Ellipsin junguntur: ut, Suet. *Campum Stellatæ divisit extra sortem ad viginti millibus civium;* i. e. civium millibus ad viginti millia. Sic, Cic. *Ad Opis.* Ter. *Ad Dianæ;* supple. *adem.* Cic. *A vestæ;* supple. *ade.*
- IV. TENUS & VERSUS casibus suis postponuntur: reliquæ serè præcedunt: usque promiscuè adhibetur.
- V. Inter præpositionem & casum ab eà rectum nonnunquam apud Poëtas aliquid interponitur: ut, Virg. *Inficiunt ipsis ex vincula fertis.* Ovid. *Discipulo perii solus ab ipse meo.*
- VI. Præpositiones sæpè omittuntur: ut, Virg. *Devenère locos latos.* Cic. *Magnam partem ex lambis nostra constat oratio;* supple. *ad.* Ter. *Nunc id prodeco.* Ire inficias, suppetias exsequias; sup. ob vel propter. Virg. *Maria aspera iura;* sup. per. Id. *It portis.* Cæs. *Ut se loco movere non possent;* sup. è vel de. Virg. *Ære cavo clypeus.* Hor. *Vina promens dolio;* sup. ex. Ter. *Quid illo facias;* sup. de. Cæs. *Si reipublica commodo facere posset;* sup. cum, &c.
- VII. A & E solum consonantibus; AB & EX sæpius vocalibus, haud rarè & consonantibus præponuntur: ut, *A patre, E regione:* Ab initio, Ab rege, Ex urbe, Ex parte. * Abs ante q & t ponitur: ut, Ter. *Abs quivis homine.* Cic. *Vel vincam te, vel vincar abs te.*

III. Constructio INTERJECTIONUM.

69. O, HEU, PROH primum, quartum, quintumque tenebunt.

HEI sibi, VÆque petunt casum subungere ternum.

I. Interjectiones, O, HEU & PROH, regunt nominativum vel vocativum; interdum etiã accusativum. Nom. ut, Ter. *O vir fortis atque amicus!* Plin. *Heu vanitas humana!* Liv. *Tantum, proh dolor! degeneramus à parentibus nostris!* Voc. ut, Ter. *O Dave, itane contemnor abs te!* Virg. *Heu miserande puer!* Cic. *Proh sancte Jupiter!* Accus. ut, Cic. *O præclarum custodem ovium (ut aiunt) lupum!* Ter. *Heu me infelicem?* Cic. *Proh Deum hominumque fidem!*

II. HEI & VÆ regunt dativum: ut, Ter. *Hei misero mihi!* Martial. *Væ tibi, caufidice.*

A P P E N D I X de aliis Interjectionibus.

1. HEUS & OHE vocativo tantum apponuntur: ut, Ter. *Heus Syre.* Martial. *Ohe jam satis est, ohe libelle.*
2. AH & VAH accusativo vel vocativo: ut, Ter. *Ab me miserum!* Virg. *Ab virgo infelix!* Incert. *Vah inconstantiam!* Plaut. *Vah salus mea, servavisti me.*

3. HEM dativo, accusativo & vocativo: ut, Ter. Hem tibi. Id. Hem aqtasias! Cic. Hem mea lux, meum desiderium.
 4. Reliquæ ferè interjectiones, & pleræquæ etiam earum quas diximus, absque casu orationi inferuntur.

IV. Constructio CONJUNCTIONUM.

70. Disjungens sociansque ligat conjunctio casus,
 Atque modus, regimen si non varietur, eosdem.

Conjunctiones copulativæ, *Et, ac, atque, nec, neque, &c.* & disjunctivæ, *Aut, ve, vel, seu, sive,* connectunt similes casus & modos: ut, Hor. Pulvis & umbra sumus. Id. Qui studet optatam cursu contingere metam, Multa tulit fecitque puer, sudavit & alfit. Ovid. Nec census, nec clarum nomen avorum, Sed probitas magna ingeniumque facit. Hor. Aut prodesse volunt, aut delectare Poëta.

* His adde, *Quàm, nisi, præterquam, an:* ut, Ter. Hæc res minus me malè habet, quàm te. Cic. Philosophi negant quenquam virum bonum esse, nisi sapientem. Id. Pro tantis rebus nullum vobis præmium postulo, præterquam hujus diei memoriam sempiternam. Virg. Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?

* Item, adverbia similitudinis, *ceu, tanquam, quasi, aut, &c.* Plin. Pergami omnibus annis spectaculum gallorum publicè editur, ceu gladiatorum. Cic. Gloria virtutem tanquam umbra sequitur.

Exc. Si diversa sit vocum structura, dissimiles necessariò casus copulantur: ut, Cic. Mea & reipublicæ interest. Juv. Balnea sexcentis, & pluris porticus empta. Cic. Sive Romæ es, sive in Epiro.

NOT. Si sententia variationem constructionis admittat, casus etiam & modi variari interdum possunt, ut, Boët. Mulier reverendi admodum vultus, oculis ardentibus, colore vivido, atque inexhausti vigoris. Sic, Vir magni ingenii, summæque industriæ; vel, Vir magno ingenio, summæque industria. Sall. Ubi videt neque per vim, neque insidiis opprimi posse hominem. Pers. Tecum habitæ, & noris quàm sit tibi curta supellex.

71. Quò, licet, utque modum poscunt utinamque secundum:

Queis infinitas voces, *ne, dummodo,* junge.

I. *Ut, quò, licet, ne, utinam & dummodo,* subjunctivo modo ferè semper adærent: ut, P. Syr. Avaro quid mali optes, nisi ut vivat diu? Ter. Adjuta me, quò id fiat facilius. Virg. Dicam e quidem, licet arma mihi mortemque minetur. Hor. Immortalia ne speres, monet annus. Quinètil. Utinam liberorum nostrorum mores non ipsi perderemus. Cic. Omnia honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur.

II. Inter-

II. Interrogativa omnia, sive nomina, sive pronomina, sive adverbia, sive conjunctiones sint, cum indefinitē ponuntur, subjunctivum adsciscunt: ut, Hor. *Quæ virtus, & quanta, boni, sit vivere parvo, Discite.* Ter. *Metuo qualem tu me esse hominem existimes.* Cic. *Ut sciam quid agas, ubi quoque, & maximè quando Romæ futurus sis.* Ovid. *Nescit vitæne fruatur, An sit apud Manes.*

¶ Item relativum qui, quoties in continuato cum præcedentibus sermone adhibetur, subjunctivo frequentius quàm indicativo jungitur: ut, Cic. *Pompeius non dubitat ea quæ de republicâ nunc sentiat, mihi valde probari.* Id. *Dices, quid igitur proficis, qui anticipes ejus rei molestiam, quam triduo sciturus sis.*

NOT. 1. Post hæc verba, *Volo, nolo, malo, rogo, precor, censeo, suadeo, licet, oportet, necesse est, & similia:* item post imperativos, *sine, fac, vel facito,* ut eleganter reticetur: ut, Ter. *Ducas volo hodie uxorem.* Cic. *Artificium obliviscatur & studium deponat licebit.* Ter. *Fac te patrem esse sentiat.*

NOT. 2. NE post cave sapius omittitur: ut, Cic. *Cave facias.* Ter. *Cave te esse tristem sentiat.*

NOT. 3. UT & QUOD sic ferè distinguuntur:

1. UT notat causam finalem, & plerumque de re futurâ dicitur: ut, Ter. *Vel me monere hoc, vel percontari puta: Rectum est? ego ut faciam: non est? te ut deterream.* Nep. *Cursorē miserunt, ut nunciaret, quàm celerī opus esset auxilio.* * Adhibetur etiam post voces intensivas, *Adeò, ita, sic, tam, talis, tantus, tot, & similia:* ut, Cic. *Adeòne ignarus es consuetudinis nostræ, ut hæc nescias.* Plin. *Nullum tam impudens mendacium est, ut teste careat.* Cic. *Vita quidem talis fuit, ut nihil posset accedere.*

2. QUOD notat causam efficientem, seu impulsivam, diciturque plerumque de eventu seu re gestâ: ut, Cic. *Gaudeo quòd te interpellavi.* Id. *Cato mirari se aiebat, quòd non rideret haruspex haruspicem cum vidisset.* Vid. & suprâ, p. 57.

APPENDIX.

De aliis CONJUNCTIONIBUS cum Indicativo vel Subjunctivo constructis.

1. ET SI, TAMETSI, QUANQUAM, in principio statim sententiæ indicativum postulant: ut, Cic. *Et si vereor, judices, &c.* Id. *Tametsi vicisse debeo, tamen de meo jure decedam.* Id. *Quanquam gratiarum actionem à te non desiderabam.* * Aliibi etiam subjunctivum admittunt: ut, Cic. *Nunc tantum videtur intelligere, non diuturnum bellum; etsi id ipsum nonnullis videatur secus.* Ter. *Memini tametsi nullus moneas.* Quint. *Cadi verò discētes, quanquam receptum sit, & Chrysippus non improbet, minime velim.*

2. ETIAMS I & QUAMVIS sapius subjunctivo, interdum indicativo adhærent: ut, Cic. *Omnia brevīa tolerabilia esse debent, etiamsi maxima sint.* Virg. *Quamvis Elysios miretur Græcia campos.* * Cic. *Ista veritas, etiamsi jucunda non est, mihi tamen grata est.* Hor. *Quamvis, Scæva, satis per te tibi consulis.*

3. UT, pro QUAMVIS, subjunctivo solum adjungitur: ut, Ovid. *Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.*

4. QUONIAM, QUANDO, QUANDOQUIDEM, indicativum ferè postulant: ut, Ter. *Quoniam non potest id fieri quod vis, Id velis quod possit.* Id. *Quando ego*

tuum non curo; ne tu cura meum. Virg. *Quandoquidem in molli confedimus herba.*

5. QUIPPE, pro nam, indicativo iungitur: ut, Virg. *Quippe vetor satis.*
6. UTPOTE & QUIPPE pro utpote, sequente qui, sæpius subiunctivum, rarius indicativum: sequente cum solum subiunctivum, habent: ut, Suet. *Ædes sacras opulentissimis donis adornavit; utpote qui in cellam Jovis Capitolini sedecim millia pondo auri contulerit.* Cic. *Non ignorat voluptatem Epicurus, quippe qui testificetur, &c.* * Id. *Lucius quidem frater ejus, utpote qui peregrè depugnavit, familiam ducit.* Id. *Quippe qui cives optimos jugulari iussit.* * Id. *Ad fidem faciendam iustitia plus pollet, quippe cum ea sine prudentiâ satis habet auctoritatis.* Id. *Me incommoda valetudo, utpote cum sine febris laborassem, tenebat Brundisii.*
7. QUOD & QUIA in sententiâ finitâ indicativo, in infinitâ subiunctivo sociantur: ut, Cic. *Bene facis, quod me adjuvas.* Ter. *Quia paululum volui accessit pecuniæ, sublatis animi sunt.* * Cic. *Mibi quod Nasicam defendissem, leviter succensuit.* Id. *Nemo ipsam voluptatem, quia voluptas sit, aspernatur: neque quisquam est, qui dolorem ipsum, quia dolor sit, amet.*
8. QUUM, seu CUM, pro quoniam, subiunctivum; pro quid indicativum, longè frequentius adsciscit: ut, Ovid. *Cum rapiunt mala fata bonos (ignoscite falso) sollicitor nullos esse putare Deos.* Cic. *Cum Athenas tanquam ad mercaturam bonarum artium sis profectus, inanem redire turpissimum est.* * Plaut. *Cum tu liber es, Messenio, gaudeo.* Cic. *Tibi gratias ago, cum tantum literæ meæ potuerunt.*
9. SI, SIN, NI, NISI, SIQUIDEM, modò indicativis, modò subiunctivis adherent: ut, Ter. *Si illum relinquo, ejus vitæ timeo; sin optulor, hujus minas.* Id. *Mirum ni domi est.* Cic. *Pompeius Domitium, nisi nã omnia fallunt, deseret.* Id. *Robur & soboles militum interiit, siquidem, quæ nunciantur, vera sunt.* * Ter. *Si id scissem, nunquam huc retulissem pedem.* Sall. *Persuadet, uti Jugurtham, maxime virum, sin id parum procedat, necatum sibi traderent.* Ter. *Ni nãsssem causam, crederem vera hunc loqui.* Virg. *Nec veni, nisi fata locum sedemque dedissent.* Cic. *O morem præclarum, quem à majoribus accepimus, siquidem [eum] teneremus.* ¶ Si, pro quamvis, subiunctivo serè adjicitur: ut, Ter. *Redeam, Non, si me obsecret.* Id. *Non si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines.* * Rarius indicativo: ut, Id. *Verum, si cognata est maxime, Non fuit necesse habere.*
10. DUM, pro dummodo: & QUIN, pro ut non, vel quod non, subiunctivum perunt: ut, Cic. *Oderint, dum metuant.* Ter. *Non dubium est quin uxorem vellet filius.* Cic. *Non quin ipse dissentiam, sed quod, &c.* Adde supra, p. 74.

Liber Secundus.

De SYNTAXI IRREGULARI, seu FIGURATA.

FIGURÆ Syntaxeos ad quatuor gênera reduci possunt. Vel enim (1.) Aliquid ad integritatem orationis deficit, & hæc figura generali nomine ELLIPSIS appellatur. Vel (2.) Aliquid redundat, seu superfluum est, quæ PLEONASMUS dicitur. Vel (3.) Orationis partes earumve accidentia inter se permutantur, quæ ENALLAGE nominatur. Vel denique (4.) Vocum ordo pervertitur seu turbatur, quæ HYPERBATON insignitur.

CAP. I.

De ELLIPSI ejusque speciebus.

ELLIPSIS est, unius vel plurium vocum ad plenam orationem faciendam defectus.

Ea autem in duas species dividi potest. Vel enim (1.) Id quod in oratione desideratur, foris petendum est. Vel (2.) E. proximis vicinisque vocibus intelligendum. Prior ELLIPSIS *strictius sic dicta* appellari potest; ac sub se etiam *Appositionem*, *Synecdochen* & *Asyndeton* complectitur. Posterior ELLIPSIS *laxiore sensu accepta* dici potest, continetque etiam sub se *Zeugma*, *Syllepsin* & *Prolepsin*.

ELLIPSIS *strictius dicta.*

ELLIPSIS *strictius dicta* est; cum in oratione deficit, vox extrinsecus petenda. Estque omnium partium orationis.

1. Nominis: ut, *Ajunt*, supple *homines*. *Hectoris Andromache*, sup. *uxor*. *Aberant bidui*, sc. *vid.* *Decies sesterium*, sc. *centena millia*. *Pro Deum immortalium!* putā *fidem*. *Non est oneri ferendo*, sup. *aptus*.

2. Pronominis: ut, *Virg.* *Arma virumque cano*, sc. *ego*. *Ter.* *Memini videre*, sc. *me*. *Cic.* *Negat jus esse*, qui miles non sit, *pugnare cum hoste*, sup. *eum*. *Hor.* *Sunt quos hoc genus minime juvat*, sc. *quidam*. *Plin.* *Equo ferē*, qui *homini*, *morbi*, sup. *iidem*.

3. Verbi: ut, *Ter.* *Egomet continuū mecum*, sc. *cogitabam*. *Quid multa?* sc. *dicam*. *Cic.* *Ridere convivā*, *cachinnari ipse Apronius*, sup. *ceperunt* & *cepit*.

4. Participii: ut, *Juv.* *Saturno rege*, sup. *ente*. *Cic.* *Occupationum mearum*, vel *hoc signum erit*, quod *epistola librarii manu est*, sup. *scripta*.

5. Adverbii: ut, *Cæs.* *Vulnerantur amplius sexcenti*, pro *quā sexcenti*. *Liv.* *Ad unum omnes occidit*, pro *usque ad unum*.

6. Præpositionis: ut, *Eo Romam*, pro *ad Romam*. *Pridie Nonas*, pro *ante Nonas*. *Virg.* *Stridens Aquilone procella*, pro *ab Aquilone*. *Ter.* *Quid me fiet*, pro *de me*. *Id.* *Si pater id succenseat*, pro *propter id*.

7. Interjectionis: ut, *Ovid.* *Me miserum!* ubi *O* vel *heu* supplendum.

8. Conjunctionis: ut, in *Asyndeto*, de quo mox,

APPPOSITIO.

APPPOSITIO est, duorum substantivorum in eodem casu, per Ellipsin participii *ENS*, conjunctio: ut, *Urbs Roma*, i. e. *urbs ens*, vel *quæ est Roma*. *Liv.* *Celtiberi novus miles diffugerunt*, i. e. *entes*, vel *qui erant novus miles*, seu *novi milites*. *Id.* *Annibal peto pacem*, i. e. *ego ens*, vel *qui sum Annibal*. *Id.* *Audi tu populus Albanus*, i. e. *tu ens*, vel *qui es populus Albanus*.

SYNECDOCHE.

SYNECDOCHE est, cum ablativus partis vel adjuncti mutatur in accusativum, intellectā præpositione Græcā *κατά*, vel Latinā *secundum*, seu *quod ad*. Partis: ut, *Virg.* *Expleri mentem nequit*. *Id.* *Deiphobum videt lacerum crudeliter ora*; pro *quod ad mentem*, *quod ad ora*. Adjuncti: ut, *Id.* *Flores inscripti nomina regum*. *Hor.* *Qui purgor bilem sub verni temporis horam*; pro *quod ad nomina regum*, *quod ad bilem*. Adde *suprà*, p. 15.

ASYNDETON.

ASYNDETON est, conjunctionis, maximè copulativæ, in oratione defectus: ut, *Deus optimus maximus*; pro *optimus & maximus*. *Sartum tectum conseruare*; pro *sartum & tectum*. *Æqui boni consulere*; pro *æqui & boni*. Sic, *Sall. Genus, atas, eloquentia propè aequalia fuere*. Cic. *Abiit, excessit, evasit, eripit*. Virg. *Ferte citi flammæ, date tela, impellite remos*. * Item aliarum conjunctionum: ut, *Velis nolis, sup. seu. Plus minus, pro plus minuste*. *Sic septem dies, pro sex vel septem*. Hor. *Decies centena dedisses Huic parco, pro si dedisses*. Virg. *Nimium ne crede colori: Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur*, pro nam alba ligustra, &c. Ter. *Quonquam est scelestus, non committet bodiæ unquam, iterum ut vapulet*; pro non committet tamen.

ELLIPSIS laxiore sensu accepta.

ELLIPSIS laxiore sensu accepta est, cum vox in oratione deficiens è proxima assumenda est. Id autem dupliciter fit:

I. Cum adjectivum vel verbum semel expressum, in diversis membris, absque ulla mutatione, repetendum est: ut, Cic. *Nulla possessio, nulla res auri pluris quam virtus æstimanda est*. Quæ sententia, ut omnibus numeris absoluta fiat, sic integranda est: *Nulla possessio plaris quam virtus æstimanda est: Nulla vis auri pluris quam virtus æstimanda est, Ubi nec genus, nec numerus, nec casus mutatur*. Sic, Id. *Virtus, & honestas, & pudor cum Consulibus esse cogebat*. Et Virg. *Cui pecudum fibra, exli cui sidera parent, Et lingua volucrum, & præfagi fulminis ignes*. In quibus exemplis, cogebat & parent, semel posita, illud bis, hoc ter præterea, sine mutatione, repetenda sunt.

II. Cum adjectivum vel verbum, semel expressum, in diversis membris repetendum est, sed genere, numero, casu, vel personâ mutatis. * Id autem variè, pro triplici adjectivi vel verbi exprimendi ratione, in tribus quæ hinc ortæ sunt figuris, Zeugmate, Syllepfi & Prolepti, ut mox patebit, accidere solet.

ZEUGMA.

ZEUGMA est, cum adjectivum vel verbum diversis nominibus substantivè adjunctum, cum propiore expressè convenit, alteri, sed mutatis accidentibus, intelligendum.

Estque vel generis, vel numeri, vel personæ.

I. Generis: ut, Hor. *Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior algæ est*. Ter. *Utinam aut hic sordus, aut hac muta facta sit*. Id. *Locus, tempus constitutum*.

II. Numeri: ut, Virg. *Huc ades, O Melibæ, cæper tibi salvas, & brachia*. Id. *Hic illius arma, Hic currus fuit*. Id. *Tutatur faver Eurysalum, lacrymaque decoræ*.

III. Personæ: ut, Cic. *Penè ille timore, ego risu corrui*. Virg. *Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses*. Ter. *Clinia servulum misit, & ego unâ nostrum Syram*.

NOT. I. Pro diverso adjectivi vel verbi situ ZEUGMA trifariam dividi solet: nimirum in PROZEUGMA, sive Zeugma in principio: ut, Virg. *Cum tantus omnis ager, pecudes, præque volucres*. MESOZEUGMA, sive Zeugma in medio: ut, Id. *Illum non populi fascies, non purpura Regum flexit, aut infidos agitant discordia fratres, Non res Romana, perituraque regna*. Et HYPOZEUGMA, sive

sive Zeugma in fine : ut, Sall. *Iis otium, & divitia, optanda aliis, oneri miseriaque fuer.*

NOT. 2. Nonnunquam adjectivum vel verbum cum substantivo convenit remotiore : ut, Suet. *Sic imperium adeptus populum Romanum, vel dicam hominum genus, veti compotem fecit.* Sall. *Cum naturâ loci, tum dolo, ipsi, atque signa militaria, obscurati.* Liv. *Ego populusque Romanus populis priscorum Latinerum bellum indico facioque.*

NOT. 3. Alioquin principali substantivo, sive propiori, sive remotiori, adjectivum vel verbum aptius accommodantur : ut, Sall. *Ingenii egregia famina, sicut anima, immortalia sunt.* Liv. *Porta ea, velut in ore urbis posita, major aliquanto patentiorque, quam cetera, est.* Sic, Ter. *Præterea talem, nisi tu, nulla filium pareret : Vel, Talem filium nulla, nisi tu, pareret.*

NOT. 4. Interdum tamen aliter fit : ut, Sall. *Sed ei cariora semper omnia, quam decus atque pudicitia fuit.* Id. *Sin opportunior fuga collis, quam campi fuerant.* Virg. *Nihil hic nisi carmina defunt.* Cic. *Quis igitur illum Consulem, nisi latrones putant.*

SYLLEPSIS.

SYLLEPSIS est, quâ adjectivum vel verbum diversis substantivis additum, consentit cum digniore.

Triplex autem est Syllepsis ; 1. *Generum.* 2. *Personarum.* 3. *Numerorum.*

Ex generibus verò dignius est masculinum fœminino, & hoc neutro. Ex personis prima dignior est secunda, & hæc tertia. Ex numeris pluralis dignior est singulari.

SYLLEPSIS generum.

SYLLEPSIS generum est, quando adjectivum substantivis diversi generis junctum, cum eo quod dignioris generis est, convenit.

Estque vel explicita, vel implicita.

EXPLICITA est, cum substantiva diversi generis exprimuntur : ut, Ovid. *Attoniti novitate pavent, manibusque Jovinis Concipiunt Baucisque preces, timidusque Philemon.*

IMPLICITA est, cum substantiva diversi generis non exprimuntur, sed sub voce aliquâ latent animo intelligenda : ut, Ovid. *Ut templi tetigere gradus, procumbit uterque Pronus humi ;* i. e. *Deucalion & Pyrrha.* Virg. *Una dolo Divini si fœmina victa duorum est ;* i. e. *Cupidinis & Veneris.*

Rursus Syllepsis generum vel directa est, vel indirecta.

DIRECTA fit per conjunctionem copulativam : ut, Ter. *Pater mihi & mater mortui.*

INDIRECTA fit per præpositionem cum : ut, Sall. *Dux hostium cum urbe Valentia & exercitu deleti.*

NOT. 1. In rebus inanimatis adjectivum ut plurimum neutro genere adhibetur : ut, Virg. *Daphnidis arcum Fregisti & calamos ;* quæ—cum vidisti puero donata dolebas, Cic. *Ut operam, consilium, rem, fidem meam, sibi ad omnes res parata putent.*

NOT. 2. Cum duobus substantivis singularibus diversi generis apponitur aliud substantivum plurale, dignioris generis ratio habetur : ut, Liv. *Ptolemæus & Cleopatra Reges Ægypti ;* i. e. *Rex & Regina.* Sic parentes mei, de patre & matre ; Liberi mei, de filio & filia ; Fratres mei, de fratre & sorore dicuntur.

SYLLEPSIS *personarum.*

SYLLEPSIS *personarum* est, quando substantivis diversæ personæ adjungitur verbum plurale, digniori personæ congruens.

Ea quoque *explicita* est vel *implicita*.

EXPLICITA est, cum personæ exprimuntur: ut, Cic. *Sustulimus manus & & Balbus.* Id. *Errāstis, Rulle, vehementer, & tu & collega tui.*

IMPLICITA est, cum personæ non exprimuntur: ut, Plaut. *Quem perdem uterque desessi sumus querere.* Id. *Dederim vobis consilium catum, Quid detis, ut ego opinor, uterque.*

Est & *Directa* vel *Indirecta*. DIRECTA: ut, Cic. *Ego & Cicero valemus.* INDIRECTA: ut, Id. *Ipse cum fratre Capuam ad Consules adesse jussi sumus.*

SYLLEPSIS *numerosum.*

SYLLEPSIS *numerosum* est, cum diversorum numerorum substantivis adjectivum vel verbum plurale adjicitur: ut, Virg. *Ibrygii comites & latius Incedunt.* Id. *Dum fata Deusque fuebant, Vixi.* Curt. *Projectisque ancule & literis.*

NOT. Ea nonnunquam & *indirecte* fit: ut, Tac. *Equites cum Æmilio venientes periculo ceteros exemere.*

PROLEPSIS.

PROLEPSIS est, cum toti subjiciuntur partes, numeris aut personis à toto diversæ, verbo vel adjectivo non repetito. NUMERIS: ut, Liv. *Principes utrinque pugnam ciebant; ab Sabinis Mettius Curtius, ab Romanis Hostus Hostilius.* Sall. *Exercitus hostium duo, alter ab urbe, alter à Galliâ, obstant.* PERSONIS [& numeris] ut, Ter. *Ego vapulando, ille verberando, usque ambo desessi sumus.* Virg. *Boni quoniam convenimus ambo, Tu calamos inflare leve, dicere versus; i. e. Ego conveni, bonus inflare calamos; tu convenisti, bonus dicere versus.* Et sic in aliis.

Prolepsis etiam *explicita* est, vel *implicita*.

EXPLICITA est, in quâ totum & partes exprimuntur: ut, Liv. *Consules, Petilii in dextro, Petilius in levo cornu, consistunt.*

IMPLICITA est, in quâ totum vel partes supprimuntur: ut, Virg. *Compulsi sunt greges Corydon & Thyrsis in unum, Thyrsis oves, Corydon distentas lacte pellas; i. e. pastores [Thyrsis & Corydon] Ter. Curemus aquam uterque potem; tu alteram, ego item alteram; i. e. nos uterque, ego meam, tu tuam potem curemus.* Ovid. *Vestras quisque redite domos; i. e. vos redite domos tuam, alius suam.*

CAP. II.

De PLEONASMO, ejusque speciebus.

PLEONASMUS est, vocis unius vel alterius in oratione redundantia. Estque præcipue, Nominis, Pronominis, Participii, Adverbii aut Conjunctionis.

1. Nominis: ut, Ter. *Hiscæ oculis egomet vidi.* Virg. *Sic ore locuta est.* Plaut. *Memorid memini.* Sic. *Ubique locorum, Nusquam gentium.* Item, *Vivere & m, Servire servitutem, &c.*

2. Pronominis: ut, Hor. *Quid mihi Celsus agit?* Virg. *Ubi nunc nobis Deus ille magister.* Cic. *Illud quod supra scripsi, id tibi confirmo.* Plaut. *Pater tuus is erat frater patruelis meus.* Ter. *Fac me ut sciam.* Cic. *Hæc me ut confidam faciunt.*
 3. Participii: ut, Lucr. *Ennius æternis exponit versibus edens.* Virg. *Postquam primus amor deceptam morte fessellit.*
 4. Adverbii: ut, Plaut. *Præfensit prius.* Ter. *Olim isti fuit generi quondam quaestus apud seclum prius.* Virg. *Magis beator.* Sic, *Nimis demiror, Insanum valde deamare. Itera mihi iterum, Rursus reverti,* ap. Plaut. *Retro referri,* ap. Virg. *Multa concurrunt simul,* ap. Ter. &c.
 5. Conjunctionis: ut, Plaut. *Etiā consultis verbis quoque.* Ter. *Itaque ergo amantur.* Cic. *Etsi quamvis non fueris suasor.* Sic, *Quasi si, Nisi si, Tamenetsi tamen.*
- Sub Pleonasmō comprehendi possunt, *Parelon, Polysyndeton, Hendiadys & Periphrasis.*

P A R E L C O N.

PARELCON est, adjectio syllabica, vel particula aliqua, pronomi-
nibus vel adverbis sic addita, ut significationi eorum nihil, nisi fortè empha-
sis quædam, inde accedat. Talia sunt, 1. MET, TE, CE, pronomi-
nibus addita: ut, *Egomet, tute, hujusce.* 2. DUM, imperativis verborum adjec-
tum: ut, *Agedum, memoradum, adesdum,* &c. 3. SIS, iisdem imperativis
addi solitum: ut, *Age sis, cap sis, vide sis,* &c. 4. NAM, interrogativis
maximè adjunctum: ut, *Quisnam, ubinam, numnam,* &c. 5. QUAM in Ad-
modumquam, oppidoquam, sanequam, nimisquam, & similibus. 6. AN in for-
tassem; NE in Anne, numne, &c.

P O L Y S Y N D E T O N.

POLYSYNDETON est, conjunctionis, præcipuè copulativæ, redundantia: ut,
Virg. *Unâ Eurûsque Notusque ruunt, crederque procellis Africus.* Cic. *Asia
tam opima est & fertilis, ut & ubertate agrorum & varietate fructuum, & ma-
gnitudine passionis, & multitudine earum rerum qua exportantur, facile omnibus
terrâ antecellat.*

H E N D I A D Y S.

HENDIADYS (rectius "Εν δὶ δύοῖν) est, cum quod re unum est, sic effertur,
quasi duo essent: ut, Virg. *Pateris libamus & auro, pro pateris auris.* Id.
Molemque & montes insuper altos Imposuit, pro, molem altorum montium. Sall.
*Tum primum periculo atque negotiis compertum est, in bello plurimum ingenium
posse, pro periculosis negotiis.* Liv. *Nisi à se prius Capitolium atque arx servata
esset, pro arx Capitolii, sive Capitolina.*

P E R I P H R A S I S.

PERIPHRAISIS est, quâ rem unam pluribus verbis circumloquimur: ut, *Urbs
Patavi, urbs Troja,* ap. Virg. pro *Patavium, Troja.* *Arbor fici, Olus atripli-
cis,* ap. Colum. pro *ficus, atriplex.* *Res voluptatum,* ap. Plaut. pro *volup-
tates.* *Res cibi,* ap. Phædr. pro *cibus.* Sic, *Medicorum filii, pro Medicis;*
Teneri ovium fetus, pro agnis. Virg. *Cæli lucida Templâ.* Lucr. pro *cælo.* Sic,
Plaut. *Ut tu sis sciens, pro ut scias.* Ter. *Ves oratos volo, pro oro.* Id. *Si est,*

ut velit *reducere uxorem*, pro si vult *reducere*. Id. *Faciam*, ut tibi concedam pro concedam tibi. Sic, *Habere sollicitum*, Cic. *Habere dubium*, Sall. *Habere tacitum*, Justin. pro *sollicitare*, *dubitare*, *tacere*; & innumera ejusmodi.

C A P. III.

De ENALLAGE ejusque speciebus.

ENALLAGE est, vorum aut earum accidentium inter se permutatio. autem varias sub se species continet: veluti, *Antimeriam*, *Enallagen* sive *dictam*, *Heterosin* & *Antiptosin*. Ad *Enallagen* quoque referri possunt *Synesis*, *Anacoluthon*, *Hellenismus* & *Archaismus*.

A N T I M E R I A.

ANTIMERIA est, unius partis orationis pro altera positio. Per hanc autem figuram omnes orationis partes aliae pro aliis ponuntur: Veluti,

I. Nomen (1.) Pro pronomine: ut, Hor. Si quid in Flacco viri est, pro ipse enim Flaccus, sive Horatius, loquitur. (2.) Pro verbo. Plaut. *merx est, tua indicatio est*, pro *tuum est indicare*. Liv. *Utrum de republica necne, vestra existimatio est*, pro *vestrum est existimare*. (3.) Pro participio. Virg. *Populum late regem*, pro *regnantem*. Id. *Sibila lambebant linguis* pro *tibus ora*, pro *sibilantia*. Sic, *Gnara se peti*, pro *sciens*, ap. Plin. *Cornu scilicet molitur dextra*, pro *cornuscantia*, interprete Servio, ap. Virg. (4.) Pro adverbio: ut, Plaut. *Nisi quotidianus se quicquid confeceris*, pro *nisi quod*. Sall. *Illi haud timidi resistunt*, pro *haud timide*. Ovid. *Quique erat in plurimus ore Deus*, pro *plurimum*. Huc refer & illa, *Horrendum clamat, mane sonat*, *Acerba tuens*, *Multa gemens*. Vid. supra p. 39. (5.) Pro interjectione. Ter. *Quid tua, malum! id refert*. Virg. *Navibus, insauis amissis*. Vid. Part I. p. 118.

II. Pronomen (1.) Pro nomine: ut, *suus*, pro *unicuique proprius*, veluti hoc Virg. *Mittunt sua thura Sabai*: item pro *propitius*; ut, ap. Ovid. *suos habuere Deos*. (2.) Pro conjunctione: ut, Cic. *Huic conjuncta benignitas est, quam eandem vel benignitatem vel liberalitatem appellare licet*, pro *etiam*.

III. Verbum (1.) Pro nomine: ut, Pers. *Nostrum istud vivere triste*, pro *stra ista tristis vita*. Vid. supra, p. 56. (2.) Pro interjectione: ut, *hortantis*; *apage*, *aversantis*; *amabo*, *quaso*, *sodes*, *blandientis*, &c. (3.) Pro conjunctione: ut, *licet*, pro *quamvis*.

IV. Participium (1.) Pro nomine: ut, *Amans*, pro *amatore*, passim; *Medicantes*, pro *Medicis*, Lucr. *Volantes*, pro *avibus*; *natantes*, pro *piscibus*; *venatores*, pro *venatoribus*; *silentes*, pro *Manibus*, Virg. Sic, *conspectus*, pro *specius*. Id. item, *illaudatus*, *immutus*, *invisus*; pro *illaudabilis*, *immutabilis*, *invincibilis*. (2.) Pro verbo: ut, Plin. *Torpedo octogenos fetus habens incutitur*, pro *habere*. Liv. *Qui & quae petentes venissent*, pro *petere*, sive *petitis*. (3.) Pro adverbio: ut, Plaut. *Lubens fecero ac solens*, pro *libenter & consuevit*.

V. Adverbium (1.) Pro nomine: ut, Pers. *Aliud cras*, pro *alius dies* sive *binus*. Terent. *Sic vita erat*, pro *talis*. Id. *Ego hunc esse aliter erat*.

pro, *aliud*. Item in his, *Bene est, Recte est*; pro, *Bonum est, Rectum est*. (2.) Pro pronomine *qui*, cum præpositione aliqua, expressâ vel suppressâ: ut, Plaut. *Nunquam hominem quenquam conveni, unde abierim libentiùs, pro à quo*. Id. *Capiunt prædones navem illam, ubi vultus fui, pro quâ, sive in qua*. (3.) Pro præpositione: ut, Virg. *Intus templo Divûm, pro in*. Apul. *Retro metas, pro post vel pone*. (4.) Pro conjunctione: ut, *Dum, jam, nunc*, adverbia temporis, pro conjunctionibus, primum conditionali, alterum continuativâ, tertium adversativâ. Sic, *quando, pro quoniam: simul geminatum, pro & &*.

VI. Præpositio, (1.) Pro nomine: ut, *super*, pro *superstes*, in hoc Virg. *O mihi sola mei super Astyanactis imago*. (2.) Pro adverbio: ut, *ante, post, infra*; pro *antea, postea, inferius*.

VII. Interjectio, pro nomine vel adverbio: ut, *Hei mihi*, pro *malum vel male mihi est*, *Vae tibi*, pro *magnum malum tibi sit*.

VIII. Conjunctio, pro adverbio: ut, *Ac, atque*, in significatione comparandi sive eligendi. *Sed* pro *imò*, ap. Plaut. *Habet gladium, sed duos*. *Si*, pro *an*, in hoc Ter. *Visum, si domi est*.

ENALLAGE strictius dicta.

ENALLAGE strictius dicta est, quâ una vox pro alia ejusdem partis orationis, veluti, nomen pro nomine, verbum pro verbo, &c. ponitur. Hoc pacto.

I. In nomine Enallage fit.

1. Qualitatis: ut, (1.) Substantivum pro adjectivo: ut, *Exercitus victor*, pro *victorioso*; *scelus*, pro *scelerato*. Sic & abstractum pro concreto: ut, *conjugium*, pro *conjuges*, Virg. *Æn. ii. 579*. Sic, *matrimonia*, pro *uxoribus*, Justin. iii. 3. 8. *Servitia*, pro *servis*, Sallust. *Catil. 24*. 4. *Amicitias tibi junge pares*, pro *pares amicos*, Ovid. *Trist. iv. 4. 44*. 4. Sic, *Nobilitas*, pro *nobilibus*; *juventus*, pro *juvenibus*; *vicinia*, pro *vicinis*, vulgò dicuntur. (2.) Adjectivum pro substantivo: ut, Cic. *Possum falli, ut humanus, pro ut homo*. Sic & concreta, pro abstractis: ut, *verum, bonum, aquum*; pro *veritas, bonitas, aequitas*. (3.) Proprium pro appellativo: ut, Senec. *Omne tempus Clodios, non omne Catones fert*; i. e. *omne tempus fert homines improbos, non omne autem viros probos*. Mart. *Sint Maccenates, non deerunt*, Flacce, *Marones*, i. e. *Sint munifici patroni, non deerunt boni poetae*. (4.) Appellativum pro proprio: ut, *Urbs*, pro *Roma*; *Philosophus*, pro *Aristotele*; *Orator*, pro *Cicerone*.

2. Speciei, (1.) Primitivum pro derivativo: ut, *Dardana arma*, pro *Dardania*, *Laticem Lyxum*, pro *Lyacium*, ap. Virg. (2.) Derivativum pro primitivo: ut, Virg. *Ter denis navibus ibant*, pro *ter decem*. Juven. *Cum jam sextâ cervice feratur*, pro *sex cervicibus*.

3. Figuræ: ut, (1.) Simplex pro composito: ut, *avus*, pro *abavus*; *nepos*, pro *pronepos*. (2.) Compositum pro simplice: ut, *consecratus*, pro *secratus*.

II. In Pronomine Enallage fit.

1. Significationis: ut, cum relativa & reciproca inter se permutantur, de quo p. 13.

2. Speciei, (1.) Primitivæ pro derivativa: ut, *Frequentia vestrâ, Voluntas vestrâ*; pro *vestra*. *Labor mei, tui*; pro, *meus, tuus*. (2.) Derivativæ pro primitiva: ut, *Desiderium tuum, Odium tuum*, pro *tui*. Vid. p. 12.

3. Figuræ, (1.) Simplicis pro composita: ut, *Quis*, pro *aliquis*. (2.) Compositæ pro simplice: ut, *Tidimet*, pro *tibi*; *Memet*, pro *me*, ap. Senec. *Agam. v. 798*. & *QEdip. v. 847*. ubi *met* planè redundat.

III. In Verbo Enallage fit,

1. Generis: ut, (1.) Activum pro passivo: ut, Virg. *Nex humida cernit* pro *precipitatur*. Liv. *Jam verterat Fortuna*, pro *versa erat* [Nisi in his potius est Ellipsis pronominis se statuere.] (2.) Passivum pro activo: ut, Virg. *Placitam Paci nutritor olivam*, pro *nutri*. Colum. *Calamina virgurarum, ne luxurientur, mutilato*, pro *luxurient*.

2. Speciei: ut, (1.) Primitiva pro derivativa: ut, Ter. *Pellere foveam* pro *pulsare*. Plaut. *Qui Syracusis habet*, pro *habitat*. Virg. *Cernere foveam* pro *certare*. (2.) Derivativa pro primitiva: ut, *Madesco, tepeesco, fervesco* & similia, ap. Poetas; pro *madeo, tepeo, ferveo*. Item, *Ducere exercitum* pro *agere*, *Agitare latitiam, Obsecrare periculis*; pro, *ducere, agere, obsecrare*, ap. Sallust. *Imperito*, pro *impero*, ap. Lucret. *Dormito*, pro *dormio*, ap. Cic.

3. Figuræ: ut, (1.) Simplicis pro composita: ut, Virg. *Mæstumque morcem mittite, pro omittite*. Cic. *Ponit personam amici, cum induit judicium* pro *deponit*. Sic *colere*, ap. Liv. xxiv. ult. pro *incolere*. *Scindere*, ap. Plaut. Bacch. iv. 9. 130. pro *exscindere*. *Servare*, ap. Virg. Geo. i. 335. pro *observare*, &c. (2.) Composita pro simplice: ut, *Deprecor*, ap. Juvenal. xi. 9. pro *precor*. *Retine me*, ap. Ter. Heaut. iii. 4. 23. pro *tene*.

IV. In Participio à quibusdam Enallage statuitur significationis, (1.) Activa pro passiva: ut, Virg. *Tendenti barba cadebat*, pro *tonso*. Id. *Volventibus annis*, pro *volutis*. Sic, *vehens*, pro *eo qui vehitur*, Cic. *Gignentia*, pro *in qua gignuntur*, Sallust. (2.) Passiva pro activa: ut, Virg. *Tum brevis Dido, vultum demissa, profatur*. Ovid. *Albentes laniata comas*; pro, *dentantes, lanians*. * At in prioribus Ellipsis est pronominis *me, te, vel se*; in posterioribus, præpositionis *ad, vel quod ad*.

V. In Adverbio Enallage fit, (1.) Ratione significationis: ut cum adverbia loci & temporis inter se permutantur: ut, *ubi*, pro *quando*; *ibi*, pro *tum*; *hinc*, pro *ab eo tempore*, &c. Item, cum illa qualitatis, *benè & male*, pro *valde*, quod intendendi est, ponuntur: ut, Cic. *Sermo benè longus*. Plaut. *Male cum metuo*. Sic cum numerus certus ponitur pro incerto: ut, *Miles audivi, i. e. sepius*, *O terque quaterque beati, i. e. maxime beati*.

Ratione figuræ: ut, cum *quò, quæ*, pro *quocunque, quacunque*, adhibentur. VI. In Præpositione denique & Conjunctione Enallage fit, cum alia pro aliis ponuntur: ut, Cic. *Ad iudicem agere*, pro *apud*. Ter. *Gratum est mihi* pro *versus aliquem*, pro *erga*. * Sic, *Et*, pro *etiam*; *si*, pro *quamvis*; *quod*, pro *dummodo*, &c.

HETEROSIS.

HETEROSIS est, cum unius ejusdemque vocis Accidentia alia pro aliis ponuntur. Ea autem in Nomine, Pronomine & Verbo præcipue locum habent.

I. In Nomine & Pronomine Heterosis fit,

1. Generis, (1.) Neutri, pro masculino: ut, Ter. *Ego quoque una perire quod mihi est carius*, pro *qui mihi sum carior*. (2.) Neutri, pro feminino: ut, Ter. *Vel virtus tua me, vel vicinitas, Quod ego in propinqua parte amicum puto*, Facit, &c. Plin. *Nube gravidâ candicante, quod vocant tempestatem habet*, pro *quam*. * Sed in his Ellipsis potius est vocis negotium.

2. Numeri, (1.) Singularis pro plurali: ut, *Romanus, Scotus, Gallicus*, pro, *Romani, Scoti, Galli*, &c. Item, *hostis, miles, eques, pedes*; pro, *hostes, milites, equites, pedites*. (2.) Pluralis pro singulari: ut, *Colla, corda, ora, flera*, & alia plurima ap. Poetas. Ter. *Cur in his ego te conspicio regione* pro *in hac regione*. Sic *liberi de una sobole*: *Nos & noster*, pro *ego & meus*.

Casuum, quæ ANTIPTOSIS dicitur, de qua mox.

II. In Verbo Heterosis fit,

1. Modi, (1.) Indicativi, pro subjunctivo: ut, Virg. *Et si non alium* pro *esset*.

jacaret odorem, *Laurus erat*, pro *esset*. Hor. *Me truncus illapsus cerebro Sustulerat*, pro *sustulisset*. Pro Imperativo: ut, Cic. *Tu hoc silebis*, pro *sile*. Pro infinitivo: ut, Plaut. *Verum ego illum, quanquam violentus est, spero nutari potest*, pro *posse*. (2.) Subjunctivi, pro indicativo: ut, Plaut. *Debetis velle quæ velimus*, pro *volumus*. Sall. *Ubi socordia te atque ignavia tradideris, nequidquam Deos implores*, pro *implorabis*. Pro imperativo: ut, Ter. *Quiescas*, pro *quiesce*, & sic passim. (3.) Imperativi pro indicativo: Virg. *Si futura gregem suppleverit, aureus esto*, pro *eris*. 4. Infinitivi pro imperf. indicativi: ut, Ter. *Facile omnes perferre ac pati*, pro *perferēbat ac patiebatur*. Pro subjunctivo: ut, Liv. *Bona censuerunt reddi*, pro *ut redderentur*. Virg. *Stabant orantes primi transmittere cursum*, pro *ut primi transmitterent*.

2. Temporis, (1.) Præsentis, pro imperfecto: ut, Ter. *Tu si hęc sis, aliter sentias*: pro, *esses, sentireis*. Pro praterito: ut, Plaut. *Quamdudum in portum venis?* pro *venisti*. Id. *Hunc censēbat te esse, cum vocat ad prandium*, pro *vocavit*. Sic passim in narrationibus: ut, Ter. *Effertur, inus*, pro *elatus est, iuimus*, &c. Pro futuro: Vel modi ejusdem; ut, Plaut. *Quam mox navigo Ephesum*, pro *navigabo*. Cic. *Nunc quidem non dubito quin, quoad planè valeas, te neque navigationi, neque via committas*, pro *commisurus sis*. Id. Cato *affirmat, se vivo, illum non triumphare*, pro *triumphaturum esse*. Vel diverti: ut, Sall. *Quem neque gloria, neque pericula excitant, nequidquam hortēre, proheratēris*. Virg. *Eloquar, an sileam?* pro *eloquar an silebo?* (2.) Imperfecti pro præsentis: ut, Cæf. *In eo itinere persuadet Castico, ut regnum in sua civitate occuparet*, pro *occupet*. Pro plusquamperfecto: ut, Sall. *Neque diutius Numide resistere quivissent, ni pedites cum equitibus permixti magnam cladem in congressu facerent*, pro *fecissent*. (3.) Perfecti, pro præsentis: ut, Virg. *Magnam si pectore posset Excussisse Deum*, pro *excutere*. Pro plusquamperfecto: ut, Id. *Jam flamma tulcrit, inimicus & hauserit ensis*; pro, *tulissent, haussisset*. Pro futuro: ut, Liv. *Si hoc bene fixum omnibus destinatumque in animo est, vicissis, pro vincetis*: vel, *tam certa futura est vestra victoria, quam si jam exstitisset*. Huc pertinent & Comica ista, *Perii, occidi, actum est de me*. Sic & perfectum subjunctivi pro futuro indicativi, in talibus. Ter. *Si paululum modo quid te fugerit, ego perierim, properibo*. Virg. *Nec vos arguerim, Teucri*, pro *arguam*. Ter. *Laceres, quemquam nacta sis*, pro *nancisceris, vel nacta fueris*. (4.) Plusquamperfecti pro imperfecto: ut, Curt. *Si saniora consilia pati potuisset, contentus patrio cederet alieni imperii finibus, pro posset*. (5.) Futuri simplicis pro præsentis: ut, Ter. *Verbum hercle hoc verum erit*, pro *est*. Et, modo diverso, ut, Ter. *Sic me Dii amabunt, ut, &c.* pro *Sic me Dii ament*. (6.) Futuri exacti, pro simplice: ut, Cic. *Respirāro, si te videro*; pro, *respirabo, si te videbo*. Pro imperativo: ut, Virg. *Luant peccata; neque illos Juveris auxilio, pro juvato, vel juves*.

3. Numeri, (1.) Singularis, pro plurali: ut, Sall. *Quæ loca Numidia appellatur*, pro *appellantur*. (1.) Pluralis, pro singulari: ut, Cic. *Eodem anno Moloni Rhodio, dedimus operam*, pro *dedi*.

4. Personæ, (1.) Primæ pro tertia indefinitè posita; ut, Curt. *Aberat ei regio L. stadia ab aditu quo Ciliciam intramus*, pro *homines intrant, vel Cilicia intratur*. (2.) Secundæ, pro prima, cum quis seipsum alloquitur tanquam alium: ut, Ovid. *Impia quid dubitas Deianira mori?* pro *ego dubito*. Pro tertia indefinitè posita: ut, Ter. *Fidelem haud ferme mulieri invenias virum*, pro *quis inveniat*. (3.) Tertiæ, pro prima: ut, Ter. *Si quis me quaeret rufus*. DA. *Præsto est*, pro *præsto sum*, nam ipse loquitur.

ANTIPTOSIS.

ANTIPTOSIS est, casus pro casu positio: ut,

M 2

I. Nomina-

- I. Nominativus, (1.) Pro accus. Hor. *Uxor invidi Jovis esse nescis*, pro te *uxorem*. (2.) Pro vocat. ut, Virg. *Adsis latitiae Bacchus dator*, pro *Baccho*.
- II. Genitivus, (1.) Pro nominat. Plin. *Canum degeneres*. Liv. *Expediti milia*, pro *canes, milites*. (2.) Pro dativo: Sall. *Corporis & fortune bonorum*, ut *initium, finis est*. Liv. *Ut civitates Asiae, quae Attali stipendiaria fuisset Eumeni vestigal penderent*; pro, *bonis, Attalo*. (3.) Pro accusat. cum *ab*. Sall. *Ne aliam putarent ac Numantiae cognitus esset*. Liv. *Classis viginti ferme navium Rhegii stabat*: pro, *ad Numantiam, ad Rhegium*.
- III. Dativus, (1.) Pro nom. Virg. *Cui nunc cognomen Iulo*, pro *Iulus*. (2.) Pro genit. Ovid. *Cui dextra trifidus Ignibus armata est*, pro *cujus*. (3.) Pro accusat. Mart. *Nobis non licet esse tam disertis*, pro *disertos*. Et cum *ad*: ut Virg. *It clamor caelo*, pro *ad caelum*. (4.) Pro ablat. cum *a* vel *ab*: ut Virg. *Neque cernitur ulli*, pro *ab ullo*.
- IV. Accusativus, (1.) Pronominat. Plaut. *Meam uxorem, Libane, nescis qualis fiet*; pro *nescis qualis sit uxor mea*. Ter. *Illum ut vivat, optant*: pro *optant ut ille vivat*. Cic. *Rem vides quomodo se habeat*; pro, *vides quam res se habeat*. (2.) Pro dativo: Sall. *Ut arma sua quisque stantes incumbere pro armis suis*. Apul. *Timore hoc inani perfuncti longe pejores inhaesum* & *quos*; pro, *pejoribus laqueis*. (3.) Pro ablat. Virg. *Omnia Mercurio similes pro [in] omnibus*. Plaut. *Ego illum audiui in amorem habere*, pro *in amore*.
- V. Vocativus, pro nom. Virg. *Quibus Hector ab oris Expectate venis*, pro *expectatus*.
- VI. Ablativus, (1.) Pro dat. Sall. *Aliquo negotio intentus*, pro *alicui negotio*. Virg. *Haeret pede pes, pro pedi*. (2.) Pro accus. Ovid. *Saepe suo vultu vis in hoste fuit*, pro *in hostem*.

SYNESIS.

SYNESIS est, quando structura non ad vocem, sed ad sensum sive intellectum refertur. Estque triplex,

- I. Generis tantum: ut, Ter. *Scelus postquam iudicatus est virginem*, pro *laestus*. Liv. *Capita conjurationis virgis casti*, pro *principes*. Id. *Latium quaeque agro multati*, pro *Latini & Campani*.
- II. Numeri tantum: ut, (1.) In collectivis, qualia sunt, *populus, plebs, turba, pars, manus, juvenus*, &c. Liv. *Clamor inde concursusque populi, mirantur quid rei esset*. Ovid. *Thura ferant, placentque novum pia turba Quirina*. Virg. *Pars epulis onerant mensas*. (2.) In partitivis, qualia, *quisque, neuter*, &c. ut, Liv. *Missi confestim honoratissimus quisque ex patre*. Sall. *Uterque cum illo graves inimicitias exercebant*. Plaut. *Ut caveres, ne ad me iretis cum querimonia*.
- III. Utriusque simul, ut, Sall. *Pars in crucem acti, pars bestiiis objecti*. Liv. *Ingens turba circumfusi fremebant*. Stat. *Subeunt Tegea juvenus Auxilio turba*. Nor. Nonnunquam ad idem nomen collectivum numeri singularis referuntur duo verba, alterum singulare, alterum plurale: ut, Virg. *Pars stupet nupta donum exitiale Minerva, Et molem mirantur equi*. Id. *Undique visum studio Trojana juvenus Circumfusa ruit, certantque illudere capto*. Sic in Liv. Sall. *Familia nostra cum populo Romano bello Carthaginensi amicitiam instituit*. — *Quorum progeniem vos, P. C. nolite pati frustra a vobis auxilium petere*, verbo singulari instituit, ad adjectivum plurale quorum, transitur.

SYNESIS quoque in explicitam & implicitam distingui potest.

EXPLICITA est, in qua substantivum clarè exprimitur, cui adjectivum vel verbum ita redditur, ut non cum eo, sed cum alio, cui idem est sensus, conveniat: ut in exemplis praedictis.

IMPLICITA est, in qua substantivum non exprimitur, sed in adjectivo antecedente continetur: ut, Ter. *Id mea minime refert, qui sum natu maximus*; ubi qui refertur ad ego, quod in mea includitur. Cic. *De hereditate Preciana, quae quidem mihi magno dolori est (valde enim illum amavi) hoc velim cures*: ubi per illum intellige Precium, quod in Precianus continetur.

ANACOLUTHON.

ANACOLUTHON est, cum consequentia antecedentibus non cohærent: ut, Ter. *Nam nos omnes, quibus est alicunde aliquis objectus labor, Omne quod est interea tempus, priusquam id rescitum est, lucro est*: ubi nihil est cum quo conveniat illud, Nos omnes: Auctor autem incipit, quasi dicturus esset, *lucro habemus*: finivit, quasi dixisset, *nobis omnibus*. Sic Varro, *In Arcadia scio me esse spectatum suum, quæ præ pinguitudine carnis non modo surgere non posset; sed etiam ut in ejus corpore forex, exesâ carne, nidum fecisset, & peperisset mures*. Pro, *sed etiam adeo pinguem, ut in ejus corpore, &c.*

HELLENISMUS.

HELLENISMUS (qui & GRÆCISMUS) est, quo Auctores, à Latina consuetudine recedentes, Græcos imitantur. Estque duplex, *Analogicus & Syntacticus*.

HELLENISMUS *Analogicus* est, quo nomina Latina Græco more terminantur, vel flectuntur. Prioris generis sunt, *Helene, Crete, Nymphe, &c.* pro, *Helena, Creta, Nympha*. Item, *Antiphon, Demiphon, Milon*; pro, *Antipho, Demipho, Milo, &c.* Posterioris sunt: In prima declinatione, gen. sing. *auras*. In secunda, gen. sing. *Orpheos*, dat. *Orphei*, accus. *Orphea*. In tertiâ gen. sing. *Pallados*, accus. *Pallada*: dat. plur. *Troasîn*, accus. *Troadas*. De quibus omnibus in Etymologia abundè diximus.

HELLENISMUS *Syntacticus* est, quo Syntaxis à communi Latinorum ratione discrepans, ad Græcorum consuetudinem conformatur. Is autem multiplex ac varius est: præcipuè verò locum habet in his & similibus;

1. Cum nominibus substantivis diversi generis adjectivum neutrum adjungitur: ut, Cic. *Omnium rerum mors est extremum*. Virg. *Triste lupus stabulis*. De quibus supra, p. 2.

2. Cum certis nominibus adjectivis & verbis genitivus additur: ut, *Præstans animi, Degener virtutis, Flavus comarum, &c.* Item, *Abstine irarum, Desine querelarum, &c.* De quibus, p. 17 & 27.

3. Cum verbis certandi, distandi, coeundi, arcendi, dativus subjicitur. Vid. p. 35.

4. Cum accusativus (pro nominativo) verbo, quod ad totam orationem subsequentem refertur, jungitur: ut, Plaut. *Ego te faciam ut miser sis*. Id. *Quo leto censes me ut peream potissimum*.

5. Cum verbo infinito ESSE, ac similibus, nominativus pro accusativo apponitur: ut, Ovid. *Acceptum refero versibus esse nocens*, pro, *me esse nocentem*. Pers. *Postquam de tertuit esse Mæonides*, i. e. *somniare desiit se esse Homerum*. Hor. *Patiarque velinconsultus haberi*, i. e. *me inconsultum haberi*. Vid. p. 5.

6. Cum dativus antecedenti respondens, pro accusativo, verbo ESSE & similibus adjungitur: ut, Mart. *Penelope licet esse tibi sub principe Nerva*, pro, *Penelopen*. V. Max. *Maximo tibi & civi & duci evadere contigit*, pro, *maximum civem & ducem*. Vid. p. 5.

7. Cum nominibus adjectivis vel substantivis additur infinitivus, ubi Latina loquendi ratio alia est: ut, Hor. *Fruges consumere nati*, pro, *ad fruges consumendas*. Sic, *Liber dignus legi*, pro, *lectu*, vel *qui legatur*: *Amor cognoscere*, pro *cognoscendi*. Vid. p. 56 & 63.

8. Cum accusativus partis vel adjuncti adjectivis vel verbis subjicitur: ut,

ut, Hor. *Fractus membra*. Virg. *Pisti scuta Labici*. Id. *Expleri mentes nequit*. De qualibus dictum, p. 15 & 83.

9. Cum neutra adjectivorum pro adverbis ponuntur: ut, Hor. *Persidum ridens*. Virg. *Acerba tuens*; pro, *perside, acerbe*. Vid. p. 39.

10. A Græcis tractum & hoc genus Ellipseos, Virg. *Urbem quæ stituo, vestra est*, pro *urbs quam urbem*. Item istud ejusd. *Saxum antiquum ingens, campo qui fortè jacebat Limes agro positus*, pro *quod*.

11. Græcorum denique more dicta sunt hæc Horatianâ, *Marmore putres, Equina quales ubera*, pro *qualia*. Et, *Anima quales neque candidior Terra tulit*, pro *qualibus*.

Not. Ad Hellenismum pleraque pertinent *Antiptoseos*, haud pauca & *Heteroseos*, (ut ex præcedentibus liquet) exempla.

ARCHAISMUS.

ARCHAISMUS est, loquendi ratio prisca usitata, sed meliori ævo penitus vel penè obsoleta. Is itidem duplex est, *Analogicus & Syntacticus*.

ARCHAISMUS *Analogicus* est, cum pro vocibus usitatis voces adhibentur exoletæ formæ: ut, *Aulai*, pro *aule*; *lacte*, pro *lac*; *sanguen*, pro *sanguis*. *Ejas anvis causa*; pro *anvis*. Nihil ornati, nihil tumulti; pro, ornatus, tam multus. *Mis, tis*; pro, *mei, tui*. *Olli*, pro *illi*. *Quis, quisquam*, gen. fem. *Duint*, pro *dent*. *Expugnassere, impetrassere*; pro *expugnaturum, impetraturum esse*. *Capsimus*, pro *ceperimus*; *adaxint*, pro *adegerint*. *Aperibo, audibis*; pro *aperiam, audies*. *Moriri*, pro *mori*. *Siem*, pro *sim*. *Fuat*, pro *fit*. *Hete, quæse, donicum*; pro, *heri, quasi, donec*. *Nenu*, pro *non*; *endu*, pro *in*, &c. De quibus in parte prima.

ARCHAISMUS *Syntacticus* est, cum constructio usu antiquata reducitur ejusmodi sunt;

1. Cum verbalia in IO cum casu sui verbi construuntur: ut, *Plaut. Quid tibi hanc curatio est rem?* Vid. p. 58.

2. Cum verba *Utor, abutor, fruor*, accusativum adsciscunt. Vid. p. 46.

3. Cum participia futura activa, ac præterita passiva, cum verbis *esse*, pro indeclinabilibus accipiuntur: ut, *Cic. Hanc sibi rem præstare sperant futurum*. *Plaut. Justam rem & facilem esse oratum à vobis vult*. Vid. Etym. p. 107.

4. In *Absente nobis, Prasente testibus*. Vid. suprâ, p. 70.

C A P. IV.

De HYPERBATO ejusque speciebus.

HYPERBATON est, cum consuetus verborum vel sententiarum ordo turbatur. Ejus species sunt, *Anastrophe, Hysteron proteron, Hypallage, Synchysis, Imesis, Parenthesis & Hyperbaton strictius dictum*.

ANASTROPHE.

ANASTROPHE est, vocum, maximè præpositionum, præpostera collocatio: ut, *Celsus Cornelius, Pollio Asinius*, prænomine postposito. *Ovid. Quam face sustineo tecta superba petam*, pro *face quam*. Virg. *Italiam contra, His æcenso super, Spemque metumque inter dubii*. Ter. *I præ, sequar*, pro, *præ*. Virg. *Collo dare brachia circum*, pro, *circumdare*. *Lucr. Principio terram Sol excoquit & facit are*, pro *arefacit*.

HYSTERON PROTERON.

HYSTERON PROTERON est, cum quod sensu posterius est priore loco ponitur: ut, Ter. *Valet atque vivit*; pro, *Vivit & valet*: naturâ enim prius est vivere

vivere quàm valere. Sic Virg. *Moriamur & in media arma ruamus*; pro, *in media arma ruamus & moriamur*. Id. *Postquam altos tetigit fluctus & ad aquora venit*. At primum debuerat dicere, *Venit ad aquora*; deinde, *tetigit fluctus*.

HYPALLAGE.

HYPALLAGE est, mutua casuum permutatio: ut, Virg. *Dare classibus Austros*; pro, *Dare classes Austriis*, sive ventis. Id. *Necdum illis labra admovi*; *Necdum illa labris admovi*. Cic. *Gladium vaginâ vacuum in urbe non vidimus*; pro, *vaginam gladio vacuum*.

SYNCHYSIS.

SYNCHYSIS est, confusus atque intricatus verborum ordo: ut, Hor. *Namque pilâ lippis inimicum & ludere crudis*; pro, *lippis & crudis*. Virg. *Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus Aras*; pro, *quæ saxa in mediis fluctibus Itali vocant Aras*. Tibull. *Vidi ego qui juvenem seros desisset amores*; pro *Vidi ego juvenem*, qui, &c.

TMESIS.

TMESIS est, vocis compositæ interfectio, unâ vel pluribus aliis interjectis: ut, Virg. *Septem subiecta trioni Gens*, pro *septentrioni*. Id. *Jamque adeo super unus eram*, pro *supereram*. Ter. *Quæ meo cunque animo lubitum est facere*, pro *quacunque*. Cic. *Per mihi, inquam, gratum feceris*, pro *pergratum*.

PARENTHESIS.

PARENTHESIS est, sententia sermoni, antequam absolvatur, interjecta: ut, Virg. *Tityre, dum redeo (brevis est via) pascere capellas*. Hor. *Cætera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem Delassare valent Fabium*.

HYPERBATON strictius dictum.

HYPERBATON strictius dictum, est verbi, quo sententia perficitur, longior dilatio: ut, Virg.

*Interea Reges: ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radii fulgentia cingunt,
Solis avi specimen: bigis it Turnus in albis,
Bina manu lato crispans hastilia ferro:
Hinc pater Æneas Romana stirpis origo,
Siderco flagrans clypeo & cælestibus armis;
Et juxta Æscanius magna spes altera Roma:
Procedunt castris.*

ubi inter nominativum *Reges* & verbum *Procedunt*, hemistichium ac toti septem versus interseruntur.

APPENDIX.

De Virtutibus & Vitiis Orationis.

ORationis præcipuæ VIRTUTES sunt, 1. *Puritas*. 2. *Perspicuitas*. 3. *Æqualitas*. 4. *Proprietas*. 5. *Suavitas*. 6. *Simplicitas*. Quibus singulis sua VITIA opposita sunt. Quamvis autem ex his virtutibus sola prima ad Grammaticam, cæteræ ad Rhetoricam propriè pertineant: nobis tamen haud ab re fore videtur, si singulas, vitiaque cuique adversantia, hic breviter perstringeremus.

I. PURITAS orationis postulat, ne quid regulis artis, vel rectè loquentium consuetudini officiat.

1. Regulis artis adversantur *Barbarismus* & *Solæcismus*.

BARBARISMUS est, usus vocis, aut omnino barbaræ: ut, *Riderus*, pro *equite*; *perla*, pro *unione*; *crestum*, pro *agello*, &c. aut *Latina* quidem, sed, *seriptione*, inflexione,

inflexione, pronuntiatione, vel alio quocunque modo, vitioſæ: **SCRIPTIO**NE: ut, *Author*, pro *auctor*; *charus*, pro *carus*, &c. **INFLEXIONE**: ut, *cæla*, pro *celi*; *flavi*, pro *fleti*; *legebo*, pro *legam*, &c. **PRONUNCIATIONE**: ut, ſi quis *tibicen*, *cuculus*, *rubrica*, penultimâ correptâ; aut, *adamantinus*, *philosophia*, *credit*, eâ ſyllabâ productâ, pronunciet.

SOLOECISMUS eſt, vitioſa partium orationis conſtructio: ut, *Acuta gladius*, *adjuvare alicui*, *Non nega*, *Scribo cum calamo*.

2. Reſtè loquentium conſuetudini contraria eſt **INSOLENTIA**, cui ſubijciuntur *Archaismus*, *Neoterismus* & *Idiotismus*.

De **ARCHAISMO** ſuprà diximus. Is autem tum vitioſus eſt, cum præter modum & decorum, vel voces obſoleſcæ, vel antiquatæ vocum conſtructiones, in ſcenam denuò revocantur.

NEOTERISMUS eſt, vocum phraſiumve, optimis linguæ Latinæ ætatibus necdum adhibitarum, uſus: ut, *breviarium*, pro *ſummario*; *uſualis*, pro *ſolus* vel *vulgari*; *conſiſcare aliquem*, pro *bona ejus in fiſcum redigere*. Sic **Quintilianus** ætate, *Plenum vino*, *incumbere rei*, *adulari alicui*, pro quibus melioris ævi ſcriptores *Plenum vini*, *incumbere in rem*, *adulari aliquem*, dicebant, ipſo teſte, introducta ſunt.

IDIOTISMUS, qui & **PEREGRINITAS**, eſt, vocum Latinarum uſus, ad propriam aliarum linguarum conſuetudinem conformatus. Eſt autem multiplex latèque diffuſum hoc vitium: continet enim ſpeciatim, *Hebraiſmum*, *Scotiſmum*, *Angliciſmum*, *Galliciſmum*, omneſque eos loquendi modos, per quos homines, præſertim rudiores, ſuæ cujuſque linguæ ſive idiomaticæ conſuetudine abrepti, à nativâ Latinè loquendi ratione decerrant; in quos etiam viri doctiſſimi interdum nec opinantes prolabuntur.

II. **PERSPICUITAS** orationis poſtulat, ut ea clara facilique intellectu ſit. Eæ contraria eſt **AMPHIBOLOGIA**, quæ eſt oratio conſtructionis ambiguitate obſcurata: ut in illo oraculi ad *Pyrrhum*, *Aio te, Æacida, Romanos vincere poſſe*.

III. **ÆQUALITAS** orationis in eo conſiſtit, ut ne plus minusve dicatur, quam res exigit. Plus dicit **TAUTOLOGIA**, i. e. inanis ejuſdem rei per verba diverſâ repetitio: ut, *Ipſe egomet venio*. *Exultans redeo*, *gaudensque revertor*. Item & **PERISSOLOGIA**, i. e. adjeſtio ſuperflua, ſine ullâ vi rerum: ut, *Ibant quâ poterant, quâ non poterant non ibant*. Minus dicit **TAPINOSIS**, cum infra rei magnitudinem ſubſidit oratio: ut, *Saxea verruca in ſummo montis vertice*.

IV. **PROPRIETAS** voces aptas poſcit, & rei reſpondentes. Huic virtuti opponitur **ACYROLOGIA** vel **CATACHRESIS**, i. e. impropria vocis uſurpatione: ut, *Sperare*, pro *timere*. *Juv. Jam quartanam ſperantibus ægris*. *Virg. In gregis ipſe caper decerraverat*. Abuſivè, inquit **Servius**, nam *vir* ſive *maritus* tantum hominum eſt.

V. **SUAVITAS** *Euphoniâ* gaudet, i. e. gratâ auribus literarum vel vocum compositione. Huic **CACOPHATON** opponitur, quæ eſt injucunda & male ſonans literarum poſitio vel repetitio: ut, *conlaudo*, *conrigo*: pro, *collaudo*, *corrigo*. *Virg. Sola mihi tales caſus Caſſandra canebat*: ubi eâ ſyllaba ſapius iteratur. Item **CACOSYNTHETON**, quæ eſt indecens verborum ſtructura: ut, *Virg. Verſâque juvenum Terga fatigamus haſtâ*.

VI. **SIMPLICITAS** denique orationis exigit, ut nihil ei inſit affectati. Huic adverſatur **CACOEZELIA**, i. e. nimium elegantiz ſtudio: ut, *Ovid. Aurea axis erat, temo aureus, aurea ſumma Curvatura rota, radiorum argenteus ordo*.

De ordine Grammaticæ Reſolutionis, deque Interpunctionum notis & uſu, quæ hîc vulgò adjici ſolent, in Rudimentis noſtris, quantum tironibus ſuffecerit, diximus.

G R A M

GRAMMATICÆ

L A T I N Æ

INSTITUTIONUM

Pars Tertia,

De ORTHOGRAPHIA.

ORTHOGRAPHIA est ea Grammaticæ pars, quæ literarum naturam & affectiones, rectamque adeò scribendi rationem docet.

LITERA est minima pars vocis articulatæ quæ scribi potest individua.

In *Orthographia*, sive de literis doctrina, quinque potissimum tractanda. 1. De literarum Numero & Divisione. 2. De ipsarum Accidentibus. 3. De Scriptura. 4. De Pronunciatione. 5. De literarum in syllabas Digestione.

C A P. I.

De Literarum Numero & Divisione.

LITERÆ apud Latinos usitatæ sunt quinque & viginti, A, B, C, D, E, F, G, H, I, Jod, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, Vau, X, Y, Z. Ex quibus K, Y & Z in vocibus origine Græcæ tantum adhibentur.

Literæ dividuntur in *Vocales & Consonantes.*

VOCALIS est, quæ plenum per se sonum edit.

Suntque sex, A, E, I, O, U, Y.

CONSONANS est, quæ non nisi vocali juncta plenum sonum emit.

Consonantes autem sunt decem & novem, nimirum reliquæ literæ omnes præter vocales; B, C, D, F, G, H, J, K, L, M, N, Q, R, S, T, V, X, Z.

N

Con.

Consonantes, vel Simples sunt; vel *Duplices, sive Compositæ*.
SIMPLICES sunt omnes, præter duas, X & Z.

Hæ autem DUPLICES idèò appellantur, quòd duarum consonantium vim habeant. X enim valet CS, ut, *dux*, pro *ducs*, unde genitivus *ducis*; vel GS, ut, *Rex* pro *Regs*, unde genitivus *Regis*. Z verò valet DS, ut, *Zona*, pro *dsona*.

Simplices rursus *Consonantes* dividuntur in *Mutas & Semivocales*.
MUTÆ sunt novem, B, C, D, G, J, K, P, Q, T: sic dictæ, quòd absque vocali sociâ nullum sonum edant.

SEMIVOCALÆ sunt octo, F, H, L, M, N, R, S, V: sic nominatæ, quòd ad vocales propius accedant, atque absque earum adminiculo aliquo modo pronunciari possint.

Ex *Semivocalibus*, quatuor, L, M, N, R, LIQUIDÆ appellantur, quòd in pronunciando quasi liquefcant, h. e. aquæ instar celeriterque fluant, seu proferantur.

Quatuor autem, F, H, S & V, SPIRANTES dici possunt, idèò quòd cum spiritu quodam pronuncientur. H enim est status *gutturæ*, S *dentalis*; F & V *labiales* sunt.

CAP. II.

De Literarum Accidentibus.

LITERIS præcipuè accidunt septem. 1. Ordo. 2. Figura. 3. Compositio. 4. Cognatio. 5. Mutatio. 6. Pro integritate positio. 7. In numeris notandis usurpatio.

I. Ad Literarum ORDINEM pertinet inquirere, cur A, verbi gratiâ, primo loco, Z ultimò constituatur. Cujus rei quamvis aliquis ratio reddi possit: quia tamen ordo literarum plerumque arbitrarîus, ac apud varias gentes varius est; supervacaneus nobis foris videtur, atque ad nullum usum comparatus labor, anxie subtiliterque disquirere.

II. Respectu FIGURÆ, seu FORMÆ, literæ bisariam distinguuntur.
I. In MAJUSCULAS, sive Literas *majoris figuræ*, A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, X, Y, Z. Et MINUSCULAS, sive quæ *minore figurâ* pinguntur: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z. Illæ alio nomine *Quadratæ, Unciales & Capitales*; hæ *literæ Inferioris formæ*, quibusdam & *Infractæ* appellantur.

2. In ROMANAS, sive quæ crassiore & perpendiculari formâ scribuntur: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z. Et ITALICAS, sive quarum ductus exores sunt & obliquiores: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z.

* De diverso harum omnium usu postea dicetur.

III. COMPOSITIO in vocalibus præcipuè spectatur. Ejus ratione *Vocales* vel *Simplices* appellantur, vel *Compositæ*.

SIMPLICES dicuntur, cum singulæ separatim suum sonum expriment: Vel aliter, cum tot, quot ipsæ sunt, syllabas efficiunt: ut, *Ædon*, *Caius*, *Pœta*, trisyllabis; *Menelaüs*, *Tyndareüs*, *Deïobus*, tetrasyllabis.

COMPOSITÆ vocantur, cum duæ in unum sonum seu syllabam coalescunt.

Id autem dupliciter fit, 1. Cum prioris vocalis sonus liquefcit, & nati evanescit: ut cum, præeunte *g*, *q*, vel *s*, sequitur *u* cum alii locali, veluti in *sanguis*, *aqua*, *suadeo*. Vel 2. Cum utriusque vocalis sonus ex æquo ferè auditur. Et hæc *Vocalium compositio* alio nomine *Diphthongus* dicitur.

DIPHTHONGUS, aliter *Bivocalis* nuncupata, est sonus ex duarum vocalium sonis in unum junctis conflatus.

Diphthongi vulgò numerantur quinque; *æ* vel *ae*, ut *ætas* vel *cætas*; *œ* vel *oe*, ut *cæna* vel *coena*; *au*, ut *aurum*; *eu*, ut *euge*; *ei*, ut *hei*. Quibus à nonnullis, neque omninò præter rationem, tres alix adduntur: *ai*, ut *Maia*; *oi*, ut *Troia*; *ui* vel *yi*, ut *huic*, *harpia* vel *harpyia*.

Ex *Diphthongis*, uti nunc pronunciantur, duæ *Impropriæ* sunt, *æ* & *œ*, utpote in quibus prioris vocalis sonus non percipitur. Cæteræ *Propriæ* sunt: in iis enim utriusque vocalis soni exaudiuntur.

IV. COGNATIONE seu *Affinitate* quâdam inter se junctæ sunt, (1.) Literæ ejusdem classis: ut *Vocales* omnes *a*, *e*, *i*, &c. deinde *Consonantes*, & speciatim *Mutæ*, *b*, *c*, *d*, *v*. *Liquidæ*, *l*, *m*, *n*, *r*. *Spirantes*, *f*, *h*, *s*, *v*. (2.) Literæ ejusdem organi: ut *Gutturales*, omnes *vocales* & *b*. *Labiales*, *b*, *m*, *p*, *f*, *v*. *Dentales*, *d*, *n*, *t*. *Alveolares*, *c*, *g*, *k*, &c.

V. MUTATIO Literarum ex earum præcipuè cognatione fluit. Quæ enim affinis soni, vel ejusdem organi sunt, faciliùs alix in eas commutantur: ut *e* in *i*; ut, *he-i*, quasi, *ornavit*, *navibus*; pro quibus olim, *here*, *quæse*, *ornavet*, *navebus*, dixerunt: *o* in *e*, ut, *vorto*, *verto*; *voster*, *vester*: *u* in *i*; ut, *monumentum*, *monitum*; *optimus*, *maximus*, *posterius*, *optimus*, *maximus*. Sic *b* in *p*; ut, *apsens*, *pleps*, in antiquis inscriptionibus, pro *absens*, *plebs*: contra, *p* in *b*; ut, *absis* pro *apsis*, Græcis *ἀψις*; *obsonium* pro *opsonium*, Gr. *ὀψωνιον*. Sic *quum*, vel *cum*; *quoi*, vel *cui*; *aud*, vel *haut*; ut innumeras alias literarum inter se, inflexione, derivatione vel compositione factas, mutationes præteream.

VI. Literarum pro integris vocibus Positio ad scripturæ compendium introducta est. Hoc pacto Prænomena Romana, quædam unâ terâ scribuntur: ut, *A.* notat *Aulus*, *C.* *Caius*, *D.* *Decimus*, *K.*

K. esō, L. Lucius, M. Marcus, M' vel M. Manius, N. Numerius, P. Publius, Q. Quinctus, T. Titus. Quædam scribuntur binis : ut, *Ap. Appius, Cn. Cnæus, Op. Opiter, Sp. Spurius, Ti. Tiberius.* Quædam ternis : ut, *Mam. Mamercus, Sex. Sextus, Ser. Servius, Tull. Tullus.* * In seminarum autem Prænominibus literam primam intervertebant : ut *Q* pro *Caia*, *M* pro *Marca*, *I* pro *Tita*.

Sic *F.* notat *Filius*, *N.* *Nepos* : ut, *M. F. M. N. Marci filius, Marci nepos.* Atque ita in aliis.

Itidem, *P. C.* notat *Patres conscripti*, *P. R.* *Populus Romanus*, *R. P.* *Res publica*, *S. C.* *Senatus consultum*, *U. C.* *Urbs condita*, *S. salutem*, *S. P. D.* *salutem plurimam dicit*, *S. P. Q. R.* *Senatus populusque Romanus*, *D. D. D.* *dat, dicat, dedicat*, *D. D. C. Q.* *dicat, dedicat, consecratque*, *H. S. vel L. L. S.* *valet sestertium*, quasi dicas duas asses & semissem, *h. e.* duas æris libellas & semissem. His adde *Imp.* pro *Imperator*, *Cos.* pro *Consul*, *Aug.* pro *Augustus*, & consonâ geminâtâ. *Imp.* pro *Imperatores*, *Coss.* pro *Consules*, *Augg.* pro *Augusti*, &c.

VII. Literæ ad numeros notandos apud Romanos adhibitæ erant quinque ; *C. I. L. V. X.* Quarum valor & dispositio ita se habent :

<i>I</i> notat	<i>I</i>	<i>unum.</i>
<i>V</i>	<i>5</i>	<i>quinque.</i>
<i>X</i>	<i>10</i>	<i>decem.</i>
<i>L</i>	<i>50</i>	<i>quingenta.</i>
<i>C</i>	<i>100</i>	<i>centum.</i>
<i>ID</i>	<i>500</i>	<i>quingenta.</i>
<i>CID</i>	<i>1000</i>	<i>mille.</i>
<i>IDD</i>	<i>5000</i>	<i>quinque millia.</i>
<i>CCIDD</i>	<i>10000</i>	<i>decem millia.</i>
<i>IDDD</i>	<i>50000</i>	<i>quingenta millia.</i>
<i>CCCIDDD</i>	<i>100000</i>	<i>centum millia.</i>

NOT. 1. Veteres, ut *Plinius* observat, ulterius non processerunt. Quoties verò opus erat, numerum postremum repetebant, hoc modo, *CCCIDDD, CCCIDD, bis centena millia ; CCCIDD, CCCIDD, CCCIDD, ter centena millia, &c.*

NOT. 2. Ex horum compositione potest quivis alius numerus constitui. Sic *II.* notat *duo*, *III.* *tria*, *VI.* *sex*, *XV.* *quindecim*, *LXVII.* *sexaginta septem*, *CID. ID. CC. LIX.* annum vertentem *Æræ Christianæ*, *millesimum septingentesimum quinquagesimum nonum.*

NOT. 3. Si minor numerus majori præponitur, indicio est tantundem majori adimi oportere. Itaque *IV.* valet quatuor, *IX.* *nonem*, *XL.* *quadraginta*, *XC.* *nonaginta*, *IC.* *nonaginta novem*, &c.

NOT. 4. Recentiores pro *ID*, *D*, & pro *CID*, *M*, frequentius usurpant.

C A P. III.

De Literarum Scriptura.

AD rectam literarum Scripturam, quæ propriè ORTHOGRAPHIA est, duo in genere ac potissimum requiruntur. 1. Ut singulæ literæ eâ figurâ, mole, proportionè ac concinnitate, depingantur, quas optimè scribentium consuetudo stabilivit. 2. Ut voces suis quæque literis, non alienis, scribantur.

I. Et primum quidem, magna ex parte Præceptorum dextrâ fortia, & optimorum exemplorum imitatione, rectius faciliusque, quàm ullis regulis, addiscitur. Speciatim tamen proderit sequentes hæc præceptiones hic observare:

1. Omnis linea seu versus scripturæ habere debet certam aliquam altitudinem, duabus parallelis imaginariis inclusam: intra quas ipsa literarum corpora, nonnullæ etiam & literæ integræ scribendæ sunt. Majusculæ verò, quæque apices aut appendices habent, sursum vel deorsum, pro cujusque modulo vel figurâ, extra id spatium scribi debent: ut in vulgari hoc versu, quo omnes Alphabeti literæ continentur.

Gazifrequens Libycos duxit Karthago triumphos.

2. A Litera majuscula inchoare debent:

1. Nomina propria, & quæ inde deducta sunt: ut, *Moses, Homerus, Cicero*: item, *Mosaicus, Homericus, Ciceronianus*.

2. Voces novam periodum inchoantes.

3. Primæ versûs cujusque literæ in carmine.

* His addunt nomina artium: ut, *Grammatica, Rhetorica*: Dignitatum: ut, *Rex, Consul*; Festorum: ut, *Pascha, Pentecoste*: Et voces peculiarem aliquam vim sive Emphasin habentes.

3. Diversis à cæteris characteribus scribi debent:

1. Voces vel sententiæ ex auctore aliquo citatæ: Item alterius linguæ vocabula.

2. Voces materialiter vel signanter positæ.

4. In initio & medio vocis *f* vel *s* scribi potest: in fine verò solum.

5. Pars vocis ad aliam lineam pertinens notari debet signo coherentiae, hoc modo = vel —. Hoc Grammatici *Hyphen*, Typographi *Divisionem* appellant.

6. Insignis periodus novum Paragraphum postulat, h. e. novam lineam, cujus initium exiguo spatulo ab initiis reliquarum introrsum cedat.

7. Cùm

7. Cùm duæ vocales, quæ aliàs diphthongum constituunt, diver-
sas syllabas faciunt, posteriori superponendum est hoc signum [·],
quàm *Dierasin* vocant : ut, *aër*, *poëta*, *Briseïs* : item cùm *j* & *v*
consonantes in vocales dissolvuntur : ut, *iam* apud Plautum, pro
jam ; *siluæ*, ap. Horatium, pro *silvæ*.

8. Indeclinabilia cum declinabilibus concurrentia, & præposi-
tiones sine casu positæ, discriminis causâ in ultima syllaba gravi
accentu notantur : ut, *malè*, *pejùs*, *peffimè*, quàm, unà, antè, pòst,
infra, &c.

9. Syllabæ contractæ notâ circumflexi gaudent : ut, *anàssem*,
fructûs in genit. *deâm*, pro *deorum*. Item voces Apocopen passæ :
ut, *ingens*, pro *ingenii*. Item ablativi primæ declinationis cùm præ-
positio non exprimitur : ut, in hoc Ovidii, *Et prior est curâ cura*
sepulta novâ. At vocales à fine Encliticæ vocis *ne* rejectæ, hoc sig-
no ['] quem *Apostrophum* vocant, notatur : ut, *Egon'*, *ain'*, *vi-*
den', pro *Egone*, *aïsne*, *videſne*.

II. Altera rectæ scripturæ pars, quæ docet voces suis quasque
literis scribere, duobus præcipuè fundamentis innititur, *Ratione*
nimirum & *Auctoritate*.

1. *Ratio* ab origine vocum petitur : quomodo derivatum sequi-
tur formam primitivi. Sic, *gratia*, scribitur per *t*, quia est à *græ-*
tus ; *audacia* per *c*, quia est ab *audax*, cujus genitivus *audacis*.
Et contrâ, primitiva cognoscuntur ex derivatis : quomodo *delicia*
scribimus, quia dicitur *delicatus*.

2. *Auctoritas* ex veterum usu trahitur, id est, eâ scribendi ra-
tione, quæ reperitur in antiquis codicibus, nummis & inscriptio-
nibus. Sic *causſa* gemino *ſſ*, non *causa*, scripsisse Ciceronem &
Virgilium testatur Quintilianus. Sic *Hadrianus* cum aspiratione,
non *Adrianus*, scribendum ostendunt veteres nummi & inscrip-
tiones. Itidem *carus*, non *charus* ; *torus*, non *thorus* ; *auctôr*, non
author ; *justitiâ*, *propitiûs*, non *justicia*, *propicius* : Et *hiems*, *tyro*,
silva, *sidus*, *stilus*, potiùs cum Latîna vocali, quàm cum Græcâ,
hyems, *tyro*, &c. Et *secundus*, *felix*, *femina*, *fetus*, quàm, *ſæcun-*
duſ, *ſælix*, &c. Libri veteres comprobant.

¶ Adversus Orthographiam peccatur tribus modis, *Additione*,
Detractione & *Immutatione*. 1. *Additione* : ut, *lachryma*, pro *la-*
cryma, *anchora*, pro *ancora* ; *ſimulachrum*, pro *ſimulacrum* : & in
vett. libb. *thesſaurus*, *ſormoſus*, *hyemps* ; pro *thesaurus*, *ſormoſus*,
hyems vel *hiems*. 2. *Detractione* : ut, *Scola*, pro *Schola* ; *charta*,
pro *charta* ; *cominus*, pro *comminus*. 3. *Immutatione*, quæ bisariam
fit : Vel *Innovatione* : ut, *cæna*, pro *cæna* ; *condicio*, pro *conditio* ;
ſyncerus, pro *sincerus* : Vel *Transpositione* ; ut, *Mecenas*, pro *Me-*
cenas ; *lapidicina*, pro *lapicidina*.

C A P. IV.

De Literarum Pronunciatione.

EMendata literarum Pronunciatio, quæ aliter ORTHOEPIA dicitur, usu & imitatione doctorum virorum addiscenda est. Hic autem in genere observandæ sunt hæ regulæ:

1. C, ante a, o, u, & consonantes, pronunciari debet ut K: ut, *cado, conor, curro, clavis, Pyracmon, Cnidus, crus, Ctesipho*: quasi *kado, konor, kurro, klavis, Pyrakmon, Knidus, krus, Ktesipho*. Ante e verò, i, y, & diphthongos æ & œ, pronuncianda est s: ut, *celer, cibus, cymba, Cæsar, cætus*; quasi, *seler, sibus, symba, Sæsar, sætus*.

2. T, sequente i & aliâ vocali, sonat ut c: ut, *oratio, prudentia, quasi, oracio, prudencia*. Excipe tamen quatuor vocum genera, in quibus t sonum suum retinet. 1. Voces à ti incipientes: ut, *tiara, Tios* vel *Tium*, urbis nomen. 2. In quibus præcedit s vel x: ut, *quæstio, mixtio*. 3. Infinitivos paragogicos desinentes in er: ut, *flectier, mittier*. 4. Voces omninò Græcas: ut, *politia, asphaltion*, herbæ nomen ap. Plin.

3. G, similiter ante a, o & u, & consonantes (ipsâ g quandoque exceptâ) sonum eundem habet quem Græcorum Gamma, vel γ: ut, *garius, Gorgonei, gula, gloria, agmen, gnævus, gratus*: quasi *γarius, γorgones, γula, &c.* At ante e, i, y, & (sequente e) ipsam g pronunciatur ut j consonans: ut, *gemma, gigno, gyrus, agger*: quasi, *jemma, jigno, jyrus, adjer*. Excipiuntur voces quædam Hebraicæ: ut, *Gethsemane, Gideon, Gilboa*: item quædam Græcæ: ut, *Gehenna, Gelanor, Gyges, gymnasium, gypsum*: & Latinæ *gibber, gilvus*.

C A P. V.

De Literarum in Syllabas digestionem.

SYLLABA est unius vel plurium literarum sonus uno spiritu prolatus: ut, *e-o, e-at, e-amus, sons, frons, stirps*.

De recta *literarum in Syllabas digestionem* observandæ sunt regulæ sequentes:

1. Consonans inter duas vocales posita, pertinet ad posteriorem: ut, *a-mor, le-go, do-mi-nus*.

2. Si

104 ORTHOGRAPHIA.

2. Si consonans geminetur, prior ad priorem, posterior ad posteriorem syllabam pertinet : ut, *il-le, an-nus, ter-ra.*

3. Consonantes quæ in initio vocis sociari non possunt, nec in medio jungendæ sunt : ut, *ar-duus, por-cus* ; quia nulla vox ab *rd* aut *rc* incipit.

4. Consonantes quæ principio vocis conjungi possunt, illæ nec in medio divelli debent : ut,

bd.	be-bdomas,
bl.	pu-blicus,
br.	li-bri,
ch.	ma-china,
chl.	co-chlea,
chn.	Ara-chne,
chr.	cen-chris,
chth.	I-chthyophagi,
cl.	Hiero-cles,
cm.	Pyra-cmon,
chm.	Menæ-chmus,
cn.	cy-cnus,
cr.	simula-crum,
ct.	do-ctus,
dm.	A-dmetus,
dn.	Aria-dne,
dr.	Hy-dra,
fl.	cini-flores,
fr.	A-frica,
gl.	A-glaia,
gn.	Li-gnum,
gr.	ni-gredo,
mn.	o-mnis,
ph.	to-phus,
phl.	hypo-phlo-mus,
phr.	Eu-phrates,
phth.	na-phtha,
pl.	du-plus,
pn.	Thera-pne,
pr.	ca-prea,
ps.	scri-psi,
pt.	a-ptus,
rh.	Pyr-rhus,
sb.	Lesbos,
sc.	pi-scis,
sch.	Æ-schylus,

quia dicitur

bdellium.
blandus.
brevis.
Charites.
Chloë.
χρόη, lanugo.
Chrysis.
Chthonius.
Clio.
κμπτος, elaboratus.
Cnæus.
crassus.
Ctesiphon.
δμῶν, domo.
δρῶσπες, caliginosus.
drachma.
flos.
frater.
gloria.
gnatus.
gratus.
Mnemosyne.
pharetra.
Phlegon.
phrasis.
phthisis.
placidus.
pneuma.
præsul.
psittacus.
Ptolemæus.
rhetor.
σχεσις, extinctio.
scio.
schisma.

fel.	<i>A-sclepiades,</i>	} quia dicitur }	<i>sclopus.</i>
scr.	<i>A-scræus,</i>		<i>scribo.</i>
sm.	<i>barbari-sinus,</i>		<i>smaragdus.</i>
sn.	<i>Bo-snia,</i>		<i>sneida, Lat. barb. i. e. incisio.</i>
sp.	<i>ve-spa,</i>		<i>spatium.</i>
sph.	<i>hemi-sphærium,</i>		<i>sphæra.</i>
spl.	<i>a-splenum,</i>		<i>splen.</i>
spr.	<i>a-spretum,</i>		<i>spretus.</i>
sq.	<i>te-squa,</i>		<i>squama.</i>
st.	<i>pa-stor,</i>		<i>stabilis.</i>
sth.	<i>Demo-sthenes,</i>		<i>Sthenelus.</i>
str.	<i>ro-strum,</i>		<i>stratus.</i>
th.	<i>Glo-tho,</i>		<i>thorax.</i>
thl.	<i>A-thleta,</i>		<i>thlaspi, herbæ nomen.</i>
thr.	<i>æ-thra,</i>		<i>thronus.</i>
tl.	<i>A-tlas,</i>		<i>Tlepolemus.</i>
tm.	<i>La-tmius,</i>		<i>Tmolus.</i>
thm.	<i>Ari-thmetica,</i>		
tn.	<i>Æ-tna,</i>		<i>θνήσκω, morior.</i>
thn.	<i>E-thnicus,</i>		
tr.	<i>pa-tria,</i>		<i>trabs.</i>

NOT. Quemadmodum *a-gnus* scribitur, ita & *a-gmen*, *te-gmen* non quia vox ulla occurrit, quæ à *gm* incipiat; sed quia *a* in *a-go*, & *te* in *tego*, unde illa derivantur, syllabam faciant. Similiter *do-ctrina* scribendum, non quòd ulla vox initio habeat *ctr*; sed quòd *do* syllabam constituat in *do-ctus*, unde *doctrina*.

EXCIPIUNTUR à regulis prima & quarta, voces compositz, in quibus pars quæque ab altera est separanda: ut, *ab-utor*, *ob-ruo*, *in-ers*, *abs-trusus*, *dis-cors*, *ex-istimo*, *amphibæna*, *dys-enteria*, *propter-ea*, *et-enim*, *quem-ad modum*, *quam-ob-rem*, &c.

GRAMMATICÆ
LATINÆ
INSTITUTIONUM

Pars Quarta,

De PROSODIA.

PROSODIA est ea Grammaticæ pars quæ Syllabarum quantitates & accentus, versuumque fabricandorum artificium tradit.

In Prosodia igitur de his tribus agendum est, 1. De Syllabarum quantitate. 2. De earundem accentu. 3. De arte metrica, seu versuum structura & dimensione.

C A P. I.

De Syllabarum Quantitate.

QUANTITAS est Syllabæ affectio, quâ ejus tempus seu moram metimur.

Syllaba est brevis, longa, & communis seu anceps.

BREVIS Syllaba est, quæ uno tantum constat tempore, sive quæ celeriter pronunciatur; sic notata [^u vel ^v] ut, pēr, īn, pīus. Vocatur etiam *correpta*, & *corripi* dicitur Syllaba quæ brevis est.

LONGA Syllaba est, quæ duobus constat temporibus, sive quæ in pronunciando spatium exigit duarum brevium; sic signata [—]: ut, mōns, rōs, fēlix. Vocatur etiam *producta*, & Syllaba dicitur *produci*, quæ longa est.

COMMUNIS sive **ANCEPS** Syllaba est, quæ in versu nunc brevis, nunc longa est: ut prior in *Atlas*, *patres*; media in *tenebræ*, *volucris*.

Ratione Ordinis Syllaba etiam distingui solet; 1. Si voces sint polysyllabæ (seu plurium quàm duarum syllabarum,) in *primam*, *mediam* vel *medias*, & *ultimam* seu *postremam*. Tertia autem à fine

ante-

antepenultima dicitur; quæ ultimam præcedit, penultima vocatur.
 2. Si voces sint dissyllabæ, in priorem & posteriorem. 3. Monosyllabæ voces ultimis Syllabis accensentur.

Quantitas Syllabæ est vel NATURALIS, sive à natura vocalis desumpta: ut, *re* in *resisto*, brevis, *de* in *depello*, longa: Vel ACCIDENTALIS, sive à naturali discedens per adventitiam causam: ut, *re* in *restiti*, longa; quia sequuntur duæ consonantes: *de* in *deamo*, brevis; propter accessum alterius vocalis.

Syllabarum quantitas duobus modis cognoscitur, 1. *Regulis*. 2. *Auctoritate*.

Auctoritas est simile exemplum sive testimonium ex probato aliquo auctore adductum.

Auctoritate autem utimur, quando regulæ vel deficiunt, vel ignorantur.

Regulæ sunt vel generales vel speciales. Hæ in certis quibusdam syllabis, illæ in omni syllaba locum habent.

REGULÆ GENERALES.

De VOCALI ante VOCalem.

1. VOCalem breviant aliâ subeunte Latini.

Vocalis ante aliam vocalem in vocibus Latinis brevis est: ut, *Deus, creavit, omnia*. Sic, *mibi, nihil*: quia *h* in versu adspiratio, non litera, censetur.

EXCEPTIONES.

- Ni capit *r*, *fio*, produc: & nomina quintæ *E* servant longum, si præsit *i*, ceu *speciei*.
Anceps ius erit patrio: sed protrahe *alius*,
Alterius brevia tantum: commune sit *ohē*.
Pompei, Cai, produc, conformia jungens.
Dianam varia: longa *aër, dius & eheu*,
 Et patrius primæ cū sese solvit in *ai*.

Exceptiones sunt septem.

- Fio* ubique primam producit, cū abest *r*; ut, *siebam, fam*: ubi verò adest *r*, primam corripit: ut, *fieri, fierem*.
- Genitivi & dativi sing. quintæ declinationis vocalem penultimam *e* habent longam, quando inter duos *i* ponitur; ut, *diei, speciei*.
- Genitivi sing. in *ius* in prosa longi sunt, in versu verò communes; ut, *unius, illius*. ✕ At *alius* penultimam semper longam, *alterius* semper brevem habent.
- Ohē* priorem habet communem.

5. *Pompei, Cai*, & similes vocativi, penultimam producant.
 6. *Diana* primâ communi profertur.
 7. *Ær, dius & eheu* priorem producant. Item, *aulai, terrai*, & similes genitivi prisce primæ declin. penultimam longam habent.

De vocali ante vocalem in Græcis.

3. Hic Græci variant, nec certâ lege tenentur.

De vocibus Græcis vix dari potest certa regula. In multis enim prior vocalis corripitur: ut in *Danaë, idea, sophia, Simois, Hyades*. In multis producit: ut in *Lycæon, Cytheræa, Sphærus, Achelous, Enyo*.

NOT. 1. Ex Græcis priorem vocalem præcipuè producant, 1. Desinentia in *ais, eis & ois*: ut, *Nais, Lais, Briseis, Cadmeis, Lateis, Minois*. 2. Ex-
 untia in *eius & ois*: ut, *Nereius, Priameus, Achelæus, Mincius*. 3. Ter-
 minata in *aon vel ion*: ut, *Machaon, Didymaon, Amphion, Ixion*. 4. Com-
 posita à *λῆος*: ut, *Archelaus, Menelaus*. + Nec tamen hæc perpetua
 sunt: nam *Thæbis* priorem vocalem corripit: ut & *Phaon, Ion, Dema-
 lion, Pygmalion*, cum multis aliis. Item secunda in *Nereides* est anceps:
 uti in *Orion & Geryon*.

NOT. 2. Accusativi in *ea* à nominativis in *eus*, sæpius corripunt *e*: ut, *Qu-
 phen, Salmonæ*: interdum producant more Ionum, qui hæc scribunt per
 », *Ilionæa, Idomeneæ*, &c.

NOT. 3. Similiter & alia sunt producta, quæ per » vel æ scribuntur: ut,
Deïphobus, Dætanira, Troës, herœus, &c. *Eous* primam habet anceps,
 quia Græcè *ἴως & ἠώς*, *ἴως*, & *ἠώς*, scribitur.

NOT. 4. Quæ Græcè *ει* habent ante vocalem, Latinis serè sunt porrectæ:
 ut, *Æneas, Cassiopea, centaurea, Penelopea, Galatæa, Laodicea, Medea*. Item
Basilus, Darius, Eugenius, Clio, Elegia, Iphigenia, Antiochia, Alexandria
idololatRIA, litania, politia, &c. Sed *chorea, platea, conopeum*, & propriè
Malæa, penultimam habent communem.

¶ In vocibus barbaris seu peregrinis quantitas plerumque ambigua est.
 Sic primam in *Baal* producit Prudentius, corripit Sedulius. *Abraham* pe-
 nultimâ longâ profert Sidonius, brevi Arator. In *acl*: ut, *Israel, Ra-
 chael, Raphael*, nunc productâ, nunc correptâ *a*, efferuntur.

De vocali longa POSITIONE.

4. Si postponatur vocali consona bina, Aut duplex, longa est positu: sin utraque vocem Incipiat, rarò præeunti est ultima longa.

I. Vocalis ante duas consonantes, quarum utraque vel altera
 tem in eadem sit voce, producit: ut, *arma, perdidit, Errabat* *in ma-
 gna*. Hæc vulgò POSITIO dicitur.

Ea quoque longa fit, cum in eadem voce postponitur una
 plex consonans: ut, *axis, gaza*.

Pro duplici etiam Grammaticis censetur *j* consonans posita inter duas vocales : ut, *major, rejicio*. Sed hoc non habet locum in compositis à *jugum* : ut, *bijugus, quadrijugus*, quæ vocalem *i* corripunt.

II. Si vox præcedens in vocalem brevem desinat, & sequens à duabus consonantibus, vel unâ duplici incipiat, rarò ea vocalis positione producitur : quanquam hoc interdum factum reperiatur ; ut, Virg. *Ferte citi flammas, date tela, scandite muros.*

Juv. *Occulta spolia, & plures de pace triumphos.*

NOT. Tamen, in hoc posteriore exemplo, ut in plerisque aliis quæ huc adferuntur, syllabæ productionem, cæsura, de qua postea, tribui posse.

De MUTA & LIQUIDA.

5. Si mutæ liquida est subjuncta in syllaba eadem, Quæ brevis antevenit vocalis, redditur anceps. Hanc tamen in prosa semper breviare memento. Sunt *l, r*, liquidæ, quæis rarò jungimus *m, n*.

Cùm muta & liquida in eadem syllaba ponuntur post vocalem, naturâ brevem, vocalis ea in versu sit communis : ut prima in *agris, Cyclopes*, media in *pharetra, volucris*.

Ovid. *Et primo similis volucris, mox vera volucris.*

Ad hanc POSITIONEM, quam vulgò DEBILEM vocant, tres minimum conditiones requiruntur. Ut muta præcedat liquidam : nam si sequatur, hæc regula non habet locum : ut, in *arte, albus, herba*.

2. Ut muta liquidam præcedens, in eadem syllaba sit, non diversa : nam alioqui rursus regulæ nullus est locus : ut in *ab-luo- ob-ruo, quam-ob-rem*. 3. Ut vocalis præcedens mutam cum liquida sit naturâ brevis : nam longa si sit, non potest corripì, sed manet longa. Hinc semper longa est prima in *acris & matris*, quippe quòd ea syllaba in *acer & mater* longa sit. Similiter & penultima in *salubris, ambulacrum*, semper producitur ; quia sunt à *salus, salutis*, & *ambulatum*, quibus ea syllaba producta est.

NOT. Ex quatuor liquidis, duæ tantùm, *l & r*, in vocibus Latinis hanc positionem efficiunt ; *m* verò & *n* non nisi in vocibus Græcis locum habent : ut, *Tecmessa, cycnus, Daphne, ichneumon, Progne*, &c.

De CRASI, seu CONTRACTIONE.

6. Vocalem efficiet semper Contractio longam.

Omnis syllaba, sive vocalis, ex duabus in unam contracta, naturâ est longa : ut, *côgo, excoago ; alius, ex alius ; tibicen, ex tibicen ; sit, ex iit*, &c. Item, cum duæ voces in unam contrahuntur : ut, *sis, pro si vis ; fodes, pro si audes ; malo, pro magis volo ; nolo, pro non volo*.

De discrimine inter Crafin, Synæresin & Syncphonefin postea dicitur.

De DIPHTHONGO.

7. Diphthongum produc in Græcis atque Latinis;
In Græcis semper: at PRÆ composita sequente
Vocali brevia; veluti *præit* atque *præustus*.

Diphthongus naturâ longa est, tam in vocibus Græcis, quàm Latinis: ut, *Cæsar, fœnus, aurum, heus, omneis, Æneas, Eubœa*.

Exc. PRÆ, præpositio Latina, in compositis, sequente vocali ferè corripitur: ut, *præeo, præustus*.

Virg. *Nec totâ tamen ille prior præeunte carinâ.*

Id. *Stipitibus duris agitur sudibusque præustis.*

REGULÆ SPECIALES.

EX his aliæ ad primas & medias, aliæ ad ultimas syllabas pertinent.

De Primis & mediis Syllabis.

De vocibus DERIVATIS.

3. Derivata tenent mensuram primigenorum:
Orta tamen brevibus, *suspicio, regula, sedes,*
Seciûs, humanus, penuria, mobilis, humor,
Fumentum, fomes, primam producere gaudent.
Corripiunt sed *arista, vadum, sopor* atque *lucerna,*
Duxque ducis, stabilisque, fides, ditioque, quasillus,
Nata licet longis; quæ pluraque suggeret usus.

Derivata sequuntur quantitatem suorum primitivorum. Sic brevis est prima in *amicus, pavidus, avitus*, quia eadem brevis est in *amo, paveo, avus*: longa verò in *maternus, natus, finitimus*, quia longa in *mater, natus, finis*. Similiter *legebam, legam, legerem*, &c. primam habent brevem, quia sunt à *lego*, cujus prima est brevis. Contrà *legeram, legerim, legero*, &c. primam habent longam, quia sunt à *legi*, cujus prima est longa.

Exc. I. Longa sunt à primitivis brevibus: *Suspicio*, à *suspicio*; *regula*, à *rego*; *sedes*, à *sedeo*; *seciûs*, à *secus*; *humanus*, ab *homo*; *penuria*, à *penus*; *mobilis*, à *moveo*; *humor*, ab *humus*; *fumentum*, à *juvo*; *fomes*, à *foveo*; & plura alia, quæ usus melius docebit.

Exc. II. Brevia à primitivis longis: *Arista*, ab *areo*; *vadum*, à *vado*; *sopor*, à *sopio*; *lucerna*, à *luceo*; *dux ducis*, à *duco*; *stabilis*, à *stabam*.

staban, vel *supino statum*; *fides*, à *fido*; *ditio*, à *dis ditis*, vel *dis*; *quassillus*, à *qualus*; & alia nonnulla usu discenda.

De vocibus COMPOSITIS.

Simplicium servant legem composita suorum,
Quamvis diphthongus vel vocalis varietur.

At breviant *nihilum* cum *pejero*, *dejero*, nec non
Veridicus, fociis junctis, & *semisopitus*.

Cognitus his addes, velut *agnitus*, *innubus*, atque
Pronubus: at longis *ambitus* mobile junges,
Imbecillus item: sed *connubium* variabis.

Composita sequuntur quantitatem simplicium ex quibus constant.
In *perlego*, *relego*, *e* ante *g*, brevis est, quia in simplici *lego* ea
vocalis corripitur: in præterito *perlegi*, *relegi*, longa est, quia in
simplici *legi* producit. Sic *improbus* penultimam corripit, *perju-*
rus producit; quia prior in *probus* brevis, in *juris* longa est.

Servatur etiam eadem quantitas, quamvis vocalis vel diphthongus
mutetur. Sic, *concido*, *incido*, à *cado*, penultimam corripiunt: at,
excido, *incido*, à *cado*, eandem producant. Sic, in *irritus*, à *ra-*
ritus, media brevis, in *iniquus*, ab *æquus*, media longa; manente sim-
plicium quantitate.

Exc. 1. Corripiuntur à simplicibus longis orta: *Nihilum*, à *ne-*
hilum, *pejero* & *dejero*, à *juro*; *veridicus*, *fatidicus*, *causidicus*, &
alia in *dicus*, à *dico*; *semisopitus*, à *sopitus*; *cognitus* & *agnitus*,
potus; *innubus* & *pronubus* à *nubo*.

Exc. 2. Producentur a simplicibus brevibus: *Imbecillus* secundâ
longâ, etsi prima in *baculus* sit brevis: *ambitus* participium, penulti-
mâ productâ, contra naturam supini *itum*, cui prima correpta est;
nam potius sequitur substantivum *ambitus*, uti & ejus derivativum
ambitio.

Exc. 3. *Connubium* à *nubo*, primâ longâ, secundam syllabam ha-
bent communem.

De compositis cum PRÆPOSITIONE.

Quam disjuncta dabat mensuram præpositura,
Juncta tenet: subiens illam nisi litera mutet.

Præpositiones in compositione eandem quam extra compositio-
nis quantitatem habent. Sic, *amitto*, *deduco*, primâ longâ; *abo-*
perimo, primâ brevi proferuntur; quia per regulas de ultimis
syllabis postea tradendas, præpositiones *a* & *de* separatim positæ
producantur; *ab* verò & *per* itidem positæ corripiuntur. Similiter
in

in *contradico*, *supraſcriptus*, ſecundâ longâ; in *anteſero*, *prætere*, ſecunda eſt brevis, ob eandem rationem.

NOT. Tamen hic & ubique regulas ſpeciales generalibus cedere: nam præpoſitio in conſonantem deſinens, licet alioqui extra compoſitionem ſit brevis, accellu tamen alterius conſonantis ſit longa: ut, *admitto*, *percello*. Et contrâ, præpoſitio in vocalem deſinens, licet alioqui extra compoſitionem ſit longa, accellu tamen alterius vocalis ſit brevis: ut, *deſculor*, *prohibeo*.

De PRO in compoſitis.

11. Eſt PRO breve in Græcis, PRO longum ritè Latinis.
 At rape quæ *fundus*, *fugio*, *neptisque*, *neposque*,
 Et *feſtum*, *fari*, *fateor*, *ſanumque* creârunt.
 Hiſce *proſectò* addes, pariterque *procella*, *protervus*,
 Atque *propago* genus, *propago* protrahe vitis.
Propino varia, verbum *propago*, *profundo*:
 Cum *pello*, *curo* genitis, *Proſerpina* junge.

PRO, præpoſitio Græca, pro *ante*, corripitur: ut *Propheta*, *prologus*.

PRO, præpoſitio Latina, producitur: ut *prodo*, *promitto*.

Exc. 1. In multis Latinis vocibus PRO brevitur: ut *profundus*, *profugio*, *profugus*, *pronepos*, *proneptis*, *profeſtus*, *profari*, *profiteri*, *proſanus*, *proſectò*, *procella*, *protervus*, & *propago*, cùm genus ſignificat; nam *propago*, cùm ad vites refertur, producitur.

Exc. 2. In quibusdam eſt anceps: ut, *propino*, *propago* verbum *profundo*, *propello*, *propulſo*, *procuro* & *Proſerpina*.

De SE, DI, & RE in compoſitis.

12. SE produc & DI, præter *dirimo* atque *diſertus*.

Eſt RE breve: at viduum perſonis protrahe reſert.

I. SE & DI, præpoſitiones inſeparabiles, producuntur: ut, *ſeparo*, *ſemotus*, *diduco*, *divello*.

Exc. *Dirimo* & *diſertus* DI corripiunt.

II. RE, præpoſitio inſeparabilis, brevis eſt: ut *remitto*, *repello*.

Exc. *Reſert* impersonale, pro *utile eſt*, primam producit, aliam corripit. Utriusque exemplum præbet hoc Ovidii;

Quid tamen hoc reſert, ſi ſe pro claſſe Pelasga
Arma tuliffe reſert.

NOT. In nonnullis præpoſitio RE producitur, conſonante ſequente geminatâ: quomodo *relligio*, *reppulit*, *repperit*, apud Poëtas frequenter legimus.

De Compositis SINE PRÆPOSITIONE.

13. Pars si componens fini prior *i* vel *o* donat,
Sit breve : *vaticinor* monstraverit, *Arctophylax*que.

I. Voces, siue Latinæ siue Græcæ, priorem compositi partem in *i* terminantes, *i* corripunt. Latinæ : ut, *omnipotens*, *agricola*, *vaticinor*, *significo*, &c. Græcæ : ut, *Architectus*, *Iphigenia*, *dimeter*, *trimeter*, &c.

II. Voces, præcipuè Græcæ, priore compositionis parte in *o* ex-
euntes, *o* itidem corripunt : ut, *Argonauta*, *Arctophylax*, *bibliotheca*,
Philosophus, &c. item hæ Latinæ, *bardocucullus*, *sacrosanctus*,
biadie, *duodecim*.

EXCEPTIONES.

14. *I* quibus est flexu mutabile jungito longis,
Quæque queunt sensu salvo divellier, addens
De quibus aut Crasis aliquid vel Syncopa tollit.
Idem masculineum produc, & *ubique*, & *ibidem* ;
Huic dein agglomerans turbæ composta *diei*.
His *intro*, *retro*, *contro*que & *quando* creatâ
(*Quandoquidem* excepto) benè junxeris, atque a-
lioquin.
Quæque per *o* magnum scribuntur nomina Graiis.

A superiore regula variæ sunt exceptiones.

I. Priorem compositi partem in *i* producant,

1. In quibus *i* pro casibus variatur : ut, *quidam*, *quicvis*, *quilibet*,
quicunque, *quantivis*, *quaticunque*, *tantidem*, *unicuique*, *eidem*, *rei-*
publicæ, *qualicunque*.

2. Quæ separari salvo eodem sensu possunt : ut, *ludimagister*,
parvipendo, *lucrifacio*, *siquis* : vel aliter, *ludi magister*, *parvi pen-*
do, &c.

3. Quæ Crasin vel Syncopen sunt passa : ut, *tibicen*, pro *tibi-*
cien ; *bigæ*, *trigæ*, *quadrigæ*, pro *bijugæ*, *trijugæ*, *quadrijugæ* ; *ili-*
cet, scilicet, pro *ire licet*, *scire licet*.

4. *Idem* pronomen masc. genetis ; nam neutrius est breve : item,
ubique, *ibidem*. At in *ubivis* & *ubicunque* (ut in simplice *ubi*) est
anceps.

5. Composita à *die* : ut, *biduum*, *triduum*, *meridies*, *pridie*, *postri-*
die. At *quotidie* & *quotidianus* secundam nonnunquam habent cor-
reptam.

II. Produciatur prior compositi pars in *o* :

1. In Latinis, ex intro, retro, contra & quando compositis : ut, *introduco, intramitto, introgredier, retrocedo, retrogradus, controversia, controversus, quandoque, quodocunque.* (At quandoquidem secundam habet brevem.) Quibus adde aliqui seu aliquin, cateroquin, utrobique.

2. In Græcis, quæ per Ω μέγα, sive o magnum, scribuntur : ut, *Geometra, Minotaurus, lagopus.*

A P P E N D I X.

De aliis sine præpositione compositis.

1. In a priore parte compositi excentia sunt longa : ut, *quare, quapropter, quatenus, quacunque* : item, *trado, traduco, trano.* Excipe eadem, nisi ablativi sit casus.
2. In e terminata corripuntur. In prima syllaba : ut, *nefas, nefastus, nefandus, nefarius, neque, nequeo* : item, *tredecim, trecenti, equidem, selibra.* In secunda : ut, *valedico, madesacio, tepefacio, patefacio,* & similibus. In tertia : ut, *hujusmodi, ejusmodi.* Excipe primam in *sedecim, semodius, nequis, nequam, nequitia, nequando, nemo, credo, memet, mecum, tecum, secum* : item secundam in *veneficus & videlicet.*
3. In u & y Græco, finita correpta sunt. In prima syllaba : ut, *ducenti, dupondium.* In secunda : ut, *quadrupes, centuplum, Trojugena, corruptela.* Item, *Polyderas, Polydamas, Polyphemus, doryphorus.* Excipe *judico*, primam longam.

De prima in PRÆTERITIS dissyllabis.

15. Præterita assumunt primam dissyllaba longam.

Tolle bibit, scidit, & fidit, ac tulit, orta que do, sto.

Præterita dissyllaba habent priorem longam : ut, *veni, vidi, vici.*

Exc. Hæc sex priorem breviant : *Bibi, scidi à scindo, fidi à fido, do, tuli, dedi, steti.*

De prima & secunda in PRÆTERITIS geminatis.

16. Præteritum geminans primam, breviabit utramque,

Ut pario, peperī ; vetet id nisi consona bina.

At quod cædo creat tardat, ceu pedo, secundam.

Præterita primam syllabam geminantia tam illam quàm sequentem corripunt : ut, *cecidi, tetigi, pepuli, peperī, didici, tutudi.*

Exc. *Cecidi* à *cædo*, & *pepēdi* à *pedo*, secundam habent longam ; ut & ea in quibus duæ consonantes concurrunt : ut, *fefelli, tetendi, momordi.*

De prima in SUPINIS dissyllabis.

17. Cuncta Supina tenent primam dissyllaba longam :

Præter nata sero, cieo, lino, cum sino, sisto,

Quæ breviant ; eo, doque, ruo, queo junge, reor que.

Supina

Supina dissyllaba priorem producant: ut, *casum, visum, motum*.
Exc. *Satum* à *sero*, *citum* à *cileo*, *litum* à *lino*, *situm* à *sino*, *statum* à *sisto*, *itum* ab *eo*, *datum* à *do*, *rutum* à *ruo*, *quitum* à *queo*, *ratum* à *reor*, priorem corripunt.

Not. *Statum* à *sto* priorem habere longam videtur: unde *staturus* (& ejus composita *constaturus*, &c.) *stamen*, & *Statius*, viri nomen. primà longà. At *statum* à *sisto* videtur priorem corripere; unde *status-ús*; *status-a-um*; *statio*, *statuo*, *stabilis*, *stabulum*, *stator*, *statim*, & alia quædam his orta, primà brevi.

De prima in aliis PRÆTERITIS & SUPINIS polysyllabis.

18. Cætera præsentis mensuram verba reseruant.

Excipe sed *posui positum*, *genui genitumque*,

Et *potui*; quæ dant quoque *solvo* & *volvo* supina.

Alia præterita & supina polysyllaba tantam habent primam, quantum est prima præsentis. Ita, *vocavi* & *vocatum* primam corripunt; *clamavi* & *clamatum* primam producant; quia *voco* brevem, *clamo* longam eam syllabam habent.

EXCIPE quæ à præsentis producto primam corripunt, *posui*, *positum*, à *pono*, *genui*, *genitum*, à *gigno*; *potui*, à *possum*; *solutum*, à *solvo*, *volvo*.

De penultima in SUPINIS polysyllabis.

19. Præ *tum* vocalem polysyllaba cuncta supina

Producant, *atum* quibus, *etum* finis, & *utum*:

Ivi præterito veniens sociabis & *itum*.

Cætera corripies in *itum* quæcunque residunt.

1. Supina polysyllaba in *atum*, *etum*, & *utum*, exeuntia, habent penultimam longam: ut, *amatum*, *deletum*, *minutum*.

2. Supina in *itum* à præteritis in *ivi* venientia penultimam itidem producant: ut, *cupivi*, *cupitum*; *petivi*, *petitum*; *polivi*, *politum*.

3. At supina in *itum* ab aliis quibuscunque præteritis descendentes, penultimam corripunt: ut, *cubui*, *cubitum*; *monui*, *monitum*; *olevi*, *abolutum*; *bibi*, *bibitum*; *credidi*, *creditum*, &c.

De penultima PARTICIPIORUM in RUS.

20. In *rus* Participi semper penultima longa est.

Participia in *rus* penultimam semper producant; ut, *amaturus*, *biturus*, *victurus*, *aufurus*.

De Crementis Nominum.

CREMENTUM nominis est excessus obliqui casus in syllaba vel syllabis supra nominativum.

1. Si genitivus singularis par fuerit nominativo numero syllabarum, nullum erit crementum: ut, *Musa, Musæ; vates, vatis; dominus, domini*.

2. Sin longior fuerit unâ syllabâ, tum penultima genitivi crementum erit: ut, *rex, regis; sermo, sermonis; interpres, interpretis*.

3. Crementum genitivi reliquorum casuum utriusque numeri norma est: ut, *sermo, sermonis, sermoni, sermonem, sermone, sermonas, sermonum, sermonibus*: in quibus o semper longum est. + Excipe *bobus*, de quo postea.

NOT. *Iter, supellex*, & composita à caput literis ps finita, duplici augmentur cremento in singulari, *itineris, supellectilis, anceps ancipitis*. Dativus etiam & ablativus tertiæ in *ibus*, bina plerumque crementa habent: ut, *regibus, hominibus*, &c. Voces autem prædictæ iis in casibus habent tria, *itineribus, supellectilibus, ancipitibus*.

De SINGULARI nominis CREMENTO.

CREMENTA 1, 4 & 5 Declinationum.

21. Vocalis numero coëat nisi bina priore,
Casibus obliquis non crescunt nomina primæ,
Nec quæ quarta dedit, dedit aut inflexio quinta.

In prima, quarta & quinta declinatione nullum sit numero singulari incrementum, nisi ubi vocalis aliam præcedit: ut, in prima *aulai, pistai*; in quarta, *anuis, anui*; in quinta, *rei, speciei*. De quarum omnium quantitate supra diximus reg. 1 & 2.

CREMENTA secundæ Declinationis.

22. Quæ sequitur primam tantum producit *Iberi*.

Crementa secundæ declinationis corripiuntur: ut, *tener, teneri; vir, viri; satur, saturi*.

Exc. At *Iber, Iberi*, & ejus compositum, *Celtiber, Celtiberi* penultimam produçunt.

* De genitivo crescente in *ius* diximus supra reg. 2.

CREMENTA tertiæ Declinationis.

A.

23. Semper A curtat *atis* ternæ: sit *dogmatis* index.

Nomina in A tertiæ genitivi crementum in *atis* corripiunt: *dogma, dogmatis; poema, poematis*.

Q

24. O breviabit *inis*: sed porriget *enis* & *onis*.
Mensuram variant at in his gentilia quædam.

1. *Inis* ab *O* corripitur : ut, *cardo*, *cardinis* ; *virgo*, *virginis*.

2. *Enis* & *onis* ab *o* producuntur : ut, *Anio*, *Anienis* ; *Cicero*, *Ciceronis*.

3. Nomina gentilia quantitatem variant. Pleraque enim genitivum corripiunt : ut, *Macedo*, *Macedonis* ; *Saxo*, *Saxonis*, Sic *Lingones*, *Senones*, *Teutones*, seu *Teutoni*, *Vangiones*, *Vascones*, penultimā brevi. *Brittones* Juvenali corripitur, Martiali producitur. *Suessones*, *Vettones*, penultimam habent longam : quibus addi possunt *Burgundiones*, *Eburones*.

NOT. Si Græca in *on n* amittant, servant in obliquis quantitatem quam prius habuerant : ut, *Agamemnon* vel *Agamemno*, *Agamemnonis*, penultimā brevi ; *Demiphon* vel *Demipho*, *Demiphonis*, penultimā longā. Vid. mox, reg. 28.

I, C.

25. I breve mittit *itis*. Sed ab *ec* producitur *ecis*.

1. Nomina in *I*, à *meli* composita, corripiunt crementum *itis* : ut, *Hydromeli*, *Hydromelitis*.

2. In *ec* producunt *ecis* : ut, *halec*, *halecis* ; *Melchisedec*, *Melchisedecis*.

D.

26. In *D* crementum breve nomina pauca tulerunt.

In *D* crementum corripiunt : ut, *David*, *Davidis* ; *Bogud*, *Bogudis*.
NOT. Poëtæ Ecclesiastici penultimam in *Davidis* sæpius producant.

L.

27. *AL* mas curtat *alis* : sed neutrum protrahit *alis*.

Elis cum *Solis* producat ; reliquis brevialis.

1. Masculina in *AL* corripiunt genitivum in *alis* : ut, *Sal*, *Salis* ; *Hannibal*, *Hannibalis*.

2. Neutra in *AL* producunt *alis* : ut, *animal*, *animalis*.

3. *Sol* producit *Solis* : item nomina in *EL* Hebraica genitivi penultimam habent longam : ut, *Michaël*, *Michaëlis* ; *Daniel*, *Danielis*.

4. Reliqua in *EL* crementum corripiunt : ut, *vigil*, *vigilis*, *Consul*, *Consulis*.

N.

28. *ON* nūris incertum est : *EN* *inis* rape : cætera producat.

1. De nominibus in *ON* vix dari potest certa regula. Multa enim genitivi penultimam producunt : ut, *Helicon*, *Heliconis* ; *Chiron*, *Chironis*. Multa corripiunt : ut, *Astæon*, *Astæonis* ; *Memnon*, *Memnonis*.

2. In

2. In EN breviant inis : ut, *tibicen, tibicinis ; flumen, fluminis.*
 3. Cætera in N penultimam producunt : AN, *anis* : ut, *Titanis* : EN *enis* : ut, *Siren, Sirenis* : IN *inis* : ut, *delphin, delphinis* : YN *ynis* : ut, *Phorcyn, Phorcynis.*

R.

29. *Aris* ab AR neutro produc: sed demito *bacchar*,
Par cum compositis, *jubar* his cum *nectare* jungens.
 Protrahe *Nar, Naris, furis, veris, Recimeris.*
Byzer, Ser, & Iber, in *ter* Græcum, *athere* dempto.
Oris ab OR longum est : cum neutris corripe Græca,
Arboris & memoris breves, indictaque cuncta.

1. *Aris* ab AR neutri generis producitur : ut, *calcar, calcaris.*
 Exc. At hæc neutra *aris* corripunt : ut, *bacchar, baccharis ; jubar, jubaris ; nectar, nectaris* : item adjectivum *par, paris*, cum suis compositis, *impar, imparis ; dispar, disparis, &c.*

2. Hæc in R finita genitivum producunt, *Nar, Naris*, fluvii nomen ; *fur, furis ; ver, veris ; Recimer, Recimeris*, viri proprium ; *Byzer, Byzeris ; Ser, Seris ; Iber, Iberis*, & in secunda, *Iber, Iberi*, populorum nomina.

3. Græca in *ter* producunt *teris* : ut, *crater, crateris ; character, characteris.*

Excipe *æther, ætheris*, penultimâ brevi.

4. *Oris* ab OR producitur : ut, *amor, amoris ; timor, timoris.*

Exc. (1.) Neutra : ut, *marmor, marmoris ; aquor, æquoris.* (2.) Græca in OR : ut, *Hæstor, Hæstoris ; Rhetor, Rhetoris.* (3.) *arbor, arboris*, femininum ; & *memor, memoris*, adjectivum.

5. Reliqua in R non dicta genitivi penultimam corripunt : AN *aris*, masc. gen. ut, *Cæsar, Cæsaris ; Hamilcar, Hamilcaris ; lar, laris.* ER *eris* cujuscunque generis : ut, *aër, æëris ; mulier, mulieris ; cadaver, cadaveris ; iter olim itiner, itineris ; verberis* ab inusitato nominativo *verber.* UR *uris* : ut, *vultur, vulturis, murmur, murmuris.* YR *yris* : ut, *martyr, martyris.*

A S.

30. *Atis* ab AS tardant, *anatis* nisi, quæque Latina.

Cætera, sed *vasis* dempto, correpta dabuntur.

1. Nomina in AS Latina producunt clementum genitivi in *atis* : ut, *pietas, pietatis ; Mæcenas, Mæcenatis.*

Excipe *anas, anatis*, quod penultimam corripit.

2. Alia nomina in AS genitivi clementum habent breve : ut, I. Græca in *adis, atis*, & *anis* : ut, *Pallas, Palladis ; artocreas, artocreatis ;*

etis; *Melas*, *Melanis*, fluvii nomen. 2. *Vas*, *vadis*; *mas*, *maris*.
At *vas*, *vasis*, primam producit.

E S.

1. ES patrium breviat: *demas* *locuplesque*, *quiesque*,
Et *mansues*, *heres*, *merces*, & Græca per *etis*.

ES breviat penultimam genitivi: ut, *miles*, *militis*; *seges*, *sege-*
is; *obses*, *obsidis*; *Ceres*, *Cereris*; *pes*, *pedis*.

EXCIPIUNTUR, *locuples*, *locupletis*; *quies*, *quietis*; *mansues*, *man-*
etis; *heres*, *heredis*; *merces*, *mercedis*.

Item nomina Græca quæ habent *etis*: ut, *lebes*, *lebetis*; *Tha-*
etis, *Thaletis*, &c.

I S.

2. Corripit IS crescens patrium: sed porrigere *gliris*,
Et quod Romuleum genitivum format in *itis*.
Et *Pfophis*, *Crenis*, *Nesis*, Græcumque quod in dat.

In IS crescentia genitivi penultimam corripiunt: ut, *lapis*, *lapidis*; *Phyllis*, *Phyllidis*; *cinis*, *cineris*; *sanguis*, *sanguinis*.

Exc. 1. *Glis*, *gliris*, penultimâ longâ. 2. Latina quæ habent *itis*:
ditis; *lis*, *litis*; *Quiris*, *Quiritis*; *Samnis*, *Samnitis*. + At
Charis, *Charitis*, Græcum, penultimam corripit. 3. Penultimam
producent, *Pfophis*, *Pfophidis*, urbis; *Crenis*, *Crenidis*, *Nym-*
etis; *Nesis*, *Nesidis*, insulæ, nomina. Et 4. Græca in *is*, quæ
in etiam finiuntur: ut, *Salamis*, vel in, *Salaminis*.

O S.

OS patrii crementa dedit producta: sed aufer
Quæ tria correptis gaudent, *bos*, *compos* & *impos*.

OS crementum genitivi producit: ut, *nepos*, *nepotis*; *flos*, *floris*; *custos*, *custodis*.

Exc. Tria crementum habent breve, *bos*, *bovis*; *compos*, *compo-*
is; *impos*, *impotis*.

U S.

US crementa rapit: sed in *uris*, & *utis*, & *udis*,
Quod præit *u* longum est: *Ligus* hinc at tolle,
pecusque,

Intercusque. Gradus medius producit US *oris*.

In US terminata genitivi crementum corripiunt: ut, *corpus*, *cor-*
pus; *vellus*, *velleris*; *tripus*, *tripodis*.

Exc. 1. Quæ habent *udis*, *uris*, aut *utis*, *u* penultimæ produ-
cit: ut, *incus*, *incudis*; *jus*, *juris*; *salus*, *salutis*.

+ At

calyx, calycis, gemma floris; *Naryx, Narycis*, oppidum Locro-
rum, aliter *Narycia* appellatum.

Exc. 2. Hæc tria genitivi crementum habent commune; *Syphax, Syphacis* vel *Syphacis*; *sandyx, sandicis* vel *sandicis*; *Bebryx, Be-
brycis* vel *Bebrycis*. † At *Syphacis* penultimâ productâ, *Bebry-
cis* eâ correptâ, rectius efferuntur.

De PLURALI nominis CREMENTO.

39. Pluralis casus, si crescit, protrahit A, E,
Et simul O. *Bubus* dempto, sed corripit I, U,

A, E, O, in crementis pluralibus producuntur: ut, *Musarum, rerum, dominorum*.

I & U corripiuntur: ut *artibus*, ab *ars*; *artubus*, ab *artus*.

† *Bubus* tamen, seu *bobus*, propter Crasin (est enim ex *bo-
bus* contractum) producitur.

De Crementis Verborum.

CREMENTUM verbi est, cùm aliqua ejus pars secundam perso-
nam singularem præsentis Indicativi activi, syllabâ unâ vel
pluribus excedit.

1. Si igitur verbum huic secundæ personæ æquale sit, nullum
erit crementum: ut, *amas, amem*.

2. Sin verbum longius sit unâ syllabâ, unum habebit cremen-
tum: ut, *amamus, amatis*, quorum penultima crementum est:
nam ultima nunquam dicitur crementum.

3. Si verbum duabus syllabis excedat, duo erant crementa:
ut, *amabamus, amabatis*. Si tribus, tria: ut, *amaverimus, ama-
veritis*. Si denique quatuor, totidem erunt crementa: ut, *audie-
bamini*.

4. In verbis deponentibus fingenda est vox activa, ad quam
verborum crementa dirigantur: ut, *conatur* unum habet cremen-
tum, *conabatur* duo, *conaremini* tria; quia si secunda persona
vocis activæ foret, ipsa esset *conas*.

5. Ultima syllaba (ut modò diximus) nunquam dicitur cremen-
tum: prima verò est, si norma ipsa sit monosyllaba. Sic in *da-
mus, fletis, scires*, prima syllaba crementum est; quia *das, fletis,
scis*, monosyllaba sunt.

A in CREMENTIS verborum.

40. A verbum crescens auctu producit in omni.

Excipe crementum *dare* primum quod breve posci-

A in omni verborum cremento producitur: ut, *stbam, amarem, legebamus, audiebamini*. Sic, *bibamus, veneramus*.

Exc. Do ejusque composita primæ conjugationis A in primo cremento corripunt: ut, *damus, dabunt, dare*: item, *circundamus, venundabo, &c.* penultimâ brevi.

* In aliis autem credientis verbi *do*, ut & in primo cremento compositorum ejus tertiæ conjugationis, A producitur: ut, *dabamus, dederatis, credamus, &c.*

E in CREMENTIS verborum.

41. E quoque producant verba incrementia: verum

Prima E corripunt ante *r* duo tempora ternæ.

Rere sit & *reris* longum, *beris* at *bere* curtum.

Semper E corripitur præ *ram, rim, roque* locatum.

Curtat & interdum *steterunt dederuntque* Poëta.

E in omnibus verborum credientis longum est: ut, *amemus, amaremus, amavissetis; docebam, docerem; legebat, legerunt; audiemus, audivêre, &c.*

Exc. 1. E ante *r* breve est in primo cremento in quovis præsentis & imperfecto tertiæ conjugationis: ut, *legeris* vel *legere* in præsentis Indic. pass. *legere* in Infinitivo act. & Imperativo pass. *legem* & *legerer* in imperfecto Subjunct. act. & pass.

* *Reris* tamen & *rere*, tam in tertia, quam in aliis conjugationibus, producitur: ut, *legereris, legerere; amareris, amarere; docereris, docerere, &c.*

Exc. 2. *Beris* & *bere* ubique corripitur; ut, *amaberis, amabere*, in prima; *doceberis, docebere*, in secunda; &, apud priscos, *larteribere, experibere*, in quarta.

Exc. 3. E ante *ram, rim, ro*, cæterisque personis inde fluentibus, breve est: ut, *amaveram, amaverim, amavero, docueram, docuerim, docuero, fueram, potero, potuero, &c.*

Not. Poëtæ in præterito Indicativi *e* ante *runt* interdum corripunt: ut,

Virg. *Obstupui, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit.*

Hor. *Di tibi divitias dederunt, artemque fruendi.*

I in CREMENTIS verborum.

2. Corripit I crescens verbum: sed deme *velimus, Nolimus, simus*, quæque his *sata cætera*; jungens *Ivi* præteritum, prima incrementaque quartæ. Præterito curtabis *imus* tamen undique; vates Exacto variant *rimus ritisque* futuro.

I in quovis verborum cremento corripitur: ut, *amabimus*, *decebitur*, *legimus*, *cupitis*, *aggredimur*: item in omnibus crementis quartæ præter primum: ut, *audimini*, *audiremini*, *audiebamini*.

Exc. 1. Hæc I longum habent; *simus*, *velimus*, *nolimus*, cum aliis personis ab his deflexis, eorumque compositis: ut, *sitis*, *velitis*, *nolitis*, *nolito*, *nolitote*, *malimus*, *malitis*, *possimus*, *possitis*, &c.

Exc. 2. I ante *vi* in præteritis semper producit: ut, *petivi*, *quesivi*, *audioi*: itidemque in aliis personis, *petivisti*, *quesivisti*, *audioerunt*, &c.

Exc. 3. Primum crementum quartæ conjugationis longum est: ut, *audimus*, *auditis*, *auditur*, *audito*, *audirem*, *audire*, *ibam*, *ibitis*, *sciremus*, *scirent*, &c.

✠ At *imus* in omni præterito, etiam quartæ, corripitur: ut, *juvimus*, *vidimus*, *fecimus*, *venimus*, in cremento primo: *amamus*, *adolevimus*, *pepercimus*, *munivimus*, in secundo.

NOTANDUM igitur in verbis quartæ, quorum præsens & præteritum voce concurrunt, penultimam præsentis esse longam, *tenemus*, *reperimus*; præteriti autem brevem, *venimus*, *reperimus*.

APPENDIX, *Rimus* & *ritis* in præteritis Subjunctivi semper corripuntur: in futuris verò ejusdem, quæ exacta vocant, nonnunquam produciuntur: ut,

Catull. *Dein cum millia multa fecerimus*, vers. Phaleuc.

Ovid. *Cum maris Ionii transferitis aquas*. — pentam.

O & U in CREMENTIS verborum.

43. O producit verbis crescentibus; U breve profer.

O in verborum crementis semper producit: ut, *amatote*, *facitis*.

U in eorundem crementis corripitur: ut, *simus*, *possimus*, *volumus*.

APPENDIX.

De aliarum quarundam PRIMARUM ac MEDIARUM SYLLABARUM quantitate.

I. **P**atronymica masculina in IDES vel ADES, penultimam ferè conpiciunt: ut, *Priamides*, *Atlantiades*. ✠ Excepe formata à nominibus in *eus*; ut, *Pelides*: item, *Belides*, *Lycargides*, *Amphiar.ades*, *Lep. tiones*, quæ eam produciunt.

II. Patronymica, usque cognata, in AIS, EIS, ITIS, OIS, OTIS, IVE & OS penultimam ferè produciunt: ut, *Achais*, *Pisidicis*, *Chryseis*, *Ægyptiis*, *Memphitis*, *Oceanitis*, *Minois*, *Latois*, *Icaritis*, *Nileis*, *Nerine*, *Acrisiois*. ✠ *Thebais* tamen & *Phocis* penultimam habent brevem, *Nereis* com-

III. Adjectiva in ACUS, ICUS, IDUS, IMUS, penultimam plerumque habent brevem; ut, *Ægyptiacus*, *darmenicus*; *academicus*, *aromaticus*, *gallus*.

cellidus, lepidus; finitimus, legitimus: item superlativa, pulcherrimus, fortissimus, optimus, maximus, &c. + Excipe, Meracus, opacus; amicus, apicus, pudicus, mendicus, possicus; fidus, infidus; binus, trimus, quadrimus, patrimus, matrimus, opimus; & superlativa duo, imus, primus.

V. Adjectiva in ALIS, & pleraque omnia in ANUS, ARUS, IVUS, ORUS, OSUS, penultimam producant: ut, *conjugalis, dotalis; montanus, urbanus; amarus, avarus; aslivus, fugitivus; canorus, decorus; arenosus, pruinosus.* + At barbarus, opiparus, corripunt.

VI. Adjectiva in ILIS verbalia penultimam corripunt: ut, *agilis, facilis, fusilis, scissilis, utilis, &c. +* At derivata à nominibus penultimam ferè producant: ut, *anilis, civilis, herilis, &c.* Quibus adde *exilis, subtilis:* item mensium nomina, *Aprilis, Quintilis, Sextilis.* * Excipe *humilis, parilis, &* cujus incerta origo est, *similis.* + Cæterum omnia in ATILIS, sive à verbis, sive à nominibus deducta, penultimā corréptā efferruntur: ut, *plicatilis, versatilis, volatilis, stuviatilis, saxatilis, umbratilis.*

VI. Adjectiva in INUS, à rebus animatis descendunt, & possessionem significantia: item distributiva numeralia, propria & gentilia, penultimam producant: ut, *Agnivus, caninus, leporinus; binus, trimus, quivus; Albinus, Cratinus, Justinus; Alexandrinus, Latinus, Venuvius, &c.* Huc adde adjectiva quædam animales actiones proximè respicientia: ut, *adulterinus, festinus, gelasius, genivus, libertinus, mediastinus, opinus & inopinus, pauperinus, peregrinus, supinus:* Item adjectiva loci: ut, *collinus, marinus, vicinus:* Et à nominibus tempus significantibus deducta: ut, *matutinus, vespertinus:* Ac postremo hæc pauca, quæ sub certam classẽ redigi vix queant, *Austrinus, Caurinus, cisterninus, clandestinus, repentinus.*

VII. Adjectiva in INUS, à rebus inanimatis, i. e. plantis, arboribus, lapidibus & aliis materiam ferè significantibus; item ab adverbis temporalibus, aut à substantivis quatuor anni tempestates notantibus, derivata, penultimam corripunt: ut, *Amaracivus, crocivus, hyacinthinus; cedricus, fagivus, oleagivus; adamantinus, amethystinus, smaragdinus; corallinus, cristallinus, murrhinus; crassivus, diutivus, perendivus, pristinus, serotinus; Earrivus, oporivus, chimerivus, therivus:* item, *annotivus, hornotivus.* Quibus adde *dombycinus, elephintinus,* in quibus non animalia ipsa, sed materia serica & eburnea proximè respici videntur.

VIII. Diminutiva in OLUS, OLA, OLUM, & ULUS, ULA, ULUM, penultimam semper corripunt: ut, *urceolus, filiola, muscolum; leetulus, ratiuncula, corculum, &c.*

IX. Adverbia in TIM penultimam producant: ut, *oppidativum, dietim, virivum, tributivum.* + Excipe tamen *assutim & perperim;* item *statim,* quod à sequioris ævi Poëtis malè producitur.

X. Denominativa Latina in ACIVUS, ANEIVUS, ARIIVUS, ATICIVUS, ORIIVUS: item verbalia in ABILIS; & in ATILIS undecunque derivata, antepenultimam producant: ut, *cretaceus, testaceus; momentaneus, subitaneus; cibarius, herbarius; aquaticus, sanaticus; censorius, messorius; amabilis, revocabilis; plusiutivus, plicatilis, &c.*

XI. Adjectiva in ICIIVUS, quæ à nominibus veniunt, i antepenultimæ corripunt: ut, *gentilicivus, patricivus, tribunicius.* [Excipe *novicius* seu *novitius.*] At quæ à supinis vel participiis descendunt, i antepenultimæ producant: ut, *adventivus, commendaticivus, suppositivus, &c.*

XII. Verba desiderativa in URIO antepenultimam (quæ in secunda & tertia persona penultima est) corripunt: ut, *esurio, esuris, esurit; parturio, parturis,*

parturis, parturit. Alia in URIO, eam syllabam producunt, *liguris, liguris, scaturio, scaturis.*

XIII. In vocibus peregrinis, *i. e.* Hebraicis, Syriacis, Scoticis, Gallicis &c. primæ & mediæ syllabæ plerumque ancipites sunt, nisi in regulæ generales impingatur: ut in, *Amen, Abel, Alleluja, David, Dromedarius, Vassonius, Turnebus.*

¶ Quarum primarum vel mediarum syllabarum quantitas sub prædictis regulis non cadit, ea à Poëtarum usu, exemplo & auctoritate petenda est, certissimâ omnium regulâ.

De ultimis Syllabis.

A in fine,

44. **C**asibus A flexum brevia. Sed protrahe sextum, Et quintum, Græco quando hic de nomine in As fit.

Casibus haud flexum produc. *Ita, cum quia, & eja.*
Et *putà* non verbum subduxeris, *hallesquetuja.*

Curta quoque interdum, *contra, ultra, & ginta* creata.

I. A finalis in vocibus per casus declinatis corripitur: ut, *Messa, templa, Tydea, Lampada.*

Exc. 1. Ablativus primæ in A longus est, ut, *hæc Musâ, hoc Æneâ.*

Exc. 2. Vocativus etiam à nominibus Græcis in as producitur: ut, *ô Ænea, ô Palla,* à nominativis, *Æneas, Pallas.*

II. A finalis in vocibus non declinatis per casus, *i. e.* in verbis & particulis, producitur: ut, *ama, frustra, præterea, erga, intra.*

Exc. 1. Hæ particule, *ita, quia, eja, & putà,* adverbialiter positum, ultimam corripiunt: quorum exemplo Sidonius, *hallesquetuja,* ultimâ brevi extulit.

Exc. 2. Præpositiones *contra & ultra,* ut & numeralia in *ginta* correpta interdum reperiuntur: at meliores scriptores ea producunt.

E in fine.

45. E brevia. Primæ produc, & nomina quintæ Cum natis. Adde pluralia cuncta: secundæ Induperativum socians. Monosyllaba, demptis Encliticis ac syllabicis, quoque longa repones. Adde à mobilibus flexûs quæcunque secundi Manârunt, summique gradûs adverbia quævis. Sed *benè* cum *malè* corripies, *infernè, supernè.* Productis *ferme* atque *ferè* jungantur, & *ohe.*

In E finita brevia sunt : ut, *nate, cubile, patre, curre, nempe, ante.*

Exc. 1. Producentur omnia primæ & quintæ declinationis : ut, *Calliope, Anchise, fide* : item, *sane*, quia olim quintæ erat. Sic, *die*, & adverbia ab iis composita, *quæ, hodie, pridie, postridie, antidie.*

Exc. 2. Item nomina singulari carentia : ut, *cete, mele, Tempe.*

Exc. 3. Item imperativi singulares secundæ conjugationis : ut, *cave, mane.* + Sed *cave, vale & vide*, inveniuntur interdum ultimâ correptâ.

Exc. 4. Monosyllaba etiam longa sunt : ut, *me, te, se.* ✕ Ex-
cipiuntur tamen conjunctiones encliticæ, *que, ne, ve* ; item syllabi-
cæ adjectiones, *pte, ce, te* : ut, *supte, hujusce, tute.*

Exc. 5. Longa præterea sunt adverbia à nominibus secundæ de-
clinationis manantia : ut, *placide, pulchrè, valde*, quod ex *validè*,
etc. item omnia adverbia superlativi gradûs : ut, *doctissimè, fortis-
simè, clementissimè.* + At *benè, malè, supernè, infernè*, ultimam ha-
ent correptam.

Exc. 6. Longa denique sunt, *fermè, ferè & ohe.*

I in fine.

6. I longum pono. Vocitantem corripe Græcis.

His tamen at ternus dabitur crescentibus anceps.

Sic variato *mihi, tibi* cum *sibi* : sed magè curris

Vult *ibi*, vultque *cui, nisi*, mox *ubi*, cum *quasi*, jungi.

Sicuti sed breviant, cum *necubi, sicubi*, vates.

In I terminata longa sunt : ut, *domini, Mercuri, patri, fructui,*
ei, amavi, doceri, audi, heri.

Exc. 1. Corripiuntur vocativi Græci : ut, *Alexi, Amarylli.*

Exc. 2. Dativi Græci crescentes tertiæ declinationis variantur.
In *Minoidi* Catullus, in *Palladi* Statius ultimam corripiunt : in
Metidi autem idem Catullus, in *Paridi & Tyndaridi* Propertius pro-
ciunt.

Exc. 3. Communia etiam sunt *mihi, tibi, sibi.* Item, *ibi, cui*
monosyllabum, *nisi, ubi, & quasi* : quæ multò tamen frequentius cor-
ripiuntur.

NOT. *Sicuti, necubi & sicubi* semper correpta leguntur.

O in fine.

7. O commune loces. Dabis at monosyllaba longis,
Græcaque ceu *Dido*, ternum sextumque secundæ,
Et patrium Græcum, atque adverbia nomine nata,

Quod

Quò jungens & ed. Variant at *denuò, serò, Mutuò, postremò, verò* : *modò* sed breve pones. *Sæpiùs ambo, duo, scio corripe, & illicò, & imò, Et cedo da signans, ego quæis homo, cum citò, junge.* Sunt aliis variata Gerundia, longa Maroni. *Ergò* pro causa produc : secus editur anceps.

O in fine commune est : ut, *leo, virgo, amo, disco, quando.*

Exc. 1. Monosyllaba longa sunt : ut, *O, do, sto, pro.*

Exc. 2. Græca feminina in O exeuntia iudem sunt longa : ut, *Dido, Sappho.*

Exc. 3. Item dativi & ablativi secundæ declinationis : ut, *Damino, Deo.*

Exc. 4. Item Genitivi Græci à nominibus Atticæ dialecti in æs : ut, *Androgeo, Atho.*

Exc. 5. Producentur denique adverbia à nominibus orta : ut, *certò, crebrò, falsò, meritò, paulò, &c.* item, *quò, ed, & eorum composita, quòvis, quòcunque, aded, ided.* Quibus adde *illò, idcirco, citò, intrò, retrò, ultrò.*

+ At hæc adverbia *denuò, serò, mutuò, postremò, verò, sæpiùs* quidem producentur, interdum correpta reperiuntur. * *Modò* cum compositis, *quomodo, dummodo, postmodo,* brevia sunt.

Exc. 6. Rectiùs etiam corripuntur, *ambo, duo, scio, nescio, illicò, imò, cedo, pro dic vel da, ego, homo & citò.*

Exc. 7. Gerundia in do Virgilius semper producit : sed alii nonnunquam corripunt : ut, *faciendo, vigilando.*

Exc. 8. *Ergò* pro causâ longum est, pro igitur anceps.

U & Y in fine.

48. U semper longis, sed Y raptis jungere oportet.

1. In U finita longa sunt : ut, *vultu, cornu, Panthu, dictu, dia.*

2. In Y brevia sunt : ut, *Moly, Tiphy.*

B in fine.

49. Corripe B Latium : peregrinum at tendere malim.

B in fine breve est : ut, *ab, ob, sub.*

Exc. Barbara rectiùs producentur : ut, *Job, Jacob, Aminadab.*

C in fine.

50. C produc, præter *nec, donec* : sed variabis

Hic benè pronomèn : *fac* verbum jungimus isti.

In C longa sunt : ut, *ac, sic, illuc.*

Exc. 1. *Nec & donec* corripuntur.

Exc. 2. *Hic* pronomen variatur ; ut & verbum *fac*, nisi pro correpto *face* legendum.

D in fine.

51. D breve ponatur. Variare at Barbara possis.

D finale breve est : ut, *ad, apud, quid, illud, sed.*

Exc. Barbara variari possunt : ut, *Benadad, David, Bogud.*

L in fine.

52. L breve sit. Cum *sol, sal, nil*, tolluntur Hebræa.

L in fine corripitur : ut, *tribunal, fel, vigil, pol, consul, procul.*

Exc. *Sol, sal & nil* producuntur : item pleraque nomina Hebraica : ut, *Nabal, Daniel, Saül.*

M in fine.

53. M nunc vocalis perimit : rapuere vetusti.

M in fine prisca temporibus corripiebatur, neque à sequente vocali, ut jam fit, elidebatur : ut, *Ennius,*

Insignita ferè tum millia militum octo.

Quod in compositione remansit : ut, *circumæo, circumago.*

N in fine.

54. N produc. Demas EN *inis* dans, quæque priore

Græca per ON casus numero tenuere secundæ ;

Et quartum casum, si sit brevis ultima recti.

Sin quoque pluralis ternæ conjunge Pelasgum :

Forſitan, in, forſan, tamen, an, viden' insuper addens.

N finale producitur : ut, *en, splen, quin, sin, non.* Sic in nominibus Græcis masculinis & femininis : ut in *Titæ, Siren, Salamin, Phorcyn* : item in *Actæon, Lacedæmon,* & similibus quæ per a scribuntur : item in accusativis Græcis primæ, à nominativis in *as,* *es,* & *e* longis venientibus : ut, *Ænean, Anchisen, Calliopen.* Denique in genitivis pluralibus : ut, *Cimmeriôn, epigrammatôn.*

Exc. 1. Nomina in EN habentia *inis* in genitivo corripuntur : ut, *carmen, crimen, numen.*

Exc. 2. Item nomina in ON singularis numeri, quæ Græcis per parvum scribuntur, & Latinis sunt secundæ declinationis : ut, *liôn, Erotion, Pylon.*

R

Exc.

Exc. 3. Item accusativi Græci nominum quorum nominativus est brevis : ut, *Majan, Æginan, Orpheon, Alexin, Ibin, chelyn, Ityn*. Et dativi plurales Græci in *sin* : ut, *Arcafin, Troasfin*.

Exc. 4. Denique & hæc voces particulares, *an, in, forsan, forstan, tamen, attamen, viden'*.

NOT. 1. Vulgo addunt *dein, proin, exin, pro deinde, proinde, exinde*, per Apocopen syllabæ *de*, dicta. At de his nulla satis proba adfertur auctoritas.

NOT. 2. Ut *viden'*, ita cætera, quæ particulam *ne* per Apocopen mutuatam habent, corripì etiam volunt ; ut, *scin', audin', nescin', nemon', &c.* At de plerisque res incerta videtur. *Nescin'* quidem (si rectè se habent recentiores Editiones) corripit Ovidius in Epist. Medæ : at *nemon'* Horatius bis producit. Reliquis in carmine (nisi cum lequitur consonans) tutius abstinere puto.

R in fine.

55. R brevies. Produc cujus dat patrius *eris* :
Addito *Iber, ær, ather*. Sit *Celtiber* anceps.
At *par, far, lar, Nar*, quoque *cur, fur*, adjice longis.

In R terminata corripuntur : ut, *calcar, Hamilcar, imber, pater, vir, cor, Hæstor, turtur, martyr ; precor, mittier, semper, præter*.

Exc. 1. Græca, & si quæ alla sunt, quæ genitivum faciunt per *eris* penultimâ longâ, producantur : ut, *crater, stater, ver, Recimer-eris*. Item, *Iber*, quod *eri* in secunda, vel *eris* in tertia, penultimâ productâ, habet : Et *ær, ather*, quæ genitivi penultimam corripunt. + *Celtiber* tamen ab *Iber* compositum, anceps invenitur.

Exc. 2. Producantur etiam hæc monosyllaba ; *par*, cum compositis, *compar, dispar, impar ; far, lar, Nar, cur & fur*.

AS in fine.

56. AS produc. Patrio sed *adis* quod flectit, *anasque*
Sit breve : plurales ternæ quibus addito quartos.

In AS finientia longa sunt : ut, *mas, vas, Thomas, pietas, gigas, mensas, amas, legas, foras*.

Exc. 1. Græca, quorum genitivus exit in *adis* brevia sunt : ut, *Arcas, lampas, Ilias, -adis*. Quibus adde Latinum *anas, anatis*.

Exc. 2. Item accusativi plurales Græci tertiæ declinationis : ut, *crateras, Cyclopas, heroas, Troas*.

ES in fine.

57. Ponitur ES longum. Pluralia corripe Græca
Quæ crescunt ; velut *es* de *sum* : *penes* additur illi
Cum neutris ; & queis patrii penultima curta est
Ternæ. Tolle *Ceres, paries, aries, abies, pes*.

ES in fine longum est: ut, *Alcides, Circes, quies, sermones, res, omes, doces, leges, audies, offies.*

Exc. 1. Nominativi & vocativi plurales nominum Græcorum in singulari crescentium corripuntur: ut, *Amazones, Arcades, Delphines, Naiades, gryphes, Phryges, &c.*

Exc. 2. Corripitur etiam *es* à *sum*, cum compositis, *abes, ades, opes, &c.* item præpositio *penes*.

Exc. 3. Item neutra in ES Græca: ut, *cacoëthes, hippomanes, &c.*

Exc. 4. Denique & Latina in ES tertiæ declinationis, in quibus genitivi crescentis penultima corripitur: ut, *ales, hebes, obses, &c.*

+ Ex his tamen producuntur, *Ceres, paries, aries, abies, & pes*, cum compositis, *bipes, tripes, alipes, sonipes.*

IS in fine.

8. IS brevior. Verùm plurales protraho casus;
ISque quod in patrio mutatur in *itis* & *inis*,
Aut *entis*; *gratisque, foris, glis, vis* quoque, nomen
Seu verbum fuerit: sicut & persona secunda
Protrahit IS, quoties *itis* plurale reponit.
In subiectivi *ris* est commune futuro.

IS in fine corripitur: ut, *turris, Jovis, militis, adspicis, creditis, regis, cis.*

Exc. 1. Omnes casus plurales in IS producuntur: ut, *pennis, aris, nobis, vobis; omnis, urbis, pro omnes, urbes.*

Exc. 2. Nominativus in IS longus est, quando genitivus exit in *is, inis, aut entis*: ut, *lis, Samnis; Salamis, Simois.*

Exc. 3. Longa itidem sunt adverbia *gratis* & *foris*: ut & *glis* nomen, & *vis* tam nomen quam verbum.

Exc. 4. Longæ denique sunt secundæ personæ singulares, quandem personæ plurales exeunt in *itis* penultimâ longâ: ut, *aues, nescis, abis, possis.*

Exc. 5. *Ris* in futuro subiectivi variatur: ut, *dixeris* ultimâ brevi;

Hor. *Dixeris egregiè, notum si callida verbum*

Reddiderit junctura novum.——

dederis ultimâ longâ,

Ovid. *Da mihi te placidum, dederis in carmina vires.*

hoc posterius cæsura (de qua postea) sit tribuendum.

OS in fine.

OS produc. Patrius brevis est, & *compas* & *impos*,
Osque *offis* præbens. Rectos breviato secundæ
(Q nisi det patrius:) neutra his dein addito Graiûm.

OS finale longum est : ut, *flos, nepos, bonos, custos, heros, Minus, viros, bonos, nos.*

Exc. 1. Genitivus Græcus in OS breviatur : ut, *Arcados, Tethyas, Tereos.*

Exc. 2. Brevia etiam sunt *compos, impos* & *os offis*, cum composito *exos*.

Exc. 3. Breves itidem sunt nominativi & vocativi Græci in OS secundæ declinationis : ut, *Claros, Tenedos, Lesbos, Atropos.*

+ At quæ juxta dialectum Atticam genitivum faciunt in *o*, producuntur : ut, *Androgeos, Nicoleos.*

Exc. 4. Neutra denique Græca brevia sunt : ut, *chaos, melos, epos.*

US in fine.

60. US correpta datur. Monosyllaba cum genitivis Ternæ vel quartæ produc : numerique secundi In quarta primum, quartum, quintumque ; & in *uris*, Dumve in *utis* patrius, vel in *udis*, & *untis*, odifve est ;
Aut quintus fit in *u* ; longus tum rectus habetur.
Ergo produces venerabile nomen IESUS.

US in fine corripitur : ut, *annus, bonus, tempus, vetus, impetitus, illius, fontibus, sensibus, rebus, dicimus, legemus, intus, tentus, tenus.*

Exc. 1. Monosyllaba producuntur : ut, *grus, sus, thus, mus.*

Exc. 2. Item genitivi tertiæ declinationis : ut, *Clitis, Sapphas, Mantas.*

Exc. 3. Producuntur etiam genitivi quartæ, & in plurali ejusdem declinationis nominativi, accusativi & vocativi : ut, *fructus, mantas.*

Exc. 4. Item nomina quæ genitivum faciunt in *uris, utis, udis*, penultimâ longâ ; & in *untis* & *odis* : ut, *tellus, virtus, incus, mathus, tripus.*

Exc. 5. Postremò quæ vocativum in *u* finiunt : ut, *Panthus, Panthu.* Sic IESUS, sacrosanctum Redemptoris nostri nomen, producit.

YS in fine.

61. YS junges brevibus. *Tethys* reperitur at anceps.

Longaque sunt rectis aliter quæ casibus YN dant.

In YS finita brevia sunt : ut, *Capys, chelys, chlamys.*

Exc. 1. *Tethys* interdum ultimam habet longam.

Exc. 2. Quæ nominativum aliter in YN formant, longa sunt; ut, *Gortys Phoreys, Trachys.*

T in fine.

62. T breve semper erit: nisi quondam Syncopa tardet.

T in breve est: ut, *caput, amat, ut, et.*

Exc. Nonnunquam propter Syncopen vel Crasin producitur: ut, *Juven. Magnus civis obiit, & formidatus Othoni.*

Virg. Dum trepidant, sit hasta Tago per tempus utrumque. ubi obiit & sit præteriti sunt, pro obiit, iit.

Not. In priore exemplo syllabæ productio etiam Cæsurae imputari potest.

De ULTIMA versûs SYLLABA.

63. Ultima cujusque est communis Syllaba versûs.

Ultima cujusunque versûs syllaba est communis. Hoc igitur pacto, pro longa poni potest brevis: ut in hoc hexametro Virgilii,
Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat æquor;

sexus enim pes Spondeus est, qui ex duabus longis constat. Et contra, pro brevi poni potest longa: ut in hoc Sapphico Horatii,
Crescit occulto velut arbor ævo.

ultimus enim pes Trochæus est, qui constat ex longa & brevi.

C A P. II.

De Syllabarum Accentu.

ACCENTUS est pronunciandi ratio, quâ syllaba vel attollitur vel deprimitur. Is alio ac proprio magis nomine Tonus appellatur.

TONI sive ACCENTUS sunt tres, *Acutus, gravis & circumflexus.*

ACUTUS est qui syllabam acuit, seu attollit: ac notatur lineolâ obliquâ à sinistra in dextram ascendente, hoc modo [^]: ut, *dôminus.*

GRAVIS est qui syllabam gravat, seu deprimit: ac signatur lineolâ obliquâ à sinistra in dextram descendente, hoc modo [^] ut, *doctè.*

CIRCUMFLEXUS est qui syllabam partim attollit partim deprimit, cum longiore mora eam pronuncians. Signum ejus ex superiorum notis conflatur, hoc modo [^]: ut, *amâre.*

ACCENTUUM REGULÆ.

I. Monosyllaba vox naturâ longa circumflectitur: ut, *flôs, spês, e.* At si brevis, aut positione tantum longa sit, acuitur: ut, *vir, mens.*

II. In

II. In dissyllabis posterior semper gravatur. Prior autem, si naturâ fuerit longa, & brevis sequatur, circumfleetur: ut, *Rôma, flôris*. Aliàs acuitur: ut, *homo, pârens, infons*.

III. In polysyllabis, si penultima longa sit, & ultima brevis, circumfleetur penultima: ut, *Românus, Imperâtor, Justinianus*. Si utraque, penultima atque ultima, longæ sint, prior acuitur: ut, *parêntes, amavêrunt, rhinocérâtes*. Si penultima brevis sit, acuitur antepenultima: ut, *dôminus, Virgilius, Constantinôpolis*. Cæteræ omnes syllabæ in polysyllabis gravantur.

EXCIPE à præcedentibus regulis voces encliticas, *que, ve, ne*, quæ accentum suum in ultimam syllabam vocum quibus connectuntur, rejiciunt: ut, *âmat, amâtque, amâtve, amâtne*. Sic Virg. *Lacrymânsque, gemênsque*. Id. *Hyrcanisœ, Arabisœ*. Ovid. *Culpêtne, probêtne*.

NOT. Accentus nota nusquam ferè nisi differentie causâ apponi solet. Sic adverbia, *aliquò, continuò, palâm, doctè, unà*, & similia, notantur ultimâ gravi: ablativi primæ, ut, *poëtâ, gloriâ*, & genitivi quartæ: ut, *fructûs, tumultûs*: item, *nostrum & vestrum* a rectis *nos & vos*, & ergò pro *causa*, ultimâ circumflexâ scribuntur. Quidam & Syncopen vel Synæresin passâ circumfleunt: ut, *amâsse, flêsti, damnâritis, dñs, dêrunt*. In cujusmodi vocibus interdum id fit, discriminis causâ: ut in nominativo *nostrâs*, pro quo olim *nostratis* dixerunt. Eadem ratio & genitivorum in *i* per Apocopen mutilatorum: ut, Hor. *Pompil' regnum, Tarquin' fasces*; pro *Pompilii, Tarquinii*.

C A P. III.

De Arte Metrica.

ARS METRICA est metrorum seu versuum fabricandorum & mensurandorum notitia. Unde & alio nomine VERSIFICATORIA dicitur.

VERSUS est legitima pedum compositio, certo numero modoque definita. Ita dicitur, quòd eo constituto ad alterius principium vertamur.

PES est numerosa duarum pluriumve syllabarum definitæ quantitatis constitutio.

De PEDIBUS.

PEDES usitatiores his versibus continentur.

1. *Pyrrhichius* geminis brevibus velociter instat.
Spondeus longis voluit constare duabus.
 Syllaba longa brevi subiecta vocatur *Iambus*.
 Quod si longa brevem præcesserit, esto *Trocheus*.
Dactylus efficitur longâ brevibusque duabus.
 At geminis fertur brevibus longâque *Anapestus*.
 Tres breviat *Tribrachys*, totidem longatque *Molossus*.
Amphibrachy longam mediam brevis ambit utrinque.
Amphimacroque brevem longa hinc circumdat & illinc.
Bacchius curtâ gaudet longisque duabus.
Antiquebacchius pes huic contrarius esto,
 In quo subjicitur binis brevis unica longis.
 Vult *Proceleusmaticus* brevibus constare quaternis.
 Longa duæque breves & longa creant *Choriambum*.
 Hoc genus ampla cohors superest; quos versibus edi
 Cùm vix ritè queant, memorabit sermo solutus.

Pedes vulgò recensentur viginti & octo.

Ex his alii *SIMPLICES* sunt, ut dissyllabi & trisyllabi: alii *COM-
POTITI*, ut tetrasyllabi.

PEDES DISSYLLABI sunt quatuor.

1. *Pyrrhichius* constat ex duabus syllabis brevibus, *vv*: ut, *Deus*.
2. *Spondeus*, ex duabus longis, *--*: ut, *omnes*.
3. *Iambus*, ex brevi & longa, *v-*: ut, *pios*.
4. *Trocheus*, qui & *Choreus*, ex longa & brevi, *-v*: ut, *servat*.

PEDES TRISYLLABI sunt octo.

1. *Dactylus*, ex longa & duabus brevibus. *-vv*: ut, *carmina*.
2. *Anapestus*, ex duabus brevibus & longa, *vv-*: ut, *animos*.
3. *Tribrachys*, ex tribus brevibus, *vvv*: ut, *melius*.
4. *Molossus*, ex tribus longis, *---*: ut, *delectant*.
5. *Amphibrachys*, ex brevi, longa & brevi, *v-v-*: ut, *honore*.
6. *Amphimacer*, seu *Creticus*, ex longa, brevi & longa, *-v-*:
ut, *insito*.
7. *Bacchius* ex brevi & duabus longis, *v--*: ut, *dolores*.
8. *Antibacchius*, ex duabus longis & brevi, *--v*: ut, *pelluntur*.

PEDES TETRASYLLABI sunt sedecim.

1. *Proceleusmaticus*, ex quatuor brevibus, seu duobus *Pyrrhichiis*,
vvvv: ut, *hominibus*.

2. *Dispon*

2. *Dispondeus*, ex quatuor longis, seu duobus Spondeis, ---: ut, *infinitis*.
3. *Choriambus*, ex longa, duabus brevibus & longa, seu Trochæo & Iambo, -vv-: ut, *nobilitas*.
4. *Antispastus*, ex brevi, duabus longis & brevi, seu Iambo & Trochæo, v--v: ut, *Alexander*.
5. *Diiambus*, ex brevi, longa, brevi & longa, seu duobus Iambiis, v-v-: ut, *severitas*.
6. *Dichoreus*, ex longa, brevi, longa & brevi, seu duobus Trochæis, -v-v: ut, *permanere*.
7. *Ionicus à majore*, ex duabus longis & totidem brevibus, sive Spondeo, & Pyrrhichio, --vv: ut, *calcaribus*.
8. *Ionicus à minore*, ex duabus brevibus & totidem longis, seu Pyrrhichio & Spondeo, vv--: ut, *properabant*.
9. *Epitritus primus*, ex brevi & tribus longis, seu Iambo & Spondeo, v---: ut, *voluptates*.
10. *Epitritus secundus*, ex longa, brevi & duabus longis, seu Trochæo & Spondeo, -v--: ut, *pœnitentes*.
11. *Epitritus tertius*, ex duabus longis, brevi & longa, seu Spondeo & Iambo, --v-: ut, *discordias*.
12. *Epitritus quartus*, ex tribus longis & brevi, seu Spondeo & Trochæo, ---v: ut, *fortunatus*.
13. *Pæon primus*, ex longa & tribus brevibus, seu Trochæo & Pyrrhichio, -vvv: ut, *temporibus*.
14. *Pæon secundus*, ex brevi, longa & duabus brevibus, seu Iambo & Pyrrhichio, v-vv: ut, *potentia*.
15. *Pæon tertius*, ex duabus brevibus, longa & brevi, seu Pyrrhichio & Trochæo, vv-v: ut, *animatus*.
16. *Pæon quartus*, ex tribus brevibus & longa, seu Pyrrhichio & Iambo, vvv-: ut, *celeritas*.

De VERSÛS in genere CONSTITUTIONE.

In Versu generatim tria sunt spectanda, *Cæsura*, *Depositi*, & *Dimensio*.

De CÆSURA.

CÆSURA est cùm post perfectum pedem superest syllaba vocæ finiens. Sic vocatur à *cædendo*, quia sic cæditur sive secatur ut posterior ejus pars sit initium pedis sequentis.

Cæsurae species sunt quatuor, *Triemimeris*, *Penthemimeris*, *Hepthemimeris* & *Enneemimeris*: Latinis, *Semiternaria*, *Semiquinaria*, *Trimisepthenaria* & *Seminovenaria*. Nomen nactæ sunt à loco quæ possident in versuum dimensione: Veteres enim versus frequenter

per semipedes metiebantur. Hoc pacto omnes à voce *ἡμισυς*, i. e. *dimidius*, contractè *ἡμι*, unde Lat. *semi*, & *μῆρ*, i. e. *pars*, sunt denominatæ. Prefixa autem, pro loco quem quæque in versu tenet, voce numerali, *τρεῖς*, tres; *πέντε*, quinque; *ἑπτὰ*, septem; *ἐννέα*, novem, aliæ ab aliis distinguuntur.

TRIEMIMERIS igitur est, cum post primum pedem, seu duos semipedes, relinquitur syllaba vocem finiens, sive semipes tertius.

PENTHEMIMERIS est, cum post duos pedes, seu quatuor semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes quintus.

HEPHTHEMIMERIS est, cum post tres pedes, seu sex semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes septimus.

ENNEEMIMERIS est, cum post quatuor pedes, seu octo semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes nonus.

Vel aliter: *Triemimeris* est quæ in tertio semipede, sive in syllaba post primum pedem relicta, consistit. *Penthemimeris* quæ in quinto semipede, sive in syllaba post pedem secundum. *Hephtthemimeris*, quæ in septimo semipede, seu in syllaba post pedem tertium. *Enneemimeris* denique, quæ in nono semipede, seu in syllaba post pedem quartum. Ubi notandum, semipedem, sive dimidium pedis, unâ syllabâ longâ, æquè ac duabus brevibus, constitui: quoniam illa (ut alibi diximus) his tempore seu quantitate æqualis est.

Tres priores *Cæsurae* concurrunt in hoc versu Virgilii.

Silvestrem tenui Musam meditaris avenâ.

Universæ autem in isto,

Ille latus niveum molli fultus hyacintho.

Harum *Cæsurarum* duplex est effectus:

1. Versui conciliant gratiam & suavitatem; dum voces inter se aptè connectunt.

2. Syllabam naturâ brevem sæpe producunt, in primis post pedem secundum & tertium.

Post primum: ut, Virg.

Pectoribus inhians, spirantia consulit exta.

Post secundum: ut, Id.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Post tertium: ut, Id.

Dona dehinc auro gravia, sectoque elephanto.

Post quartum: ut, Id.

Gravius homo infectos linquens profugus hymenæos.

DE DEPOSITIONE.

DEPOSITIO (quæ & CLAUSULA dicitur) est dimensionis terminatio, ex qua versûs abundantia, plenitudo aut defectus cognoscitur.

Ratione igitur depositionis, versus est vel *Acatalecticus*, vel *Catalecticus*, vel *Brachycatalecticus*, vel *Hypercatalecticus*.

1. ACATALECTICUS est, cui nihil aut deest aut superest in dimensione, sive cui iusta & plena est pedum requisitorum mensura: ut in hoc Iambico dimetro.

Musæ Jovis sunt filia.

2. CATALECTICUS est, cui deest in fine syllaba: ut,

Musæ Jovem caneant.

3. BRACHYCATALECTICUS est, cui totus pes in fine deest: ut,

Musæ Jovis gnata.

4. HYPERCATALECTICUS est, cui una vel duæ syllabæ supra iustam mensuram redundant: ut,

Musæ sorores sunt Minervæ. Item,

Musæ sorores Palladis lugent.

Hic etiam HYPERMETER dicitur, de quo postea.

De DIMENSIONE.

DIMENSIO (quæ vulgò SCANSIO appellatur) est versûs in suos pedes distinctio.

Ea autem duobus modis fit: vel per MONOPÏDIAM, cum singuli pedes separatim sumuntur, ut in hexametris & pentametris: vel per DIPÏDIAM, cum bini pedes in dimensione conjunguntur, ut Græci in Iambicis & Trochaicis facere solent; quemadmodum infra dicetur.

In versibus scandendis observandæ sunt hæc sex Figuræ, Synalæpha, Ecchlypsis; Synæresis, Diæresis; Systole & Diastole.

De SYNALOEPHA & ECTHLYPSI.

2. Vocalem Synalæpha, Ecchlypsis & in quoque tollit
Altera cum voci est vocalis prima sequenti.

SYNALOEPHA.

SYNALOEPHA est cum vocalis vel diphthongus in fine vocis alterius, propter vocalem vel diphthongum à qua vox sequens incipit, dimetiendo absorbetur sive eliditur, ut in his Virg.

Terra antiqua potens armis atque ubere glebæ.

Quidve moror, si omnes uno ordine habetis Achivos.

Dardanidæ insensu pœnas cum sanguine poscunt.

In quibus terra, atque, si, uno, ordine, ultimam vocalem, Dardanidæ, ultimam diphthongum, propter vocales sequentium vocum initiales (h enim pro nulla censetur) inter scandendum amittuntur hoc modo,

Terr' antiqua potens armis atqu' ubere glebæ.

Quidve moror s' omnes un' ordin' habetis Achivos.

Dardanid' insensu pœnas cum sanguine poscunt.

NOT. I. Synalæpha interdum negligitur: Et I. quidem regulariter: ut in Interjectionibus, ô, heu, ah, prob, va, vah, hei: ut,

O pater, & hominum, Divamque aeterna potestas ? Virg.

Heu ! ubi pacta fides ? ubi quæ jurare solebas ? Ovid.

Ah ! ego non possum tanta videre mala. Tibull.

Quod etiam observare licet in *Iō*, apud Ovid.

Et his Iō Arethusa, Iō Arethusa, vocavit.

O autem interdum corripitur : ut, Virg.

Te Corydon, & Alexi : trahit sua quemque voluptas.

2. Per licentiam : ut in his Virgilii,

Et succus pecori, & lac subducitur agnis.

Posthabitâ coluisse Samo : hic illius arma.

Stant & juniperi & castaneæ hirsutæ.

Hic, qui Latinis HIATUS, Græco nomine DIALOEPE, dicitur, haud temere in versu admittendus est. Rarissimè autem fit, si vocalis præcedens sit brevis : ut in hoc ejusd.

Et verâ incessu patuit Dea. Ille ubi matrem.

NOT. 2. Vocales longæ & diphthongi, quando non eliduntur, fiunt communes.

Breves redduntur : ut in his Virgilii.

Insulæ Ionio in magno, quas dira Celæno.

Credimus ? an, qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Victor apud rapidum Simœnta sub Illo alto.

Longæ manent, ut in istis ejusdem ;

Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur.

Amphion Dirceus in Aëtæo Aracyntho.

Lamentis gemituque & femineo ululatu.

Interdum eodem in versu & brevis & longæ occurrit exemplum, ut Id.

Ter sunt conati imponere Pelio ossam. Et,

Glaucos, & Panopæa, & Ino Melicertæ.

ECTHLIPSIS.

ECTHLIPSIS est, cum *M* finale cum præcedenti vocali eliditur, propter sequentem vocalem : ut,

Leniter ex merito quicquid patiare ferendum est. Ovid.

O curas hominum ! & quantum est in rebus inane ? Pers.

Ubi ferendum, hominum, quantum, *m* cum prævia vocali, propter vocales in vocum sequentium initiis consistentes, deperdunt, hoc modo :

Leniter ex merito quicquid patiare ferend' est.

O curas homin', & quant' est in rebus inane !

NOT. 1. Prisci *M* literam cum vocali interdum servabant : ut,

Corporum officium est quoniam premere omnia deorsum. Lucr.

NOT. 2. Olim etiam per Ecthlipsin elidebatur *S* : ut,

*Vicinus è socii, & magnam pugnâvimus pugnam. Enn.
Tum laterali dolor, certissimu' nunciu' mortis. Lucil.*

NOT. 3. Utraque & Synalœpha & Ecthlipsis etiam invenitur in extrema versûs syllaba; ubi elisio fit à vocali versûs sequentis: ut,
*Sternitur infelix alieno vulnere, cœlumque
Adspicit, & dulces moriens reminiscitur Argos. Virg. Et,
Jamque iter emensi, turres ac tecta Latinorum
Ardua cernebant juvenes, murosque subibant. Id.*

Tales versus ideo hypermetri dicuntur, quod post legitimum pedum numerum restet syllaba, ad principium sequentis versûs deferenda, hoc modo, qu' *Adspicit, & r' Ardua,*

Alia de SYNALOEPHA & ECTHLIPSI observationes.

1. Mollius incidunt hæc Figuræ in syllabam longam: ut,
*Tum quoque nil fecit, nisi quod facere ipse cœgi. Ovid.
Postquam introgressi, & coram data copia fundi. Virg.*
Sed durius longa incidit in brevem: ut in hoc Catulli;
Troja nefas! commune sepulchrum Europæ Asiæque.
2. Synalœpha suavitatem habet singularem, si in eadem vocali fiat: ut,
*Ille ego qui quondam gracili modulatus avenâ. Virg.
Ergo omnis longo solvit se Teucria luctu. Id.*
3. Cavendum, ne quod ex collisione resultat, horridius atque asperius sonet: ut,
*Quis me uno vivit felicior, aut magis est me. Catull.
Quod quoniam ita sit, nolim statuas me mente malignâ. Id.*
4. Nec crebræ debent esse elisiones, nec temere plures quàm duæ in uno versu, præcipuè Elegiaco: quod genus laudatur, cum molliter in aures inluit. Uti contra Heroico plures Synalœphæ gravitatem interdum ac majestatem conciliant: imò gratiam alicubi & suavitatem: ut in hoc Virg.
Phyllida amo ante alias: nam me discedere fœvit.
At horrorem contra incutit: ut cum idem de Polyphemo ait,
Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.
Et alibi;
Tela inter media, atque horrentes Marte Latinos.
5. Nec temere initio versûs facienda elisio: ut, Hor.
Nam ut serulâ cadas meritum majora subire.
Quamquam Virgilius non sine ratione ac venustate id fecerit: ut,
Si ad vitulam spectes, nihil est quod pocula laudes.
6. Durius quoque elisio fit initio sexti pedis heroici: ut in his,
*Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus. Juv.
Numquid de Dacis audisti? nil equidem, ut tu. Hor.*
7. Item post penthemimerem pentametri: ut in illo Propertii,
Herculis, Antæique, Hesperidumque comes.
8. Heroicus durius ferè elisionem patitur extremo quinti pedis: ut in hoc Catulli,
Difficile est longum subito deponere amorem.
9. Item postremo dactylo pentametri, nisi id magno cum judicio fiat: ut in hoc Ovid.

Quadrifugos cernes sæpe resistere equos.

De SYNÆRESI & DIÆRESI.

Syllaba de binis conflata *Synæresis* esto.
 Distrahit in geminas resoluta *Diæresis* unam.

SYNÆRESIS.

SYNÆRESIS est duarum syllabarum ejusdem vocis in unam confusio.

Ejus species sunt duæ, *Synæresis* propriè dicta, & *Synecphonesis*.
 SYNÆRESIS propriè dicta est, in qua duæ vocales manentes in
 diphthongum coalescunt, ex. gr. æ in æ: ut, *Phæthon* pro *Phaë-*
ton; ei in ei, ut in genitivis *Thesei*, *Orphei*, *Persei*, dissyllabis *A-*
lei, *Ulysssei*, *Oilei*, trissyllabis. Sic oi in proinde dissyllabo; ui
 huic, cui, monosyllabis, &c.

Cum te flagranti dejectum fulmine *Phæthon*. Varro.

Natus amor *Phædræ*, nota est injuria *Thesei*. Ovid.

Proinde tona eloquio, solitum tibi. — Virg.

Filius huic contrà, torquet qui sidera mundi. Id.

SYNECPHONESIS (alio nomine EPISYNALOEPE, & SYNIZESIS)
 cum ex duabus in eadem voce vocalibus, altera pronunciando
 orbetur seu eliditur: ut in *aureâ*, *Junio*, dissyllabis; quoad, mo-
 nollabo.

Aurêâ percussum virgâ, versumque venenis. Virg.

Nos miranda quidem, sed nuper Consule *Junio*. Juv.

Hæredes voluit; quoad vixit, creditur ingens. Hor.

Præcipuè autem per *Synecphonesin* elidi solent E & I.

Et E quidem (1.) Ante a: ut in *mea*, *ea*, monosyllabis, apud Comicos;
antehac, eadè, dissyllabis; *anteambulo*, *alvearia*, tetrasyllabis.

Quod si fortè fuisse antehac eadem omnia credas. Lucr.

Unâ eadèque viâ sanguisque animusque feruntur. Virg.

Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo Regis. Mart.

Seu lento fuerint alvearia vimine texta. Virg.

(2.) Ante aliud e: ut in *deest* monosyllabo, *deero*, *deerit*, *prehendo*, *ve-*
latus, dissyllabis.

Vilis amicorum est *anona*, bonis ubi quid *deest*. Hor.

Divitis uber agri, *Troiae* opulèntia *deerit*. Virg.

Prædare quæ possis oculorum lumine aperto. Lucr.

Vehemens & liquidus puroque simillimus amni. Hor.

(3.) Ante i: ut in *dein*, *dehinc*, monosyllabis; *deinde*, *deinceps*, *aureis*, *fer-*
ri, *anteit*, dissyllabis; *anteire*, *anteactus*, trissyllabis.

Dein clamore pari concurritur, & vice teli. Juv.

Deinde torus junxit, nunc ipsa pericula jungunt. Ovid.

Ferreique *Eumenidum* thalami, & discordia demens. Virg.

Te semper anteit dira necessitas. Alcaic. Hor.

ergo anteire metus, juvenemque extinguere pergit. Flacc.

Nam si grata fuit tibi *visita* antea facta priorque. Lucr.

(4.) Ante

- (4.) Ante o: ut in *meo, eo*, monosyllabis, apud Comicos; eodem, *coſtae* alveo, *ſeorſum*, *deorſum*, diſſyllabis; *Euriſtbeo*, *graveolens*, triſyllabis. Uno eodemque igni, ſic noſtro *Daphnis amore*. Virg. Eoſdem habuit ſecum, quibus eſt elata, capillos. Prop. Cùm reſluit campis, & jam ſe condidit alveo. Virg. Nam per aquas quæcunque cadunt atque aëra deorſum. Lucr. Et ſeorſum varios rerum ſentire colores. Id. Rege ſub *Euriſtbeo*, ſatis *Junonis iniquæ*. Virg. Inde ubi venère ad fauces *graveolentis Averni*. Id.

(5.) Ante u: ut in *meus, meum, eum*, quæ rurſum Comicis monosyllaba.

II. I ſimiliter abſorbetur, (1.) Ante, a: ut in omnia diſſyllabo, *vindemiæ ſemianimis*, tetraſyllabis.

Bis patriæ cecidère manus, quin protinus omnia. Virg. Vindemiator & inviſtus, cui ſæpe viator. Hor. Cedit ſemianimis Rutulorum calcibus arva. Virg.

(2.) Ante e: ut in *vietus*, diſſyllabo, *ſemicrmis*, triſyllabo. Quis ſudor vietis, & quàm malus undique membris. Hor. Semicrmemque manum ſternendam objecerat hoſti. Sil.

(3.) Ante aliud i: ut in *dii, diis, ii, iis*, monosyllabis; iidem, diſſyllabis; *denariis*, triſyllabo. Di meliora velint: quanquam non iſta precanda. Ovid. Pracipitatur aquis, & aquis nox ſurgit ab iſdem. Id. Denariis tamen hoc non emo, Baſſe, tribus. Mart.

(4.) Ante o: ut in *ſemibomo, fluviorum*, triſyllabis. Semihominis Caci facies quam dira tenebat. Virg. Fluviorum rex *Eridanus*, camposque per omnes. Id.

(5.) Ante u: ut in *totius*, diſſyllabo; *promontorium*, tetraſyllabo. Magnanimosque duces, totiusque ex ordine gentis. Virg. Inde legit *Capreas*, *promontoriumque Minervæ*. Ovid.

III. O interdum ante aliud o abſorptum invenitur: ut *coboneſto*, triſyllabo ap. Attium, *cooluerint, cooperiunt*, tetraſyllabis, ap. Lucr. ii. 1060, vi. 490.

IV. U ante alias vocales nonnunquam eliditur: ut in *tua, ſua, tuo, ſuo*, monosyllabis apud Comicos; *ſuapte, patruï*, diſſyllabis; *duellica*, triſyllabo. Quanquam in his u eodem modo quo in *ſuadco, ſuctus*, & in Angli

Umo Uwell, &c. pronuncianda videatur.

Et ſimili ratione animalia *ſuapte* vogari. Lucr. Noſturnique canum gemitus, & limina patruï. Stat. Lanigera pecudes, & equorum *duellica* proles.

¶ Ad *Synecphoneſin* quoque refertur, cùm, vocalibus i & a conſonantes jod & van mutatis, duæ ſyllabæ in unam contrahuntur ut in *genva, tenvis*, diſſyllabis; *arjetat, tenvia, abjete*, triſyllabis; *parjetibus, Næſidjenus*, tetraſyllabis; pro *genva, nvis, arietat*, &c.

Propterea quia corpus aquæ naturaque *tenvis*. Lucr. *Genva* labant, gelido concrevit frigore ſanguis. Virg. *Arjetat* in portas, & duros objice poſtes. Id. *Velleraque* ut foliis depeſcant *tenvia Seres*. Id. *Ædiſcant, ſectæque* intexunt *abjete coſtas*. Id.

Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est. Hor.

Parjetibusque premunt arctis, & quatuor addunt. Virg.

Ut Nasidjeni iuvit te cæna beati. Hor.

NOT. 1. Nonnunquam Synalæpha & Synecphonesis concurrunt: ut in hoc Virg.

Uno eodemque tulit partu, paribusque revinxit

Serpentem spiris.——Scande, Un' o-demque tu-lit.

NOT. 2. In his vocibus, Huic, cui, Dii, Diis, iidem, iisdem, dein, deinde, proinde, deest, deeram, deessem, decro, deesse, anteambulo, anteit, antehac semibomo, semianimis, & paucis aliis, syllabarum contractio, quam divisio, apud optimos Poëtas frequentior est.

¶ Differt Crasis à Synæresi & Synecphonesi, quod hæ propriè in carmine, illa etiam in prosa locum habeat.

DIÆRESIS.

DIÆRESIS (quæ & DIALYSIS dicitur) est unius syllabæ in duas solutio.

Ea tripliciter fit:

I. Cum diphthongus in duas syllabas distrahitur: ut *aulai*, *auræ*, pro *aulæ*, *auræ*; *Orpheüs*, *Perseüs*, *Troïæ*, trisyllaba; *Naiæ*, *Harpyias*, tetrasyllaba.

Aulai in medio libabant pocula *Bacchi*. Virg.

Et finitur in Andromeda quam Perseüs armis. Manil.

Misit infestos Troïæ ruinis. Sapphic. Senec.

Ægle Naiadum pulcherrima, jamque videnti. Virg.

Circumsistentes reppulit Harpyias. Pentam. Rutil.

II. Cum consonantes *jod* & *vau* in vocales *i* & *u* resolvuntur: in *siliæ*, *soliit*, trisyllabis; pro *silvæ*, *solvit*; *subiecta*, tetrasyllabo, pro *subjecta*.

Aurarum & siliæ metu. Glycon. Hor.

Quod zonam soliit diu ligatam. Phaleuc. Catull.

Si qua ferventi subiecta Cancro est. Sapphic. Senec.

¶ Hæc figura in compositis verborum *solvo* & *volvo* in primis frequentis: ut,

Stamina non ulli dissolvienda Deo.

Debuerant fusos evoluisse suos.

{ pentam. } Tib.

{ Ovid.

III. Cum *u*, quæ alioquin post *g*, *q* & *s* evanescit, à sequente tali divulsa plenè exprimitur: ut in *aquæ*, *süetus*, *süasit*, *Süe-*, trisyllabis; *relangüit*, *reliquas*, tetrasyllabis.

Quæ calidum faciunt aquæ tactum atque vaporem. Lucr.

Cum mihi non tantum furesque feræque süetæ. Hor.

Atque alios alii inident, Veneremque süadent. Lucr.

Fundat ab extremo flavos Aquilone Süevos. Lucan.

Imposito fratri moribunda relangüit ore. Ovid.

Reliquas tamen esse vias in mente patenteis. Lucr.

De SYSTOLE & DIASTOLE.

4. *Systola* præcipitat vocales ritè trahendas.
Protrahit huic adversa *Diaſtola* corripiendas.

SYSTOLE.

SYSTOLE est syllabæ alioquin longæ correptio. Sic Poëta primam nonnunquam in *Orion* corripuit : ut,

Cum subito affurgens fluctu nimbosus Orion. Virg.
quamvis Græcis Ὠρίων per ω magnum scribatur, ac propterea etiam syllabam naturâ habeat longam : ut,

Sævus ubi Orion hybernis conditur undis. Id.

Eadem ratione videtur Horatius posteriorem in *palus* corripuisse.
Regis opus : sterilisve diu palus, aptaque remis.

Aliis enim omnibus ea syllaba producit. Virg.

Limosoque palus obducat pascua junco, &c.

Huc refer & cum syllaba positione longa, alterâ consonante extimâ, sit brevis : ut, *obiciſ*, pro *objiciſ* ; *adicit*, pro *adjicit*.

Cur obiciſ Magnò tumultum, manesque vagantes. Lucan.

Si quid nostra tuis adicit vexatio rebus. Mart.

DIASTOLE.

DIASTOLE (quæ & ECTASIS vocatur) est syllabæ alioquin brevius productio : ut, *Priamides*, *Arabia*, primâ longâ ; *Macedonia* longâ secundâ.

Atque hic Priamides : Nihil è tibi, amice, relictum. Virg.

Et domus intactæ te tremit Arabia. Propert.

Qui clypeo, galeæque, Macedoniæque sarissâ. Ovid.

Primam autem in *Priamides* & *Arabia* naturâ brevem esse ostendunt eorum primitiva, *Priamus* & *Arabs*, quibus hæc syllaba semper corripitur. *Macedonia* quoque secundam corripere docet *Macedo*, cui semper brevis penultima est.

Huc pertinet & cum syllaba brevis geminatione consonantis fit longa : ut in *reſſigio*, *reſſiquiæ*, *repperit*, *reppulit*, *rettulit*, & similibus cum *re* compositis ; pro *religio*, *reliquiæ*, &c.

Tantum reſſigio potuit suadere malorum. Lucr.

Troas reliquias Danaûm, atque immitis Achillei. Virg.

Et res heredem repperit illa suum, &c. Ovid.

Sic *Porsenna*, n geminâtâ : ut,

Nec non Tarquinius eſectum Porsenna jubebat. Virg.

Aliter enim penultimâ brevî est : ut,

Cernitur effugiens ardentem Porsena dextram. Sil.

De SYSTOLE & DIASTOLE Observationes.

Systoles & Diastoles usus, siue debita syllabarum quantitatis mutatio, dupliciter fit: Vel 1. *Ex necessitate metrica.* Vel 2. *Ex licentia poetica.*

- I. NECESSITATE METRICA à recta syllabarum quantitate receditur, cum ejus quo utimur carminis genus vocem non recipit genuinam ipsius quantitate retentam. Tum enim, si non suppetat vox alia æquè elegans aut ad significandum apta, necessitate metri cogimur mutare syllabæ quantitatem, potius quàm obscuram aut frigidam circumlocutione uti.

Inter casus autem necessitatis metricæ, duo sunt præcipui:

1. Cum plures quàm duæ breves concurrunt, maximè in hexametro & pentametro, tunc enim ex his aliqua produci potest. Prima: ut in *Arabius, Asiaticus, Italia, Philosophus, Polydamas, Priamides, pugilibus, Sicelides, &c.* Secunda: ut in *Cancula, cuniculus, cuticula, febricula, Lemuria, Theophilus, &c.* Tertia: ut in *Bonifacius, Hilarion, Macedonia, &c.*

2. Cum syllaba ex se brevis inter duas longas inclusa, versum ingredi nequit, nisi producat: ut secunda in *delibutus, imbecillus, matricida, parricida, vaticanus, &c.*

- II. LICENTIA POETICA est, cum à debita syllabæ mensura absque necessitate receditur. Huic tribuenda est correptio penultimæ genitivorum *unius, illius, & similium*: item productio ejusdem syllabæ in *tenebra, volucris, locuples.* Ut alia usu observanda omittam.

NOT. 1. Major hæc longè apud Græcos, quàm apud Latinos, licentia est.

NOT. 2. Summè hic circumspèctione & modestià opus, & inventis potius quàm inveniendis (ut monet Servius) utendum.

APPENDIX.

prædictis Figuris adjungi possunt ex quæ dictionis appellantur; *Prosthesis, Epenthesis, Paragoge, Aphæresis, Syncope, Apocope, Antithesis & Metathesis*, de quibus in prima parte pag. 127 & 128 egimus. Hæ enim tam Prosthesis quàm Etymologiæ sunt communes; pleræque etiam in illa quàm hac usitatiores.

PROSTHESIS: ut *eduram* pro *duram* ap. Virg. Geor. iv. 145.

EPENTHESIS: ut, *Mavors, navita, Timolus, alituum*; pro *Mars, nauta, Tmolus, alitum.*

PARAGOGES: ut, *avellier, curarier, dicier, &c.* pro *avelli, curari, dici.*

APHÆRESIS: ut, *tenderant*, pro *tetenderant*, ap. Senec. Herc. fur. v. 538. Sic *brevist, opust, similist*, ap. Plautum; pro *brevis est, opus est, similis est, mutilato verbo est.*

SYNCOPE: ut, *oraculum, vinculum, calda, valdius, aspris, repostus, extinxem, surrexe, &c.* pro *oraculum, vinculum, calida, validius, asperis, repostus, extinxissem, surrexisse.*

APOCOPE: ut, *Antonî, Patavî, tugurî*; pro *Antonii, Patavii, tugurii, &c.*

ANTITHESIS: ut, *olli, ollis*; pro *illi, illis.*

METATHESIS: ut, *pistris*; pro *pristis.*

His addi possunt *Anastrophe & Tmesis*, metri plerumque gratiâ adhibitæ.

ANASTROPHE: ut, *dare circum*, ap. Virg. Æn. ii. 792. erit *super*, ap. Ovid. Fast. v. 600. *facit are*, ap. Lucr. vi. 692. pro *circumdare, supererit, arefacit.* Sic, Virg. Jovis cum fulmina contra, &c. Id. Transira per & remos, &c.

TMESIS: ut, Virg. *Que mecumque vocant terra.* Id. *Super tibi erunt.* Lucr. *Dum re non sit tamen aspe*; pro *quæcumque, supererunt, reapse.* Cre-

bra est eidem Lucretio interpositio copulativæ quæ: ut, conque globata
conque gregantur, disque-sipatis, inque-gregescunt, perque-plicatis, praterque-
feruntur, proque-voluta, seque-gregari, rareque-facit, &c.

De CARMINE, variisque CARMINUM GENERIBUS.

CARMEN est concinna versuum in unum systema congeries. Differunt igitur *carmen* & *versus*, ut totum & pars. *Carminis* enim appellatio toti poemati convenit; *Versus* autem suas partes sive lineæ carmen constituentes.

Carminum genera magis usitata sunt, *Hexametrum*, *Pentametrum*, *Asclepiadæum*, *Glyconium*, *Sapphicum*, *Adonium*, *Phaleucium*, *Phreocratum*, *Iambicum*, *Scæzon*, *Anacreonteum*, *Trochaicum*, *Anapesticum*: quibus addi potest carmen quod *Horatianum* appellatur.

Carmen HEXAMETRUM.

5. Hexametrum carmen pedibus sex constat: eorum Dactylus est quintus; sextam sibi vult regionem Spondeus: reliquisque locis consistit utervis. Quinto etiam admisit rerum gravitas Spondeum.

Carmen HEXAMETRUM, sive HEROICUM, constat sex pedibus quorum quintus est Dactylus, sextus Spondeus: quatuor verò pedes indiscriminatim sunt vel Dactylus, vel Spondeus: ut,

Aut prodesse volunt, aut delectare Poëtæ. Hor.

Tu nihil invitâ dicas faciasve Minervâ. Id.

Intonsi crines longâ cervice fluebant. Tibull.

Qui versus sic scanduntur:

1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>Aut pro-</i>	<i>desse vo-</i>	<i>lunt aut</i>	<i>dele-</i>	<i>ctare Po-</i>	<i>ëtæ.</i>
<i>Tu nihil</i>	<i>invi-</i>	<i>tâ di-</i>	<i>cas faci-</i>	<i>asve Mi-</i>	<i>nered.</i>
<i>Inton-</i>	<i>si cri-</i>	<i>nes lon-</i>	<i>gâ cer-</i>	<i>vice flu-</i>	<i>ebant.</i>

Interdum quintâ regione ponitur Spondeus; unde & versus Sædiciacus dicitur: quando sciz. vel rei alicujus gravitas atque amplitudo, vel tarditas, vel ingens mœror, vel simile quid, declaratur: ut,

Cara Deûm soboles, magnum Jovis incrementum. Virg.

Proximus huic, longo sed proximus intervallo. Id.

Constitit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit. Id.

Hic versus in quarta ferè sede Dactylum habet; sæpiusque finit voce tetrasyllabâ: ut in exemplis allatis videre est:

Interdum tamen aliter invenimus: ut in his Virg.

Aut leves œreas lento ducunt argento.

Saxa per, & scopulos, & depressas convalles.

Cum sociis, natoque, penatibus & magnis Dîs.

Not. 1. Vulgò docent in versu hexametro alios nonnunquam, præter Dactylum & Spondeum, pedes reperiri: ut Proceleusmaticum in hoc Virg.

Hærent parietibus scæla, postesque sub ipsos.

Et Anapæstum in hoc ejusdem.

Fluviorum Rex Eridanus, camposque per omnes.

Verum in his, parietibus quatuor syllabarum est, fluviorum trium, per Synecphonefin, ut supra docuimus, p. 142.

Not. 2. Quidam volunt & Tribrachyn, Iambum & Trochæum in hexametro interdum locum habere: ut in his Virg.

Olli serva datur, operum haud ignara Minerva.

Desine plura puer, & quod nunc instat agamus.

Ferte citi flammæ, date tela, scandite muros.

Atqui in duobus prioribus, ultima in datur & puer, alioquin brevis, vi cæsura fit longa: ut supra ostensum, pag. 137. In postremo exemplo tela posteriorem habet productam, propter duarum consonantium, licet in diversa voce, accessum.

Not. 3. Dactylum denique postremâ nonnunquam sede collocari quidam existimant: ut in his ejusd.

Inseritur verò ex fatu nucis arbutus horrida.

Et steriles platani. —

Nec tantùm Rhodope mirantur & Ismarus Orphea.

Sed in prioris versûs fine legendum horri; syllaba autem da cum sequentis versûs initio per Synalæphen jungenda est, hoc modo: *arbutus | horri- | d' Et steri- | les plata- | ni, &c.* In altero autem exemplo, *Orphea*, in duas syllabas contractum proferendum est.

De Carmine HEXAMETRO Observationes.

1. Hexametris venustatem conciliat Dactylorum & Spondeorum vicissitudo: ut,

Ludere quæ vellem calamo permisit agresti. Virg.

Pinguis & ingrata premeretur caseus urbi. Id.

2. Extra hanc pedum alternationem, suavius serè sonant quæ Dactylis quàm quæ Spondeis abundant, ut,

Tityre, tu patula recubans sub tegmine fagi. Virg.

Adspicis ut veniant ad cænâda tecta columbæ. Ovid.

3. Gratiора sunt illa in quibus plures sunt Cæsurae, sive pedes non ex integris sed intersectis vocibus constantes: ut,

Romanos rerum dominos gentemque tegatam. Virg.

Infandum, Regina, jubes renovare dolorem. Id.

Infelix Priamus furtim mandârat alendum. Id.

4. Ut fastidio tamen occurratur, & cæsurae & pedum adhibenda varietas: ut, Virg.

Vertitur interea cælum, & ruit Oceano nox.

Involvens umbrâ magnâ terramque polumque,

Myrmidonumque dolos: fusi per mœnia Teucri

Conticuere: sopor fessos completitur artus.

5. Magnæ virtutis est, si versus ita rebus accommodentur, ut pro reum diversitate, nunc Spondei, nunc Dactyli præferantur. Ita multis Spondeis malleorum tractandorum difficultas, & fabrorum inde tarditas egregiè depingitur hoc versu Virgilii,

Illi inter sese magnâ vi brachia tollunt.

Latini gravitas & constantia, isto ejusd.

Olli sedato respondit corde Latinus.

Cunctatio Fabii reipublicæ Romanæ salutaris, illo Æn. vi.

Unus qui nobis cunctando restituit rem.

Contrâ, incitatus equi cursus multis Dactylis ita repræsentatur, Æn. viii.

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.

Rapidus item columbæ volatus sic, Æn. v.

Radit iter liquidum, celeres neque commovet alas.

Sic effrenis ventorum & tempestatis impetus aliquoties continuatis initio duobus Dactylis exhibetur, Æn. i.

Quâ data porta ruunt. ———

Incubere mari, ———

Unâ Eurûsq; Notûsq; ruunt, ———

Intonuere poli. ———

II. Contrâ, in hoc genere versuum, duriores censentur;

1. Qui desinunt in vocem monosyllabam: ut,

Prælia rubricâ picta aut carbone; velut si. Hor.

Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, & Id.

Exc. 1. Si præcedat altera monosyllaba: ut,

Principibus placuisse viris, non ultima laus est. Hor.

Ne qua meis esto dictis mora. Juppiter hoc stat. Virg.

Exc. 2. Si particularis quædam gratia versui inde accedat: ut,

————— Procumbit humi bos. Virg.

————— Et mole sua stat. Id.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Hor.

2. Qui pluribus vocibus dissyllabis terminantur: ut,

Insano posuere; velut silvis ubi passim. Hor.

Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus. Tibull.

3. Qui voce plurium quàm trium syllabarum finiuntur: ut,

Augescent alia gentes, alia minuuntur. Lucr.

Quisquis luxuriâ, tristive superstitione. Hor.

Exc. 1. Si versus Spondiacus sit, de quo supra.

Exc. 2. Si nomen sit proprium: ut,

Amphion Dircaus in Actæo Aracyntho. Virg.

Hirtacida ante omnes exit locus Hippocoontis. Id.

Quarum quæ formâ pulcherrima Deiopeiam. Id.

Exc. 3. Si singulari affectui exprimendo inserviat, vel aliter naturæ quædam venustas hoc in loco voci insit: ut,

Per connubia nostra, per inceptos hymenæos. Virg.

Seu mollis viola, seu languentis hyacinthi. Id.

Sed versus ejusmodi, quia singulare judicium desiderant, Poëtarum lectione melius discuntur.

4. In quibus nulla vel rara cæsura est: ut,

Romæ mœnia terruit impiger Hannibal armis. Enn.

Has res ad te scriptas, Luci, misimus, Æli. Lucil.

Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum. Hor.

Poste recumbite, vestraque pectora pellite tonsis. Enn.

5. In quibus nimis crebræ aut asperæ sunt elisiones: ut,

Primum nam inquiram, quid sit furere hoc: si erit in te. Hor.

Illam ancillam ego amo ante alias, atque ipsi ero amandus.

6. Vitandi denique sunt Rithmi, seu versus Leonini: etsi nec Poëta principes eos semper effugerint: ut,

Trajiçit. I verbis virtutem illude superbis. Virg.

*Si Troja fatis aliquid restare putatis. Ovid.
Ipse ego librorum video delicta meorum. Id.*

Carmen PENTAMETRUM.

6. Pentametrum vult quinque pedes : pes tertius esto
Semper Spondeus, quartus quintusque Anapæstus :
In reliquis spondeus erit, vel Dactylus, ut vis.

Sic alii scandunt : Pes primus, sive secundus,
Dactylus aut Spondeus erit : cæsura subibit
Longa : locos reliquos geminus mox Dactylus im-
plet :

Altera subsequitur metrum cæsura coronans.

Carmen PENTAMETRUM quinque habet pedes, quorum duo
primi promiscuè sunt Dactyli vel Spondei, tertius semper Spondeus,
quartus & quintus Anapæstus : ut,

Naturæ sequitur semina quisque suæ. Propert.

Carmenibus viues tempus in omne meis. Ovid.

Qui versus sic metiendi sunt,

1.	2.	3.	4.	5.
Natu-	ræ sequi-	tur se-	mina quis-	que suæ.
Carmini-	bus vi-	ves tem-	pus in o-	mne meis.

Alii, & frequentius, sic metiri solent : Versu nimirum in duo
hemistichia diviso, priore duobus locis vel Dactylum vel Sponde-
m sine discrimine statuunt, unâ cum cæsura, ceu syllaba longa :
posteriore autem duos Dactylos, cum altera cæsura, seu syllaba
communi, hoc modo :

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.	$\frac{1}{2}$
Natu-	ræ sequi-	tur	semina	quisque su-	æ.
Carmini-	bus vi-	ves	tempus in	omne me-	is.

Versus pentameter hexametro subjunctus carmen Elegiacum con-
stituit : sic dictum ab $\epsilon\lambda\epsilon\gamma\omicron$, i. e. *lamentatio*, quia primùm adhi-
eri solitum sit lamentationi funebri : unde (quod & exempli loco
illud Ovidii,

Flebilis indignos, Elegæia, solve capillos.

Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit !

De PENTAMETRO & ELEGIACO Observationes.

1. In pentametro prius hemistichium integrâ voce finiendum est, ut,
cæsura penthemimeris locum habeat : nam vitiosum est quod cæ-
sura caret : ut,

Hæc quoque nostra sententia mentis erit. Diomed.

2. Durè fit in penthemimeri elisio : ut in his Catulli,
Mi misero crispuisti omnia nostra bona.
Illam affligit odore, iste perit podagra.
Troja virum & virtutum omnium acerba cinis.
 Quos versus præterea duriores reddunt in aliis pedibus Synalæphæ vel
 Ecthlipfes : maximè in illo ejusdem,
Quam modò qui me unum atque unicum amicum habuit.
3. Neutrum hemistichium aptè monosyllabo terminatur : ut in his Catulli,
O di, reddite mi hoc pro pietate mea.
Aut facere, hac à te distaque fastaque sunt.
 Si tamen alterum monosyllabum antecedit, aut à voce præcedente eli-
 datur, in vitio non est : ut in his Ovidii,
Magna tamen spes est in bonitate Dei.
Pramia si studio consequar ista, sat est.
In vitis oculis litera lecta tua est.
4. Pentameter optimè clauditur voce dissyllabà : quales plerique Ovidii-
 ani. Interdum & tetrasyllabà vel pentasyllabà : ut,
Maxima de nibilo nascitur historia. Propert.
Pomaque non notis legit ab arboribus. Tibull.
Lis est cum forma magna pulchritia. Ovid.
Contactum nullis ante cupidinibus. Propert.
 Rariùs trisyllabà : ut,
Et caput impositis pressit amor pedibus. Propert.
Quolibet ut saltem rure frui liceat. Id.
5. Leonini quoque, ut in hexametro, hic vitandi : quales illi Ovidii,
Quarebant flavos per nemus omne favos.
Hoc mihi quod prodest, si tibi, lector, obest.
 Si tamen non nisi postremæ utriusque hemistichii syllabæ consonent,
 tantum abest ut id pro vitioso habeatur, ut non parum quoque gra-
 tiæ versui inde accedat : ut,
Huc odes, & nitidas casside solve comas. Ovid.
Fulmineo celeres dissipat ore canes. Id.
Flaminis ad liquidas forte sedemus aquas. Buchan.
 Idemque de hexametris ejusmodi censendum : ut,
Quamvis multa meis exiret victima septis. Virg.
Primus Idumeas referam tibi, Mantua, palmas. Id.
Dum petit infirmis nimium sublimia penais
Icarus, Icarus nomina fecit aquis. Ovid.
6. In Elegiacis hexametri leniùs fluere debent, quàm cum soli ponuntur.
7. Solet unumquodque distichon absolvere sententiam, aut saltem in eodè
 desinere. At omninò rarum est, nec facile imitandum, ut commata
 ejusdem vox una ad præcedens, altera ad sequens distichon pertinet.

Carmen ASCLEPIADÆUM.

7. Vult Asclepiadis carmen Spondeon habere
 Principio : binos hinc rite capit Choriambos :
 Pyrrhichius sequitur, quo non velocior ullus.

Vel sic : Spondeus sit primus, Dactylus alter :
 Syllaba longa subit ; post Dactylus ordine duplex.

Carmen ASCLEPIADÆUM quatuor constat pedibus, Spondeo sciz. duobus Choriambis, & Pyrrhichio :

1. | 2. | 3. | 4.
Mæce- | nas atavis | edite re- | gibus. Hor.

Alii sic metiuntur, ut primo loco habeat Spondeum, secundo Dactylum, cum cæsura seu syllaba longa, tertio & quarto Dactylum, hoc modo :

1. | 2. | $\frac{1}{2}$ | 3. | 4.
Mæce- | nas ata- | vis | edite | regibus.

Not. in hoc genere :

1. Pedes singuli singulis vocibus venustè absolvuntur : ut,

Quassas, indocilis pauperiem pati. Hor.

Magnum pauperies opprobrium, jubet. Id.

2. Vitiosè primus Choriambus vel cæsura vocem mediam dirimit : ut, in hoc Horat.

Non incendia Carthaginis impie.

Nisi Ethlipsis ibi vel Synalœpha locum habeat : ut,

Exegi monumentum ære perennius. Hor.

Auditam moderare arboribus fidem. Id.

Vel sit vox composita : ut in illo ejusd.

Dum flagrantia detorquet ad oscula.

Sed & hæc duriuscula sunt, nec temerè imitanda.

Carmen GLYCONIUM.

8. Carmen amat trinis pedibus constare Glyconis :

Primaque Spondeo data sedes, ultima cessit

Pyrrhichio, mediumque locum Choriambus habebit.

Vel sic : Spondeo præeunte Glyconia constant

Carmina : tum duplicem sedem sibi Dactylus optat.

Carmen GLYCONIUM tres habet pedes, Spondeum, Choriambum, & Pyrrhichium : ut,

1. | 2. | 3.
Mens re- | gnum bona pos- | sidet. Senec.

Alii per Spondeum & duos Dactylos metiuntur, hoc modo :

Mens re- | gnum bona | possidet.

Not. Catullus primâ sede admisit Iambum : ut,

Puelle & pueri integri.

Item Trochæum : ut,

Magna progenies Jovis.

Carmen SAPPHICUM & ADONIUM.

9. Sapphica plectra movens tribuat loca prima Trochæo ;

Spondeo

Spondeo cedant loca proxima : tertius esto
 Dactylus : hunc subeat duplex in fine Trochæus.
 Singula post ternos subdantur Adonia versus :
 In quæis Spondeum præit unum Dactylus unus.

Carmen SAPPHICUM quinque pedes recipit : primo, sciz. loco Trochæum, secundo Spondeum, tertio Dactylum, quarto & quinto Trochæum. Post ternos quosque versus subicitur ut plurimum versus ADONIUS, ex Dactylo & Spondeo constans, hoc modo :

1.	2.	3.	4.	5.
Aure-	am quis-	quis medi-	ocri-	tatem
Dili-	git tu-	tus caret	abso-	leti.
Sordi-	bus te-	cti caret	invi-	denda.

1.	2.
Sobrius	auld.

NOT. 1. Sapphicos commendat cæsura penthemimeris : quâ qui caret minus grati versus sunt : ut,

Cæcines majore poëta plectro. Hor.

Phæbe silvarumque potens Diana. Id.

2. Catullus secundâ sede interdum admittit Trochæum : ut,

Pauca nunciate mea puella.

3. Seneca etiam eâdem Dactylum recipit : ut,

Quæque ad Hesperias jacet ora metas. Et,

Sumere innumeras solitum figuras.

Quorum neuter temere imitandus.

4. Reperiuntur & hic versus hypermetri, quorum ultima vocalis, propter vocalem sequentem versum inchoantem, eliditur : quales hi ap. Horat.

Plorat, & vires, animumque, moresque

Aureos educit in astra, nigroque

Invidet orco.

5. Durius aliquando prima vocis syllaba ad præcedentem versum, reliquæ ad sequentem referuntur : ut, Horat.

Grosphæ, non gemmis, neque purpurâ ve-

-nale, nec auro. Item,

Labitur ripâ, Jove non probante, u-

-xorius amnis.

Carmen PHALEUCIUM.

10. Cùm facies carmen quod adinvenisse Phaleucus Dicitur, in prima Spondeus erit regione :
 Dactylus inde datur ; triplicem cui jungæ Tro-
 chæum,

Carmen

Carmen PHALEUCIUM quinque itidem, ut Sapphicum, pedes habet; primâ nimirum sede Spondeum, secundâ Dactylum, reliquis tribus Trochæum, hoc modo:

1.	2.	3.	4.	5.
Quod sis	esse ve-	lis, ni-	hilque	malis.
Summam	nec metu-	as di-	em, nec	optes. Mart.

NOT. 1. Hoc genus nec cæsuram respuit, nec requirit.

2. Pro Spondeo primo loco non raro apud Catullum est Trochæus vel Iambus: ut,

Gratias tibi maximas Catullus

Agit, pessimus omnium poeta.

3. Idem quoque & secundo loco, pro Dactylo, admisit Spondeum:

ut, *Oramus, si forte non molestum est.* } quod non faciliè imitandum.
Femellas omnes, amice, prendi.

Carmen PHERECRATIUM.

11. Quando Pherecratio vis ludere carmine binos
Inter Spondeos medius tibi Dactylus esto.

Carmen PHERECRATIUM tribus pedibus constat: primo loco Spondeum, secundo Dactylum, tertio Spondeum recipiens: ut,

1.	2.	3.
Nigris	æquora	ventis. Hor.

NOT. Catullus primo loco sæpè adhibet Trochæum: ut,

Prodeas nova nupta.

Boëtius interdum Anapæstum: ut,

Simili surgit ab ortu.

Carmen IAMBICUM.

12. Sive fluant seno pede Iambica, sive quaternò,
In regione pari semper dominatur Iambus:
Dactylus & Spondeus amant in sedibus esse
Imparibus: gaudent Anapæstus, Iambus iisdem:
Absit ab extremo Tribrachys, sit cætera liber.

Carminis IAMBICI duo sunt genera usitatiora, *Dimetrum* & *Trimetrum*.

Dimetrum quatuor pedibus constat, *Trimetrum* sex. Sic autem vocantur, quòd Græci in iis dimetiendis duos pedes conjungant. Latini verò, pro numero pedum simplicium, hoc *Senarium*, illud *Quaternarium* appellant.

Primum, ex puris Iambis hi versus constabant: ut,

U

Syzigie

	I.		II.		III.	
Syzigie						
Regiones	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Dimet.	<i>Inar-</i>	<i>sti æ.</i>	<i>flu-</i>	<i>sius.</i>		Hor.
Trimet.	<i>Sais</i>	<i>& i-</i>	<i>psa Ro-</i>	<i>ma vi-</i>	<i>ribus.</i>	<i>ruit. Id.</i>

Deinde, partim ut difficultas pangendi tolleretur, partim ut gratiores morâ redderentur, locis imparibus, i. e. primo, tertio & quinto, Spondei recepti: ut,

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Dimet.	<i>Forti</i>	<i>seque-</i>	<i>mur pe-</i>	<i>store.</i>		Hor.
Trimet.	<i>Pars sa-</i>	<i>nita-</i>	<i>tis vel-</i>	<i>le sa-</i>	<i>nari</i>	<i>fuit. Sen.</i>

Denique, vice Iambi & Spondei, admissi sunt pedes quidam temporibus iis æquales: hoc est, locis imparibus, etiam Anapæstus, Dactylus, & interdum Tribrachys: locis autem paribus (excepto ultimo, qui solum Iambum postulat) etiam Tribrachys: ut, Hor.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Dim.	<i>Canidi-</i>	<i>a tra-</i>	<i>stavit</i>	<i>dâpes.</i>		
	<i>Vide-</i>	<i>re prope-</i>	<i>rantes</i>	<i>domum.</i>		
	<i>Quò quò</i>	<i>sceler-</i>	<i>sti rui-</i>	<i>tis aut</i>	<i>cur dex-</i>	<i>teris.</i>
Trim.	<i>Prius-</i>	<i>que cæ-</i>	<i>lum si-</i>	<i>det in-</i>	<i>ferius</i>	<i>mari.</i>
	<i>Aliti-</i>	<i>bus at-</i>	<i>que cani-</i>	<i>bus homi-</i>	<i>cid' He-</i>	<i>storem.</i>
	<i>Pavidum</i>	<i>que lepo-</i>	<i>r' aut ad-</i>	<i>venam</i>	<i>laqueo</i>	<i>gruem.</i>

NOT. 1. Excipiendus ab his versus Scazon, de quo mox.

NOT. 2. Comici, quò propius ad orationem pedestrem accedant, etiam pedes eos, quos imparibus locis adhibent alii, usurpant paribus: excepto ultimo, quo semper est Iambus. Eadem licentia Fabulæ Phædræ conscriptæ sunt.

SCAZON, seu CHOLIAMBUS.

13. Turba pedum trimetri placuit Scazontibus oris
Quatuor in primis: pes ordine quintus Iambus
Semper erit: Spondeus amat loca sexta supremus.

SCAZON, seu CHOLIAMBUS, quinto loco semper Iambum habet, sexto verò Spondeum; cæteris omnibus cum Iambico senario congruit: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
<i>Miser</i>	<i>Catul-</i>	<i>le, de-</i>	<i>finas</i>	<i>ine-</i>	<i>ptire.</i>	} Cat.
<i>Fulsè-</i>	<i>re quon-</i>	<i>dam can-</i>	<i>didi</i>	<i>tibi</i>	<i>soles.</i>	
<i>Cur in</i>	<i>thea-</i>	<i>trum Cato</i>	<i>seve-</i>	<i>re, ve-</i>	<i>nissi?</i>	
<i>An ide-</i>	<i>ò tan-</i>	<i>tum ve-</i>	<i>neras,</i>	<i>ut ex-</i>	<i>ires?</i>	} Mart.

Carmen ANACREONTÆUM.

14. Anacreontæi non parva est gratia versûs,

Syllaba

Syllaba post ternos metrum cui claudit Iambos.

Spondeum primus capit & locus, aut Anapæstum.

Carmen ANACREONTÆUM nihil aliud est, quàm Iambicum di-
metrum catalecticum. In eo primus pes est Iambus, sæpè etiam
Spondeus vel Anapæstus, interdum Tribrachys; secundus & ter-
tius solum Iambus: deinde superest in fine syllaba: ut,

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$.	
Ades	pater	supre-	me,	} Prudent.
Quem ne-	mo vi-	dit un-	quam.	
Habet o-	mnis hoc	volu-	ptas,	} Boët.
Stimulis	agit	furen-	tes.	

Carmen TROCHAICUM.

15. Octonis pedibus prodire Trochaica possunt:

Sedibus imparibus Tribrachyn vel pone Tro-
chæum.

Liber uterque aliis; Tribrachyn solo exime fine.

Dactylon & Tribrachyn, Proceleusmaticon, Spon-
deon,

Teque, Anapæste, pari regione locarier optant.

Sæpè sed Octavus mutilus pes ire jubetur.

TROCHAICA in regionibus imparibus recipiunt Trochæum vel
etiam Tribrachyn, præterquam ultimâ sede, in qua tantum est Tro-
chæus: sedibus autem paribus, præter Trochæum & Tribrachyn,
admittunt etiam Spondeum, Dactylum, Anapæstum, raro Proceleus-
maticum; Iambum verò planè respuunt, ut & Iambica Trochæum.

Ex Trochaicis usitatissimum est tetrametrum, five octonarium
catalecticum, constans septem pedibus, cum semipede, seu syllaba
residua: ut in Floridis veteris poetæ.

I.		II.		III.		IV.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	$\frac{1}{2}$
Consu-	les fi-	unt quot-	annis et no-	vi Pro-	consu-	les:	
Solus	aut Rex,	aut Po-	ëta non quot-	annis	nasci-	tur.	

NOT. 1. Quamvis opposita videantur Iambica & Trochaica, magna ta-
men inter ea affinitas est. Si enim syllabam unam aut alteram princi-
pio versûs Trochaici addideris, Iambicum efficies: contra, si sylla-
bam eam principio Iambici detraxeris, Trochaicum relinques.

NOT. 2. In Trochaico tetrametro fugienda omnino cæsura post quartum
pedem,

pedem, qui versum in duo hemistichia dividit: ut in hymno Ecclesiastico in passione Domini.

*Pange lingua gloriosi | prælum certaminis,
Et super crucis trophæo | dic triumphum nobilem.
Qualiter redemptor orbis | immolatus vicerit.*

NOT. 3. Comici eadem quâ in Iambicis licentiâ in Trochaicis utuntur: eosdem enim in locis imparibus, quos alii in paribus, pedes promiscue adhibent, præterquam in regione septima.

Carmen ANAPÆSTICUM.

16. Quatuor ex pedibus Anapæstica carmina finge.
Quâ regione velis, princeps Anapæstus habetur:
Spondeus permistus huic & Dactylus esto.
Dactylus exul erit quartâ sede atque secundâ.

ANAPÆSTICI versus ita dicuntur, quod quâvis regione Anapæstum recipiant. Loco tamen Anapæsti Spondeum vel Dactylum eorundem temporum pedes admittunt. Atque hoc ita promiscue fit, ut in versu, qui Anapæsticus vocatur, nullus interdum sit Anapæstus.

Eorum varia genera sunt: at omnium suavissimum & frequentissimum est quod Aristophanium sive Pindaricum dicitur, constans quatuor pedibus, qui serè sunt Dactyli vel Spondei, intermistis Anapæstis: ita tamen ut rarissimè Dactylus in secundâ vel quarta regione adhibeatur: ut, Senec.

1.	2.	3.	4.
<i>Quanti</i>	<i>casus</i>	<i>huma-</i>	<i>na rotant:</i>
<i>Minus in</i>	<i>parvis</i>	<i>fortu-</i>	<i>na fuerit,</i>
<i>Levius-</i>	<i>que ferit</i>	<i>levio-</i>	<i>ra Deus.</i>

NOT. 1. Venustiores sunt Anapæstici, qui omni casura carent: ut, Sen.
*Plures fulgor concitat aula.
Cupit hic Regi proximus ipsi
Clarus claras ire per ur es.
Urit miserum gloria pectus.*

NOT. 2. Proximi his sunt quibus unaquæque dipodia vocem terminat: ut,
*Peciora longis hebetata malis.
Jam sollicitas perite curas.* Senec.

NOT. 3. Solent Tragicæ Anapæsticis aliquot subijcere Adonium.

Carmen HORATIANUM.

Simplicibus Carminum generibus suprâ explicatis visum est subijcere unum genus compositum, quod ab Horatio, qui eo plurimum delectabatur, HORATIANI nomen accepit.

Constat autem hoc carmen quatuor versibus, quorum duo primi sunt Dactyliaci Alcaici, tertius Iambicus Archilochius, quartus Dactylicus Alcaicus à prioribus diversus: ut,

Virtus

*Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus :
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis auræ.*

et de singulis paulò accuratius agendum.

1. *Dactylicus ALCAICUS major.*

Alcaici loca prima tenent Spondæus, Iambus,
Vatis ad arbitrium : sed Iambus sede secundâ ;
Dein cæsura : duo hinc geminus loca Dactylus
ambit.

Primus ac secundus carminis HORATIANI versus est Dactylicus
ALCAICUS major tetrameter hypercatalectus, constans penthemi-
teri Iambicâ, i. e. Spondeo vel Iambo, (sed sæpiùs Spondeo) Iam-
bo, & cæsura, seu syllabâ longâ ; deinde duobus Dactylis : ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
<i>Virtus</i>	<i>repul-</i>	<i>sæ</i>	<i>nescia</i>	<i>sordidæ</i>
<i>Inta-</i>	<i>mina-</i>	<i>tis</i>	<i>fulget ho-</i>	<i>noribus.</i>

2. *Iambicus ARCHILOCHIUS.*

Proximus Archilochi gradietur Iambicus : orâ
Cui primâ ac ternâ resident Spondeus, Iambus,
Ad libitum : sed Iambus inest in parte secunda
Solutus, & in quarta : dabit unica syllaba finem.

Tertius versus est Iambicus ARCHILOCHIUS dimeter hypercata-
lectus, qui primo & tertio loco Spondeum, nonnunquam & Iam-
bum recipit : secundo & quarto solum admittit Iambum, cum syl-
laba in fine residua : ut,

1.	2.	3.	4.	$\frac{1}{2}$
<i>Nec su-</i>	<i>mit aut</i>	<i>ponit</i>	<i>secu-</i>	<i>res.</i>

3. *Dactylicus ALCAICUS minor.*

Dactylicus tandem Alcaicus subit ordine quartus,
Quatuor ex pedibus constans : loca Dactylus ornat
Duplex prima duo, sed proxima bina Trochæus.

Quartus versus est Dactylicus ALCAICUS minor tetrameter aca-
lectus, primo & secundo loco Dactylum recipiens, tertio & quar-
to Trochæum : ut,

1.	2.	3.	4.
<i>Arbitri-</i>	<i>o popu-</i>	<i>laris</i>	<i>auræ.</i>

APPENDIX I.

Pleniorẽ de variis carminum generibus Commentarium exhibens.

CARMEN ex pedum constitutione vel Simplex est, seu Monocolon, vel Compositum, seu Polycolon.

MONOCOLON est quod uno versuum genere; POLYCOLON quod pluribus generibus constat.

I. De Carmine SIMPLICE, seu MONOCOLO.

Ex variis Carminum Simplicium divisionibus, omnium commodissima videtur, quæ à crebriore seu potiore in ipsis pede desumpta est.

Hoc igitur pacto, Versus Latini in octo præcipua genera, *Pyrrhichicos*, *Dactylicos*, *Anapaesticos*, *Iambicos*, *Trochaicos*, *Choriambicos*, *Ionicos* & *Mixtos*, tribui possunt.

1. De Versibus PYRRHICHICIS.

I. Unicum genus est Pyrrhichicum, duobus vel pluribus Pyrrhichiis constans, quale illud Ausonii, Parental. 27.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Et a-	mita	Vena-	ria	prope-	riter	obit :
Cui	brevi-	a me-	la mo-	disi-	ca re-	cino,
Cinis	uti	placi-	dula	super-	ra vi-	geat,
Cels-	ripes	ade-	at lo-	ca ta-	cit' E-	redi.

2. De Versibus DACTYLICIS.

II. Primum genus est Dactylicum heroicum hexametrum, de quo reg.

III. Secundum genus est Pentametrum Elegiacum, de quo reg. 6.

IV. Tertium genus est Archilochium dimetrum hypercatalectum, constans duobus Dactylis & syllabâ : ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$
Pulvis &	umbra su-	mus.

V. Quartum genus est Alcmanium trimetrum hypercatalectum, constans tribus Dactylis continuatis, & syllabâ : ut,

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$
Te quoque	luce sub	occidu-	a,
Sumere	cum monet	hora ci-	bum,
Nostira De-	us, canet	harmoni-	a. Prudent.

VI. Quintum genus est Alcmanium trimetrum hypercatalectum in hoc superiore diversum, quod primâ & secundâ sede etiam spondeum recipiat :

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$
Unus e-	nim re-	rum poter	est.
Hic clau-	sit mem-	bris ani-	mos. Boet.

VII. Sextum genus est Alcmanium tetrametrum acatalectum, quod primo secundo & tertio loco promiscuè recipit vel Dactylum vel Spondeum quarto solum Dactylum : ut,

1. Lucan.

1.	2.	3.	4.
Lumini-	busque pri-	or redi-	is vigor.
Nimbo-	sisque po-	lus stetit	imbris.
Desuper	in ter-	ram nox	funditur. Boet.

VIII. Septimum genus est Adonium dimetrum, de quo reg. 9.

IX. Octavum genus est Pherecratium trimetrum, de quo reg. 11.

X. Nonum genus est Alcmanium tetrametrum acataleustum, constans quatuor pedibus, quorum duo priores indifferenter sunt Dactyli vel Spondei, tertium solum Dactylus, quartus solum Spondeus: ut,

1.	2.	3.	4.
Ibimus	o soci-	i comi-	tesque.
O for-	tes pe-	joraque	passi. Hor.

XI. Decimum genus est Alcmanium tetrametrum cataleustum, constans quatuor syllabâ longâ, vel duabus brevibus: deinde vel Dactylo vel Spondeo; ac postremo Spondeo: ut,

$\frac{1}{2}$	2.	3.	4.
Qui	se volet	esse po-	tentem,
Ani-	mos domet	ille fe-	roces;
Nec	victa li-	bidine	colla
Fæ-	dis sub-	mittat ha-	benis. Boet.

Not. Octo proximè memorata versuum Dactylicorum genera nihil aliud præterquam partes sive segmenta carminis hexametri heroici: quorum quatuor prioribus, pars posterior; quatuor posterioribus, pars prior sit quasi truncata. Sic in prima Virg. Ecl. *Tityre, tu patula*, Dactylicorum constituit genus tertium: *Quid facerem, neque servitio*, genus quartum: *Hic ille vidi juvenem*, genus quintum: *Namque erit ille mihi semper Deus*, genus sextum: *Tegmine fagi*, genus septimum: *Pressi copia lactis*, genus octavum: *Ecce tamen respexit inertem*, genus nonum: *Recubans sub tegmine fagi*, genus decimum.

XII. Undecimum genus est Alcmanium tetrametrum hypercataleustum, constans penthemimeri heroica, i. e. primâ & secundâ regione vel Dactylo vel Spondeo, cum syllaba longa: deinde versu Adonio, seu Dactylo cum Spondeo: ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
Heu quàm	precipi-	ti	mersa pro-	fundo
Mens habet	& propri-	a	luce re-	lictâ,
Tendit in	exter-	nas	ire te-	netras. Boet.

Not. Hoc genus ex duobus segmentis hexametri heroici, sesquipede de quo alio extrito, constituitur: quale esset illud,

Tityre tu patula ————— *tegmine fagi.*

XIII. Duodecimum genus est Ithyphalicum, seu Priapeium, tetrametrum acataleustum, constans tribus Dactylis, & Pyrrhichio, seu Iambo: ut,

1.	2.	3.	4.
Qui fere-	re ingenu-	um volet	agrum,
Liberat	arva pri-	us fruti-	cibus,
Falce ru-	bos fili-	cemque re	secat. Boet.

XIV. Decimum tertium genus est Alcaicum tetrametrum hypercataleustum, de quo reg. 17.

XV. Decimum quartum genus est Alcaicum tetrametrum acataleustum, de quo etiam reg. 17.

XVI. De-

XVI. Decimum quintum genus est Bucolicum hexametrum, in quo quætus pes semper est Dactylus: ut,

Ab Jove principium, Musa: Jovis omnia plena. Virg.

NOT. Theocritus (ut notat Fortunatianus) hanc legem Bucolicorum custodivit, Virgilius neglexit.

XVII. Decimum sextum genus est versus hexameter qui dicitur Miurus seu Teliambus, cujus sciz. ultimâ sede ponitur Iambus vice Spondei:

Dirige odoriferos ad cæca cubilia canes. Liv. Andron.

3. De Versibus ANAPÆSTICIS.

XVIII. Primum genus est Anapæsticum Aristophanium tetrametrum catalectum, de quo reg. 16.

XIX. Secundum genus est Simonidium dimetrum acatalectum, cujus primam regionem possidet vel Anapæstus, vel Dactylus, vel Spondeus; potest etiam orcum vel Anapæstus, vel Spondeus: ut,

1.	2.
Desse-	te virum,
Quo non	alius,
Potuit	citiùs
Discere	causat,
Unâ	tantum
Parte au-	ditâ,
Sape &	neutrâ. Senec.

XX. Tertium genus est Partheniacum tetrametrum catalectum, quod habet primâ & secundâ sede vel Anapæstum, vel Spondeum; tertiâ sedâ Anapæstum, ac demum syllabam longam: ut,

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$
Utinam	modò no-	stra redi-	rent
In mo-	res tem-	pore pri-	stos. Boet.

NOT. Hoc genus, mutatâ metiendi ratione, cum Dactylico Alemanico tetrametro catalecto (de quo No. XI.) concurrit, hoc modo:

$\frac{1}{2}$	2.	3.	4.
Uti	nam modò	nostra re-	dirent
In	mores	tempora	priscos.

XXI. Quartum genus est Archebulium pentametrum acatalectum, compositum quatuor Anapæstis, & Bacchio: ut,

1.	2.	3.	4.	5.
Tibi na-	scitur o-	mne pecus,	tibi cre-	scit hædus. Ter. Maur.

4. De Versibus IAMBICIS.

XXII. Primum genus est Iambicum monometrum, sive binarium, compositum duobus Iambis: ut,

1.	2.
Cave	malum.
Tene	bonum.

XXIII. Secundum genus est Anacreonticum dimetrum catalectum, de quo reg. 14.

XXIV. Tertium genus est Archilochium dimetrum acatalectum, de quo reg. 12.

XXV. Quartum genus est Archilochium dimetrum hypercatalectum, de quo reg. 17.

XXVI. Quintum genus est Archilochium trimetrum catalectum, quod primâ sede Iambum habet vel Spondeum, secundâ Iambum, tertiâ Spondeum, quartâ & quintâ Iambum, cum syllaba communi: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	$\frac{1}{2}$
Trahunt-	que sic-	cas ma-	chink	cari-	$\frac{1}{2}$
Nec pra-	ta ca-	nis al-	bicant	prui-	nas.
					nis. Hor.

XXVII. Sextum genus est Archilochium trimetrum catalectum, hoc solo à superiore diversum, quod tertio loco vel Spondeum vel Iambum recipiat: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	$\frac{1}{2}$
Mea	reni-	det in	domo	lacu-	$\frac{1}{2}$
Premunt	colu-	mnas ul-	timâ	reci-	nar.
					fas. Hor.

XXVIII. Septimum genus est Archilochium trimetrum acatalectum, de quo reg. 12.

XXIX. Octavum genus est Scazon, sive Choliambus, trimeter acatalectus, de quo reg. 13.

XXX. Nonum genus est Galliambicum senarium acatalectum, constans sex pedibus, quorum primus Anapæstus, secundus & tertius Iambus, quartus & quintus Dactylus, sextus Anapæstus: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Super al-	ta ve-	stus A-	tys cele-	ri rate	maria.
Phrygium	nemus	cita-	to cupi-	de pede	tetigit,
Alit-	que opa-	ca fil-	vis redi-	mita lo-	ca Dea. Catull.

Nor. Hoc genus tertiâ regione semper Iambum, quintâ semper Dactylum, sextâ semper Anapæstum exigit. In secunda autem pro Iambo recipit interdum Anapæstum, & meliore jure Tribrachyn, uti & in quarta pro Dactylo Spondeum. Imò & alios (licet rariùs) pedes admittit, ut in prima sede Spondeum, Creticum & Proceleusmaticum: in secunda Spondeum & ejus comparem Dactylum: in quarta Iambum. Sed in carmine minùs usitato usitatores solum ponere satius duximus. Cæteros *Allys* Catulli indicabit.

XXXI. Decimum genus est Saturnium trimetrum hypercatalectum; quod quarto loco solum Spondeum, cæteris quinque solum Iambum, cum syllaba in fine residua, habet: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	$\frac{1}{2}$
Dabunt	malum	Méte-	li Na-	vio	Pœ-	$\frac{1}{2}$
						te. Ter. Maur.

XXXII. Undecimum genus est Hipponasteum tetrametrum catalectum, quod ex septem Iambis constat, cum syllaba longa; admissio tamen locis imparibus nonnunquam Spondeo: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	$\frac{1}{2}$
Et in-	folen-	ter a-	stues,	velut	minu-	ta ma-	$\frac{1}{2}$
Depren-	sa na-	vis in	mari	vesa-	nien-	ta ven-	gro
							to. Catull.

XXXIII. Duodecimum genus est tetrametrum sive octonarium acatalectum, quod & quadratum dicitur. Habet octo pedes, inter quos ultimus semper Iambus: reliqui locorum parium Iambi vel Tribraches; imparium verò Iambi aut Spondei, aut his compares, Tribraches, Anapæsti aut Dactyli: ut, Ter.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Suspi-	cio-	siad con-	tumo-	liam o-	nia ac-	cipiant	magis.

At Comicis, qui soli ferè hoc genere utuntur, major licentia est. Ii enim, quò propius (uti diximus) ad orationem solutam accedant, etiam pedes, imparibus alioquin sedibus adhiberi solitos, usurpant paribus, & contra; exco-

1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8.
Pecu- | niam in | loco | neglige- | re ma- | ximum in- | terdum est | lucrum.
 Quartam sedem occupat Anapæstus. In his autem ejusd.

1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8.
Ego jam | transa- | ssa re | convor- | tam me | domum | cum obso- | nio.
Propter | suam im- | poten- | tiam | se sem- | per cre- | dunt ne- | gligi.
 Prioris sede secunda & quarta, posterioris sexta, collocatur Spondeus.
 Eadem est in trimetris ratio : ut,

1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6.
Si id est | pecca- | tum, pec- | catum im- | pruden- | tia est. Ter.
 Ubi omnes pedes, præter primum & ultimum, Spondei sunt.
 Item in tetrametris catalectis : ut,

1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | $\frac{1}{2}$.
Hem iſthoc | verbo ani- | mus mi | rediit, & cu- | ra ex cor- | de exceſ- | ſit. Ter.
 Ubi secundam sedem Daſtylus, sextam Spondeus occupant.

5. De versibus TROCHAÏCIS.

XXXIV. Primum genus est Trochaicum Pancratium monometrum hypercatalectum, constans duobus Trochæis & syllabâ : ut,

1. | 2. | $\frac{1}{2}$.
Nulla | jam ſi- | des. Scalig.

XXXV. Secundum genus est Ithyphallicum dimetrum brachycatalectum, quod constat tribus Trochæis : ut,

1. | 2. | 3.
Huc a- | des Ly- | æ. Scalig.

XXXVI. Tertium genus est Euripidæum dimetrum catalectum, quod habet tres Trochæos (& secundo interdum loco Spondeum) cum syllabâ : ut,

$\frac{1}{2}$ | 2. | 3. | $\frac{1}{2}$.
Non e- | bur ne- | que aure- | um. Hor.
Vota | simplex | offe- | ram. Buchan.

XXXVII. Quartum genus est Alemanium dimetrum acatalectum, constans quatuor Trochæis : secundo etiam loco Spondeum, ejusque comparat Daſtylum & Anapæstum recipiens : ut,

1. | 2. | 3. | 4.
Inco- | la ter- | rarum, ab | ortu
Solis | ulti- | mum ad cu- | bile. Buchan. Pl. 66.
Eja | Domino | jubi- | late. Ibid.
Conſei- | os ſcele- | ris ne- | fandî. Ibid.

XXXVIII. Quintum genus est Anacreonticum dimetrum acatalectum, habens primo loco Pyrrhichium, cæteris tribus Trochæum : ut,

1. | 2. | 3. | 4.
Age | cuncta | nupti- | ali
Redi- | mita | vere | tellus.
Celi- | bra to- | ros he- | riles. Claudian.

XXXIX. Sextum genus est Archilochium tetrametrum catalectum, de quo reg. 15.

XL. Septimum genus est Hipponactæum tetrametrum acatalectum, quadratum aliter dictum ; constans octo Trochæis, recipiens tamen locis imparibus

ribus etiam Spondeum, ejusque compares Anapæstum, Dactylum & inter-
dum Proceleusmaticum; paribus autem etiam Tribrachyn: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Appetente	verè	primo	cum te-	ner vi-	refcit	annus,	
Vini-	torque	falce	tonfos	vili-	bus ma-	ritat	ulmos. Scal.in Farrag.

Comici, eadem quâ in tetrametris catalecticis licentiâ, omnes ferè quos
nominavi pedes omnibus in locis promiscuè usurpant: ut, Ter.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Liâne	te hinc ab-	isse, &	vitam	tuam tu-	tandam ali	is de-	disse?
Alios	tuam rem	credi-	disti,	magi, quàm	tete ani-	madvor-	iuros?
Nam ut e-	rant ali-	a, illi	certè	qua nunc	tibi do-	ni est, con-	juleres

NOT. In primo & secundo versu tuam esse monosyllabum.

XLII. Octavum genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, de quo
reg. 9.

XLII. Nonum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, de quo
reg. 10.

6. De Versibus CHORIAMBICIS.

XLIII. Primum genus est Choriambicum Aristophanium dimetrum aca-
talectum, constans Choriambo & Bacchio vel Amphibrachy: ut,

1.	2.
Lydia, dic	per omnes. Hor.

XLIV. Secundum genus est Glyconium trimetrum acatalectum, de quo
reg. 8.

XLV. Tertium genus est Asclepiadæum tetrametrum acatalectum, de
quo reg. 7.

XLVI. Quartum genus est Alcaicum pentametrum acatalectum, constans
Spondeo, tribus Choriambis & Pyrrhichio: ut,

1.	2.	3.	4.	5.
Seu plu-	res hiemes,	seu tribuit	Juppiter ul-	timam. Hor.

XLVII. Quintum genus est Alcaicum Epichoriambicum tetrametrum aca-
talectum, constans Epitrito secundo, duobus Choriambis & Bacchio: ut,

1.	2.	3.	4.
Te Deos o-	ro, Sybarin	cur properes	amando. Hor.

7. De Versibus IONICIS.

XLVIII. Primum genus est Ionicum à majore purum, tetrametrum aca-
talectum, quod ex quatuor Ionicis à majore consistit: ut,

1.	2.	3.	4.
Fecit satis	agram rabi-	em qui domu-	it femina. Scalig.

XLIX. Secundum genus est Ionicum à majore impurum, seu Sotadæum,
quod tres habet Ionicos à majore cum Spondeo: ut,

1.	2.	3.	4.
Tuto maris	iras videt	è littore	nauta. Scal.

NOT. 1. Sæpius hoc genus tertiâ sede pro Ionico à majore Ditrochæum
recipit: ut,

1.	2.	3.	4.
Has cum gemi-	na compede	dedicat cate-	tenas,
Saturne, ti-	bi Zoilus	annulos pri-	ores. Martial.

NOT. 2. Admittit etiam omnibus locis, præter ultimum, Pæonem secun-
dum, Epitritum secundum & Ditrochæum.

NOT. 3. In omnibus fere regionibus longa in duas breves resolvi potest: ut,

1.	2.	3.	4.
<i>Elementa ru-</i>	<i>des qua pue-</i>	<i>ros docent ma-</i>	<i>gistris. Ter. M. de lit. v. 1.</i>
<i>Vocalis ut</i>	<i>illam late-</i>	<i>re ex utroque co-</i>	<i>arctet. Ibid. v. 83.</i>
<i>Quum dico la-</i>	<i>vor, diconi-</i>	<i>ves, pluvia, no-</i>	<i>vales. Ibid. v. 95.</i>
<i>Diverſa va-</i>	<i>lent, alia do-</i>	<i>cent, ordine</i>	<i>nullo. Ibid. v. 179.</i>

L. Tertium genus est Ionicum à minore sic dictum, quòd ubique pes ille, unde nomen accepit, locum habeat. Estque vel trimetrum, vel tetrametrum. Sic apud Hor. Carm. iii. 12. duobus trimetris subjicitur tetrametrum:

1.	2.	3.	4.
<i>Miserarum est,</i>	<i>neque amori</i>	<i>dare ludum,</i>	
<i>Neque dulci</i>	<i>mala vino</i>	<i>lavere; aut ex-</i>	
<i>animari</i>	<i>metuentes</i>	<i>patruæ ver-</i>	<i>bera lingua.</i>

NOT. Docet tamen eruditissimus Bentleius hoc carmen Horatii decem pedibus Ionicis à minore absque ulla pausa decurrere; totamque adeo eam Qden quatuor ejusmodi decapodiis finiri.

8. De Versibus MIXTIS.

Versus MIXTI (quos Græci Ἀσυνετῆτες, sive Inconnexos vocant) sunt cum duo diversi generis cola in unum concluduntur. Eorum varia genera sunt: nos ea tantum memorabimus, quorum exempla apud Poetas Latinos jam reperiuntur.

LI. Primum genus est Dactylico-Trochaicum Archilochium: cujus prius colon est tetrametrum Heroicum, sive quatuor primi pedes carminis Heroici; posterius colon est Trochaicum Ithyphallicum dimetrum brachycatalectum, sive tres Trochæi: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
<i>Solvitur</i>	<i>acris hi-</i>	<i>ems gra-</i>	<i>tā vice</i>	<i>veris</i>	<i>& Fa-</i>	<i>vonī. Hor.</i>

NOT. Quidam ex duobus colis duos versus constituunt, in hunc modum:

1.	2.	3.	4.
Solvitur	acris hi	ems gra-	tā vice
1.	2.	3.	
Veris	& Fa-	vonī.	

LII. Secundum genus est Elegio-Iambicum Archilochium: cujus prius colon est pars posterior pentametri Elegiaci; posterius vero Iambicum dimetrum acatalectum: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>Scribere</i>	<i>versicu-</i>	<i>los.</i>	<i>amo-</i>	<i>re per-</i>	<i>cussum gravi. Hor.</i>

NOT. Vulgò hunc versum in binos dividunt:

Scribere | versicu- | los,
Amo- | re per- | cussum | gravi.

LIII. Tertium genus est Dactylicum Priapeum hexametrum acatalectum, ex duobus tomis, utraque trium pedum, versus hexametri conflatum: sed ita ut in utriusque prima sede ponatur Spondeus, vel ejus loco Trochæus, aut Iambus; prioris sedem secundam & tertiam occupet Dactylus; posterioris pes secundus Dactylus sit, ultimus Spondeus. Porro in hoc genere ultima prioris coli syllaba pro communi habetur: ut Catull,

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Hunc l-	cum tibi	dedico	confe-	croque Pri-	ape.
Qua do-	mus tua	Lampfaci est	quaque	silva Pri-	ape :
Nam te	præcipu-	è in suis	urbi-	bus colit	ora
Helle-	sponsia,	cateris	ostre-	osior	oris.

LIV. Quartum genus est Anapæstico-Ithyphallicum : cujus prius colon est Anapæsticum tetrametrum catalectum, sive tres Anapæsti (vel primo & secundo loco Spondei) cum syllaba : posterius Trochaicum Ithyphallicum, sive tres Trochæi : ut,

1.	2.	3.	$\frac{1}{2}$	4.	5.	6.
Ithyphal-	lica por-	rò dicd-	runt	Musi-	ci Po-	ria. Ter. M.

LV. Quintum genus est Iambico-Elegiacum : in quo, ordine N°. lii. infero, pars Iambici præcedit, & pars Elegiaci subsequitur : ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	$\frac{1}{2}$
Nives	que de-	ducunt	Jovem :	nunc mare	nunc silu-	a. Hor.

Nor Vulgò & ex hoc uno duos versus faciunt : ut,

Nives | que de- | ducunt | Jovem :

Nunc mare | nunc silu- | a.

LVI. Sextum genus est Choriambico-Dactylicum : in quo prius colon est Glyconium, primâ sede habens frequentius Trochæum ; posterius Pherecratium est, Trochæum itidem initio serè assumens : ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.
O Co	lonia, qua	cupis	ponte	ludere	longo. Catull.

LVII. Septimum genus est Choriambico-Trochaicum : cujus prius colon constat ex Choriambico dimetro, sive duobus Choriambis : posterius ex Trochaico dimetro brachycatalecto, cujus primus pes Dactylus sit, cæteri Trochæi : ut,

1.	2.	3.	4.	5.
Vestiat Al-	pinus apex	& rube-	ant pru-	ina. Claudian.

LVIII. Octavum genus est Trochaico-Dactylicum : cujus prior pars anthemimeris Trochaica est, primâ sede Trochæum, secundâ Spondeum vel Dactylum, cum syllaba, habens ; posterius Adonium, sive Dactylus & Spondeus : ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
Si quis	Arctu-	ri	sidera	nescit. } Boët.
Cam ni-	mis cele-	res	explicit	ortus. }

LIX. Nonum genus est Iambico-Dactylicum : cujus prior pars est penthemimeris Iambica, constans duobus Iambis cum syllaba longa ; sæpius tamen primo loco Spondeum ; secundo interdum Tribrachyn recipiens : posterior autem pars, ut in superiore, Adonium est : ut,

1.	2.	$\frac{1}{2}$	3.	4.
Propin-	qua sum-	mo	cardine	labi. } Boët.
Mergat-	que se-	ras	aquore	flammas. }
Stupet-	que subi-	tis	mobile	vulgus. }

¶ Prædictis versuum generibus, à potiore in ipsis pede denominatis, alii alios addunt, Spondiacos, Molossicos, Pæonicos, Antispasticos, &c. eorum etiam nomina meminimus plura genera recensent. Sed cum nullum serè carmen ex his conditum jam reperiat, eos consultò omisimus.

¶ Mix-

¶ Mixtorum porro generibus accenseri possunt & quædam ex superioribus alia. Hoc pacto carmen Saturnium statui potest Iambico-Trochaicum, cujus prius membrum sit Iambicum dimetrum catalectum; posterius Trochaicum dimetrum brachycatalectum, hoc modo:

1. | 2. | 3. | $\frac{1}{2}$ | | 4. | 5. | 6.
Dabunt | malum | Metel- | li | | Navi- | o Po- | ita.

Eadem ratione Cl. Bentleius Alcaicum (quod Epichoriambicum vocant) No. xlvii. in duo cola dispescit, quorum prius sit Trochaicum Archilochium dimetrum acatalectum, cujus secundam sedem occupet Spondeus, quartam Iambus: posterius verò Trochaicum (aut si mavis Iambicum) Archilochium dimetrum catalectum, ex Trochæo, duobus Iambis, cum syllaba, constans, hoc modo:

1. | 2. | 3. | 4. | | 5. | 6. | 7. | $\frac{1}{2}$
Te De- | os o- | ro, Sy- | barim | | cur pro- | peres | aman- | do.

II. De carmine composito, seu POLYCOLO.

Carmen POLYCOLON duplici modo distingui solet, 1. Pro varietate versuum qui in eo adhibentur. 2. Pro numero versuum quibus constat priusquam fiat *Strophe*, sive ad primi generis versum reditus.

1. Pro varietate versuum carmen *Polycolon*, vel *Dicolon* est, seu bimembre; vel *Tricolon*, seu trimembre. Veteres ulterius non procedebant.

DICOLON est ubi duo sunt genera versuum: *TRICOLON*, ubi tria.
2. Pro versuum in *Strophe* numero, carmen aliud est *Distrophon*, aliud *Tetastrophon*, aliud denique, extra quod Poetæ antiqui nunquam egrediuntur, *Pentastrophon* est.

DISTROPHON	} est cum post	{ secundum tertium quartum quintum	} versum reditur ad pri- mum.
TRISTROPHON			
TETRASTROPHON			
PENTASTROPHON			

I. De Carminibus DICOLIS DISTROPHIS.

LX. Primum genus est Elegiacum, seu Dactylicum heroicum hexametrum, cum Dactylico pentametro: de quibus No. ii. & iii. ut,

Sponte sua numeros carmen veniebat ad aptos:

Et, quod tentabam dicere, versus erat. Ovid.

LXI. Secundum genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto: de quibus No. ii. & iv. ut,

Diffugere nives, redeunt jam gramina campis,

Arboribusque comæ. Hor.

LXII. Tertium genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmanio tetrametro acatalecto: de quibus No. ii. & vii.

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebræ,

Luminibusque prior rediit vigor. Boët.

LXIII. Quartum genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmanio tetrametro acatalecto: de quibus No. ii. & x. ut,

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,

Aut Ephesum, bimarise Corinthi. Hor.

LXIV. Quintum genus est Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmanio tetrametro catalecto, vel, ut alii cum nuncupant, Anapæstico Partico tetrametro catalecto: de quibus No. ii. & xi. vel xx. ut,

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,
Placidos bonus exsere vultus. Buch. Pf. 68.

LXV. Sextum genus est Dactylicum hexametrum, cum Iambico dimetro acatalesto: de quibus N^o. ii. & xxiv. ut,
Nox erat, & cælo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera. Hor.

LXVI. Septimum genus est Dactylicum hexametrum, cum Iambico trimetro: de quibus N^o. ii. & xxviii. ut,
Altera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis & ipsa Roma viribus ruit. Hor.

LXVII. Octavum genus est Dactylicum hexametrum, cum Elego-Iambico Archilochio: de quibus N^o. ii. & lii. ut,
Te Regem Dominumque canam, dum lucida volvet
Lucidus astra polus, & unicum colam Deum. Buchan. Pf. 145.

* Ita, ex mente Cl. Bentleii constituendum hoc carmen: at Buchananus ipse in tres versus (ut in N^o. c.) distinxit.

LXVIII. Nonum genus est Dactylicum hexametrum, cum Iambico-Elegiaco: de quibus N^o. ii. & lv. ut,
Horrida tempestas cælum contraxit, & imbres
Nivesque deducunt Jovem: nunc mare nunc silvæ. Hor.

LXIX. Decimum genus est Dactylicum Alcmanium trimetrum hypercatalestum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalesto: de quibus N^o. vi. & ix. ut,

Omne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu. Boët.

LXX. Undecimum genus est Dactylicum Alcmanium tetrametrum acatalestum, cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalesto: de quibus N^o. vii. & iv. ut,

Quam thalamo, tadisque jugalibus
Invida mors rapuit. Auson. Parent. 25.

LXXI. Duodecimum genus est Dactylicum Alcmanium tetrametrum acatalestum, cum Iambico dimetro acatalesto: de quibus N^o. vii. & xxiv. ut,
Sunt etenim penna volucres mihi,
Quæ celsa consendant poli. Boët.

LXXII. Decimum tertium genus est Iambicum Anacreonticum dimetrum acatalestum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalesto: de quibus N^o. xiii. & ix. ut,

Quisquis volet perennem
Cantus ponere sedem. Boët.

LXXIII. Decimum quartum genus est Iambicum trimetrum acatalestum, cum pentametro Elegiaco: de quibus N^o. xxviii. & iii. ut,

Quamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes. Boët.

LXXIV. Decimum quintum genus est Iambicum trimetrum acatalestum, cum Iambico dimetro acatalesto: de quibus N^o. xxviii. & xxiv. ut,
Ibis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula. Hor.

LXXV. Decimum sextum genus est Iambicum trimetrum acatalestum, cum Elego-Iambico Archilochio: de quibus N^o. xxviii. & lii. ut,

Petti, nihil me, sicut antea, juvat
Scribere versiculos, amore percussum gravi. Hor.

LXXVI. Decimum septimum genus est Iambicus Scazon, cum Iambico dimetro acatalesto: de quibus N^o. xxix. & xxiv. ut,

Verona docti syllabas amat vatis ;

Marone felix Mantua est. Martial.

LXXVII. Decimum octavum genus est Trochaicum Euripideum dimetrum catalectum, cum Iambico dimetro acatalecto : de quibus N^o. xxxvi. & xxiv. ut,

Orbis omnis incele,

A Sole Eos ad Hesperum. Buchan.

LXXVIII. Decimum nonum genus est Trochaicum Euripideum dimetrum catalectum, cum Iambico Archilochio trimetro catalecto : de quibus N^o. xxxvi. & xxvii. ut,

Non ebur neque aureum

Mea venidet in domo lacunar. Hor.

LXXIX. Vigesimalum genus est Trochaicum Alcmanium dimetrum acatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto : de quibus N^o. xxxvii. & ix. ut,

Quos vides sedere celsos

Solii culmine reges. Boët.

LXXX. Vigesimalum primum genus est Trochaicum ostonarium catalectum, cum Iambico trimetro acatalecto : de quibus N^o. xxxix. & xxviii. ut,

Ore pulchro, & ore muto ; scire vis qua sim ? Volo.

Imago Rufi rhetoris Pictavici. Auson. Epig. 51.

LXXXI. Vigesimalum secundum genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto : de quibus N^o. xli. & xxiv. ut,

Gentis humana pater atque custos,

Quam sancta majestas tui. Buchan.

LXXXII. Vigesimalum tertium genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, cum Choriambico Glyconio trimetro acatalecto : de quibus N^o. xli. & xlv. ut,

Cum polo Phæbus roseis quadrigis

Lucem spargere ceperit. Boët.

LXXXIII. Vigesimalum quartum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum pentametro Elegiaco : de quibus N^o. xlii. & iii. ut,

Quid tantos juvat excitare motus,

Et propria fatum sollicitare manu. Boët.

LXXXIV. Vigesimalum quintum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum Dactylico Alcaico tetrametro acatalecto : de quibus N^o. xlii. & xv. ut,

Quamvis se Tyrio superbus ostro

Comeret, & niveis lapillis. Boët.

LXXXV. Vigesimalum sextum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum Sapphico pentametro acatalecto : de quibus N^o. xlii. & xli. ut,

Hic portus placida manens quiete,

Hic patens unum miseris asylum. Boët.

LXXXVI. Vigesimalum septimum genus est Choriambicum Aristophanicum dimetrum acatalectum, cum Alcaico Epichoriambico tetrametro acatalecto : de quibus N^o. xliii. & xlvii. ut,

Lydia dic per omnes

Te Deos oro, Sybarin cur properes amando. Hor.

LXXXVII. Vigesimalum octavum genus est Choriambicum Glyconium trimetrum acatalectum, cum Choriambico Asclepiadeo tetrametro acatalecto : de quibus N^o. xlv. & xlv. ut,

Sic te Diva potens Cypri,

Sic fratres Helena lucida fidera. Hor.

LXXXVIII. Vigésimum nonum genus est Choriambicum Asclepiadæum tetrametrum acatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus No. xlv. & ix. ut,

Si quantas rapidis flatibus incitus

Pontus versat arenas. Boët.

LXXXIX. Trigésimum genus est Choriambicum Asclepiadæum tetrametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. xlv. & xxiv. ut,

Eheu; quæ miseros tramite devias

Abducit ignorantia! Boët.

XC. Trigésimum primum genus est Dactylico-Trochaicum septenarium, cum Iambico Archilochio trimetro catalecto: de quibus No. li. & xxvii. ut,

Solvitur acris hiems gratâ vice veris & Favoni,

Trahuntque siccas machinæ carinas. Hor.

XCI. Trigésimum secundum genus est Trochaico-Dactylicum, cum Iambico-Dactylico: de quibus No. lviii. & lix. ut,

Siquis Arcturi fidera nescit

Propinqua summo cardine labi. Boët.

2. DE DICOLIS TRISTROPHIS.

XCII. Primum genus est, in quo duobus Anapæsticis Aristophaniis tetrametris acatal. adjicitur Adonius dimeter acatal. de quibus No. xviii & viii. ut,

Tu quoque in avum, Crispe, futurum

Mæsti venies commemoratus

Munere threni. Auson.

XCIII. Secundum genus est, in quo duobus Trochaicis Alemaniis dimetris acatal. subjungitur Trochaicus Euripideus dimeter catalectus: de quibus No. xxxvii. & xxxvi. ut,

Incole terrarum ab orta

Solis ultimum ad cubile,

Eia Domino psallite. Buchan.

XCIV. Tertium genus est, in quo duos Ionicos à minore trimetros acatalectos sequitur Ionicus à minore tetrameter acatalectus: de quibus No. i. ut,

Miserarum est, neque amori dare ludum,

Neque dulci mala vino lavere; aut ex-

animari metuentes patrue verbera lingua. Hor.

Cl. tamen Bentlejus, Mar. Victorinum secutus, hoc carmen in sua editione ita disponit, ut priores duo versus tetrametri sint, tertius autem dimeter, hoc modo:

Miserarum est, neque amori dare ludum, neque dulci

Mala vino lavere; aut exanimari metuentes.

Patrue verbera lingua.

Quancumque carmen re verâ monocolon, ac per decapodias (ut supra diximus) mensurandum idem Bentlejus contendat.

3. DE DICOLIS TETRASTROPHIS.

XCV. Primum genus est, in quo tribus Trochaicis Anacreonticis dimetris acatalectis subjicitur Choriambico-Trochaicus quinaris: de quibus No. xxxviii. & lvii. ut,

*Age cuncta nuptiali
Redimita vere tellus,
Celebra toros heriles :*

Omne nemus cum fluvii, omne canat profundum. Claudian.

XCVI. Secundum genus est, in quo tribus Sapphicis pentametris subjicitur Adonius dimeter : de quibus No. xli. & viii. ut,

*Quid brevi fortes jaculamur avo
Multa ? quid terras alio calentes
Sole mutamus ? patria quis exsul
Se quoque fugit ?* Hor.

XCVII. Tertium genus est, in quo tribus Choriambicis Glyconiis trimetris acatal. adnecitur Dactylicus Pherecratius trimeter acatal. de quibus No. xlv. & ix. ut,

*Diana sumus in fide
Puella & pueri integri :
Dianam pueri integri,
Puelleque canamus.* Catull.

XCVIII. Quartum genus est, in quo tres Choriambici Asclepiadæ cum Choriambico Glyconio conjunguntur : de quibus No. xlv. & xlv. ut,

*Inclausam Danaën turris abenea,
Robustaque fores, & vigilum canum
Tristes excubie munerant satis
Nocturnis ab adulteris.* Hor.

4. De DICOLIS PENTASTROPHIS.

XCIX. Genus unicum, in quo quatuor Choriambicis Glyconiis trimetris acatalectis subjungitur Dactylicus Pherecratius trimeter acatal. de quibus No. xlv. & ix. ut,

*Collis ô Heliconii
Cultor, Urania genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, ô Hymenæe, Hymen,
Hymen, ô Hymenæe.* Catull.

5. De TRICOLIS TRISTROPHIS.

C. Primum genus est, in quo Dactylicus heroicus conjungitur cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto, & Iambico dimetro acatalecto de quibus No. ii. iv. & xxiv. ut,

*Te Regem Dominumque canam, dum lucida velvet
Lucidus astra polus,*

Et unicum colam Deum. Buchan. Pf. 145.

CI. Secundum genus est, in quo inter Dactylicum heroicum & Dactylicum Archilochium, Iambicus dimeter (qui in præcedente genere tertius cum secundus interponitur : de quibus No. ii. xxiv. & iv. ut,

*Pellore te grato Dominumque Deumque fatetor,
Coram superbis Regibus,*

Et tua facta canam. Buchan. Pf. 138.

* Aliis hoc carmen statuitur Dicolon distrophon : quale est Horatii Epod. 13. ad cujus imitationem hunc Psalmum scripsit Buchananus. No. lv. & lxviii.

CII. Tertium genus est, in quo Iambicus trimeter cum Dactylico Archilochio & Iambico dimetro conjunguntur : de quibus No. xxviii. iv. & xxxv.

*Petti, nihil me, sicut antea, juvat,
Scribere versiculos,*

Amore percussus gravi. Hor.

* At hoc carmen aliis est Dicolon distrophon, Vid. No. lii. & lxxv.

CIII. Quartum genus est, in quo tres varii generis Choriambici, Glyconius trimeter, Asclepiadæus tetrameter, & Alcaicus pentameter, copulantur: de quibus No. xlv. xlv. & xlv. ut,

Per quinquennia jam decem,

Ni fallor, fuimus; septimus insuper

Annum cardo rotat, dum fruimur Sole volubili, Prudent.

6. De TRICOLIS TETRASTROPHIS.

CIV. Primum genus est, in quo duo Dactylicæ Alcaici tetrametri hypercatalecti, cum Iambico Archilochio dimetro hypercatalecto & Dactylico Alcaico tetrametro acatal. conjunguntur: de quibus No. xiv. xv. & xxv. ut,

Æquam memento rebus in arduis

Servare mentem, non secus ac bonis

Ab insolenti temperatam

Letitia; moritura Delli. Hor.

CV. Secundum genus est, in quo concurrunt duo Choriambici Asclepiadæi tetrametri, Dactylicus Pherecratius trimeter, & Choriambicus Glyconius trimeter: de quibus No. xlv. ix. & xlv. ut,

Primâ nocte domum claudē, neque in vias

Sub cantu querula despice tibia:

Et te sæpe vocanti

Duram, difficilis mane. Hor.

T A B U L A.

Quibus Metrorum generibus Poëtæ Latini celebriores in operibus suis usi sint, juxta numeros prædictos, p. 158 & seqq. indicans.

No.	No.
Plautus, Terentius, cæterique (quorum Fragmenta quadam adhuc extant)	rius Victorinus, Cl. Marius Victor,
Comædiarum Scriptores, carmine	& Alcimus Avitus, ii
serè utuntur Iambico vel Trochaico, &	1. Carm. 1—3, 5—7, 9, 10, 12—
illo quidem sæpius senario acatalecto,	17, 19, 21, 22, 24,—26, 30,
hoc octonario catalecto; interdum aliis	31, 33, 34, 36, 38,—41, 43—
ex iisdem generibus, majoribus vel minoribus, cum eorum segmentis vel clausulis,	48, 51—56, xlii.
xxiii, &c. xxxiv, &c.	2. Carm. 4, 27, 50, xxviii.
Lucretius, Virgilius, Gratius Faliscus, Corn. Severus, Manilius, Germanicus Cæsar, Columella, Lucanus, Sil. Italicus, Val. Flaccus, Juvenalis, Sulpitia, Serenus Sammonicus, Dionysius Cato, A. O. Nemesianus, T. Calphurnius, Priscianus, Cæl. Symposius: & ex Poetis Ecclesiasticis, Tertullianus, D. Cyprrianus, Juvenius, D. Hilarius, Ma-	3. Carm. 8, 20, 29, 35, 37, 42, 57, 58, xxix.
	4. Carm. 11, 49, xli.
	5. Carm. 18, lvi.
	6. Carm. 23, xxxii.
	7. Carm. 28, xlv.
	8. Carm. 32, xcvii.
	9. Carm. 59, xcix.
	10. Carm. 60, 62, ii.
	11. Carm. 61, xxx.
	12. Carm. 63—113, lx.
	13. Carm. Priap. 86 & 87, liii.
	Cicero

Cicero	1. In Arateis, ii.	Seneca Tragicus	1. In Altitibus Tragædiarum, xxviii.
	2. In Græcis quibusdam à se versis. xxviii.		2. In Choris, xliii. xlii. &c.
P. Syrus	In Mimis, xxviii. & xxxix.	Petronius Arb.	1. Satyr. cap. 5. xxix.
Horatius	1. Carm. I. 1. III. 30. IV. 8. xlv.	Persius	2. cap. 15, 79, 93, 109, extr. & Fragm. var. xliii.
	2. Carm. I. 2, 10, 12, 20, 22, 25, 30, 32, 38. II. 2, 4, 6, 8, 10, 16. III. 8, 11, 14, 18, 20, 22, 27. IV. 2, 6, 11. Scul. xcvi.		3. cap. 132. xlii.
	3. Carm. I. 3, 13, 19, 36. III. 9, 15, 19, 24, 25, 28. IV. 1, 3. lxxxvii.		4. Fragm. p. 669 & 670. xxix.
	4. Carm. I. 4. xc.		5. Aliis locis, vel ii. vel lx.
	5. Carm. I. 5, 14, 21, 23. III. 7, 13. IV. 13. cv.		Statius
	6. Carm. I. 6, 15, 24, 33. II. 12. III. 10, 16. IV. 5, 12. xcvi.	2. In Satyris, ii.	
	7. Carm. I. 7, 28. Epod. 12. lxxiii.	Martialis	1. Silv. I. 6. II. 7. IV. 9. xliii.
	8. Carm. I. 8. lxxxvi.		2. Silv. IV. 5. civ.
	9. Carm. I. 9, 16, 17, 26, 27, 29, 31, 34, 35, 37. II. 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20, III. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 17, 21, 23, 26, 29. IV. 4, 9, 14, 15. civ.	Aulonius	3. Silv. IV. 7. xcvi.
	10. Carm. I. 11, 18. IV. 10. xlv.		3. In aliis operibus, ii.
	11. Carm. II. 18. lxxxviii.	Tibullus	1. Epig. I. 1, 11, 67, 78, 85, 90, 97, 114. II. 11, 17, 57, 65, 74, III. 7, 20, 22, 25, 41, 47, 58, 64, 82, 93. IV. 17, 37, 61, 65, 70, 82. V. 4, 14, 18, 27, 29, 36, 38, 42, 52, 55. VI. 26, 39, 74. VII. 7, 20, 26. VIII. 10, 19, 44, 61. IX. 2, 7, 28, 34, 76, 99. X. 3, 5, 22, 30, 61, 74, 92, 100, XI. 62, 81, 99, 101, XII. 10, 13, 32, 51, 57, 65, 83, 98. XIII. 61. xxix.
	12. Carm. III. 12. l.		2. Epig. I. 2, 8, & plurimis aliis locis, xliii.
	13. Carm. IV. 7. lxi.	Apuleius	3. Epig. I. 50. III. 14. IX. 78. lxxxv.
	14. Epod. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. lxxiv.		4. Epig. I. 54. II. 73. IV. 90. VI. 64. VII. 98. ii.
	15. Epod. 11. lxxv. vel cii.	Terentianus Maurus	5. Epig. I. 62. lxxxvii.
	16. Epod. 13. lxxviii.		6. Epig. III. 29. xlix.
	17. Epod. 14, 15. lxxv.	Aulonius	7. Epig. VI. 12. XI. 78. xxviii.
	18. Epod. 16. lxxvi.		8. Epig. de Spectac. Et Epig. 1, 3, 4, & aliis quamplurimis, lx.
	19. Epod. 17. xxviii.	Aulonius	1. Epig. 2, 3, 4, &c. Parental. 1, 2, 3, &c. & plurimis aliis locis, lx.
	20. Satyr. Epist. & de arte Poët. ii.		2. Praef. 3. ad Epig. Sap. sent. 4. Epist. 4. à v. 80. ad fin. & 7, à v. 14 ad 36. & Epist. 11. xliii.
Tibullus	1. In Libris Elegiarum, lx.	Aulonius	3. Epig. I. 29, 49, & plurimis aliis locis, ii.
Propertius	2. In Paneg. ad Messalam, ii.		4. Parent. 26. & Praef. 2. Edyl. lxi.
	3. In Praefat. Carm. 83. xxviii.	Aulonius	5. Epig. 5. Epig.
Maximianus Galus.	1. In Metam. & Halicut. ii.		Aulonius
Ovidius	2. In aliis ejus operibus, lx.	Aulonius	
Auctor Pervigilii Veneris,	xxxix.		Aulonius
Poeta Albinovanus	1. In tribus Elegiis, lx.	Aulonius	
Phædrus,	2. De navig. Germanici, ap. Senec. Suas. 1. ii.		Aulonius
	xxxviii.	Aulonius	
Seneca Philo- sophus.	1. In Epigrammatis super exilio suo, lx.		Aulonius
Seneca Philo- sophus.	2. In Apocolocynt. ii. xxviii.	Aulonius	
	3. In versibus ex Cleanthe traductis, xxviii.		Aulonius

Aufonius	5. Epig. 19, 25, 26, 50, 68. Parent. 13. Profess. 2, 4, 5. Poeta Epil. & Epist. 15, 22. lxxiv.	Prudentius	13. p. Steph. 8, 11. lx.	Claudianus	14. p. Steph. 9. lxvi.		
	6. Epig. 30, 96, 146. Ephem. 2. 4. Epist. 4. a v. 68. ad 80. Epist. 16. xxiv.		15. p. Steph. 12. xc.		16. p. Steph. 13. li.		
	7. Epig. 48, 67, 116, 117, 140, 142, 143, & aliis nonnullis locis, xxviii.		17. p. Steph. 14. xiv.		18. Apoth. Praef. 2. lxxiv.		
	8. Epig. 51. lxxx.		19. Apoth. Hamart. &c. ii.		1. Carm. 1, 3, 5, 7. & aliis multis, lx.		
	9. Epig. 78. Parent. 28. v.		2. Carm. 2, 4, 6. & pluribus aliis, lx.		3. Carm. 11. xiv.		
	10. Epig. 128. Epist. 7. v. 19. xxix.		4. Carm. 12. xcv.		5. Carm. 13. xviii.		
	11. Ephem. carm. 1. Prof. 7, 8. xcvi.		6. Carm. 14. xlv		Cael. Sedulius Scotus { 1. Op. paschal. ii. 2. Vet. & Nov. Testament. collat. lx. 3. Hymn. de Christo, xxiv.		
	12. Parent. 17. v. 1. xxviii.		1. Epist. II. 8. 10. III. 12. & pluribus aliis, xlii				
	13. Parent. 25. lxx.		2. Epist. IV. 8, 18. V. 17. & aliis, lx.				
	14. Parent. 27. i.	Sidonius Apoll.	3. Epist. IX. 13. metr. 1. xlv.		4. Epist. IX. 13. metr. 2. xxxviii.		
	15. Profess. 6. xix.		5. Epist. IX. 15. xxviii.		6. Epist. IX. 16. xcvi.		
	16. Profess. 10. iv.		7. Carm. 2, 5, 7, 11, &c. ii.		1. Lib. I. metr. 1. II. metr. 4, &c. lx.		
	17. Profess. 11. Sap. sent. 5. Edyll. 7. Praef. 1. xxxix.		2. Lib. I. metr. 2. II. metr. 1, &c. ii.		3. Lib. I. metr. 3. xlii.		
	18. Profess. 19. Epist. 3. lxvi.		4. Lib. I. 4. II. 5, 12. III. 3. IV. 2. V. 2. xxviii.		5. Lib. I. 4. part. post. II. 7. IX. 4. xlv.		
	19. Profess. 21. xcii.		6. Lib. II. choro. xxxix.		7. Lib. II. 6. VI. 3. IX. 2. lxxv.		
	20. Sap. sent. 3. Epist. 7. v. 36 ad fin. xlv.		8. Lib. II. 8. xi.		9. Lib. II. metr. 8. v. 1. Troch. senar. hypercat.		
	21. Sap. sent. 6. & Edyll. 7. car. 2. lvii.		10. Lib. II. 8. prater v. 1. lvii.		11. Lib. II. 9. Adon. dupl. & simpl.		
	22. Sap. sent. 7. iii.		12. Lib. II. 10. III. 1. VII. 2. VIII. 1. xxiii.		13. Lib. IV. 3. l.		
	23. Epist. 3. 10. lxxv.		14. Lib. IX. 3. iii.		15. Lib. IX. 4, 5, 6. mixto ex variis metris,		
	Rufus Festus Avienus	{ 1. Descript. orb. terra & Aratais, ii. 2. Descript. ora maritima, xxviii. 3. Fab. Aesop. lx.	Martianus Capella		Venerius		
	D. Ambrosius in Hymnis,	1. Praef. Cathem. ciii.					
2. Cath. 1, 2, 11, 12. peri Steph. 2, 5. xxiv.							
3. Cath. 3. p. Steph. 3. v.							
4. Cath. 4. p. Steph. 6. xlii.							
5. Cath. 5. I. contr. Symmach. Praef. xlv.							
6. Cath. 6. xxiii.							
7. Cath. 7. p. Steph. 10. Praef. Hamart. Praef. Ppsychom. xxviii.							
8. Cath. 8. p. Steph. 4. xcvi.							
9. Cath. 9. p. Steph. 1. xxxix.							
10. Cath. 10. xi. vel xx.							
Prudentius	11. p. Steph. Praef. lxxviii.						
	12. p. Steph. 7. contr. Sym. II. Praef. xlv.						

Ven. Hon. Fortunatus	1. Poem. Lib. I. 16. Lib. II. 1, 2.	xxiv.	Miscell. 23.	lxiv.
	2. Poem. Lib. II. 3. xxxix.		4. Pf. 4, 111.	lxiii.
	3. Poem. Lib. VIII. 7. xcvi.		5. Pf. 5, 17, 51, 55, 65, 67, 72, 90, 101, 103. Misc. 2, 9. xcvi.	
	4. Ceteris operibus, vel ii. vel xi.		6. Pf. 7, 11, 15, 19, 30, 46, 50, 56, 58, 77, 82, 91, 123, 125, 140, 146. Frat. 5, 30. Misc. 1, 3, 4, 8, 11, 28.	civ.
Boëtius	1. Lib. I. metr. 1. V. 1.	lx.	7. Pf. 8.	lxxxi.
	2. Lib. I. 2.	xii.	8. Pf. 9, 64, 84, 130.	cv.
	3. Lib. I. 3.	lxii.	9. Pf. 12.	lxi.
	4. Lib. I. 4.	lxiii.	10. Pf. 13, 31, 37, 47, 52, 54, 59, 86, 96, 98, 117, 148, 149, 150.	
Buchananus	5. Lib. I. 5. III. 2. IV. 6. V. 3.	xviii.	Epig. 1. 30. Epig. III. Pomp. IV. 2. Misc. 16, 36.	xxiv.
	6. Lib. I. 6. II. 8. III. 12. IV. 3. V. 4.	xliv.	11. Pf. 14, 35, 43.	lxxxviii.
	7. Lib. I. 7.	viii.	12. Pf. 16.	ciii.
	8. Lib. II. 1. III. 11.	xxix.	13. Pf. 23, 42, 75, 99, 102, 144.	xcviii.
Buchananus	9. Lib. II. 2.	lxxxviii.	14. Pf. 25, 94, 106. Frat. 1, 2, 28. Iamb. 6, 7, 8, 10, 11. Epig. 1. 68. Epig. II. 8, 17, 19, 33.	
	10. Lib. II. 3.	lxxxii.	Miscel. 14, 31, 32, 38. xxviii.	
	11. Lib. II. 4.	lxxii.	15. Pf. 26, 29, 32, 49, 61, 71, 73, 143.	xiv.
	12. Lib. II. 5. III. 5.	xi.	16. Pf. 28, 40, 80.	xl.
Buchananus	13. Lib. II. 6. IV. 7.	xli.	17. Pf. 33, 70, 121, 142.	lxxxii.
	14. Lib. II. 7.	lxxiv.	18. Pf. 36, 63.	lxxiii.
	15. Lib. III. 1.	xiii.	19. Pf. 66.	xciii.
	16. Lib. III. 3.	lxxiii.	20. Pf. 68.	lxiv.
Buchananus	17. Lib. III. 4.	lxxxiv.	21. Pf. 81. Frat. 4. Misc. 22. lxxv.	
	18. Lib. III. 6.	lxix.	22. Pf. 88, 114, 137, Frat. 3, 6, 7, &c.	lx.
	19. Lib. III. 7.	xxiii.	23. Pf. 100.	lxxvii.
	20. Lib. III. 8.	lxxxix.	24. Pf. 105, 119, 124, 129. xxxix.	
Buchananus	21. Lib. III. 9.	ii.	25. Pf. 113. Pomp. IV. 1. Misc. 30.	xviii.
	22. Lib. III. 10.	lxxxv.	26. Pf. 116, 122, 128.	xcviii.
	23. Lib. IV. 1.	lxxi.	27. Pf. 131. Epig. I. 65.	xxiii.
	24. Lib. IV. 2.	lxxix.	28. Pf. 138.	cx.
Buchananus	25. Lib. IV. 4.	lxxxiii.	29. Pf. 145.	c.
	26. Lib. IV. 5.	xc.	30. Frat. 14, 20, 21, toto Hendecasyll. libro, Epig. I. 66. & aliis quibusdam,	xl.
	27. Lib. V. 2.	x.	31. Epig. 3. Pomp. IV. 5. xxvii.	
	28. Lib. V. 5.	li.	* In Trogædiis (ut alii) xxviii.	
Buchananus	1. Psal. 1, 18, 45, 78, 85, 89, 104, 107, 132, 135. Francisc. Silv. Sphar. &c.	ii.	xliv. xlv. ix. xviii. xli. 6.	
	2. Pf. 2, 20, 24, 57, 60, 69, 83, 93, 95, 97, 108, 109, 118, 126, 136, 147. Epig. III. Pomp. IV. 4. Valent. 5.	lxv.		
	3. Pf. 3, 6, 10, 21, 22, 27, 34, 38, 39, 41, 44, 48, 53, 62, 74, 76, 79, 87, 92, 110, 112, 115, 120, 127, 133, 134, 139, 141. Iamb. 1, 2, 3, 4, 5, 9. Epig. I. 49.			

APPENDIX II.

De variis Versuum & carminum Appellationibus.

I.

VERSUS varias appellationes seu denominationes nacti sunt, 1. A Dimensione. 2. A Depositione seu clausula. 3. Ab Inventoribus suis aut Celebratoribus. 4. A potiore seu crebriore in ipsis pede. 5. A numero syllabarum.

I. Ratione DIMENSIONIS, versus est monometer, dimeter, trimeter, tetrameter, pentameter, hexameter, heptameter: Græcis *μονόμετρος*, *διμέτρος*, *τρίμετρος*, &c. à *μόν*, unus; *δίς*, bis; *τρίς*, ter, &c. ac *μέτρον*, mensura. Ubi notandum, in iis versibus, quorum dimensio fit per monopodiam, metrum & pedem convenire: ut versus dimeter sit, qui duobus; trimeter, qui tribus constat pedibus, & sic porro. At in versibus Iambicis & Trochaicis, in quibus (ut supra diximus) dimensio fit per Dipodiam, seu binos pedes junctos, metrum duos pedes comprehendit: ut versus monometer sit Latinis binarius, qui duobus; dimeter Lat. quaternarius, qui quatuor; trimeter Lat. senarius, qui sex; tetrameter Lat. octonarius, qui octo pedibus, constat.

II. Ratione DEPOSITIONIS, versus est, vel *acatalectic* vel *catalectic*, vel *brachycatalectic*, vel *hypercatalectic*: sive brevius, *acatalectus*, *catalectus*, *brachycatalectus* & *hypercatalectus*. De quibus sigillatim dictum, p. 137, 138.

III. AB INVENTORIBUS, seu CELEBRATORIBUS, versus dicuntur, *Alcæici*, *Alcmanii*, *Anacreontæi*, *Archilochii*, *Aristophanii*, *Aselepiadæi*, *Euripidei*, *Glyconii*, *Hipponactæi*, *Phalæcii*, seu *Phalæcuii*, *Pherecratii*, *Pindarici*, *Sapphici*, &c. à Græcis Poetis, *Alcæo*, *Alcmane*, *Anacreonte*, *Archilochio*, *Aristophane*, *Aselepiade*, *Euripide*, *Glycone*, *Hipponacte*, *Phalæco*, seu *Phaleuco*, *Pherecrate*, *Pindaro*, & *Poetria Sappho*; qui id genus versuum vel primum invenerint, vel multum excoluerint, &c. Quibus adde versus *Adonios*, sive *Adonicos*, in threnis Adonidis usurpatos.

IV. A POTIORE, seu CREBRIORE in ipsis PEDE, versus appellantur *Pyrrhichici*, *Dactylici*, *Anapestici*, *Iambici*, *Trochaici*, &c.

V. A NUMERO SYLLABARUM versus dicuntur, vel *Pentasyllabi*, ut, *Adonii*: vel *Ostosyllabi*, ut, *Glyconii*; vel *Hendecasyllabi*, ut, *Sapphici*, *Alcæici* tetrametri hypercat. & (quibus per eminentiam hoc nomen inditum est) *Phalæcuii*, &c.

II.

CARMINA varia nomina sortita sunt, 1. A Compositione, seu genere versuum ex quibus componuntur. 2. A Reversione, seu Stropharum numero. 3. A numero versuum ex quibus constant. 4. A materia circa quam versantur. 5. A peculiari forma & artificio. 6. A modo tractandi. 7. A genere dicendi, seu charactere.

I. Ratione COMPOSITIONIS, seu generis versuum ex quibus componitur, carmen est vel *Monocolon*, vel *Dicolon*, vel *Tricolon*. De quibus diximus, p. 158, & 166.

II. Ratione REVERSIONIS, seu numeri STROPHARUM, carmen est vel *distrophon*, vel *tristrophon*, vel *tetastrophon*, vel *pentastrophon*. De quibus eundem dictum, p. 166.

III. A

III. A NUMERO VERSUUM, ex quibus constat, carmen dicitur vel *Monastichon*, quod uno versu absolvitur; vel *distichon*, quod duobus; *trastichon*, quod quatuor; *hexastichon*, quod sex; *ogdoastichon*, quod octo; *decastichon*, quod decem versibus constat, &c. sic nominata à *σῆκος* versus; unde & *hemistichium* quod *dimidium versum* significat.

IV. A MATERIA circa quam versantur, carmina varia nomina acceperunt. Ex his præcipua sunt, 1. Ex rebus lætis, *Genethliaca*, *Epithalamia*, *Propemptica*, *Apobateria*, *Epibateria*, *Epinicia*, *Scolia*. 2. Ex rebus tristibus, *Elegia*, sub qua *Threni*, *Epicedia*, *Epitaphia*. 3. In rei laudem, *Hymni*, *Soteria*, *Eucharistica*, *Encomiastica*, *Panegyrica*, *Padenteria*. 4. In rei vituperium, *Invectiva*, *Satyrice*. 5. Cum bene vel male alicui precamur: ut, *Proseustica*, *Strena*, *Dira*.

1. GENETHLIACON est carmen in honorem natalium conscriptum. Quale est Virgillii *Eclog. iv.* Statii *Silv. ii. 7.* Buchanani *Silv. vii. &c.*

2. EPITHALAMIUM est quo nuptiæ celebrantur, alio nomine *Hymeneus* & *Talassio* dictum. Talia sunt Catulli carmina 59, 60 & 62. Claudiani 10 & 31. Statii *Silv. i. 2.* & Buchanani nostri longè nobilissimum, & cuivis è veteribus facile equiparandum, Francisci Valesii & Mariæ Stuartæ, Regum Franciæ & Scotiæ Epithalamium, *Silv. iv.*

3. PROPemptICON est quo abeuntes votis & bonis omnibus prosequimur. Cujusmodi est Horatii *carm. i. 3.* *Epod. 1.* Statii *Silv. iii. 2.* Sidonii *carm. 24.*

4. APOBATERION est quo utuntur discedentes. Hujus generis est oratio Æneæ ad Helenum & Andromachen ap. Virg. *Æn. iii. 490*, seqq. item Ovidii *Trist. i. 3.* nisi quod ad classem rerum tristem referendum sit.

5. EPIBATERION est quo reduces alloquuntur suos populares. Hujus exemplum exhibet Siberius in *Epicis*, p. 309.

6. EPINICION est carmen triumphale, quo victoribus gratulamur. Cujusmodi est Moïsis carmen, *Exod. cap. xv.* Deborah, *Judic. cap. v.* Odæ *Pindaricæ* omnes, Horatii *carm. iv. 4 & 14.* Buchanani *Miscell. i, 8, & 23.*

7. SCOLION est carmen convivale, quo vel laudes fortium virorum celebrantur, vel aliæ sententiæ ad rectè vivendum introducuntur. Huic generi affines videntur Horatii *lib. i. Odæ 26 & 36.*

8. ELEGIA in genere est carmen lugubre: unde carmen Elegiacum, de quo supra.

9. THRENI sunt carmina lugubria, præcipuè in eversione urbium aut regionum: quales illi quibus in libris Divinis vates Jeremias eversam desolatam sanctam civitatem. Ex hoc etiam genere est Buchanani *Silva v.*

10. EPICEDIUM est carmen funebre in defunctos: qualia sunt Catulli in fratrem, *carm. 98.* Horatii in Quinctilium, *carm. i. 24.* Ovidii in Tibullum, *Amor. iii. 9.* Statii in patrem, *Silv. v. 3.* in filium, *Silv. v. 5.* Buchanani in Jo. Calvinum, *Miscell. 24. &c.*

11. EPITAPHIUM est carmen tumulo inscriptum vel inscribendum: ut, illud Virg. in Daphnidem, *Eclog. v. 43, 44.* Ovidii in Phaethontem, *Met. ii. 326, 327.* in Didonem, *Heroid. vii. extr.* Aufonii in Heroas, qui bello Trojano interfuerunt, Buchanani *Justa*, *Epigramm. lib. ii. &c.*

12. HYMNUS est carmen in laudem Dei: Vel 1. Veri, unici & viventis: quales sunt Psalmi Davidici, Hymni Synesii Cyrenæi, D. Ambrosii, Aur. Prudentii, Sedulii Scoti, Venantii Fortunati, &c. Vel 2. Falsorum numinum, quales cecinerunt Orpheus, Linus, Musæus, Homerus, Callimachus, alique Ethnici. In specie autem laus Apollinis dicebatur, *Pæan*, Bacchi, *Dithyrambus*. Ex hoc genere sunt Horatii *carm. i. 21. & ii. 19.*

13. **SOTERIA** sunt quibus Deo pro salute præstita gratias agimus: cuiusmodi sunt illa Ezechiae ap. Esaiam c. xxviii. à v. 9. Statii pro Rutilio Gallico, Silv. i. 4. &c.

14. **EUCCHARISTICON** est quo alicui ob beneficia gratias agimus: quale est Catulli ad Ciceronem car. 47. Statii ad Domitianum Imp. Silv. iv. 2. Sidonii Apoll. ad Faustum Reientem Episcopum, carm. 16. Buchanani ad Franc. Olivarium Franciæ Cancellarium, Misc. 4.

15. **ENCOMIASTICON** est quo hominis vel rei alicujus laudes canimus. Talia sunt, Laus Drusi ap. Horat. carm. iv. 4 & 14. Augusti ap. eund. iv. 15. Septimii Severi ap. Stat. Silv. iv. 5. Priscillæ, Silv. v. 1. Serenæ Reginæ ap. Claudian. carm. 29. Villæ Tiburtinæ ap. Stat. Silv. i. 3. Platanii, Silv. ii. 3. Equi ap. Buchan. Silv. vi.

16. **PANEGYRICUM** est carmen laudatorium quod recitatur ad multitudinem congregatam. Quo in genere primas tenet Claudianus: ut Sidonium Apollinarem, Casp. Barlaeum, & alios omittam.

17. **PÆDEUTERION** est quo Præceptoribus ob animi culturam gratias agimus. Huc pertinet Persii Satyra v. in qua à v. 20 ad 65. amorem suum & gratum animum adversus præceptorem Cornutum testatur.

18. **INVECTIVUM** est quo vitia alicujus insectamur. Ex eo genere sunt Horatii Epodi quidam: item carm. ii. 15. & iii. 6 & 24. Buchanani Franciscanus & Fratres, &c.

19. **SATYRICON**, sive **SATYRA**, est carmen multiforme, mordax & salsum ad corruptos hominum mores corrigendos accommodatum.

20. **PROSEUCTICON**, sive **VOTIVUM**, est quo nobis vel aliis salutem vel felicitatem precamur. Qualia Tibulli Eleg. i. 3. Horatii carm. i. 3. & 35. Quibus addas licet ejusdem & Catulli carmina secularia.

21. **STRENA** est quod muneris loco, ineunte novo anno, datur, boni ominis causâ: cuiusmodi varias habet Buchananus Epig. lib. iii.

22. **DIRA** est carmen, quo malum aut perniciem alicui imprecantes utuntur. Qualia sunt Ovidii in Ibin, Horatii in Mævium, Epod. x. & Val. Catonis (cui id nominis dedit) in Battarum carmen.

V. A peculiari **FORMA** seu **ARTIFICIO** carmina variis nominibus insigniuntur. Ex his potissimum memoranda sunt, *Ode*, seu carmen *Lyricum*; *Epistola*, seu carmen *Epistolicum*, *Epigramma*, *Emblema*, *Ænigma*, & quæ hujus species quædam sunt, *Griphus*, *Anagrammatismus*, *Etcostichon*, *Acrostichis*, *Echo*, *Palindromus*, *Paralleli*, &c.

1. **ODE**, sive **MELOS**, est carmen breve ad lyram seu chelyn cani aptum: unde ejusmodi carmina **LYRICA** dicuntur. Quo in genere longè omnibus antecellit Romanæ fidei lyra Horatii. Huic proximi Buchananus noster, & Casimirus Sarbievius.

2. **EPISTOLA**, seu **EPISTOLICUM CARMEN**, est quo absentes de re aliqua certiores facimus. Qualia sunt ejusdem Horatii eo nomine libri duo, Ovidii Heroides, ejusdemque ex Ponto scriptæ Epistolæ, & pleræque Tristium Elegiæ.

3. **EPIGRAMMA** est carmen breve, venustum, argutum, rem unam tantummodo indicans, aut ex propositis deducens. Hoc in genere excelluerunt inter veteres Catullus & Martialis; inter recentiores, Buchananus, Beza, Owenus, Vavassor, &c.

4. **EMBLEMA** est carmen morale picturæ vel symbolo additum: qualia Alciati, Sambuci, Reusneri, Herm. Hugonis, &c.

5. **ÆNIGMA** vel **ÆNIGMATICUM CARMEN**, est quo quæstio obscura explicanda proponitur: quale est illud de Somno:

Sponte mea veniens varias ostendo figuras;

Fingo metus vanos nullo discrimine veri;

Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

6. GRIPHUS, vel LOGOGRYPHUS, est carmen ænigmaticum ex eodem nomine multa significata cruens. Sic e voce *Muscatum* fit *mus*, *musca*, *mustum*: unde distichon,

Si capat est, currit: ventrem conjunge, volabit:

Adde pedem, comedes: & sine ventre, bibes.

7. ANAGRAMMA, vel ANAGRAMMATISMUS, est ænigmatis species novam vocem vel sententiam ex alia, transpositione literarum, eliciens. Carmina vero ANAGRAMMATICUM est quod Anagrammatismos evolvit. Sic ex nomine *Alfredus* fit *Sedulitas*: cujus anagrammatis hanc evolutionem dedit ipse mirifica planè sedulitatis vir Jo. Hen. Alstedius.

Ut possis, mea mens, doctisque Deoque placere,

Sit pia sedulitas, sedula sit pietas.

Tale est & hoc Jo. Cargæ; ubi etiam versu inclusus est Anagrammatismus,

Rudolphus Secundus de Austria Imperator.

Ardoris vacuus tu de splendore triumphas.

Cæterum in his curandum, ut literæ in utrisque eadem sint, nec plures, nec pauciores.

8. ETEOSTICHON (quod & CHRONOSTICHON) est carmen ænigmaticum literis numeralibus certum annum designans. Sic iste versus Ovidii continet causam & tempus mortis Caroli filii Philippi II. Hispaniarum Regis, patris iusta interempti.

FILIV ante DIEM patr Los InqVIRIt In annos. 1568.

Ejusdem generis est illud de Carolo II. Britanniarum Rege, ad avita regna reduce, nummo inscriptum, A. 1650.

CeDant arMa eLea, paX regna serenat & agros.

* Lex hujus carminis est, ut nulla litera numeralis vel desit vel supersit.

9. ACROSTICHIS est carmen ænigmaticum, cujus literæ initiales [vel etiam mediæ & finales, vel certâ alioquin serie dispositæ] vocem aliquam vel sententiam exhibent. Talia sunt Plautinarum Comædiarum argumenta, Acrostichis Sibiyllina de Christo, ab Eusebio & D. Augustino memorata, Optatiani Porphyrii ad Constantinum Imp. carmina, &c. Exempli loco sit illud Mich. Raidi de nomine IESUS,

I nter cuncta micans I gniti sidera cæl I,

Expellit tenebras E toto Phœbus ut orb E;

S ic cæcas removet IESUS caliginis umbra S,

V ivicansque simul V ero præcordia mot V

S olem justitiæ S ese probat esse beati S.

10. ECHO est carmen, quod in fine periodorum syllabas extremas repetit, quæ aut sententiam illustrent, aut diversum aliquid vel inexpectatum subinferunt. Cujusmodi sunt hæc:

Dic, an dives ero, si carmina scripsero? serò.

Ipse ait hoc? ait hoc. Cur ita clamat? amat.

Verè novo sponsum me fore reris? eris.

Quæ res difficiles sunt in amore? moræ.

11. PALINDROMUS, quem & Recurrentem & Reciprocam versum appellant, est qui antrosum & retrosum legi potest. Retro autem commeat vel vocibus solum, vel literis singulis, vel utrisque. Ac interdum eodem meti genere, interdum diverso. Aliquando eodem sensu, aliquando contrario.

(1.) Vocibus integris, sensu eodem, eodemque metri genere, recurrit hoc Virg. Æn. 1.

Musa mihi causas memora, quo numine laeso.

Si retrò legatur, fiet:

Laeso numine quo, memora causas mihi Musa.

Sensu contrario, recurrit hoc Philelphi in Pium II.

Conditio tua sit stabilis, nec tempore parvo

Vivere te faciat hic Deus omnipotens.

Ubi Poëta pontifici longam atque felicem vitam optare videtur: at si ordinè inverso legas vitam ei brevem infaustamque imprecari. Nam sic erit;

Omnipotens Deus hic faciat te vivere parvo

Tempore, nec stabilis sit tua conditio.

Hic autem pentameter Ovid. Trist. v. 11, 10.

Mollior est culpam pœna secuta meam.

Inversus sit, eadem manente sententiâ, Iambicus trimeter,

Meam secuta pœna culpam est mollior.

At in hoc,

Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo,

si voces invertas, & sententiam contrariam, & ex hexametro pentametrum habebis, hoc modo,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

(2.) Literæ singulæ retro legi possunt in hoc Scaligeri,

Si bene te tua laus taxat, sua laute tenebis.

Item in isthoc disticho, quod nonnulli Diabolo adscribunt,

Signa te, signa; temere me tangis & angis.

Roma tibi subito motibus ibit amor.

(3.) In hoc denique, utroque modo legas, & literæ & voces manent eadem:

Otto tenet mappam, madidam mappam tenet Otto.

12. Versus PARALLELI, seu CORRELATIVI, sunt in quibus voces unius versûs vel hemistichii vocibus alterius versûs vel hemistichii certo ordine respondent: ut,

Temporibus nostris quicunque placere laborat,

Det, capiat, quærat, plurima, pauca, nihil.

In cujus distichi versû altero, prima prioris hemistichii vox primæ posterioris, secunda secundæ, tertia tertiæ respondet, hoc modo; *Det plurima, capiat pauca, quærat nihil.*

Idem in illo, quod Virgilio tribuitur.

Pastor, arator, eques, pavi, colui, superavi.

Capras, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

Accipiendæ primùm sunt sibi quæ conjungendæ hæmisticiorum omnium voces primæ, dein secundæ, ac demum tertiæ, hoc modo: *Pastor pavi capras fronde; arator colui rus ligone; eques superavi hostes manu.*

VI. A-MODO TRACTANDI carmen triplex nomen acquisivit, 1. Expositivum. 2. Dramaticum. 3. Mixtum.

1. EXPOSITIVUM, sive EXPOSITIVUM, est quod simplici & directâ expositione constat, sive in quo non interveniunt aliæ personæ, sed auctor ipse loquitur.

Ejus genera varia sunt, è quibus hæc præcipua.

(1.) HISTORICUM, quod genealogias, aliasve historias recenset: ut, Hesiodi Theogonia, Ovidii Fasti. Huc referunt quidam & Lucanum, sed præterlat Scaliger.

(2.) DIDACTICUM.

(2.) DIDASCALICUM, quo Philosophicæ, Oeconomicae, & aliarum artium doctrinae continentur. Ejusmodi sunt Hesiodi opera & dies, Virgilii Georgica. Lucretii & Sereni Sammonici opera, Arati Phaenomena, Rutilii Itinerarium, Prisciani Periegesis, Manilii Astronomica, Buchanani Sphaera, &c.

(3.) ANGELTICUM, quo traduntur precepta moralia: ut, Sententiae Theognidis & Phocilydis, Aurea carmina Pythagoræ, Disticha Catonis, Palingenii Zodiacus vitæ, &c.

(4.) EPISTOLICUM, quod tractat materias epistolares, i. e. varias, prout in epistolis fieri consuevit, &c.

DRAMATICUM, sive *activum* carmen est, quod actiones personarum per ipsas, sine auctoris interlocutione, exhibet. Huc pertinent carmen *Bucolicum*, *Comædia* & *Tragædia*.

(1.) *Carmen* *BUCOLICUM* est, quod res sive actiones pastorum representat. Estque vel *μονοπεσάριον*, quo inducitur persona una tantum: vel *δυσπεσάριον*, quo plures personæ alternis cantantes introducuntur. Illius exemplum est in Virgilii Eclogis 2, 4, 6, 10. Theocriti Idyllis, 2, 3, 11, &c. hujus in Eclogis, 1, 3, 5. & Idyllis, 1, 4, 5, &c.

2. *COMOEDIA* est drama civiles & privatas actiones exitu lato representans.

(3.) *TRAGOEDIA* est drama illustrium personarum calamitates, tristemque interitum exprimens.

3. *MIXTUM carmen* est, quod ex utroque exegetico & dramatico constat, i. e. quod modò rem simpliciter exponit, modò personis ipsis sermonem attribuit.

Tale præcipuè est *Epos*, sive *carmen Epicum* aut *Heroicum*.

Est igitur *Epos* carmen mixtum de illustribus illustrium personarum actionibus agens; vel quod varia rerum vicissitudine sublimium personarum res gestas describit.

VII. A *GENERE DICENDI*, seu *CHARACTERE*, carmen rursum triplex est. Vel enim in *tenui*, vel in *mediocri* seu *florido*, vel in *sublimi* seu *magnifico* dicendi genere versatur.

1. *TENUE* dicendi *genus* præcipuè amant Didascalicum, Angelticum, Epistolicum, Epigramma, Ænigma, & similia; itemque *Comædia*.

2. *MAGNIFICUM* potissimum requirunt hymnus, carmen Panegyricum, Lyricum, Tragædia & *Epos*.

3. Reliqua in *MEDIOCRI* genere consistunt, vel variant.

Sed hæc hætenus: de singulis enim plenius & distinctius agere non patitur instituti nostri ratio. Quibus hæc penitus nōsse est animus, adeant Poëticae Scriptores, Aristotelem, Jul. Scaligerum, Professores Gieslenos: Manbrunum & Bossium de carmine Epico, Evanthium & Donatum de *Comædia* & *Tragædia*, Nic. Heinsium & Is. Casaubonum de *Satyra*, Vavassor de *Epigrammate*, &c.

F I N I S.

I.

ium
cor-
iti-
&c.
neo-
alin-

rout

per
cum,

ntat.

scu-

plum

us in

prz-

stem-

con-

ermo-

um a

narum

rurris

mi (a)

o, Epi-

ricum,

n pati-

unt Po-

Man-

Coma-

iffora